

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DANSKE BYER OG SOGNE

HISTORISKE OG PERSONALHISTORISKE
OPLYSNINGER OM LAND
OG BY

9. BIND
AALBORG AMT

FORLAGET VORT LAND
AARHUS

1933

J. A. BERNER, Stiftamtmand,

R. af D.,

er født den 30. August 1836 paa Holstenshuus som Søn af Kammerherre, Hofjægermester, Lensbaron Adam Berner-Schilden-Holsten og Hustru, Louise, født Quade. Student 1904, cand. jur. 1911, ansat ved Svendborg Amt 1911—14, ansat i Indenrigsministeriet 1914, Fuldmægtig 1920, Fuldmægtig i Socialministeriet 1924, Kontorchef i Indenrigsministeriet 1926, konst. Præsident for Invalidforsikringsretten 1925—27, konst. Stiftamtmand i Viborg Februar—Maj 1928 og Marts—Juni 1929, Kontorchef i Ministeriet for Sundhedsvæsenet 1928, Stiftamtmand for Aalborg Stift og Amtmand for Aalborg Amt siden 1931.

PAUL OLDENBURG, Biskop,

R. af D.,

er født den 7. Marts 1870 i København, som Søn af Gehejmekonferenceraad Valdemar Oldenburg og Hustru, Henriette, født Suenson. Gift 1901 med Clara Margrethe Garde. Student 1888, cand. theol. 1894, Kateket ved Domkirken i København 1897—1900, residerende Kapellan i Varde 1900—03, ved Frederiksberg Kirke 1907—16, Sognepræst ved Jesus-Kirken i Valby 1916, Missionssekretær i København 1903—07, Biskop i Aalborg siden 1930, Formand for Santhalmissionen.

AALBORG AMT

Aalborg Amt ligger paa begge Sider af Limfjorden, og det begrænses mod Øst af Kattegat, mod Nord og Vest af Hjørring Amt, fra hvilket det til dels adskilles ved Geraa og Rye Aa og mod Syd af Mariager Fjord.

Amtet omfatter Købstæderne Aalborg, Løgstør, Nibe og Nørre Sundby og Herrederne: Kær, Fleskum, Hornum, Hellum, Hindsted, Aars-Gislum og Slet.

Amtets samlede Areal udgør 2926,3 km² og Indbyggerantallet er ca. 167,000.

AALBORG AMTSRAAD

Medlemmer af Aalborg Amtsraad er:

Stiftamtmand J. A. Berner, R. af D., Formand, Gaardejer Jens Abildgaard, Sulsted, Landpost Th. Bach, Veddum, Gaardejer J. Bystrup, Vognsild, Provst Konrad Hansen, Svenstrup, Husejer Mads Hansen, Svenstrup, Gaardejer P. Jensen, Vaarst, Gaardejer J. Jespersen, Løgsted, Gaardejer Niels Chr. Nielsen, Kirketerp, Gaardejer N. C. Nielsen, Langholt, Gaardejer A. Nyvang, Bjerregaard, Gaardejer Jens Thorsen, Sofiendal, Gaardejer A. Kristensen, Mejrup, og Realskolehestyrer P. J. Ravn, Hadsund.

Medlemmer af Aalborg Købstads Skoledirektion:

Stiftamtmand J. A. Berner, R. af D., Stiftsprovst P. Barsøe, R. af D., Lærer C. J. Hvidegaard.

Medlemmer af Aalborg Købstads Skolekommission er:

Overretssagfører Aug. Vandborg, Formand, Pastor M. Lomholt, Pastor S. Søbye, Pastor J. Soetmann (død i Jan. 1935), Pastor Axel Bang, Byrådsmedlem, Pakmester M. Ibsen, Fru Marie Jensen, Murermester O. P. Hornstrup, Lærer C. J. Hvidegaard, J. Mortensen, Købmand S. P. Pedersen, Murermester M. Thomsen, Stolt.

Aalborg i 1786.

AALBORG

AALBORG BY ligger paa et jævnt Terræn ved Limfjorden, der danner den nordlige Grænse, medens høje Bakker omringer den i en Halvkreds paa de øvrige Sider. Paa den modsatte Side af Fjorden ligger Nørre Sundby, der tidligere var i Forbindelse med Aalborg ved Færgefart, men som nu er forbunden ved Broer.

Naar Aalborg er anlagt vides ikke. Den nævnes første Gang i sidste Halvdel af det 11. Aarhundrede af Adam af Bremen i hans lille Skrift om Danmarks Beliggenhed og var allerede tidlig en vigtig Handelsplads, der især havde megen Handel med Norge. Byens Navn forekommer første Gang paa to Mønter fra Hardeknuds Tid og her skrives det Alabur og Alebu. I Sct. Knuds Gildes Segl fra det 13. Aarhundrede staar Alebur, men andre Former, som har været anvendt er: Aleburgh, i 1542 Alburgh, i 1449 Olborgh. Byen har sikkert Navn efter en gammel Kongeborg, men om den første Stavelses Afledning er der fremsat mange Gisninger, hvor af den sandsynligste er, at den kommer af det oldnordiske All, der betyder Strømleje. Den har næppe noget at gøre med Fiskensnavnet Aal, hvilket rigtignok senere er kommet ind i Byens Segl, men det skyldes en fejl Opfattelse af Bølge-linierne.

I det 12. Aarhundrede begravedes to norske Partihøvdinge i Byens ældste Kirke (Vor Frue Kirke), nemlig Sigurd Slemdegn, som var fordrevet fra Norge og kom til Aalborg, hvor han opholdt sig en Vinter, og hvis Lig, da han i 1139 var bleven henrettet i et Slag i det sydlige Norge mod Harald Gilles Sønner, af hans danske Venner blev bragt hertil, og Hættesvendenes Anfører Olaf, kaldet Ulykke,

som, efter at været overvundet i et Slag af Erling Skakke i 1168, flygtede til Aalborg, hvor han døde det næste Aar. I det 13. Aarhundrede var det atter i denne By, at en norsk Tronprætendent, Erling Steenvæg, samledes med sin Tilhængere af Baglernes Parti og derfra ved dansk Hjælp satte sig fast i det sydlige Norge som Konge.

Byens Privilegier i ældre Tid kender man ligesaa lidt til som til Byens Oprindelse, men man slutter sig til, at den har haft Købstadsprivilegier siden 1340. Sin Stadsret har Aalborg faaet af Kong Valdemar Atterdag i 1342. Dens Privilegier stadfæstedes af Erik af Pommern i 1430, senere udvidedes eller bekræftedes de af Kristoffer af Bayern i 1441, af Christian den Første i 1462 og 1470 — eller 1480 — af Kong Hans, af Christian den Anden i 1515. I 1546 gav Christian den Tredie Byen nye Privilegier, som Erstatning for de gamle, der var gaaet tabt ved en Ildebrand i 1530 eller muligens under Grevens Fejde. Allerede under Hardeknud, i Perioden 1147—57, var Byen Møntsted, og det samme var Tilfælde under Kongerne Hans og Frederik den Første. Flere Konger har holdt Rætteting her. Kong Hans skal være født i Aalborg i 1455 og efter Sagnet være død paa Aalborg Slot i 1530.

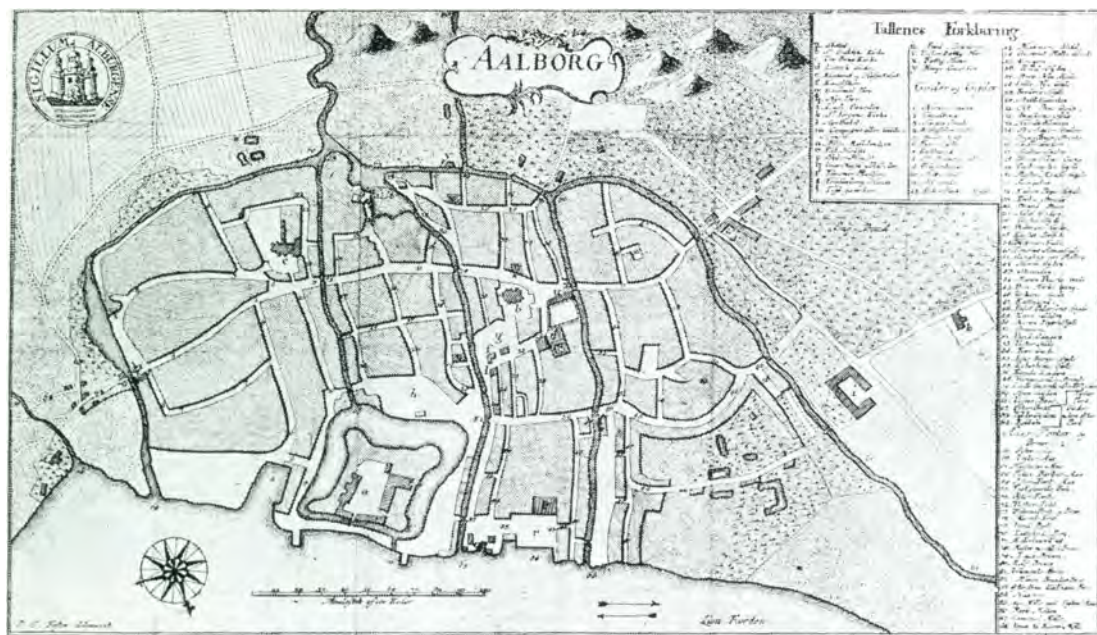
Skønt Aalborg i Aarhundreder havde været en aaben By og der heller ikke findes noget Spor af ældre Fæstningsværker, skal den dog efter Dokumenter, som nævnes i Danske Atlas, i Aarene 1481 og 1506 have været omgivet af Grave, og i 1513 af Volde. I Aaret 1534 blev Staden endnu mere befæstet af den fangne Kong Christian den Andens bekendte Tilhænger, Skipper Clement, som satte sig fast i September og gjorde Aalborg til Hovedplads for Vendelboernes Opstand, men allerede den 18 December samme Aar blev den taget med Storm af Johan Rantzau, der personligt anførte Stormangrebet. Der anrettedes et grusomt Blodbad, hvori 2000 Bønder blev nedhugget, og Byen blev givet til Pris for Landsknægtene. De paafølgende Aar blev Fæstningsværkerne efter kongelig Befaling atter nedrevne. I Anledning af Byens Befæstning menes Vesteraa at været blevet indledet af Lensmand Manderup Parsberg for at skaffe tilstrækkeligt Vand til den venstre Fæstningsgrav. I 1627 blev Aalborg udplyndret af vore egne Tropper paa deres Flugt for de kejserlige, og i den svenske Krig i 1644 og 1657 blev Byen hjemsogt og haardt medtaget af de fjendtlige Hære.

Fra Kong Svend Estridsens Tid har Aalborg været kendt for sin Havn og Sejlads. Det er af den Grund, at Byen saa ofte nævnes baade i den gamle danske og norske Historie, nemlig fordi den var et belejligt Søsted, saavel for dem, der vilde sejle her fra Landet og andet Steds hen, som for fremmede, der skulde til Aalborg.

Af gamle Skrifter ses det, at Kong Erik Glipping ofte har opholdt sig i Aalborg og udstedt adskillige Dokumenter herfra. Efter den Traktat, som i 1340 blev sluttet mellem Kong Valdemar og Hertug Valdemar af Slesvig, skulde Aalborg, med omliggende Herreder, være den første af de jydske Stæder, som skulde indløses fra Greverne af Holsten og gives Dronning Helvig til Livgeding. I 1375 indløste Kong Valdemar Aalborg By og Slot, som længe havde været i de holstenske Grevers Eje. I 1391 var Dronning Margrethe forsamlet med Biskopperne i Aalborg og der bortskødet Egholm Slot til Vor Frue Kirke.

Omkring Aaret 1750 havde Aalborg 4 Byporte, nemlig Vesterport, Østerport, Urbansport og Mureport, hvilken sidste tidligere var Stadens Vesterport. Under denne sidstnævnte Port var et gammelt Arresthus for Byens Natmænd og ovenpaa dette var tidligere en Bygning, hvori der gemtes Instrumenter, der benyttedes til at pine Troldkvinder med. I endnu tidligere Tider har Byen haft endnu flere Porte, saasom: Skaveporten, Vandporten, Kattesundsporten og Reberbaneporten.

Aalborg har været hjemsøgt af Ildebrande flere Gange. Første Gang 1501, der-
 efter i 1530, hvilken Brand var saa betydelig, at Byen ved et Kongebrev i 10 Aar
 blev fritaget for at svare Skat og Accise. I 1663 hærgedes Byen atter af Ildebrand.
 I 1853 anrettede Koleraen stor Ødelæggelse i Aalborg og bortrev over 400 Menne-
 sker. Igennem hele Middelalderen hørte Aalborg til Viborg Bispedømme og blev
 først skilt derfra i 1554, da Kong Christian den Tredie gjorde den til Hovedstad og
 Bisperesidens for Børglum eller, som det fra den Tid kaldtes, Aalborg Stift. I Pave-
 dømmets Tid havde Byen 3 Klostre.

Byplan over Aalborg i 1786.

Vor Frue Kloster var et Nonnekloster, der var stiftet allerede i det 12. Aarhun-
 drede, uvist af hvilken dansk Konge. Det bestyredes af en Priorinde og en Prior
 eller Forstander, men efter Reformationen lagde Christian den Tredie dets Gods un-
 der Aalborg Hus og i 1555 skænkede han Byen baade Klosteret, der nedbrødes 1568,
 og dets Kirke, der nu er den ene af Byens Sognekirker.

Graabrødre- eller Franciskanerklosteret er stiftet i Midten af det 13. Aarhundrede.
 Klosteret havde en Guardian til Forstander. I 1281 blev der i Graabrødreklosteret i
 Aalborg holdt Provinskapitel for Ordenen. I 1530 blev Munkene uddrevet af dette
 Kloster og det gik saaledes til: Lensmand Axel Gjøe bad Guardianen, Broder Jens
 Christensen, om han maatte lægge noget Korn i Klosteret. Efterhaanden tog han
 flere af Klosterets Værelser, og han begyndte at fratage Brødrene deres Levned-
 smidler. En Gang havde Brødrene brygget sig et godt Bryg Øl, men medens de var
 i Kirke tog Lensmandens Tjenere det bort og lagde det i hans Kælder. Han gene-
 rede dem mere og mere, og tilsidst saa meget, at de næppe havde en Krog tilbage
 i Klosteret. Han tog Kneblen af deres Klokke, saa at de ikke kunde ringe til Kirke,
 han gik med sine Svende i Procession rundt omkring deres Kirkegaard, og tilsidst
 jagede han dem ud af Klosteret.

Helligaandsklosteret er stiftet omkring Aaret 1434 og det var indrettet baade for Munke og Nonner. Disse beskæftigede sig med fattiges og syges Pleje. I 1513 blev Sct. Jørgens Hospital, efter Kong Hans' sidste Villie, af hans Enke, Dronning Christine, og Søn, Kong Christian den Anden, underlagt det Helligaands Kloster i Aalborg. Sct. Jørgens Hospital, der ogsaa kaldtes Sct. Jørgens Gaard, laa lige udenfor Byens Vesterport og var oprettet til at modtage spedalske og dem, der led af saadanne Sygdomme, som ikke kunde taales i Hospitalet inde i Byen. Da Reforma-

Aalborg i 1807

tionen indførtes ophævedes Helligaandsklosteret aldeles, og dets Bygninger anvendtes dels til Katedralskolen, dels til Hospitalet, til hvilket sidste de endnu benyttes.

I Middelalderen havde Aalborg et betydeligt Antal Kirker og Kapeller. Af disse findes endnu Sct. Budolfi Kirke og Vor Frue Kirke. Sct. Peders Kirke, der laa omkring paa Sydsiden af Algade, Vest for „Tiendeladen“. Den Lade kaldtes saaledes, fordi den var opkaldt efter en Kirkelade, hvori Sct. Peders Kirkes Tiendekorn indsamledes. Kirken har været ret anseelig og forsynet med Taarn. Udenfor Byen fandtes to Kapeller, nemlig Sct. Jørgens Kapel, der var knyttet til Sct. Jørgensgaarden, og et Helligkorskapel, hvorefter der intet vides.

I Aalborg laa ogsaa Bisperesidensen, der var en grundmuret Bygning, der i 1684 var skænket Biskoppen Henrik Borneman og hans Efterkommere af Kong Christian den Femte. De katolske Biskopper i Vendelbo Stift boede snart i Hjørring og snart i Børglum Kloster, men de havde ogsaa andre Steder, hvor de undertiden opholdt sig, saasom Agersborg og Segelstrup. De to første Superintendentter efter Reformationen boede ligeledes i Hjørring, men den tredje fik af Kong Christian

den Tredie i 1553 ved Befaling til Lensmanden Jakob Brokenhuus Bevilling, at han skulde have sin Bolig i Aalborg. I 1554, da Aalborg By blev skilt fra Viborg Stift og gjort til Hovedstad for Vendelbo Stift, mistede Biskoppen i Viborg sin Myndighed over Gejstligheden i Aalborg, og han fik af Kong Christian den Tredie Befaling til, at han herefter ikke skulde befatte sig med de Gejstlige i Aalborg, efterdi at Hans Majestæt har fundet for godt, at Biskoppen, som boede i Vendelbo Stift, skulde have Befaling over de gejstlige i Aalborg.

Kompagnihuset eller det gamle Gildehus var Købmændenes Børs og daglige Samlingsplads, naar de havde noget med hinanden at gøre. Huset var en smukt grundmuret Bygning, der stod med Gavlen til Østeraagade. Det var bygget 1465 af Borgmester Hans Jyde og istandsat 1757. Fra Indgangen kom man ind i en stor Sal og ved Enden af den var en stor Kælder, og der ovenover igen en stor Sal, der benyttedes til større Spisninger, Baller og lign.

Aalborg og Nørre Sundby fra ca. 1800.

Dette Hus har tidligere været Gildehus og Forsamlingssted for det saakaldte Papegøjegilde eller Guds Legems Lav, som bestod af Kræmmere og Købmænd i Aalborg. Huset nævnes i gamle Dokumenter som Guds Hus, og Gildet er stiftet i 1431 af Borgmester Peder Ilfarson, som selv var den første Oldermænd deri. Dette Gilde havde sin egen Skraa eller Gildelov, der var skrevet paa Pergament. Den første Artikel i Gildeloven fastsætter, at foruden Oldermænden skulde Lavet have to Skaffere til Forstandere, en dansk og tysk, der skulde være bosiddende Borgere i Aalborg. Ingen Haandværkere eller, som de da kaldtes, Embedsmænd maatte komme i dette Gilde, men kun danske og tyske Købmænd. Der skulde hvert Aar vælges Skænkere til Lavet, og til Fastelavn skulde der udvælges Smagsbrødre, som skulde indsmage godt Øl for Gildebrødrene. I deres Forsamlinger blev der drukket baade dansk og tysk Øl, hvilket første bryggedes mellem Hellig tre Kongers Dag og Fastelavn. Derfor drak de og forlystede sig hele Fastelavnsugen. Deres øvrige Sammenkomstdage var Sct. Valborgsdag, Kristi Legemsdag og Pinsedag. Paa Valborgsdag oprejstes deres Papegøje, og naar Brødrene havde valgt deres Majgreve i Lunden gik de hen og skød Papegøjen ned. Senere fulgtes Brødrene ind til Byen ledsaget af Papegøjekongen og Majgreven. Foruden omskrevne Gildeskraa, havde dette Gilde endnu to andre Bøger, hvoraf den ene hed Liber Vivorum, og den anden Liber Mortuorum. I den første indtegnedes alle de, som indgik i det hellige Broderskab, deriblandt finder

man, foruden dem af Købmandsstanden, Biskopper, Prælater, Abbeder, Priorer, Præster, Riddere og Adelsmænd med deres Fruer. I den anden Bog tegnedes de Brødres Navne, som døde og for hvem der skulde holdes Sjælemesse af Gildets Kapellan, hvilket skete for Guds Legems Alter i Sct. Budolfi Kirke. Efter Reformationen er dette Gilde ofte bleven fornyet. Ved Fornyelsen i 1651 vedtog man at kalde det Kompagni og at tiltale hverandre som Kompagnibrødre og Søstre. Ved samme Lejlighed indtegnedes 48 nye Brødre, hvor iblandt var Biskoppen i Aalborg og Præsterne ved Budolfi, Vor Frue og Hielliggeist Kirker. I 1680 fornyedes det atter og det blev da besluttet, at Kompagniet udelukkende skulde bestaa af Mænd. I dette Gildehus holdtes i gamle Dage adskillige af Ridderskabets, Adelens og fornemme Folks Bryllupper.

Før Reformationen har der været adskillige andre Gilder i Aalborg, men om disse kendes ikke stort andet end Gildets Navn. Der fandtes Sct. Laurenti Gilde, Sct. Katarinæ Gilde, Smede Gilde, Skræder Gilde, Skomager Gilde og Sct. Annæ Gilde.

Da Lavene spillede saa stor en Rolle i det gamle Byliv i hele Landet, bringer vi her et Udtog af Lavenes Vilkaar, der tildels var ens for alle Lav og vedtagne af Borgmester og Raad i Forening med Oldermænd og Bisiddere. De vigtigste Bestemmelser var følgende:

1. Svært Nar skal vælges en Oldermænd og 2—4 Mestere, som Lavet er stort til.
2. Oldermænden med sine Bisiddere skal en Dag om Ugen høre hvad Klagemaal, der kan være mellem Mestere eller Dreng, og domme dem imellem.
3. Af mulige Boder skal de to Trediedele være forfalden til Guler, Faderløse og Susanne af Haandværket, den tredie Part tilkommer Oldermænden og hans Besiddere.
4. Oldermænden skal holde „en klar Regiister“ over indkomne Boder.
5. Til disse Sammentømster skal Lavet have „et vist Sted og Lavs-Hus at beboge“.
6. Udi saadan Forjantling og Lavs-Hus maa ikke holdes Drickelag og Gæstebud. De, som handler herimod, skal straffes efter deres Formne. Den ene Part tilfalder Kgl. Majestæt, den anden Byen, den tredie Angiveren.
7. Enhver, som vil bruge og nære sig af et Haandværk, skal melde det til Borgmestere og Raad, der optegner hans Navn og med Bytjenerne tilskikke Oldermænden det. Han skal kunne vise sit Paa og gøre Besked for, hvor han er kommen fra.
8. Den Svend, der anstiller sig modvillig og forkommer sin Mesters Arbejde, skal straffes, og med Boderne forholdes som før; de to Partier til de fattige Guler og faderløse i Lavet, den tredie til Oldermænden, hvis han lovlig kan overbevises.
9. Hvis en Mester forholder sin Svend hans Vn uden billig Narfag, maa Svenden beklage sig til Oldermænden og Bisidderen, der skal hjælpe Svenden til hans Vn.
10. Jagen Haandværkere maa i denne deres Forjantling træffe nogen Afgørelse om Priserne paa deres Varer uden Kongens og Overighedens Billigelse.
11. Den, der vil drive et Haandværk, skal lade sit Navn indskrive hos Borgmester og Raad. Derved bliver han Borger, og ingen kan da forbyde ham at ove sit Haandværk, med mindre han er overbevist om nogen Hærlighed og Misgerning. Jagen, som vil nedtætte sig, skal heller være forpligtiget til at gøre Gæstebud eller Mesterstykke. Den, der gør det, skal have forbrudt sit Borgerfag, og baade han og Gæsterne bøde efter deres Formne.
12. Alle Mestere skulle være pligtige til at tage alle fattige forældreløse Børn og Sittebørn i Være, og disse Børn skal tjene dem et vist Antal Aar for Kost og Være, saadan som Overformhuderens og to dertil beskittede Raadmand kan enes med Mestrene. Børnene skal forsynes med de nødvendige Klæder i to Farver, og Midlerne dertil skal skaffes dels ved „Kirkeposen“, dels ved, hvad Gødtfolk vil give dertil. Men hvis Mesteren selv klæder dem, skal Børnene være pligtige at tjene ham iaa meget længere, efterom Overformhuderen aftaler det med Mestren.
13. Den, der huser, hvem, der er løben fra sin Mester og i de farvede Klæder, og ikke angiver det, skal straffes, som om han husede fredløs Mand.

14. Overformynderen skal en Dag om Ugen tilligemed de tvende Haandmænd hjælpe til, at *Os. Majestæts* Anordning efterleves, og desuden høre paa, hvad Klager, der kan være Meesteren eller hans Svend og Dreng imellem, og lade de uhydige straffe.
15. Derjom nogen Meister lokker en andens Svend til sig, skal han give en Daler i Straf til de fattige og eudda miste sin Svend.
16. Saafremt nogen flere Gange er loben af Være og efter Straf og Advarsel ikke forbedrer sig, skal han — halvt paa Byens og Lavets Bekostning, halvt paa Kongens — stiftes til Fænghus i København eller arbejde i Jern paa Bremerholm.
17. De fattige Børn, som lære et Haandværk og uden Vederlag klædes og fødes af deres Meistre, skulle være forpligtiget til igen at bistaa dem og deres Hustru, hvis de ved Alder og Ægdom forarmes, med en vis aarlig Hjælp efter deres Formue, naar de selv er blevene voksne og kan ernære sig af deres Haandværk.
18. Saadaane Børn, som er anbragte ved et Haandværk, skal des, ligesom til de andre fattige, gives Tegn, at enhver kan vide, hvem det er, han giver sin Almøse til.

Man kan heraf se, at der i ældre Tider blev holdt streng Orden indenfor Haandværkets Rækker.

Ogsaa Aalborg havde et Slot. Dette laa ved Byens søndre Side imellem Sct. Budolfi og Vor Frue Sogne, og var omgivet af Grave. Naar dette Slot er bygget vides ikke, ej heller hvor naar det blev ødelagt. Man ved kun, at der endnu har været en Levning af det i Kong Christian den Andens Tid, thi denne Konge befalede Lensmanden at sælge Tolderens Gaard i Brandstrugaden ved Byens gamle Slot, for at betale hans Gæld til Kronen. At Slottet har været gammelt ses deraf, at det nævnes i Dokumenter fra 1401, hvor det kaldes Aalborghus, medens det i Skrifter, fra 1368 og 1372 kaldes Castrum Alborch. Pontoppidan skriver: Hvor det Slot har staaet er bygget nogle smaa Huse, men den meste Plads bruges nu til Have, og Ejeren kaldes endnu Podemesteren paa Slottet. For nogle Aar siden fandtes der nede i Grunden mange hugne Kampestenene og Murstene som Rester af det gamle Slot. Naar det nu staaende Slot, som ogsaa kaldes Aalborghus, først er anlagt, ved man ikke med Sikkerhed. Man tager næppe Fejl, naar man tror, at Kong Hans, som saa ofte opholdt sig i Aalborg, og synes at have elsket denne By, havde ladet lægge Grundvolden til dette Slot. At Kongen under sit sidste Besøg boede og døde i et privat Hus, mener man kan have sin Aarsag deri, at det gamle Slot var ganske forfaldent og det ny endnu ikke var opbygget. I det 18. Aarhundrede laa Slottet Nordøst for Byen, tæt ved Limfjorden og adskilt fra Byen med Grave og Volde, som indvendig har været hvælvede under Jorden, og tidligere forsynet med Stykker paa sine 4 Bastioner. Uagtet Slottets Befæstelse maatte dog Slotsherrn i 1534 overgive Slottet til Skipper Clement. Senere blev det igen erobret af de kongelige Krigsfolk, da disse havde stormet Byen. Under disse Tumulter har Slottet og dets Befæstning lidt meget, og det er rimeligvis for en stor Del blevet ødelagt.

Det nuværende Slot er en Rest af det af Kong Christian den Tredie opførte Aalborghus. I 1543 fik Lensmanden Axel Juel, der paa Kongens Vegne førte Tilsynet, Brev om „ingen Umage at spare med at lade age Jord ind paa Slottet til Befæstningen“, og i 1545 beordres Borgerskabet til at nedbryde alle de Boder, hvor Gravene om Slottet skulde være. I 1547 førtes der Materiale fra Vestervig gamle Kirke til Aalborg, og i 1553 lod Kongen opføre en Kornlade i Ladegaarden. Utvivlsomt har Slottets Bygmester været Martin Bucardt, der i 1547 var beordret til Aalborg for i en 8 Dages Tid at undervise Tømmermændene og andre Haandværkere om den Bygning paa Aalborghus. Da Aalborghus egentligt er anlagt som Fæstning har den aldrig spillet nogen større Rolle som Kongeborg. Ganske vist er der ud-

færdiget flere Kongebreve herfra, men det tjente især som Bolig for de kongelige Lensmænd over Aalborghus Len og senere for Stiftamtmandene. I 1577 udgik der Kongebrev til Lensmanden om at lade et af Husene paa Slottet gøre i Stand, da han havde berettet, at dette trængte dertil. Ogsaa i 1580 nævnes der, at Bygningerne var i Forfald, det søndre Hus var helt nedbrudt, og Blyet maatte tages af Omgangen paa „det store Hus“ og af Tinderne, for at de ikke skulde blive stjaalet. Samtidig paabødes det, at det søndre Hus igen skulde opbygges, og ligeledes skulde der byg-

Slotsgaarden, Nord- og Østfløjen.

ges et Træhus op til den inden for Porten staaende Mur. Til Brug ved Byggearbejderne maatte der tages Sten fra en gammel forfalden Kirke ved Aalborg Hospital. Af Synsforretninger fra 1629 og 1651 fremgaar det, at Slottet bestod af 3 Fløje, der laa mod Syd, Øst og Vest. Udenfor disse var der Vælde og Grave, medens der paa den firsidede Slotsplads' Nordside kun fandtes en Grav.

Den østlige Fløj, der beskrives som 27 Fag lang, i to Stokværk og med tre Karnapper paa den østlige Side ud mod Volden, var Hovedfløjen. Heri fandtes i 1631 „Fruestuen, Vinterstuen og adskillige andre af Lensmandens Gemakker og Kamre“, Gæstekammer, Sloifogdens Kammer m. m. Til begge Fløjens Ender var der i Forlængelse af dem søjet mindre toetages Huse, mod Nord et noget smallere, 7 Fag langt Hus, der forneden indeholdt Borgerstuen og Fogedens Kammer, foroven et stort Kammer, og mod Syd et 10 Fag langt Hus med Stald og derover smaa Kamre. I den sydlige Fløj, to Stokværk høj, 20 Fod lang, fandtes Stegers og Bryggers, og ovenpaa Flæskeloftet og Melkammeret. Den vestlige Fløj, i 3 Stokværk,

12 Fag lang, indeholdt bl. a. Skriverstuen, Svendekammeret og Brødkælderen. Ved alle disse Huse, som rimeligvis for største Delen hidrørte fra Kong Christian den Tredies Tid, nævnes det i Synsforretninger, at de angribelige Sider ud mod Volden var af Grundmur, Siderne ind imod Slotsgaarden derimod af Bindingsværk. Om Slotspladsens Nordside fra først af har været lukket med en Fløj, er uvist, men i 1633 fandtes her i alt Fald en meget svær Mur med Portaabning. Herfra førte en Vindebro over Graven. og ved Broens nordlige Ende stod et 5 Stokværk højt, 4 Fag langt Porthus. Udenfor Slottet laa en Række Udhuse, Ladebygninger m. m.

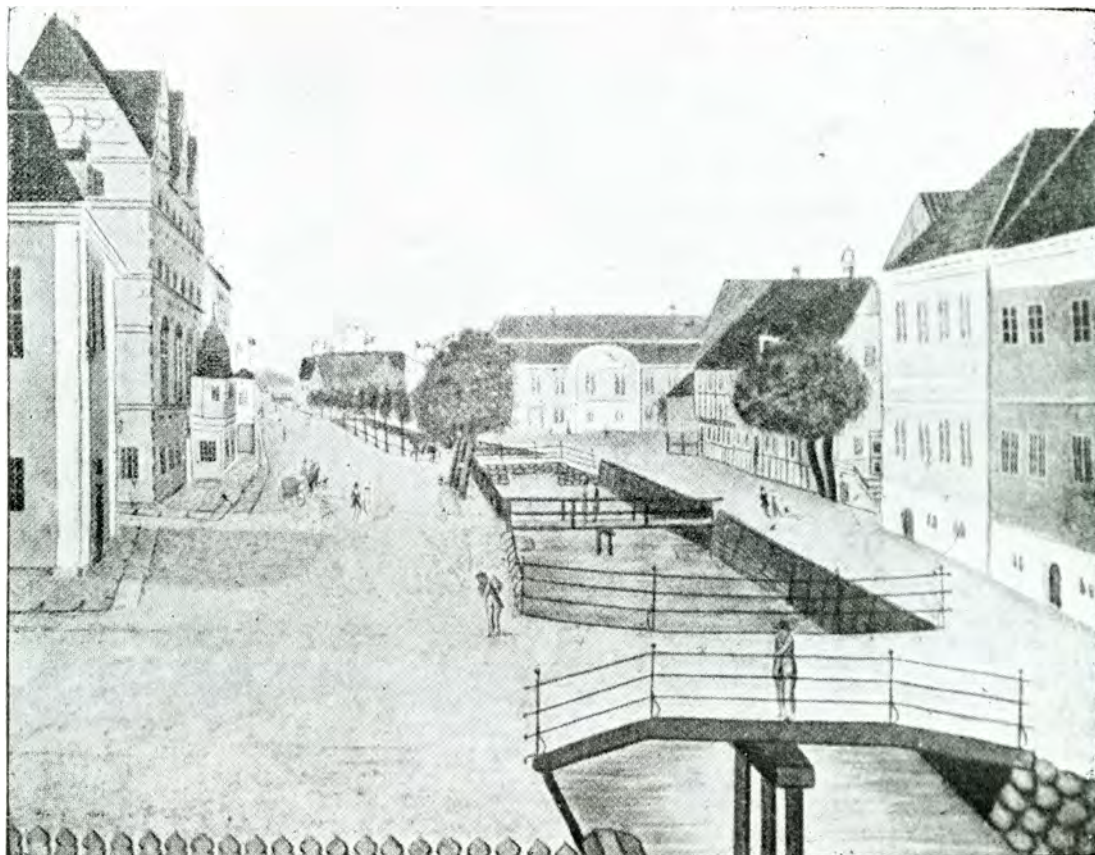
Prospekt af Aalborg, set fra Sundby Skansebatteri.

Under Kong Christian den Fjerde foregik der nogle Forandringer med Slottet. I 1627—29 var det besat af de kejserlige Tropper, som bl. a. opførte et lille Hus paa den østlige Vold og foretog Arbejder ved Befæstningen. I 1633 fik Lensmanden Otto Skeel Ordre til at bygge et nyt Kornhus til Slottet, da det gamle udenfor Slottet ikke kunde rumme Kongens Landgildekorn. Denne nye Kornlade opførtes samme Aar og kom til at udgøre den fjerde Slotsfløj mod Nord, idet man benyttede den ovennævnte her staaende Mur, der utvivlsomt hidrørte fra Kong Christian den Tredies Tid, til den ene Langside, medens Fløjens anden Langside, ind mod Gaarden, opførtes af Bindingsværk. Forneden i Fløjen indrettedes en Stald. I 1644 blev Slottet erobret af de svenske Tropper, men fra Jorden bombarderedes det af Borgmester Chr. von Ginchels (Spanienfarer), saa at Fjenden maatte drage bort.

At Slottet da havde lidt en Del fremgaar af Lensmandens Regnskab. I 1648 forsynedes de ovennævnte to Hvælvinger i den vestlige Slotsvold med en Overbygning, da de af nedsivende Vand var stærkt ødelagte. 1657 holdtes Slottet atter besat af de svenske. Efter Kong Frederik den Fjerdes Død syntes det at have været bestemt til Statsfængsel for Anna Sofie Rewentlov, og ligeledes paatænkte det efter

Struensens Fald at hensætte Caroline Mathilde her. Midt i det 19. Aarhundrede nedbrødes den vestlige Fløj, hvori Amtsstuen havde Lokale, og Gravene tilkastedes.

Af Slottet staar nu Øst- og Nordfløjen. Naar undtages, at den sydligste af de tre Karnapper er forsvunden, fremtræder Østfløjen i det væsentlige i oprindelig Skikkelse. Paa Bindingsværkssiden ind mod Gaarden rager 2. Stokværk ud over 1. Paa det 27 Fag lange Hus er de oprindelige Knægte nu fjernede, medens de glatte Knægte er bevarede paa det nordlige, smalle 7 Fags Hus. Paa den grundmurede

Jens Bangs Stenhus i 1830.

Yderside, der væsentlig er af gule Mursten, findes længst mod Nord profilerede Fladbuer over Vinduerne. Til denne Side præsenterer Bygningen sig dog kun som et Stokværk høj, idet Volden er opkastet mod den til 1. Sals Højde, hvilket utvivlsomt ogsaa har været Tilfældet ved den sydlige og vestlige Fløj. Nordfløjens søndre Side er af Bindingsværk, den nordre tykke Ydermur er af gule Mursten, væsentlig i Munkeskifte paa en høj Sokkel af tilhuggen Kamp, øverst er dog anvendt smaa Mursten, idet Kong Christian den Tredies Mur er blevet forhøjet, da Kornladen opførtes. Nær Vestenden er der paa Nordmuren over 1. Stokværk indmuret fire langt fremspringende, svære Granitsten, der sikkert har baaret en Karnap. Ved Siden af Porten, Øst for denne, er der nylig gennembrudt en i det 18. Aarhundrede tilmuret, gammel Doraabning, hvorigennem man kommer ind i en med fladbuet Hvælving dæk-

ket Gang. I Fløjens nordvestlige Hjørne findes, til Dels indrettet i Murtykkelsen, et Fangehul. Bevarede er fremdeles i den nordlige Del af den vestlige Vold to hvælvede Gange. Den ene, der nær Udspringet deler sig i to Grene, gaar paa skraa gennem Volden, den anden er højere og bredere og gaar paa langs gennem Volden. Længere mod Syd i samme Vold findes to andre Hvælvinger, der sikkert har hørt til Vestfløjen. Den nordligste, der løber i Voldens Længderetning og har flere tagformet afsluttede Murgemmer, er nu omtrent 10 m lang, den sydligste, som har gaaet paa tværs af Fløjen, er helt sammenfalden. Alle disse Hvælvinger hidrører sikkert fra Slottets ældste Tid.

Jens Bangs Stenhus.

Østfløjen afgiver Embedsbolig og Kontorer for Stiftamtmanden, meden Resten staar ubenyttet hen.

Der ligger en Gaard ved Østeraa i Aalborg, større og skønnere end nogen anden Privatbolig i vore Købstæder. Det er Jens Bangs Stenhus. Tiden og Menneskene har handlet ilde med det. Allerede en Snes Aar efter det Opførelse, da Jens Bang var død barnløs, og da Fjenden var i Landet, hedder det i et Synsvidne: „Først den Trappe ud til Gaden, da var den nederste Trappe der ganske borte og Trappen ovenpaa ilde medfaret. I den Dagligstue norden Gangen var det Egepanel noget brækket og borttaget. Laasene tagne fra alle Døre. Item Taget paa Huset var mange Steder igennem skudt af Fjenderne og meget brækket.“ Siden da er der gaaet ca. 300 Aar, og de er ikke gaaet sporløst. Den søndre Endegavl er falden ned, Frostene har forvitret Sandstensornamenterne og Menneskene har smurt Oliemaling paa og gjort anden Fortræd. Hvor maa da ikke „det store Stenhus“, som det kaldtes i gamle Dokumenter, have straalet, da det stod i sin Ungdom, da dets mægtige Bygherre holdt det i kærlig og stolt Hævd. Det laa, med sine fire Stokværk og de stoute Gavle, der gjorde dei endnu et Par Stokværk højt, mellem de lave Bindingsværksgaarde, der kun var Stue og Sal, og de straatækte Rønner. Op over alt det Purl og Kravl ragede kun de to Kirker. Og de var en hel Bys Værk, byggede

og ombyggede gennem Aarhundreder. Men dette Hus havde en Mand bygget paa godt et Par Aar af sin Rigdom og sin Byggeglæde. Bygningen paabegyndtes i 1623 og stod færdig Aaret efter. Den er uden Sammenligning vort mest imponerende borgerlige Renæssancehus. Den er opført af gullige Mursten i 4 Stokværks Højde med 3 knejsende Gavlkviste over Facaden. En søndre Bindingsværksfløj mod Adelgade er forlængst nedbrudt. Vandrette Sandstensbaand leddeler Facaderne, der oprindeligt stod i kraftig rød Bemaling, rige Menneskehoveder i Bruskarok er anbragt under Vinduernes Bueslag. I den kraftige barokke Sandstensportal ses Aarstallet 1623 og paa en af Gavlene 1624. Baade Facadekvistenes Gavle og Husets nordlige og søndre Gavle, af hvilke den sidstes øverste Del er tabt og erstattet af en Valmspids, dækkes af Beslagsornamenter af Sandsten, og omtrent midt paa Forsiden er anbragt en 8-sidet Karnap, dækket af et spaanklædt Kuppeltag, i hvis Spids en Flora-Figur rejser sig. I første Etage findes et smukt Stukloft fra det 18 Aarhundrede. Bygningen, der siden 1670 har huset Svaneapoteket, er, da den truede med at synke, i Aaret 1916 undermuret og istandsat med Tilskud fra Staten, under Ledelse af Arkitekt Lønborg Jensen, samt fredlyst ved Deklaration som historisk Mindesmærke. Bygningen er restaureret i 1932.

For et Par Menneskealder siden var Aalborg en af Landets mærkeligste Byer. tæt sammenbygget af Bindingsværksgaarde, gennemskaaret af de med Bolværker bræmmede Aaløb og med en malerisk Labyrinth af snævre Gyder, som med deres gamle Navne, Skomageryde, Strandstien, Karen og Maren Poppesgyde, Den gloende Ovn, Latinergyden med dens Stentrappe, Den mørke Gang, der som en Sprække sad mellem de i 3 Stokværk udkragede Bindingsværksgaarde, og mange flere, fyldte Byen med Stemning fra svunden Tid. En Mangfoldighed af anselige Gaarde, som i imponerende Rækker laa om Gl. Torv, langs Øster- og Vesteraa og i hele den indre By, gav den en Skønhed og arkitektonisk Interesse, som nu desværre for den allerstørste Del er gaaet tabt. Et af de første Ofre for „Udviklingen“ var Byens ejendommeligste middelalderlige Bygningsminde, det nord for Budolfi Kirke for den vestre Ende af Gl. Torv liggende gotiske Stenhus, i hvilket Kong Hans efter et uhjelmet Sagn skal være død i 1513, og som derfor gik under Navnet „Kong Hans Gaard“. Med større Ret er det kaldet „Toldergaarden“, da den under Kong Christian den anden kendte Tolder Bartholomæussen har ejet og muligvis opført den. I alle Tilfælde stammer Bygningen fra Middelalderens sidste Tid og var opført af røde Munkesten i middelalderlig Skiftegang, 2 Stokværk høj, med en rig, blidingspdyet Trappegavl mod Syd. Trods stærk Modstand jævnedes Huset i 1871 med Jorden for at give Plads for Diskontobankens Bygning. I 1873 faldt den saakaldte „Svalegaard“ paa Østsiden af Østeraa. Det var en af en senere tilbygget udvendig Svale dækket, rigt udstyret Renæssancegaard fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Den var opført af Bindingsværk i 2 Stokværk med en høj anselig Kælder. Midt i Huset fandtes en Stue uden Vinduer, og denne kaldtes „Jomfruburet“. Den ligeledes nedbrudte Hjørneejendom mellem Urbans- og Gravenegade, der var en 2 Stokværk høj Svalegaard med smukt udskaarne Knægte, hørte til Byens bedste Renæssancebygninger. Det gamle Posthus paa Hjørnet af Al- og Adelgade blev nedbrudt i 1906 og genopført til Brug for Landsbiblioteket Syd for Frue Kirke. I 1909 forsvandt Borgmester Poul Pops Hus paa Hjørnet af Torvegade og Brødregyde og dets Tømmer og statelige Døromfatning med Aarstal 1571 erhvervedes af Aalborg Museum. De omfattende Nedbrydninger, som 1910—12 iværksættes for at bringe Østeraagade i Forbindelse med Boulevarden, raserede et tæt sammengroet Bykvarter med kro-

gede Gyder, en Mængde Bindingsværkskaarde, samt et 2 Stokværk højt grundmuret Gavlhus i Strandstien fra 1570erne. Den til Bispensgade 3 hørende 3 Stokværk høje og 5 Fag brede, knægtbyggede Stump af et oprindeligt længere Renæssancehus i Cortesgade fra Slutningen af det 16. Aarhundrede, blev i 1917 nedbrudt sammen med det Syd for liggende glatte Bindingsværkshus i 2 Stokværk. Under Nedbrydningen viste det sig, at dette sidste havde middelalderlige Konstruktioner med Højstolper til begge Sider og indvendig Afbinding af Skraabaand, de saakaldte „Ran-ker“. En Privatmand i Aalborg købte Tømmeret af begge Huse, og lod Renæssance-

Det gamle Torv i Aalborg med Kong Hans' Gaard.

bygningen samt et Par tilstødende Fag af det gotiske Hus genopføre paa en Grund ved Lindholmssti. I 1918, da Landmandsbanken skulde rejse sin store, nye Bygning, maatte den bekendte „Lybækkegaard“, Østeraa 21, falde, med hvilken Renæssancegaard Aalborg mistede en af sine mest storladne gamle Facader. Den var 3 Stokværk høj og 20 Fag lang og med sine enkle Knægte og sit prunkløse Tømmer virkede Bygningen alene i Kraft af sin Bredde og Højde meget monumental. Midt paa Facaden, der skrev sig fra ca. 1600, var noget senere tilføjet en af Stolper baaren, fremspringende Karnap, som Baroktiden havde kronet med en af kraftige Profiler omsluttet, bræddeklædt Fronton, bag hvilken den gamle Renæssancegavl skjulte sig. Paa Bygningens nordlige Gavl, ud mod den „mørke Gang“, sad Vinskeder, hvis Ender var udskaarne som Dyrehoveder. I Grunden under Huset fremdroges Rester af en Række Smaahuse af Tømmer, antagelig gamle Saltboder, og i Gaardens Stuer afdækkes en Del karakteristiske Vægmalier paa Træ fra Begyndelsen af det 18. Aarhundrede.

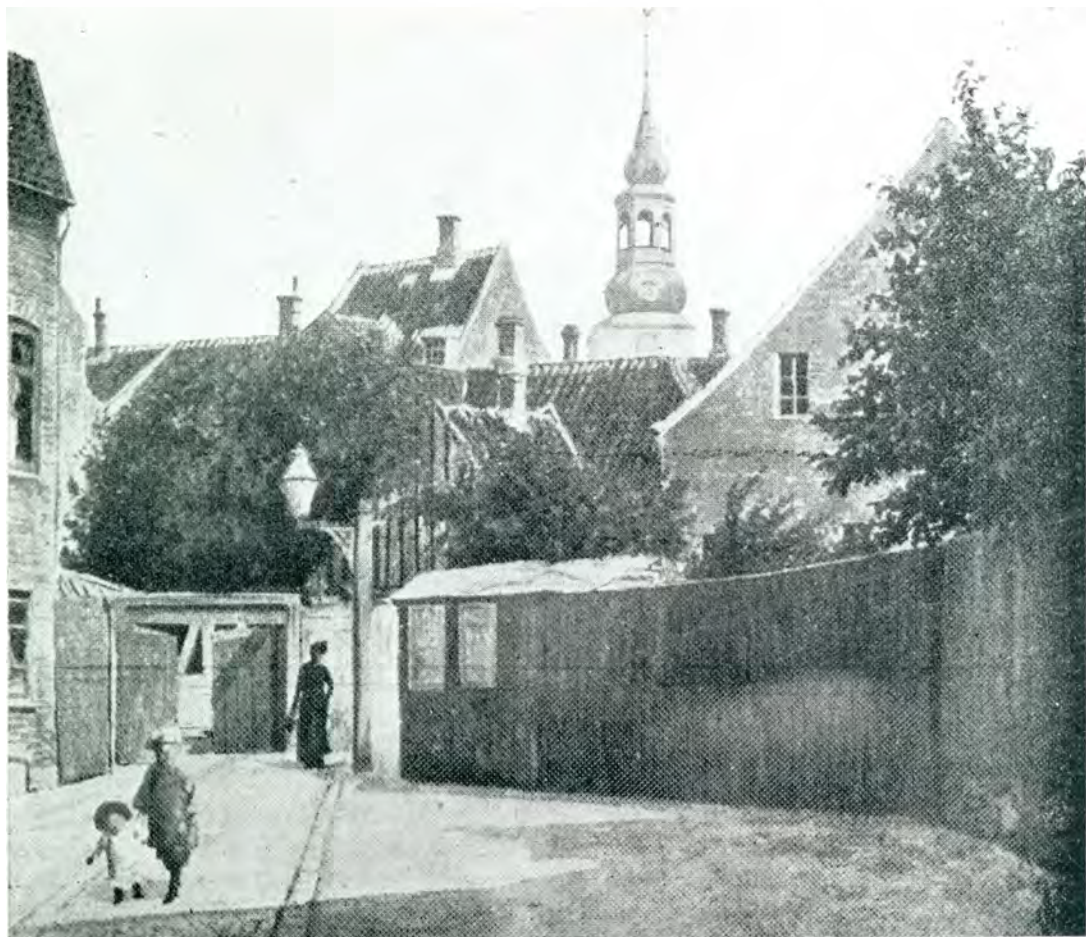
Ellen Marsvins Gaard, Østeraagade 25.

Trods Udryddelsen af en Mængde gamle Huse finder der dog endnu værdifulde og karakteristiske Bygningsminder fra forskellige Perioder, men disse ligger nu spredt mellem moderne Huse og ikke mere som tidligere i malerisk Række, hvilket skabte den Helhed, der gjorde Byen saa stemningsfuld. Efter Nedbrydningen af „Kong Hans' Gaard“ bevarer Hjørnet af Adelgade og Klostertorvet nu i sine overmalede, stærkt ombyggede Muren Resterne af Stadens sidste gotiske Stenhus. Sammenbygget med dette, med Facade ud mod Torvet, ligger et 3 Stokværk højt Renæssance - Bindingsværkshus med Stokværksudkrægning, simple Knægte og enkle kraftige Former. Dette er en særdeles god Type paa et prunkløst Aalborg-Hus fra Slutningen af det 16. Aar-

hundrede. Beslægtet hermed er Østeraagade 25, den saakaldte „Hamborggaard“, der er knægtbygget og 3 Stokværk høj samt uden Udskæring paa Tømmerværket. Den virker alene i Kraft af sine store Linier og Dimensioner. Paa Hjørnet af Jomfru Annegade og Stormgade ligger en anelig Renæssancegaard, som i Facaderne for en stor Del er ombygget i Grundmur, men hvis Gaardinteriør har en smuk, bræddeklædt Svale og en 2 Stokværk høj, knægtbygget Bagbygning. Aalborg var en udpræget Bindingsværksby og faa Steder i vort Land fandtes der saa store og anseelige Komplexer som her, hvor Huse i 3 Stokværk synes at have været ret almindelige, men hist og her rejste der sig dog ogsaa et Stenhus, og blandt disse er der særlig Anledning til at nævne Østeraagade 25, Borgmester Jørgen Olufsens Stenhus, der opførtes 1616. Dette, der med Urette kaldtes „Ellen Marsvins Gaard“, er et 2 Stokværk højt Gavlnus med høj Kælder og knejsende Gavl. Forsiden smykkes af Profilbaand af Sandsten, murede Vinduesbuer og pynteligt smedede Murankre af Jern. En høj Stentrappe fører op til en rigt udhugget Sandstensportal med

Renæssanceornamantik og Hærmer, som krones af en i en Niche anbragt Damedefigur.

Da de nordjydske Privatbaner var anlagt, blev der truffet en Ordning med Statsbanerne om fælles Personbanegaard i Aalborg. Denne Ordning blev medvirkende til, at Statsbanegaarden maatte flyttes. Den blev flyttet fra sin daværende Plads, nu Privatejendommen „Grønnegaarden“, ca 300 Meter mod Syd, den Gang uden for Byen paa den flade Mark ved Frederikskilde. Men den nye Banegaard skabte hur-

Fra Boulevardkvarteret før Gennembruddet.

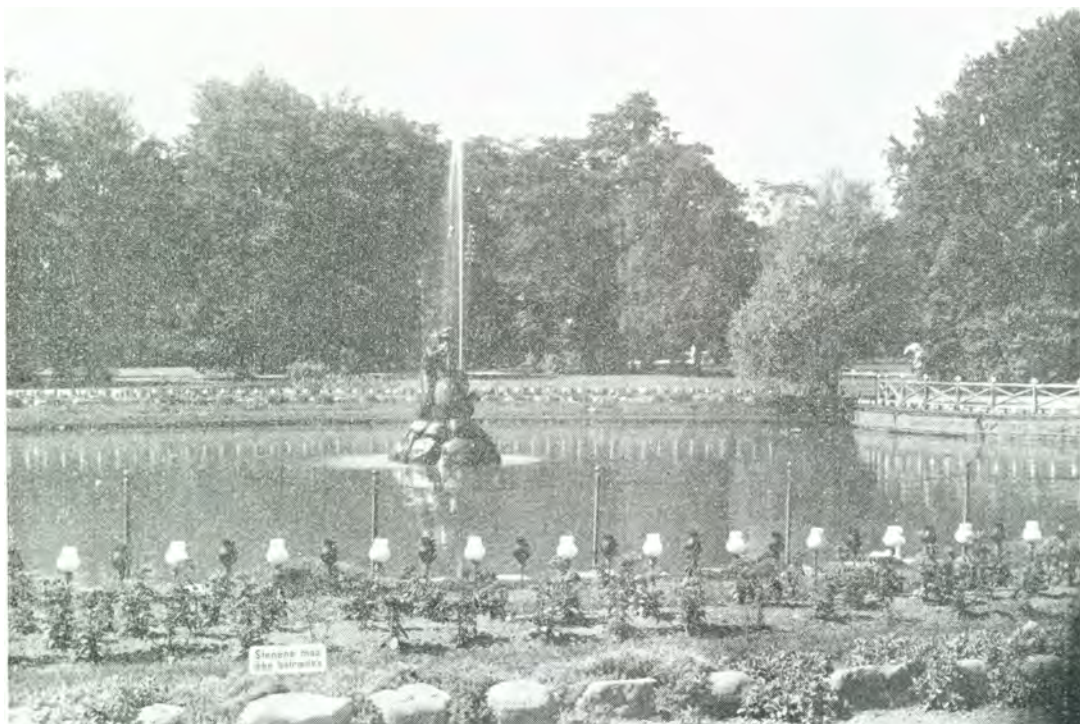
tig et nyt Kvarter, som stadig udvider sig med nye Karreer omkring denne. Bane-
gaardsflytningen medførte, at Aalborg voksede sig skæv. Den gamle Færdselslinie
mellem Bane og Havn, der gik gennem Jernbanegade—Algade—Gammeltorv—Østeraa,
blev forladt. Der blev anlagt et nyt Stykke Gade med Alletræer fra den nye Bane-
gaardsplads til Danmarksgade, og ad den gik Færdselen fra Banegaarden til For-
retningskvarteret. Men fremmede, som vilde den Vej, gik ofte forkert i Byen. De
gik ad Danmarksgade og endte i Karolinelund. Eller de forvildede sig i Skotter-
gaarden eller Hjelmerstald eller en anden Gyde eller Vandgyde. At de skulde op
gennem Kirkegyden, en Passage, der vanskelig lod sig gennemtrænge med opslaaet

Paraply, trodsede enhver fornuftig Betragtning. Hovedsømmen maatte dog følge denne Vej, som gik ad Smøgen bag ved Bleggaarden gennem Kirkegyden og Port-hvælvingen ved Budolfi Kirke til Gammeltorv. Det var den nærmeste, naar man skulde til Torvene, Havnen eller Bispensgade.

De første Planer om at faa rettet Skævheden begyndte lige efter Aarhundrede-skiftet saa smaat at dukke op. Man var klar over, at der skulde en kraftig og kost-bar Operation til, og man søgte da først den korteste Vej for et Gennembrud, den lige Linie i Fortsættelse af den gamle Boulevard, altsaa en Forlængelse af denne, som vilde udmunde i Gammeltorv nær ved Budolfi Kirke. Det første Projekt til den gennemførte Boulevard udarbejdedes af Bygningsinspektør Beck og Entreprenør N. C. Olsen og blev, da der senere fremkom andre Planer, naturligvis døbt Beck-Olsens Projekt. Da Sagen naaede frem til offentlig Behandling i Aalborg Byraad var der et Dusin forskellige Tegninger og Overslag fremme, saa man kan forstaa, at Spekulationen havde været i Gang. I Konkurrencen om at vinde Stemning, saavel i Byraadet som blandt Byens Befolkning, var der et af de nye Projekter, som hurtig blev Favorit. Det var det, som gik østligst, Østeraaprojektet. Det fulgte Østeraas gamle Leje og udmundede i Gaden ved samme Navn nær ved Raadhuset. Det krævede Rasering af Kommunens Fattiggaard og af Vinhandlerfirmaet P. Weiles gamle anse-lige Gaard. Det brød og skar gennem Gader og Grunde. Det krævede betydelige Grunderhvervelser, men det opfyldte Hovedkravet: den direkte Hovedfærdselsaare fra Banegaard til Havn og omvendt. Dette Projekt havde som sagt den største Stem-ning for sig blandt Byens Borgere og det sejrede ogsaa i Byraadet, hvor det fik Flertal. Gennemførelsen blev planlagt i tre Ternpi, et om Aaret. I 1909 fuldførtes Strækningen Østeraa—Algade, i 1911 Strækningen Algade—Skolegade og i 1912 den sydligste Trediedel til Danmarksgade. Boulevardens Gennemførelse er et af de største og anseligste Gadegennembrud i de danske Provinshyer i de senere Aar.

Kommunen ejer flere store og smukke Anlæg, hvoraf vi skal nævne: Frederikskilde, der ligger syd for Banegaarden ved Hobrovejen. Det er 9,7 ha stort og paa-begyndt i 1802. De første Træer plantedes af General A. L. Moltke, for hvem et Mindesmærke er rejst. Under et Besøg i 1828 gav Kong Frederik den Sjette Bor-gerne Lov til at kalde Anlægget „Frederikskilde“ og til at hejse Splitflag her. Senere udvidedes det mod Øst og 1890erne beplantedes den sydlige Del. I 1950 opførtes her en Pavillon efter Tegning af Arkitekt Packness, med Restauration og Musiktribune, for en Sum af 100,000 Kr. To ældre Pavilloner er opførte af Klubben „Enigheden“. Skovbakken eller Frederiksminde ligger sydvest for Frederikskilde paa den anden Side af Hobrovejen. Det er 15,5 ha stort og har ligeledes faaet Navn efter Kong Frederik den Sjettes Besøg, og Ret til at føre Splitflag. Efter et mislykket Forsøg i 1820 begyndte Beplantningen den 18. Januar 1822 og fremmedes især af Apoteker G. S. Kayerød, der hos Byens Borgere indsamlede de fornødne Midler. I Anlægget findes to Pavilloner, hvoraf den ene er opført 1869 af det broderlige Skydeselskab paa Toppen af Bakken, hvorfra der er vid Udsigt, den anden er opført 1893. Ovenfor Skovbakken er en Festplads, Aalborgs Dyrehavsbakke, og i Anlægget en Sports-plads og Isbane. Karolinelund, der er 5 ha stort, ligger øst for Byen. Det er an-lagt 1827—28 af Aalborgs daværende Kommandant, Major D. V. Hegermann, og se-nere forskønnet af Oberst L. N. Bretteville. En Pavillon, der senere er ombygget, opførtes i 1882 for Midler, skænkede af Apoteker C. L. Lange. Blegkilde ligger sydøst for Byen ved Vandværket og er 5,5 ha stort. Det paa-begyndtes midt i det 19. Aarhundrede af Major D. Voss og er senere udvidet og forskønnet, især ved

Købmand S. A. Jacobsen og Fabrikant Fr. Obels Bestræbelser. En ny Pavillon opførtes 1914 og et Springvand anlagdes samme Aar. Aalborglund ligger syd og sydvest for Byen. Det er 33 ha stort og paabegyndtes i 1895 ved, at en Kreds af Borgere tilplantede 9 ha af Bejsebakken paa Betingelse af, at det fra 1905 skulde vedligeholdes af Kæmnerkassen og fra 1920 overgaa til Kommunen. Fra 1903 har Kommunen yderligere tilplantet ca. 23 ha mellem Skovbakken og Bejsebakken, og det bakkede Areal, der for 300 Aar siden delvis var dækket af Skoven „Aalborglund“, bliver nu atter til Skov.

Kildeanlægget.

Aalborgs Opsving tager sin Begyndelse i sidste Fjerdedel af det 19. Aarhundrede, efter at Jernbanen var anlagt, hvilket gjorde Byen til et Knudepunkt i det nordjydske Banenet, og da samtidig Havneforholdene og Indsejlingen til Limfjorden var bragt i Orden, stod Byen godt rustet til at optage Konkurrencen med Nabobyerne. I særlig Grad blev Byen en Industriby, og i første Række Midtpunktet for en storstillet Cementindustri, der til dels eksporterer sine Produkter til oversøiske Pladser. Her fremstod endvidere Tobaksfabrik, Klædefabrik, Sprifabrik, Svovlsyrefabrik, Skibsværft m. m. Dette gav Beskæftigelse til en Mængde Arbejdere.

Aalborg Bys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende, som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

MADS JØRGENSEN,
Borgmester.

MADS JØRGENSEN, Borgmester, er født den 23. August 1877 paa Ærø som Søn af Husmand Jens Chr. Jørgensen og Hustru. Gift 1899 med Maren Jensen. Postbud 1904, Postbudformand 1913, folkevalgt Borgmester i Aalborg, Medlem af Byraadet fra 1913, Hovedkasserer for Dansk Postforbund fra 1909, i Bestyrelsen for Himmerlands Elektricitetsforsyning, Formand for Kasse- og Regnskabsvæsenet, Havnevæsenet, Kommunehospitalet, Belysningsvæsenet, Legatudvalget, Bygningskommissionen, Bevillingsnævnet og desuden Medlem af Fjordudvalget.

Medlemmer af Aalborg Byraad er: Borgmester M. Jørgensen, Maskinarbejder M. Andersen, Lærer N. P. Balle, Købmand P. J. Petersen-Bach, Remisearbejder C. A. Christensen, Sagfører E. Gundorf, Direktør R. P. Helgelund, Pakmester M. Ibsen, Fru Marie Jensen, Smedemester J. Krøijer, Markforvalter Jens Mortensen, Malermester H. Madsen, Direktør, Konsul A. F. Olsen, Direktør P. Ørum Petersen, Købmand S. P. Pedersen, Murermester M. Thomsen Støtt, Overretssagfører A. Vandborg, Overlærer Vinten, og Cigarmager M. C. Willumsen.

BUDOLFI KIRKE er Stiftets Domkirke og tillige Sognekirke for Budolfi Sogn. Før denne Kirke saa Lyset havde Aalborg to Sognekirker, nemlig Vor Frue mod Øst og Sct. Peders mod Vest. Vor Frue, der tillige var Klosterkirke, stammede fra det 12. Aarhundrede, Sct. Peders er en Del yngre, og dens Historie er næsten gaaet tabt i Middelalderens Mørke. Disse to Kirker er nu ikke mere, idet Sct. Peders allerede i 1542 blev nedrevet, og Vor Frue Kirke blev ombygget i 1877, og det eneste, der nu er tilbage, er den gamle Granitportal.

Paa Grund af Byens rivende Udvikling blev det snart nødvendigt at opføre en ny og større Kirke, og da Spørgsmaalet kom frem, var der straks to Ting, der stillede sig i Forgrunden: dens Beliggenhed og dens Navn. Det første syntes ligetil; man maatte vælge en Grund vest for Østeraa, idet Graabrødrene kort forinden havde rejst et Kloster øst for Aaen. Man valgte da det højeste Punkt i Byens Hjerter ved Gammeltorv og Algade. Kirkens Navn hentedes fra England. I Aalborg var der mange engelske Klerke, som var meget virksomme for at faa nogle af de kæreste Navne fra deres Hjemstavn indført, og nu fik de sat et af de bedste Navne paa en ny Kirkebygning, nemlig Sct. Botholphus, hvilket er Navnet paa en kendt Helgen, som omkring 700 havde været Abbed i et engelsk Kloster. Her i Landet kaldes Kirken Sct. Bodils Kirke, Aarstallet for Kirkens Rejsning er ikke kendt, men det var i alt Fald før 1399.

Sct. Budolfi Domkirke er en smuk og anelig Bygning, der bestaar af Skib og Kor ud i eet med tresidet Afslutning, Taarn mod Vest, Vaabehus ved Taarnets Sydside og Sidefløj mod Nord. Bygningen er opført af gule Munkesten i Spidsbuestil, men Stilen er dog noget forvansket ved senere Ombygninger. Hele Kirkens Længde med Taarnet er omtrent 42 m og Hvælvingernes Højde er i Midtskibet 11,4 m. Kirkens ældste Del synes at være Koret og Midtskibet, som senere er blevet forsynet med Stjernehvælvinger. Taarnet med Kapel paa Sydsiden er opført i Slutningen af Middelalderen, medens de ligeledes senere opførte Sideskibe først er opført paa Reformationstiden. — Det nuværende store Taarn

er opført med Benyttelse af Re-sterne af det ældre, som blev delvis ødelagt ved den store Ildebrand, der raserede i Byen 1663.

Før Reformationen var der foruden Hovedalteret en Mængde smaa Altre. Højalteret var indviet til Sct. Bodil, og desuden kendes Navnene paa fem Sidealtre, nemlig Sct. Annas, Sct. Nicolaj, Vor Frue, Maria Magdalene, der var stiftet af Skræddergildet, og Guds Legems Lavs Alter. Disse Sidealtre var rige Indtægtskilder for Kirken, idet der ved dem læstes Sjæle- og Dødsmesser. Sjælemessen grundede sig i Troen paa Forbønnens store Kraft til Sjælens Udfrielse af Skærsilden. Længe før Døden nærmede sig eller ogsaa paa Dødslejet bekostede man sig Sjælemesser ved at skænke Kirken Gaver — den kaldtes „Sjælsafgift“ — der foruden Jordegods ofte bestod af Naturalier og andre Ting, idet man den Gang ikke havde Overflod af Penge. Saaledes skænkede Karen Thomasdatter af Strandbygaard en Ko, og de gode Præster, som dertil hører, skulde have to

Dele og Kirken en Trediedel af Koen, medens Degnen maatte nøjes med et Faar.

Henimod 1530 oprandt den ny Tid, og Reformationen gik sin Sejrsgang over Landet. I Aalborg gik Bølgerne højt som saa mange andre Steder i Landet. Saa vidt vides var den sidste katolske Præst ved Sct. Bodils Kirke, Hr Jens Ibsen, og han kæmpede som en Løve for Pavens og Sct. Bodils Ære, men til sidst blev han fordrevet fra sin Kirke, og en protestantisk Præst blev hans Efterfølger. Nu var det ude med Sct. Bodils Helgenværdighed i Aalborg, man mindedes dog i Stillehed hans Navn ved bl. a. at gøre Kirkeregnskab paa Sct. Bodils Dag og ved at fastsætte fire Terminer ved Udbetalingen nemlig Jul, Paaske, Pinse og Sct. Bodils. Selv om Sct. Bodil var udelukket i Aalborg beholdt Kirken dog mange Aar senere sit Navn med „Sct.“ foran, men nu hedder Kirken kort og godt Budolfi Kirke.

I Kirkens Indre foregik der efterhaanden store Forandringer, thi efter Reformationen maatte som før antydet meget af det gamle falde. Alle Altre med Undtagelse af Højalteret blev nedrevet, og Helgenbillederne blev fjernet og mange brændt. Der

Budolfi Kirke

blev rejst en ny Altertavle, og en ophøjet Prædikestol blev rejst midt i Skibet. Der blev opstillet Stolestader, skænket Alterkar, Døbefont og ophængt nye Lysekroner, og alt blev skænket af taknemlige Givere, der elskede deres gamle Kirke.

Som før nævnt blev Taarnet genopbygget efter en Brand i 1663, og næppe 100 Aar efter hjemsoget Kirken af en ny Katastrofe, idet de „Ivende øverste Kamme“ af Taarnet faldt ned Natten mellem 21. og 22. December 1759 ved et stort Jordskælv. Kammene blev opsat 1764, men da man var færdig hermed, opstod Tanken om at forsyne Taarnet med et Spir, og Søstrene Elisabeth Kynde og Mad. Købmand Jacob Himmerig gav rige Gaver hertil. I 1777—80 blev da det smukke Barokspir rejst efter Model af det tidligere Raadhustaaen i København. Dets Bygmester, Laurids Lienberg, var stolt af sin Bedrift, og Byens Borgere var begejstrede over det henrivende Spir, der nu prydede deres gamle Kirke. Det smukke, ejendommelige Spir staar endnu med Hanen paa sin Top og giver Byen et særegent Præg.

Kirken har i de senere Aar mellem 1860—1900 gennemgaaet forskellige gennemgribende Reparationer, hvorved bl. a. Sideskibene fik rundbuede Vinduer. I 1886 maatte nogle Hvælvinger ommures. Disse mange Reparationer kulminerede i 1899—1900, da Bygningsinspektør H. Kampmann ledede en gennemgribende Restauration baade udvendig og indvendig. Man fjernede en Mængde vansirende Pulpiturer, og det meste af Inventaret blev restaureret og fik sine oprindelige Farver og Forgyldning. Nye Stolestader indsattes, og Hovedindgangen, der før var paa Kirkens Nordside blev flyttet til Sydsiden, og der anbragtes tillige en Indgang i Taarnets Vestmur. Endelig opførtes en Tilbygning mod Nord med kamtakkede Gavle. Denne Tilbygning benyttes nu som Konfirmandstue.

Under Afsnittet om Kirkens Historie har man ikke helt kunnet undgaa at berøre enkelte af selve Bygningens Dele, men heræfter følger den egentlige Beskrivelse af Kirkebygningen.

Taarnet, der ligger mod Vest, er ca. 190 Fod højt. I Taarnet findes to Døre, en Hovedindgangsdør og en Dør, der fører til Taarnopgangen, samtidig kan nævnes en Dør i det nordre Sideskib, de Mezas Dør, der i 1900 blev indsat til Minde om den gamle Tonekunstner og Organist. Paa selve Taarnbygningens Nordside staar „1779“, som er Aaret for Spirets og Fløjens Rejsning. Den berømte Hane blev i 1891 nedtaget til Reparation og Forgyldning og vakte Beundring ved sin smukke Udførelse. Allerede i 1631 havde Budolfi Kirke et „Sejerværk“ ligesom Vor Frue Kirke. I en Skrivelse fra den Tid hedder det da: „Peder Sejermester skulde have aarligen til Løn for begge Klokker her udi Aalborg at stille og forstaa 40 Sletdaler og frit Hus“. Det nuværende Taarnur er forfærdiget 1798 af Bysmed Jens Christensen, ogsaa kaldet „Jens Smed“ af Sahl Sogn. Ved Siden af sit egentlige Haandværk øvede han sig først med at lave almindelige Stueure, men efter at han i 1790 havde lavet et Gaardur til Godsejer Ferslev til Frisholt, blev han saa kendt som dygtig Urmager, at han fik overdraget Arbejdet at lave et Taarnur til Budolfi Kirke, og dette Værk udførte han til alles Tilfredshed. Fire smukke Urskiver paa Taarnet vender mod hver sit Verdenhjørne.

I Taarnet er ophængt tre Kirkeklokker, nemlig en Stormklokke, en større og en mindre Klokke. Stormklokken har foroven en Inskription, der lyder: „DURCH DAS FEWR BIN ICH GEFLOSSEN, RUDOLPH MELCHIOR HAT MIC GEGOSSEN. ANNO 1681“, og forneden paa Klokken ses et latinsk Vers. Den store Klokke bærer følgende Inskription: „Ved Branden jeg slet forsvandt Anno 1663, straks omstøbt blev og kom istand 11. August. Ved Baltzer Melchior. — Af Vaade jeg og

tabte Lyd 1686 Septr. 28, og omstøbt blev til fælles Fryd 1687 August 27. Ved Rudolph Melkier. — Paany en Revne mig paakom af Vaade 12. Februar 1765. Jeg omstøbt blev ved Kirkens Hjælp og af Guds Naade 28. Septr. Ved Casper König“. Lignende Vers findes nedad Klokkens Side mod Øst. Den mindre Klokke bærer ligeledes Inskriptioner og mod Vest en Kongekrone og derunder „F 3“.

Vaabenhuset er en Udbygning ved Taarnets Sydside, her er den daglige Hovedindgang til Kirken, og her findes karakteristiske Kalkmalerier fra den senere Middelalder. Paa Sydveggen fremstilles en af Middelalderens mest hædrede Helgener, nemlig den hellige Jomfru Katharine af Alexandria, der lød Martyrdøden 307.

Budolfi Kirkes Indre.

Paa Vestveggen fremstilles de theologiske Læreres særlige Patroner: Pave Gregor den Store og Kirkefaderen Augustin. Sct. Gregor sidder med Pavekrone og Sct. Peders Hyrdestav, og Sct. Augustin med Bispehue og Krumstav. Ovenover de to Helgener ses en Afbildning af det danske Rigsvaaben og nedenunder to Centaurer eller Skikkelser, der er halvt Menneske og halvt Dyr, hvilket skal figurliggøre Lidenskabernes og de dyriske Lysters Kamp med Religionen og dens Love. Paa Sideveggen mod Nord over den Dør, der fører til Taarnrummet, ses en Fremstilling af Syndefaldet og Isaks Ofring.

Til Taarnrummet kommer man ad en Dør fra Vaabenhuset eller gennem Hovedindgangsdøren mod Vest, men denne benyttes sædvanligvis kun ved højtidelige Lejligheder. Taarnrummet er forsynet med et Panel, der foroven er forsynet med Inskriptioner. Fra Taarnrummet, der i Hvælvings Midte har en smuk Kobberlysekrone, fører en bred Stentrappe med Messinggælændere ned i selve Kirkeskibet. Fra denne Trappe har man et fortrinligt Overblik over Kirken, der virker som en Aabenbaring af Skønhed og Harmoni.

I Hovedskibets Mure over Sideskibenes Tag ses en Række smaa spidshuede Vinduer, der før kastede Lys ind over Hvælvingerne, men nu er blændede. I Stedet for disse er der nu anbragt 2 rundhuede Vinduer oppe ved Orgelet. De farverige Glasmalerier i Korvinduerne fremkalder en forunderlig Lysvirkning i Koret og i Hovedskibet. Endvidere ser man de mange rige Skulpturarbejder: Altertavle, Prædikestol og de mange Epitafier. I Skibet er ophængt fire Malmlysekroner fra det 17. og 18. Aarhundrede, to hænger i Koret og to i Skibet. De fleste af de gamle berømte Stolestader er nu forlængst forsvundne, og de nuværende Kirkestole stammer fra 1900. De fem øverste, der er de ældste, bærer Christian den Sjettes Navnetræk med Krone ovenover; paa to Stolegavle findes Aarstallet 1739 og 1900 og paa tre Danmarks Rigsvaaben og Aalborg Bys Vaaben med de tre Taarne, Løven og tre Aal.

Da Budolfi Kirke skulde have en ny Altertavle og Prædikestol, var der ingen af de gamle Aalborg-Mestre tilbage, man maatte derfor gaa udenfor Byens Grænser, og det store Arbejde blev overdraget Lauridtz Jensen, Essenbeck Kloster ved Randers. Han var Elev af den bekendte Peder Jensen, Kolding. Først blev Altertavlen udskaaet i 1689 og derefter Prædikestolen 1692. Lauridtz Jensen løste den store Opgave paa den smukkeste Maade, idet „Figurerne er skaarne med faste Træk, og en stille ophøjet Ro staar at læse i de helliges Aasyn“. Til Prædikestolen hører en Indgangsdør og en Opgang, der er prydet med rige Billedskærerarbejder. Paa Prædikestolens Rygpanel er indrammet et Fløjelsklæde, paa hvilket der findes et Spejlmogram, d. v. s. dobbelt slyngede Navnebogstaver. Det stammer fra 1775 og indeholder Forbogstaverne paa et Ægtepar, der formodentlig har bekostet en ny Staffering af Prædikestolen. Under Lydhimlen ses Helligaandsduen og svævende Engle, og ovenpaa staar Engle med Martyrernes Marterredskaber. I de rundhuede Felter ses Gud Fader med Rigsæblet, Sønnen med et Barn, de fire Evangelister og Johannes Døberen. Øverst staar den opstandne Frelser med Døden og Djævelen under Fod. Paa en lille Optegnelse paa Prædikestolen ses en lille Indskrift: „Johannes Friedenreich og hans kierist Magdalene Calow givet her til 100 Rd“. Den ædle Giver opnaaede dog ikke at se Mesterværket færdigt, idet han døde 1690, altsaa to Aar før.

Allerede 1581 havde Kirken et „Orgelværk“. Det næste Orgel, der omtales, er et nyt Orgel i 1749, og dettes rigt udskaarne og stærkt forgyldte Orgelhus staar endnu. Om dette Orgel vides kun, at det er ombygget i 1850 af Orgelbygger Devent, Odense, og at det havde 20 klingende Stemmer paa to Manueller og en Pedal. I 1913 blev Orgelet igen ombygget denne Gang af Th. Frobenius, København. Det fik nu 30 Stemmer paa tre Manueller og Pedal samt elektrisk Luftforsyning. I Forbindelse med Orgelpulpituret staar to Pulpiturer, et mod Nord og et mod Syd, og de benyttes af Kantoren, Organisten og Sangkoret.

Naar man gaar op i Koret er det første Øjet møder Døbefonten, der er et smukt Billedhuggerarbejde i sort og hvidt Marmor. Fonten bestaar af en tresidet Fod, der bærer en Muslingeskal. Paa de tre Sider er i hvidt Marmor fremstillet: Jesus velsigner smaa Børn, Jesu Daab og Nikodemus hos Jesus, og omkring Muslingeskallen findes tre Englehoveder ligeledes af hvidt Marmor. Sølvbækkenet, der vejer ca. 2¼ kg, bærer Stiftamtmand Gotfred von Pentz' Vaaben: En oprejst, kronet, rød Løve i hvidt og paa Hjelmen fire i Kvadrat lagte Paaier samt Maren Grotums Bomærke: Vindruer. Døbefonten er nemlig skænket af Maren Grotum, der saaledes har bevareret sit Navn for Efterverdenen, medens Billedhuggerens Navn er ukendt.

Altertavlen er et Søjlealter med udskaarne Figurer og Scener fra det gamle og

nye Testamente. Den har et tredelt Midtparti, der afgrænses ved snoede Søjler. I Midten staar et stort Krucifiks med et Dødningehoved og korslagte Ben ved Korsets Fod, og i Baggrunden ses et malet Billede af Jerusalem. Paa Sidefløjene staar store Figurer af Moses med Stentavlerne og Staven og Johannes Døber i sin Skindkappe med Læderbælte, i højre Haand holder han en Korsstav med et Skriftbaand. Til højre og venstre for Søjlerne staar Sct. Lukas og Sct. Markus, medens Sct. Mathæus og Sct. Johannes sidder paa Topstykket. Paa Topstykket ses en Fremstilling af Jesu Gravlægning og øverst oppe den sejrende Kristus med højre Haand oprakt til Velsignelse, og i sin venstre Haand holder han Sejrens Banner.

Paa Fodstykket ses Fremstilling af Indstiftelsen af den hellige Nadver og Dr. Niels Jespersens og Hustru Margrethe Eriksdatters Navne og Vaaben.

Paa Alteret staar to Lysestager af Malm støbte i Form af Engle, de er fra 1686 og bærer følgende Inskription: „GUD TIL ÆRE OG HANS HUS TIL PRYDELSE GIFVET AF S: JENS CHRISTENSEN WEFVER OG METTE CHRISTENS DATR. BERING. ANNO 1686“ Desuden ejer Kirken fire andre Lysestager. Vinhandler Jacob Peter Schünemann og Hustru har skænket to i 1852 og Familien Simoni har skænket de to andre. Paa Alteret staar desuden et stort Sølvkrucifiks paa en Træfod med Maria og Johannes paa hver Side samt et Dødningehoved og korslagte Ben ved Korsets Fod. Af Alterkar findes to Diske af Sølv og forgyldte, men uden Inskription. Desuden er der to Kalke, ligeledes af Sølv og forgyldte. Til Brødet findes en Sølvvæske med Inskription. Kirken ejer fire Alterduge, og af Alterklæder findes en Kammerdugs Messeskjorte og en rød Messehagel med Guldgalloner samt et Krucifiks paa Rygstykket og Aarstallet 1767. Desuden er der tre Bispekaaber. Bag Alteret er der flere Begravelser.

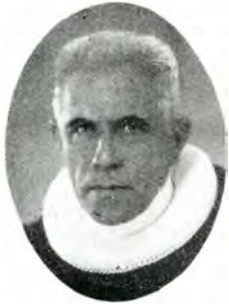
Glasmalerierne i Koret er udført af „Kgl. Bayer F. A. Zettler, München“, og er skænket af Konsul Carl Lassen, Hamborg. — Billedet til venstre forestiller to Engle, der støder i Basuner og minder Menigheden om at give Agt paa Tiden: „Rejs op dit Hoved al Kristenhed“. Paa Billedet til højre fremstilles det sidste Opraab af samme Salme: „Da gjaelder Luren for sidste Gang.“ Paa Midterbilledet fremstilles Forkyndelsen: „Du skulde se Menneskesønnen komme paa Himlens Skyer med Kraft og megen Herlighed.

I Koret findes to Pulpiturer, Kongepulpituret mod Syd, der benyttes af Stiftsovrigheden, og Kirkeinspektionens Pulpitur. Disse Pulpiturer er rigt smykket og med Barok-Rokokobilleder, der er dygtigt gjort, og er af stor kulturhistorisk Interesse.

I Kirken findes mange pragtfulde Epitafier og Marmortavler og blandt de største og smukkeste er bl. a. Borgmester Niels Iversen Skrivners Epitafium, Jacob Himmerigs Marmortavle, Sognepræst Thøger Pedersens Epitafium og Biskop Jacob Holms Epitafium.

Budolfi Kirkes Historie, der her er fortalt i korte Træk, er som et Eventyr, idet den lille Annekskirke bliver forvandlet til en af Danmarks smukkeste og ejendommeligste Domkirker.

PETER BARSØ, Stiftsprovst, R. af D., D. M., er født den 26. Juli 1863 i Højrup, Vejle Amt, som Søn af Lærer H. S. Barsøe og Hustru, født Petersen, gift 2. Gang med Elna Ingeborg Hartnack, Student 1882, cand. theol. 1888, Kapellan i Odense 1889–1906, Sognepræst for Faaborg og Diernisse, Formand for Kirkeligt Centrums Udvalg 1905–1918, Medredaktør af „Kirken og Hjemmet“ 1904–07 og 1916–17, Formand for Kirkeligt Samfunds Landskonvent af 1921, Formand for Kirkeligt Centrums Sammenslutning fra 1924, Medlem af den danske Præsteforenings Bestyrelse 1922–23 og 1926–29, Medlem af Udvalget angaaende Staten og Folkekirken fra 1928, har udgivet flere Bøger, siden 1914 Sognepræst ved Budolfi Kirke og Stiftsprovst over Aalborg Amt.

P. BARSØE,
Stiftsprovst.

N. LOMHOLT,
Præst.

H. C. S. NIELSEN,
Kantor.

NIKOLAJ LOMHOLT. Præst, er født i Nørre-Broby som Søn af Lærer Lomholt og Hustru, gift 1900 med Jensine Christiansen, ordineret Medhjælper ved Holstebro Valgmenighed 1904, Sneslev 1907, ansat ved Budolff Kirke som 1. residerende Kapellan 1917.

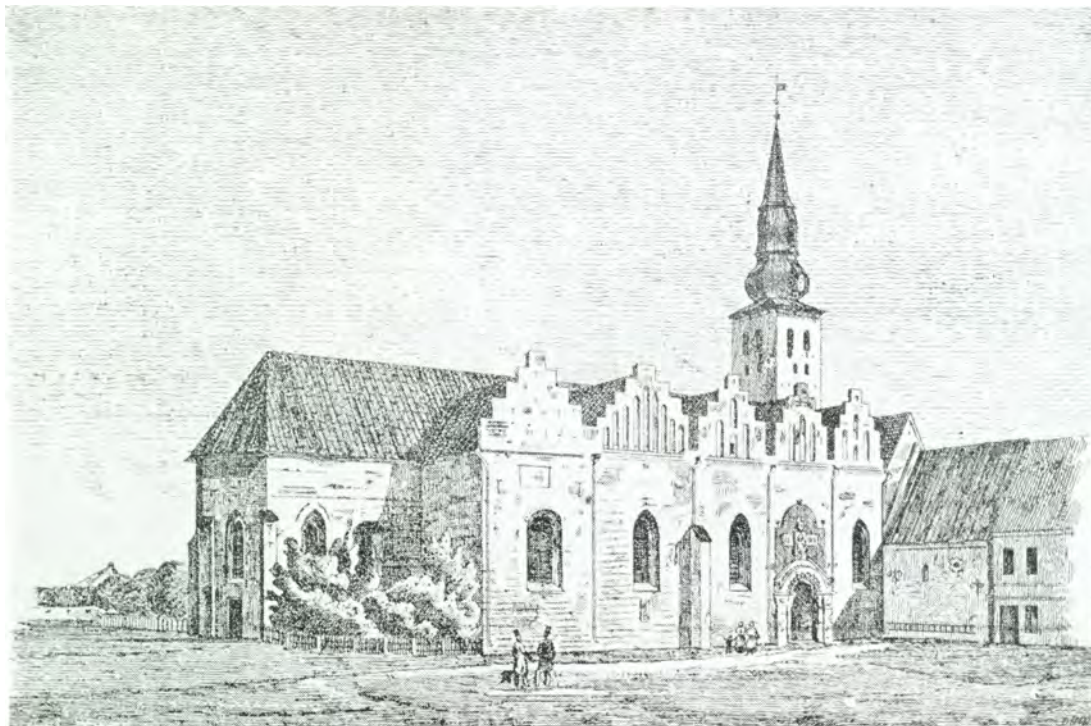
AAGE JOHANNES PAPE LYNGHØFT, Præst, er født den 22. Oktober 1905 som Søn af Inspektør Hans Ole Lynghøft og Hustru A. Marie, født Pape, gift 1932 med Karen Marie J. Olsen, Student 1924, cand. theol. 1932, indsat ved Budolff Kirke som fast Hjælpepræst den 20. Marts 1932.

HANS CHRISTIAN STØVRING-NIELSEN, Kantor, er født den 16. Juni 1896 i Tilsted Sogn som Søn af Gaardejer Jens Støvring-Nielsen og Hustru, Bodil Kirstine, født Nielsen, gift 1925 med Dora Marie Westergaard, Lærereksamen 1922, studeret Musik hos Domorganist G. Foss, Viborg, og Komponist Madsen-Steensgaard, Kommunalærer 1922—29, udnævnt til Kantor ved Budolff Kirke den 1. Juli 1929, Medlem af Bestyrelsen for Budolff Sogns Menighedsforening.

VOR FRUE KIRKE I AALBORG er meget gammel og er den ældste Kirke i Aalborg. Før Reformationen var den det bekendte Sct. Mariæ eller Vor Frue Klosters Kirke, og holdes for at være stiftet tillige med Klostret i 1116, men maaske allerede før. Allerede i det 12. Aarhundrede nævnes den i Historien, formedelst to fordrevne norske Prinsere og Arvinger til den norske Trone, som er begravet i denne Sct. Mariæ Kirke i Aalborg, nemlig Sigurd Slembedegn 1140 og Oluf Skaphogge (Kong Østens Dotter-Søn) 1169. I 1426 havde Hovedsmanden paa Aalborg (Erichsøn) stiftet et Sct. Annæ Alter i Vor Frue Kirke i Aalborg og 300 lybske Mark, for at holde en aarlig Sjæle-Messe for ham og hans afdøde Frue, Maren Hartvigsdatter, og hans Familie.

Efter Reformationen, da Vor Frue Kloster og dets Gods blev inddraget under Kronen, forblev Kirken en Sognekirke i Byen, som den og tilforn havde været. — Men da Kirken blev mere og mere brysfældig, og desuden laa ubelejligt for Slottet, befalede Kong Christian den Tredie 1554 at den skulde nedbrydes, og i Stedet for skulde Hellig Geisthusets Kirke i Aalborg være Sognekirke, og af det Bly, som fandtes paa Vor Frue Kirke, skulde en Del bruges til Hellig Geisthusets Kirke, og det øvrige komme Slottet til Behov. Men denne Forandring var Borgerne ikke fornøjet med, og de supplicerede til Kongen om, at faa Lov til at beholde den gamle

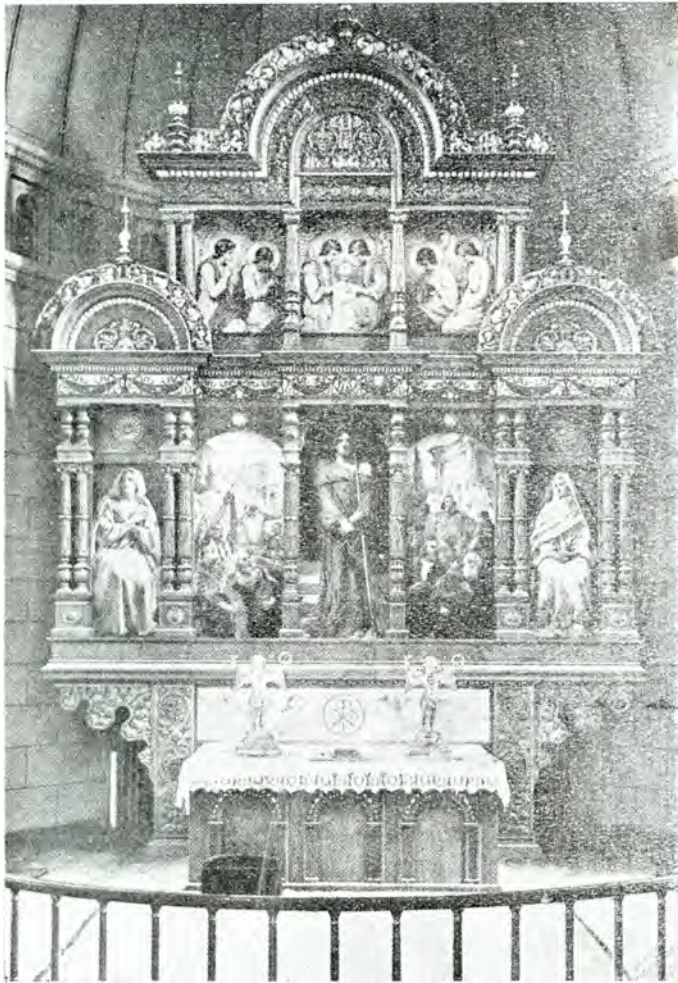
Kirke, og næste Aar 1555 fik de fra Hans Majestæt Brev om, at de maatte beholde og nyde Vor Frue Kirke til deres rette Sognekirke, med Klokker og andre Oramenter, samt tilliggende Jordskyld, dog saadan, at de inden Mikkelsdag skulde nedtage Taarnet, og lade opsætte nye og stærke Hvælvinger, saa at Folket kunde staa og høre Guds Ord uden Fare, og siden at holde Kirken i god Hævd, samt Bygningen i god Stand. Taarnet har de dog igen ladet gøre i Stand, og ladet det være, hvor det var. Og med kongelig Tilladelse 1591 blev det bygget højere, men dog uden Spir, og det stod i længere Tid, til det i Aaret 1767 af Ælde var blevet faldefærdigt, hvor-

Vor Frue Kirke før Ombygningen.

for det blev taget under Reparation. Det fik nu et anseligt ottekantet Spir af to Etager, paa hvis øverste Spids blev anbragt en forgyldt Rose. Taarnets Mure var $40\frac{1}{2}$ Alen høje og $12\frac{1}{4}$ Alen brede, saadan at Spirets Højde med Fløjstangen giver $35\frac{3}{4}$ Alen. Paa Stangen var to forgyldte Kobberkugler og et forgyldt Fløj af Kobber med Christian den Syvendes Navn og Aarstal, 1767. Kirken var en Korskirke, og havde mange smukke Ornamentter, Epitafier og Ligstene. Ligeledes en Del Lyse-Arme, fem Lysekroner, den største paa 644 Pund, som blev skænket Kirken af Raadmand Rasmus Jensen, og den, som hængte i Koret, skænket 1734 af Peder Holt, den tredje af Niels Nyfom, den fjerde skænket 1694 af Garver Jacob Mille og den femte af Købmand Henrich From.

I den nordre Gang stod Fonten, som er stor og prægtig støbt af Malm, med Ove Lunges og hans Frues Navn og Vaaben samt Aarstallet 1619. Der fandtes tillige en Inskription paa en Stentavle med tre adelige Vaaben indmuret i en Pille, og som viste, at Bjørn Andersen til Stenalt, Hovedsmand paa Aalborghus, 1582 har

Altertavlen i Vor Frue Kirke

Sigende skulde have været Biskoppen Eutins Søn og som døde i Aalborg 1691. I Kirken var fire Pulpiturer, hvoraf der var indrettet en kongelig Stol. Over den store Kirkedør, som endnu er bevaret, er adskillige Sten udhugne, deriblandt en Løve med et Barnehoved i Munden. Udenfor Kordøren var D. Niels Bentzons murede Begravelse med Jerngitter for, foruden ham selv, som døde 1674, var ogsaa hans Hustru, Mette Nielsdatter, og Sønnen Niels Bentzon begravet her. Paa søndre Side midt i Kirken var Hr. Otto Skeel til Hammelse og Befalingsmand paa Aalborg Slots aabne Begravelse, han døde 1634, hans Frue, Birgitte Lindenov, døde 1648. I samme Begravelse stod med kongelig Tilladelse (1723) Stiftamtmand von Pentz og hans Frue, Maren Grotum, i sorte Marmorkister. I den nordre Gang ved den østre Ende var de Lungers Kapel, som blev bygget 1612, og var tækket med Bly, og i dette fandtes Epitafier over Ove Lunge til Odden, Lensmand paa Aalborg Slot, og hans Frue Anna Maltesdatter Sehested med deres 16 Ahner. Ligeledes over deres Søn, Jørgen Lunge til Odden, der var Marsk og Raad og som døde 1619, og hans Frue, Sophia Brahe, samt over deres Søn, Ove Lunge til Odden, der døde i Padua i Italien 1637, og som var den sidste Mand af Slægten, samt over hans Søster, Sophia

givet Altertavlen og hjulpet til at bekoste Orgelet og at reparere Kirken indvendig. Altertavlen indvendig havde Krigsraad Hauch og Frue, Elisabeth Vestergaard, 1721 ladet oppudse og forgylde. Paa Alteret stod et Par store Lysestager i Englefigur, foræret 1730 af Morten Jensen. Altertøjet var af grønt og rødt Fløjl med Guld-Galloner, efter Sigende meget smukt.

Bag Alteret blev 1721 indrettet et Studer-Kammer for Præsterne. I dette Kammer var der to Døre til Kirken, paa den ene stod der Biskoppernes og paa den anden Sognepræsternes Navne. I Koret var der to lukkede Skriftestole, den ene givet af Peder Holst 1727, den anden af Villum Green.

I Gitterværket foran Koret var 30 Messing-Piller, de 10 givet af Johan Entmand, 10 af Johan Vandel og 10 af Laurids Hansen. — Prædikestolen var givet af Povel Popp 1501. — Under Hvælvingen hængte en rød og en sort Fane over Kaptajn-Løjtnant Culeman, som efter

Lunge, gift med Erik Høg til Bjørnsholm, som døde 1646, og over hans Søsterdatter, Jomfru Birgitte Ramel, død 1646, (3) over Henrik Lindenov til Gavnø, som døde 1656, og Hustru, Sidsel Lunge, (4) over Jomfru Kirsten Brahe, som døde 1666. Nederst i Kirken var der de Høgers adelige Begravelse med store Jerndøre og Gitterværk for, som var bygget til Kirken 1641 af Jens Høg til Bang og Hustru, Magrethe Holk, deri fandtes en Tavle med deres Vaabener udhugne i Sten, men uden Skrift, der skulde Gregers Høg med flere af Familien været begravet. — Til dette Kapels Vedligeholdelse er der givet Kirken 500 Slettedaler.

Den gamle Granit-Portal.

Den nuværende anseelige Kirke, der indviedes den 22. December 1878, er indvendig 44 m lang og 23,2 m bred og er opført for 125,000 Kr. efter Tegning af Arkitekt J. E. Gnutzmann af røde Mursten i romansk Stil. Den bestaar af et Midtskib og to Sideskibe med særskildte Tage, Kor med Kormunding, Taarn mod Vest, Kapel ved Korets Nordside og Sakristi ved dets Sydside. Vinduerne er rundbuede Arkader og Blidinger. Taarnet har faaet nyt, pyramideformet Spir og er gjort højere. Kirken har fladt Bjælkeloft. De rundbuede Arkader mellem Midtskib og Sideskibene bæres af Søjler med Kapitæler af Fakse Kalksten. Korrundingen har Halvkuppelhvælving. Ved Hovedindgangen mod Vest er nu anbragt Kirkens gamle Nordportal af Granit; den har fritstaaende Søjler med udhugne Fodstykker og Kapitæler samt langs Rundbuen et Zigzagbaand, der, ligesom forøvrigt ogsaa den oprindelige Grundplan for Kirken, viser, at denne er bygget efter engelsk-normannisk Forbillede. Over Buen flere Kvadre med udhugne Relieffer, hvoriblandt Kristus troned mellem de fire Evangelistsymboler, Hyrdernes Tilbedelse og Flugten til Ægypten. I Typanen er indsat en Sten med Sct. Peder og tæt nord for Portalen findes en stor Kvadre med Fremstilling af Ferodes. Over den nordlige Indgang sidder i Kirkens Nordvesthjørne en moderne Tympanon.

Den smukt udskaarne Egetræs-Altartavle fra 1616—19 brændte 1902 (Resterne er nu paa Museet i Aalborg) og er erstattet med en ny, hvis Ramme og Snitværk

J. C. N. RÜTZEBECK,
Kirkevæрге.

er udført efter Tegning af Professor H. B. Storck, og hvis fem Felter indeholder Malerier af Fr. Schwartz forestillende Bebudelsen, den tornekroneede Kristus og Maria ved Korset. Ved Branden i 1902 ødelagdes ogsaa de store Malmalterstager fra 1730 og en lille Sølvkrucifiksgruppe fra 1664. Malmaldøbefonten, som er nævnt under Kirkens ældste Historie, er skænket af Lensmanden Ove Lunges Enke, Anne Sehested, og er forsynet med et Laag, som ved en fra Loftet nedhængende Kæde med Modvægt kan hæves. Den smukt udskaarne Prædikestol fra 1581 er skænket af Raadmand, senere Borgmester Poul Pop, Opgangen til Prædikestolen stammer fra 1601. Orgelet, der er fornyet 1879, undtagen det rigt udskaarne Orgelhus fra det ældre, ca. 1760

byggede Orgel, staar paa et Pulpitur over Indgangen fra Taarnet, der bæres af to slanke Kalkstenssøjler. Korets Sidevægge var prydet med to store Kalkmalerier forestillende Kristi Daab og Opstandelsen, udførte af Dekorationsmaler S. Simonsen efter Tegning af Feldskov, men er ødelagt ved Branden 1894. I Kirken hænger et stort Egetræskrucifiks fra ca. 1500 og de fem gamle, forømtalte Lysekroner. Skeelernes Kapel ligger mod Nord. I det vestlige Hjørne af det sydlige Sideskib er der indrettet et Kapel, der skilles fra Skibet ved et smukt Smedejernsgitter, paa Bagvæggen et Epitafium i Barokstil med hiank Tavle mellem to Kvindefigurer forestillende Troen og Haabet, og paa Toppen Jens Høgs og Hustrus Vaaben.

Vor Frue Kirke er beliggende ved Bredegade mellem Peder Barkesgade og Niels Ebbesensgade. I 1931 gennemgik Vor Frue Kirke en gennemgribende Restaurering, der kostede ca. 60,000 Kr.

JØRGEN CHR. N. RÜTZEBECK, Kirkevæрге, Købmand, er født den 11. Februar 1889 i Aalborg som Søn af Konsul Viggo Rützebeck og Hustru, Clara, født Syndergaard, gift 1906 med Cecilie von Pein, uddannet hos Købmand Chr. Hjorth og Etatsraad S. Ankerstjerne, Randers, i 8 Aar, samt i Tyskland og Skotland, optaget som Medindehaver i Firmaet Chr. Simoni, Aalborg, Kirkevæрге for Vor Frue Kirke, i Bestyrelsen for Aalborg Discontobank, i Bestyrelsen i A/S Aalborg Aktiebyggeri, i Bestyrelsen i Aalborg Margarinefabrik, i Bestyrelsen i A/S A. Abel, i Bestyrelsen i A/S Hans Larsen, i Kontrollkomiteen for Aalborg Hypotekforening, i Bestyrelsen for Paul Pagh's Legat m. fl.

JØRGEN IBSEN SOETMANN, flv. Sognepræst, er født den 19. December 1866 i København som Søn af Klokker Soetmann og Hustru, gift 1894 med Johanne Sørensen. Student 1885, cand. theol. 1892. Sognepræst ved Vor Frue Kirke i Aalborg fra 1923 til sin Død i Januar 1933.

L. P. KJØLLER,
Præst.

S. N. C. RIISHØJ,
Kantor.

J. S. ERNST,
Organist.

A. H. G. LARSEN,
Kirkebetjent.

LARS PETER KJØLLER, Pastor, konst. Sognepræst, er født den 30. Januar 1875 i Nexø som Søn af Skipper Lars Jacob Kjøller og Hustru, Jensine Karoline Petersen, gift 1931 med Anna Marie Poulsen, ordineret i Luck, Wisconsin, 1915, konst. paa Mors 1922, kaldet til 2. residerende Kapellan ved Vor Frue Kirke i Aalborg og ved Fængslet i Gabelsgade 1924, 1. residerende Kapellan ved Vor Frue Kirke fra 1. Januar 1933, konst. Sognepræst ved Pastor Soetmanns Død fra 1. Januar 1933.

SØREN NIELSEN CHRISTENSEN RIISHØJ, Kantor, er født den 21. Marts 1864 i Mygdal Sogn som Søn af Gaardejer Hans Christian Christensen og Hustru, Karen Margrethe, født Nielsen, gift 1898 med Petra Mathilde Dinesen, dimitteret fra Ranum Seminarium 1884, Lærer ved Flode Skole fra 1885—1907, fra 1907—31 Lærer ved Kommuneskolen i Aalborg, Dirigent for den første Sangforening i Byen (Højskoleforeningen og Haandværkerforeningen), Æresmedlem i Haandværker-Sangforeningen, siden 1913 Kantor ved Vor Frue Kirke i Aalborg.

JACOB SCHOU ERNST, Organist, R. af D., er født den 16. December 1857 i Randers som Søn af Farver Ludvig Hansen Ernst og Hustru, Kirstine, født Sundstrup, gift 1882 med Elisabeth Jenny Jensen (død), Organist ved Hospitalskirken 1. Juli 1892, Overdirigent for den jvdske Mandssangforening, Sanglærer ved Latinskolen gennem mange Aar, siden 1. August 1896 Organist ved Vor Frue Kirke i Aalborg.

ARNOLD HERMANN G. LARSEN, Kirkebetjent, er født den 13. Januar 1891 i Aalborg som Søn af Graver ved Vor Fru Kirke Laurits Anthon Larsen og Hustru, Kristine Vilhelmine, født Jørgensen, gift 1917 med Ellen K. Nyholm, ansat som Kirkebetjent ved Vor Frue Kirke, Næstformand i Sygekassen „Phønix“.

VOR FRELSERS KIRKE, der er en Korskirke, der blev opført 1900—02 efter Tegning af Arkitekterne Momme og Olesen og blev indviet den 28. September 1902, efter at Vor Frue Sogn var udskilt fra Budolfi Sogn med ca. 6000 Mennesker (nu 10,000). Sognets Grænser er Dalgasgade, Annebergvej, Bygrænsen og Limfjorden. — Kirken kostede ca. 140,000 Kr. at opføre. Den kan, med sit høje, slanke Spir, ses paa lang Afstand, naar man kommer med Tog eller ad Landevejene nord fra.

I 1907 paabegyndtes en Udsmykning af Kirkens Indre. Denne blev forestaaet af Billedhuggeren Carl Mortensen, København. Paa denne Udsmykning arbejdedes der i 18 Aar til 1925; det blev da ogsaa en smuk og gennemført Kunst, som efter Sigende er enestaaende i Norden. Udsmykningen, som er udført paa Kirkens fem Hvelvinger og paa de fire Korsarmes Vægge, er udført i Kalkrelief og er helt igennem Haandarbejde. Paa

Vor Frelsers Kirke.

Hvælvingerne har Kunstneren modeleret fire Episoder af Jesu Liv: Fødslen, Manddommen, Korsfæstelsen og Opstandelsen, og symboliseret disse Livets vigtigste Faser ved de fire Aarstider, idet der om de forskellige Fremstillinger som Dekoration er brugt Træer, Planter og Blomster, som nøje er knyttet til Aarstiderne. Paa Gavlvæggen i vestre Korsarm er Jesu Fødsel fremstillet omkranset af Gran, Mistelten og Juleroser. Paa Gavlvæggen i østre Korsarm ses Jesus paa Korset og udenom er fremstillet Sorgepil, Valmuer og Fுகcier. Paa Gavlvæggen i den sydlige Korsarm er fremstillet Jesu Opstandelse omkranset af Nødderanker, Anemoner og syngende Fugle. I den nordre Korsarm er fremstillet Jesu Manddomsgerning symboliseret som Frugttræet, der findes i Hvælvingen, og Sidevæggens og Pulpiturernes Dekorationer er Aks og Vindruer, hvormed sikkert er hentydet til Brødet og Vinen i Nadveren. I Koret er fremstillet Jesus som Frelseren, til hvem Menneskene i alle Aldre kommer for at faa Hviie. I Midterhvælvingen er fremstillet Himlens Herlighed, idet man ser gennem en Lysning i en Bøgeskov ind i Himlen. Samtidig med Restaurationen blev der i Kirkens 16 Vinduer indsat Mosaikglas, der er sammensat i Motiver forestillende Jesu Liv paa jorden. Kirken har ved Udsmykningen faaet et lyst, festligt og højtideligt Præg.

S. C. SØBYE,
Sognepræst.

M. P. THOMASSEN,
Pastor.

O. A. SØRENSEN,
Kantor.

N. P. HANSEN,
Organist.

SØREN CHRISTIAN SØBYE, Sognepræst, er født den 15. September 1868 i Øster Nykirke Sogn, Vejle Amt, som Søn af Lærer Mouritz Søbye og Hustru, Laurine Jørgine, født Jørgensen. Gift 1907 med Regine Sophie Ingwersen. Student fra Vejle Latinskole 1889, cand. theol. 1895, Medhjælper i Groubæk 1895-98, Sognepræst i Dejbjerg 1900-11, Præst i Vordingborg 1911-14, Sognepræst i Sdr. Gording-Vejrup 1914-21, derefter Sognepræst ved Vor Frelzers Kirke.

J. M. CHRISTENSEN,
Kirkebetjent.

MARIUS PETER THOMASSEN, res. Kapellan, er født den 11. Marts 1889 i Glerup som Søn af Gaardejer Christen Thomassen og Hustru, Severine, født Petersen. Gift 1926 med Karen Porskrog. Seminarist fra Haslev Seminarium 1915, Lærer 1916, Student fra Døckers Kursus 1919, cand. theol. Januar 1926, ordineret og indsat ved Vor Frelzers Kirke i 1926. I Bestyrelsen for „Blaa Kors“, i Bestyrelsen for „Sygepleje ved Diakonisser“, i Bestyrelsen for D. M. S. Kredsen i Aalborg.

OLE ANDREAS SØRENSEN, Kantor, D. M., er født den 10. Juli 1872 i Ansager Sogn som Søn af Peter Sørensen og Hustru, Else Marie Sørensen. Gift 1902 med Maren Christensen. Kirkebetjent fra 28. September 1902, udnævnt til Kantor ved Vor Frelzers Kirke 1. August 1930. I Bestyrelsen for Missionshuset „Tabor“.

NIELS PETER HANSEN, Organist, er født den 18. Marts 1879 i Aalborg som Søn af Skomagermester Poul Christian Hansen og Hustru, Gertrud Margrethe, født Pedersdatter. Organisteksamen i København 1. Maj 1906, Vikar ved Budolfi Kirke for Professor de Meza, ansat ved Vor Frelzers Kirke, Sangdirigent og Musiklærer.

JENS MARINUS CHRISTENSEN, Kirkebetjent, er født den 30. Oktober 1883 i Volstrup som Søn af Christian Christensen og Hustru, Jensine, født Berthelsen, ansat som Ringer ved Vor Frelzers Kirke den 1. April 1918, udnævnt til Kirkebetjent den 1. August 1918.

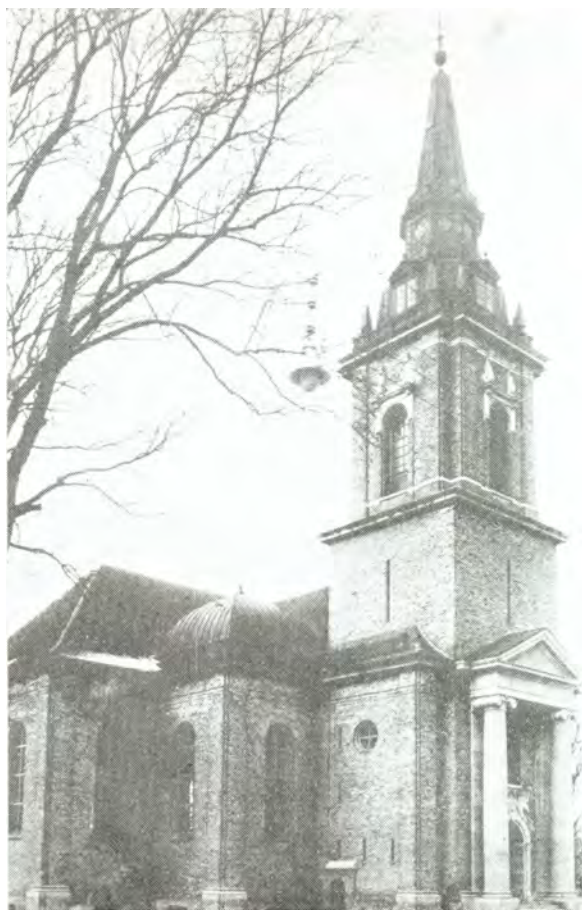
ANSGARKIRKEN er Sognekirke for Ansgar Bysogn og Hasseris Landsogn. Den ligger paa Vesterbro og indviedes den 20. Januar 1929. Kirken er opført efter Tegning af Arkitekt H. Paludan og den er en ren Barokkirke. Den har et 50 m højt Taarn og i Krypten er der indrettet store og smukke Lokaler for Menighedsraadet. Kirken har 800 Siddepladser og dens Altartavle er udført af Billedhugger Kiærshou. Kirkeværge er Borgmester M. Jørgensen og Sognepræst er Axel Bang.

AXEL SØREN PETER BANG, Sognepræst, er født den 3. November 1889 i København som Søn af Skibsfører S. P. Bang og Hustru, Fanny Emilie, født Scheibye, ugift. Student 1907, cand. theol. 1913, i Bestyrelsen for Lærlingehjemmet „Raaens Minde“ og for Drengkehjemmet „Theodorsminde“. Sognepræst ved Ansgarkirken siden 1929.

THORVALD ASKAR POULSEN, Præst, er født den 30. Maj 1900 i Esbjerg som Søn af Missionær Ole Nielsen Poulsen og Hustru Theodora Marie, født Pedersen. Student 1919, cand. theol. 1929, konst. Kaldskapellan ved Taksigelseskirken i København 1929, konst. Sognepræst i Vanløse og Birkerød, res. Kapellan ved Getsemane Kirke i København, res. Kapellan ved Ansgarkirken i Aalborg siden 1932.

VICTOR BRODER BRODERSEN, Kantor, er født den 29. August 1862 i Aarhus som Søn af Politibetjent Rasmus Brodersen og Hustru, Clara, født Alrø, gift første Gang 1891 med Marie Høyer, gift anden Gang 1915 med Agnes Olsen. Kantor ved Ansgarkirken siden 1929.

JONAS JENSEN BJERRE, Kirkebetjent, er født den 4. Juni 1881 i Arenborg Sogn som Søn af Gaardejer Jens Troelsen og Hustru, Ane, født Askjær Christensen, gift 1905 med Else Marie Christensen. Kirkebetjent ved Ansgarkirken siden 1929.

Ansgarkirken.

A. S. P. BANG,
Sognepræst.

TH. A. POULSEN,
Kapellan.

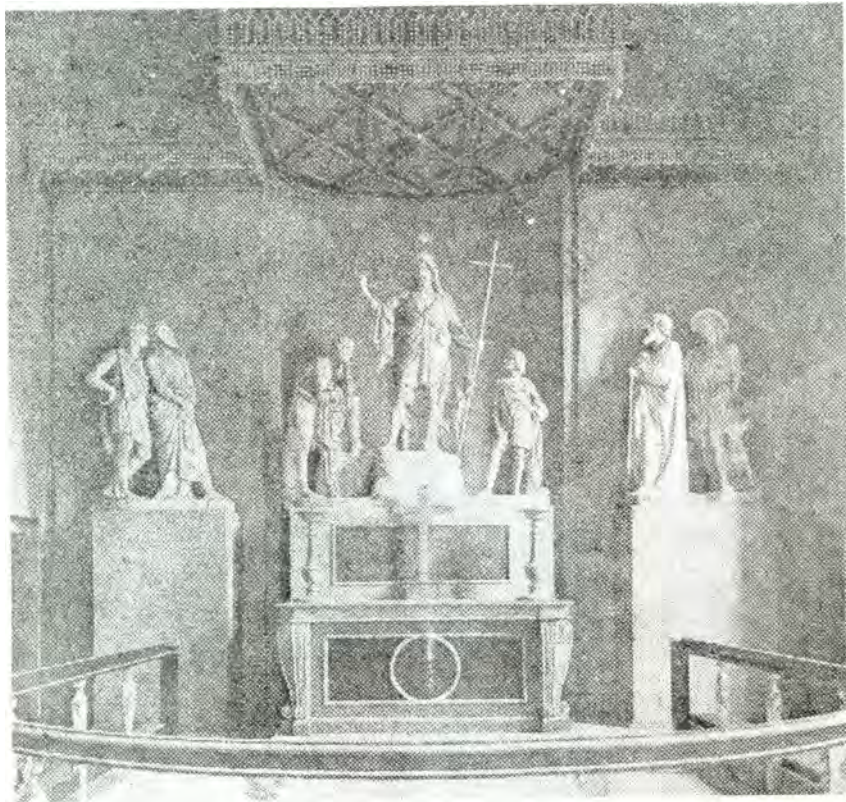
J. J. BJERRE,
Kirkebetjent.

MARKUSKIRKEN i Aalborg indviedes den 15. Januar 1933. Den 19. Oktober 1928 holdtes Licitation over Jordarbejde, Fundering o. s. v., og umiddelbart derefter paabegyndtes Arbejdet. Den 29. Marts 1930 foretoges Grundstensnedlæggelsen.

Bygningen er opført efter Tegning af kgl. Bygningsinspektør, Arkitekt Ejnar Packness, og er saare karakteristisk. Kirken er opført af røde Mursten med blaa-dæmpede Tagsten og har et 2 Etagers kobberdækket Spir, fra hvis Fløjstangs forgyldte Kors, der er 63 m til Taarnets Fod. Kirkens Vinduer er indtil 7,8 m høje og kun $\frac{1}{2}$ til 1 m brede.

Lige saa karakterfuldt virker dens Indre. Fra Hovedskibet, der ved fire slanke

Søjler er adskilt fra et nordre Sideskib, fører 5 Trin op til Koret, hvor der ovenover Alteret er anbragt et meget rummeligt Orgelpulpitur, og over dette paa Østvæggen et stort, rundt Glasmosaikvindue: Lammet med Sejrsfanen. Paa Plinter ved Altervæggen er opstillet de tre Midtergrupper af Thorvaldsens restaurerede Johannes-Gruppe i Marmor. Resten af Gruppens Figurer er anbragt i den modsatte Ende af Kirken, en enkelt ude i Vaabehuset. Bag Alteret under Orgel-

Alteret i Markuskirken.

W. LARSEN,
Sognepræst.

pulpituret er Sakristi, Præsteværelse og Venteværelse for BARNEDAAB, og i KRYPTEN under KORET to MØDELOKALER med ca. 200 Siddepladser. Væggene i Kirkerummet er grovpudsede med Kalkmørtel og staar i naturlig graa Farve. Loftet over Hovedskibet er af Bjælker, der indbyrdes danner en stump Vinkel, og Tanken er, at dette med Tiden, naar der bliver Raad dertil, skulde dekoreres. I Taarnrummet op mod det høje Vindue i Vestvæggen er indbygget et meget stort am-

H. M. HENRIKSEN,
Kirkebetjent.

fiteatralsk Pulpitur. Kirken har ca. 700 Siddepladser og i Sideskibet vil der paa det projekterede fremtidige Pulpitur kunne indrettes yderligere 175 Siddepladser. Kirkens Længde udvendig er 54 m, Hovedskibets Højde $14\frac{1}{2}$ m. Lysekroner og Lamper er af venetiansk Glas. — Kirken ligger mellem Sjællandsgade, Islands-gade og Teglværksallé paa en af Kommunen overladt Grund. — Den samlede Udgift til Kirkens Opførelse og Anskaffelse af Inventar maa, naar man medregner de sandsynlige Udgifter til endnu resterende Anskaffelser — Færdiggørelsen af Spirets Beklædning, Anskaffelse og Opsætning af et Ur til Spiret samt Anskaffelse af Inventar til Menighedslokalerne — sættes til 420,000 Kr. Statstilskudet var oprindelig 150,000 Kr. og suppleredes senere med 70,000 Kr. til Taarnet. Kommunen har foruden Grunden og Tilplantningen omkring Kirken givet 10,000 Kr. til Taarnet og 5000 Kr. til Spiret. Ad privat Vej, ved Indsamlingslister, Bortlodning, Basar og lignende er indkommet 171,000 Kr. Den samlede Indtægt er altsaa 406,000 Kr., heraf 610 Kr. fra Stiftets Menighedsraad til Anskaffelse af Kirkens hellige Kar m. m.

WILLIAM LARSEN, Sognepræst, er født den 8. December 1898 paa Bornholm som Søn af Eksportør Emil Larsen og Hustru, Oline, født Jensen, gift 1923 med Eli Anker. Student 1916, teologisk Embedseksamen 1922, ordineret Medhjælper i Nakskov fra 1922—25, Sognepræst i Karleby-Horreby Sogne fra 1925—33, siden 15. Januar 1933 Sognepræst ved Markuskirken i Aalborg. Medlem af Sømandsmissionens Hovedbestyrelse, tidligere Formand for K. F. U. M. og K. F. U. K. i Lolland-Falsters Stift.

HOLGER EMIL HENRIKSEN, Kirkebetjent, er født den 4. Juni 1894 i Aalborg som Søn af Arbejdsmand Chresten Henriksen og Hustru, Mette Marie, født Jensen, gift 1921 med Helene Sofie Frederikke Henriksen. Kirkebetjent ved Markuskirken siden 1. Januar 1933.

NIELS CHRISTIAN MARINUS LUNDØ, Graver, er født den 9. Marts 1868 i Tversted som Søn af Husmand Christian Christensen og Hustru, Johanne Petrine, født Jensen, gift 1897 med Marie Larsine Christiansen. Underofficer ved Infanteriet fra 1893—1907, ansat som Graver ved Budolfi Kirke, ifølge kgl. Resolution af 27. Marts 1907, siden 1. April 1909. Dekorert med Hæderstegnet for 8 Aars tro Tjeneste.

N. C. M. LUNDØ,
Graver.

Imanuelskirken.

IMANUELSKIRKEN i Aalborg.

For over 60 Aar siden boede der i Aalborg en Metodistprædikant, men da han efter et Par Aars Ophold atter flyttede derfra, havde Metodisterne ingen Virksomhed i omtrent 18 Aar, indtil i Begyndelsen af Firserne, da Pastor P. M. S. Jensen, som den Gang boede i Frederikshavn, atter optog Arbejdet, og en Del blev omvendte og optaget i Menigheden, der blev Begyndelsen til den nuværende Menighed. Saa længe Jensen var i Frederikshavn, besøgte han jævnlig Aalborg. Pastor J. J. Christensen, som kom til Frederikshavn efter Jensen, fortsatte ogsaa Arbejdet i Aalborg; men det var særlig M. P. Nielsen, der blev sendt til Brønderslev som Christensens Medhjælper i Frederikshavns Kreds, der kom til at virke en Tid i Aalborg. Ved Aarsmødet i 1886 blev Joh Marcussen sendt til Aalborg som Menighedsforstander, men han blev der kun et Aar, og efter ham kom L. Christensen til Aalborg. Han blev der heller ikke længere end et Aars Tid, da han allerede i Efteraaret 1888 efterfulgtes af Joachim Petersen, som imidlertid kun var der et Par Maaneder, og efter ham kom P. M.

S. Jensen hertil igen som Menighedsforstander, og han arbejdede saa der i omtrent tre Aar indtil Aarsmødet 1891, da Pastor A. Christensen overtog Gerningen efter ham. Christensen blev i Aalborg i fire Aar, indtil han Sommeren 1895 efterfulgtes af Chr. Jensen. Pastor Jensen begyndte at prædike paa Hotel „Dania“ (Beiers Hotel), og senere lejedes et lille Lokale paa Nørregade og derefter et i Sankelmarksgade og i Efteraaret 1888 fik Menigheden et hyggeligt og godt Lokale paa Nytorv 7, hvor den havde til Huse i over 8 Aar. Det havde i mange Aar været Menighedens største Ønske, at faa en Kirke, og i Efteraaret 1896 blev der købt en Grund, og Arbejdet paa Opførelsen af en Kirke blev straks begyndt. Imanuelskirken er beliggende i Dalgasgade. Kirken er 65 Fod lang, 32 Fod bred og 20 Fod høj paa Muren. Taarn og Spir er 74 Fod højt. Kirken er opført af røde Mursten, og Taget er dækket med Skifer. Indgangen er gennem Taarnet, og selve Kirkerummet er 50 Fod langt. I den bagerste Ende af Huset er en mindre Sal, som er 12 Fod bred og 26 Fod lang, dette Lokale er bestemt til mindre Sammenkomster, og det kan lægges til Kirken ved Hjælp af to store Fløjdøre. Ovenover den mindre Sal er en god to

Værelsens Lejlighed til Kirkeketjenten. I Kirken er der et Pulpitur, hvor der er Plads til omtrent 60 Mennesker. Kirken rummer, naar alt er taget i Brug, 450—500 Mennesker. I Taarnet er der en Kirkeklokke af Malm, som er støbt paa „De Smithske Støberier» i Aalborg, ligeledes forefindes et Orgel. En af Kirkens Venner har skænket et Sæt Altertøj (Vinkande, Bægre og Disk) af Sølv, en anden Velynder har skænket et Maleri forestillende Jesus i Bethania. Alt Arbejde paa Kirken er udført af Haandværkere i Aalborg. Kirkens Sognepræst er L. P. Larsen Bjerno.

L. P. L. BJERNO.
Pastor.

LAURITZ PETER LARSEN BJERNO, Sognepræst, er født den 6. November 1884 i Vejle som Søn af Fmd. for Hess' Fabriker i Vejle Bjerno og Hustru, Thomasine, født Gertsen, gift 1912 med Alberta Larsen, paabegyndt Studie i 1906, blev ordineret til Præst i 1911, ansat i Give 1915, i Rudkøbing fra 1915—19, i Hobro 1925, ved Sct. Jacobskirken i Odense til 1930, ved Imanuelskirken i Aalborg siden 1930, Metodistkirkens Sekretær siden 1922, Formand for Evangelisk Afholdsforbund, Formand for Dansk Kreds Forbunds Odensekreds 1926—30.

ALBORG ALMENKIRKEGAARD blev indviet den 6. Juli 1806 af Stiftsprovst Claudi, og da de mange Kirkegaarde, som tidligere fandtes inde i Byen, enten forud herfor eller samtidig hermed nedlagdes, blev Alménkirkegaarden herefter den eneste Begravelsesplads for Aalborgs to Bysogne og for de til disse i gejstlig Henseende hørende Landsogne.

Dog havde Hospitalet allerede i 1795 nedlagt sin Kirkegaard inde i Byen og anlagt en ny paa sine Jorder uden for denne, hvor dens Beboere, men ogsaa enkelte andre, begravedes. Denne Kirkegaard er ca. 8000 □ Alen stor og omsluttet nu mod Syd, Vest og Nord af Alménkirkegaarden.

Oprindelig var Alménkirkegaarden kun 7 Tdr. Land stor, men den maatte udvides mange Gange, sidst i Aaret 1906, og dens samlede Areal er nu ca. 23 Tdr. Land. I 1808 byggedes i det nordøstlige Hjørne af Alménkirkegaarden et mindre Kapel opført af Materiale fra den nedbrudte Sct. Jørgens Kirke, som havde ligget i Nærheden. Dette Kapel var delt i to Rum, hvoraf det ene benyttedes som Ligrum og det andet som Krudtmagasin. Fra 1891, da et nyt og tidssvarende Kapel med ca. 150 Siddepladser opførtes omtrent midt paa den udvidede Kirkegaard, er det gamle benyttet som Materiale- og Redskabshus. I det nye Kapel fandtes oprindelig, foruden 8 Ligrum, en større og en mindre Ceremonisal, men denne sidste blev dog i 1931 overladt Nordjydsk Ligbrændingsforening til Brug for Ligbrænding.

Alménkirkegaarden, der som før nævnt er ca. 23 Tdr. Land stor, er nu omtrent fuldt belagt, og man har allerede for flere Aar siden erhvervet et Areal af lignende Størrelse syd for Bejsebakken, hvor en ny Hjælpekirkegaard er under Anlæg, og hvor Kapel forventes bygget i Løbet af Sommeren 1933. Hjælpekirkegaarden vil derefter straks blive indviet og taget i Brug.

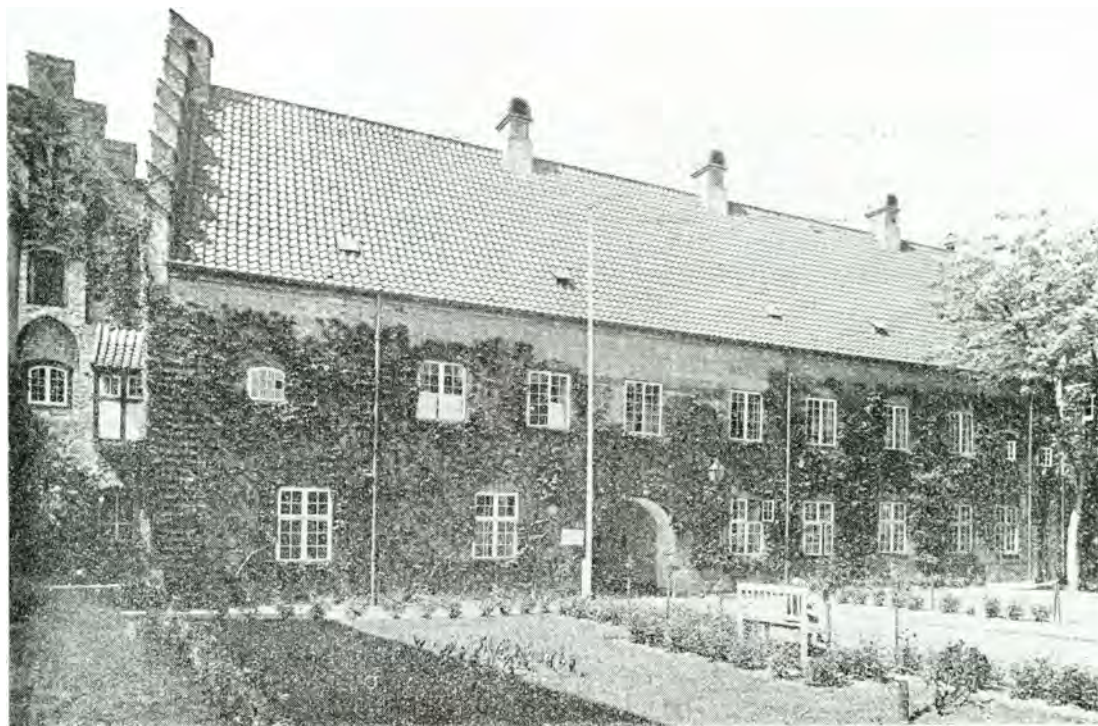
Den 1. April 1920 oprettedes under Navnet Kirke- og Kirkegaardskontoret et Begravelseskontor, hvorigaar alt Begravelser og Kirkegaarden vedrørende ordnes. Det aarlige Antal Begravelser er ca. 600.

H. HJØRNGAARD.
Kirkegaardsinspektør.

CHRISTEN HOLGER CHRISTENSEN HJØRNGAARD, Kirkegaards-

inspektør, er født den 23. Februar 1883 i Bredsten som Søn af Fabrikant Peter Christensen Hjørngaard og Hustru, Marie, født Henriksen, gift 1916 med Ellen Kerstens. Tidligere ansat ved Militæret, siden 1918 ansat som Kirkegaardsinspektør. I Bestyrelsen, for det broderlige Skydeselskab, Repræsentant for den kommunale Vælgerforening.

Aalborg Stiftshospital.

AALBORG STIFTSHOSPITAL. I Begyndelsen af det 15. Aarhundrede, henimod den Tid, da Helligaandshuset blev til, var Staden ved Limfjorden allerede en helt anseelig By, vel en af de største i Landet, og netop i Aarene, da Helligaandshuset stiftedes, blomstrede Aalborg som næppe nogen Sinde før. I Aaret 1430 havde Erik af Pommern stadfæstet Byens Privilegier, og senere blev de udvidede. Handelen paa Liffand, Danzig og Lybæk stod i Flor og fremmede havde i stort Tal slaet sig ned i Byen, Liv og Røre var der i Byen i de Tider, men i denne købslaende, fiskende og sejlene Befolkning, driftig og paagaende, i Stand til energisk at skabe og fastholde Erhvervsmuligheder, levedes Livet farligt. Haarde Halse var det, der holdt Aalborg oppe den Gang. Byen kunde ikke rose sig af have taget Omsorg for sine Fattige, Syge og Gamle, tværtimod er det en gribende og rystende Skildring, som Magistrat og Borgerskab nogle Aar senere — 1453 — giver af den sociale Elendighed i Aalborg ved den Tid Helligaandshuset blev til. Under saadanne Forhold var det, at en velhavende Kvinde, bevæget af megen Nød, hun havde haft for Øje, satte sig det smukke Maal, at ville skabe et Barmhjertighedens Hjem i sin By. Kvinden hed Maren og var gift med Hemming Pedersen. Efter Raadslagning med sin Mand og sine to Sønner skænkede hun den 20. August 1431 paa Aalborg

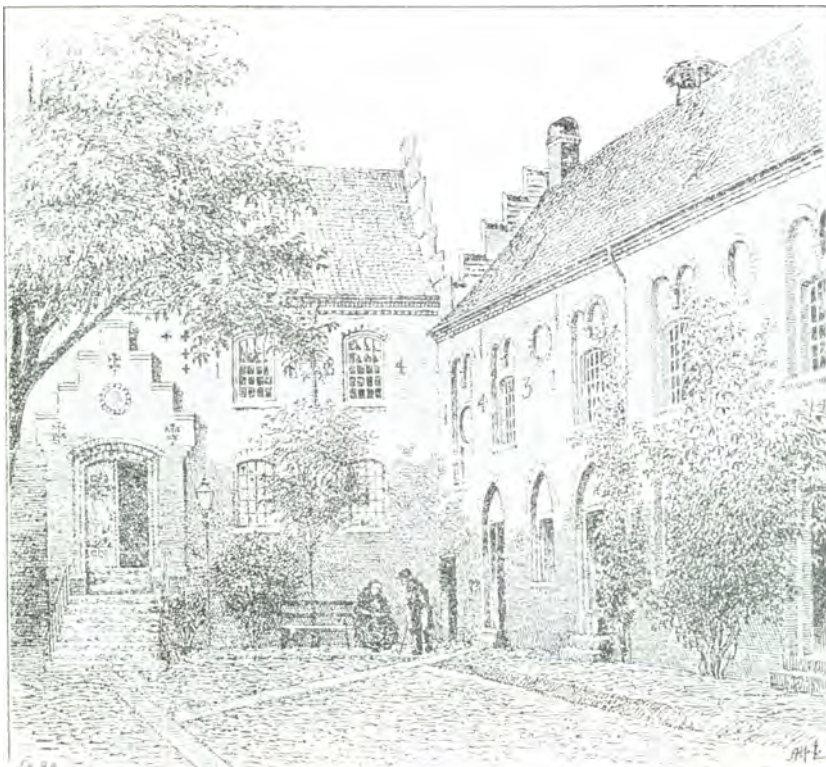
Byting et Grundstykke, sin fædrene og mødrene Arv, til et Helligaandshus, den hellige Trefoldighed til Hæder, Lov og Ære. Her paa denne Grund skulde Huset stiftes. I Stiftelsesdokumentet gøres nøje Rede for, hvad Slags Mennesker, der her skulde have Herberge. Det skulde være alle fattige, trængende og syge Mennesker.

Af Helligaandshusets Tilblivelse fremgaar, at dets Beliggenhed er ganske tilfældig, bestemt af Stifterindens Arvejord. Men det var

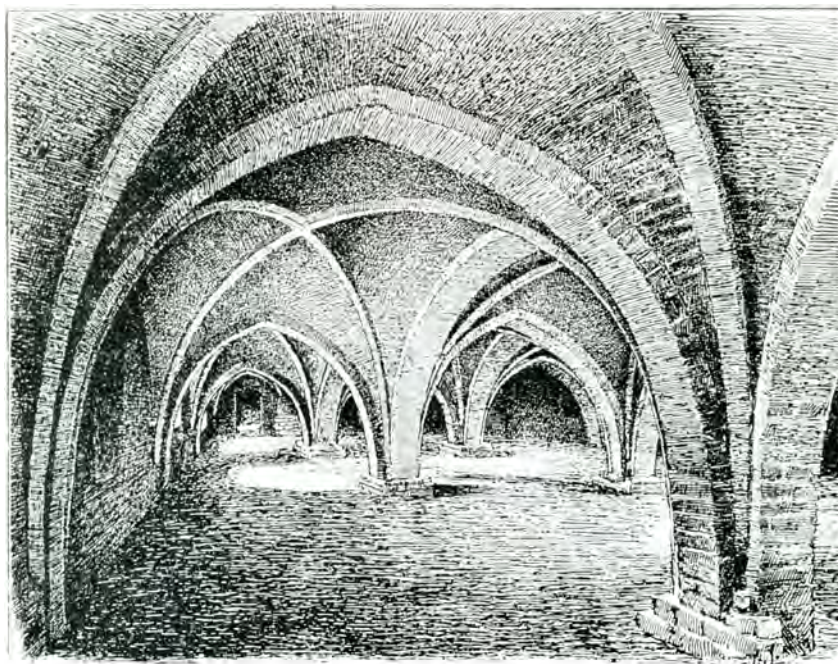
netop denne Beliggenhed egnede sig ypperligt for et Hospital. Det kom til at ligge forholdsvis frit i Byens Udkant, hvor der utvivlsomt var bedre Luft og langt friskere for Sunde og Syge end inde i de stinkende Gader. Den unge Stiftelses Grund laa vestligt i Byen, hvor Terrænet fra Algaden sænker sig ret stærkt mod Nord ned mod Fjorden.

Kun i tre Aar fik man Lov til at virke uforstyrret, idet Hospitalet i 1434 rantes af en frygtelig Ulykke, da det nedbrændte omtrent til Grunden. — I Løbet af de følgende tre Aar blev Bygningerne nogenlunde genopførte, Raadet og fromme Mænd gav deres Skærv dertil. Et paveligt Afladsbrev af 10. Maj 1437 havde aabenbart støttet godt, og Helligaandshuset kunde atter træde i Funktion. Men saa stærkt var den nye Stiftelse rystet, at Ledelsen ønskede en ny højtidelig Bekræftelse og Indvielse af Stedet, og den 6. Juni 1437 befalede Pave Eugen den Fjerde Biskoppen i Børglum — efter tilbørlig Undersøgelse af Sagen — at foretage det fornødne. I denne sin anden Skikkelse efter Branden hørte der til Stiftelsen en Kirke, indviet til den Helligaand og til Vor Frue, Johannes Evangelist, Sct. Martin og Sct. Lucia, og med tilliggende Kirkegaard. Selve Hospitalsbygningen eller -Bygningerne har sikkert været relativt bedre end før.

Det vil være vanskeligt at paapege et mere slaaende Eksempel end Aalborgklosteret paa det Fald i social Forsorg, Ophævelsen af den katolske Kirke medførte i første Omgang, endda dette Hospitalsklosters humane Virksomhed blev fortsat. — Selve Reformationsaarene havde været strenge. Allerede i 1530 fik Klosteret — og det paa brutal Maade — at føle, at Tider og Tanker var bleven andre. I dette Aar blev Klosteret af Kong Frederik den Første, med Vold og uden Dom, frataget Brø-

Den nordlige Hospitalsgaard set fra Syd.

Kælder under Hospitalskirken i Vestfløjen.

drene, og de Syge dels sat paa Gaden, dels anbragt i det tomme Graabrødre-kloster. En Forstander beskikkedes af Kongen til, under Ansvar alene for ham, at administrere Stiftelsen og dens Midler. Under Reaktionen, der fulgte Herredagen 1533, blev Klosteret dog genoprettet under en tidligere Prior, men efter dennes Død i 1534 beskikkede Kong Christian den Tredie en ny Forstander. Efter disse fire strenge Aar kom saa i „Grevens Fejde“

Stormen paa Aalborg og efterfølgende Plyndring, ogsaa af Klosteret, selv omend selve Bygningerne slap for Brand og Ødelæggelse. Aaret efter indførtes Reformationen, og dermed legaliseredes endelig den større Ændring i Stiftelsens Forhold, der var indledet 1530. Det gamle Klosters Døds-kamp havde staaet paa i 6 Aar. Aaret efter Reformationens Indførelse stadfæster Kong Christian den Tredie sin Faders tidligere Beskikkelse af Forstander for „Helligaandshus Hospital“, med Forpligtelse til at sørge for de Fattige dér og styre Gods og Tjenere. Et Faktum er, at det nedlagte Helligaandskloster straks efter 1536 fungerer som et „almindeligt Hospital“, omend det første Gang udtrykkelig benævnes saaledes saa sent som 1541. Ved denne Lejlighed oplyses tillige, at de Spedalske holdt til i en særlig Bygning udenfor Byen — som det altid var Kravet — adskilte fra „de andre syge Mennesker“. Den egentlige kongelige Bekræftelse af Hospitalet med alle dets Privilegier fandt først Sted i 1546.

Vistnok temmeligt ribbet og forringet paa jordisk Gods og Guld gik det gamle Hospitalskloster ind i sin nye Tilværelse. Bygningerne har aabenbart lidt en Del ved Forsømmelse, Krig og Plyndring. 1540 fik derfor den daværende „Prior“ et kongeligt Brev paa, at han sammen med tre andre Mænd maa opbygge en god Tegllade og Teglovn øst for Byen med fri Lergrav og desuden Adgang til at bryde Limsten, alt for at „Hospitalet“ foruden Aalborg By desbedre kan opbygges og forbedres. Hvorledes Bygninger, alle Slags, forøvrigt blev behandlede i Aarhundrederne efter Reformationen foreligger der intet om udover, hvad de i deres nuværende Tilstand selv beretter. Og her maa det fremhæves, at samtlige det gamle Klosters Hovedbygninger ikke kan have gennemgaaet større Forandringer i det Ydre. Der findes dog nævnt, at Porten i nordre Østfløj synes gennembrudt umiddelbart efter Reformationen, men ellers fik Klosterhusene Lov til at blive staaende i det væsentlige uforandret — vel at mærke i det Ydre. I det Indre er der sket flere Ændringer.

Kun Kirken gik tidlig tabt. Paa det Omraade, der altid havde været det centrale i Stiftelsen, helt fra Helligaandstiden, nemlig Syge- og Fattigplejen, Plejen af svage Gamle og af hjælpeløse Hittébørn, var Tilbagegangen overordenlig. Det træder tydeligt frem gennem den Kendsgerning, at der i det store Anlæg nu kun var Brug for en ringe Del af den store Plads. Hospitalet var indskrænket til „Sygestuen“. Dertil kom saa, efter gammel Tradition og Nødvendighed, „en Stue“ for de Spedalske udenfor Byen. De Indgivne var forsvundet og Hittébørnene ligesaa. Hvor der tidligere foruden Prioren havde været talrige Brødre og Søstre tillige med Novicer til at tage sig af Beboernes aandelige og legemlige Vel, var der nu kun en Forstander. Hvad der i de første godt og vel hundrede Aar efter Kirkebrudet var Brug for, var — som alt nævnt — hovedsagelig „Sygestuen“, og det vil sige den lange Vestfløj, foruden passende Bolig til Forstander og Hospitalspersonale. For Kirken var der ikke nogen Anvendelse mere. 1554 blev den derfor overladt Staden til Sognekirke i Stedet for den brøstfældige Frue Kirke, men Aaret efter blev Bestemmelsen taget tilbage. Kirken forfaldt mere og mere og 1580 blev det tilladt at tage Sten „fra en gammel, forfalden Kirke i Aalborg Hospital“, til Byggearbejder paa Slottet. Den stod endnu 1584, men var ved det 17. Aarhundredes Midte forlængst øde. Taarnet holdt sig dog til Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Under disse Forhold var det kun naturligt, at man søgte anden Anvendelse for ledige Hospitalsbygninger. Hvad herom vides er følgende: 1554 blev søndre Østfløj — Helligaandsbrødrenes fornemme Hus — overladt til Skole og Skolemesters Vaaning. Men allerede før dette Aar har der været holdt Skole i Huset, og lige til 1847 havde Katedralskolen Lokaler her. I 1552 anviser Lensmanden paa Aalborghus, efter kgl. Ordre, Superintendenten i Viborg Opholdsrum i nordre Østfløj, Portfløjen. Han skal have to Kamre med Skorstenene i søndre Del af Fløjen til Bolig og Ophold, naar han var i Aalborg. Desuden fik han Ølkælder nord for Porten.

Økonomisk svækket i Reformationstiden var Stiftelsen efterhaanden blevet bedre stillet, omend der stadig, særlig sidst i det 17. og op gennem det 18. Aarhundrede, kunde komme vanskelige Tider. I stigende Grad blev Hospitalet Hjem for fattige Gamle og fik mere Karakter af Alderdomshjem end af Sygehus, som den Dag i Dag. Hvad Bygningerne angaar var den største Forandring siden det 17. Aarhundrede, at Kirken var forsvundet, fraegnet Taarnet, og den søndre Gaard følgelig var bleven aaben mod Syd. Imidlertid var der i 1649 — rimeligvis i Tilslutning til Stiftelsens ændrede Karakter som Alderdomshjem — bleven indrettet en særlig Hospitalskirke. I 1681 vides en lille Kirke at være opført ved søndre Gavl af den lange Vestfløj. Men hvad ellers er sket med Bygningerne fra da af og hele det 18. Aarhundrede igennem lader sig ikke paavise. Ordentlig Vedligeholdelse af Bygninger var ikke tidligere Aarhundreders stærke Side, og den Tilstand, hvori de af Hospitalet benyttede Huse gled ind i det 19. Aarhundrede har næppe været den bedste. — Den første gennemgribende Istandsættelse, men meget haardhændet, fandt Sted 1847—48. Sidstnævnte Aar udvidedes den meget lille Kirke fra 1681 — egentlig kun et Kor — med et Skib, Vest- og Nordfløjen restaureredes i 1878 og de følgende Aar af Arkitekt F. Uldall, der ogsaa 1897 ombyggede Koret og tilbyggede den tresidede Apsis, efter at Skibet tre Aar i Forvejen var blevet noget forlænget mod Nord. De øvrige Fløje istandsattes 1905—09 af Arkitekt, kgl. Bygningsinspektør H. Kampmann, der har gengivet Hospitalet, hvad endnu lod sig fremdrage fra disse Bygningers Opførelsestid.

Med de bedre Tider op i det 19. Aarhundrede var der efterhaanden igen ble-

K. K. NICOLAISEN,
Hospitalsforstander.

vet lagt Beslag paa alle Anlæggets Bygninger og 1867 havde man udvidet det med en Nybygning — et to Stokværk langt Hus umiddelbart øst for det gamle Anlæg — ved Arkitekt H. A. Boss. Det kaldes „Ny Hospital“ og er i Tidens Løb undergaaet adskillige Forandringer, ogsaa i det Ydre. Endelig er der paa en af Malermester L. P. Poulsen skænket Grund i 1906 af H. Kampmann opført en Syge- og Plejestiftelse.

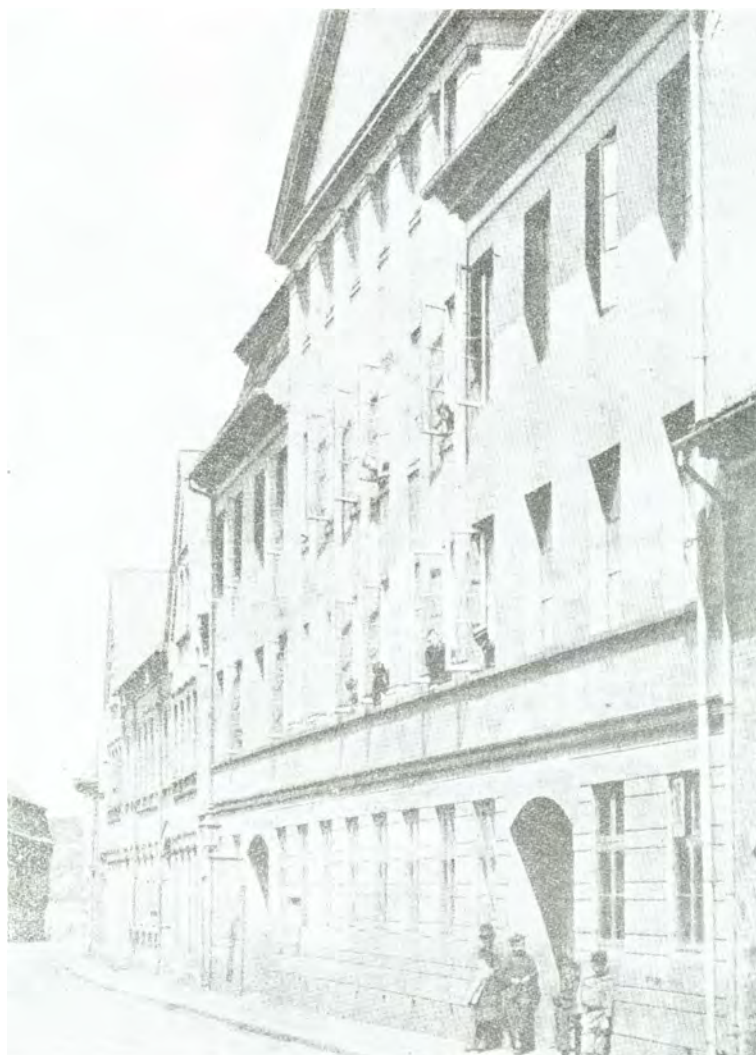
Stiftshospitalets Formue er nu ca. 1½ Million Kr. foruden nogle Jorder uden for Byen. Alumnernes Antal er 64. Direktionen er Aalborg Stiftsøvrighed. Inspektionen er Politimesteren, Sognepræsterne ved Budolfi og Frue Kirker samt Borgmesteren. Hospitalets Forstander er K. K. Nicolaisen.

K. K. NICOLAISEN, Hospitalsforstander, er født den 29. Marts 1883 i Raasted ved Holstebro som Søn af Gaardejer Jens Bjerg Nicolaisen og Hustru, Christiane, født Christensen, gift 1915 med Elna Jensen. Lærereksamen 1906, ansat ved Aalborg kommunale Skolevæsen 1907, Forstander for Aalborg Stiftshospital 1929, Censor i skriftlig Dansk ved Real- og Pigeskoleeksamen fra 1920, litterær Medarbejder ved en Række Provinsblade, Formand i Aalborg Folkefestkomite, Næstformand i Aalborg Kunstforening, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Haandværkerforening, for Dansk Arbejdes Aalborg Afdeling m. m. Udgiver af en Række litterære Arbejder.

ALBORG KATEDRALSKOLE. Efter at Aalborg Katedralskole i henved tre Hundrede Aar havde haft sine Undervisningslokaler i den af Kong Christian den Tredie i Aaret 1554 hertil skænkede Fløjbygning af Helligaands-Klosteret (det nuværende Aalborg Hospital) flyttedes disse i Aaret 1847 til en i Jomfru Anegade købt og til Skolens Brug indrettet ældre Bygning, hvor den havde til Huse til den fik sin egen Bygning. Lokalerne i Helligaandsklosteret maa have været i høj Grad tarvelige og slet indrettede, hvorom den endnu staaende Bygning vidner. Men heller ikke Bygningen i Jomfru Anegade, der i Aarene 1814—15 var opført til et helt andet Brug, havde nogensinde været tilfredsstillende, og i Traps Beskrivelse fra 1859 bemærkes herom, at den langtfra var nogen tidssvarende Bygning, „eftersom Værelserne er for smaa og det kuhiske Rum for lidet i Forhold til Skolens stærke Frekvents“. I Bygningens lave og mørke Stueetage var den Gang Bolig for Skolens Rektor, og Manglerne ved denne Bolig var lige saa store som de ved Skolelokalerne, og dens vekslende Beboere havde jævnligt klaget over de mørke, fugtige og tildels med Svamp befængte Værelser. Nogle nødvendige større Istandsættelser forbedrede Tilstanden en kort Tid, men blev uden varigt Resultat, og efterhaanden som Bygningen ældedes, blev Forholdene slettere. Skolen kunde ikke længere finde fornøden Plads i de for den bestemte Lokaler. For at opnaa et større Antal Klasseværelser, maatte Stuetagen medtages, og Rektoren maatte leje Bolig uden for Skolen. De Mangler, som klæbede ved Boligen, blev selvfølgelig overførte paa de ny indrettede Klasseværelser.

I Aaret 1881 indledede Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet det fornødne til Erhvervelsen af en passende Byggeplads for en ny Skolebygning, og efter at det endeligt var vedtaget, at en tilbudt Grund i den vesilige Udkant af Byen paa den saakaldte „Sennepshave“ burde vælges hertil, overdroges det Bygningsinspektør Walther i Forening med Skolens daværende Rektor at udarbejde Udkast til en

saadan Bygning. Efter at flere Udkast var prøvede, blev det i Aaret 1886 bestemt, at den nye Bygning skulde opføres med et af disse som Grundlag, og efter Forhandling med forskellige blev det overdraget Murermester Frohne i København at opføre den nye Bygning med Tilbehør og med Tillæg af de Inventarier som den antoges for tilstrækkelig, for et samlet Beløb af 400,000 Kr. Den nye Katedralskole er, som bemærket, beliggende paa den saakaldte „Sennepshave“s Grund i den vestlige Udkant af Aalborg By, hvor dens Bygninger udgør et Komplex af tre tildeels med hinanden sammenbyggede Fløje. Af disse danner Skolebygningen med Klasseværelser m. m. Hovedfløjen med Front imod Nordøst og mod Saxogade. Den nordvestlige Ende af denne Fløj er sammenbygget med Gymnastikbygningen, der herfra er ført i sydvestlig

Den tidligere Latinskole i Jomfru Anegade.

Retning, og lige overfor Skolebygningen er Rektorboligen, som ved en lav Hegnsmur og Murpiller med Espalier paa den anden Side er forbundet med Gymnastikbygningen, hvorfra ligeledes fører en retvinklet Hegnsmur imod Skolebygningens Legeplads, der omslutes af disse Bygninger og Mure. Fra Saxogade fører en Skolen tilhørende Vej med Fodstier til Legepladsen, Baggaarden, Rektorboligens Gaard og Have samt til Skolens botaniske Have. Skolens Grund danner en Trekant, hvis Grundlinie falder sammen med Saxogade. Bygningen er af røde Mursten i norditaliensk Rundbuestil og bestaar af to sammenbyggede Fløje, hvoraf den 65 m lange Hovedfløj ud til Saxogade, med fremspringende Midtparti, er i 3 Stokværk og Kælder, medens den 32,4 m lange Sidefløj mod Nordvest er Gymnastikhus. Hovedfløjen indeholder: I Kælderen Sløjdløkke m. m., i Stuen og paa 1. Sal Klasseværelser og paa 1. Sal Klasseværelser og paa anden Sal naturhistorisk Samling, Klasseværelser, fysiske og kemiske Laboratorier og en 18,2 m lang Festsal.

Skolens Rektor er Th. C. Thors. Desuden er 25 Lærere knyttet til Skolen.

Latinskolen i det gamle Kloster.

fra 1900—19, siden da Lektor. Formand for A/S Klostermarkskolens Bestyrelse.

BERNHARD PALUDAN MÜLLER HAGE, Lektor, cand. mag., er født den 2. December 1877 i Lundforlund som Søn af Proprietær H. Hage og Hustru, Benedicte, født Paludan Müller. Cand. mag. i Historie, Latin og Fransk 1904, ansat ved københavnske Skoler 1913, Adjunkt ved Aalborg Katedralskole fra 1913—21, siden da Lektor. Medlem af Bestyrelsen for Aalborg historiske Museum.

CHRISTEN ANTON BØJE, Lektor, cand. mag., er født den 20. April 1873 som Søn af Sko-tøjshandler Jens Ludvig Bøje og Hustru, Caroline Marie, født Nielsen, gift 1900 med Alma Draminsky. Student fra Herlufsholm 1892, Skoleembedseksamen i Naturhistorie og Geografi 1899, under Studiet Lærer ved Efterslægtens Skole i 5 Aar, Lærer ved Marselisborg Skole i 3 Aar, Adjunkt ved Aalborg Katedralskole fra 1902—19, siden da Lektor; Inspektør til 1932.

ANDERS JENSEN PEDERSEN, Lektor, cand. mag., er født den 21. Januar 1875 som Søn af Gaardejer Peder Andersen og Hustru, Else, født Pedersen, gift 1904 med Marie Krogsgaard. Cand. mag. 1904, Lærer ved Th. Langs Skoler i Silkeborg til 1917, ved Randers Statsskole til 1918, Adjunkt ved Aalborg Katedralskole 1918, Lektor siden 1925, Skolens Regnskabsfører.

TH. C THORS, Rektor, cand. mag., er født den 4. April 1887 i Vejle som Søn af Skibstømmer P. H. Sørensen og Hustru, født Petersen, gift 1922 med Astrid Høeg, Datter af Stads- og Havneingeniør Niels Høeg. Lærereksamen fra Jellinge Seminarium 1908, Student 1912, cand. mag. 1919, Lærer Sct. Croix højere Skole fra 1908—11, Lærer ved Københavns kommunale Skolevæsen fra 1911—19, Lærer paa Skole-skibet „Viking“ fra 1913—15, Adjunkt ved Metropolitanskolen fra 1919—27, Rektor for Aalborg Katedralskole siden 1927. Formand for Dansk Lærereforeningen fra 1924—27, Medlem af Bestyrelsen for Pædagogisk Selskab fra 1924—27, Redaktør af „Gymnasieskolen“ fra 1925—27, Medlem af Opgavekommissionen til Studentereksamen.

OVE SIMONSEN, cand. mag. er født den 19. December 1862 i Hobro som Søn af Handelsgartner Ove Simonsen og Hustru, Ane Christine, født Lundberg, gift 1894 med Christine Thisted (død). Lærereksamen 1880, Skoleembedseksamen i Latin, Græsk og Historie 1891, Lærer ved Vejle kommunale Latinskole fra 1892—97, Timelærer ved Aalborg Katedralskole fra 1897—99, konst. Adjunkt fra 1899—1900, Adjunkt

TH. C. THORS,
Rektor.

O. SIMONSEN,
Lektor.

A. J. PEDERSEN,
Lektor.

N. H. STEGMANN,
Lektor.

AAGE MEULENGRACHT, Lektor, cand. mag., er født den 14. Juni 1885 som Søn af Sukkerfabriksbestyrer Rasmus Meulengracht og Hustru, Marie, født Mortensen, gift 1915 med Britta Thomsen. Student fra Sorø Akademi 1904, cand. mag. i Dansk Engelsk og Fransk 1912, Adjunkt ved Birkerød Kostskole og ved Aalborg Katedralskole siden 1918, Lektor siden 1930.

NIKOLAJ HOTHER STEGMANN, Lektor, cand. mag., er født den 8. August 1890 i Aarhus som Søn af Overlærer ved Katedralskolen i Aarhus Frederik Stegmann og Hustru, Marie, født Olesen, gift 1922 med Hedvig Grove. Cand. mag. i Historie, Tysk og Fransk 1916, ansat ved forskellige københavnske Skoler, ved Aalborg Katedralskole siden 1919, Inspektor fra 1932.

THORA FRITSCHÉ, Adjunkt, Inspektice, er født den 10. December 1866 i Roskilde som Datter af Rektor Thorvald Fritsche og Hustru, Johanne, født Rosenstand, gift 1891 med Tandlæge Erich Valdemar Petersen (død). Præliminæreksamen i København, derefter Kursus i Oxford fra 1912—13; efter at have drevet privat Skole i Ribe i 7 Aar, ansat ved Aalborg Forberedelsesskole fra 1896—1903, derefter Inspektice ved Aalborg Katedralskole med Haandgærning og Historie, derefter Timelærerinde.

ANDREAS NIKOLAJ BRORSON FICH, Adjunkt, Inspektor, cand. mag., er født den 5. Maj 1894 som Søn af Provst Johannes Fich og Hustru, Birgitte Margrethe, født Glahn, gift 1921 med Ebba Nicolaysen. Cand. mag. i Dansk, Engelsk og Tysk 1919, Adjunkt ved Aalborg Katedralskole 1920, Inspektor og Bibliotekar paa Skolen, Bestyrelsesmedlem i Statsskolernes Lærerforening siden 1927.

VAGN SECHER MARCUSSEN, Adjunkt, Inspektor, cand. mag., er født den 8. November 1904 i Horsens som Søn af Overlærer Andreas Secher Marcussen og Hustru, Jensine, født Mathiasen, gift 1932 med Bodil Rung. Student fra Horsens Statsskole 1923, cand. mag. 1929, Adjunkt ved Aalborg Katedralskole siden 1929.

TH. FRITSCHÉ,
Adjunkt.

A. N. B. FICH,
Adjunkt.

V. S. MARCUSSEN,
Adjunkt.

Kolumbariet.

NORDJYDSK LIGBRÆNDINGSFORENING. Den 20. Marts 1918 indkaldte paa Foranledning af Fuldmægtig Nielsen Lindquist Medlemmer af Dansk Ligbrændingsforening til et offentligt Møde i Aalborg med Taler af Professor Fridericia og Bestyrelsesmedlem H. Lundgren fra Hovedforeningen. Paa Mødet blev det vedtaget at stifte en Lokalforening under Dansk Ligbrændingsforening. Konstituerende Generalforsamling blev afholdt den 13. Maj, og Bestyrelsen kom til at bestaa af Overlæge Erik Christensen, Formand, Sagfører Vald. Olsen, Næstformand, Bygningsinspektør Oscar Beck, Stadsingeniør Niels Olsen, Fuldmægtig Nielsen Lindquist, Kasserer, Kommunalærerinde Frk. Thora Petersen og Amtslæge Malling.

Paa Bestyrelsesmødet samme Aar lagdes Grunden til Foreningens Krematoriefond, der opstod ved frivillige Bidrag og med den Opgave, at tjene til Fremme af Tanken om Opførelse af et Krematorium i Aalborg. Foreningens Arbejde i saa Henseende mødte megen Modstand særlig fra kirkelig Side, og der skulde gaa over en halv Snes Aar, inden Opgaven blev løst. I Løbet af disse Aar har Foreningen et Par Gange skiftet Formand. Efter Overlæge Christensens Død valgtes Amtslæge Malling 1916 og denne afløstes 1928 af Arkitekt Oscar Beck.

Et Par Aar efter dette fik Foreningen efter gentagne Forhandlinger med Byraad og Kirkegaardsbestyrelse tilbudt en Grund paa Kong Christians Alle til Anlæg af Krematorium. — Tegning var udarbejdet af Foreningens Formand, og den økonomiske Side af Sagen var i Orden, men som Følge af Fredningsnævnets Indgriben blev Sagen forkludret, og skønt Overfredningsnævnet omstødte Fredningsnævnets Kendelse, besluttede man at søge anden Ordning,

og denne fandt Sted i Overensstemmelse med det af Foreningen oprindelig i 1918 udtalte Ønske, idet man ved Skrivelse af 16. Septbr. 1930 fik overladt en Del af den vestlige Fløj af Kapellet paa Aalborg Alménkirkegaard til Indrettelse af Krematorium. — Sagen blev bragt i Orden ved Støtte af Byraadets Formand, Borgmester M. Jørgensen, og Byrådet bevilgede Foreningen 20,000 Kr. til Krematoriet. Arbejdet udførtes efter

Krematoriets Indre.

Tegning af Arkitekt Oscar Beck, og Krematoriet indviedes den 28. November 1931.

I et Bestyrelsesmøde den 25. Februar vedtoges at opføre et Kolumbarium for 200 Urner. Kolumbariet, der ligesom Krematoriet, ejes og administreres af Foreningen, er beliggende umiddelbar Forbindelse med Foreningens Urnehave paa Aalborg Alménkirkegaard i den østlige Side, nær Ansgarkirken. Ogsaa Kolumbariet er udført efter Formanden, Arkitekt Oscar Becks Tegning. Foran Kolumbariet findes Fællesgraven, hvorpaa er rejst en smuk Sandstenssøjle, skænket af Hovedforeningen. Kolumbariet og Fællesgraven indviedes den 8. Maj 1932.

I Hjørring har Foreningen faaet Tilsagn om det gamle Kapel til Indretning af Kolumbarium.

Efter at Krematoriet og Kolumbariet er oprettet, har Foreningen haft stor Fremgang, og et energisk Arbejde fra den siddende Bestyrelses Side er resulteret i, at Medlemsantallet, der 31. December 1931 var 982, pr. 31. December 1932 var naaet op paa 2069, altsaa mere end fordoblet. Ialt er der foretaget et halvt Hundrede Brændinger i Krematoriet i samme Tidsrum.

Foreningens Bestyrelse bestaar af: Arkitekt Oscar Beck, Formand, Lokomotivfører Lennø, Næstformand, Cigarmager Søren Jensen, Kasserer, Sekretær O. V. Nielsen, Sekretær, Kgl. Klassekollektrice Henriette Hansen, Skorstensfejermester Edvard Jensen og Redaktionssekretær Paul Berg.

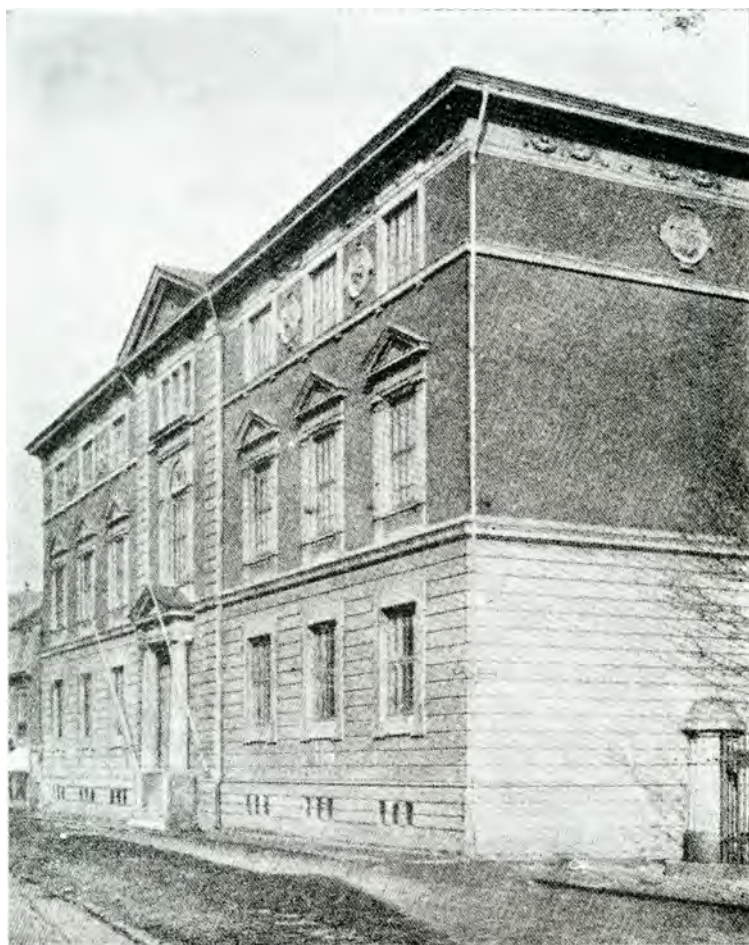
S. JENSEN,
Kasserer.

SØREN A. JENSEN, Kasserer, er født den 18. Marts 1887 i Hørby pr. Sæby som Søn af Arbejdsmand J. Chr. Jensen og Hustru, Louise Sørensen. Gift 1909 med Eva Andersen. Uddannet som Cigarmager, ansat som Mester ved C. W. Obels Fabrikker. I Bestyrelsen for Nordjysk Ligbræn-

dingsforening siden 1929, Medlem af Ligbrændingskommissionen, Næstformand for Skoleraadet, Kasserer for Nordjysk Ligbrændingsforening.

AALBORG MUSEUM. Den Videnskab, som kaldes Oldgranskning eller Arkæologi, har sit Udspring fra Norden, ikke mindst fra Danmark, og man bør med Taknemlighed mindes de Mænd, som har gjort Danmarks Navn kendt.

Allerede siden Kong Frederik den Tredies Tid fandtes i København et „Kgl. Kunstkammer“, der væsentligst var dannet af den navnkundige Læge Ole Worms efterladte Samling af Oldsager og alskens Natur- og Kunstmærkværdigheder, men nogen Forstaaelse af Oldsagernes Betydning fandtes der ikke i dette Kunstkammer. Den vaagnede først i det 19 Aarhundredes Begyndelse og Banebryderen er

Aalborg Museum.

Professor Rasmus Nyerup, der, da det trak i Langdrag med at faa oprettet en offentlig Samling, paa egen Haand begyndte en Samling paa Rundetaarn i Begyndelsen af Aaret 1807. Da oprettedes der en „Kgl. Kommission for Oldsagers Opbevaring“ d. 22. Maj samme Aar, der paa Grundlag af Nyerups Samling skulde arbejdes videre. Ni Aar efter fik Nyerup en udmærket Afløser i Konferentsraad C. J. Thomsen, det oldnordiske Museums Fader. Hans Ordning af Oldsagerne i tre Tidsafsnit: Sten, Bronze og Jernalderen kastede først det rette Lys og den rigtige Forstaaelse over Oldgranskningen. Og Interessen for Oldsager har nu bredt sig over hele Landet, og har foruden en Mængde af private Samlinger affødt offentlige Samlinger i de fleste af vore større og en Del af de mindre Byer.

Paa den Maade blev ogsaa Interessen i Aalborg vakt, og i Foraaret 1863 blev der dannet en Komité for Oprettelse af et historisk Museum i Aalborg. Denne bestod af: Redaktør Barfod, Dr. phil. Overlærer Forchhammer, Kaptajn Holch, Apoteker Schiøtz og Købmand Th. Schmidt. Der arbejdedes saa kraftigt og Tanken vandt saa megen Tilslutning, at Museet allerede den 9. Juni samme Aar kunde aabnes for besøgende, rigtignok under beskedne Forhold, idet det kun omfattede to Værelser i Købmand A. Olufsens Gaard paa Nørregade. Inventaret hertil anskaffedes for en

„Aalborgstuen“.

væsentlig Dels Vedkommende ved et Bidrag fra Aalborg Sparekasse paa 100 Kr., ligesom ogsaa Aalborg Byraad ydede et Tilskud paa 200 Kr. Efter Krigen henstod Samlingen i de tidligere Lokaler, indtil den under 1. December 1865 henflyttedes til en Latinskolen tilhørende Bygning i Jomfru Anegade, hvor den henstod til April flyttedag 1873, da den flyttedes til Vestergade i den Gaard, hvor Kreditforeningen havde sine Lokaler.

I 1874 traadte Bestyrelsen for Kunstforeningen og Bestyrelsen for Historisk Museum sammen paa Opfordring af den førstnævnte Bestyrelses Formand for at arbejde for en Museumsbygning, og ved forskellige Bidrag, som Byens Borgere skænkede, blev det muligt at nedlægge Grundstenen, hvilket foretoges af Borgmester Stricker og den 26. Juli 1879 var Bygningen næsten færdig og havde da kostet ca. 40,000 Kr. Den udvidedes atter i 1893 for andre 40,000 Kr. med et tredje Stokværk og forlængedes mod Øst. Museumsbygningen er en tre Etagers høj Bygning i Renæssancestil med en med doriske Søjler prydet Hovedportal og fire Medailloner mellem Vinduerne i tredje Etage. Den anelige Forhal gaar gennem hele Bygningens Bredder.

H. PALUDAN,
Arkitekt.

Museet indeholder 2 Afdelinger, nemlig Kunstmuseet, der bestaar af en Skulptursamling med mange danske Kunstneres Originalmodeller, saaledes af H. V. Bissen, Freund og Jerichau; her findes Thorvaldsens Johannes Døber-Gruppe i brændt Ler, den stod indtil 1881 over Vor Frue Kirkes Portal i København, samt Malerisamlingen. Endvidere den historiske Samling, der indeholder en ret anselig velordnet Samling af Sager fra Oldtid, Middelalder og nyere Tid, for en Del fra Nordjylland, endvidere en Møntsamling og en Række Laugssager og andre Genstande fra Aalborg, deriblandt Træværk fra nedbrudte Bygninger og en interessant Renæssancestue med Loft og Vægge fra den gamle Haandværkerforenings Gaard. Denne, der kaldes „Aalborgstuen“,

er enestaaende her i Landet.

Den stærke Forøgelse af den historiske Samling, der er sket siden 1900, har sprængt Rammerne, saa en Opstilling i kronologisk Orden — Oldsagssamlingen fraregnet — ikke kan gennemføres, dertil krævedes tre Gange saa stor Gulvflade. I de senere Aar er især Genstande henhørende under Almuelev paa Landet stærkt forøgede.

HOTHER PALUDAN, Arkitekt, R. af D., er født den 9. Oktober 1871 i Raarup som Søn af Otto Paludan og Hustru, Sophie, født Worm, gift 1905 med Elisabeth Rode, Datter af Stiftslæge paa Vallø Ludvig Rode og Hustru. Gennemgaaet Teknisk Skole, Afgang fra Kunstakademiet 1904, Konduktør hos Professor Hans J. Holm fra 1898—1902 paa Aalholm og Vallø Slotte, har foretaget flere Studierejser til Tyskland, Bøhmen og Italien. I Bestyrelsen for Aalborg historiske Museum fra 1907, Formand 1929, Medlem af Kommissionerne til Afløsning af Kirketiendeejernes Vedligeholdelsespligt fra 1914, Medlem af Bestyrelsen for Landsforeningen Bedre Byggeskik fra 1922, Medlem af Synene i Kær Herreds og Aalborg Købstads Provstier fra 1923. Udnævnt til Palæforvalter ved Amalienborg Slotte.

DET NORDJYDSKE LANDSBIBLIOTEK. I 1895 fik Adjunkt (nu fhv. Lektor) J. S. Asmussen og Hustru Gerda A. den Tanke, at oprette et Folkebibliotek i Aalborg. Sammen med Lektor K. Panduro o. fl. udsendtes et Opraab (findes som en Annonce optaget næsten daglig i de lokale Aviser i Tiden fra 24. Juni til 11. September 1895) og paabegyndte en Indsamling blandt Byens Borgere med dette Formaal for Øje. Den 15. Juli tilbyder en anonym Borger at betale Lejen af Lokaler til Udlaan og Læsestue samt Opvarmning af og Tilsyn med Læsestuen. Indsamlingen indbragte ca. 1800 Kr. og henved 2500 Bøger — hvoraf ca. 260 Bind fra Forlagsboghandler Philipsen, København. Katalog trykkes, Bøgerne grp. delt: A—G—lig skl., H—R—lig opl., under grp. fortlb. Nr.

Den 11. November 1896 blev Folkebiblioteket aabnet i en Fløj af Stiftshospitalet (Adelgade 14, den fhv. Latinskole) under Navn af „Aalborg Folkebibliotek“. Dets Formaal skulde være „at skaffe det mindre bemidlede Publikum gratis Adgang til god, sund og belærende Læsning — dels ved Udlaan, dels ved en Læsestue, hvortil enhver Mand har gratis Adgang“. Udlaanet var aabent for alle tre Gange ugentlig fra Kl. 20—21, Læsestuen var kun tilgængelig for Mænd og aaben fra Kl. 20—22, Søndage Kl. 17—19. Med Indretningen af Biblioteket arbejdede foruden Asmussen og Panduro tillige Adjunkt Behrend og Lærer (senere Skoleinspektør i Nykøbing F.) Bang.

Tilstrømningen var overvældende, i de to første Udlaanstimer indmeldtes 160

Laanere og udlaantes over 200 Bind, og senere naaedes en max. Højde af 400 Bind pr. Aften. Biblioteket maatte derfor snart udvides; og Tobaksfabrikant C. W. Obel viste da sin store Interesse for Sagen ved at skænke 1200 Kr. til denne Udvidelse. Udlaanet besørgetes gennem flere Aar uden Vederlag af Stifteren hjulpet af Lærere ved Katedralskolen. Omkring 1896 opnaaede Biblioteket at faa et kommunalt Tilskud paa 300 Kr. Tilskudet øgedes med Aarene og var i 1905 paa 1000 Kr., i 1913

Det nordjyske Landsbibliotek.

paa 2500 Kr. En fast lønnet Bibliotekar ansattes. Den første blev den hidtidige Assistent, Lærer Bang.

I 1897 kom Adjunkt (nuv. Lektor i Odense) V. R. Strøm til Aalborg og til Biblioteket. Han blev dets Formand fra 1903—13 og dets Leder fra 1906—09.

I 1906 blev det ca. 3250 Bind store Folkebibliotek — under Ledelse af Adjunkt Strøm — overflyttet til Graabrødretorv 11.

I 1907—8 førtes Forhandlinger med Nationalmuseets 2. Afdeling, Stiftamtet og Byraadet om eventuel Overdragelse af det nedrevne gamle Posthus (Hjørnet af Algade og Adelgade) og om Anvisning af en Grund ved Frue Kirke til Bygningens Genopførelse. I 1909 giver Stiftamtet Konfirmation paa en Fundats for Aalborg Folkebibliotek. Til Leder af Udlaansafdelingen (ca. 5000 Bind) blev Lærer Johan Stæhr antaget med Tegnelærerinde Frk. Agnes Lauritzen som Assistent.

I 1910 flyttede Biblioteket igen, denne Gang til egen Bygning (det gamle Posthus, genopført i Niels Ebbesensgade), takket være en flink Journalists Initiativ og Adjunkt Strøms, Direktør ved Nationalmuseet Møllerups o. a. Arbejde samt Kommunens (5000 Kr. til Bygningens Bevarelse og 500 Kr. til Overskridelser) og privates Offervilje. Denne Ordning skete dog ikke uden kraftig Modstand fra forskellig Side. 1. Oktober aabnedes her en offentlig Læsestue med Støtte af „Dansk Biblioteksforening af 1900“. Den blev dog lukket igen April 1911. Den 8. Maj 1911 nedsatte Kommunen et Udvalg paa 5 Medlemmer i Anledning af Kommunens eventuelle Overtagelse af Folkebiblioteket. Udvalget Formand blev Lærer Kirk Andersen, der i 1913 afløstes af Lærer C. J. Hvidegaard (til 1925). Man vedtog ikke at overtage Institutionen, men forhøjede det aarlige Tilstand til 2500 Kr. og gav et kontant Beløb (2000 Kr) til Dækning af Gæld paa Bøger m. m.

I 1912 androg de lokale Afholdsorganisationer med Støtte af „K. F. U. M.“ og „Danmarks Folkebogsamlinger“ Kommunen om at oprette en Læsestue, hvilket blev vedtaget den 14. Oktober, men Kommunen frafaldt senere denne Beslutning. Redaktør Schiøtz Christensen og Direktør Max Henius fremsatte Tilbud om 1000 Kr. fra hver i tre Aar, hvis Planen kunde gennemføres. Folkebibliotekets Bogtal var i 1912—13 ca. 5000 Bind, dets Laanertal 650 og Udlaanstal 20,000 Bind.

Den 22 Juli 1915 overlader Bestyrelsen for Aalborg Folkebibliotek Kommunen Læsestuen i det gamle Posthus med Haandbibliotek og Inventar; den 6. September foretoges efter Stadsbibliotekar J. Aarsbos Forslag supplerende Indkøb til Haandbiblioteket. Cand. mag. B. Seidelin blev optaget som Bibliotekar ved Læsestuen, der aabnedes for Publikum den 2. Oktober 1913. Besøget holdt sig konstant paa ca. 12,000 i Aarene 1914—21. I 1913 var Statens Tilskud til Folkebiblioteket 1000 Kr.

Den 27. April 1914 overtog Kommunen med Indenrigsministeriets og Stiftamtets Billigelse hele Aalborg Folkebibliotek med Bygning. Læsestuen, der en kort Tid havde været lukket paa Grund af Reorganisation, blev genaabnet (daglig fra Kl. 15—18 og 19—22). Haandbiblioteket var da paa 1100 Bind. Til Leder af den ca. 7000 Bind store Udlaansafdeling valgte man Lærer Johan Stæhr, der fik tre Assistentter og nogle Skoleelever til Medhjælp. Udlaansafdelingen var aaben Tirsdag, Torsdag og Lørdag fra Kl. 20—21. Budgettet for 1914—15 androg 7500 Kr., heraf til Lønninger 2100 Kr. og til Bøger og Indbinding 3200 Kr. Statens Tilskud var 1500 Kr. og Kommunens 5850 Kr.

Den 22. Oktober 1915 gav Udvalget Tilladelse til, at „Centralbiblioteket“ (oprettet 1913 af Læge Aage Lauesgaard, Lærer J. Jensen m. fl.) opstillede Hylder og opbevarede sine Bøger i Folkebibliotekets Bygning.

I 1917 vedtages det at installere Telefon i Udlaansafdelingen og der udgaves et nyt Hovedkatalog, ordnet i Afd.: 1. Skønlitteratur (A.—B.), 2. oplysende Litteratur (C.—R.). Tillæg hertil i 1918 og 20, begge ordnede efter Dewey-Cutter. Arbejdet paa en Ordbogskatalog over Udlaansafdelingens Bogbestand paabegyndtes.

Den 25. April 1918 afholdt Udvalget Møde om Byggesagen. Til Stede var Professor A. S. Steenberg. Man drøftede her Muligheden af Folkebibliotekets Udvidelse til Centralbibliotek for Amtet og en videnskabelig Overbygning, evt. med en Aflevering af visse Dele af Aalborg Stifts- og Katedralskolebibliotek som Basis. Den 4. Juli holdtes igen Udvalgs møde, hvori fremlagdes et af Kultusministeriet til Aalborg Byraad fremsendt „Program for en Biblioteksbygning . . .“, udarbejdet af Bibliotekar H. O. Lange og Professor A. S. Steenberg. Man vedtog paa samme Møde at betale 400 Kr., som „Aalborg Amts Centralbiblioteksforening“ restede paa Køb af en Grund-

vig-Samling (ca. 250 Bind), mod at denne Samling kvit og frit overgik til Folkebiblioteket. I Udvalgets Møde den 9. August forelaa en af Læge Aage Lauesgaard underskrevet Godkendelse af Grundtvig-Samlingens Overdragelse. I samme Møde besluttede man at indrette Rummet over Læsestuen til Avislæsning. Efter Forhandlinger med Sognepræsten for Frue Kirke og med Stiftamtmanden om Byggegrundsspørgsmaalet beslutter Udvalget i sit Møde den 14. November efter Bygningsinspektørens Indstilling at anbefale Byraadet at erhverve Grundene Matr. 831 a, 834 c og 834 h ved Frue Kirke for en Sum af 14,000 Kr.

Den 3. Oktober 1919 aflagde Formanden Beretning for Biblioteksudvalget vedrørende sine Forhandlinger med kgl. Bygningsinspektør Magdahl Nielsen, hvis Planer til det paatænkte „Landsbibliotek for Nordjylland“ man godkendte. Udlaanstiden udvides til hver Hverdag fra Kl. 15—16, foruden Tirsdag, Torsdag og Lørdag fra Kl. 19½—21.

Den 25. Maj 1920 indsendtes til Biblioteksdirektør Døssings Godkendelse et Udkast til Statutter for Landsbiblioteket.

Den 2. November vedtog Udvalget, at Folkebiblioteket fra 1. April 1921 skulde overgaa til Centralbibliotek for Aalborg Amt, og at ansøge Amtsraadet om Tilskud til denne Virksomhed mod at faa en Repræsentant i Bibliotekets Bestyrelse. (Amtsraadet bevilgede i Tilskud for 1921—22 2000 Kr. og valgte til Repræsentant i Bestyrelsen Provst Konrad Hansen, Ellidshøj). Den 20. November vedtoges et Budgetforslag for 1921—22 paa 24,700 Kr., hvoraf Statens Tilskud udgjorde 12,700 Kr. Lønningskontoen var sat til 9000 Kr. Udgiften til Bøger og Indbinding 12,000 Kr. Rengøring, Lys og Varme 2500 Kr. Værdien af gratis Lokaler vurderedes til 3000 Kr. aarlig. I 1920—21 ejede Folkebiblioteket ialt ca. 12,000 Bind, hvoraf ca. 1000 Bind i Haandbiblioteket. 49 pCt. af den samlede Bogbestand var oplysende Litteratur. Læsestuen besøgte af 11,038. Udlaanstiden var Tirsdag, Torsdag og Lørdag fra Kl. 18½—20 samt hver Hverdag fra 15—16. Læsestuen var aaben Hverdage fra 10—12, 15—18 og 19—22, Søndage fra 15—18 og 19—22.

Den 17. Marts 1921 forelaa Skrivelsen fra Statens Bibliotekstilsyn, hvori meddeltes, at Undervisningsministeriet under 15. Marts havde anerkendt Aalborg Folkebibliotek som Centralbibliotek for Aalborg Amt i Henhold til § 5 i Lov af 5. Marts 1920. Den 31. Maj afholdtes Udvalgmøde, hvori Biblioteksinspektør S. Dahl deltog. Man vedtog at kalde Institutionen „Det nordjyske Landsbibliotek“ og at antage en faguddannet Bibliotekar til dets Leder (Grundløn 5100 Kr., stigende hvert tredje Aar med 600 Kr. til 6900 Kr. + Sted- o. a. Tillæg). Den 30. Juli fremlagdes i Udvalgmødet de 15 indgaaede Ansøgninger til Bibliotekarposten. Man vedtog at indstille Ansøger Nr. 8, Bibliotekar Aage Petersson, Bergens off. Bibliotek, til Posten. Byraadet behandlede Indstillingen den 8. og 22. August og tiltraadte denne. Ministeriet godkendte Ansættelsen den 28. September og den 1. Oktober tiltraadte Bibliotekaren Embedet. Det første Centralbiblioteks Budget (for 1922—23) var paa 37,000 Kr., hvoraf Statens Tilskud var 23,000 Kr., Amtets 2000 Kr. og Byens 12,000 Kr. Til Lønninger afsattes 16,500 Kr., til Bøger og Indbinding 16,000 Kr., til Renholdelse, Lys og Varme 2500 Kr. og til Kontorhold 1000 Kr. Der blev indrettet Kontor til Bibliotekaren ovenover Læsestuen. En fuldstændig Omlægning af hele Bibliotekets tekniske og kontormæssige Virkemaade indledtes. Fra 1. Oktober indførtes bl. a. Newark-Udlaanssystem og Reservering af optaget Litteratur. Udlaanstiden fastsattes til 1 Maaned for oplysende Litteratur og 14 Dage for Skønlitteratur. En Magasin-afdeling blev oprettet.

Fra 1. April 1922 indførtes Heldagsaabning (Hverdage fra 11—13 og 16—19, Læsestuen fra 10—13 og 16—21, Søndag fra 16—19). Der ansattes en uddannet Assistent og to Underassistenter (Elever). Den 16. Juni vedtog man at gaa over til „aabne Hylder“, i hvilken Anledning de to Udlaansrum blev omdannet til eet, Skrankeforholdene blev ændrede, og der blev opsat en Del nye Reoler. Ligeledes blev Kartoteket udvidet med 12 Skuffer, idet hele Bogbestanden blev omordnet efter Dewey-Cutter og katalogiseret (systematisk, ordbogs og alfabetisk Kortkatalog). Den 18. November drøftede Udvalget med Biblioteksdirektøren Byggeplanerne. (Disse henlagdes dog senere efter en Del Forhandlinger med Byraadet og Undervisningsministeriet, der afslog at yde Tilskud). Af de Bygninger, hvis Egnethed blev drøftet var: Den gamle Bispegaard, Synagogen og Hovedvagtten.

Ved Udgangen af Regnskabsaaret 1922—23 havde man den første samlede Aarsoversigt over Landsbibliotekets Virksomhed. Der var 2863 Enkeltlaanere, heraf 76 Landboere og 7 Sognebiblioteker, 92,648 udlaante Bind, heraf 25,279 Bind oplysende Litteratur (til Landet 1845 Bind, 7 Bogkasser og 106 Bogpakker). Læsesalsbesøget var 12,518, den samlede Bogbestand ca. 12,150 Bind og de samlede Udgifter 32,667 Kr. Den 17 April vedtoges det at ansætte en Underbibliotekar.

Den 20. Juni 1924 fandt en Optælling Sted af den samlede Bogbestand, der ialt udgjorde 16,715 Bind, heraf 8950 Bind oplysende Litteratur, fordelt paa Afdelingerne: „aabne Hylder“ 11,236 Bind, Magasinet 3357 Bind, Læsestuen 848 Bind og Bogkassesamlingen 1274 Bind.

Fra 1. April 1925 overgik Formandsposten til Lærer N. P. A. Balle, der har beklædt denne gennem to Byraadsperioder. Den 11. Decbr. forelaa en Henstilling fra Byraadet om at overveje eventuel Igangsættelse af „Nødhjælpsarbejde“ i Henhold til Lov af 1. December 1925. Man besluttede at undersøge Muligheden af Lovens Anvendelse med Hensyn til en ny Biblioteksbygning. Efter Byraadets Bemyndigelse (14. December) indledtes Forhandlinger med Staten om Byggespørgsmaalet og Grundlaget om en Fordeling af Udgifterne derved.

Den 28. Januar 1926 deltog baade Biblioteksdirektøren og Inspektøren i et Udvalgsmøde. Her fremlagde Bygningsinspektør E. Poulsen et Udkast til en Biblioteksbygning paa Tomten ved Frue Kirke, og man besaa Hovedvagtbygningen; men nogen Beslutning toges ikke. Den 17. Maj ansøgte fem Børnebogsamlinger ved Kommuneskolerne om at komme ind under Bibliotekets Administration; men Sagen blev henlagt. I November overførtes fra Statens Avissamling dennes Dubleteksemplarer af samtlige Aalborg-Aviser.

Den 11. Januar 1928 afholdtes der Møde om Byggesagen i Anledning af Købstadforeningens Laaneforenings Møde den 13. Januar om et Fælleslaan. Bygningsinspektøren fremlagde nye Planer for Biblioteksbebyggelse paa den nuværende Biblioteksgrund. Man besluttede at fremsende Planer og Overslag (ca. 150,000 Kr.) til Byraadet med Anmodning om Tilladelse til at fremme Forarbejderne. Tilladelsen blev givet 23. Januar. Byggeudvalget (Formanden og Næstformanden) foretog sammen med Bygningsinspektøren en Stuedierejse, bl. a. til Esbjerg og København, og forhandlede med Biblioteksstilsynet og Ministeriet. Paa Grund af Bygningsinspektørens Sygdom besluttede man i Mødet den 7. Juni at antage Arkitekt A. Juel Hansen til at videreføre Arbejdet. Den 14. Juni godkendte Udvalget et af Arkitekten fremsat Ændringsforslag til den oprindelige Plan. Efter forudgaaende Grund-Undersøgelse paa-begyndtes Pilotering og Grundgravning i Løbet af Juli—Oktober, hvorefter de forskellige Licitationer tog deres Begyndelse.

Den 3. Juni 1929 fandt Rejsegildet Sted. Den 6. Juni forhandlede man med Teknisk Udvalg om Gadeanlæg ved Frue Kirke og Biblioteket og om et eventuelt Haveanlæg foran sidstnævnte. Den 29. Juni godkendte Byggeudvalget Arkitektens Inventar- og Opstillingsplan og drøftede de Salgsbetingelser for Kirkens Grunde, som Ministeriet havde fastsat i Skødet. Den 27. August forhandlede Byggeudvalget med Arkitekt og Bygartner om Hegn og Haveanlæg samt fastslog Hovedindgangens Plads, midt for Kirkens Sydside. Den 31. August vedtog man at antage endnu en Elev. Personalet: To Assistenten, en Medhjælper, to Elever og en gift Mand til Pasning af Fyr, til Budtjeneste og til at forestaa Rengøringen (Posten blev besat den 10. September til Tiltrædelse 1. November). Endvidere drøftede Udvalget Formandens Planer vedrørende Børnelæsestuens Indretning og Virkemaade — bl. a. Samarbejdet med Skolerne — og Programmet for Bygningens Indvielse. I Dagene 27. December til 2. Januar fandt Overflytningen Sted efter forudgaaende Opmaalinger og Beregninger. Den fuldførtes af Personalet og tre Opsætterdrengene.

Den 3. Januar 1930 fandt Indvielsen Sted i Overværelse af Byraadet, Biblioteks-tilsynets tre Embedsmænd, Bibliotekar ved Statsbiblioteket E. Sejr, Repræsentanter for Byens Skoler, Amtets Biblioteksforening, Skolebiblioteksforeningen m fl. Talerne holdtes af Biblioteksudvalgets Formand, Biblioteksdirektøren og Lærer J. Jensen (Gug). Den 7. Januar og 8. Marts tog Byggeudvalget — i Samraad med Arkitekten — Bestemmelse vedrørende Indretning og Montering af den paatænkte Børnelæsestue i den gamle Biblioteksbygning. Læsestuen blev aabnet den 1. September (hver Hverdag fra 16—19, ca. 75 Siddepladser, Haandbibliotek: 307 Bind + 126 Bind Skønlitteratur). Fra 1. Maj 1931 har en uddannet Assistent ledet Afdelingen. I April gennemgik Overbibliotekar Carl S. Petersen (Kgl. Bibliotek) og Biblioteksinspektør Rob. Hansen, den Del af Statsbiblioteket, der havde været deponeret i en Kommuneskole siden 1920, og udtog ca. 6000 Bind til Landsbibliotekets Magasinafdeling.

Den 10. Februar 1931 tiltraadte Udvalget en Ansøgning fra en Kreds af Kommunelærere om at maatte benytte Børnelæsestuen og dens Haandbibliotek til Undervisning om Formiddagen. Fra den 13.—18. April afholdt Bibliotekskonsulent Jørgen Banke et Kursus for Lærere i „Bøgers Brug“. Det holdtes dels i Børnelæsestuen, dels paa Læsesalen. Heri deltog 50 Lærere og Lærerinder.

Efter nogle Forsøg indførtes den 1. September det nye amerikanske Udlaanssystem „Detroit“ i en af Bibliotekaren udarbejdet Modification. Landsbiblioteket var det første danske Bibliotek, der accepterede Systemet. Den 28. September og 25. November drøftede Udvalget Oprettelsen af en Skjoldborg-Samling i Biblioteket, som foreslaaet af en Komité med Lærerne Balle og K. K. Nicolajsen som henholdsvis Formand og Sekretær, og Samlingens „Afløsning“ ved Danmarks Biblioteksforenings Aarsmøde i Aalborg i August 1932. Bibliotekets Medvirken besluttedes. Den 3. Marts 1932 afholdtes et Fællesmøde med Skjoldborg-Komitéen i Overværelse af Borgmesteren. Her blev Arbejdets Retningslinier drøftet og godkendt.

Ved Udgangen af Budgetaar 1931—32 udviste Regnskabet en Udgift paa 44,853 Kr. (heraf 18,000 Kr. til Lønninger og 17,000 Kr. til Bøger og Indbinding, Rengøring, Lys og Varme androg 8500 Kr.). Statens Tilskud var 25,000 Kr., Amtets 1500 Kr. og Byens 16,267 Kr. + 15,000 Kr. til Bygning. Personalet bestod foruden Bibliotekaren af 3 uddannede Assistenten, 2 Elever og 1 Portner. Det samlede Bogtal udgjorde 35,537 Bind,

AA. PETERSSON,
Chefbibliotekar.

hvoraf 25,442 Bind oplysende Litteratur, Laanertallet var ialt 4688 og 34 Sognebiblioteker, Landlaanere 238. Det samlede Udlaanstal 119,582 Bind, heraf 38,737 Bind oplysende Litteratur (32,4 pCt.), til Landet 7752 Bind (290 Pakker og 57 Bogkasser). Læsesalsbesøget udgjorde ialt 47,343, hvoraf 17,285 Børn.

AAGE PETERSSON, Chefbibliotekar, er født den 9. April 1882 i Vejle som Søn af Skolearkitekt i Aarhus Ludvig Adolf Petersen og Hustru, Agnes, født Walther, gift 1908 med Johanne Christensen. Ved Det kgl. Bibliotek fra 1907—09, Underbibliotekar ved Københavns Kommunes Biblioteker fra 1909—14, Bibliotekar ved Centralbiblioteket i Holbæk fra 1914—17, ved Bergens offentlige Biblioteker fra 1917—21, deraf const. Chef fra 1920—21, udnævnt til Chefbibliotekar ved Det nordjydske Landsbibliotek i Aalborg fra 1. September 1921. Medlem af Bestyrelsen for Holbæk Amts historiske Samfund, Medlem af Bestyrelsen for Dansk Biblioteksforening fra 1916—17, Medstifter af og Sekretær for Dansk Forening i Bergen fra 1920—21.

ALBORG AMTSSTUE ligger i Aalborg By og har til Huse i Landsretsbygningen paa Hjørnet af Gabelsgade og Fjordgade.

Amtsstue og Amtskontor forveksles ret ofte i Folks Begreb. Under Amtskontorets Omraade hører de i Amtet værende Landkommuner, Amtssygehuse, Amtsveje m. m. og dette Kontor ledes af Amtmanden, der er Formand for Amtsraadet.

Amtsstuen er imidlertid noget ganske andet. Denne ledes af Amtsforvalteren, der efter Amtets Størrelse har et passende Antal Medhjælpere. Amtsforvalterembedet nedstammer fra vore Forfædres Ridefogder og sorterer under Staten.

Amtsstuens Hovedopgave er Beregning og Opkrævning af Skatter og Afgifter til Staten, Amtet og forskellige andre Myndigheder og Institutioner af de faste Ejendomme i Distriktet, men ogsaa mange andre Forretninger henhører under Amtsstuen, hvortil f. Eks. Renter og Afdrag af alle mulige Slags Statslaan indbetales, ligesom Gaveafgift og Vægtafgift af Motorkøretøjer samt mange andre Skatter og Afgifter indgaar til Amtsstuen, der ogsaa fører en Matrikul. Aalborg Amtsstue ledes af Amtsforvalter N. P. Jensen, R. af D.

N. P. JENSEN,
Amtsforvalter.

N. P. JENSEN, Amtsforvalter, R. af D., er født den 20. Januar 1867 i Lysgaard ved Viborg som Søn af Husmand Jens Frandsen og Hustru, Ane, født Nielsdatter, gift med Kirstine Nielsen. Ved Landarbejde fra 1877, Skolelærereksamen (privat dim. efter et Ophold paa Ranum Seminarium) 1885, Lærer, Student 1891, cand. mag. 1895, Assistent i Statens statistiske Bureau 1896, Fuldmægtig 1902, Amtsforvalter i Kolding 1907, i Skanderborg 1912, i Aalborg fra 1919. Folketingsmand (Venstre) for Hornsletkredsen fra 1906—10, for Kjellerupkredsen fra 1910—13 og 1918—29, Medlem af Folketingets Finansudvalg 1907, Sekretær 1908 og Ordfører fra 1910—13, Medlem af Toldraadet fra 1910 samt af dets Appeludvalg og af Statsregnskabskommissionen, Medlem af Union interparlementaire.

ALBORG AMTS VEJNET hører til de største i Landet, idet det udgør ca. 413 km, og denne Størrelse er kun undergaaet ringe Forandring i Aarenes Løb, den var saaledes saa langt tilbage som i 1870 omtrent som nu. Indtil 1920 bestod Kørebanerne af harpet Grus eller Skærver, der enten banedes af Færdselen eller fæstnedes ved en let Tromling med smaa Hestetromler.

Fra 1920 begyndte Vejarbejdet at tage Fart paa Grund af den tiltagende Auto-

mobiltfærdsel, der i Aalborg Amt blev meget stor paa Grund af Aalborg Bys store Opland; Stor-Aalborg (Aalborg—Nørre Tranders—Vejsgaard—Hasseris) er jo nemlig Trafikcentrum for det nordlige Jylland. Arbejdet bestod særlig i Udvidelser og Forstærkning af Kørebaneerne ved Tilførsel af Sten og Skærver, der tromledes med Maskintrømler, hvoraf Amtet nu har 6. Samtidig begyndte en systematisk Forstærkning og Udvidelse af Broer og Vandløb og endelig Etablering af Chaussebrolægning paa de stærkest trafikerede Vejstrækninger. Senere (i 1926) forsøgte man med en ny Vejbe-fæstelse, Toplagsfyldning, der viste sig særlig egnet for Veje med middelstor Trafik, ogsaa i Betragtning af denne Metodes Billighed. 1930 var ca. 43 km chaussebelagt og 85 km forsynet med Toplagsfyldning.

Ved Hjælp af optagne Vejlaan tog Arbejdet med at forsyne Landevejene med „fast Kørebane“ yderligere Fart, saaledes at der nu den 1. Januar 1933 her i Amtet haves: 43,312 km Chaussebrolægning, 252,580 km Toplagsfyldning, 0,645 km Overfladebehandling, 115,698 km almindelig Makadam, ialt 412,235 km. Altsaa har ca. 72 pCt. af Vejnettet pr. 1. Januar 1933 faaet Kørebane.

Af Vejbudgetterne, som bedst viser den stærke Udvikling i Vejvæsenet, skal anfores: I 1917—18 var Vejudgifterne ca. 184,000 Kr., 1920—21 var Vejudgifterne ca. 608,000 Kr., 1925—29 var Vejudgifterne 1,126,000 Kr., 1929—30 var Vejudgifterne ca. 1,557,000 Kr., 1930—31 var Vejudgifterne ca. 1,690,000 Kr., 1931—32 var Vejudgifterne ca. 1,580,000 Kr.

Det er naturligvis hovedsagelig den indbetalte Motorskat (i 1931—32 indbetalles til Aalborg Amtsraadskred 877,691,62 Kr.) der har muliggjort denne voldsomme Ud-
vikling paa Vejvæsenets Omraade.

Af sognekommunale Veje findes i Amtet 2573,606 km.

Af de forskellige Amtsvejspektører i Aalborg Amt kan nævnes: Kaptajn Møller indtil 1. Januar 1868, Kaptajn Asmussen fra 1. Januar 1868—1. Juni 1876, cand. polyt. A. V. L. Schlegel fra 1. Maj 1876—1. Juli 1917, cand. polyt. M. L. Troelsen fra 1. Juli 1917.

MARTIN LAURIDS TROELSEN, Amtsvejspektør, cand. polyt., er født den 20. Februar 1880 i Ikast som Søn af Gaardejer Niels Troelsen og Hustru Maren, født Lauridsen, gift 1909, Student 1899, cand. phil. 1901, cand. polyt. 1907, Ingeniør ved Det danske Hedeselskab, kulturtek. Afdeling 1908—17, teknisk Assistent ved Ringkøbing Amts Vejvæsen, 1917 udnævnt til Amtsvejspektør i Aalborg Amt.

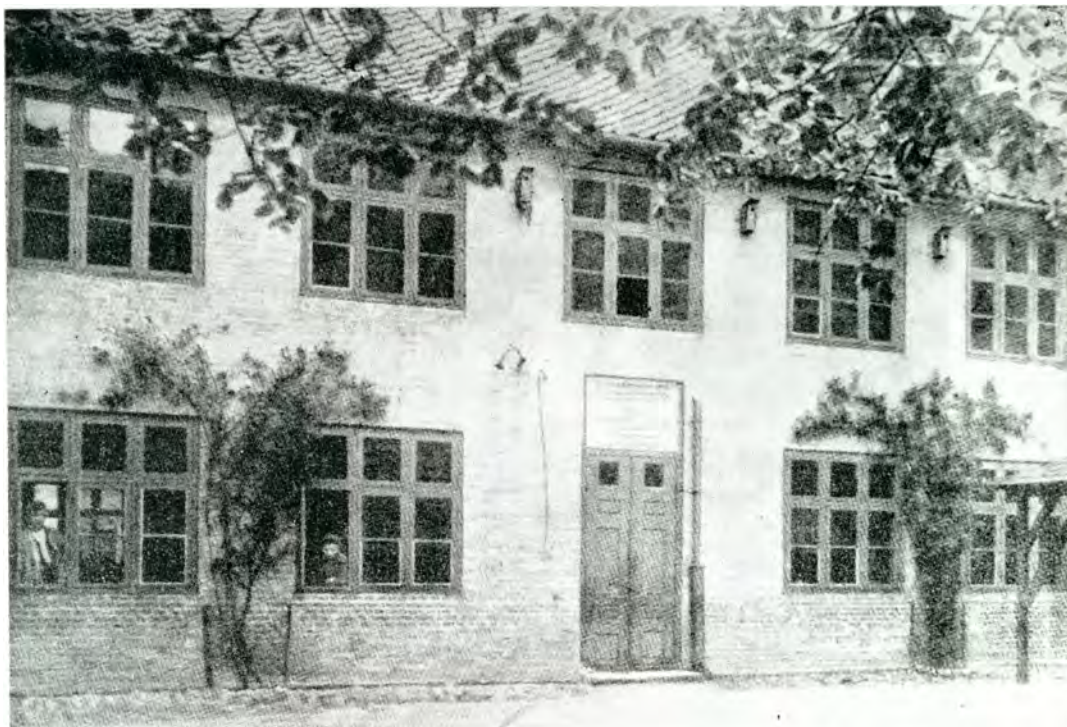

M. L. TROELSEN,
Amtsvejspektør.

AALBORG KOMMUNALE SKOLEVÆSEN. Det er meget lidt man ved om Aalborg Skolevæsen i ældre Tider, først fra 1816 har man opbevarede skriftlige Efterretninger, idet der fra den Tid findes en Forhandlingsprotokol, der giver os lidt Besked om Datidens Skoler. Ganske vist fandtes der et gammelt Arkiv, men dette indeholdt ikke noget af Værdi for Skolens Historie. Det er saaledes vanskeligt at fremstille en fortløbende historisk Oversigt over Aalborg Skolevæsens Ud-
vikling.

Aalborg har ved Aar 1700 som andre af Landets Købstæder haft sine Degne og Skoleholdere, i Aalborg var der dog paa den Tid kun to. Ifølge kongelig Forordning var den latinske Skoles 3. og 4. Lektiehørere selvskrevne til Degnetjeneste ved Byens to Kirker, og en af dem var gerne Skolens Kantor, og kunde derfor let indøve Salmerne med Skolens Pøblinge.

Borgerskabet gjorde intet for Almueundervisningen, hverken Stat eller Kommune traadte støttende til, og alt Skolehold uden for den lærde Skole var aldeles privat. Vel fandtes der en Tid Skoleholdere, som drev den saakaldte danske Skole, men disse var alligevel meget mangelfulde, idet Undervisningen kun omfattede Religion og lidt Dansk, og naar man betalte ekstra kunde man lære Regning og Skrivning. Det hed sig dengang: Indplantning af Gudfrygtighed i Ungdommen maa være Hovedsagen, og kun de Børn, der har Nemme dertil, skulde forsøge sig med Skrivning og Regning. I Aalborg var der indtil Midten af det 18 Aarhundrede kun to Skole-

Grotum Skole mod Gaarden.

holdere foruden Skoleholderen i Fattigskolen. Skolen for Budolfi Menighed holdtes i den af Borgmester Henrik Himmerig Grotum i Aaret 1743 skænkede smukke og anelige Gaard paa Algade. Den anden danske Skole var Frue Skole, der laa paa Frue Kirkeplads og først blev nedrevet omkring 1895. Begge disse danske Skoler fik ingen Støtte hverken fra Stat eller Kommune, og maatte saaledes drives udelukkende ved de Skolepenge, der indkom for Børnene. Anderledes var det med den saakaldte Fattigskole, der blev oprettet i Aaret 1709. Den havde saaledes Friholig i den nordvestre Ende af Fattiggaarden, der hvor senere Bleggaardsgade blev anlagt, og de Børn, der undervistes her, skulde intet betale herfor. Udgifterne betaltes af Fattigvæsenet, som den Gang næsten udelukkende bestod ved frivillige Gaver. Denne Skole besøgte altsaa af de Børn, hvis Forældre nok vilde have dem i Skole, men ikke evnede at betale noget derfor. Men der var dog en Mængde Børn, der slet ikke gik i Skole og aldrig fik lært at læse. Fattigskolen vedblev at have sin Skolestue i Fattiggaarden til 1819, i dette Aar blev Skole- og Fattigvæsen nemlig ad-

skilt. Skolen flyttede op i en Stue i Grotums Skolebygning, og Karakteren af Fattigskole havde efterhaanden tabt sig, selv om Navnet endnu i nogle Aar vedblev at hænge ved Skolen. Loven af 1814 stillede nemlig alle Skoler ens. Efterhaanden som Borgerne indsaa, at Skoleundervisningen var betydende saavel for fattige som rige, blev Adgangen til Skolerne forbedret. Saaledes blev der fra 1770—79 indsamlet 4232 Rd. og 9 Sk. til Uddeling til fattige Børn, for at disse kunde søge de bedre Skoler i Byen. Og i 1770 var der ialt 4 danske Skoler i Byen.

Da Skoleloven den 29. Juli 1814 traadte i Kraft var det et mægtigt Fremskridt

Ryegades Skole.

for Undervisningen i Landet. Denne bestemte nemlig, at Skoletvang indførtes for alle uden Undtagelse, og det førte til, at det store Flertal af Børn, som hidtil havde gaaet hen uden Undervisning, fra nu af maatte møde i Skolen. Allerede det første Aar steg de skolepligtige Børns Antal fra 167 til 441, og i April 1818 undervistes 554 Børn. En naturlig Følge heraf var, at Skolernes Antal maatte forøges betydelig, og efter Skolelovens Ikrafttræden steg Antallet hurtigt til 7. Udgifterne til Skolevæsenet skulde dækkes ved en særlig Skat, som hvert Aar blev udregnet af et særligt Udvalg, der fik alt andet end Tak for deres Hverv. Skoleskatten løb undertiden for enkelte Borgeres Vedkommende op til 100 Rd. aarlig, men ellers var det almindelige 2—20 Rd.

Med Hensyn til de forskellige Skolers Udstyr og Størrelse véd man, at Pladsen var særdeles indskrænket, og der stilledes meget smaa Fordringer til Skolestuens Kubikindhold, og hvorledes man har kunnet skaffe Siddeplads undertiden til

op mod 100 Børn i et af disse (i Sammenligning med vore nuværende Lokaler) smaa og lavloftede Rum, er uforstaaeligt. Hvad Skolemateriel og det indre Udstyr angaar skal her anføres, hvad der i Aaret 1830 fandtes i Gregersens Skole eller som den ogsaa kaldtes Budolfii Skole Nr. 1: 2 lange Borde med faste Bænke, 3 Hængeborde med løse Bænke, 1 Sandbord med Tilbehør af Pinde og Stryger, 1 Skrivepult med en lille Forhøjning, 3 Protokoller, 1 Anvisning af Rasch og 1 Strøms Forstandsøvelse, 1 Bibel, 2 Eksemplarer af Kierbyes Læsebog, 5 do. af Boysens Andagtsbog, 1 Vejledning til at læse i det nye Testamente, 19 Eksemplarer af Palmers Børneven, 1 Zinks Koralbog, Kort over: Jordkloden, Europa og Danmark, 2 sorte

Poul Paghsgades Skole.

Fjælletavler, 11 Stk. blaa Blækglas, 1 Bogreol, 3 Vindovne og en Bilæggerovn. 1 Kobber-Kedel Grube, 1 Rulle, 1 gammel Hjulbør, 1 Stige, 1 gammelt Fyrrebord, 1 Smiths Regnebog, 1 Lærebog i Gymnastik, 12 Stk. Regnetavler og 1 større, hvoraf dog 5 vare itu og ubrugelige, 6 Stk. ubrugelige Regnetavler, 16 Stk. Pegestokke, 16 Stk. Blikkilte og 1 Pibe, 80 Stk. Læsetabeller, alle paa Pap, 116 Stk. Skrivetabeller paa Pap, 120 Stk. Regnetabeller med tilhørende 6 smaa Regnebøger, 16 Stk. Landkort med tilhørende Geografi, 1 Eksemplar af Bestemmelser for indbyrdes Undervisning, 7 Eksemplarer af Kong Harald Klaks Daab. — Lignende Inventar fandtes i hver af de andre Skoler.

Selv om Skoleforholdene i Aalborg var blevet forbedret ved Skoleloven af 1814 var man dog ikke helt tilfreds med disse, idet man i høj Grad savnede en højere Borgerskole med Realundervisning, som det ganske vist i Loven var anbefalet enhver Købstad paa Aalborgs Størrelse. Om denne Skole hed det, at Børnene først maatte optages ved 9 Aars Alderen og saa skulde have 6 Timers Undervisning daglig i Fagene: Matematik, Mekanik, Naturhistorie, Naturlære, Verdens- og Fædrelandshistorie, Geografi, Tysk og Fransk samt Engelsk, saafremt dette ansaas for nødvendigt. —

Efter lange Forhandlinger blev der den 18. December 1850 stadfæstet en ny Skoleplan, hvorefter der blev oprettet en Friskole og en Betalingsskole.

Aalborg kommunale Skolevæsen bestaar nu af: A. Grundskolen, som bestaar af 5 fortløbende Klasser. B. Hovedskolen, som deles i 1) den alm Afdeling, der har 2, evt. 3 fortløbende Klasser, 2) Mellem- og Realskolen, der bestaar af Mellemskolen med 4 fortløbende Klasser og Realskolen, som er etaarig. Endvidere er der ved Rantzausgade Skole oprettet en Efterskole for Elever mellem 14 og 18 Aar.

Det kommunale Skolevæsen i Aalborg omfatter følgende Skoler: Danmarksgades Skole og Rantzausgades Skole, der begge er opført i 1878—79, Poul Paghsgades Skole opf. 1891—92, Kjellerupsgades Skole opf. 1900—01, Ryesgades Skole opf. 1910—11, Østermarkens Skole opf. 1928—29 og Hobrovejens Skole opf. 1930—31. I disse 7 Skoler findes der af Undervisningslokaler følgende: 118 alm. Klasseværelser, 5 Lokaler til Sangundervisning, 7 Tegnelokaler, 10 Lokaler til Undervisning i Naturkundskab, 4 til Geografi, 12 til Sløjdundervisning, 7 til Haandgerning, 2 Skolekøkkener, 8 Gymnastiksale, 6 Badestuer, 3 Tandklinikker, 7 Overlærerkontorer, 9 Lærerværelser, 1 Bibliotek samt 4 andre Lokaler. De 8 Skolegaarde har et samlet Flademaal paa 10,450 m².

H. A. JENSEN STORCH,
Overlærer.

R. NIELSEN BACH,
Overlærer.

J. I. CHRISTENSEN,
Overlærer.

SØREN CHRISTIAN SØRENSEN, Overlærer, er født den 19 April 1863 som Søn af Lærer Carl Chr. Sørensen og Hustru, Maren, født Jensen. Gift 1901 med Emma Theodora Nielsen. Lærereksamen, Lærer ved Poul Paghsgades Skole fra 1891 - 1906, siden 1906 Overlærer ved samme Skole.

HANS ANDREAS JENSEN STORCH, Overlærer, er født den 22. Oktober 1869 som Søn af Førstelærer R. F. Jensen Storch og Hustru, Ane Andersdatter. Gift 1895 med Anna Christine Nielsen. Lærer ved Kjellerupsgade Skole fra 1901—23, siden 1923 Overlærer ved samme Skole. Kantor ved Aalborg Stifts Hospitalkirke, Bestyrelsesmedlem af Aalborg Højskoleforening. Medlem af Menighedsraadet for Aalborg Sogn.

CHRISTEN CHRISTENSEN, Overlærer, er født den 28. Januar 1872 som Søn af Gaardejer N. Chr. Christensen og Hustru, Christiane, født Selgelsen. Gift 1903 med Katrine Madsen. Lærereksamen, Lærer ved Struer Realskole fra 1896—1908, Lærer ved Danmarksgades Skole fra 1908—14, siden 1914 Overlærer ved samme Skole.

MARIE THORA FREDERIKKE PEDERSEN, Overlærerinde, er født den 21. Oktober 1875 i Hurup, Østjylland, som Datter af Førstelærer i Hurup Niels Chr. Pedersen og Hustru, Karen Marie, født Andersen. Dimitteret fra Frk. Zahles Skole 1900, ansat ved Grenaa Pigeskole fra 1900—01, ansat ved Aalborg kommunale Skolevæsen 1. April 1901, Statens 1-aarige Kursus 1909—10, Studierejse med Understøttelse fra Staten, Kursus ved Columbia Universitet, U. S. A., siden 1. August 1929 udnævnt til Overlærer i Østermarksskole.

RASMUS THORVALD VINTEN, Overlærer, er født den 14. Maj 1876 som Søn af Lærer J. C. Vinten og Hustru, Ingeborg, født Rasmussen. Gift 1908 med Astrid Hansen. Lærereksamen, Overlærer ved Rantzausgades Skole siden 1915. Medlem af Aalborg Byraad.

RASMUS NIELSEN BACH, Overlærer, er født den 17. Januar 1879 som Søn af Folketingsmand Søren Bach og Hustru, Kirsten, født Sørensen. Gift 1903 med Jenny Elise Wisse. Lærereksamen, Uddannelse i Sprog, Overlærer ved Ryesgades Skole fra 1931. Tidl. Medlem af Ligningskommissionen.

JOHANNES IMMANUEL CHRISTENSEN, Overlærer, er født den 6. Januar 1889 som Søn af Folketingsmand N. C. Christensen og Hustru, Karen Marie, født Jensen. Gift 1926 med Karen Margrethe Riishøj. Dimitteret fra Jelling Statsseminarium 1911, ansat ved Aalborg kommunale Skolevæsen 1911, Aarskursus paa Lærerhøjskolen i København 1918—19, udnævnt til Overlærer ved Hobrovejens Skole 1. Januar 1931. Medlem af Ligningskommissionen siden 1925, tidl. Bestyrelsesmedlem for Aalborg Lærerkreds.

ANDREAS PETER BENDIX, pens. Kommunalærer, Sekretær, er født den 6. Januar 1862 i Nr. Tranders som Søn af Lærer Joh. Chr. Bendix og Hustru, Birgitte Marie, født Gjerum. Gift 1896 med Bolette Christine Pedersen. Dimitteret 1882 fra Ranum Seminarium, Lærer i Vejgaard fra 1885—89, Terndrup fra 1889—97, Aalborg kommunale Skolevæsen fra 1897—1932. Skoleudvalgets Sekretær siden 1. April 1906, tidl. Medlem af Menighedsraadet. Har gennem 27 Aar udarbejdet Aalborg kommunale Skolevæsens aarlige Beretning.

CAND. THEOL. C. S. JACOBSENS SKOLE i Aalborg er oprettet den 1. September 1876. Anledningen var en Henvendelse fra daværende Pastor Repsdorph i Aalborg til Pastor Brandt ved Vartov i København om han ikke kendte en, der kunde forberede Drengene til Optagelse i Katedralskolen, idet de dengang værende Skoleforhold ikke tilfredsstillende ham. Pastor Brandt udpegede da den ved Vartov værende Bønholder, cand. theol. C. S. Jacobsen.

Skolen begyndte da den 1. September 1876 i nogle utilfredsstillende Lokaler

paa 1. Sal i Algade 39, og der begyndtes med det beskedne Elevantal af 10 i Alderen 8—9 Aar. Skolen flyttede efter kort Tids Forløb til Gl. Torv 4 og i 1878 til Nyhavnsgade 4, men da Elevantallet stadig voksede blev disse Lokaler ogsaa for smaa, og Skolens Leder, Kandidat Jacobsen købte Ejendommen Niels Ebbensensgade 5, der laa overfor Frue Kirke. Paa den bagerste Del af Grunden laa en

Cand. theol. C. S. Jacobsens Skole

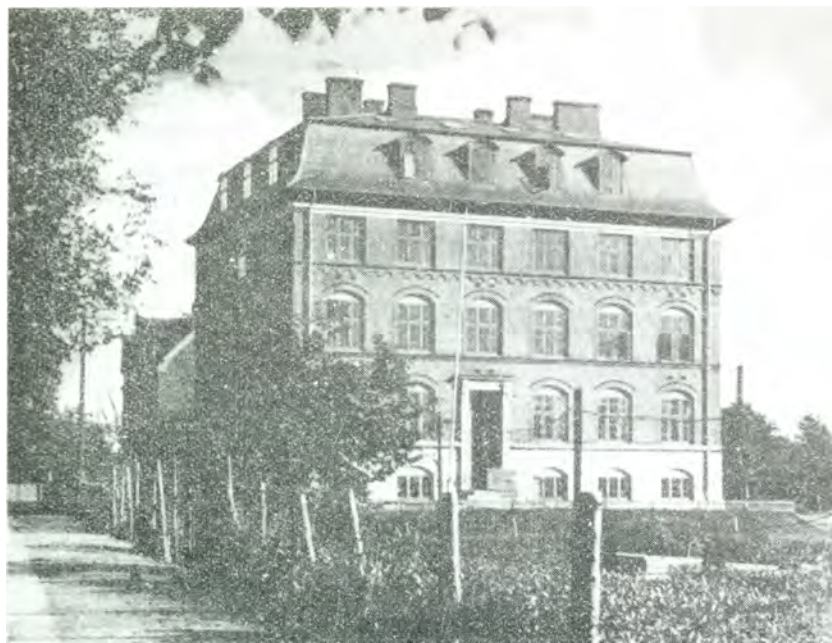
Sidebygning, medens Resten af Grunden var ubebygget. Langs Gaden opførtes der en treetagers Bygning med 7 Klasseværelser og Lærerværelse samt en mindre Gymnastiksal. I 1884 flyttede da Skolen hertil med sine 80 Elever.

Da det blev vedtaget, at Skolen skulde omdannes til en eksamensberettiget Realskole, blev det nødvendigt at opføre yderligere en toetagers Bygning paa Resten af Grunden til Gaden. Denne Tilbygning indviedes i 1892, og Skolen dimitterede første Gang 1894. Da Skoleaaret sluttede 1912 maatte man atter udvide Skolen ved at sætte en Etage paa den sidst opførte Tilbygning, disse nye Lokaler toges i Brug 1. November s. A. Den 17. Januar 1922 blev Skolens Leder, Kandidat Jacobsen, hædret af Kongen, som udnævnte ham til R. af D. I 1923 var Skolens Elevantal naaet helt op til 286. Samme Aar overdrog C. S. Jacobsen Skolen til A. Estrup, som havde drevet en Privatskole i Aalborg, men allerede den 1. August 1926, da Skolen havde bestaaet i 50 Aar, overdrog Hr. Estrup Skolen til den nuværende Bestyrer P. L. Frousing.

PEDER LAURITS FROUSING, Skoleforstander, er født den 23. Januar 1892 i Vrejlev Sogn som Son af Gaardejer Niels Petersen og Hustru, Martha, født Nielsen Dreier. Gift 1916 med Krestense Marie Magdalene Buckholtz. Lærereksamen 1914 med Tillægseksamen i Sprog. Studieophold i Tyskland og frekventeret en Del Højskoler. Ansat ved Nr. Alslev Kost- og Realskole 1914. Faxe Realskole fra 1915-16, Danemare Mellemskole, Lolland, som Bestyrer indtil 1918, fra 1918-26 Realskolebestyrer ved Frousings Realskole, siden 1. August 1926 Skoleforstander og Ejer af Cand. theol. C. S. Jacobsens Skole i Aalborg. Formand for Repræsentantskabet for Aalborg Højskoleforening.

P. L. FROUSING,
Skoleforstander.

Aalborg højere Pigeskole.

AALBORG HØJERE PIGESKOLE er opstaaet ved Sammenslutning af 2 Skoler: Carl Andersens Skole (Danmarksgade 7-9, oprettet 1886) og Frk. Scholtens Skole (Danmarksgade, i den nuværende K. F. U. K.s Bygning).

Frøken Scholten byggede den nuværende Skolebygning paa Gl. Kærvej i Aaret 1900, og ledede Skolen, der nu fik Navnet „Aalborg højere Pigeskole“, til 1911, da Skolen køb-

tes af Frk. Elisabeth Lasson. -- I 1917 købtes Skolen af et Aktieselskab, og Undervisningen blev overdraget til Frk. Elisabeth Brøndsted. I 1931 købte Frk. Brøndsted Skolen, og leder nu selv denne.

ELISABETH BRØNDSTED,
Skolebestyrerinde.

INGEBORG KOFOD,
Lærerinde.

INGEBORG SCHULTZ,
Lærerinde.

ELISABETH K. F. W. BRØNDSTED, Skolebestyrerinde, er født den 15. Juli 1881 i Bording Præstegaard som Datter af Sognepræst H. Brøndsted og Hustru, Margrethe, født Bruun. Lærerindeeksamen 1905, Faglærerindeeksamen 1907, Lærerinde ved Karen Kjærs Skole, senere Forstanderinde fra 1905—17, Bestyrerinde ved Aalborg højere Pigeskole fra 1917—31, siden 1931 Ejer og Leder af samme.

INGEBORG MARGRETHE KOFOD, Lærerinde, er født den 4. Januar 1872 paa Bornholm som Datter af Lærer, Kantor Jokum Peter Kofod og Hustru, Maria Martha, født Winther. Præliminæreksamen 1889, Kursus i København 1895—96 i Matematik og Regning. Lærerinde ved Skolen, tillige Skolens Regnskabsfører.

INGEBORG SCHULTZ, Lærerinde, er født den 9. Januar 1882 i Aalborg som Datter af Boghandler Magnus A. Schultz og Hustru, Stine, født Nørgaard. Faglærerindeeksamen i Dansk og Geografi 1912, ansat ved Aalborg højere Pigeskole

Klostermarksskolen.

KLOSTERMARKS-
SKOLEN. Da Omordningen af Den lærde Skole i 1871 medførte, at dennes to laveste Klasser blev skaaret bort, følte Lærerne ved Statsskolen Trang til en Erstatning for de bortfaldne Klasser, og ved de fleste Skoler blev der oprettet private Forberedelsesskoler. I Aalborg oprettedes saaledes en 2-aarig „Forberedelsesskole til Aalborg

Katedralskole“ af Adjunkterne Ankjær og Herskind. — Denne Skole overgik senere til Adjunkt Ankjær alene og ejedes og lededes af denne, og saa efter at han i 1889 var blevet Katedralskolens Rektor, indtil han tog sin Afsked i 1902. Fra 1889 fik Forberedelsesskolen Lokaler i Katedralskolens nye og rummelige Bygning, og denne Ordning bestod til 1905.

Forhal og Trappeopgang.

I 1902 blev Forberedelsesskolen overdraget til Katedralskolens faste Lærere, og Rektor Zerlang overtog dens Ledelse. Skolen var imidlertid efterhaanden blevet udvidet med flere Klasser, og da samtidig den og Katedralskolens Elevantal voksede stærkt, blev det nødvendigt at skaffe Forberedelsesskolen en egen Skolebygning. Den fornødne økonomiske Basis herfor blev tilvejebragt ved et af Forældre i 1904 dannet Aktieselskab, der efter at have opført den nye Skolebygning paa Dronning Christinesvej overtog Skolen fra Sommeren 1905. Bygningen, der var opført efter Tegning af Arkitekt H. Paludan, blev indviet ved en Festlighed den 4. Oktober 1905, og Selskabets første Bestyrelse bestod af: Rektor Zerlang, Lektor O. Simonsen, Stadslæge, Dr. med. Eschen, Sagfører Cortes og Adjunkt Rasmussen.

Rektor Zerlang vedblev at være Skolens Leder indtil sin Død i 1917, og siden da har Skolen ingen nærmere Tilknytning til Katedralskolen, idet Lærer Johan Stæhr den 1. April 1917 ansattes som Skolens Bestyrer, og samme Aar indvalgtes i Skolens Bestyrelse.

Skolen, der begyndte som Drengeskole, men som i 1903 blev Fællesskole, havde indtil 1924 5 fortløbende Klasser og 2 Paralelklasser paa hvert Trin, og Skolen virkede udelukkende som Forberedelsesskole til Katedralskolen. Da Tilgangen til Katedralskolens Mellemskole imidlertid i Aarenes Løb var blevet saa stor, at kun en begrænset Del af Forberedelsesskolens Elever kunde optages der, besluttede man i 1923 i Tilknytning til den bestaaende Underskole at oprette en Mellem- og Realskole, og samtidig ændredes Skolens Navn til det nuværende „Klostermarksskolen“. Ved denne Forøgelse blev det nødvendigt at foretage en større Udvidelse af Bygningen. Efter denne Ombygning havde Skolen 15 store, lyse Klasseværelser samt flere Fagllokaler til Sløjd, Naturhistorie m. m. og et smukt velindrettet Laboratorium til Undervisning i Fysik og Kemi.

Beliggende ved en af Byens Villaveje har Skolen en lun, solrig Legeplads, der sammen med Haveanlægget udgør 4500 m².

Fra 1924 bestaar Skolen af en dobbeltrækket Underskole og en enkeltrækket Mellem- og Realskole. Da der til Mellemskolen ogsaa optages Elever udefra, er

JOHAN STÆHR,
Skolebestyrer.

denne i de forløbne Aar vokset stærkt. Skolen har for Øjeblikket 290 Elever i Underskolen og 140 i Mellem- og Realskolen. I 1932 dimitteredes der 28 Elever til Mellemskoleeksamen og 17 til Realeksamen. Ved Skolen virker 8 Lærere og 8 Lærerinder, af hvilke flere har været ansat ved Skolen i en lang Aarrække. F. Eks. har Frk. Ninna Müller været ansat ved Skolen siden 1904, og har især haft de smaa Klasser at undervise, hvilken Opgave hun har løst baade til Elevernes og Forældrenes fulde Tilfredshed. Organist Ernst virkede i over 40 Aar som Skolens Sanglærer, indtil han i 1930 trak sig tilbage fra al Skolevirksomhed.

Af Aktieselskabets første Bestyrelse er nu kun Lektor Simonsen tilbage, og han har siden 1917 fungeret som Selskabets Formand og Kasserer. Overlæge Eschen sad i Bestyrelsen indtil han i 1929 rejste bort fra Byen. Sagfører Cortes sad i Bestyrelsen indtil sin Død i 1932, altsaa i over 25 Aar. Klostermarksskolens nuværende Bestyrelse bestaar af: Lektor Simonsen, Sparekasse-direktør J. F. Petersen, Konsul Gorm Bremmer, Læge Frølich samt Skolens Bestyrer Johan Stæhr.

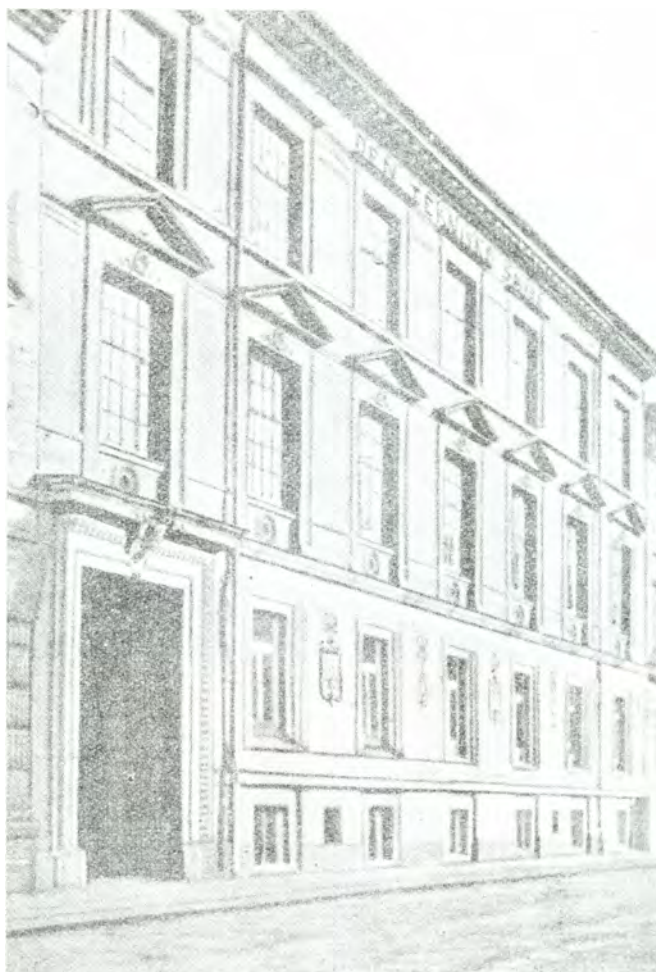
JOHAN STÆHR, Skolebestyrer, er født den 2. Maj 1884 i Aalborg som Søn af Kommuelærer Andr. Stæhr og Hustru, Johanne, født Quistorff. Gift 1916 med Anna Margrethe Eigenbrod. Lærereksamen 1905, paa Lærerhøjskole i Aarene 1912—14, flere Udlandsrejser til Tyskland og Østrig og navnlig studeret Ungdomsskolerne i Berlin, München og Wien. Lærer ved de kommunale Skoler i Aalborg, siden 1. April 1917 ansat som Skolebestyrer ved Klostermarksskolen i Aalborg, Medlem af Skolens Bestyrelse.

AALBORG TEKNISKE SKOLE. Da Pastor Massmann i Aaret 1800 fik oprettet de massmanske Søndagsskoler i København, begyndte man ogsaa rundt omkring i Provinserne at følge hans Eksempel. I Aalborg blev den første Begyndelse gjort af daværende Toldinspektør, Kammerraad Preetzmann, og paa hans Bekostning kom der en Skole i Gang. Den havde til Huse i Conferensraadinde Braems Gaard, men om Tilslutningens Størrelse vides intet, dog maa det antages, at Begyndelsen har været ret tilfredsstillende, idet Skolelærer Reich, som havde Undervisningen af Skolen, den 11. Januar 1805 lod avertere følgende om Skolen: „Da den af mig i Foraaret 1804 begyndte Søndagsskole har standset noget, fornedelst Frue Conferensraadinde Braems Gaards Bortsælgelse og i Mangel af et dertil bekvemt Værelse: saa bekendtgøres herved for de Haandværkskarle, som have betient sig, og de, som for Fremtiden agte at betiene sig af min Undervisning i det tyske Sprog, Regning og Skrivning, at der er sørget for en meget bekvem og passende Stue i afgangne Byfoged Wormstrups Gård“. I Februar samme Aar tiltraadte Skolelærer Poulsen, og Skolen fik Lokaler i Frue Skole. Imidlertid synes Udgifterne paa Grund af den store Tilgang at være Preetzmann for store, og i 1806 foretages der en offentlig Indsamling til Fordel for den, denne Indsamling indbragte 62 Rdl., og i Marts 1807 havde Skolen en Kassebeholdning paa 5 Rdl.

Medens Preetzmanns Søndagsskole oprettedes i al Stilhed og temmelig ubemærket, fremtraadte „Aalborg Søndagsskoler“ straks med et officielt Præg; deres Tilblivelse skyldtes Pastor Andreas Meden, Kapellan ved Vor Frue Kirke. Skolen

havde til Huse i Fattigskolen, som stod ubenyttet hen. Skolen aabnedes den 17. Februar 1805 med 40 Elever, men allerede inden Maanedens Udgang meldte der sig 9 nye Elever til. Paa Grund af den store Tilslutning foreslaar et Medlem derfor, at der blev to Søndagsskoler, en i Fattigskolen og en i Grotumskolen. Forslaget tiltraadtes af Direktionen og realiseredes den 5. Maj. For at skaffe de til Skolens Drift nødvendige Midler udsendte Direktionen den 13. Marts 1805 en Henvendelse til Byens Borgere og Laugene om at tegne sig for et Bidrag, der indkom fra 9 Laug og 33 private 126 Rdl. Aarets samlede Udgift beløb sig til 111 Rdl. 5 Mk. $\frac{1}{2}$ Sk. Søndagen den 2. Marts 1806 højtideligholdtes for første Gang paa Raadhuset Skolens Stiftelsesdag. — I det næste Skoleaar fra Marts 1806 til Marts 1807 fortsatte Skolen sin Virksomhed uforandret. — Den 12. Marts 1806 udsendte Direktionen paany en Indbydelse om Tegning af Bidrag, og der indkom 146 Rdl. I Slutningen af Skoleaaret

henvendte Pastor Meden sig til Kammerraad Preetzmann med Forslag om en Sammenslutning af Frue Søndagsskole og de offentlige Søndagsskoler, idet han paapegede det uheldige i, at en offentlig og en privat Indretning af samme Slags bestaar i een By ved Siden af hinanden. Elever gik over fra hin til denne og fra denne til hin, og man kunde i Tidens Løb frygte, at den ene Stiftelse kunde undergrave den anden. Under forventet Bifald af de offentlige Skolers Direktion, foreslaar han derfor Preetzmann at sammensmelte alle tre Skoler, saaledes at de anses for een Indretning under een Direktion. I en Skrivelse af 7. Februar 1807 bifalder Preetzmann Forslaget under Forbehold af, at Lærere og Inspektør ved Frue Skole bibeholdes, og at denne Skole ogsaa i Fremtiden bliver alene for Svende og Drengene. Ordningen blev bifaldt af Direktionen for de offentlige Søndagsskoler den 20. Februar, og den 1. Marts fremtræder Sammenslutningen for Offentligheden ved Afholdelse af en Stiftelsesfest. Hvad Skolens pekuniære Status angaar, da strømmede Bidragene stadig rigeligt ind, og man fandt stedse nye Indtægtskilder. En væsentlig Grund til Skolens økonomiske Fremgang var det, at Frk. Frederikke Juliane Charlotte de Gabell til Fordel for Skolen stiftede Legat. Frk. Gabell, der døde den 28. Oktober 1810,

Teknisk Skole.

Foredragssalen.

havde efterladt sig et Testamente, hvori fandtes følgende Bestemmelse, som sikkert skyldes Paavirkning fra Preetzmann, der var Kurator i Boret: „Giver jeg til en fast Fond for Søndagsskolerne her i Byen 1000 Rdl., siger et tusinde Rigsdaler, som udbetales til nuværende eller efterkommende bemeldte Skolers Direktion, for paa bedste Maade at anvendes, dog saaledes, at Kapitalen mod lovmæssig Pant som for

Umyndiges Midler besørages paa Rente udsat, og at Renten deraf, saa vidt tilstrækkelig kan, stedse anvendes til Udgivernes Betaling for den af Hrr. Justitsraad Preetzmann paa Frue Kirkegaard indrettede Søndagsskole.“ Ogsaa paa anden Maade viestes der Skolen Interesse. Grevinde Schimmelmänn, ydede i mange Aar et Bidrag paa 10 Rdl. I 1818 forflyttedes Meden til Fredericia, og Skolelærer Reich var allerede død i 1816, og Etatsraad Preetzmann hædrede ham ved „frivilligen at ledsage ham til sit Hvilested“.

Preetzmann selv døde 1827. Efter at Skolen i en lang Aarrække havde ført en meget stillfærdig og temmelig ubemærket Tilværelse, skete der et lille Opsving i 1851. Stødet hertil kom fra den i 1848 stiftede „Aalborg Haandværkerforening“, der som første Punkt paa sit Program satte „at fremme almengavnlig Oplysning, Forædling og Dannelse blandt Haandværkerne og iøvrigt alt,

Biblioteket.

hvad der kan tjene til at befordre Haandværkerstandens Velvære“. Det faldt nu ret naturligt, at medens Haandværkerforeningerne i andre Byer oprettede Haandværkerskoler (tekniske Skoler), rettede den herværende Forening sin Opmærksomhed paa Søndagsskolerne, der ved nogen Udvidelse let kunde bringes paa Højde med Tidens Fordringer, og det saa meget mere som Skolerne ejede en ikke ubetydelig Kapi-

Dagskolens Elevers Læsestue.

tal. Foreningens Bestyrelse henvendte sig under den 28. August 1849 til Søndagskolernes Direktion med følgende Skrivelse: „Det vil være den ærede Bestyrelse bekendt, at endel Haandværkere hersteds i afvigte Aar oprettede en Forening, der fornemlig havde til Hensigt, at indvirke paa Haandværkerstandens aandelige Velvære, til hvilken Ende der ogsaa allerede, saavidt Kræfterne har tilladt det, er bleven sørgt for Anskaffelsen af passende Lektüre, ligesom man ogsaa i anden Retning har været betænkt paa Øjemedets Opnaaelse. Da det forekommer undertegnede Bestyrelse for ovennævnte Forening, som om den herværende Søndagsskole ikke tilbørligen besøges af Haandværkerstanden, uagtet det er os bekendt, at sammes Bestyrelse dertil har givet Opmuntring, og da denne Skole imidlertid maae anses som et særdeles gavnligt Led i Haandværkerforeningens Øjemed, saa have vi hermed til Hensigt at ville forespørge, om vi muligens paa nogen Maade kunde komme til at medvirke nyttigen paa Haandværkerstandens Tarv i denne Retning, enten ved at nogle af Bestyrelsens Medlemmer bleve delagtige i Søndagsskolens Bestyrelse eller paa nogen anden Maade samvirkede til det fælles Maal, idet vi tillader os at gaa ud fra den Anskuelse, at Haandværkerstanden bedre paavirkes af dens Egne tillige. Idet vi anmode den ærede Bestyrelse om at tage nærværende Forslag i Overveielse, forventer vi os behageligst meddeelt, paa hvilken Maade den maatte finde Anledning til at tage imod Tilbudet om Samvirken i fælles Hensigt.“ Skrivelsen behandledes i et Møde den 29. August, og man vedtog at svare, „at man er villig til at modtage ethvert Forslag, som gaar ud paa, enten at forandre eller udvide Søndagsskolernes Virksomhed“. Hele Aaret 1850 hengik nu med endeløse Forhandlinger med Haandværkerforeningen, men endelig den 9. Januar 1851 averterer man i „Aalborg Stiftstidende“ at den udvidede Undervisning tager sin Begyndelse i Februar Maaned i Grotumskole. I de følgende 18 Aar arbejdede Skolen efter den vedtagne Ordning med stadig vekslende Elevantal, der i Tegneafdelingen — som nu kaldtes Haandværkertegneskolen — ofte var under 10 og aldrig oversteg 25.

I 1871 fik den sin egen Bygning ved Østeraagade og sit nuværende Navn „Aalborg tekniske Skole“. Bygningen solgtes, medens en i 1881—83 opført Bygning, Danmarksgade, i to Stokværk og i Renæssancestil efter Tegning af Arkitekt Hans J. Holm anvendtes til Skole. Bygningen kostede 60,000 Kr., Kommunen skænkede Grunden og Staten tilskød 20,000 Kr. 1896 udvidedes den for 31,000 Kr. med et tredje Stokværk og 1910 med en Sidefløj for 131,000 Kr.; ogsaa til Udvidelsen har Staten ydet Bidrag.

Skolen, der faar Understøttelse af Stat, Amt, Aalborg og Nørre Sundby Kommuner, de nærmeste Landkommuner og flere Institutioner, Foreninger og private har følgende Afdelinger:

A. Aftenskoler: 1) Den alm tekniske Aftenskole, 2) Kursus til den kommunale Installatørprøve, 3) Kursus til Kedelpasserprøven, 4) Kursus til Motorpasserprøven, 5) Kursus til Maskinpasserprøven og 6) Tegneklasse for ukonfirmerede Dreng.

B. Eftermiddagsskolen for Kvinder.

C. Dagskoler: 1) Bygningsskolen, 2) Maskinkonstruktørskolen, 3) Møbelsnedkerskolen, 4) Malerskolen, 5) Tegne- og Malerskolen for Kvinder og 6) Klasse for Haandværkerlærlinge fra Landet.

D. Maskinistskolen (Dagskole).

I 1931—32 er der undervist 9827 Timer i Aftenskolerne, 5522 Timer i Dagskolerne og 1584 Timer i Maskinistskolen.

I Sommeren 1932 foretoges betydelige Lokaleændringer, og Undervisningsmidlerne fornyedes. Skolen modtog som Laan fra Aalborg Museum prægtige Malerier, hvormed dens Foredragssal, Lærerværelset, Dagskolens Elevers Læsestue, Biblioteket samt Kontoret smykkedes. Skolen har nu ca. 55 Lærere og ca. 1150 Elever. Dens Bestyrelse bestaar af: Snedkermester J. Nielsen, Formand, valgt af Handelsministeriet, Cigarmager M. C. Willumsen og Muremester M. Thomsen Støtt, valgt af Aalborg Byraad, Smedemester Wilhelm Nielsen, valgt af Nørre Sundby Byraad, Lærer C. J. Hvidegaard, R. af D., valgt af Aalborg Amts Skoleraad, Fabrikant M. Mørch, R. af D., Kasserer, valgt af Aalborg Haandværkerforening, Malermester Theodor Sørensen, valgt af de lokale Mesterforeninger og Tømrer I. K. Agerbak, valgt af de lokale samvirkende Fagforeninger.

Skolens Forstander er O. Rosted-Løvgreen, R. af D., D. M., p. p.

J. NIELSEN,
Formand

O. ROSTED-LØVGREEN,
Forstander.

N. KOLSTER,
Overlærer.

JOCHUM NIELSEN, Snedkermester, er født den 30. Maj 1871 i Aalborg som Søn af Snedkermester Thomas Nielsen og Hustru, Ane Cathrine, født Pedersen, gift 1924 med Astrid Elisabeth Grützmeier. Udlært som Snedker, arbejdet som Sverd i København og Berlin, nedsatte sig som Sned-

kermester i Aalborg 1899, Formand for Aalborg tekniske Skole og for Dansk Arbejdes Aalborg Afdeling, Næstformand for Aalborg-Nørresundby Snedkerlaug.

OTTO CHRISTIAN JOHAN CHARLES ROSTED-LØVGREEN, Forstander, R. af D., DM., R. af S. Sv., Of. af Æ., Fransk Røde Kors Guldm. med Æresdiplom, er født den 8. December 1877 i København som Grosserer Carl Chr. Løvgreen og Hustru, Ida Marie Margrethe, født Rosted Gift 1917 med Betty Schiøtz. Student 1897, cand. phil. 1899, Sekondløjtnant 1900, Premierløjtnant 1903, Kaptajn 1916, gjort Tjeneste i den franske Hær, Student ved Universitetet i Grenoble, Oberstløjtnant i Reserven 1930, afskediget 1932. Ansat ved Aalborg tekniske Skole som Forstander 1930, efter at have været Lærer ved Roskilde tekniske Skole.

NIELS PEDER KOLSTER, Overlærer, er født den 28. December 1873 i Nordby paa Fanø som Søn af Skibsfører Peder Lauridsen Kolster og Hustru, Anna Maria, født Holm. Gift 1900 med Anna Marie Christensen. Navigationseksamen fra Fanø 1894—95, Kursus i København 1895. ansat ved Fanø Navigationsskole 1897, ved Aalborg Navigationsskole fra 1. September 1897, Forstander for Aalborg Maskinistskole fra 1915 og indtil denne Skole kom under Teknisk Skole, derefter ansat som Overlærer.

FÆRGEMANS HANDELSSKOLE er under Navnet „Aalborg ny Handelsskole“ oprettet i Aaret 1901.

Skolens nuværende Leder, Frode Færgeman, har været knyttet til Skolen siden 1905, først som Lærer og fra 1916 som Leder, idet han i dette Aar afløste statsautoriseret Revisor P. Brandt som Forstander for Skolen. Fra en beskeden Begyndelse er Skolen nu vokset saaledes, at den med sine ca. 400 Elever er en af de største Handelsaftenskoler udenfor København.

I de første Aar omfattede Skolen baade Aften- og Dagskole, men fra 1903 deltes den i to selvstændige Skoler. Af disse er Dagskolen senere overtaget af en anden Handelsskole, medens Aftenskolen stadig lever som „Færgemans Handelsskole“.

Skolen har ikke egen Bygning, men har i de Aar, den har virket, haft Lokaler forskellige Steder i Byen, for Tiden har den ved Imødekommenhed fra Byraadets Skoleudvalg til Huse i Kommuneskolen i Rantzausgade.

Siden 1920, da Handelsskoleloven blev vedtaget, har Færgemans Handeisskole dimitteret til den statskontrollerede Handelsmedhjælpereksamen, og fra 1932 er der desuden oprettet en særlig Afdeling, der forbereder til statskontrolleret Prøve for Butikslærlinge. Desuden er der ved Skolen særlige Klasser, hvori der undervises i Engelsk, Tysk og Stenografi samt Maskinskrivning og Skiltemaling. Ved Skolen er ansat 17 Lærere.

FRODE A. FÆRGEMAN, Skolebestyrer, er født den 15. Januar 1884 i Nibe som Søn af Lærer H. Færgeman og Hustru, Maren, født Johansen. Gift 1909 med Inger Kirstine Pedersen. Lærereksamen 1905, ansat som Kommunelærer i Aalborg fra 1905, overtog Handelsskolen i 1916. Medlem af Censurkomitéen til statskontrolleret Handelsmedhjælpereksamen.

F. A. FÆRGEMAN,
Skolebestyrer.

JUSTITSRAAD MØLLERS HANDELSHØJSKOLE er oprettet i Aaret 1875 og er den ældste Handelsdagsskole i Provinsen. Det var et beskedent Antal Elever, der i 1876 første Gang indstilledes til Eksamen, men Elevantallet voksede hurtigt, og gennem de 58 Aar, Skolen har virket, har adskillige Tusinde Elever gennemgaaet

Skolen og har opnaaet betydelige Stillinger i Ind- og Udland. — I de første Aar var Fagene de samme paa Dag- og Aftenskolen, men man indsaar snart, at der krævedes en mere udvidet og højere Undervisningsplan paa Dagskolen, hvor man havde den fulde Tid til Raadighed. Derfor blev Pensumet paa Dagskolen betydeligt forøget, og da Handelshøjskolen var den eneste af sin Art i Provinsen, blev den meget besøgt af Elever fra Oplandet.

I sin Bestræbelse for at gøre Undervisningen saa fuldkommen som muligt har Skolen knyttet dygtige og kvalificerede Lærere til Undervisningen, saaledes at Lærerne underviser i de Fag, de har gjort til deres Speciale, og derfor har særlig indgaaende Kendskab til. Uden for Skoletiden staar der altid Læselokaler til Raadighed for Skolens Elever.

Skolen er oprettet af Justitsraad Herman Møller, der i 1879 indgik til Regeringen med Ansøgning om Statstilskud, hvilket Tilskud opnaaedes efter 4 Aars Forløb. Skolen blev saaledes den første statsunderstøttede Handelsskole i Provinsen. Skolen er statsanerkendt og statsunderstøttet og modtager tillige Tilskud af Amtet, Aalborg Kommune og Handelsforeningerne, og den staar under Tilsyn af Direktøren for Handelsskoleundervisningen og Undervisningsinspektøren. Skolen er udelukkende Fagskole med Helaars- og Halvaarskursus, hvortil modtages Indmeldelser af saavel mandlige som kvindelige Elever.

Foruden Dagskolen omfatter Justitsraad Møllers Handelshøjskole ogsaa en Handelsaftenskole med Undervisningsplan, udarbejdet af Handelsministeriet, omfattende et treaarigt Kursus samt en 4. Klasse med valgfri Fag. Elever, der har bestaaet Realeksamen, Pigeskoleeksamen, alm. Forberedelseseksamen eller en anden Eksamen, der af Handelsministeriet anerkendes som ligestillet med en af disse Prøver, kan uden særlig Prøve optages i Kursusets 2. Klasse. Andre Elever kan kun optages i 2. Klasse, naar Skolen efter en Prøve af deres Kundskaber og Modenhed skønner, at de vil være i Stand til at følge Undervisningen. I 3. Klasse kan Elever kun optages undtagelsesvis efter forud indhentet Samtykke fra Direktøren for Handelsskoleundervisningen. I 4. Klasse undervises i fremmede Sprog, Maskinskrivning, Stenografi og Lakskrift. Salgslære vil ogsaa blive optaget i Undervisningen som valgfrit Fag.

Dagskolen omfatter følgende Kursus: Handelsdagskole med etaarigt Fagkursus, der afslutter med statskontrolleret Handelseksamen.

Halvaarskursus for Handelsmedhjælpere og Handelslærlingeskolen, hvilke Kursus begge afslutter med den statskontrollerede Handelsmedhjælper-Eksamen.

Alle Kursus læser efter den af Ministeriet fastsatte Læseplan.

Handelshøjskolen havde indtil 1929 egne Lokaler i Ejendommen Grønnegade 8, men efter Ekspropriationen ved det store Gadegennembrud lejede Skolen Lokaler i Kommunens Ejendom, den gamle Bispegaard, Algade 45.

Skolens Leder er Frøken L. Møller.

L. MØLLER,
Forstander.

LAURA MØLLER, Handelsskoleforstander, er født den 30. August 1882 som Datter af Justitsraad Herman Møller og Hustru, Marita Møller. Handelseksamen 1900, handelsskoleuddannet paa Kursus i København 1905, 1913 og 1923, Forstander for Justitsraad Møllers Handelshøjskole og Nørre Sundby Handelsskole.

AALBORG BYGNINGSKOMMISSION er en af de ældste i Landet, idet den blev indført omtrent en Menneskealder før Frederik den Sjette ved sin Forordning af 6. April 1832 paabød Oprettelse af Bygningskommissioner i alle Købstæder. Den nøjagtige Dato for Kommissionens Indførelse kendes ikke, men ifølge P. C. Knudsen: „Aalborg Bys Historie“ stammer den fra Aarene 1800—1810, da Auditor David Hornsyld var Borgmester i Byen.

Et Tilbageblik over Bygningskommissionens Virksomhed fra dens Indførelse til vore Dage sammenholdt med en Oversigt over Aalborgs Udvikling som Helhed i samme Tidsrum viser, at det gamle Ord om enhver Ting til sin Tid ogsaa har haft sin Gyldighed for Bygningskommissionens Vedkommende. Omstaaende Tavle I, der ligesom efterfølgende Tavler II og III er udarbejdet af Bygningsinspektør Ejnar Poulsen, viser en skematisk Oversigt over Bygningslovgivningens Forløb i Forhold til Aalborgs Udvikling fra 1760 til 1932. Den kvadrerede Figur og dens med tyk Streg optrukne Kurve viser Stigningen i Byens Indbyggerantal. Parrallelt mod denne Kurve er angivet Bygningslovgivningens Data og Forløb fra Bygningskommissionens Indførelse i Aalborg i 1800—1810, Frederik den Sjettes Forandring i 1832, Vedtagelsen af Bygningsloven for Købstæderne i 1858 til Indførelsen af Bygningsvedtægt og Bygningsinspektorat i Aalborg i 1897.

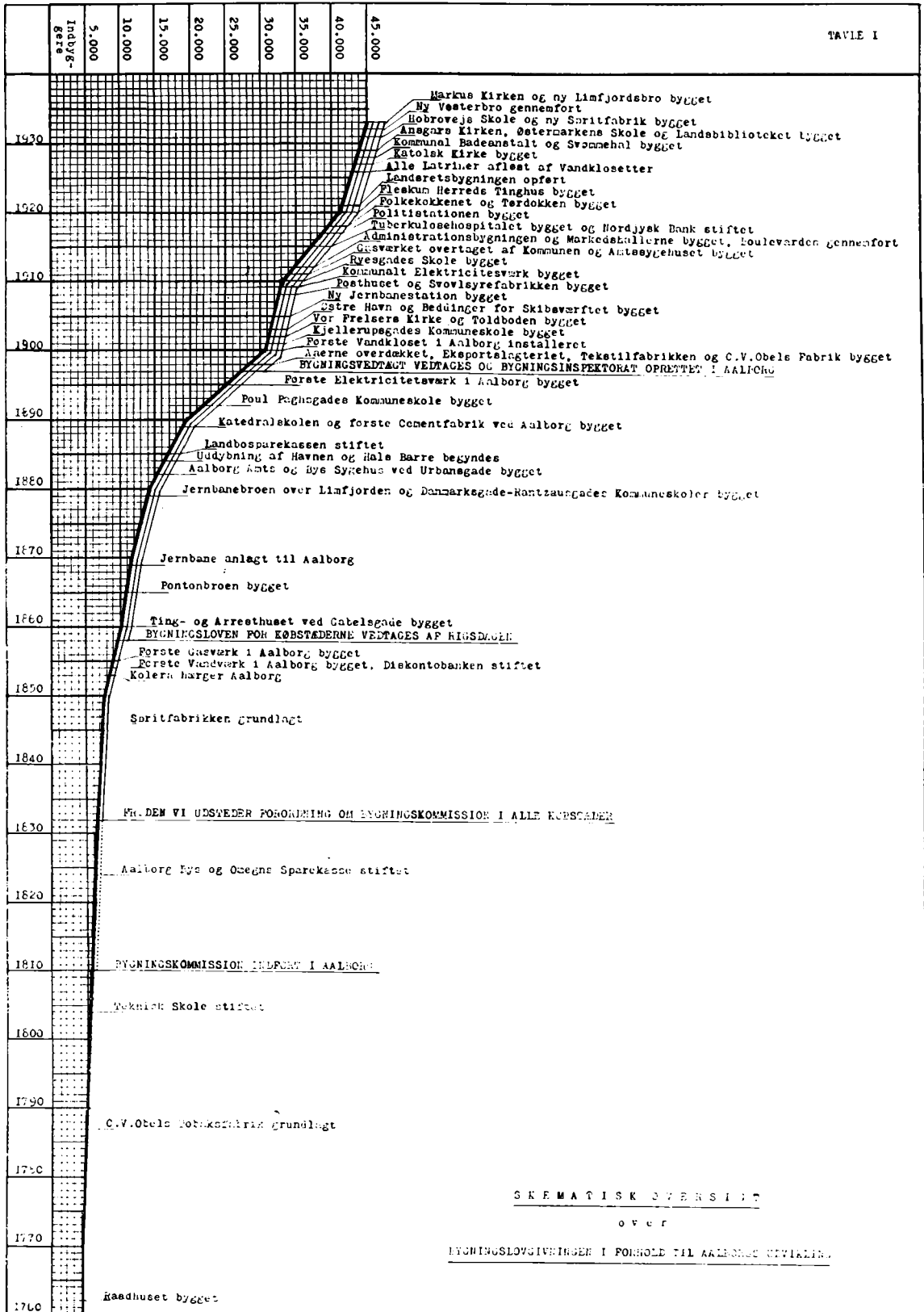
Som supplerende Tekst til Tavlens grafiske Fremstilling er ud for de respektive Aarstal anført de vigtigste af de industrielle, finansielle, tekniske og merkantile Begivenheder, som har foraarsaget Aalborgs stærke Udvikling i de sidste Menneskealdre, og de kulturelle Begivenheder indenfor Byggeriets Omraade, der er sket som Følge af denne Udvikling.

Fra 1672 til 1769 stod Aalborg i Stampe. Skønt Aalborg dengang var Jyllands største By, gik dens Indbyggerantal endog nedad, fra 4180 i 1672 til 4160 i 1769. Byggevirkomheden maa i disse Aar have været yderst ringe; ud over et enkelt nyt Hus engang imellem har der kun været Tale om Reparations- og Vedligeholdelsesarbejde. Og under saadanne Forhold var offentlig Tilsyn og Kontrol med Byggeriet naturligvis ikke paakrævet. Fra 1769 begynder Byen at vokse. Det gaar ikke stærkt, men der er dog en Stigning paa omtrent 1500 Indbyggere i Løbet af de næste 51 Aar indtil 1800. Selv om Byggevirkomheden ogsaa i disse Aar har været meget beskedent, forholdsmæssigt anslaaet ca. 10 nye Beboelseslejligheder pr. Aar, var Byens Styrelse dog fremsynet nok til at forstaa Betydningen af, at der i en Tid, hvor det begyndte at bære fremad, blev skabt ordnede Forhold for Byggeriet. Og Aalborg fik derfor sin første Bygningskommission allerede i det nye Aarhundredes første Tiaar.

Hvorledes Bygningskommissionen i Aalborg var sammensat i Tiden fra dens Indførelse til Forordningen af 1832 vides ikke. Men i de sidst forløbne 100 Aar har den i Overensstemmelse med Forordningens § 13 bestaaet af Borgmesteren som Formand, Politimesteren og Brandinspektøren samt to Byraadsmedlemmer og to af Byraadet valgte bygningskyndige Mænd. Siden der i 1897 blev oprettet Bygningsinspektorat, har tillige Bygningsinspektøren været Medlem af Kommissionen.

Der foreligger ingen Oplysninger om, hvorledes Bygningskommissionen har virket i Aarene før Forordningen af 1832, men den har uden Tvivl haft til Opgave at føre Tilsyn med Overholdelsen af de Bestemmelser vedrørende Byggeforskel, som fandtes spredt om i forskellige Love og Forordninger, saasom Christian den Femtes danske Lov og kgl. Forordning af 24. Januar 1761, som indeholder de ældste, for alle Købstæder gældende Bestemmelser om Byggeforskel og som bl. a. paa-

TAUVE I

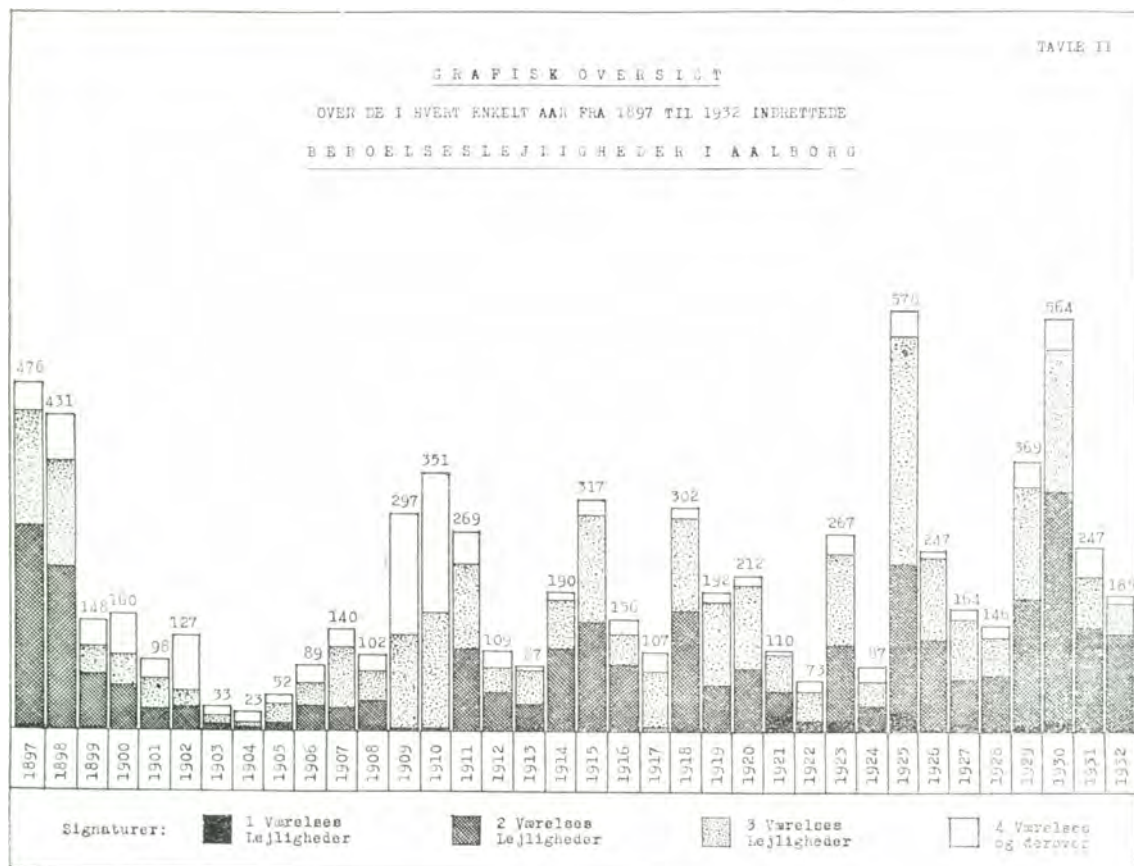
SKEMATISK OVERSIKT

over

BYGNINGSLOVGIVNINGEN I FORHOLD TIL AALBORG KIVIALENE

bød Afskaffelse af Straatage. Sandsynligvis har Bygningskommissionen tillige som raadgivende Institution haft Indflydelse paa de Bestemmelser, Byens Styrelse i disse Aar maatte træffe vedrørende byplanmæssige Forhold.

Med Forordningen af 1832 fik Bygningskommissionen en fast Ramme for sin Virksomhed, idet Forordningens § 14 paalagde Kommissionen ideligt at føre Tilsyn baade med Opførelsen af alle Nybygninger og med Hovedreparationer og saadanne Forandringer af ældre Bygninger, som Forordningen paabød til Fremme af Brandsikkerheden, saasom Afskaffelse af Bræddegavle og Straatage, hvoraf der, trods tid-

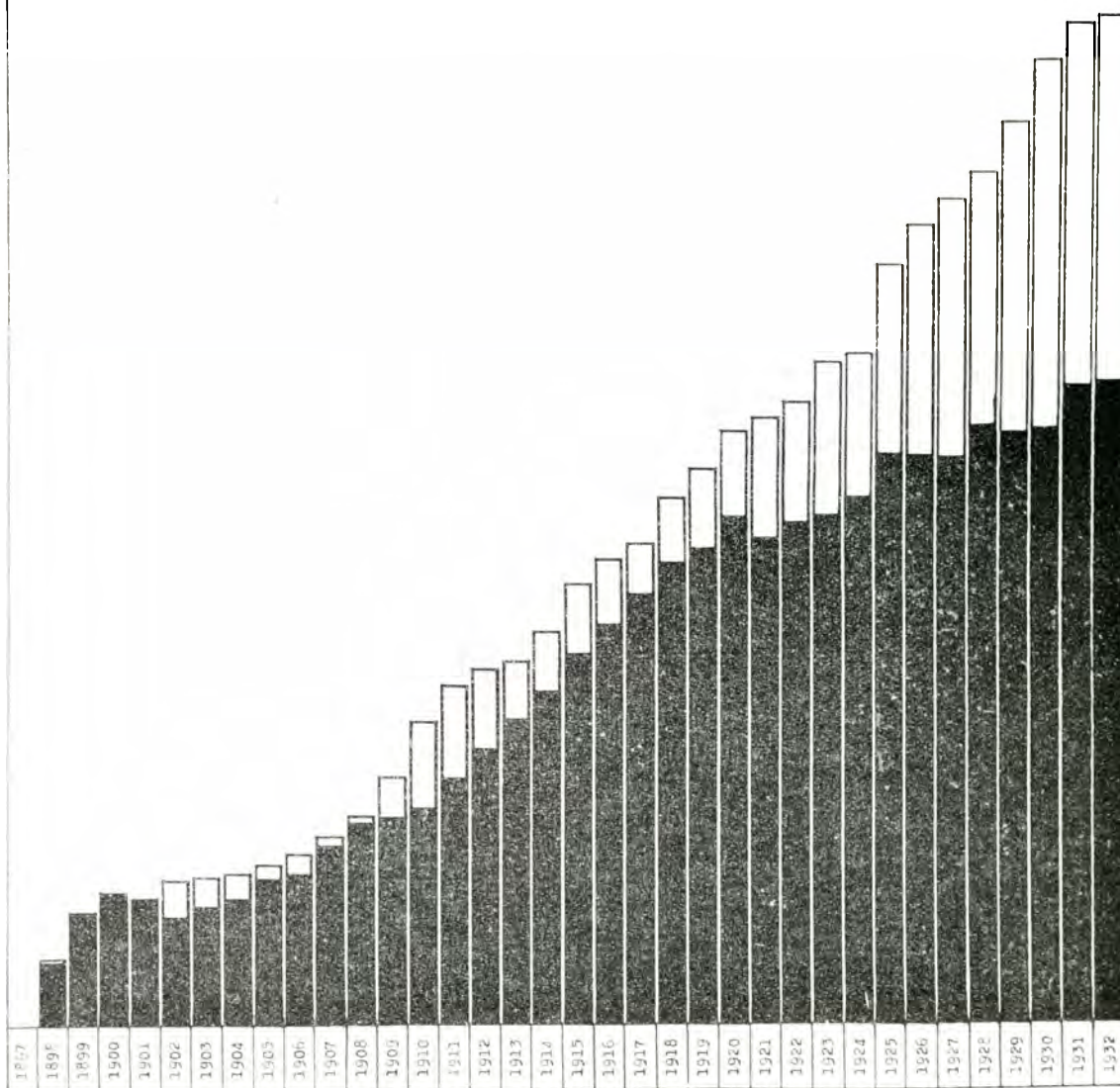

ligere Bestemmelser, endnu fandtes en Del. Enhver, som agtede at lade opføre en Nybygning eller foretage Forandringer eller Hovedreparationer ved ældre Bygninger var ifølge Forordningens § 14 pligtig at anmelde dette for Bygningskommissionen, som herefter skriftligt skulde bestemme, hvorledes der maatte bygges. Bygningskommissionens Virksomhed har saaledes allerede fra 1832 været ret omfattende og af stor Betydning for Byggeriet, navnligt for saa vidt angaar Brandsikkerheden.

Efter Rigsdagens Vedtagelse af Bygningsloven for Købstæderne af 30. December 1858 blev Rammerne for Bygningskommissionens Virksomhed udvidet meget betydeligt. Alle tidligere Lovbestemmelser og Forordninger vedrørende Byggeforhold tog saa godt som udelukkende Sigte paa at fremme Brandsikkerheden. Disse Bestemmelser gik i alt væsentligt uforandret over i Bygningsloven, men ved Siden heraf indførtes der ved Bygningsloven for første Gang i dansk Lovgivning en Række nye

GRAFISK FREMSTILLING
AF STIGNINGEN I AALBORG
INDBYGGERANTAL OG BEBOELESLEJLIGHEDER
 FRA 1897 TIL 1932

De sorte Felter angiver Stigningen i Indbyggerantallet fra 26.904 i 1897 til 44.800 i 1932, og de hvide Felter Stigningen i Antallet af Beboelseslejligheder i Forhold til Indbyggerantallet. I 1897 fandtes der ca. 6.450 Lejligheder = 1 Lejlighed for hver 4,2 Indbyggere. I 1932 var der 13.027 Lejligheder = 1 Lejlighed for hver 3,4 Indbyggere.

Bestemmelser, som havde til Formaal dels at skabe bedre sanitære og hygiejniske Boligforhold og dels at sikre Bygningernes Stabilitet. Koleraens Tusinder af Ofre i Hovedstaden og rundt omkring i Købstæderne i 1853 havde med sørgeligt stor Tydelighed vist, hvor nødvendigt det var at faa en Lov, der tog Sigte paa at afhjælpe Tidens sundhedsfarlige Boligforhold. Ogsaa i Aalborg havde Koleraen hærgnet haardt, idet en Tiendedel af Byens Indbyggere døde som Ofre for den. Og Tidens Tendens til at bygge Husene højere medførte ganske naturligt, at der maatte indføres Bestemmelser, som sikrede Befolkningen mod Nedstyrtninger.

Foruden at Rammerne for Bygningskommissionens Virksomhed saaledes blev udvidet ved Byggelovens Vedtagelse, voksede Kommissionens Arbejde tillige paa Grund af den stadige Stigning i Byens Indbyggerantal og det som Følge heraf tiltagende Boligbyggeri. Medens Boligbyggeriet som foran nævnt gennemsnitlig kun var ca. 10 nye Lejligheder om Aaret før Bygningskommissionens Indførelse 1800—1810, kan det forholdsmæssigt anslaaes til ca. 50 nye Lejligheder pr. Aar i Tiden omkring Bygningslovens Vedtagelse i 1858. Og efter at Jernbanen var blevet anlagt til Aalborg i 1869 og Jernbanebroen over Limfjorden bygget 1879 blev Stigningen i Indbyggerantallet og Boligbyggeriet endnu stærkere. I Aarhundredets sidste Tiaar voksede Byen saaledes med gennemsnitlig 1120 Indbyggere pr. Aar, hvortil svarer et Boligbyggeri paa gennemsnitlig ca. 270 nye Lejligheder pr. Aar. Og ved Siden af dette store Boligbyggeri udfoldede der sig en hidtil ukendt Byggevirksomhed ved Opførelse af en Række offentlige og industrielle Bygninger som f. Eks. de for sin Tid saa stort anlagte Kommuneskoler ved Danmarksgade og Rantzausgade i 1879, Aalborg Amts og Bys Sygehus ved Urbansgade (nu Kommunehospitalet) i 1882, Katedralskolen og Cementfabrikken Rørdal i 1889, Poul Paghsgades Kommuneskole i 1892 og Aalborg første Elektricitetsværk i 1895.

Indtil 1890 havde Bygningskommissionens Medlemmer selv udført det Kommissionen paahvilende Arbejde uden Udgift for Kommunen, men herefter blev det uoverkommeligt, dels paa Grund af den overvældende Byggevirksomhed og dels paa Grund af Indførelsen af nye Byggemetoder, hvis Bedømmelse krævede sagkyndig Assistance. Jernbjælker i større Udstrækning blev saaledes, saa vidt det fremgaar af Bygningskommissionens Arkiv, anvendt for første Gang i Aalborg i 1889 ved Opførelsen af „Kompagnihuset“ paa Hjørnet af Bispensgade og Østeraa; og Anvendelsen af dette nu om Dage saa almindelige Byggemateriale var dengang saa ukendt, at der veksledes Skrivelser herom mellem Bygningskommissionen og Justitsministeriet, som da var Landets øverste Bygningsmyndighed. I 1891 bevilgede Aalborg Byraad for første Gang et Beløb paa 400 Kr. til sagkyndig Assistance for Bygningskommissionen paa den Betingelse, at der snarest blev truffet Bestemmelse om Indførelse af en Bygningsvedtægt og Ansættelse af en Bygningsinspektør. Ordningen af disse Forhold trak dog ud til 1897. Den 8. Marts 1897 vedtog Aalborg Byraad at ansætte Arkitekt og Muremester Oscar C. M. Beck af København som Bygningsinspektør.

Med Oprettelsen af Bygningsinspektoratet ændredes Rammerne for Bygningskommissionens Virksomhed i meget væsentlig Grad. Dels blev der gennem Bygningsvedtægten indført en Række nye Bestemmelser vedrørende Byggeforskel, som var nødvendige paa Grund af, at Bygningsloven allerede viste sig at være forældet, idet den ikke tog Hensyn til de nye Byggematerialer og Byggemetoder, der var fremkommet. Og dels blev der indført en Deling af Bygningskommissionens Virksomhed, hvorefter Kommissionen kun skulde behandle de Byggesager, hvortil der

søgte Dispensation fra visse af Bygningslovens eller Bygningsvedtægtens Bestemmelser eller hvorved særlige Forhold gør sig gældende, f. Eks. Forsamlingslokaler og brandfarlige Virksomheder, medens alle øvrige Sager samt hele det almindelige Tilsyn med alt Byggeri overdroges til Bygningsinspektøren.

Det livlige Boligbyggeri fortsattes fremdeles. Tavle II viser en paa Grundlag af den siden Bygningsinspektoratets Oprettelse førte Statistik udarbejdet grafisk Oversigt over de i hvert enkelt Aar siden 1897 indrettede Lejligheder og deres Størrelse. Som det fremgaar af Tavlen er Antallet af Lejligheder meget springende fra Aar til Aar. Efter en forudgaaende Overproduktion af Lejligheder og deraf følgende Byggekraach laa Boligbyggeriet meget lavt fra 1899 til 1908. Et enkelt Aar blev der saaledes kun opført 23 nye Lejligheder. Ialt er der siden Bygningsinspektoratets Oprettelse i 1897 bygget 7505 nye Lejligheder, eller over Halvdelen af de 13,027 Lejligheder Byen har i 1932. Gennemsnitsantallet af nye Lejligheder pr. Aar siden 1897 har været 208 og i de sidst forløbne 10 Aar 285. Som Tavle II viser, har langt den overvejende Del af Lejlighederne været paa 2 eller 3 Værelser. Aarene 1909 og 1910 danner dog en Undtagelse herfra, idet der i de nye Bygninger ved Boulevardgennembrudet blev indrettet et forholdsmæssigt stort Antal Lejligheder paa 4 Værelser og derover.

Tavle III viser en grafisk Fremstilling af Stigningen i Indbyggerantallet og i Antallet af Beboelses-Lejligheder siden 1897. Som det fremgaar heraf er Stigningen i Antallet af Lejligheder forholdsvis større end Stigningen i Indbyggerantal. Ved Kurvens Udgangspunkt, 1897, var der ca. 6450 Lejligheder til Raadighed for 26,904 Indbyggere eller gennemsnitlig een Lejlighed pr. 4,2 Indbyggere. I 1932 var der 13,027 Lejligheder til 44,800 Indbyggere eller gennemsnitlig een Lejlighed pr. 3,4 Indbyggere. Denne Forøgelse af Lejlighedernes Antal i Forhold til Indbyggerantallet er ret betydelig, idet hver 1000 Indbyggere i 1932 gennemsnitlig har lige saa mange Lejligheder til sin Raadighed som 1210 Indbyggere havde i 1897. Og med samme Antal Indbyggere pr. Lejlighed som i 1897 vilde der i 1932 være Plads til 54,800 Mennesker i Aalborg imod det faktiske Indbyggerantal af 44,800.

Samtidig med at Boligbyggeriet siden Bygningsinspektoratets Oprettelse i 1897 har fordoblet Antallet af Byens Beboelseslejligheder, har der udfoldet sig en ganske overordentlig livlig Byggevirksomhed ved Opførelse af en lang Række offentlige og industrielle Bygninger. — Langt den største Del af Byens offentlige Bygninger og saa godt som alle Bygninger for Storindustrien er opført i Løbet af disse 36 Aar. Medens Byen gennem 600 Aar kun havde to Kirker, er der i denne Tid opført hele fire store Kirkebygninger, nemlig Vor Frelsers Kirke i 1902, den katolske Kirke i 1927, Ansgars Kirken i 1929 og Marcus Kirken i 1932. Af Byens syv Kommuneskoler er de fire opført i denne Periode, nemlig Kjellerupsgades i 1901, Ryesgades i 1911 og 1917, Østermarkens i 1929 og Hobrovejs i 1931. I samme Periode er de vigtigste af Byens offentlige Bygninger opført: Toldboden 1902, Jernbanestationen 1905, Posthuset 1908, Amtssygehuset 1911, Administrationsbygningen 1912, Tuberkulosehospitalet 1915, Politistationen 1917, Folkekøkkenet 1918, Fleskum Herreds Tinghus 1920, Nævninge- og Landsretsbygningen 1921, den kommunale Badeanstalt og Svømmehal 1928 og Landsbiblioteket 1929. Desuden er i samme Tidsrum opført alle de store Siloer og Pakhuse ved Havnen samt Gasværket, Elektricitetsværket, Markedshallerne, det offentlige Slagtehus, C. W. Obels Tobaksfabrik, Tekstilfabrikkerne, Svovlsyrefabrikken og den nye Spritfabrik.

Foruden at Bygningsinspektoratet har haft det gennem Bygningsloven og Byg-

ningsvedtægten paabudte Tilsyn med forannævnte Byggeri har Inspektoratet i betydelig Udstrækning foretaget Projektering af Nybygninger for Kommunen og forestaaet Vedligeholdelses- og Reparationsarbejder ved Kommunens Bygninger. Under Bygningsinspektør Oscar Becks Ledelse er følgende kommunale Bygninger projekteret og opført: Torvehallerne paa Klostertorvet 1898, Renovationsanstalten 1901, Alderdomshjemmets Nordfløj 1910 og Forlængelsen af Sydfløjen 1918, Ryesgades Skole 1911 og 1917, Slagtehallerne ved det offentlige Slagtehus 1912, Ombygning af Teatret 1915, Ombygning af Børnehjemmet Haraldslund 1916, Boligkarré ved Østerbro 1919, 24 Huse før Husvildforsorgen 1922 og 1925, Apparatus og Rensehus ved Gasværket og Lodshus ved Havnen i 1925. Som nævnt i vor indledende Beskrivelse over Aalborg har Bygningsinspektør Beck endvidere assisteret med Forarbejderne til Boulevardens Gennemførelse.

Efter at Bygningsinspektør Oscar Beck i 1925 søgte og fik bevilget sin Afsked blev Arkitekt Ejnar Poulsen ansat som Bygningsinspektør fra 1. December samme Aar. Efter hans Tegninger og under hans Ledelse har Kommunen ladet udføre følgende Bygningsarbejder: Indretning af Kaserne (Borgerkvarter), Opførelse af 20 Beboelseshuse i Vestermarken, 5 Regulatorstationer og Tilbygning til Kompressorhus for Gasværket samt Indretning af Stadsarkiv i Synagogen 1925—26, Tilbygninger til den gamle Kildepavillon og nyt Maalerhus for Gasværket 1927—28, Østermarkens Skole, Slagtehal'er ved det offentlige Slagtehus og Skitseprojekt til Landsbiblioteket 1928—29, Hobrovejens Skole 1930—31, Bebyggelsesplan i Anledning af Vesterbro-gennembrudet og ny Kildepavillon 1932.

Vil man nu opgøre Resultatet af Bygningslovgivningens Virkninger siden Bygningskommissionens Indførelse for ca. 125 Aar siden, maa det erkendes, at der, trods de store Krav, der er stillet til Byggeriet, som Følge af, at Byens Indbyggerantal i denne Tid er ottedoblet, er opnaaet store og betydningsfulde Forbedringer af Boligforholdene. Største Delen af de ca. 5600 Indbyggere, der boede i Aalborg ved Kommissionens Indførelse i Aarene mellem 1800 og 1810, boede i lavloftede, fugtige og usunde Huse ved snævre Stræder og Gyder med indeklemte, trange og mørke Baggaarde; mange boede i brandfarlige Bindingsværkshuse med Straatag over Hovedet. Aalobene var Byen eneste Kloakledninger og tjente samtidig som Vandforsyning for de daarligst stillede Indbyggere. Nu bor langt den største Del af Byens ca. 45.000 Indbyggere i lyse og sunde Boliger; og baade frisk Drikkevand, Gas og elektrisk Lys er for længst blevet Hvermands Eje. I 1898 blev den sidste Rest af de stinkende Aaløb overdækket; i 1900 installeredes det første Vandkloset, og i 1926 blev de sidste Latrintønder og dermed Natrenovationens uhyggelige Virksomhed afskaffet. De nye Gader er anlagt med forsvarlig Bredde, en Del af dem med boulevardmæssig Beplantning. Flere og flere af de ældste og snævraste Gader og af de mørkeste Baggaarde forsvinder for nye Gadegennembrud. En Del af de nyeste Boligkarréer er anlagt med saa store Gaardspladser, at der er Plads til solbeskinnede Haveanlæg i dem. Og som de lyseste og sundeste af alle Boligerne ligger Parcelbyggeriets Hundreder af Villaer og Smaahuse rundt om i Byens Yderkant.

Siden 1530 har Aalborg været forskaanet for store Ildsvaader, og Sammenstyrtningsulykker med Tab af Menneskeliv kendes ikke. Siden Bygningskommissionens Indførelse er der kun sket en enkelt Sammenstyrning; den fandt Sted den 19. April 1895 ved Opførelsen af en Nybygning ved Christiansgade. En Del af Bygningen styrtede sammen, og efter Bygningskommissionens Undersøgelse af Forholdene blev Resten nedbrudt og ny Fundering paabudt. Denne Ulykke gav det ende-

EJNAR POULSEN,
Bygningsinspektør.

lige Stød til Indførelse af Bygningsvedtægt og Bygningsinspektorat, og siden Indførelsen heraf i 1897 har ingen Sammenstyrning fundet Sted. Enkelte mindre Sætninger og deraf følgende Revnedannelser og Skævheder ved Nybygninger er vel indtruffet, men i Forhold til de vanskelige Bundforhold og til de stedse større og større Krav, der stilles i Retning af Bygningernes Højde og Stueetageres Indretning til Butikslokaler og deraf følgende Indskrænkning af Bygningernes bærende Piller til et Minimum, er de indtrufne Ulykker faa og smaa. Ved Uforsigtighed med Opbygningen og Brugen af Stilladser, for hvilket der endnu ikke, hverken gennem Bygningsloven eller Bygningsvedtægten, er givet bestemte Regler, er indtruffet enkelte Ulykker,

som har medført Tab af Menneskeliv. Ogsaa under Udførelsen af det almindelige Bygningsarbejde er enkelte Menneskeliv gaaet tabt, men i Forhold til den Fare og Risiko, der altid vil være forbundet med Bygningshaandværkernes Gerning, har Ulykkerne og Tabene af Menneskeliv været faa. Alt i alt kan det siges, at der gennem de forløbne 125 Aar er naaet vidt i Retning af Bygningslovgivningens Maal: Fremme af Brandsikkerheden og af sunde Boligforhold samt Sikring af Bygningernes Stabilitet.

EJNAR POULSEN, Arkitekt, Bygningsinspektør, er født den 15. November 1897 i Kleitrup ved Hobro som Søn af Husmand og Landpost Jens Chr. Poulsen og Hustru, gift 1922 med Inger Emilie Sjøstedt. Svendeproeve som Murer 1916, Afgang fra Aalborg tekniske Skoles Dagskole for Bygningshaandværkere 1917, Afgang fra Kunstakademiet 1927, Medhjælper og Konduktor hos Arkitekt Valdemar Schmidt ved forskellige Nybygninger i København fra 1919—22, hos Statsarkitekt Thorvald Jørgensen ved de nye Ministerialbygninger 1922—25 og hos Arkitekt Valdemar Jørgensen ved Statens Luftfartshavn paa Amager 1924—25, har foretaget Studierejser i Tyskland 1922 (Berlin, München, Nürnberg, Rothenburg, Heidelberg, Köln, Hamborg, Lübeck) og 1931 (Berlin) og i Sverige 1929 (Helsingborg, Jönköping, Lund) og 1930 (Göteborg, Stockholm). Bygningsinspektør i Aalborg fra 1. December 1925.

STATSADVOKATURET I AALBORG. De offentlige Anklagere i Retsplejen er Rigsadvokaten, Statsadvokaterne samt de til disses Bistand beskikkede Mænd. I Spidsen for Anklagemyndigheden staar Rigsadvokaten, som beskikkes af Kongen. — Statsadvokaterne er beskikkede i Østre, Vestre og Søndre Landsretskreds. Disse virker ved Landsretterne, Sø- og Handelsretten og Underretterne efter de nærmere Regler, som Retsplejeloven indeholder derom. Fordelingen af Forretningerne mellem Statsadvokaterne i hver Landsretskreds og Stedet for deres Forretningskontor bestemmes af Justitsministeren. Forfølgningen af alle Politisager er alene overladt til Politimesteren, men Statsadvokaterne varetager det offentliges Tarv med Hensyn til Paaanke af Sø- og Handelsrettens samt Underretternes Domme i Politisager. Det paahviler Statsadvokaterne at gøre Indberetning til Rigsadvokaten,

SVENDE SCHMIDT,
Statsadvokat.

naar tvivlsomme eller særdeles vigtige Spørgsmaal opstaar i de Sager, som de behandler.

Statsadvokaten i Aalborg har til Huse i Landsretsbygningen, paa Hjørnet af Gabelsgade og Fjordgade, der er opført i 1921 af Aalborg Kommune efter Tegning af Arkitekt E. Packness.

SVENNE SCHMIDT, Statsadvokat, er født den 1. Marts 1883 i København som Søn af Revisor M. Schmidt og Hustru, Françoise, født Lund. Gift 1917 med Edith Børsch. Student 1901, cand. jur. 1907. Fuldmægtig ved Frederiksborg Birk 1908, Medhjælper for Statsadvokaten i Aalborg 1919, Statsadvokat for Hjørring og Randers Amter 1926 og tillige for Thisted Amt og en Del af Viborg Amt 1928. Formand for Hillerød Ligningskommission 1917—19, Formand for Aalborg juridiske Forening, Medlem af Aalborg Katedralskoles Forældrenævn og Skoleafgiftsraadet.

Raadhuset

RAADHUSET, der ligger paa Gammeltorv, er opført i Aarene 1757—62 og indviet den 18. Februar 1763. Det er i to Stokværk af Grundmur med en Frontespice mod Syd, der er prydet med det danske Vaaben og Kong Frederik den Femtes Brystbillede. Over Døren mod Syd staar hans Valgsprog og Navnetræk. Valgsproget lyder: Prudentia et Constantia samt Aarstallet 1762. Paa Bagsiden mod Nord staar i Frontespicen Aalborg Bys Vaaben og Aarstallet 1759. Byraadssalen paa 1. Sal, der er restaureret i 1911 af Arkitekt H. Paludan, har et smukt Stukloft med Motiv (Salomons Dom), og paa Væggene hænger Portrætter af alle de oldenborgske Konger og enkelte Dronninger.

KOMMUNENS ADMINISTRATIONSBYGNING ligger paa Boulevarden og er opført i 1912 efter Tegning af Arkitekt E. Packness og indvendig smykket med Frescomalerier af Valdemar Andersen. — Ved Indgangen staar en Granitstatue af

en middelalderlig Væbner („Aalborgmanden“), der er udført af Siegfred Wagner. Bygningens Opførelse kostede 275,000 Kr. og den rummer en Række kommunale Kontorer.

TING- OG ARRESTHUSET ligger paa Hjørnet af Gabels- og Fiordgade og er opført i Aarene 1859–61 efter Tegning af Etatsraad Meldahl. Det opførtes af Aalborg By og Amt i Forening, saaledes at $\frac{2}{3}$ af de 42,000 Rdl., som Bygningen kostede, udrededes af Byen og Resten af Amtet. Nu ejes det af Købstaden alene. Bygningen er i alvorlig, gotisk Stil med Kamgavle, og opført af gule Mursten med

Administrationsbygningen.

en Afstribning af graa Sten. Over Hovedindgangen paa Facaden, ud til Gabelsgade, der har et Midtparti i to Stokværk, staar en Statue af Justitia (Retfærdighedens Gudinde) og derover Aalborg Bys Vaaben. Fra Forhallen fører Trappen op til 1. Sal med Forhørs- og Tingsluer samt Dominerværelse og Arkiv. Fra Midten af Hovedfløjen udgaar Fængselsafdelingen, der bestaar af en Midthal med Arrester paa begge Sider baade i Stueetagen og paa 1. Sal.

Om det gamle Tinghus, der ligesom Raadhuset laa paa Gammeltorv, men udgjorde en særegen Bygning, har man ikke mange Efterretninger, men det vides dog, at det henimod Slutningen af det 17. Aarhundrede var i en saa maadelig Forfatning, at der 1687 udgik et kgl. Majestæts Brev til Magistraten, at „saasom Bytinget skal holdes under et gammelt aabent Fjæleskur, hvor Rettens Betjener og Parterne i Regn og Sne sig ikke skal kunne skjule, og Tingbogen med andre Dokumenter uden Skade og Fordærv forvares, da er Vor allernaadigste Vilje og Befaling, at I den Anordning gjøre, at Tinghuset paa Byens Bekostning strax vorder repareret“.

FLESKUM HERREDS TING- OG ARRESTHUS ligger paa Hjørnet af Hasserisvej og Kong Hansgade og er opført i Aarene 1919—20 af Aalborg Amtskommune efter Tegning af Arkitekt E. Packness for 475,000 Kr. og dekoreret af Valdemar Andersen. — I Bygningen findes Retslokaler, Amsraadssal, Kontor for Civildommeren samt nogle Arrester.

LANDSRETSBYGNINGEN ligger paa Hjørnet af Gabelsgade og Fjordgade og er opført i Aarene 1920—21 af Aalborg Kommune efter Tegning af Arkitekt E. Packness for 600,000 Kr. Bygningen er i Renæssancestil af flammede Munkesten med Sandstensornamenter og Dekorationer af Valdemar Andersen. I Bygningen findes Lokaler for Nævningeretten samt Kontor for Statsadvokat, Straffedommer og Aalborg Amtsstue.

„Aalborgmanden“.

POLITISTATIONEN, der ligger i Rantzausgade, er opført i Aarene 1917—18 af Købstadskommunen efter Tegning af Arkitekt H. Paludan for 190,000 Kr. Den er i to Stokværk samt Kælder og Kvist efter Motiver fra den i 1890 nedrevne Hovedvagt paa Nytorv. Dekorationerne er udført af Stegler.

Den gamle Hovedvagt paa Nytorv var opført i 1805 paa en opfyldt Grund af de gamle Slotsgrave. Den bar Indskriften: Pro rege, lege et Marie (For Kongen, Loven og Krigen).

Før Aar 1875 bestod Aalborg Politikorps af: 4 Politibetjente, 1 Vagtmester og 12 Vægtere. Fra 1. Januar 1875 gik man bort fra Vægterinstitutionen og ansatte i Stedet for Patrouillebetjente saaledes, at Styrken kom til at bestaa af: 1 Politiassistent, 7 Politibetjente, 12 Patrouillebetjente. — Den 1. Juni 1916 modtog Korpset en betydelig Udvidelse, saaledes at det kom til at bestaa af: 1 Politiassistent, 3 Overpolitibetjente, 3 Inspektionsbetjente og 39 Politibetjente, og efter mindre Udvidelser siden da bestaar Korpset nu — 1933 — af: 1 Politiassistent, 4 Overpolitibetjente, 4 Inspektionsbetjente, 38 Politibetjente, 6 Havnepolitibetjente og 1 kvindelig Politibetjent, hvortil desuden kommer 2 kvindelige Kontorister, der udelukkende er beskæftigede paa Politistationen. — Politistyrken er med den store Udstrækning, som Aalborg By har, ikke tilstrækkelig stor og har med Hensyn til Udvidelse slet ikke fulgt Byens hurtige Vækst, og det maa haabes, at Korpset ad Aare kan faa den haardt tiltrængte Forøgelse.

I 1917 toges den nye Politistation i Rantzausgade i Brug. Indtil dette Aar havde Politiet kun haft nogle usle og langfra tidssvarende Lokaler i en gammel Ejendom beliggende i det saakaldte „Lauget“. — Desværre blev den nye Politistation ikke

indrettet meget efter politimæssige Krav, idet der til Forbillede blev taget den forhen paa Nytorv beliggende gamle Hovedvagt, og Følgen er nu den, at Politistationen slet ikke opfylder de Krav, der i Dag maa stilles til en saadan, idet den ikke afgiver fornøden Plads til den daglige Gerning og i selve sin Indretning er uegnet til Politiets Brug.

Statspolitiet, som ligeledes har Station og Kontorlokaler i Politibygningen i Rantzausgade, bestaar af: 2 Kriminalassistenter, 2 Overbetjente og 7 Kriminalbetjente.

A. A. LUNDSTEEN,
Dommer.

C. L. BACH,
Politimester.

V. T. NIELSEN,
Politiassistent.

JOHANNES VOGELIUS, Dommer, R. af D., Dm., er født den 5. Januar 1864 i Frederikshavn som Søn af Redaktør M. Vogelius og Hustru, Charlotte, født Kjer. Gift 1892 med Marie Elisabeth Tvede (død 1914). Exam. jur. 1884, Student (privat dimitteret) 1889, cand. jur. 1895, Sagførerfuldmægtig fra 1884—87, Assistent i Købstædernes alm. Brandforsikring fra 1887—92, By- og Herredsfuldmægtig i Frederikshavn 1892, Borgmester og Byfoged i Grenaa samt Herredsfoged i Norre og en Del af Sønder Herreder 1913, Dommer i Aalborg 1919, Civildommer i Aalborg Købstad med Aalborg Birk og Fleskum Herred fra 1922. Tidligere Formand for juridisk Forening i Aalborg, nu Medlem af Aalborg Katedralskoles Skolenævn.

AAGE LUNDSTEEN, Dommer, er født den 19. Maj 1890 i København som Søn af Grosserer Axel Lundsteen og Hustru, født Oelien. Gift 1919 med Karen Marie Dorteia Jacobsen. Student 1908, cand. jur. 1914, Fuldmægtig i Odense Herred fra 1914—15, ved Kronborg vestre Birk fra 1915—18, ved Københavns Amts søndre Birk fra 1918—19, Ekspeditionssekretær under Gentofte Kommunes uridisk-økonomiske Forvaltning fra 1919—20, Politiassessor (Politiadvokat) 1920, Sekretær i Københavns Værgeraad 1930, siden 1930 Kriminaldommer i Aalborg Købstad med Aalborg Birk og Fleskum Herred.

C. L. BACH, Politimester, er født den 19. April 1878 i Vestervig som Søn af Købmand J. P. Bach og Hustru, Signe, født Breinholdt. Gift 1908 med Karen Ida Laura Solie Blume-Knudsen. Student 1896, cand. jur. 1905, Fuldmægtig ved Hassing-Refs Herreder 1904, Dommerfuldmægtig samme Sted 1919, siden 1932 Politimester i Aalborg Købstad. Medstifter af Bachs Cane Sugar Co. 1923 og Medlem af dette Selskabs Bestyrelse siden Stiftelsen. Medstifter af A/S Thylands Bank i Hurup i 1925, og Næstformand i Bankens Bestyrelse fra 1925—32. I Bestyrelsen for forsk. Legater.

VICTOR THORVALD NIELSEN, Politiassistent, er født den 27. Oktober 1893 i Fredericia som Søn af Tømmerformand Peter Nielsen og Hustru, Ane, født Petersen. Gift 1924 med Anna Kirstine Jensen. 1. Marts 1922 Politiassistent og Fuldmægtig i Skanderborg Købstad, 1. April 1929, Politiassistent i Aalborg Købstad. Sekretær i Aalborg Købstads Sundheds- og Brandkommission.

AALBORG FATTIGVÆSEN. Som formentlig almindelig bekendt skete i ældre Tider de Trængendes Forsørgelse kun ved privat Godgørenhed, der navnlig lededes af Kirken. Først i 1708 blev der lovordnet et Slags Fattigvæsen, hvis Administration blev overdraget Sognepræsten ved Hovedkirken, et Magistratsmedlem og to

eller flere Borgere. Midlerne skaffedes til Veje ved frivillige Gaver samt en Fattigafgift af 1 pCt. af geistlige og civile Embedsmænds Indkomst og Gage. Før den Tid var der af flere Borgere i Aalborg skænket forskellige Kapitaler til Fattigplejen, og i 1637 lod den bekendte Købmand Jens Bang og Hustru opbygge et Hus udenfor Byens Vesterport (Hjørnet af Ladegaardsgade og Vesterbro), indrettet til 26 af Byens Fattige, hvor disse erholdt Husly og Varme samt Pengehjælp, der i en lang Aarrække blev ydet dem ad privat Vej. I 1841 blev Bygningen underkastet en større Hovedreparation, og de enkelte Pladser udvidet, hvorved Antallet af Beboere reduce-

Alderdomshjemmet.

redes til 18. Huset kaldet Jens Bangs Stiftelse — indgik senere under det almindelige Fattigvæsen og bestod, indtil det i Aaret 1900 blev nedrevet for at give Plads for Udvidelse af Ladegaardsgade. I 1709 blev der af Sognepræsten ved Budolfi Kirke og Borgmesteren — „begge Inspektører ved de Fattiges Væsen i Aalborg“ — indkøbt en Gaard i Skolegade, hvilken blev indrettet til Bolig for „Gamle og Svage, Nødlidende og Trængende“. Sammesteds blev der ogsaa indrettet en Skole for ca. 50 Børn, hvilken Skole bevarede indtil i Slutningen af Aarhundredet. Efter Skolens Nedlæggelse blev der indrettet een Sygestue til fattige Patienter ogsaa ude fra Byen, da det kostede lige saa meget at faa disse anbragte paa Amtssygehuset som paa Frederiks Hospital (Rigshospitalet) i København! Dette mærkværdige Forhold vedvarede dog indtil i 1840, da der indrettedes to Sygestuer, en for Mænd og en for Kvinder. Dels ved Køb, dels ved Gaver blev der i Aarene til 1726 tillagt nævnte Gaard 5 Lejeaaninger og 5 mindre Jordstykker. I Aarene 1836—38 blev denne Fattigbolig delvis ombygget samt udvidet. I 1850—51 opføres en ny Fattiggaard, der blev ombygget 1871—72. Paa denne Fattiggaard var indrettet en Sygeafdeling — paa 5 Sygestuer — til Afbenyttelse for Fattigvæsenet Patienter. Denne Sygeafde-

ling bevarede saalænge Fattiggaarden bestod (til 1912). — I 1803 blev der oprettet en Fattigkommission i hver Købstad, og denne Kommission, der skulde afløse den hidtidige Administration, bestod dog som denne uforandret af Sognepræsten, et Medlem af Magistraten samt to eller flere Mænd som Fattigforstandere, valgte for 3 Aar. Det til Fattigvæsenet nødvendige Beløb lignedes nu paa Sognemenighedernes Medlemmer, for saa vidt det ikke kunde udredes af frivillige Gaver.

Der blev i Vinteren 1838 — formentlig for første Gang — oprettet en „Samaritan“, Bespisning af Trængende med Middagsmad. Udgiften afholdtes af indgaaede

Forsørgelsesvæsenets Bygning.

Gaver. Fra i Februar til i April 1838 uddeltes 6690 Portioner Mad, i Vinteren 1839: 10,790 Portioner, i 1840: 7673 Portioner, i 1841: 7353 Portioner. Maden bestod skiftevis paa Sogndage af 1 Pot Kaal med Kød eller Flæsk og 1 Pot Bygsuppe samt tør Fisk; om Søndagen 1 Pot Kødsuppe med Kød. Til alle Maaltiderne fik hver 14 Lod (godt 200 gr.) Brød. Bespisningen overtoges af den militære Marketender for en Pris af 6 Skl. pr. Portion.

Ved Kommunalloven af 1868 blev Fattigvæsenets Bestyrelse henlagt under Byraadet, saaledes at Sognepræstens Medvirkning bortfaldt. Fattigvæsenets Udgifter afholdes derefter udelukkende af selve Kommunen, og Fattigvæsenet administreres af et af Byraadet nedsat Fattigudvalg, bestaaende udelukkende af Medlemmer af Byraadet, og som Forretningsfører ansattes en af Byraadet valgt Inspektør. Ved Fattigloven af 1891 skete der ingen Forandring deri, og denne Lovordning bestaar fremdeles.

Ved Testamente af 1852 havde Vinhandler Jacob Peter Schunemann og Hustru testamenteret Aalborg Fattigvæsen 4000 Rd., for hvilken der efter Testamentørernes Død skulde oprettes en Stiftelse, hvor Enker af Middelstanden kunde faa Husly for

en rimelig Leje. — I 1865 traadte denne Bestemmelse i Kraft, og Fattigkommissionen indkøbte da en Ejendom i Skolegade, hvilket gav Plads for 12 Lejere. Stiftelsen blev kaldet „Trøstens Bolig“. Den bestaar endnu, men er dog ret brøstfældig.

I 1912 blev Fattiggården i Skolegade nedrevet for at give Plads for en Gade (Boulevarden) fra Danmarksgade til Østeraa, og flyttet til

Bornehjemmet „Haraldsiund“.

den saakaldte Sennepshave ved Hasserisvej, hvor der i 1911—12 var bleven bygget en Anstalt i 2 Afdelinger — en Arbejdsafdeling (Sct. Jørgensgaard) og en Plejestiftelse (Sct. Jørgensstiftelse), der afgiver Plads til 100 Alumner, henholdsvis 62 og 38.

Medens Plejestiftelsen optager Personer, der paa Grund af Sygdom eller Alder er arbejdsudygtige, indlægges paa Arbejdsafdelingen Personer, der kan beskæftiges. Arbejdet omfatter navnlig Mark- og Havearbejde, Brændeskæring, Skærveslagning og forskelligt andet. Selve Arbejdsafdelingen er delt i en Mands- og en Kvindeafdeling, hvilken sidste afgiver Plads til 8 Kvinder, der beskæftiges med Syning og Rengøring. Der er paa begge Afdelinger indlagt Centralvarme og elektrisk Lys. — Arbejdet ledes af en Arbejdsfører med Bistand af to Opsynsbetjente.

Ligesom der ved Fattigloven af 1891 var undtaget forskellige Understøttelser, navnlig i Sygdomstilfælde, som ikke havde de med almindelig Fattigunderstøttelse forbundne Retsvirkninger, udkom samme Aar Loven om Alderdomsunderstøttelse til værdige, trængende Personer over 60 Aar. Efter denne Lov, der administreredes af et Byraadsudvalg, kunde der ydes Understøttelse efter Skøn, medens en senere Lov, der afløste den forudgaaende, fastsatte faste Takster som Aldersrente.

Da det viste sig vanskeligt at faa gamle, enligstillede Mennesker, der fik Alderdomsunderstøttelse, passede eller anbragte i Pleje, blev der omkring Aarhundredskiftet bygget her i Byen, ved Annebergvej og som Nabo til Vor Frelsers Kirke et saakaldet Alderdomshjem, hvor arbejdsudygtige, alderdomsunderstøttede Personer kunde faa Ophold med fuldt Underhold, derunder Beklædning og Lommepege samt Pleje. Det blev paa Grund af Tilgangen til Hjemmet nødvendigt at udvide dette, hvad der skete i 1911 og 1918 ved Tilbygning. Derefter huser Hjemmet 160 Beboere foruden nødvendige Funktionærer, deriblandt en ledende Plejemoder samt en Sygeplejerske og en Køkkenbestyrerinde. Siden 1911 har der i Hjemmet været etableret en særlig Sygeafdeling, hvor der er Plads for 18 Patienter. Ved Hjemmet er desuden ansat en Læge, der leder Sygeafdelingen og iøvrigt tilser de muligt syge paa den almindelige Afdeling. Selvfølgelig er der Centralvarme og elektrisk Lys overalt i Hjemmet, ligesom der er Dampkøkken og Dampvaskeri.

I 1914 arvede Aalborg Kommune efter afd. Direktør Harald Jensen dennes Villa med tilliggende Jord, „Haraldslund“ kaldet, og i 1916 vedtog Kommunen at lade indrette et Børneoptagelseshjem i Bygningen, der blev udvidet med en Sidefløj, hvorefter der blev Plads til 64 Børn foruden det fornødne Funktionærantal. Hjemmet, der ledes af en Sygeplejerske, optager for en moderat Betaling Børn, hvortil der ikke kan skaffes Plejehjem, eller som paa Grund af Sygdom midlertidigt skal fjernes fra dette.

Børneoptagelseshjemmet administreres af Udvalget for Fattigvæsenet.

Fattigvæsenet — i de senere Aar kaldet Forsørgelsesvæsenet — er i Aarenes Løb blevet aflastet ved Hjælpekasseloven og Loven om Aldersrente, men desuagtet er det dog vokset betydeligt, selvfølgelig paa Grund af Indvaanerantallets Stigning i Forbindelse med Udvidelsen af den sociale Lovgivning, men ogsaa foranlediget af de senere Tiders Ugunst.

Det kan derfor ikke være uden Interesse at oplyse, hvilken Stigning, der har fundet Sted f. Eks. i Løbet af de sidste 40 Aar, i Aalborg Kommune af dennes Udgifter indenfor Forsørgelsesvæsenet og de dermed tangerede, efterhaanden opstaaede Understøttelsesformer. Dette vil fremgaa af efterfølgende Oversigt over sociale Udgifter her i Byen:

	Bruttoudgift	Nettoudgift	Indbyggerantal
I 1892:	109.811,51	86.851,21	21.034
I 1902:	222.274,79	159.781,94	29.988
I 1911—12:	479.277,43	291.300,52	33.809
I 1921—22:	2.529.245,51	1.474.996,54	40.482
I 1931—32:	3.239.923,50	2.007.470,08	44.770

De første to Aar omfatter Fattigvæsenet og Alderdomsunderstøttelsen, i det tredje Aar er Hjælpekassen tilkommen; de sidste to Aar omfatter foruden anførte Arter forskellige Slags Dyrtidshjælp under Hjælpekassen samt Tilskud til Sygekasserne m. m.

Tager man det første og det sidste Aar af de 5 nævnte viser det sig, at Bruttoudgiften androg pr. Indbygger i 1892: 5 Kr. 22 Øre og i 1931—32: 72 Kr. 37 Øre.

Efter det første Valg af Medlemmer til Aalborg Byraad efter Kommunalloven 1868 kom Fattigudvalget til at bestaa af følgende: Prokurator A. Bentzen, Formand, Auditor Larpent, Købmand Sophus Schørring, Partikulier Gandrup og Købmand Lindholm.

Fhv. Købmand O. Luytkis var da Inspektør for Fattigvæsenet.

Det nuværende Fattigudvalg bestaar af: Cigarmager M. Willumsen, Formand, Overretssagfører Aug. Vandborg, Pakmester M. C. Ibsen, Overlærer Th. Vinten og Malermester H. Madsen. For Alderdomsunderstøttelsen (Aldersrenten) er der et særligt 5 Mands Udvalg.

Fattigvæsenet og Alderdomsunderstøttelsen (Aldersrenten) har som Forretningsfører siden 1911 haft en Forsørgelsesinspektør, der har den umiddelbare Ledelse af og det øverste Tilsyn med saavel Fattigvæsenets og Aldersrentens Forretninger som de dertil hørende Institutioner.

Forsørgelsesinspektør siden 1911: M. J. Daugaard.

M. J. DAUGAARD,
Forsørgelsesinspektør.

JULIUS MARTIN DAUGAARD, Forsørgelsesinspektør, R. af S. V. er født den 23. Juli 1866 i Svendborg som Søn af Boghandler P. M. Daugaard og Hustru, Julia Kirstine, født Schou, gift 1897 med Kirstine Hansen, København. Præliminæreksamen i Svendborg 1882. Assistent paa Rets- og Godskontoret, Fuldmægtig under Aalborg Forsørgelsesvæsen 1893, Administrator af Alderdomshjemmet 1901 og af Børneoptagelseshjemmet „Haraldslund“ 1916, Forsørgelsesinspektør 1911.

AALBORG DRENGEHJEM er oprettet 1906 ved Gaver og Legatkapitler og er en selvejende Institution bestemt som Børne- og Opdragelseshjem for 30 Dreng. Det er statsanerkendt og optager Børn fra 4 Aars Alderen, og de forbliver der til de er 15 Aar. Børnene gaar i Kommuneskolen. Hjemmet har en fortrinlig Legeplads, ligesom Børnene har deres smaa Haver. Hjemmet ligger udmærket for Sundheden, ligesom man har Adgang til Badning i Limfjorden og Bade i Hjemmet. Paa første Sal findes de store Sovesale. Hvide Senge staar Side om Side. Væggene er olie-malet i en lys og munter Farve. Alt er hygiejnisk indrettet. I Kælderetagen er der bl. a. Sløjdlokale. Flere smaa elegante Høvlebænke og en meget fin Samling Værktøj viser Salens Karakter. Dette Rum er et af Drengenes kæreste. Man staar tidligt op, da hver Dreng inden Skolegang har sin lille Pligt at udføre. Alle Drengene gaar i Ryesgades Skole, og naar de kommer hjem om Eftermiddagen er der, foruden Lektierne, Haven og Sportspladsen. I Haven tages der mangan Tørn. Haven er smukt anlagt, før i Tiden laa Arealerne hen som Græsmark og Grusgrav. Desuden har Drengene deres egne smaa Haver, og her er der stor Konkurrence om, hvis der er den smukkeste og om at faa den første Blomst op af Jorden. I Sommer-tiden gør man en Del Udflugter, Statsbanerne giver hvert Aar en gratis Rejse, og den gik f. Eks. 1931 til Hobro og Mariager, men senere fik man noget endnu bedre end de korte Rejser, nemlig et Feriehus i Grønhøj syd for Løkken. Det er fælles med Pige-hjemmet i Ladegaardsgade og er bygget for Hjemmets egne Midler. — Hjemmets Forstander er N. P. V. Johansen.

AALBORG PIGE-HJEM, der er et Søsterhjem til Aalborg Dreng-hjem, og har samme Bestyrelse og fælles Vedtægter med dette Hjem, er selvejende og stiftet paa Legater. — Efter at Tanken om Oprettelse af et Børnehjem længe havde været drøftet Mand og Mand imellem, foretog Partikulier P. Gandrup det første Skridt til Tankens Virkeliggørelse, idet han i Anledning af sit Sølvbryllup den 3. Maj 1875 oprettede et Legat paa 400 Kr., hvorefter Bestyrelsen for Frederik den Syvendes Asyl tog sig af Sagens videre Fremme som en med Asyl-Gerningen be-

Aalborg Dreng-hjem.

Aalborg Pigehjem.

slægtet Opgave. Efter Henvendelse til Byraadet og til Offentligheden gennem den stedlige Presse sikredes Hjemmets Oprettelse ved et Bidrag fra Byraadet paa 2940 Kr., Overskud fra Grundlovsfesterne, og særlig ved en Dotation paa 20,000 Kr. fra Godejere Carl Bruun og Hustru, Gjøll. — Ved Slutningen af Aaret 1877 stod Bygningen færdig. Den havde,

medregnet ca. 200 Kr. til Inventar, kostet 12,600 Kr., og til Hjemmets Drift var en Kapital af 14,570 Kr. til Raadighed. Der valgtes en Damekomité paa 5 Medlemmer — senere kun 3 Medlemmer — til at bistaa Bestyrelsen ved Tilsyn med Hjemmets Virksomhed, og Fru Elise Lauritzen blev antaget som Bestyrerinde. I 1927 er Bygningen underkastet en omfattende Restauration. Den er nu i alle Maader i god Stand, og afgiver med sine hyggelige Lokaler og sin store Have et godt og smukt Hjem, som man haaber fremdeles kan være til Glæde og Velsignelse for mange Børn. — Hjemmets Forstanderinde er for Tiden M. P. K. Schultz.

ALBORG BØRNEHJÆLP. Den første Begyndelse til „Aalborg Børnehjælp“ skete, da Komitéen for Børnehjælpsdagen i Aalborg den 1. September 1904 skænkede et Beløb paa 14,700 Kr. til Oprettelse af en Vuggestue og Optagelseshjem for Smaabørn, hjemmehørende i Aalborg — Hjemmets senere Vækst skyldes navnlig den store Offervillighed og det store Arbejde, som Fabrikant Sophus Raach og hans Hustru i Aarenes Løb har udvist til Fordel for Hjemmet. — Børnehjælpen ejer sin egen Ejendom med lyse og luftige Lokaler med tilhørende Have og Gaard. Hjemmet har

Aalborg Børnehjælp.

Plads til ca. 30 Børn i Alderen indtil 4 Aar. Ved Hjemmet er ansat en Forstanderinde som for Tiden er K. Waldemar.

DRENGEHJEMMET „THEODORSMINDE“ I HASSERIS er oprettet 1914 og har Navn efter Stifterindens Son cand. polyt. Theodor Seedorf Ree, der døde som ganske ung, ca. 23 Aar. Det er en selvejende

Institution, som har betydelige Midler. — Den første Leder af Hjemmet var Forstander Jepsen. Hjemmet er anerkendt til 20 Drengene i Alderen fra 2—14 Aar og modtager saavel private som Værgeraadsbørn, dog ikke vanskelige Børn. Efter Konfirmationsalderen bliver Drengene anbragt i Lære, Tjeneste eller andet, som de har Lyst og Evner til, og hertil hjælper Hjemmet særlig de Børn, som ikke har Familie, der kan tage sig af deres Uddannelse. Drengene gaar i Hasseris Kommuneskole. Der sørges saa vidt muligt for at forme det daglige Liv her paa Hjemmet, som det leves i private Hjem uden Reglement for Besøgstid o. l. Der er ca. 1½ Td. Land Jord til Hjemmet, hvoraf godt 1 Td. Land er Have og Resten Byggegrund, Legeplads o. s. v. De største Drengene har hver sin lille Have, hvor de planter og saar efter eget Ønske i deres Fritid. Da Skolen tager det meste af Tiden, er her ikke

„Kvindely“, Aalborg.

Drengehjemmet „Theodorsminde“ i Hasseris.

regelmæssig Sløjd eller Husflid, men Drengene beskæftiges ved Hjælp i Huset, ved Havearbejde og andet forefaldende Arbejde. Der findes dog Værksted, hvor Drengene sysler med at lave Smaating efter eget Ønske. — Foruden de smaa Udflugter, der foretages om Sommeren med Madkurv til nærliggende smukke Steder, har man ogsaa en fælles Udflugt pr.

Bil til Skov eller Strand. Sommeraften og Søndag spilles paa Legepladsen Fodbold, Langbold, Krocet og andet, og heri deltager med stor Iver den konfirmerede Ungdom. — Hjemmets Forstander er for Tiden Knud Madsen.

KVINDELY, AALBORG. Det nuværende „Kvindely“ blev bygget 1914 med Plads til 20 unge Piger fra 14—21 Aar — Værgeraadsbørn og unge, der selv ønsker at komme i et godt Spor. De beskæftiges med de almindelige huslige Sysler: Køkken, Systue, Vask, Strygning, Rengøring, Havearbejde, Gymnastik og lidt Skoleundervisning. Hovedformalet er at hjælpe de unge i deres Skrøbelighed. De forskellige Love for „Kvindely“ er følgende: 1) Under Navnet „Kvindely“ er der ved frivillige Bidrag fra Beboere i Aalborg og Omegn optaget et Arbejde for at rejse faldne Kvinder eller Kvinder, som staar i Fare for sædeligt Fald. 2) Fornødne Midler til Formalet tilvejebringes ved frivillige Bidrag — dels Aarsbidrag, dels Gaver — samt ved Optagelseshjemmets Indtægter. 3) Arbejdet ledes af en Bestyrelse bestaaende af 4 kvindelige og 3 mandlige Medlemmer. — Ved Hjemmet er ansat en Forstanderinde, som for Tiden er K. Neuhaus.

OPTAGELSES- OG LÆRLINGEHJEMMET I HASSERIS oprettedes 1907 paa Fabrikant S. Raaens Initiativ som Optagelseshjem og udvidedes i 1916 af samme med en Skolefløj. Det var en selvstændig Institution, der virkede som Optagelses- og lagttagelseshjem, med Plads til 40 Børn. Bestyrelsen med Fabrikant Raaen som Formand skænkede i 1923 Hjemmet til Kristelig Forening til Børns Frelse, og det har nu en Afdeling for Lærlinge. Optagelseshjemmet har Plads til godt 20 Drengene i 7—14 Aars Alderen. Børnene undervises paa Hjemmet ca. 6 Timer daglig, og beskæftiges yderligere ved Have- og Rengøringsarbejde. Der er Afdeling for mental

Hasseris Optagelses- og Lærlingehjem

Observation. Eleverne paa Lærlingehjemmet beskæftiges i forskellige Fag paa de bedste Værksteder i Aalborg, hvor de ogsaa uddannes i den tekniske Skole. Fritiden benyttes til Sangøvelse, Gymnastik, Sport o. s. v. — Ved Hjemmet er ansat en Forstander som for Tiden er H. Chr. Vilh. Hansen.

N. P. V. JOHANSEN,
Forstander.

M. P. K. SCHULTZ,
Forstanderinde

K. WALDEMAR,
Forstanderinde.

K. NEUHAUS,
Forstanderinde.

NIELS PETER VALDEMAR JOHANSEN, Forstander, er født den 11. September 1895 som Søn af Stationsmester Christian Johansen og Hustru, Petrine, født Petersen, gift 1927 med Meta Margrethe Petersen. Lærereksamen 1923, ansat som Forstander ved Aalborg Drengehjem siden November 1929.

MARIE POULINE KRISTINE SCHULTZ, Forstanderinde, er født den 8. November 1885 som Datter af Toldkontrolør Jens H. Thorn og Hustru, Oline Margrethe, født Holm. Ansat som Forstanderinde for Aalborg Pigeheim siden 1923.

KAREN WALDEMAR, Forstanderinde, er født den 5. August 1891 som Datter af Direktør Jens Paulsen Waldemar og Hustru. Uddannet som Sygeplejerske paa Frederiksberg Hospital 1914—17, derefter privat Sygeplejerske i Aalborg, ansat som Forstanderinde for Aalborg Børnehjælp siden September 1927.

KNUD MADSEN, Forstander, er født den 26. Mæj 1888 som Søn af Carl Madsen og Hustru, Ellen Marie, født Petersdatter, gift 1923 med Sørine Thuesen. Uddannet paa 1 Aars Seminariekursus, ansat som Forstander for Drengehjemmet „Theodorsminde“, Hasserris, siden 1923

KAREN NEUHAUS, Forstanderinde, er født den 2. Juni 1895 som Datter af Docent Viggo Neuhaus og Hustru, Laura, født Frandsen. Pigeskoleeksamen fra Frk. Kruses Skole paa Frederiksberg 1914, Faglærerindeeksamen i Matematik og Fysik 1917, Studierejse i England og Tyskland, ansat som Forstanderinde ved „Kvindely“ i Aalborg siden 1930.

HARALD CHRISTIAN VILHELM HANSEN, Forstander, er født den 9. August 1897 som Søn af Maskinpasser Hans Peter Hansen og Hustru, Kirstine, født Nielsen, gift 1922 med Julie Olivia Nielsen. Tidligere Sekretær i K. F. U. M. i Aalborg, ansat som Forstander ved Hasserris Optagelses- og Lærlingehjem siden 1931.

VESTRE ASYL, der ligger i Paul Paghsgade, er oprettet 1896. — Asylet optager Børn fra Hjem, hvor de paa Grund af Sygdom eller ligende ikke kan være i Hjemmet. — Indtil 1920 betaltes for Børnene 50 Øre pr. Uge, og for Søskende 50 Øre for den første og 25 Øre for den næste. — Vestre Asyl underholder for Tiden 46 Dreng og 43 Piger.

FREDERIK DEN SYVENDES ASYL er oprettet 1923 og det har for Tiden 70 Børn i Alderen fra 1—2 Aar. — Det er ligeledes her Børn fra Hjem, der er ramt af Sygdom, eller hvor det er nødvendigt, at begge Forældre arbejder. Børnene bliver

Frederik den Syvendes Asyl.

bragt til Asylet om Morgenen og kan hentes igen om Aftenen. Paa Asylet bliver der serveret varm Mælk for Børnene, ligesom der bliver sørget for Underholdning og Undervisning, alt efter Børnenes Størrelse.

Bestyrerinde for Vestre Asyl er Olivia Handrup, og for Frederik den Syvendes Asyl Margrethe Hansen.

Asylselskabet i Aalborg ejer de to Asyler og den fæl-

les Bestyrelse er: Stiftsprovst Barsøe, R. af D., D. M., Formand, Lærer Regnar Nielsen, Kasserer, Amtslæge Malling, Byrådsmedlem Marie Jensen, Direktør Hege-
lund, R. af D., og Fabrikant Mørch, R. af D.

OLIVIA HANDRUP,
Bestyrerinde.

OLIVIA HANDRUP, Bestyrerinde, er født den 8. Oktober 1877 i Sæby som Datter af Skomager Johannes Nielsen og Hustru, Olivia, født Richardtsen Enke. Siden 15. Februar 1916 Bestyrerinde ved Vestre Asyl.

MARGRETHE CHRISTINE HANSEN, Bestyrerinde, er født den 22. Juni 1870 i Rømdrup som Datter af Gaardejer Niels Nørgaard og Hustru, Dorthea, født Andreasdatter. Enke. Siden 1. Januar 1920 Bestyrerinde ved Frederik den Syvendes Asyl.

M. C. HANSEN,
Bestyrerinde.

FRK. WILLEMOES' BØRNEHAVE, der laa i Urbansgade, er oprettet omkring 1880—81. Frk. Willemoes overtog den 1. November 1894 den af Frk. Henriette Berendtsen i ca. 13 Aar drevne Børnehavn. Børnehaven hed den Gang Den frøbelske Børnehavn. I Begyndelsen var der kun 7 a 8 Børn i Børnehaven, men nu er der over et halvt Hundrede. I April 1925 flyttedes Børnehaven til Christiansgade, hvor en stor 1. Sals Lejlighed blev indrettet til Børnene.

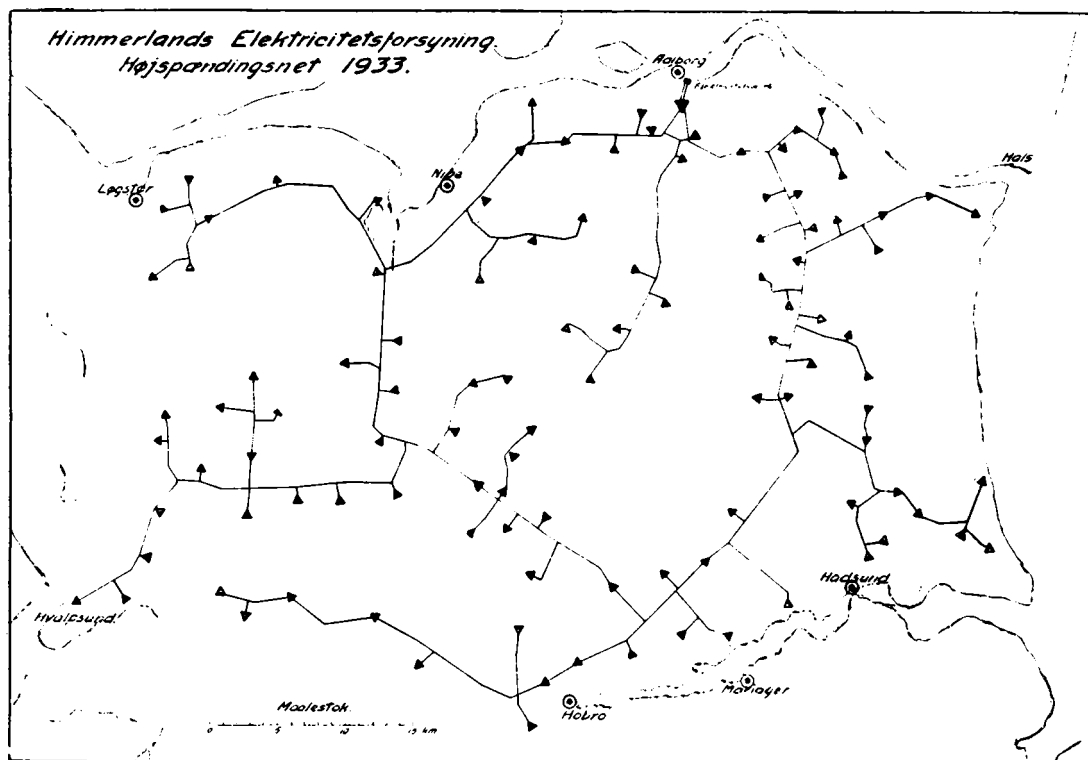
I Børnehaven er der Underholdning af forskellig Art, og der bliver opført forskellige illustrerende Tablaue, f. Eks ved Forevisninger fra Genforeningen, for derved at minde saavel

M. M. WILLEMOES,
Bestyrerinde.

Børnene som deres Forældre om deres nationale Sind. — Børnehaven blev stats-
anerkendt 1930.

MAGDALENE MARGRETHE WILLEMOES, Børnehavestyrerinde, er født den 26. September
1871 i Møgeltønder som Datter af Redaktør C. A. Willemoes de Bry og Hustru, Mariane, født von
Schaffenberg. Uddannet ved Frk. Henriette Berendsens Børnehavn, siden 1894 Bestyrerinde ved Frk.
Willemoes' Børnehavn i Aalborg. I Bestyrelsen for Dansk Forsvarforbund og Danske Kvinders
Slesvigske Forening.

HIMMERLANDS ELEKTRICITETFORSYNING. Det første Møde om Himmer-
lands Forsyning med Elektricitet blev paa Foranledning af Førstelærer Axel
Jørgensen, Hurup, og Gaardejer L. P. Laursen, Veddum, afholdt paa Badehotellet i
Als den 8. Juli 1916, og Møder afholdtes de følgende Dage i Skelund, Hurup og
Veddum, idet Arrangørerne dengang tænkte sig, at Forsyningen skulde finde Sted
over Hadsund fra Randers kommunale Elektricitetsværk, som siden Sommeren 1915
havde forsynet største Delen af Egnen mellem Randers og Hadsund med Elektricitet.
Fra disse Byer bredte Bevægelsen sig dels mod Vest til Hobro og dels mod Nord
til Aalborg, idet Agitationsmøder blev afholdt i Løbet af Efteraaret 1916 og Foraaret
1917.

Paa Grund af de under Krigen herskende vanskelige Forhold, var de tegnede,
der repræsenteredes af sognevis valgte Repræsentanter, dog enige om først at lade
Anlægget bringe til Udførelse, naar dette kunde gennemføres til rimelige Priser.

Efter at Størsteparten af Beboerne i Østhimmerland og i Hobro Opland var

blevet tegnede som Elektricitetsforbrugere, kom der paa Foranledning af Gaardejer A. Buus, Blære, og Redaktør Nørgaard, Aars, Henvendelse fra Vesthimmerland om Samarbejde, og der blev derfor i Vesthimmerland i Aarene 1918—19 afholdt en Række Møder, der resulterede i stor Tilslutning til Planen om Elektricitetsforsyning gennem et fælles Højspændingsanlæg, idet de tegnede blev organiserede paa samme Maade som i Østhimmerland.

Efter at et af samtlige Sognerepræsentanter nedsat Udvalg havde opnaaet Enighed med Aalborg Byraads Belysningsudvalg om en Kontrakt angaaende Levering af den for Forsyningen af Himmerland nødvendige Elektricitet, stiftedes den 4. November 1919 Andelsselskabet Himmerlands Elektricitetsforsyning med en Bestyrelse paa 11 Mand. Bestyrelsens Formand blev Gaardejer L. P. Laursen, Veddem, Næstformand Gaardejer A. Buus, Blære, og Kasserer Gaardejer P. Bøgh, Nysum. Disse tre Mænd udgjorde samtidig Forretningsudvalget, for hvilket Førstelærer Axel Jørgensen, Hurup, var Sekretær. Bestyrelsen antog som teknisk Konsulent Ingeniør P. A. Pedersen, København, idet han havde ledet alle Forarbejder og Forhandlinger siden 1916.

Da Udgifterne til Etablering af elektriske Anlæg i 1919 og i 1920 var meget store, ligesom Materialerne endnu ikke var bleven saa gode efter Krigstidens Indskrænkninger som ønskelig, vedtog Bestyrelsen paa Forslag af Ingeniør P. A. Pedersen foreløbig at se Tiden lidt an med Hensyn til Anlæggets Udførelse.

I Foraaret og Sommeren 1921 indtraf et meget betydeligt Prisfald (ca. 30 pCt.) paa alle de for Anlægget nødvendige Materialer, og Bestyrelsen stillede derfor paa en Generalforsamling, som afholdtes i Aalborg den 28. Juni 1921, Forslag om at lade Anlægget bringe til Udførelse. Imidlertid forkastede Generalforsamlingen Forslaget med en lille Majoritet, idet der henvistes til de store Prisfald, der samtidigt var sket for Landbruget. Sagen hvilede derefter indtil den i Oktober 1921 paa Ingeniør Pedersens Initiativ blev genoptaget paa den Basis, at et Konsortium bestaaende af Aalborg Kommune, A/S Nordiske Kabel- og Traadfabriker og Ingeniør P. A. Pedersen bekostede Udbygningen af Højspændingsnettet, medens Udførelsen af Transformatorstationer med Lavspændingsnet bekostedes af Transformatorforeningen, der som Andelsselskaber blev dannet af de Forbrugere, som en Transformatorstation kunde forsyne.

Aalborg Elektricitetsværk leverede den fornødne Elektricitet omtrent paa samme Grundlag som fastsat i Kontrakten med det nu likviderede Andelsselskab Himmerlands Elektricitetsforsyning. Med Transformatorforeningerne oprettedes Kontrakter om 25-aarig Forsyning, idet Foreningerne bl. a. heri sikredes Ret til til enhver Tid at overtage Højspændingsanlægene og Konsortiets Kontrakt med Aalborg Elektricitetsværk.

I Februar 1922 paabegyndtes paa dette Grundlag Forsyningen af Byerne Sdr. Tranders, Gistrup og Lundby, senere fulgte i Aarene 1922—26 største Delen af de øvrige Byer i Østhimmerland. I Aaret 1924 paabegyndtes endelig Forsyningen af Vesthimmerland med Byen St. Restrup og i de følgende Aar tilsluttedes ligeledes de fleste Byer i Vesthimmerland samt Byerne omkring Hobro. Konsortiet blev allerede i Aaret 1922 omdannet til Aktieselskab, idet Deltagerne, Aalborg Kommune, A/S Nordiske Kabel- og Traadfabriker og Ingeniør P. A. Pedersen, blev Aktionærer. Aktiekapitalen er 100,000 Kr., Resten af Anlægsudgifterne blev tilvejebragt ved Obligationslaan, som tegnedes af Aktionærerne. Nogle Aar senere udtraadte A/S Nordiske Kabel- og Traadfabriker af Aktieselskabet, og Obligationslaanene blev afløste af faste Laan.

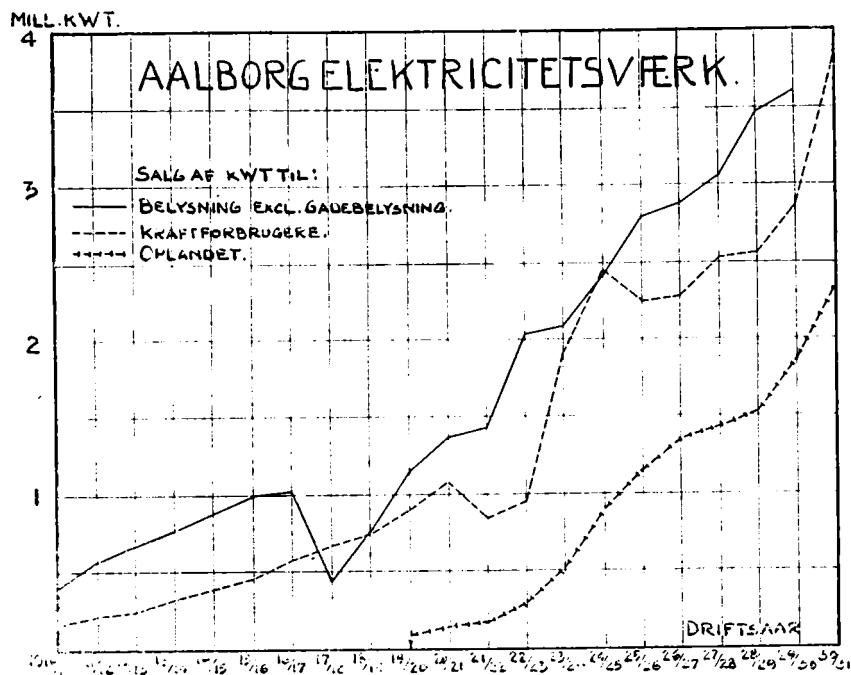
Selskabets Forsyningsomraade samt Højspændingsledning og Transformatorstationer er vist paa Kortet. Antal Transformatorstationer: 104. Længden af Højspændingsnet: 423 km. Længden af Lavspændingsnet: 615 km. Antal Forbrugere til Lys: 4385. Antal Forbrugere til Kraft: 2179. Selskabets samlede Aarssalg: 1,809,884 K. W. T. Forbrugerne betaler 2 a 3 Kr. pr. 1000 Kr. Ejendomsskyld i fast Afgift og for Elektricitet til Lys 50 Øre pr. K. W. T., for Elektricitet til Kraft 20 a 25 Øre pr. K. W. T.

AALBORG KOMMUNES ELEKTRICITETSVÆRK. Efter Idriftsætning af det nye Dieselelektricitetsværk og det gamle Værk var sat ud af Drift, bestod Maskinanlægget af 2 Stk. Dieselmotorer paa henholdsvis 450 og 600 HK. med tilkoblede Jævnstrømsdynamoer indtil 1912, da man foretog en Udvidelse med en 900 HK. Dieselmotor med tilhørende 600 K. W. Dynamo samtidig med, at det eksisterende Akkumulatorbatteris Ydeevne blev forøget. I 1914 paatænkte man grundet paa den stadig stigende Produktion atter at udvide Maskinanlægget, men Verdenskrigens Udbrud stoppede Forhandlingerne herom.

Foruden at Krigen hæmmede den naturlige Stigning i Produktionen, medførte den, at Tilførslen af Brændselolie til Landet standsedes. Derfor lejede Kommunen i Sommeren 1917 Dampcentralerne paa Spritfabriken og Svovlsyrefabriken, idet disse Virksomheder paa dette Tidspunkt var standsede, samtidig med at man paabegyndte at drive Dieselmotorerne med Tjære, idet denne ved et Filter- og Opvarmningsanlæg blev rensat og gjort flydende. Denne Foranstaltning foruden Brændselsnævnets Restriktioner m. H. t. Elektricitetsforbruget gjorde, at man i Foraaret 1918 atter standsede Produktionen paa de lejede Centraler.

Samtidig paabegyndte man den ved Krigens Udbrud paatænkte Udvidelse, og den nye Maskine, en

1400 K. W. Damp turbine, blev sat i Drift den 6. Januar 1919. Denne Damp turbine af Svenska Turbin Aktiebolaget, Ljungstrøms Fabrikat er tilkoblede Vexelstrøms generatorer, idet Aalborg Kommune nu paabegyndte Leverance af Elektricitet til Oplandet. Til Turbinen byggedes et Kedelanlæg bestaaende af 2 Kedler, en ældre Steinmüllerkedel til Tørvegasyring og senere en Babcock & Wilcox Vand-

rørskedel paa 370 m² Hedeflade og 162,5 m² Overheder med Economiser og Ledningsanlæg m. v. Grunden til, at man midlertidigt anvendte den gamle Steinmüllerkedel skyldtes, at Englænderne under Krigen forhindrede Leveringen af Babcock & Wilcox Kedelen. Omtalte Steinmüllerkedel blev 1923 erstattet med en Babcock & Wilcox Kedel af samme Størrelse som ovennævnte Kedel af samme Fabrikat. Disse to Babcock & Wilcox Kedler tillige med de senere Udvidelser af Kedelanlæg er byggede for 16 At. Damptryk og 375° Damptemperatur. Tillige er de forsynede med Kæderist-Stokere og kan drives med kunstig Træk. Samtidig med den nye 1400 K. W. Turbine med Vexelstrømsgeneratorerne installeredes en 900 K. W. Etankeromformer, som imidlertid ved en Kortslutning i November 1924 ødelagdes totalt og derved gik ud af Driften for bestandig.

I Marts 1924 udvidedes Maskinanlægget igen, idet en 3500/4900 K. W. Damp turbine af samme Type og Fabrikat som førstnævnte 1400 K. W. Turbinen sættes i Drift. Denne Turbine er foruden til de normale Vexelstrømsgeneratorer gennem en Tandhjuludveksling tilkoblet en Jævnstrømsgenerator paa 1500 K. W. Samme Aar udvidedes Kedelanlægget med 2 Stk. 410 m² Babcock & Wilcox Kedler hver med 173 m² Overheder og Economiser. I 1925 blev den 900 K. W. Etankeromformer, der blev ødelagt ved Kortslutning i 1924, erstattet med en 1500 K. W. Motor-Generator.

Den næste Udvidelse skete i November 1928, da en 3500/4900 K. W. Turbine tilkoblet saavel Vexelstrømsgeneratoren som Jævnstrømsgeneratoren, som ovennævnte Turbine af samme Størrelse, blev taget i Drift. — Endvidere forsynes den kommunale Badeanstalt i Løkkegade fra Foraaret 1929 med Damp fra Værkets Kedelanlæg.

Efter at sidstnævnte Udvidelse er tilendebragt demonterer man de to Dieselmotorer, 450 og 600 HK., hvormed Værket i 1909 paabegyndte Produktionen. Elektricitetsværkets Maskinanlæg bestaar saaledes for Tiden af: 1 Stk. Dieselmotor, 900 HK., tilkoblet 1 Stk. 600 K. W. Jævnstrømsgenerator og 1000 K. V. A. Vexelstrømsgenerator, der opstilledes i 1932. 1 Stk. Damp turbine, 2100 HK., tilkoblet 1750 K. A. V. Vexelstrømsgenerator. 2 Stk. Damp turbine a 7300 HK., hver tilkoblet 1500 K. W. Jævnstrømsgeneratorer og 6125 K. V. A. Vexelstrømsgeneratorer. 1 Stk. Motor-Generator til Omformning af Vexelstrøm til Jævnstrøm og med en Ydeevne paa 1500 K. W. Jævnstrøm. Akkumulatorbatteri, 272 Celler, 440 Volt og med en Ydeevne paa 2811 Amp. i 1 Time. Spændingerne hvormed Maskinerne arbejder er 500 Volt for Jævnstrøm og 6000 Volt for Vexelstrøm.

Elektricitetsværkets Ledningsnet bestaar af et 2×220 Volts Jævnstrømsnet af Fødekabler og Fordelingsledninger samt et 3×6000 Volts Vexelstrøms-Højspændingsnet af Jordkabler, hvorimod der saa godt som intet Vexelstrøms-Lavspændingsnet findes, idet Konsumenterne af Vexelstrømmen enten er Oplandet eller Storforbrugere, der indenfor deres egne Omraader nedtransformerer Spændingen til 3×380/220 Volt. Jævnstrømsnettet er udført som 3-leder med isoleret Nulledning, der i 6 af Fødepunkterne gennem isoleret Jordkabel er forbundet med Værkets Nul.

Da Elektricitetsværket i 1909 blev anlagt, blev det gamle Ledningsnet anvendt, idet det blev udvidet, forstærket og indrettet som 3-leder. Det gamle Net var begrænset af Slotsgade, Ved Stranden, Vesteraa, Gravensgade, Jernbanegade, Prinsensgade, Boulevarden og Algade. Nettet var udført som 2-leder Jordkabelnet 220 Volt. Kablerne var Bitumenkabler, og kun paa enkelte Strækninger var der anvendt jernbaandsarmerede Blykabler. Ved Kommunens Overtagelse af Ledningsnettet blev et

Par af de gamle Fødekabler anvendt som Fordelingsledninger, og hvor der kun var to Ledere blev en tredje Leder af 95 m² Kobber udført. Desuden blev Nettet udvidet med Luftledninger af Aluminium i den vestlige, sydlige og østlige Del af Byen. Fra det nye Værk udgik i 1909 12 Fødekabler med en samlet Længde af 9 km, medens man i 1933 raader over 26 Fødekabler med en samlet Længde af 20 km; i samme Tidsrum er Fordelingsnettets Længde forøget fra 23 km til 51 km, hvoraf 15 km er lagt som Jordkabler a 95 m² Kobber, der er Elektricitetsværkets Standarddimension for Fordelingsledninger. Fra selve Værket udgaar ialt 18 Fødekabler, hvoraf 4 Stk. Kabler føres til et sekundært Samleskinnesæt paa Klostertervet, og hvorfra for Tiden 8 sekundære Fødekabler føres til forskellige Fødepunkter indenfor den gamle Bydel.

Foruden disse Udvidelser er hele det daværende Ledningsnet udskiftet og forstærket, idet Bitumkablerne alle er udskiftede med jernbaandsarmerede Blykabler og Luftledningerne af Aluminium med Kobberledninger. Forsyning af Kunder med 6000 Volts Vekselstrøm paabegyndtes i September 1919, idet der i Sommerens Løb blev fort et Højspændingskabel fra Værket til Skibsværftet, hvor der samtidig var bygget en Transformatorstation til Værftets eget Forbrug. Derpaa fulgte en hurtig Udbygning af Højspændingsnettet med tilhørende Transformatorstationer, hvoraf foruden Skibsværftet kan nævnes Transformatorstationen paa Vandværket, Øst, Overføringshuset, hvor Spændingen transformeres op fra 6000 til 20,000 Volt til Forsyning af Himmerlands Transformatorstationer, samt endelig Kastetvej Transformatorstation, og man raader nu i 1933 over et udstrakt 6000 Volts Kabelnet strækkende sig fra Svovlsyrefabriken og Vejgaard i Øst til Kastetvejs Transformatorstation i Vest samt til Vandværket og Overføringshuset mod Syd, og fra dette Net forsynes Fabriker og andre Storfbrugere med Lys og Kraft.

Den første Levering af Strøm til Oplandet paabegyndtes i December 1918, da Vejgaard og Nr. Tranders Kommune tilsluttedes Aalborgs Jævnstrømsnet. Dette Forhold vedvarede indtil Oktober 1924, da man gik over til at levere Elektriciteten som 6000 Volt Vekselstrøm, der af Nr. Tranders Kommune i 3 Ensretterstationer nedtransformeres og omdannes til Jævnstrøm 2×220 Volt. I November 1920 tilsluttedes Gug og Hasseris og i Februar 1921 Himmerland, idet Elektriciteten foreløbig leveredes over Vandværkets Transformatorstation, indtil Overgangsstationen ved Ny Kærvej i 1924 blev bygget, og al Forsyning til Gug, Hasseris og Himmerland fra da af sker over denne Transformatorstation. Til Aalborg Jævnstrømsnets vestlige Del sluttedes i December 1925 Hasseris Villakvarter, der indtil da havde drevet eget Jævnstrøms elektricitetsværk.

Med Undtagelse af Krigsaarene 1917 og 18, hvor Brændselsnævnet grundet paa de svigtende Tilførsler af Brændselsolie til Landet paabød Restriktioner m. H. t. Elektricitetsproduktionen, har Salget af Elektricitet været i stadig Stigning. Den før Krigen jævne, aarlige Forøgelse af Produktionen er efter denne fortsat i et hurtigere Tempo, der dels skyldes en unaturlig Hæmning af Forbruget i Krigsaarene, og dermed følgende Kriseaar, og dels en stadig Forøgelse af Forsyningsomraadet, idet Oplandet stadig er blevet forøget og udbygget samt, at Aalborg Erhvervsliv stadig forøges, hvorved Forbruget af Elektricitet stiger.

REINHOLDTSEN,
Driftsbestyrer.

KAMILLIANERKLINIKEN I AALBORG. Paa Kastelvej, den brede, luftige Gade, der som en Fortsættelse af Borgergade strækker sig langs Limfjorden i samme Retning som denne, ligger Kamillianerkliniken i en herlig Have, hvis høje, prægtige Træer danner en flatterende Ramme om den. Kliniken er, som Navnet antyder det, et katolsk Hospital grundlagt af et Ordenssamfund, Kamillianerne, hvis Formaal er at pleje Syge. Al Sygepleje paa Hospitalet udføres da ogsaa udelukkende af Ordensbrødrene, der alle er fuldt uddannede Sygeplejere.

Kamillianerkliniken.

I Januar 1899 købte Kamillianerne Bankdirektør Aron Jacobsens Villa paa Kastelvej i den Hensigt at anvende den til et Hospital. Villaen, der var anselig og vel vedligeholdt, laa i en stor og smuk Have, hele Arealet var 16,000 Kvdr. Alen. Tegningerne til Hospitalet, der skulde danne en Fortsættelse af Villaen med Front mod Kastelvej, blev udført af Arkitekterne Hofmeyer og Steenstrup, og allerede i Maj 1900 blev Grundstenen til Bygningen lagt. Den 26. November 1900 blev Hospitalet indviet, og den 1. Marts 1901 aabnedes Kliniken for Offentligheden efter at være blevet taget i Øjesyn af en Kreds af Læger fra Byen og Nørre-Sundby. De smukke, lyse Lokaler var indrettede efter Hygiejnens nyeste Krav med Centralvarme, god Ventilation m. m. Der fandtes 7 Enestuer, 2 Fællesstuer hver med 4 Senge, et Rekreativeværelse samt en Operationsstue med Tilbehør. Værelserne vendte alle mod Syd ud imod den store Have. Kliniken havde Plads til 15—20 Senge og var bestemt til at modtage Patienter til Behandling af saavel kirurgiske som medicinske Sygdomme, den kunde modtage enhver mandlig Patient, der ikke led af smitsom

Sygdom eller var sindssyg. Stadslæge, Dr. med. Eschen var særlig knyttet til Kliniken, men forøvrigt kunde enhver Læge lade indlægge og selv behandle sine Patienter. Den daglige Betaling var 1 Kr. paa Fællesstuer, 2 Kr. paa Enestuer, heri ikke indbefattet Lægehonorar, Vin og Medicin. I November 1901 bevilgede Byraadet Kamillianernes Andragende om, at Medlemmer af statsanerkendte Sygekasser maatte kunde indlægges paa Kliniken for halv Betaling, saaledes at Kommunen betalte den anden Halvdel eller 75 Øre pr. Dag. Endvidere tilbød Kliniken — uafhængigt heraf — at modtage Patienter fra Sygehuset, saaledes at der paa Kliniken stadig skulde staa en Sygestue med 5 Senge til Raadighed, og at Patienterne der skulde kunne behandles af Sygehusets Læge. Betalingen skulde være 1 Kr. pr. Dag for Ophold og Pleje foruden Betaling for Medicin. Af Hensyn til den stærke Belægning paa Sygehuset anbefalede Sygehusbestyrelsen Andragendet, som ligeledes blev bevilget.

Dr. Wittrup havde indført Friluftsbehandling af Tuberkulose i Klinikens Have i Lighed med Sana:oriernes Behandling af de Syge. Da det imidlertid ifølge Tuberkuloselovene kun er tilladt Hospitaler, der har en Afdeling for Tuberkulosepatienter fuldstændig skilt fra de øvrige Bygninger, at optage saadanne Patienter, maatte Kamillianerne tænke paa at udvide Kliniken. Straks da Lovene var traadt i Kraft, lod de derfor udføre Tegning og Overslag til en Tilbygning til Hospitalet, saa Byggearbejdet kunde paabegyndes, saasnart Staten havde bevilget de i Lovene fastsatte 1200 Kr. for hver Seng. Den 18. December 1905 indgav man Ansøgning derom, og den 2. Marts 1906 fik man Meddelelse om, at den ønskede Statshjælp var bleven bevilget. Der blev straks taget fat paa Arbejdet, og den 3. Marts 1907 stod Tuberkuloseafdelingen færdig til at tages i Brug. Den var skilt fra Kliniken ved en Brandmur og havde kun Køkkenet i Kælderen fælles med den. I Bygningen var der Terzozogulve, spartlede Vægge og afrundede Hjørner. I Krigens Tid viste det sig imidlertid paa Grund af Dyrtiden at være umuligt at bibeholde Tuberkuloseafdelingen, da Betalingen for Patienterne ikke steg samtidig med de forøgede Udgifter. Afdelingen gav derfor efterhaanden et betydeligt Underskud. Fra Oktober 1919 blev Afdelingen nedlagt. Ved Gennembrydningen af en Mur blev Bygningen sat i Forbindelse med den øvrige Klinik, der saaledes vandt en Række store, gode Værelser. Kliniken har nu Plads til ca. 45 Patienter og fremtræder i en langt smukkere Skikkelse end før. Foruden en Operationsstue til Brug ved kirurgiske Sygdomme har Kliniken nu yderligere to Operationsstuer. Kliniken har Røntgeninstallation og Lysbehandling.

Samme Aar som Kamillianerklinikens Mandsafdeling blev aabnet for Publikum, blev der ogsaa oprettet en Afdeling for Kvinder, hvis Ledelse blev overtaget af Sct. Josefssøstrene. I Oktober 1901 begyndte Søstrene deres Virksomhed i en Lejlighed i Holbergsgade, senere — i 1903 — lejede man en Villa paa Strandvejen. Her var der Plads til 20 Patienter i 9 Værelser, hvoraf de 4 var Eneværelser. Desuden var der Operationsstue, Modtagelsesstue og en stor lukket Veranda. Den 21. Juni 1905 købte Sct. Josefssøstrene Fabrikant Seedorffs Villa „Fjordlyst“ paa Kastetvej, hvor Kliniken siden Marts 1906 har været til Huse. I 1919 købte Sct. Josefssøstrene ydermere den øst for Kliniken nærmestliggende Villa med Have. Overtagelsen skete 1. November 1915, og Kliniken fik derved en Udvidelse paa 16 Senge.

Den 1. Juni 1927 blev Grundstenen lagt til et stort, smukt Hospital, da den gamle Villa ikke mere var tidssvarende. Den nye Afdeling for Kvinder, hvor der er Plads til 80 Patienter, blev taget i Brug den 8. September 1929 og opfylder i enhver Henseende de Krav, Læger og Patienter kan stille til et moderne Sygehus.

E. BRENTEGANI,
Pastor.

E. BRENTEGANI, Pastor, er født den 15. Februar 1890 i Allinge paa Bornholm. Theologisk Embedseksamen 1917, ordineret til Præst samme Aar, anerkendt Præst ved den katolske Menighed i Aalborg siden Oktober 1929.

E. OLIVARIUS.
Overlæge.

EGILL OLIVARIUS, Overlæge. R. af D., D. M., er født den 16. Juli 1875 i Rønne som Søn af Byfoged Waldemar Christian Bohn Olivarius og Hustru, Thorgerdur Hallgrimsdatter, gift 1915 med Harriet Klingenberg. Student 1894 i Rønne, med. Eksamen 1901, Kandidat ved Sct. Josephs Hospital fra Novbr. 1901—Novbr. 1902, Reservelæge ved Næstved Sygehus fra Decbr.

1902—April 1903, Kandidat ved Diakonissestiftelsen fra Juni 1903—Septbr. 1904, Vikar, konst. Kandidat ved Frederiksberg Hospital Januar 1905, ved Blegdamshospitalet fra Marts—April 1905, Skibslæge fra Maj—Juli 1905, Kandidat ved Frederiks Hospital fra August 1905—November 1906, Overlæge ved Kamillianerkliniken i Aalborg Marts 1907, Korpslæge i Hæren Juli 1914.

DEN KATOLSKE KIRKE I AALBORG. Det mægtige Opsving, Aalborg By tog i Slutningen af det forrige Aarhundrede paa Grund af sin opblomstrende Handel og Industri, medførte, at mange Fremmede fra Ind- og Udlandet flyttede hertil for at søge Beskæftigelse. Det var især Tekstilfabrikerne, der beskæftigede fremmede Arbejdere, og blandt dem var der en Del Katolikker. I kirkelig Henseende var disse ilde stede, de tilhørte den katolske Menighed i Randers, hvorfra der blev holdt periodisk Gudsstjeneste for Katolikkerne i Aalborg. Den blev holdt forskellige Steder i

Den katolske Kirke i Aalborg.

Byen, blandt andet ogsaa i Jens Bangs Stenhus hos daværende Herredsfoged Ahlmann, hvis Hustru var Katolik.

I Begyndelsen af 1899 bosatte Kamillianerordenen sig i Aalborg og Ordenens Præfekt blev samtidig Sognepræst for den katolske Menighed i Byen og det store Opland. Der købtes Aron Jacobsens Villa paa Kastetvej med tilhørende Have, og den 19. April flyttede de første Kamillianerpræster og Brødre ind. Allerede 1900 byggedes den nuværende Klinik og den lille Kirke, der skulde tjene den katolske Menighed i mange Aar.

Katolikkernes Antal forøgedes imidlertid stærkt, Kirken viste sig snart at være for lille, og der maatte tænkes paa at opføre en større. I 1914 købtes af Hr. Schultz en Byggegrund paa Hjørnet af Kastetvej og Korsgade, og det var Meningen, at den nye Kirke skulde have været paabegyndt samme Aar, men da kom Krigen og stand-sede Arbejdet. Først i 1924 blev Planen om at bygge en ny Kirke genoptaget. Efter lange Konferencer antoges i November 1924 en af den tyske Professor Buchkremer i Aacken udarbejdet Plan, og i Begyndelsen af 1925 blev Arbejdet udbudt i Li-citation.

Kirken fremtræder ude fra som en monumental og meget smuk Bygning, der er holdt i gammel romersk Stil, opført af røde, haandstrøgne Sten. Taget er af rødt Tegl. Indgangsportalen bæres af to Granitsøjler og flankeres af de to ottekan-tede Taarne. Selve Murerarbejdet er udført med stor Akkuratesse og er ualmindelig smukt. Professor Buchkremer, der har bygget 43 katolske Kirker, har udtalt, at han ikke før har set saa smukt og godt et Arbejde udført i Virkeligheden. De meget smukke Vinduer er udførte af Firmaet Wa-gener og Heinersdorf i Berlin efter Tegning af den tyske Kunstmaler Heffels, der ligeledes har malet det store Alfresco-Maleri paa Væggen bag Alteret. Dette Billede forestiller Kristus som Konge.

Gulvet er i Kirken af sorte Marmorfliser, i Koret af hvidt Mar-mor, og Trinene, som fører fra Kir-ken til Koret, er af rødt Marmor. — Kirkens Hovedalter er helt af Mar-mor og alene Alterbordspladen vejer 800 kg. Tabernaklet er af forgyldt Messing, og over Tabernaklet er en Gruppe, „Kristi Korsfæstelse“, ud-skaaret i Egetræ. Kirkens Døbe-font er ligesom Alteret udført af for-skellig farvet Marmor. Kommuni-ons-bænk, Skriftestole og alle Kirkestole-ene er udført i massivt Egetræ med ualmindelig smukke Udskaer-inger. Alt det her nævnte Marmor og Træ-

Katolsk Kirkes Indre.

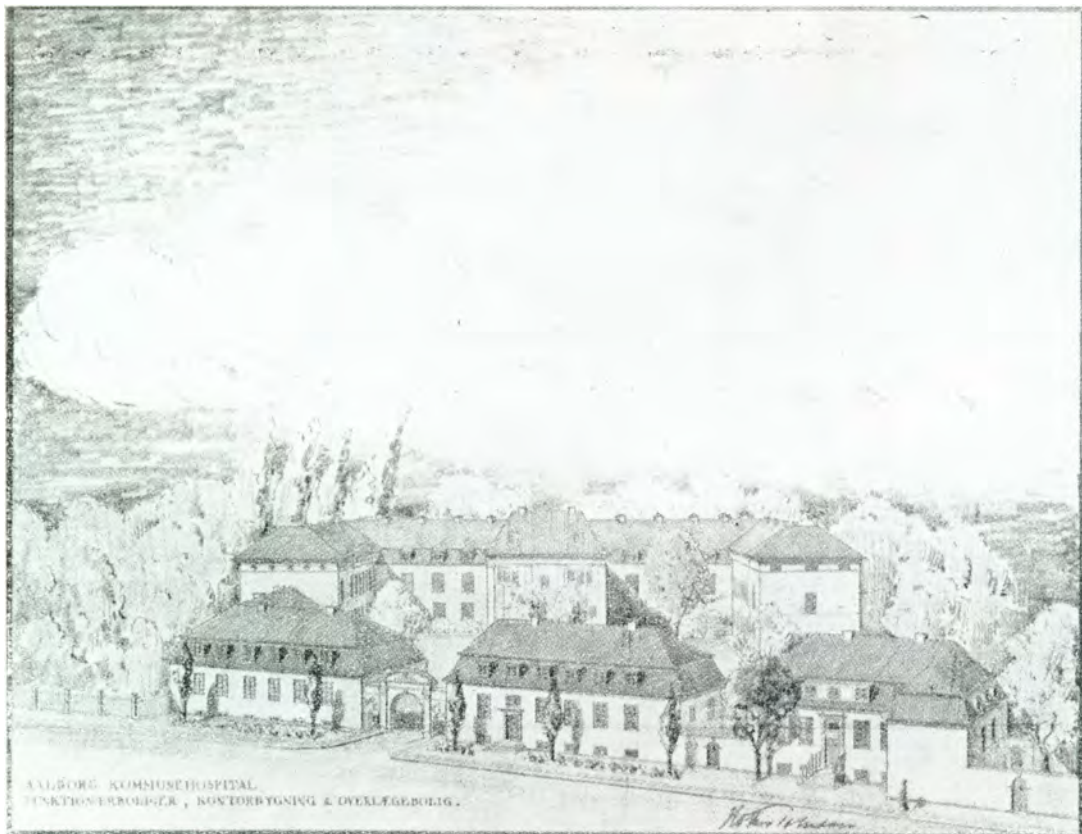
arbejde er leveret af den for Kirkeinventar bekendte Kunsthaandværker Gustave Goethein i Gent, alt efter Tegning af Kirkens Arkitekt, Professor Buchkremer. Billedskærerarbejdet ved Sidealtrene samt den meget smukke Josefstatue er udført af den afdøde unge Kunstner Hans Eick fra Neuss. Kirkens store, nye Orgel med fyldige og smukke Toner er leveret af Orgelbygger Frobenius i København. I de Taarne, som flankerer Hovedindgangen, er ophængt 3 Klokker, den ene fra den gamle Kirke, og to nye, som er støbt af De Smithske Støberier i Aalborg. Kirken oplyses af 8 mindre Lysekroner ophængt i hver af Sidebuerne og en meget stor Lysekrone i Korsform ophængt i den store Midterhvælving. Alene denne Krone har en Lysstyrke paa 4000 Lys. Ved hver Side af Højalteret er to store syvarmede Lysestager af forgyldt Messing.

DEN KATOLSKE SKOLE. Allerede kort Tid efter deres Ankomst til Aalborg aabnede Kamillianerne en Skole for Menighedens katolske Børn. Begyndelsen var kun lille, nemlig 4 Børn, som blev undervist i et lejet Lokale af nogle Privatlærere. I 1901 blev disse afløst af Mariessøstre, som dog nogle Aar senere forlod Aalborg. Derefter overtog Sct. Josefssøstrene Undervisningen. Efterhaanden som Menigheden voksede blev det lejede Lokale for lille og man maatte tænke paa selv at bygge en Skole. I 1909 købte man et enetages Hus, hvis Grund stødte lige op til Klinikens Have, og indrettede det til Skolelokaler og Bolig for Sct. Josefssøstre. I 1913 blev Skolen udvidet med en stor Gymnastiksal og et Klasseværelse. I 1930 blev der indrettet et lille Børnehjem med 5 Senge, for ogsaa at skaffe katolske Børn fra Landet Lejlighed til at gaa i katolsk Skole og modtage Undervisning i den katolske Religion. Undervisningen besørges af 4 Sct. Josefssøstre, en Lærer og en Lærerinde. Skolen er gennemsnitlig besøgt af 60 Børn.

AALBORG KOMMUNEHOSPITAL. Aalborg Kommune byggede i 1817 i Forening med Hjørring og Aalborg Amter et Sygehus paa Søndergade i Aalborg for ialt 13,000 Rigsdaler. Dette Fællesskab varede ved til 1850, da Hjørring Amt trak sig tilbage. Herefter beholdt Aalborg By og Amt i Fællig Sygehuset paa dette Sted indtil 1878, da man byggede et nyt Sygehus paa Vester Ladegaards Jorder. Dette Sygehus var beregnet til ca. 50 Patienter og opførtes, efter Tegninger af Professor, Arkitekt Hans J. Holm, i 2 Stokværk for en Sum af ca. 200,000 Kr. I 1890—91 byggedes en særlig Epidemisygebygning med Plads til 42 Patienter, til hvilken Professor Holm ligeledes gav Tegning, og endelig blev der i 1903 opført en Træbarak til 20 Patienter. Til Kontor, Økonomiafdeling og Lægeværelser benyttedes den gamle Ladegaards Hovedbygning.

I 1910—11 ophørte Fællesskabet mellem Amt og By, hvorefter Aalborg Kommune overtog Hospitalet, der da antog Navnet Aalborg Kommunehospital. Der opførtes herefter — udgaaende fra det tidligere medicinsk-kirurgiske Sygehus, der nu fik Titlen Sydfløjen — en saakaldt Midterbygning og en Nordfløj. Midterbygningen har mod Øst en Udbygning og danner sammen med Nordfløjen et F, staaende paa Sydfløjen. I Midterbygningens Udbygning har hidtil Hospitalets Kontor haft Lokaler i Stueetagen, men det er nu flyttet til en ny Bygning. Paa første Sal er Operationsstuerne. Midterbygningens Stueetage rummer desuden Spisestuen for Sygeplejerskerne,

Lægeværelser, Funktionærværelser m. v., første Salen bl. a. en Række Eneværelser. I Kvistetagen er der Værelser for Elever, i Kælderetagen Massage- og Badeafdeling samt Afdeling for Lysbehandling. Disse sidste Afdelinger er ligesom Røntgenklinikken, der har Plads i samme Bygning, indrettet efter alle Nutidens Fordringer og var efter Provinsforhold paa den Tid ret enestaaende. I Nordfløjens Kælderetage er Hospitalets Køkken. Paa første og anden Sal er der Sygestuer med Plads til 55 Patienter.

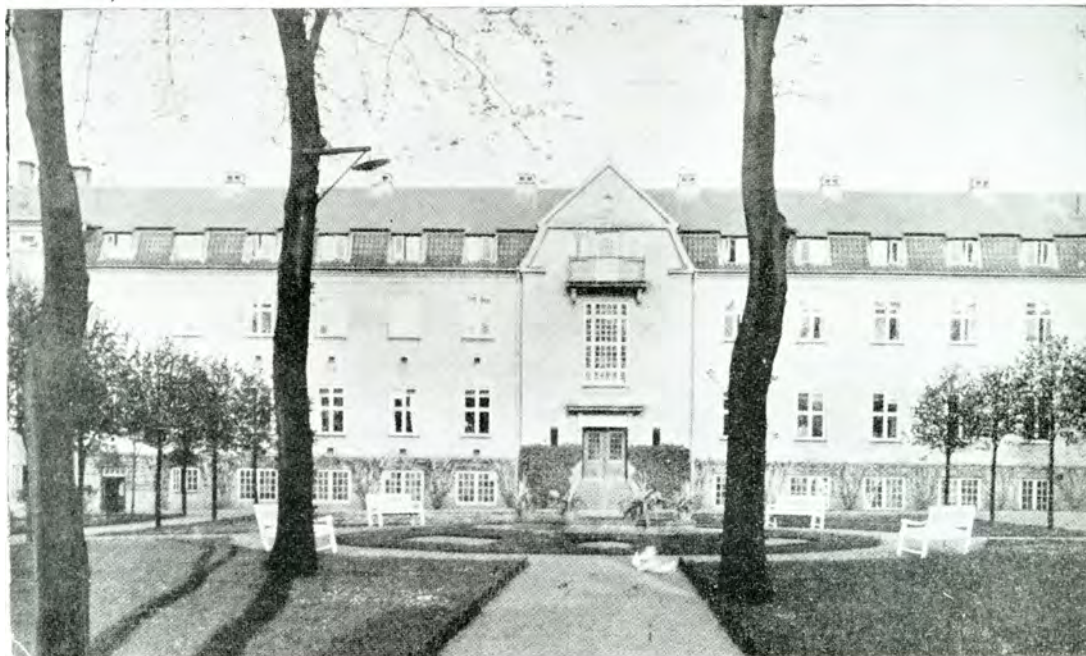
Prospekt over Aalborg Kommunehospital.

Kvistetagen rummer bl. a. Værelser for Personalet. Samtidig blev der bygget en „blandet Afdeling“ (med Værelser i Kælderetagen til Portører m. fl.) med 44 Senge i Stueetagen til Patienter med Kønssygdomme og med 20 Senge paa første Sal for sindssyge Patienter. I 1927 blev der foretaget en større Udvidelse af Hospitalet, idet der byggedes en ny Overlægebolig, en Funktionærbygning og et nyt Kedelhus.

AALBORG TUBERKULOSE-HOSPITAL. I 1915 opførte Aalborg Kommune paa en Grund syd for Byen mellem Skovbakken og Bejsebakken et statsanerkendt Tuberkulosehospital i to Etager med Plads til 24 Patienter. Dette Hospital drives og administreres som en Afdeling af Kommunehospitalet. I Stueafdelingen er der en Mandsafdeling med 10 Senge, fordelt paa to 4-Sengsstuer og to 1-Sengsstuer, paa første Sal en Kvindeafdeling med 14 Senge, fordelt paa tre 4-Sengsstuer og to 1-

Sengsstuer. I Kvistetagen findes Boliger for Personaler, i Kælderetagen Hospitalets Køkken m. v, til hver Sygeafdeling hører en Liggehal, der staar i direkte Forbindelse med Afdelingerne, desuden er der Spisestuer, Opholdsstuer m. m.

Patienter fra Nørre-Sundby Kommune, der ikke selv driver noget Sygehus indlægges paa Aalborg Kommunehospital og betragtes med Hensyn til Betalingstakster som indenbys Patienter. Nørre-Sundby Kommune deltager forholdsmæssigt i Dækningen af Kommunehospitalets Driftsunderskud, dog ikke i Udgifter til Forrentning og Amortisation

Aalborg Kommunehospitals Midterbygning.

HARALD MØLLER, Overkirurg, er født den 25. December 1884 i Dronninglund som Søn af Sygehustæge H. J. Møller og Hustru, født Nielsen, gift med Therese Kaarsberg. Student fra Herlufsholm 1902, med. Eksamen 1909, Reservelæge i Hæren 1912, ved Kliniken for Vanfore fra 1913—14, 2. Reservekirurg ved Kommunehospitalet fra 1914—15, ved Sct. Lukasstiftelsen fra 1916—17, 1. Reservekirurg ved Sundby Hospital fra 1917—22, ved Sct. Lukas Stiftelsen fra 1923—24, kirurgisk assistende Læge ved Arbejdsforsikringsraadet fra 1919—24, Overkirurg ved Aalborg Kommunehospital.

CARL SCHWENSEN, Overlæge, Dr. med, er født den 19. August 1889 paa Palsgaard ved Juelsminde som Søn af Forpagter Christian Schwensen og Hustru, Mine, født de Jermiin, gift 1913 med Hilda Dresing. Student fra Randers 1907, med. Eksamen 1914, Hospitalsuddannelse ved Kommunehospitalet, Blegdamshospitalet og Bispebjerg Hospital i København fra 1914—24, Dr. med. 1921, Studierejse til London 1919 og 1926, Overlæge ved Aalborg Kommunehospitals medicinske Afdeling fra 1924, Leder af Tuberkulosestationen i Aalborg siden 1929.

OLE BOUET, Reservekirurg, er født den 4. September 1896 i Øksen pr. Sæby som Søn af Gaardejer Lars Chr. Bouet og Hustru, Karen Marie, født Olesen, gift 1928 med Anna Elisabeth Falbe-Hansen. Student 1916, cand. med. 1922, i Nykøbing Mors fra 1922—23, i Næstved 1924, Turnuskandidat paa Kommunehospitalet i København, paa Dronning Louises Børnehospital og paa Amtssygehuset i Gentofte (kirurgisk Afdeling), Reservekirurg ved Aalborg Kommunehospital og Tilsynsførende ved Sygekassernes Rekreationshjem og Massageklinik i Hasseris.

H. MØLLER,
Overkirurg.

C. SCHWENSEN,
Overlæge.

O. BOUET,
Reservekirurg

N. P. PEDERSEN,
Forvalter.

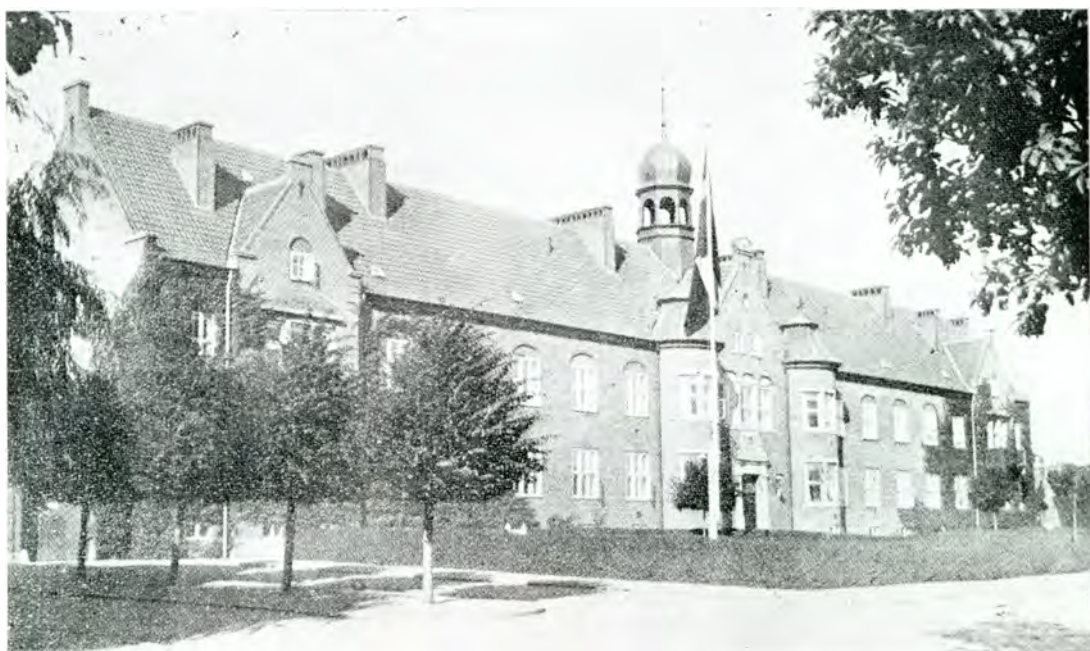
NIELS PETER PEDERSEN. Forvalter, er født den 24. December 1876 som Søn af Arbejdsmand Hans Peter Pedersen og Hustru, Louise, født Christiansen, gift 1899 med Mathilde Larsen. Cigarma-ger hos C. W. Obel i Aalborg til 1917, Forvalter ved Kommunehospitalet siden 1. April 1917. Med-lem af Bestyrelsen for den kommunale Hjælpekasse i Aalborg fra April 1914, Formand for Bestyrel- sen siden 1925

ANNA MARIA RASMUSSEN. Oversygeplejerske, er født den 9. Juli 1873 i Dronninglund Sogn som Datter af Landmand Martinus Rasmussen og Hustru, Kirstine, født Hansen. Elev paa Dron-ninglund Sygehus fra 1905 -08, paa Randers Købstads Sygehus fra 1908—14, Oversygeplejerske ved Aalborg Kommunehospital siden 1. Juni 1914. Medlem af D. S. R., Overmester i Rebekka Logen, tidligere i Bestyrelsen for Provinspsygeplejerforeningen.

AALBORG AMTSSYGEHUS. Indtil 1. April 1911 havde Aalborg By og Amt fælles Sygehus i Aalborg, men dette havde i mange Aar været for lille. — Det Grundareal man raadede over var imidlertid ikke tilstrækkeligt til den nødven- dige store Udvidelse, hvilket var Hovedgrunden til at Aalborg Amtsraad i 1904 be- sluttede at ophæve Fællesskabet med Byen. Først i 1908 naede man dog at ved- tage Opførelsen af et nyt, selvstændigt Sygehus paa Hobrovej, hvor det i Løbet af ca. 3 Aar blev bygget, under Ledelse af Arkitekt Hother Paludan, Aalborg. Byg- ningskomplekset bestod af en kirurgisk-medicinsk Afdeling til 66 Patienter, en Epi- demiafdeling til 34 Patienter og en blandet Afdeling til 36 Patienter, saaledes at der ialt var Plads til 136 Patienter. Ved Inddragelse af enkelte Værelser, der fra Begyn- delsen var bestemt til andet Brug, samt ved Opstilling af flere Senge paa Stuerne, end disse var beregnet til, kunde der skaffes Plads til ca. 160 Patienter, uden at man dog derved blot tilnærmelsesvis kom ud over en permanent Pladsmangel. Desuden fandtes der en Økonomibygning, indeholdende Køkken, Vaskeri og Kedelanlæg samt et Lighus, endvidere en Bygning til Overlægebolig, og en Bygning til Kontor og Bo- lig for Inspektører og to ugifte Reservelæger.

Hovedbygningen, den kirurgisk-medicinske Afdeling, er beliggende mod Hobro Landevej, trukket saa langt tilbage fra Vejen, at der fremkommer en smuk Plads med Haveanlæg, og afsluttet mod Nord og Syd af Overlæge- og Inspektørboligerne, der er forbundne med Hovedbygningen ved Buegange. Indgangsportalen paa Hovedbyg- ningens Midte er prydet med Amtets og Herredernes Vaaben. Den smukke Vesti- bule, hvorfra en Stentrappe fører op til 1. Sal, er belagt med Marmorfliser. Rummet faar Lys gennem et stort Vindue paa den modsatte Væg. Paa den ene Side af Vesti-

bulen, i Stuen og paa 1. Sal, laa Mandsaafdelingen og paa den anden Side Kvindeafdelingerne, hver bestaaende af en 12 Sengs Stue i hele Bygningens Bredde, afdelt ved Tværpaneler, Enestuer, Opholdsstue (der dog paa Grund af Pladsmangel maatte benyttes som Sygestue, undtagen paa een Afdeling, hvor der var indrettet Spisestue for Sygeplejersker og Elever), Badeværelse, Thekøkken, Linnedrum, Isolationsrum, Værelser til Sygeplejersker og Elever, Skyllerum, W. C. m. m. Paa 1. Sal over Indgangsportalen fandtes Overlægens Værelse, og i Stuen ved Indgangen Oversygeplejerskens Lejlighed. Under Vestibulens Vindue førte en Mellemgang til Operationsafdelingen, der laa i en særlig, men altsaa dog med Hovedbygningen forbundet Bygning. I denne Afdeling fandtes to store Operationsstuer med mellemliggende Sterilisationsrum, Narkoserum, Forbindsstue, Vaskerum for Lægerne, Skyllerum, Medicin-

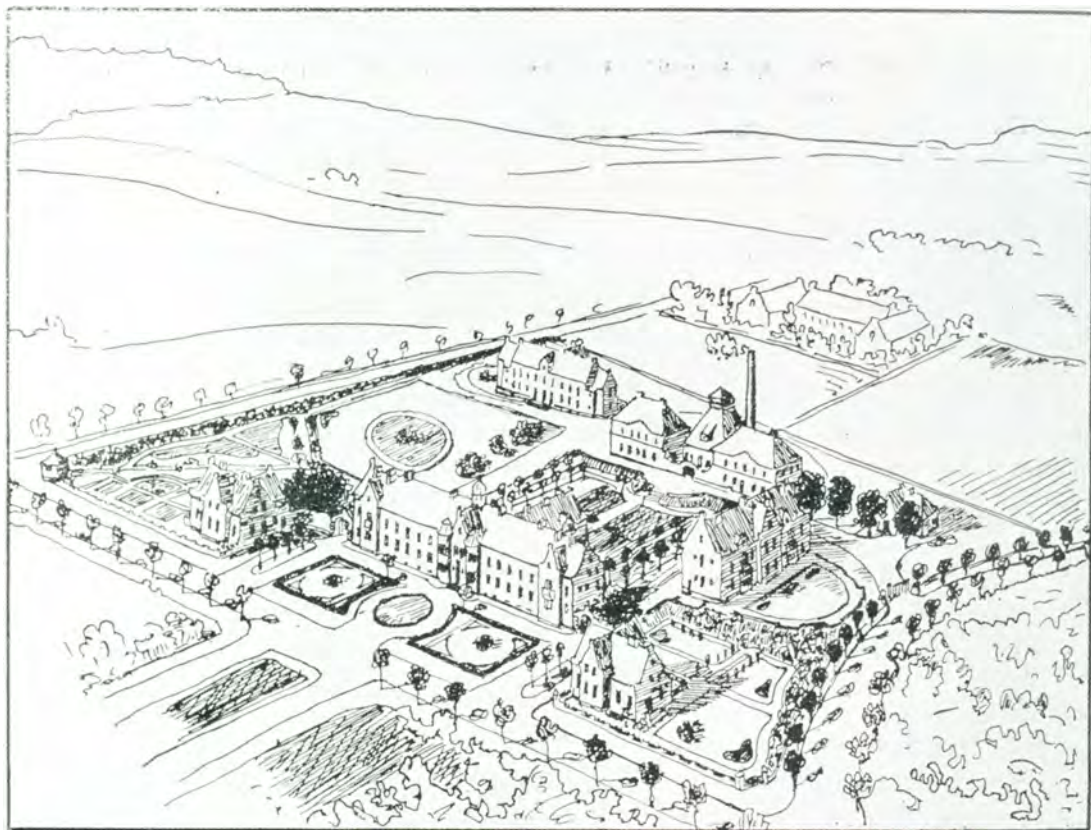

Amtssygehusets Hovedbygning.

stue m. v. samt Værelser til Lysbehandling samt Røntgenafdelingen. Denne sidste omfattede to mindre Værelser samt to mindre Kælderrum. I Kælderetagen var opstillet Transformatorer, og derfra førte Højspændingsledninger op til det ovenover liggende Værelse, hvori fuldt moderne Coolidge-Apparater til Fotografering og Behandling var opstillet. Fra det andet Værelse, der skærmedes ved en effektiv Blybeklædning af Væggen, dirigeredes Apparaterne. Paa denne Maade lykkedes det at skabe en overordentlig praktisk og ydelsesdygtig Installation med Sikkerhed baade for Patienter og Læger. Laboratoriet var i Kælderen, hvor der endvidere fandtes diverse Depositorum samt et Akkumulatorbatteri for Nødbelysning til Operationsstuen. Kvistetagen var indrettet til Elev- og Pigeværelse. Bagved Hovedbygningen laa „Grønnegaarden“, delvis sænket i Terrænet og desuden omgivet af Epidemibygningen og Økonomibygningen, saaledes at den laa ret lunt.

Epidemibygningen var i to Etager og bestod af fire fra hinanden adskilte Af-

delinger, hver med sin Indgang, Thekøkken, Badeværelse, W. C., Skyllerum og Opholdsstue. Paa 1. Sal fandtes en mindre Operationsstue. „Blandet Afdeling“ var ligeledes en Bygning i to Etager og bestod af to Afdelinger, een for Patienter med Kønssygdomme og en for andre Patienter samt Celle for sindssyge. I hver Etage fandtes Sygestuer, Opholdsstue, Thekøkken, Linnedrum m. m. samt Værelse for en Sygeplejerske. Paa 1. Sal fandtes en lille Operationsstue og i Kvistetagen fandtes nogle Værelser for Elever og Piger og i Kælderen Stuer til Portører m. fl., endvidere

Situationsplan over Amtssygehuset.

fandtes der en Spisestue for mandlige Funktionærer. I Stueetagen fandtes det egentlige Køkken. Vaskeribygningen havde i Stueetagen Dampvaskeri med tilhørende Tørrestue og Rullestue, endvidere paa 1. Sal en 3 Værelses Lejlighed for Maskinmesteren.

Samtlige Bygninger var opført af røde Mursten paa Sokkel af Granit. Tagene var dækket med røde Falssten. Bekostningen ved den første Opførelse og den første Inventaranskaffelse androg ca. 725,000 Kr. Grunden blev skænket af Aalborg Kommune. Sygehusets første Bestyrelse bestod af følgende: Stiftamtmand, Kammerherre C. Bruun, Formand, samt Amdsraadsmedlemmerne, Gaardejer N. C. Christensen, Sejlflod, og Landstingsmand N. K. Kristensen, hvilke Herrer ogsaa sad i Byggeudvalget sammen med flere andre.

Sygehusets første Overlæge var Dr. med. J. Eschen, der fratraadte 1. Januar

TH. EIKEN,
Overlæge.

1922, fra hvilket Tidspunkt den nuværende Overlæge, Dr. med. Th. Eiken tiltraadte. Sygehuset blev aabnet den 1. April 1911, idet der den Dag blev overført 10 Patienter fra det tidligere for Amt og By fælles Sygehus i Aalborg samt to Patienter fra Landet. — Siden da har Aalborg Amtssygehus undergaaet betydelige Forandringer og Udvidelser.

TH. EIKEN, Overlæge, Dr. med., er født den 4. September 1881 i Pillemark paa Samsø som Søn af Lærer J. P. Petersen og Hustru, Margrethe, født Jensen, gift 1919 med Ella E. Student 1900, med. Eksamen 1909, Reservelæge ved Aarhus Amtssygehus 1911, Assistent ved Professor Røvsings Privatlinik 1914—16, Leder af dennes Røntgenafdeling 1916—21, Prosektor path. ved Universitetet 1916—18, Dr. med 1917, 2. Reservekirurg ved Rigshospitalets Afd. C. 1918—20, 1. Reservekirurg ved Bispebjerg Hospital 1920—22, Overlæge ved Aalborg Amtssygehus 1922. Medlem af Société internationale de chirurgie. Har skrevet en Række Afhandlinger særlig om kirurgiske og røntgenologiske Emner.

CAI HOLTEN, Overlæge, Dr. med., er født den 15. November 1894 som Søn af Direktør cand. polyt. Nicolai Holten og Hustru, Juliane Marie, født Wulff, gift 1928 med Poula Margrethe Lystrup. Medicinsk Eksamen 1919, Dr. med. 17. Dec. 1925, Reservelæge ved Københavns Kommunchospital og Blegdamshospitalet 1923—31, siden da Overlæge for Aalborg Amtssygehus' med. Afdeling.

ERIK MOGENSEN, Reservelæge, er født den 3. Januar 1902 som Søn af Provst M. K. Mogens (død 1926) og Hustru, Martha Johanne, født Balslev, ugift. Medicinsk Eksamen Jan. 1927, Uddannelse ved forskellige Hospitaler fra 1927—32, siden 1. Oktober 1932 ansat som Reservelæge ved Aalborg Amtssygehus' med. Afdeling.

CENTRALFORENINGEN AF SYGEKASSER I AALBORG AMT. Centralforeningen stiftedes den 16. April 1892, fire Dage efter Sygekasselovens Vedtagelse i Rigsdagen. Dens 1. Formand var Lærer C. Nielsen, Hvorup, den fra den Tid opbevarede Forhandlingsprotokol udviser ikke, hvem de øvrige Bestyrelsesmedlemmer var. Ved Oprettelsen indtraadte straks 8 Sygekasser, nemlig: 1) Romdrup-Klarup-Storvorde-Sejlfjord, 2) Nørre Tranders, 3) Sundby-Hvorup, 4) St. Brøndum-Siem-Thorup, 5) Bælum-Solbjerg, 6) Astrup-Storarden, 7) Hals Borgerforening, 8) Skibsted-Lyngby; disse 8 Sygekasser havde et samlet Medlemsantal af ca. 1000. Man forstaar den enorme Udvikling Sygekassesagen har haft, naar det oplyses, at der i Dag i Centralforeningen er 90 Sygekasser med ca. 98,000 Medlemmer. Centralforeningens første Opgave maatte naturligvis være at faa oprettet Sygekasser rundt omkring i de Sogne, hvor der ikke endnu fandtes saadanne, og faa disse organiseret i Centralforeningen, for at man kunde optræde samlet udad til, hvor det gjaldt om at varetage Sygekassernes Interesser, endvidere optog Centralforeningen den Opgave at faa Kontrakt med Lægerne og faa ordnet Overflytning af Sygekassemedlemmer fra en Sygekasse til en anden. Kontrakt med Lægerne maatte oprettes, for at Sygekassemedlemmerne kunde faa Lægehjælp paa rimelige Vilkaar, og Overflytningsregler maatte vedtages, for at Medlemmerne kunde flytte fra et Sted til et andet uden Afbrydelse af deres Medlemsret i Sygekassen. Den første Formand, Lærer Nielsen, Hvorup, udførte da ogsaa et stort Arbejde i saa Henseende. Han fratraadte imidlertid den 16. April 1917, idet han var blevet ansat som Sygekasserevisor under Di-

rektoratet for Sygekassevæsenet og som saadan ikke kunde beklæde nogen ledende Stilling indenfor Sygekasseorganisationen. I Hr. Nielsens Sted valgtes Navigations-skolebestyrer W. Gustavsen, som var indvalgt i Bestyrelsen den 10. Maj 1910, og som endnu beklæder Stillingen. Man har senere taget andre Opgaver end de for-annævnte op. Centralforeningen har saaledes oprettet et Rekonvalescenthjem i Has-seris, hvor Sygekassemedlemmerne ganske vederlagsfrit kan opholde sig, naar de efter Sygdom trænger til Rekreation, paa Hjemmet er endvidere oprettet en af Mini-steriet godkendt Lys- og Massageklinik, hvor der ydes saavel ambulantly Behandling som Behandling af indlagte Rekonvalescenter.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af: W. Gustavsen, Formand, Malermester J. P. Snoer, Aalborg, Skrædermester A. S. Kiergaard, Løgstør, Sognefoged L. Frederiksen, Aars, Malermester A. Larsen, Fjel-lerad, Lærer, cand. phil. J. Hansen, Skelund, og Husmand Jens Olsen, Hørby pr. Hobro.

W. GUSTAVSEN,
Formand

WILHELM GUSTAVSEN, fhv. Navigationsskolebestyrer, er født den 24. December 1867 i Aalborg som Søn af Arbejdsmand Anders Gustav Andersen og Hustru, Else Kathrine Kirstine, født Wilhelmsen. Gift 1898 med Ane Kirstine Christensen. Medlem af Bestyrelsen for Centralforeningen af Syge-kasser i Aalborg Amt fra 10. Maj 1910, Formand for samme siden 16. April 1917, Formand for Fortsættelsesygekassen for Aalborg Amt siden 1929, For-mand for Nævningegrundlisteudvalget i Aalborg. Hædret med Fortjenstme-dailen.

DE SAMVIRKENDE STATSANERKENDTE SYGEKASSER I AALBORG blev oprettet med det Formaal gennem samlet Optræden at gavne Sygekassernes Medlemmer og opnaa det mest mulige for Medlemmerne ved Sygehuse, Læger etc. Samvirket har bestaaet i ca. 25 Aar og af de gavnlige Ting, som er oprettet, kan nævnes: Fælles Hjemmesygepleje, Massageklinik, Lysbehandling, og fra 1. Januar 1933 er der oprettet en Tandklinik, hvor Medlemmerne kan faa konservat Behandling og Indsættelse af kunstige Tænder.

Der er tilsluttet 11 Sygekasser med ca. 25,000 Medlemmer, deraf 2 alm. Syge-kasser, Resten Fagkasser; nogle af de tilsluttede er allerede saa gamle, at de har haft 50 og 75 Aars Jubilæum.

Forretningsudvalgets Bestyrelse bestaar af følgende: Fiske-handler L. P. Lund, Formand, Inspektionsbetjent M. Petersen, Sekretær, Typograf B. Nielsen, Kasserer, Cigarmager L. Jørgen-sen og Snedker Leth.

L. P. LUND,
Formand.

LARS PETER LUND, Fiskehandler, er født d. 9. Februar 1878 i Odense som Søn af P. L. Lund og Hustru, Augusta, født Larsen. Gift 1901 med Han-sine Dorthea L. Medlem af Bestyrelsen for Sygekassen „Phønix“, Medlem af Hovedbestyrelsen for Detail-Fiskehandlerforeningen i Danmark, Medlem af Bestyrelsen for Afholdsforeningen „Det hvide Kors“, Formand for De samvir-kende statsanerkendte Sygekasser i Aalborg.

SYGE- OG BEGRAVELSESKASSEN „PHØNIX“, AALBORG, er Aalborg Amts største statsanerkendte Sygekasse, stiftet den 25. Maj 1898 af Arbejdere fra Ce-mentfabriken Rørdal.

Sygekassen „Phonix“s Ejendom.

Anledningen til Kassens Stiftelse var den truende Konflikt mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, som kom til Udbrud i 1899. Cementfabriken havde en Sygekasse, hvor alle de fra Fabriken arbejdende var sikrede i Sygdomstilfælde.

Arbejderne forudsaa, at de ved en Arbejds - Standsning ikke alene var udelukket fra Arbejde, men i paakommende Sygdomstilfælde under en Konflikt ogsaa udelukket fra Sygehjælp, hvilket viser, at Arbejderklassen havde Forstaaelsen af Sygekassesagen og Nødvendigheden af, at sikre sig i Sygdomstilfælde for at undgaa offentlig Hjælp.

Kassen blev statsanerkendt samme Aar, men havde iøvrigt i økonomisk Henseende en Del vanskelige Aar, skønt Kassens Ydelser i Forhold til Nutiden var meget smaa. Det fremgaar af den første Vedtægt, at Ydelsen kun var 1 Kr. i Pengehjælp, Lægehjælp, halv Medicin og Hospitalsophold paa Byens Sygehus. — Nu er Ydelserne: Pengehjælp, halv Medicin, Hospitalsophold paa Kommunehospitalet, Kammilianerklinikken, Rigshospitalet, Sanatorier, Tuberkulosehospitalet, Folkekuranstalten ved Hald, Radiumstationen, Sindssygehospitalet, Rekonvalescentophold, Massage og Lysbehandling, Hjemmesygepleje, Hushjælp, hvor Hustruen er syg, Tandbehandling, Brillor, Bind og Bandager og efter Ansøgning Hjælp til Ophold paa andre anerkendte Hospitalet og Kursteder.

Kassens Regnskab for

1899:	Balance Kr.	865.60.	Kassebeholdning Kr.	49.33.	Medlemsantal	516.
1904:	„	14,316.16.	„	243.08.	„	875.
1910:	„	46,642.44.	Formue Kr.	17,720.50.	„	2,294.
1915:	„	107,454.40.	„	70,970.34.	„	5,499.
1920:	„	642,012.16.	„	102,708.25.	„	12,325.
1925:	„	1,104,942.49.	„	479,191.18.	„	14,427.
1930:	„	1,227,612.10.	„	584,406.12.	„	16,668.

Medlemsantallet er ved Slutningen af 1932 ca. 18,000 nydende og 1500 bidragydende Medlemmer.

Under Kassens Virksomhed hører siden Invalideforsikringslovens Ikrafttræden i 1921 ogsaa Invalideforsikring, som er af stor Betydning for Medlemmerne I 1931 udbetaltes ialt gennem Kassen til de Invalideforsikrede Kr. 182,807.46.

Til Sygekassen er ligeledes tilknyttet en Begravelseskasse omfattende ca. 6000 af Sygekassens Medlemmer og disses Børn — Begravelseshjælpen er 300 Kr. til Voksne og 35—50 Kr. til Børn.

Kassen ejer sin egen Ejendom, hvoraf Stueetagen anvendes til Kontorer, 1. Sal til Tandklinikken, 2. Sal til Lys- og Massageklinik, 3. Sal til Hjemmesygeplejen.

Kassens Personale er for Tiden: 7 paa Kontoret, 5 Inkassatorer, 1 Sygekontrolør, 6 Sygeplejersker, 2 Sygeplejersker paa Lysklinikken og 3 Massører.

Af foranstaaende fremgaar det ret tydeligt, at det har taget Tid inden Befolkningen har forstaaet, hvilken Fordel den havde ved Sygekasseloven af 1892, og at der skulde særlig Paavirkning til for at faa Folk til at benytte Loven. Denne Paavirkning kom i 1918—19 i Form af Dyrtid og Spansksyge-Epidemien, hvilket foranførte Statistik udviser, idet Kassens Medlemsantal i 5 Aars Perioden 1915—20 voksede med 7000 Medlemmer.

Sygekassens forskellige Formænd har været: E. Nielsen, P. Christensen, N. E. Strømborg, H. C. Danielsen, W. Gustavsen og A. M. Jensen.

Kassens nuværende Bestyrelse bestaar af: Malermester J. P. Snoer, Formand, Forretningsfører N. Jensen, Kirkebetjent A. Larsen, Næstformand, Maler M. Hvidbjerg, Sekretær, Tapetserer S. M. Jensen, Barbermester Th. Madsen, Skræder O. Hansen, Barbermester J. Norvin, Fiskehandler L. P. Lund, Assistent Th. Hansen, Forretningsfører J. Jensen og Maler Chr. Christensen. Kassens Revisorer er Bogholder Sophus Pallesen og Bestyrer Harald Andersen.

J. P. SNOER,
Formand

N. JENSEN,
Forretningsfører.

MARIE LEHM,
Oversygeplejerske.

GLUDRUN ELSIG,
Bestyrerinde.

JENS PETER SNOER, Malermester, er født den 17. December 1874 i Aalborg som Søn af Arbejder Peter Snoer og Hustru, Else Marie, født Jensdatter. Gift 1897 med Johanne Persson. Tidl. Viceoldermand i Aalborg Malerlaug, Byraadsmedlem i en kortere Periode, i Bestyrelsen for Sygekassen „Phønix“ siden 1907, siden 1920 Formand for samme.

NIELS JENSEN, Forretningsfører, er født den 9. Februar 1872 i Aarhus som Søn af Restauratør Hans Jøcum Jensen og Hustru, Anna, født Nielsen Kusk. Gift 1899 med Karen Marie Pedersen. Lært Handels- og Kontorfaget i Silkeborg. Næstformand i Ligningskommissionen, Revisor for Kommunen, Kasserer for Ansgar Kirken, Formand for Sygekassernes Hjemmesygepleje, Næstformand for Centralforeningens Pensionsfond, Næstformand for Forsikringsselskabet „Jylland“, siden 1. Januar 1911 Forretningsfører for Sygekassen „Phønix“.

MARIE LEHM, Oversygeplejerske, er født den 17. Juni 1887 i Asaa som Datter af Garver Vilh. Lehm og Hustru, Anna, født Jensen. Oversygeplejerske ved Sygekassernes Hjemmesygepleje, Forstanderinde for D. S. R.s Bureau, Røde Kors og Sygekassernes Hushjælp.

GUDRUN ELSIG, Bestyrerinde, er født den 29. Oktober 1896 i Kendum Sogn som Datter af Gaardejer Jens Elsig og Hustru, Bodil, født Thøgersen. Dimitteret fra Statsseminariet i Haderslev, Fyns Stifts Husmandsskole 3½ Aar, 1 Assistent paa Folkekøkkenet i Aalborg, siden 1. Maj 1925 Bestyrerinde paa Sygekassernes Rekonvalescenthjem i Aalborg.

SYGE- OG BEGRAVELSESKASSEN „HAABET“, AALBORG. Arbejdsmændenes Fagforening i Aalborg afholdt den 6. December 1885 et Møde, hvor Højskoleforstander Bjørnbach, Fjellerad, talte for Oprettelse af en Sygekasse.

Paa en Generalforsamling den 12. Juli 1886 vedtoges det at oprette en Sygekasse for Arbejdsmændene i Aalborg, og der nedsattes et Udvalg til at udarbejde Love, der paa en Generalforsamling den 28. August fremlagdes og godkendtes, og Sygekassen blev stiftet med 26 Medlemmer.

Paa et Møde den 16. Oktober 1890 fremsattes Forslag om at udskille den fra Fagforeningen, men dette blev forkastet paa et Møde, der afholdtes den 12. November 1890. Den 25. Marts 1893 blev der paany fremsat Forslag om Adskillelse fra Fagforeningen, og det blev vedtaget paa en Generalforsamling den 5. April 1893, og Sygekassen blev kaldt „Arbejdsmændenes Sygekasse“.

Der oprettedes en Lægekasse, fra hvilken Lægen fik 5 Kr. aarlig for en Familie. Denne Lægekasse sammensluttedes senere med Sygekassen. Der blev oprettet en Begravelseskasse, hvor der skulde betales 10 Øre til hvert Lig, denne er senere udskilt fra Sygekassen. I 1898 oprettedes en Understøttelseskasse til Hjælp i særlige svære Sygdomstilfælde, men denne eksisterer ikke mere.

Spørgsmaalet om at faa Sygekassen statsanerkendt var første Gang fremme den 22. Juli 1892, men det blev dog den 5. November s. A. vedtaget at vente foreløbig. Paa Bestyrelsesmødet den 2. November 1897 fremsattes Spørgsmaalet igen, og der blev nedsat et Udvalg til at forhandle og indhente Oplysninger hos Sygekasseinspektøren, og paa et Møde den 6. Juni 1898 gav Udvalget Meddelelse om de indhentede Oplysninger, og det vedtoges, at der ikke skulde søges videre om Statsanerkendelse.

Paa et Bestyrelsesmøde den 13. November 1902 vedtoges det at anbefale Generalforsamlingen at faa Kassen statsanerkendt, ligeledes at faa den optaget i Centralforeningen, og paa Generalforsamlingen den 23. November 1902 vedtoges det med 48 Stemmer mod 12 at faa Sygekassen statsanerkendt samt vedtoges det at blive Medlem af Centralforeningen. Direktoratets Anerkendelse forelaa den 13. December 1902.

Det kan i denne Forbindelse ikke undlades at omtale en Mand, Niels Chr. Christensen, Østerbro, Aalborg, der ved Lodtrækning blev valgt til Formand for Sygekassen den 23. November 1902 og virkede som saadan til 30. Marts 1927, ialt ca. 25 Aar, hvorefter han ikke mere ønskede at modtage Valg. Sygekassen optog indtil 23. Juli 1913 ikke Medlemmer under 18 Aar, men efter den Tid nedsattes Aldersgrænsen til 15 Aar, og den 25. Februar 1914 blev det tilladt at optage ugifte Kvinder, der arbejdede paa Fabrikkerne. Endelig fra 1. Januar 1915 fik Kassen Tilladelse til at optage Medlemmernes Børn indtil det 18. Aar. Den 1. Oktober 1921 gav Direktoratet Tilladelse til at Kassen blev aabnet for Medlemmer i alle Stillinger og Brancher paa Betingelse af, at den fik et andet Navn, og det vedtoges at kalde Sygekassen „Haabet“. Fra 1. April 1932 oprettede Sygekassen en genforsikret Begrav-

J. M. CHRISTIANSEN,
Formand.

velseskasse, hvor Medlemmerne er begravelsesforsikret for 300 Kr. Ligeledes har Sygekassen i Fællesskab med de andre Sygekasser i Aalborg Hjemmesygepleje, Massage- og Lysklinik, Tandklinik, Hjælp til Husgerning under Sygdom, og yder ellers Hjælp til alt, hvad der kan forlanges under Sygdom.

Sygekassens samlede Medlemsantallet den 31. December 1931 var 4540, og af disse nyder 84 Medlemmer Invalidere.

J. ANDERSEN,
Forretningsfører.

JENS MARINUS CHRISTIANSEN, Formand, er født den 26. Maj 1872 i Solbjerg som Søn af Skomager J. Christensen og Hustru, Marie, født Andersen. Gift 1896 med Mathilde Jønsson. Næstformand for Havnearbejdernes Fagforening fra 1925—27, Næstformand i socialdemokratisk Afholdsforening. Medlem af Bestyrelsen for Syge- og Begravelseskassen „Haabet“ siden 1914, siden 1927 Formand for samme.

JENS ANDERSEN, Forretningsfører, er født den 29. Januar 1872 i Møldrup pr. Arden som Søn af Husmand Niels Andersen og Hustru, Marie, født Marcussen. Gift 1897 med Laurine Marthine Thomsen. Kasserer for Arbejdsmændenes Fagforening 1902—12, Kasserer for Arbejdsmændenes Fællesorganisation siden 1908, Revisor for Syge- og Begravelseskassen „Haabet“ 1903—12, siden 1912 Forretningsfører for samme.

FORTSÆTTELSESSYGEKASSEN FOR AALBORG AMT. I Sygekasseloven af 1892 bestemtes det, at man for at være ubemidlet Medlem af en statsanerkendt Sygekasse ikke maatte have mere end en nærmere bestemt aarlig Indtægt, ligesom Formuen heller ikke maatte overstige en fastsat Grænse. Nu hændte det imidlertid, at en Person, som ved sin Indtrædelse i Sygekassen var ubemidlet i Sygekasselovens Forstand, men senere var saa heldig at blive mere velstillet, maatte udtræde af Sygekassen. Dette var selvfølgelig meget uheldigt for disse Mennesker, idet de saa, hvis de fremdeles ønskede at være sygeforsikrede, ikke havde anden Udvej end at henvende sig til private Sygeforsikringselskaber og betale dyre Præmier, Behandlingen fra disse Selskabers Side var heller ikke lige kulant. For at raade Bod paa disse uheldige Forhold, oprettedes i 1913 Fortsættelsesygekassen for Aalborg Amt, hvortil disse Medlemmer kunde overføres og for et rimeligt Kontingent faa den nødvendigste Hjælp under Sygdom, ligesom de, hvis de atter skulde blive ubemidlet, kunde føres tilbage til en anerkendt Sygekasse uden Hensyn til Alder og Helbredstilstand. 1917 gik Fortsættelsesygekassen imidlertid over i den da oprettede „Sygeforsikringsforeningen „Danmark“, som skulde være Fortsættelsesygekasse for hele Landet. Efter en halv Snes Aars Forløb kom man dog rundt omkring i Landet til den Opfattelse, at man hellere vilde have en lokal Fortsættelsesygekasse for hvert Amt, og Fortsættelsesygekassen for Aalborg Amt oprettedes paany den 24. September 1929. Til Formand valgtes Centralforeningens Formand, Navigations-skolebestyrer W. Gustavsén, til Næstformand og Sekretær valgtes Overpolitibetjent Skriver Jensen, medens de øvrige Bestyrelsesmedlemmer kom til at bestaa af d'Hrr. Overlærer H. Bertelsen, Aars. Lærer Joh. Mark, Vægger, Uddeler Bech, Østrup, N. P. Larsen, Kongerslev, og pens. Lærer M. Vandborg, Gunderup; sidstnævnte er senere

J. L. JOHANSEN,
Forretningsfører.

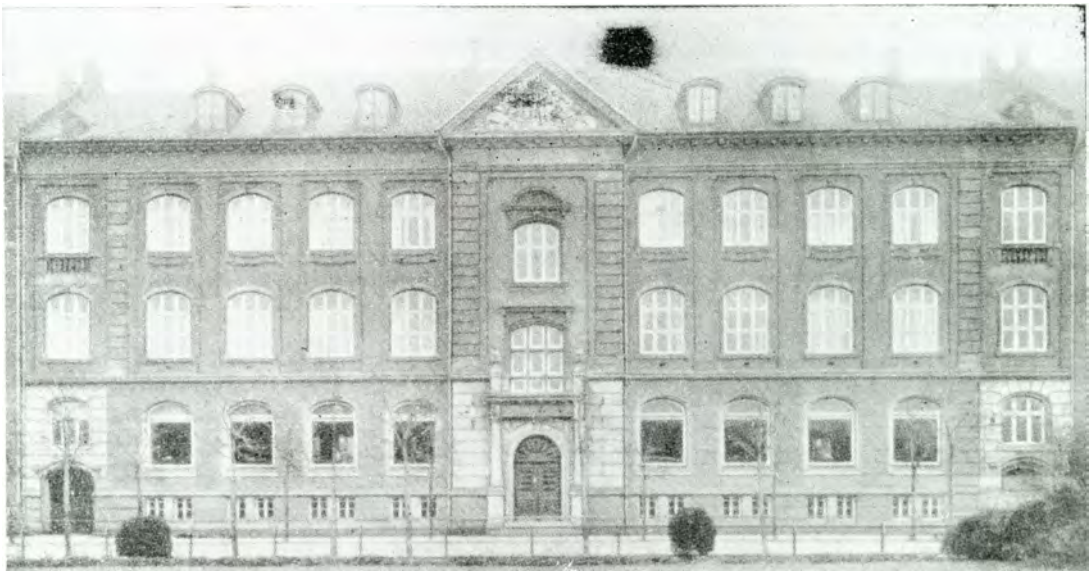
udtraadt og i hans Sted er valgt Lærer Johs. Leth Clausen, Formanden og de øvrige Bestyrelsesmedlemmer fungerer fremdeles. Foreningen tæller for Tiden ca. 2700 Medlemmer, men man er dog forberedt paa nogen Nedgang i Medlemstallet, idet en Del af Medlemmerne føres tilbage til de anerkendte Sygekasser paa Grund af Nedgang i Formue og Indtægt som Følge af de for Tiden herskende Nedgangstider. Foreningens Forretningsfører er Bogholder J. L. Johansen, der antoges ved Foreningens Genoprettelse og fremdeles fungerer som saadan.

JOHANNES LAURITZ JOHANSEN, Forretningsfører, er født den 10. Juni 1886 i Bogense som Søn af Stationsforstander Rasmus Johansen og Hustru, Karen, født Larsen. Gift 1922 med Margrethe Nørgaard. Fuldmægtig i Landmandsbanken og Bankbogholder til 1926, Bogholder for det offentlige Slagtehus, siden 1. September 1929 Forretningsfører for Fortsættelsessygekassen for Aalborg Amt.

KREDITFORENINGEN AF EJERE AF MINDRE EJENDOMME PAA LANDET I JYLLAND, Aalborg, er stiftet den 29. Juni 1880. Der ligger en rig og fyldig Historie bag Husmandskreditforeningens Tal og Summer, og vi kan ved nærværende kun give et lille Uddrag af Kreditforeningens Udvikling.

Dens Stifter og Grundlægger er Overretssagfører E. E. Elmquist. Gennem et ihærdigt, dygtigt og maalbevidst Arbejde, førte han Tanken om en Kreditforening for de jyske Husmænd ud i Virkelighed og virkede som administrerende Direktør til sin Død i 1900, da han afløstes af nuværende Direktør, Justitsraad Ludv. Petersen, der — hvilket er ret enestaaende — har været i Kreditforeningens Tjeneste siden dens Stiftelse og stadig fungerer.

Det var næsten symbolsk for en Institution, der skulde omfatte et hidtil uanseeligt Samfundslag, at Kreditforeningen begyndte sin Virksomhed under primitive For-

Kreditforeningens Bygning.

hold i ganske smaa Lokaler i Aalborg Teaterbygning i Jernbanegade. Selve Arbejdet begyndte stort nok, idet der den første Udlaanstermin, den 11. December 1880 blev udbetalt 1654 Laan til et samlet Beløb af Kr. 1,865,350. Nu er der over 112,000 Laan med en Udlaanssum paa ikke mindre end 443 Millioner Kr.

Tal har deres egen urokkelige Autoritet, som ikke kan omstødes, og danner den absolute Virkelighed, det faste Grundlag for visse Livsrørelser og deres Bedømmelse. Husmandskreditforeningens Tal danner i deres skarpt tilhuggede Realitet et Monument over Tusinder af jydsk Hjem Livskamp og Livslykke, de udtrykker Omfanget og Folkebetydningen af et stort Samfundslags Rejsning til eget Gavn og dets Indsats i Nationens fælles Livsværk. Og samtidig med Husmandsstandens økonomiske Rejsning fulgte samtidig en social og kulturel Rejsning.

Foreningen gik sundt og roligt fremad, klarede sine Administrationsudgifter og forøgede sin Reservefond, som nu er ca. 15 Mill. Kr. Den store og stadige Tilgang af Laantagere udvidede Arbejdet betydeligt og gjorde de hidtidige Kontorlokaler for smaa. Foreningen købte derfor 1884 en Ejendom paa St. Vestergade, hvor den derefter havde sine Kontorer i 23 Aar, indtil den i 1907 rejste sin store og smukke Bygning ved Banegaardspladsen. Aar for Aar blev Kreditforeningen til Hjælp for Husmændene i stadigt videre Udstrækning og den staar stadig paa alle Maader vel funderet i økonomisk Henseende. Takken herfor maa ydes til alle de Mænd, som har været knyttet til Foreningens Ledelse, men endvidere maa det ikke glemmes, at Foreningen har den Lykke at være i Besiddelse af et Personale, der er arbejdsomt, pligtopfyldende og forstaar sit Kald.

Kreditforeningens nuværende Bestyrelse bestaar af følgende: Johannes Andersen, Bjerringbro, Formand, Knud P. Jensen, Ry, N. Kristiansen, Sparkjær, G. C. Gregersen, Broust, Justitsraad Ludv. Petersen, adm. Direktør. Formand for Repræsentantskabet er Folketingsmand N. Fisker, Kasserer er Forfatteren P. Lauritsen og Bogholder er C. Chr. Christensen. Kontorchef er I. H. Christensen.

E. E. Elmquist.

LUDV. PETERSEN,
adm. Direktør.

J. H. CHRISTENSEN,
Kontorchef.

P. LAURITSEN,
Kasserer.

C. CHR. CHRISTENSEN,
Bogholder.

ALBORG BYS OG OMEGNS SPAREKASSE. De første Sparekasser i moderne Forstand oprettedes i Tyskland i sidste Halvdel af 1700erne, og som den allerførste nævnes den „herzogliche Leihkasse“ i Braunschweig i Aaret 1765. I Tids-

rummet indtil Aarhundredets Slutning fik den adskillige Efterfølgere omkring i Tyskland, Schweiz og England. — Den første Sparekasse indenfor det egentlige Danmark blev stiftet 1810 paa Grevskabet Holsteinborg, og dens Oprettelse var et Udslag af den paa saa mange Maader udmærkede Lensgreve Frederik Adolph Holsteins Iver for sine Bønders Velfærd. 1816 stiftedes Odense Bys Sparekasse, 1820 Ærøskøbing, samme Aar fulgte Sparekassen for København og Omegn, og den næste i Rækken blev Aalborg Bys og Omegns Sparekasse, som oprettedes i 1824

Grundlæggelsen af dette Pengeinstitut skyldtes først og fremmest Byens højeste

Jacob Kjellerups Gaard, Hjørnet af Vesteraa og Grotumsgade, hvor Indgangen var til Sparekassens første Kontor.

Embedsmand, Stiftamtmand, Geheimekonferensraad Frederik Molke. Den Kreds af Mænd, Stiftamtmanden satte sig i Forbindelse med, da han havde fattet Tanken om Sparekassens Oprettelse var sammensat paa følgende Maade: Byens Købmandsstand var repræsenteret ved sit mest fremragende Medlem, Justitsraad, Overkøbmand Jacob Kjellerup samt ved Købmand Anders Giødvad, dens civile, militære og gejstlige Embedsstand ved Byfoged Schmidt, Amtsforvalter Svanholm, Rektor Tauber, Major Hegermann og Pastor Henneberg. Jacob Kjellerup, der i sin By nød enestaaende Anseelse for Klogskab og Fremsynethed, gik med varm Interesse ind paa Sagen, og laante den sit ansete Navn og samtidig et betydeligt personligt Arbejde, og kom derfor med Rette i den almindelige Bevidsthed til at staa som Sparekassens egentlige Grundlægger. Hans Navn stod øverst blandt Indbyderne, og i hans Købmandsgaard fik Sparekassen sit første Kontor.

Stifterne af Aalborg Sparekasse brugte som Forbillede, Sparekassen for København og Omegn, der i hvert Tilfælde foreløbig kun skulde tjene til Opsparing,

medens der ikke tænktes paa Frugtbargørelsen af de indskudte Kapitaler ved lokale Udlaan, men derimod havde Stifterne den Tanke, at der maatte gives dem Adgang til at indlevere Pengene til Statskassen og faa dem forrentet af denne. Ang. dette samt om nogle yderligere Betingelser for den vordende Sparekasse indsendtes under 8. August 1823 et Andragende i hvilket Hovedpunkterne var: 1) at Indskuddene maae indleveres i den herværende Amtsiue og for saadan Indlevering af Statskassen forrentes med 5 pCt. p. a., 2) at Breve til og fra Sparekassens Direction imellem Aalborg og Kjøbenhavn maae passere portofrit, 3) Fritagelse for at bruge stemplet Papir ved Cassens Omsætning, 4) Fritagelse for Arrest og Beslag for de i Cassen indestaaende Summer. Det ansøgte bevilgedes i det væsentlige under 10. December 1823, hvorimod det tredie Punkt om Portofrihed hverken nu eller da man paany i September 1824 ansøgte derom kunde indrømmes Sparekassen.

Efter at have opnaaet de ovennævnte Begunstigelser traadte Sparekassens Stiftere den 12. Maj 1824 frem for Offentligheden med et Opraab, som den følgende Dag blev trykt i „Aalborg Stifts Adresse-Avis og Avertissementstidende“. Sparekassens første „General-Regnskab“ indeholdt følgende Oplysninger: Af 279 Sparere er der ialt indsat et Beløb af 17,004 Rbd. 35 Sk., hvoraf det største Antal af Konti tilhørte Børn og Skoledisciple, for saadanne var der i Aarets Løb paa 143 Sparekassebøger indsat 5679 Rbd. 89 Sk.

Da Jacob Kjellerup i 1829 trak sig ud af Sparekassens Bestyrelse, maatte denne som Følge heraf være betænkt paa at skaffe sig et nyt Lokale, og i Henhold til Kommunalbestyrelsens Beslutning fik Sparekassen fra den 2. Maj 1829 overladt et Lokale paa Aalborg Raadhus, hvor den fortsatte sin Virksomhed. Denne Ordning, der naturligvis kun var midlertidig, varede i 4 Aar. I 1833 lejede Sparekassen sig et Kontor i en Vinhandler Boch tilhørende Gaard paa Hjørnet af Bispensgade og Gravensgade. I 1837 flyttede Kontoret til den ved Siden af Raadhuset, imellem Adelgade og Gammeltorv, liggende Ejendom, hvor Sparekassen lejede et Lokale af Jens Wadum for 36 Rbd. aarlig, hvilken Leje senere blev forhøjet til 40 Rbd. Her havde Sparekassen Kontor i 8 Aar, men 15. April 1845 flyttede den til den saakaldte Ellen Marsvins Gaard ved Østeraa, hvor Pladsforholdene var bedre, men Lejen ogsaa unægtelig betydelig højere, nemlig først 60, senere 70 Rbd. — Disse mange Flytninger, som paa flere forskellige Maader var uheldig for Sparekassens Drift, fremtvang naturligvis den Tanke, at det vilde være ønskeligt, om Sparekassen snart kunde komme i Besiddelse af egen Ejendom. Imidlertid indløb der den 8. Februar 1847 nogle Tilbud til Sparekassen om Byggegrunde, bl. a. fra „Tobaksentreprenør“ C. W. Obel, som tilbød at sælge en ham tilhørende Byggegrund ved Adelgade. — Herved fremskyndedes Beslutningen om at bygge, og i Sommeren 1847 rejstes paa nævnte Grund den første Sparekassebygning, der blev taget i Brug i 1848. Sparekassens Erhvervelse af egen Bygning betegnede et stort Fremskridt, og virkede ogsaa tilfredsstillende i en Aarrække, men dels frembød Forholdene her ikke Muligheder for de Udvidelser, som efterhaanden kunde være ønskelige, og dels var og blev Beliggenheden i Adelgade mere tilbagetrukket og afsides, end det sømmede sig for et stort Pengeinstitut. I et Direktionsmøde den 1. Februar 1872 foreslog Wilh. Staun, at man skulde have sin Opmærksomhed henvendt paa et bedre beliggende Forretningslokale, og gav Stødet til, at man i det følgende Aar af Enkefru Cohen købte den paa Hjørnet af Nytorv og Østeraa beliggende Ejendom, den saakaldte „Svalegaard“, for en Pris af 26,000 Rbd. Denne Bygning maatte nu vige og give Plads for en ny Bygning, hvis Opførelse af Sparekassen blev overdraget til Arkitekt, se-

ner Professor, Vilhelm Klein. Den 4. Juli 1873 nedlagde Direktionen Grundstenen til den nye Bygning ved en lille Højtidelighed, hvorved Formanden, Etatsraad Quist, idet han i Grunden under Hovedindgangen nedlagde en Blyplade med Inskription, nogle gangbare Mønter m. m., udtalte følgende Ord: „Saa være denne Plade til Minde om, at Aalborg Bys og Omegns Sparekasse den 4. Juli 1873 lagde Grunden til et nyt Kontorlokale. De Forhaabninger, hvormed man for omtrent 50 Aar siden modtog Budskabet om Sparekassers Oprettelse her i Landet, ere ikke blevne skuffede. Sparekasserne har virket heldigt paa en storartet Velgørenhed, og jeg er vis paa, at enhver, som her er tilstede, med den nuværende Bestyrelse deler Ønsket om, at det maa lykkes de tilkommende Bestyrelser under alle Forhold at virke i tidssvarende Retning i Sparekassens velforstaede Interesse.“

Det er naturligvis ikke muligt gennem nærværende at give en fyldestgørende Skildring af Sparekassens forretningsmæssige Gang gennem de 100 Aar, fra den Dag, den 12. Juni 1824, da der indsattes 233 Rbd. 80 Sk. i Kontoret bagved Jacob Kjellerups Bod, indtil Dagen i Dag, da Sparekassen i Bevidsthed om sit store Samfundsansvar forvalter en Kapital paa mange Millioner Kroner. Da den lidt ældre og langt større Kollega „Sparekassen for København og Omegn“ den 1. Maj 1920 kunde fejre sit 100 Aars Jubilæum, sendte Aalborg Sparekasse den en Lykønskning, hvori der bl. a. udtaltes Haab om, „at Fremtidens Kaar for Sparekasevirksomheden, i første Linie Befolkningens Velstand, maa gøre det muligt vedvarende at hævde og udvikle Bestræbelserne for at frugtbar gøre og betrygge vort Fædrelands Sparemidler“.

Aalborg Bys og Omegns Sparekasses Direktører er: C. V. Olsen, I. F. Petersen, P. F. Cordes og W. Svanholm.

C. V. OLSEN,
Direktør.

C. V. OLSEN, Grosserer, Sparekassedirektør, er født den 2. Juli 1862 som Søn af Proprietær L. Olsen og Hustru, Anna, f Petersen. Gift 1887 med Ellen Dam. Indehaver af Eksportfirmaet C. V. Olsen, Aalborg. Direktør i Aalborg Bys og Omegns Sparekasse siden Septbr. 1909.

J. F. PETERSEN,
Direktør.

JOHANNES FREDERIK PETERSEN, Sparekassedirektør, er født den 17. September 1870. Ansat i Aalborg Diskontobank fra 1884—88, Assistent i Sparekassen 1888, Fuldmægtig 1899, Bogholder 1903, Direktør siden 8. Januar 1917. I Repræsentantskabet for Landsforeningen af større Sparekasser i Danmark, i Bestyrelsen for Sam-

menslutningen af jydsk Købstads-Sparekasser, i Repræsentantskabet for Dansk Sparemærkekasse, i Fællesraadet til Fremme af Sparebankens Udbredelse blandt Skolebørn, i Bestyrelsen for Klosterstermarksskolen i Aalborg, i Bestyrelsen for A/S H. P. Springborgs Trævarefabrik i Aalborg, i Bestyrelsen for N. K. Strøybergs Rejselegat, Medlem af Budolfi Sogns Menighedsraad, Kirkeværge for Aalborg Domkirke.

AALBORG DISKONTOBANK A/S. En Del af Byens Borgere rettede omkring Aar 1850 en Henvendelse til Nationalbanken i København, der dengang faktisk var Landets eneste Bank, om at oprette en Filial i Aalborg. Henvendelsen førte imidler-

tid ikke til noget Resultat, og da Handelsstanden maatte have en Bank, der kunde tage andre Opgaver op, end de af Sparekassen røgtede, søgte en Kreds af Byens Forretningsmænd Forbindelse med Oplandets Godsejere, og det lykkedes at tegne saa stor en Aktiekapital, at der den 6. September 1854 kunde holdes stiftende Generalforsamling. Banken aabnedes den 7. November 1854.

Banken begyndte meget smaat i lejede Lokaler i Carl Bruuns Gaard paa Nytorv, og Personalet bestod af Bogholder E. Ludvig Kjær og et Bud. For sit Hverv fik Bogholderen aarlig 500 Rd. samt Fribolig. Direktionen bestod af følgende: L. W. Sass, Chr. Lassen, Chr. Simoni, S. A. Jacobsen og Emil Schrøder. Kasserervirksomheden udførtes af Direktionen.

Ved første Aars Regnskabsafslutning var Aktiekapitalen vokset til 111,734 Rd. 4 Mk. 5 Sk. I 1861 flyttede Bankens Kontor til „Lauget“ ved Stormgade (den senere Politistation), og i 1872 maatte man atter udvide, og Banken købte da den gamle Kong Hans' Gaard for at nedrive denne og bygge en ny Ejendom paa Grunden, hvilket Byraadet satte sig imod, da man mente at den gamle Bygning burde bevares. Banken tilbød Byen at købe Gaarden, hvilket imidlertid blev afslaaet, og i 1874 stod den nye Bankbygning paa den gamle Gaards Grund. Bygningen er opført efter Tegning af Arkitekt Herholdt, og er i 1920—21 moderniseret af Arkitekt Paludan.

Formand for Bankens første Repræsentantskab var Godsejer M. Steintal, den nuværende er Direktør, Ingeniør A. Boeck Hansen, R. af D. Bankens Direktører er Olaf Nielsen, R. af D., og Rob. C. F. Lund.

A. BOECK HANSEN,
Direktør.

AXEL BOECK HANSEN, Direktør, cand. polyt., R. af D., er født den 15. December 1871 i København som Søn af Skibsfører Chr. Hansen og Hustru, Emilie, f. Boeck. Gift 2. Gang med Magda Nielsen. Adgangs-eksamen til Søofficersskolen 1890, exam. polyt. 1892, cand. polyt. 1897, Ingeniør hos Stadsingeniøren i Odense 1896, hos Stadsingeniøren i København 1898, Ingeniør hos Ingeniørfirmaet F. L. Schmidt & Co. fra 1898—1901, Driftsbestyrer paa A/S Portland Cementfabriken Danmark, Aalborg, 1901, Direktør for samme 1913—18, Direktør for A/S Aalborg Portland Cementfabrik fra 1. Juli 1924, teknisk Overleder af Cementfabrikerne Kongsdal 1908—27, Cimbria og Dania 1918—27, Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af danske Cementfabriker fra 1913, Formand fra 1924, og for Nordjyllands Redningskorps fra 1920, Medlem af Arbejdsraadet fra 1924, fra s. A. Medlem af Hovedbestyrelsen for Industrifagene og Arbejdsgiverforeningen samt af sidsnævntes Forretningsudvalg, Formand for Bestyrelsen for Forenede nordjydske Teglværker fra 1925, og for Godthaab Teglværk fra 1927, Medlem af Hovedbestyrelsen for Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, af Bestyrelsen for A/S A. Abel og for Aalborg Teglværkers Kontor, Medlem af Repræsentantskabet i Pensionsforsikringsanstalten 1927, Formand i Bestyrelsen for De danske Betonfabriker fra 1927, Medlem af Bestyrelsen for A/S Brd. Bentzen, Aalborg Trælasthandel, for A/S Dansk Eternitfabrik fra 1927, for A/S Dans Schmidt Trust Co, fra 1929 og for Cementfabriken Cimbria fra 1929, Medlem af Bestyrelsen for Cementfabrikerne Danmark, Kongsdal og Dania fra 1929, samt for A/S William Boas fra 1929, Formand i Cementcentralens Forretningsudvalg fra 1929, Medlem af Industri- raadet fra 1929, Formand i Bestyrelsen for Aalborg Diskontobank fra 1926.

OLAF NIELSEN, Bankdirektør, R. af D., er født den 10. Maj 1880 i København som Søn af Manufakturhandler Anton Nielsen (død 1899) og Hustru, Martine, f. Frederiksen (død 1896). Gift 1917 med Signe Wilhelmine Møller, Datter af Justitsraad, Handelsskolebestyrer H. Møller. Assistent, Fuldmægtig og Filialrevisor i Københavns Handelsbank 1896—1914, Direktør for de danske Provinsbankers Forening 1916—26, Formand 1921—26, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg ny Dampmølle fra 1925, Medlem af Landmandsbank-Nævnet 1923—26, Medlem af Valutakonferencen i August 1923, Medlem af Industriudvalget 1925—26 og af Banklovsudvalget i 1929—30.

ROBERT C. F. LUND, Bankdirektør, er født den 19. Maj 1890 i Aarhus som Søn af Blikkenslager Frederik Christian Lund og Hustru, Mathilde, født Madsen. Gift 1917 med Ulla Freuchen. Ansat ved Handels- og Landbrugsbanken i Silkeborg 1905, The Bank of British North America i Canada 1911—16, Bogholder i Nykøbing F. 1916—19, Direktør for Lollands Bank, Nakskov, 1919—23, Formand i Bestyrelsen for A/S Kjærs Mølles Fabriker, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Kunstmuseum, siden 1. April 1923 Direktør i Aalborg Diskontobank.

NORDJYLLANDS REDNINGSKORPS. Paa Foranledning af afdøde Overdirektør Falck, København, blev der i Aaret 1919 indledet Forhandlinger med ledende Mænd i Aalborg og Nørresundby angaaende Oprettelsen af et Redningskorps i Aalborg. Der eksisterede ganske vist et Sygetransport-Kompagni i Aalborg, hvis Indehaver var Hr. Poul Winding, men noget egentligt Redningskorps var der ikke Tale om, og da Overdirektør Sophus Falck mente, at der vilde være Betingelser til Stede for Oprettelsen af et Redningskorps efter samme Mønster, som det allerede eksisterende i København, blev der samtidig indledet Forhandlinger med Hr. Poul Winding om eventuel Overtagelse af hans Sygetransport-Kompagni.

Efter en Del Forhandlinger og Møder blev Nordjyllands Redningskorps A/S stiftet i Aaret 1920, efter at Sygetransport-Kompagniet var blevet købt, og den 1. December samme Aar kunde det nye Selskab paabegynde sin Virksomhed. Korpsets første Bestyrelse havde følgende Sammensætning: Konsul M. Kragelund, Aalborg, Formand, Direktør A. Bøeck Hansen, Aalborg, Næstformand, Ingeniør N. Holten Andersen, Nørresundby, Konsul V. Mouritsen, Aalborg, og Overdirektør Sophus Falck, Overretssagfører V. Falbe Hansen samt Grosserer Kai Lippmann alle af København.

Endvidere blev der indvalgt i Bestyrelsen Direktør Hegelund som Repræsentant for Aalborg Kommune, og Borgmester Jacobsen for Nørresundby Kommune.

Forinden Korpset den 1. December 1920 paabegyndte sin Virksomhed, var Grundstenen til den nye Station i Urbansgade blevet nedlagt den 9. November s. A., og i Tiden indtil Stationen

Redningskorpsets Vognpark.

nen var færdigbygget, havde det nystiftede Korps til Huse i Valdemarsgade 4. Som Leder af Korpset var antaget Overassistent Erik Christiansen, København. Det viste sig hurtigt, at alle Betingelser for et Redningskorps i Aalborg var til Stede, idet Korpset, der begyndte med 4 Sygevogne og en stor Lastvogn, stadig har maattet foretage Nyanskaffelser. Korpset raader i Dag over følgende Vogne:

5 Sygevogne, 2 Kranvogne, 2 Brandvogne, 2 Delahaye Motorpumper, 1 Ellehammer-Sprøjte, 1 Inspektionsvogn, foruden de i Oplandet udstationerede 3 Automobilsprøjter, ialt 13 Vogne og 3 Motorpumper.

Da den nye Station i 1927 viste sig at være for lille, blev der bygget en ny Garage i Gaarden med Plads til 3 Vogne, og i 1928—29 byggedes der yderligere et Slangetørringstaarn.

Korpsets nuværende Bestyrelse har følgende Sammensætning: Ingeniør N. Holten Andersen, Nørresundby, Formand, Konsul K. Kragelund, Aalborg, Næstformand, Direktør A. Boeck Hansen, Aalborg, Byrådsmedlem Marius Andersen for Aalborg By, Sagfører Nielsen Dahl, for Nørresundby, Direktør Harry Falck, Aarhus, Overretssagfører V. Falbe Hansen, København, og Grosserer K. Lippmann, København. Korpsets Assistent, Hr. H. Fruensgaard blev, ved Direktør Erik Christensens Død i 1928, ansat som Direktør for Korpset.

HENRY FRUENSGAARD, Direktør, er født den 21. September 1901 som Søn af Formand Martin Fruensgaard og Hustru, Mariane, født Christensen. Gift 1925 med Asta Marie Nielsen. Siden 1. Juni 1928 ansat som Direktør for Nordjyllands Redningskorps.

H. FRUENSGAARD,
Direktør.

AALBORG BANEGAARD og samtidig Jernbanelinien Aalborg—Randers indviedes den 18. September 1869. Som man vil forstaa var det en Mærkedag for Byen, idet man længe havde følt sig stedmoderligt behandlet i Forhold til de andre Byer. Aalborgs Navn var dog stadig blevet nævnt i Forbindelse med nye Jernbaneanlæg, men man havde undgaaet Byen, hvilket skadede dens Handel meget, idet Aarhus og Randers tog en stor Del af Aalborgs sydlige Handelsdistrikter.

Hin Septemberdag havde man imidlertid glemt alle Skuffelser, da Kongen ad Søvejen var kommet til Aalborg. Festlighederne begyndte om Formiddagen med Taler, bl. a. af Biskop Kierkegaard, og ved Middagstid gled det lange, flagsmykkede Kongetog under Kanontorden ud fra den festligt smykkede Banegaard. Med denne Højtidelighed var hele den jyske Længdebane aabnet.

Ligesom i andre Byer havde der naturligvis været en Del Uenighed om Banegaardens Beliggenhed, men der synes dog ikke at have været større Kamp desangaaende. I det store og hele synes det at Befolkningen, skønt manges Betænkneligheder ved det Uhyre, en Bane kunde blive, var glade for, at Byen nu havde faaet sine Adgangsforhold suppleret med en Skinnevej. Det lokale Blad udtrykte sig saaledes: „Var kommet i direkte Forbindelse med hele det evropæiske Jernbanenet.“

Banegaarden havde faaet sin Plads lige syd for Byen og umiddelbart syd for Vesterbro (Hobro Landevej), og var Nabo til det vest for liggende Lystanlæg „Frederikskilde“. Vejen fra Byen til Stationen gik gennem Algade, forbi Hotel „Phoenix“,

Vesterbro og Jernbanevejen. Da denne Forbindelse ikke var tilfredsstillende, stod det som en af de første Opgaver at skabe en mere direkte Forbindelse. Efter megen Uenighed i Byraadet blev Resultatet en Fortsættelse af Gravensgade, der naturligvis kaldtes Jernbanegade.

De første Sporanlæg var meget beskedne, og efter dette kan man dømme fra, hvor beskeden en Begyndelse Aalborg er vokset. Anderledes var det med Banegaardens Hovedbygning, der for den Tid var baade rummelig og statelig. Den var 180 Fod lang og frembød med sin Størrelse og sine italienske Renæssancelinier et stilfuldt Ydre. I Stuetagen var indrettet Kontorer og Ventesale. Første Sal rummede Bolig for Stationsforstanderen og en Assistent, men sidstnævntes Lejlighed maatte efter nogle Aars Forløb inddrages til Kontorer for Trafik- og Banesektionen.

Aalborg Banegaard 1869.

Hallen, som i hele Bygningens Længde dækkede over den 16 Fod brede Perron samt de 10 Hovedspor, forsvandt omkring 1880, for at give Plads for en Mellemperron, og erstattedes med et Perrontag. Denne Mellemperron var dog saa smal, at Tog i Spor II næsten altid ventede til Toget i Spor I var afgaaet, hvorefter førstnævnte gennem et Skraaspor rangeredes til Hovedperronen.

Det ca. 132 Fod lange Varehus laa syd for Hovedbygningen. Gavlen af dette ses til venstre paa Billedet.

I 1871 aabnedes Nørre-Sundby—Frederikshavn Banen, dog ikke til udelte Glæde for Aalborg, idet man frygtede for, at Søsterbyen skulde blive en farlig Konkurrent, thi Limfjorden skilte jo for Aalborgs vedkommende. Vel havde man Pontonbroen, men Jernbaneforbindelsen Aalborg—Nørre-Sundby maatte vedligeholdes med Dampskib mellem to Brohoveder, som var i Forbindelse med hver sin Station. — Disse Forhold varede dog kun i ca. 7 Aar, saa kom Jernbanebroen og samtidig var Aalborgs Skinneforbindelse nordpaa i Orden.

I 1890erne begyndte et nyt Afsnit af Aalborg Stations Historie, nemlig Privatbanerne. Efterhaanden som Bygningen af disse tog Fart rundt om i Landet, kom der ogsaa Røre i Nordjylland, men Aalborg maatte dog i flere Aar vente paa sine lokale Baner. Der afholdtes flere Forhandlinger, og omsider fandt Parterne hinanden, og i den store Jernbanelov af 1894 var alle Baner, hvorom der havde været Tale, medtaget, nemlig Thisted—Nørre-Sundby—Sæby—Frederikshavn, Aars—Nibe—Svendstrup og Aalborg—Hadsund-Banen. Banerne byggedes efterhaanden og omkring 1900 var de alle fuldført.

Ogsaa Byen voksede stærkt, og Vesterbro-Overkørselen var efterhaanden blevet saa stærkt trafikeret, at det var til stor Gene for begge Parter, man havde derfor for længst begyndt at se sig om efter en anden Plads. Efter Forhandling med Ministeriet, og efter at et Lovforslag var vedtaget, hvorefter alle Byer, der fik deres Banegaardsforhold omordnede, skulde udrede halv Ekspropriationsgodtgørelse, kunde man tage fat paa Opgaven: en ny Station, der ogsaa gav Plads til samtlige 4 Baners Togeekspedition samt en Ranger- og Godsstation fælles for Privatbanerne.

Den nye Hovedbygning opførtes ca. 300 m syd for den gamle. Øst for og umiddelbart op til Godspladsen anlagdes Privatbanestationen. Den 8. December 1902 kunde Stationsforstander Diechmann med sit Personale tage den nye Station i Besiddelse. Hovedbygningen, som skyldes Arkitekt Arboe, staar uforandret. Det er en 87,6 m lang statelig Bygning med et fremspringende Midterparti, flankeret af to Trapetaarne, og den er opført af røde Mursten og Granit. Hele Statsbaneområdet indtager et Areal paa ca. 20 ha og har nu ca. 20 km Spor.

Antallet af Statsbanetog, som ved den nuværende Banegaards Ibrugtagning 1902 daglig var 14, var i Slutningen af 1931 steget til 39. Medhjælpersonalet er i samme Tidsrum steget fra 73 til 127 (Kontorpersonale 28, Plads- og Pakhuspersonale 99).

Rækken af Stationsforstandere, siden Banen aabnedes, ser saaledes ud: 1. Carl Georg Schmidt fra 1. September 1869 til 31. Maj 1874, 2. Johan Theodor Jensen fra 1. Juni 1874 til 31. Marts 1877, 3. Ludvig Parelus fra 1. April 1877 til 30. April 1893, 4. Adolph August Scharnowsky, R. af D., fra 1. Juni 1893 til 31. Oktober 1898, 5. Niels Viggo Diechmann, R. af D., D. M., fra 1. November 1898 til 31. Oktober 1908, 6. Carl Villi. Boesen, R. af D., fra 1. Februar 1909 til 30. Juni 1927, 7. Jens Peter Jensen-Egeberg, der blev ansat som Stationsforstander den 1. Juli 1927.

J. P. J. EGEBERG,
Stationsforstander.

L. M. JACOBSEN,
Godsekspeditor.

CHR. FRITZE,
Trafikkontrolør.

N. C. O. BENDIXEN,
Lokomotivmester.

JENS PETER JENSEN-EGEBERG, Stationsforstander ved D. S. B., er født den 17. September 1873 som Son af Gaardejer Hans Jensen og Hustru, Maren, født Jensen. Gift 1902 med Eleonora Kristine Thomsen. Præliminæreksamen i Horsens 1889, Elev ved Statsbanerne 1. Juli 1891, Assistent

1. Juli 1895, tjenstgørende paa forskellige jydsk Stationer, Trafikkontrolør i Hillerød 1. Maj 1919, siden 1. Juli 1927 Stationsforstander i Aalborg.

LAURITS MARTINUS JACOBSEN, Godsekspeditor, er født den 21. August 1866 som Søn af Sømand Jacob Larsen og Hustru, Juliane, født Ramskov. Gift 1894 med Sofie Martinussen. Præliminæreksamen 1885, ansat ved D. S. B. 1886, derefter Assistent, Overassistent, Trafikkontrolør og Godsekspeditor. Kommunalrevisor i 5 Aar, Medlem af Aalborg Byraad i 12 Aar, Formand for Huslejenævnet i 3 Aar, Medlem af Privatbanernes Repræsentantskab i 11 Aar og af Jernbaneforeningens Repræsentantskab og Forretningsudvalg i 10 Aar, Medlem af Prisreguleringskommissionen, Medlem af Skolekommission og Amtsskoleraad og af Aalborg Kvægtorvs Bestyrelse, Revisor i samme i 20 Aar, Formand for Brugsforeningen i 16 Aar m. m.

CHRISTIAN FRITZE, Trafikkontrolør, er født den 22. Juni 1885 som Søn af Togfører Immanuel Chr. Herman Fritze (død 1930) og Hustru, Ane Marie, født Nielsen (død 1933). Gift 1908 med Laura Emilie Henriette Madsen. Præliminæreksamen fra Varde Realskole 1900, ansat som Trafikkontrolør ved D. S. B. i Aalborg.

NIELS CHRISTIAN OTTO BENDIXEN, Lokomotivmester, er født den 20. November 1879 som Søn af pens. Togfører Johannes Bendixen og Hustru, Cecilie Dorthea, født Nielsen. Gift 1928 med Thora Mariane Camilla Østerby. Udlært i Maskinfaget, frekventeret Teknisk Skole i København, arbejdet som Svend i København, Hannover og Köln. Ansat som Lokomotivfyrbøder i Fredericia 1906, Lokomotivfører i Korsør 1918, Lokomotivmester af II Grad 1924 i Aarhus, siden 1932 Lokomotivmester af I Grad i Aalborg.

AALBORG PRIVATBANER. Aalborg—Hadsund Jernbane er bygget i Henhold til Lov af 8. Maj 1894, og den ejes af Aalborg—Hadsund Jernbaneselskab. Strækningen Aalborg—Hadsund Nord aabnedes for Drift 2. December 1900 og Strækningen Hadsund Nord—Hadsund Syd aabnedes 1904.

Aalborg—Hvalpsund Jernbane er ligeledes bygget i H. t. Lov af 8. Maj 1894, og den ejes af A/S Aalborg—Hvalpsund Jernbaneselskab. Strækningen Aars—Nibe—Svenstrup aabnedes for Drift 1899, Strækningen Aars—Hvalpsund aabnedes 1910.

Fjerritslev—Nørresundby—Frederikshavn Jernbane er bygget i H. t. Lov af 5. Maj 1894. Strækningen Aalborg—Fjerritslev aabnedes for Drift den 19. Marts 1897, Strækningen Aalborg—Sæby—Frederikshavn 1899 og Strækningen Asaa—Ørsø 1914. Banen ejes af A/S Fjerritslev—Nørresundby—Frederikshavn Jernbaneselskab.

Disse tre Baner omfatter „Aalborg Privatbaner“, der har fælles Gods- og Lokomotivstation, Værksteder og Hovedkontor, og Banerne ledes af een Centraldirektion.

AALBORG POSTETAT. Det danske Postvæsen oprettedes af Kong Christian den Fjerde ved Forordning af 24. December 1624. Ganske vist havde allerede Kong Christian den Anden syslet med Oprettelse af et Postvæsen, men uden at naa noget Resultat. I denne Forordning af 1624 træffes Bestemmelser om Styrelse, Postmesire, Bude, Ruter m. m.

I 1653 blev Postvæsenet overdraget til en ung Købmand fra Hamborg, Poul Klingenberg, der indlagde sig megen Fortjeneste ved at bringe Postvæsenet, der, da han overtog det, virkede som den Gang, da det blev oprettet af Kong Christian den Fjerde, i mere tidssvarende Orden.

Kolding blev Knudepunktet for de jyske Ruter. Herover sendtes den københavnske Post til Hamborg, og herfra udgik de tre Ruter i Jylland, nemlig til Aalborg over Viborg, til Randers over Aarhus, og fra Kolding til Ribe. Der var ikke tænkt paa Vestjyderne dengang, idet Breve herfra maatte afleveres i Viborg eller Ribe.

Embedet som Postmester var den Gang ret ubetydeligt, men naar det var saa eftertragtet, navnlig af de stedlige Købmænd, var det fordi, der med Embedet, formentlig som en væsentlig Del af Lønnen, fulgte visse Privilegier, som den indflydelsesrige Klingenberg havde let ved at skaffe. Postmestrene var bl. a. fritaget for militær Indkvartering samt al borgerlig, personal Tyng og Besværing, og endvidere havde de Bevilling til at holde Øl- og Vinkælder — enkelte havde Krobevilling — og det var paalagt Budene at føre de Rejsende til Postmesteren.

Fra 1711 overtog Staten selv Postvæsenet, og fra den Tid blev Postmesteren en Statsembedsmand. Forretningerne var dog endnu langt fra omfattende, hvilket ogsaa eksempelvis vil ses af, at i 1771 gik Hovedposten fra København to Gange ugentlig ved Postrytter fra Nyborg over Odense og Assens til Haderslev, og derfra til Kolding. Fra Kolding udgik de tidligere nævnte tre Hovedruter samt en Siderute til Fredericia, der først ved Jernbanen og Dampfærger blev til det postale Trafikcentrum det nu er.

Brevuddelingen foregik heller ikke altid med nogenlunde taalelig Hurtighed. — Da Postmesteren tit havde andre Interesser at varetage, kunde det godt hænde, at man fik en ublid Modtagelse, naar man kom med sit Brev og vilde have det sendt. Man maatte nøje paase, at Brevet var forsvarligt forsejlet, og man maatte betale for Forsendelsen, men ikke nok med det, Modtageren maatte ogsaa betale for Modtagelsen. Naar Posten kom til Byen, blev den sorteret, og kunde da ofte ligge i flere Dage til de i Omegnen boende Landpostmænd eller, hvad der ofte var Tilfældet, Koner kom ind paa Kontoret og hentede denne, for at besørge Brevene videre til deres rette Bestemmelsessted.

Af de vigtigste Reformers indenfor Postetaten kan nævnes: I Aaret 1851 indførtes Frimærkesystemet og dermed den ensartede Portobetaling, og samtidig skete Ophængning af Brevkasserne, hvorved hele Brevforsendelsen blev gjort meget lettere for Publikum. Omkring Aaret 1865 indførtes Brugen af lokale (indenbys) Breve, og der oprettedes Brevsamlingssteder til Lettelse for Landbefolkningen, samtidig blev de første Landpostbude antaget.

Aalborg Posthus, der ligger paa Algade, lige overfor Budolfi Kirke, er opført 1910 efter Tegning af Professor H. Kampmann, og kostede ca. 500,000 Kr. Bygningen er i tre Etager og med en smallere Sidefløj. Over anden Etage bærer Bygningen Rundbuefrise og Gavlene er kamtakkede. Mod Gaden findes et stærkt frem-springende, ottekantet Taarn, i hvilket findes en overhvælvet Trappegang, der fører op til den i samme Bygning liggende Telegrafstation, der ligger paa 1. Sal. Postvæsenets Lokaler findes i Stueetagen.

AALBORG HAVN. Aalborgs første og gennem Aarhundrede eneste Havne var Aamundingerne, navnlig Østeraas og Vesteraas Udløb. Skibe, der var for store til at gaa ind her, lossede og ladede paa den aabne Red i Fjorden. I 1550 „byggede og bolede“ Aalborg Magistrat „Byens Hoved“, det vil sige Pladsen vest for Østeraas Udløb, eller den Plads, hvorpaa Toldboden nu ligger.

Den første Havn, „Kaasen“, der var for Byens egne Skibe, indrettedes mod Vest, vest for Beværtningsstedet „Snorren“, der oprindelig kaldtes „Kogehuset“, fordi Søfolkene tilberedte Deres Mad der. (Huset solgtes i 1629 af Byen og er først blevet nedrevet i nyere Tid). Fremmede Skibe henvistes til „Kattesunds Havn“, der egentlig kun var en Bøjning af Fjorden, der laa endnu vestligere. De første Bolværksanlæg anlagdes fra Kaasen til Østeraa omkring 1725, og de vedligeholdtes af Magistraten indtil 1801, da de overgik til Havnekassen. I 1814—20 anlagdes Nyhavn et

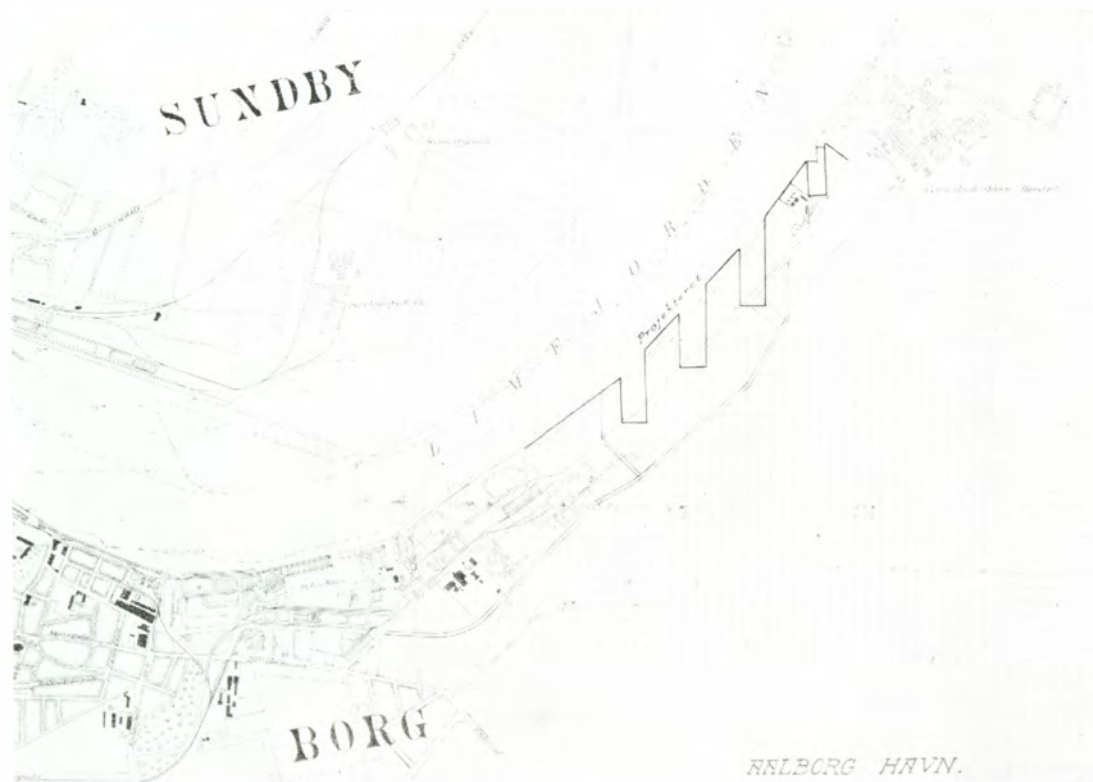
Skitse af

for sin Tid betydeligt Anlæg og gennem mange Aar Byens vigtigste Havn. Efter Nyhavns Bygning opfyldtes Pladsen ud for Slottet og fik Bolværker, ligesom der her anlagdes en lille Fiskerihavn, samt længere mod Øst „Frisenborg Havn“.

Indtil et godt Stykke ned i forrige Aarhundrede var Aalborg Jyllands betydeligste By, men herefter kom en Nedgangsperiode, der skyldtes Adskillelsen fra Norge i 1814 og Aggerkanalens Gennembrud i 1825, hvilket gjorde de vestlige Limfjordsbyer delvis uafhængige af Aalborg, og som medførte Tabet af en af dens store Indtægtskilder: Silden. I den følgende Tid synes den ikke at kunne holde Trit med Udviklingen af de andre jyske Byer, og den bliver fuldstændig overfløjet af Aarhus, der med sine Jernbaneforbindelser med de vestlige Limfjordsegne, berøver den en Del af dens naturlige Opland. Det blev dog snart indlysende for Byen, at skulde den ikke sakke helt agter i Kapløbet, maatte den arbejde energisk paa at forbedre sine Færdselsveje, og de to Opgaver, der først maatte løses, var at skaffe en Broforbindelse med Vendsyssel til Erstatning for den primitive Færgeforbindelse, og at gøre

Havnen tilgængelig for dybtgaaende Skibe. Pontonbroen, der forbandt Hovedlandevejene syd og nord for Fjorden, lykkedes det Aalborg allerede i 1865 at faa aabnet for Færdselen — et dristigt Foretagende, thi Byen maatte paatage sig Arbejdet alene uden at opnaa Tilskud fra Staten eller de interesserede Amtskommuner, og den efter Datidens enorme Anlægssum, 230,000 Rd., fik mange Borgere til at ryste paa Hovedet.

Men Forbedringen af Søvejen gik kun langsomt og mødte en Række Vanske-

Aalborg Havn.

ligheder fra alle Sider. Selve Limfjorden fra Hals til Aalborg havde en Dybde i Renden af 6 Favne og var altsaa mere end tilstrækkelig dyb for de større Skibe, men uden for Hals, 2 Kvartmil fra Land, laa en Barre med Vanddybder, der gik ned til 10 a 11 Fod, og spærrede Indsejlingen. Og Aalborg Havns Historie siden Midten af forrige Aarhundrede, er Historien om Uddybningen af „Hals Barre“, en Historie om en By, der uden Hjælp eller Støtte fra nogen Side kæmper for Livet med de til Raadighed værende Midler.

I 1859 lader Havnen med en Bekostning af 500 Rd. Forholdene paa Barren undersøge og henvender sig til Ministeriet om Støtte til Sagens Fremme, men Ministeriet vil ikke have med Sagen at gøre. I 1865 lader Handelsforeningen for egen Regning udarbejde Projekter til Uddybning til 12 og 14 Fods Dybde (Udgifterne anslaaes til henholdsvis 15,400 Rd. og 56,500 Rd.), og indgiver gennem Byraadet et Andragende til Regeringen, om Uddybningen maa blive forestaaet, og samtidig indsender Aalborg Amts Landboforening et lignende Andragende. Men Ministeriet henholder

sig til Vandbygningsdirektørens Erklæring om, at Nyttens af Udgravningen er højst problematisk, da den gravede Rende sandsynligvis straks vil tilsande igen, og meddelte, at man vel ikke vil modsætte sig et Forsøg paa at opnaa 12 Fods Dybde, men der vil ikke kunne ventes noget Tilskud hverken fra Statskassen eller de andre Limfjordsbyer. Sagen hvilede nu i nogle Aar, men efter i 1873 at have foretaget en Uddybning til 11½ a 12¾ Fod ved Hjælp af Havnens eget Materiel indgik man i 1876 med et nyt Andragende til Ministeriet om, at der maatte blive uddybet til 14 Fod, helt eller delvis paa Statskassens Regning. Andragendet fik samme Skæbne som dets Forgængere, det afvistes pure under Henviisning til en ny Erklæring fra Vandbygningsdirektøren. De følgende Aar bragtes forskellige Forslag, men alle uden Resultat. I 1880 vedtog man at udskrive en Konkurrence om Tilvejebringelsen af et dybere Løb, og at anvende 4500 Kr. til Præmier under Forudsætning af, at Ministeriets Sagkyndige vilde bedømme Planerne. Ministeriet havde ikke noget imod at Konkurrencen blev udskrevet, men bedømme Planerne maatte Byraadet selv om, det kunde man ikke indlade sig paa.

Næste Aar henviste en af Vandbygningsvæsenets Ingeniører Byraadets Opmærksomhed paa, at en Sandpumpemaskine mulig kunde være anvendelig, men en Henvendelse til Ministeriet om at lade et Forsøg foretage, blev uden Resultat. Men nu maatte det være Alvor. Byraadet bevilgede 200,000 Kr. til Anskaffelse af en Dampmuddermaskine. Ogsaa hertil nægtede Staten Tilskud, og Andragende om Fritagelse for Indførselstold af Maskinen forkastedes. I 1883 begyndte Muddermaskinen „Hals“ sit Arbejde, og i 1885 havde man et 100 Fod bredt og 15 Fod dybt Løb og i 1889 var man naaet op til 17 Fods Dybde. I de nærmest følgende Aar, indtil 1896, slog man sig til Ro hermed og nøjedes med at foretage den aarlige Oprensning. Det viste sig trods alle Sortseere, at Renden stod sig godt, og at Tilsandingen var meget mindre end man havde ventet. I 1897—98 gik man lidt videre og naaede til 18 Fod, og i 1899 tog man det næste store Skridt, idet man tilvejebragte en Dybde af 22 Fod. I 1907—08 foretoges en Uddybning til 24 Fod og Bundbredden forøgedes til 60 m.

Havnen er ved en Række fortsatte Udvidelser blevet til en af Landets bedste Købstadshavne. Den bestaar af Bolværker langs Fjorden samt af Teglgårdshavn, der aabnedes 1869, Østre Havn, Vestre Havn og Oliehavnen. Havnebassinernes samlede Areal er 6 ha. I 1896—99 blev Havnen udvidet med et 130 m langt Bolværk mellem Pontonbroen og Jernbanebroen, sat paa 6,5 m Vand. I 1899 paabegyndtes Bygningen af Østre Havn, hvis Vandareal er 2,8 ha med ca. 700 lb. m Kajindfatning, hovedsagelig med en Vanddybde paa 6,5 m. Ved Østre Havn ligger Aalborg Skibsværft med to Ophalingsbeddinger, en 120 m lang Tørdok og to Byggebeddinger samt moderne Værksteder og Kraner. Alt ejes af Havnen. I 1924—25 byggedes Vestre Havn, som dels bestaar af en Baadehavn og dels af en Skibsbyggerhavn med Ophalingsbedding. Bolværkslængder 620 m, Vanddybde 3—4 m, Vandareal 2,4 ha. I 1926—29 byggedes 250 m Bolværk umiddelbart øst for Jernbanebroen, Vanddybde 7,5 m. Hertil henflyttedes den nye Spritfabrik, efter at Havnen havde overtaget den gamle Spritfabrik ved Stranden. I 1928—33 byggedes i flere Afsnit ca. 170 m Bolværk fra Skibsværftet til Svovlsyrefabriken, Vanddybde 7,5 m. 1932—33 udførtes den første Udbygning af Oliehavnen med 70 m Bolværk, beliggende ved Havnens østlige Grænse mod Rørdal. Det er Tanken at alle Petroleumsselskaberne, som nu har Plads umiddelbart øst for Værftet, efterhaanden skal flyttes herved, og Oliehavnen samtidig udvides, saaledes at der dannes et lukket Bassin for Olieskibe m. m. Havnens samlede Bolværkslængde er 3900 m, deraf 2000 mod Fjorden. Bolværker-

ne mod Fjorden er nu næsten alle moderne Bolværker af Jern eller Jernbeton med en Vanddybde af 7,5 m, som dog for en Del af Bolværkernes Vedkommende kan forøges til 8,5 m. Havnens samlede Landareal er 51 ha.

Indenfor Havnens Omraade, men opført af Selskabet selv, ligger Svovlsyrefabrikens Bro med 200 lb. m Bolværk. Øst for Aalborg Havn ligger Cementfabriken Rørdal med dens betydelige Havneanlæg. Vest for Havnen, paa den anden Side Broerne, ligger Cementfabriken Norden med Udskibningsbro.

Der er fra 1896 paa Havnens Bekostning anbragt et System af Ledefyr mellem Aalborg og Hals, i hvilket System indgaar et paa Hals vestre Mole anbragt Vinkel-fyr. Havnen ejer en Isbryder, „Frem“.

Havnevæsenet bestyres under Byraadet af et Udvalg paa 7 Medlemmer, hvoraf Borgmesteren er født Formand. Siden 1926 er der etableret et Samarbejde mellem Aalborg og Nørresundby Havne samt Cementfabrikerne vedrørende alt, som har med det fælles Løb fra Hals Barre Fyr og op til Aalborg at gøre. Disse fælles Anlig-gender bestyres af et fælles Fjordudvalg.

Siden 1927 er Aalborg og Nørresundby Havneudvalg enedes om at betragte Aalborg—Nørresundby Havne som een Havn i afgiftsmæssig Henseende, saaledes at Havnen overfor Omverdenen er at betragte som een Havn, idet et Skib, selv om det anløber begge Havne, kun betaler Afgift een Gang.

POVL MYGIND, Havneingeniør, er født den 8. September 1881 som Søn af Præst G. F. My-gind og Hustru, Johanne, f. Marstrand. Gift 1923 med Anna Koch. Uddannet som Bygningsingeniør, ansat som Havneingeniør ved Aalborg Havn.

BROERNE OVER LIMFJORDEN. Jernbanebroen, „Fastbroen“, der indtil fornylig var det største Ingeniørarbejde i Landet, er bygget ifølge Lov af 16. April 1873 og 10. April 1874. Den er opført i Aarene 1873—79 af det franske Selskab „Com-pagnie de Fives-Lille“ og har koster Staten 2,892,600 Kr. Broen er ca. 375 m lang, Overbygningen har to 5 m høje Jerngitre, der er forbundne foroven, og hviler paa syv svære Piller, hvoraf de 5 staar i Fjorden og er ført ned til en Dybde af omtrent 34,5 m. Paa den midterste Pille hviler Svingbroen, gennem hvilke Skibe paa indtil 21 m Bredde kan sejle. Svingpartiet ombyggedes i 1904.

Pontonbroen forbinder Aalborg med Nørresundby. Denne kaldes ogsaa Chr. den Niendes Bro og er bygget i 1863—65 af Aalborg Kommune. Broen, der ind-viedes den 19. September og aabnedes den 9. Oktober 1865, er 579 m lang med to faste Brohoveder, der paa Aalborg-Siden er 53 m, paa Nørresundby-Siden 45 m lang, og den er 14 m bred. Den har 15 Broled, hvert hvilende paa tre Pontoner, og har en Svingbro af Smedejern. Da Pontonbroen ikke i Længden svarede til den store Færdsel, besluttede Aalborg at opføre en ny Bro, der fuldførtes og indviedes i 1933. I 1932 passeredes Pontonbroen af 7—800,000 Vogne og ca. Mill. Fodgængere, og de tunge Lastbiler fik næsten Flydekasserne til at synke.

Aalborg By paatog sig den store Opgave at bygge den ny Bro, hvortil Staten kun gav et forholdsvis ringe Tilskud fra Veifondens Millioner. Hovedsummen har Aalborg Kommune skaffet gennem de klogt og forsynligt sammensparede Pontonbro-afgifter og et større Laan. Den ny Bro hviler paa 6 vældige Jernbetonpiller, og paa begge Sider fortsættes Broen paa Landpiller og afsluttes med store Jordramper, der

Pontonbroen.

fører ned til Hovedtrafikaarene både i Aalborg og Nørresundby. Uhyre Jerndragere, ialt ca. 600 m lange, hviler paa Pillerne. Paa deres Ryg bærer de de rummelige Fortove og den brede Kørebane Broen hæver sig jævnt mod Midten. Lige over Sejlløbet er den delt med to svære Bloklapper, som med elektriske Maskiner paa 40 Sekunder kan aabnes for passerende Skibe. Den mindre Skibsfart gaar uhindret under det højliggende Brolegeme. Det er vældige Dimensioner, det her drejer

Den nye Limfjordsbro.

sig om. Hver af Strømpillerne bærer en Vægt af 12,000 Tons eller saa meget som hele D. F. D. S.s Amerikadamper „Frederik den Ottende“ vejer. Naar Broklapperne aabnes og lukkes svinges Vægte paa ca. 1000 Tons op og ned. Til Bropillernes Jernbeton er der medgaaet en halv Snes km Rundjern og 100,000 Sække Cement. — Aalborg Kommunes Broingeniør Thybjerg har udarbejdet det storslaaede ualmindeligt smukke Broprojekt, og det danske Ingeniørfirma Kampmann, Kierulff & Saxild har haft Brobygningen i Hovedentreprise. Aalborg Skibsværft har udført en Del Staal- og Jernkonstruktioner, og det tyske Firma Gute Hoffnungshütte har leveret Jern og Staal. Bropillernes Opbygning har været overordentlig interessant, men meget vanskelig. Vanddybden i Strømmen er ca. 10 m, men i hele Fjordens Bredde dannes Bunden af et tykt Dyndlag, der paa sine Steder naaer en Mægtighed af mere end 20 m. Først i denne Dybde støder man paa den første Sand- og Leerbund. Man maatte derfor ramme Grupper af svære 20—25 m lange Jernbetonpæle ned gennem Dyndet til den faste Grund, derpaa byggede man fra Land 10—15 m høje Jernbetonkasser, flaadede dem ud paa Fjorden og sænkede dem over Jernbetonpælene. Senere støbte man Kasserens Bund sammen med Pælegrupperne. Til sidst byggedes Bropillerne op indeni Kasserne.

Det er Ingeniør F. R. Dressler, der har ledet hele Arbejdet, der er det største Brobygningsarbejde i Danmark, ja i hele Norden, og som først vil blive overgaaet af Lillebæltsbroen. Som Broen nu staar færdig, frembyder den med sine mægtige Beton- og Staalkonstruktioner og de enkle og rene Linier et baade storslaaet og smukt Skue. Broen staar Kommunen i 8 Mill. Kr.

ALBORG TOLDETAT. Accisen, ogsaa kaldet Consumtionsafgiften, er en i Midten af det 17. Aarhundrede opkommen Afgift, foraarsaget af de gentagne Krige, som i det 17. Aarhundrede førtes af Christian den Fjerde og af Frederik den Tredie. — Disse Krige havde i meget væsentlig Grad forarmet Landet, og det gjaldt om at skaffe nye Indtægter. Afgiften skulde svares af Forbrugeren af de i Landet frembragte Produkter. Consumtionsafgiften blev først indført ved Forordning af 16. Februar 1621 med en Acciseafgift af „4 Sk. af hver Tønde Malt, som af nogen ufri Mand, der er bosat i Købstæderne, forbruges til Øl eller Brændevin“. Den udformedes yderligere ved Forordning af 21. Juli 1677 og fik sin endelige Ordning i Aaret 1700 som en almindelig Afgift. Af praktiske Grunde opkrævedes Afgiften for det meste paa Produktionssidet, saasom Formalingsafgiften og Brænderiafgiften, men Afgift af Landbrugsprodukter blev opkrævet ved Indførsel til Byen. Consumtionsstederne af de to førstnævnte Afgifter kaldtes ofte Brænderikontrolsteder, og disse havde overordnede Embedsmænd, nemlig Consumtionsinspektører og Consumtionskasserere. I Slutningen af Consumptionstiden simplificeredes denne Tjeneste under een Consumtionsforvalter. Denne havde da paa de forskellige Consumtionspladser, der var underlagt hans Distrikt, Consumtionsbetjente.

Byerne havde for det meste fire Toldsteder eller Acciseboder, et ved hver af de fire Porte. Toldbetjentenes daglige Gerning var at opkræve Afgift af alle Personer, der medbragte Varer gennem Byporten, og desuden skulde han regelmæssigt inspicere de mange Brændevinsbrænderier, for at beregne og indkassere den paa denne Fabrikation hvilende Afgift. I Regelen var disse Acciseboder bortforpagtede saa man forstaar, at det var i Toldbetjentens Interesse nøje at overvaage, at ingen som helst

consumtionspligtig Vare undgik hans Opmærksomhed. Og Toldbetjentene maatte være vaagne, thi Lysten til at snyde for denne Afgift var stærkt levende hos alle, og derfor gjaldt det om at passe paa. Var det Hø- eller Kornlæs, der kom, blev der jaget lange Søgere igennem Læsset for at prøve, om der ikke skulde ligge noget skjult i dette.

Tolden var — i Forhold til Datidens Priser — urimelig stor. En Gris kostede 3 Mark, medens Tolden var 1 Mark. Naar en Bonde stod foran Acciseboden med

Aalborg gamle Toldsted.

en levende Gris, kunde det nok hænde at han lod Grisen løbe i Haab om, at han selv eller velvillige Medmennesker senere kunde fange den, og Consumtionsafgiften saaledes undgaas. At jage efter en Gris var i Regelen ikke hverken indbringende eller fornøjeligt for Toldbetjentene. Langt mere spændende var de rigtige Smuglerjægter. I mørke, sludfulde Nætter, naar Bommene var lukket ned, og det kunde antages at Toldbetjentene slumrede sødt efter Dagens anstrengende Tjeneste blev mangt et Kreatur smuglet ind i Byen ad skjulte Stier. Et Sagn fra Maribo fortæller endog at alle Byens Manufakturhandlere dannede et rent Smuglerkomplot. Det var naturligvis de finere Ting som Silketøjer og den Slags fine Sager, der indsmugledes. — Fra samme By har man Beretninger om, hvor ilde lidt Consumtionsafgiften var, idet 100 af Byens Borgere i 1848 indsendte et Andragende til Regeringen, i hvilken man i høje Toner klager over den fungerende Consumtionsinspektør. Det hedder bl. a.: „Vi beder det høje Cancelli befri os for en Embedsmand, der har hele Befolkningen

imod sig. I en Periode som den nuværende er det af den største Vigtighed, at den indre Fred i en By ikke forstyrres af Scener som de, vi flere Gange har oplevet, og hvor Consumtionsinspektørens Person har været Genstand for Folkets Had og offentlige Forfølgelse, saa at hans Bolig med ituslaaede Ruder har afgivet et Syn, man ej nogensinde erindrer før i vor for Fredsommelighed bekendte By.“

I 1776 overtog Toldvæsenet Consumptionen, og disse Forhold varede helt op til Aar 1850, da saavel Acciseboder som Bybomme ophævedes. Finansministeriets Udstedelse desangaaende findes dateret i Oktober 1850 med følgende Paabud:

„... Portconsumtionen og Portopsyn samt Formalingskontrol ophører for Provinskøbstædernes Vedkommende den 6. Oktober næstkommende Kl. 12 Middag, efter hvilket Klokkeslet alle Bomme og landværts Adgange forbliver aabentstaaende “

Sammenligner man denne Institution med vore andre Statsinstitutioner, med vore Forfædres Acciseboder og den senere Consumptionstid, forstaar man, hvilken mægtig Udvikling, der er foregaaet indenfor denne, i en forholdsvis kort Tid. Den saa hurtige Udvikling maa sikkert ses paa Grundlag af den omfattende Indførsel af udenlandske Varer, hvilket har medført at Toldembedsmændene nu om Stunder gennemgaar en meget alsidig og grundig Skole, da det jo er Tusinder af forskellige Varer, der gaar gennem deres Hænder.

Under Toldkammeret sorterer bl. a. Tobaksskatten, Spiritusafgiften, Kontrollen vedrørende Banderolering af Vin og spirituøse Drikkevarer, Chokoladeafgiften, Omsætningsafgiften for Motorkøretøjer og Afgift til Stat og Kommune paa Omsætning af stærke Drikke.

Aalborg Toldkammer, der ligger paa Toldbodpladsen ved Havnen, er opført i 1900—02, Bygningen blev taget i Brug den 15. September 1902, den er opført efter Tegn af Prof. H. Kampmann i to Etager og er af røde Mursten paa høj Granitsokkel. Foran Hovedindgangen er der en monumental Fortræppe. Endvidere findes der et Toldpakhus øst for Godsbanegaarden.

E. H. F. SIHM,
Toldinspektør.

EINER HANS FREDERIK SIHM, Toldinspektør, R. af D., er født den 13. Juni 1872 i København som Søn af Toldassistent, Reserveløjtnant i Marinen Carl Sihm (død 1882) og Hustru, Andrea, f. Sørensen (død 1919). Gift 1903 med Marie Mathiasen, Datter af Bankdirektør Mathiasen, Hjørring (død 1908). 4. Kl. Hovedeksamen (Horsens). Volontør i Toldetaten 1888, Toldkontorist i København 1889, Toldmedhjælper i Gedser 1898 og i Hjørring samme Aar, Toldassistent 1899, i København 1900, fg. Assistent i Generaltolddirektoratet 1906, kgl. Udnævnelse 1908, Sekretær hos Generaldirektøren for Skattevæsenet s. A., Toldkontrolør 1910, Toldforvalter i Køge 1917, Toldkasserer i Aalborg 1923, Toldinspektør 1927.

H. A. RASMUSSEN,
Toldkasserer.

H. A. RASMUSSEN, Toldkasserer, er født den 4. Oktober 1869 som Søn af Møller O. L. Rasmussen og Hustru, Marie, f. Wiedemann. Gift 2. Gang 1929 med Clara Blichfeldt. Ansat som Toldkontorist i Nakskov 1885, 1892 Assistent i Finansministeriets 2. Rev. Depot, 1916 Fuldmægtig samme Sted, siden 1927 Toldkasserer i Aalborg.

AALBORG GASVÆRK. Aalborgs første Gasværk byggedes i 1855 af „Det danske Gaskompagni“, der havde anlagt Gasværker i flere danske Byer, og dette Gasværk, der kom til at ligge ved Nyhavn, leverede i et halvt hundrede Aar den Gas, Byen skulde bruge. Omkring 1900 blev det nødvendigt at foretage en Udvidelse, og i 1903 opførtes det nuværende Værk ved Rørdalsvej. Siden den Tid er der dog foretaget mange Forandringer og Udvidelser, saaledes at det nu staar som et af Danmarks bedste og mest moderne indrettede Gasværker. Arbejdet er saa gennemført mekaniseret, at Gassen udvindes af Kullene, uden at et eneste Menneske rører dem paa deres Vej fra Havnekran til Koksplads.

Forbruget af Gas har i Aarenes Løb været jævnt stigende, og Værkets aarlige Produktion er nu oppe paa 6½ Mill. Kubikmeter, hvortil der anvendes 14,700 Tons Kul, hvoraf der tilbage bliver 9800 Tons Koks, og hvoraf der sælges 7100 Tons eller 170,000 Hektoliter.

Foruden at levere Gas til Aalborg By virker Gasværket som Reserve for Vejgaard og Hasseris, naar man her ikke kan klare Produktionen.

PETER MARIUS HANS HANSEN, Gasværksbestyrer, er født den 30. Marts 1885 i Fredericia som Søn af Stabshornblæser Carl Hansen og Hustru, Vilhelmine, født Honoré. Gift 1915 med Emmy Larsen. Præliminæreksamen i Fredericia 1901, Lærling i P. K. Hansens Mæglerforretning i Aalborg 1901-05, ansat hos N. K. Strøberg, Aalborg, fra 1905-07, Løjtnant ved Ingeniørtropperne 1908-10, Driftsassistent paa Aalborg Gasværk 1910, siden 1924 Gasværksbestyrer i Aalborg.

ANDREAS JENSEN,
Vandværksbestyrer.

AALBORG VANDVÆRK blev anlagt i Aarene umiddelbart efter Koleræpidemien, og før den Tid foregik Byens Vandforsyning fra Brønde, der fandtes i Gaardene, de talrige Aaløb, og ligeledes fra et Kildevæld, som fandtes i det nuværende Lystanlæg „Blegkilde“, hvorfra Vandet gennem en Ledning af gennemborede Træstammer lededes til en Vandpost paa Nytorv. — Naturligvis virkede denne Vandforsyningsmetode just ikke hæmmende paa den frygtelige Epidemi, og det tjener til Aalborgs Ære, at den var en af de første danske Byer, hvor der blev oprettet en tidssvarende, hygiejnisk Vandforsyning. I Aarene 1878—82 blev dette første primitive Vandværk fornyet, og siden er der foretaget flere Nyanskaffelser og Udvidelser.

DEN KOMMUNALE BADEANSTALT I AALBORG. Det var efter flere Aars Overvejelse, at Aalborg Byraad endelig i 1928 vedtog Opførelsen af en kommunal Badeanstalt i Forbindelse med Elektricitetsværket. Badeanstalten blev bygget paa Elektricitetsværkets Grund, og for at gøre Badeanstalten fuldtud moderne og tidssvarende byggedes en Svømmehal i Forbindelse med Badeanstalten, og Aalborg blev derved den første By i Landet med Svømmehal kombineret med Badeanstalt.

Bygningen er opført efter Tegning af Arkitekt J. Jørgensen, og er en to Etagers Bygning med Facade mod Lykkegade. Badeanstaltten forsynes fra Elektricitetsværket med Varme, ligesom ogsaa Kølevandet herfra anvendes. I Stueetagen forefindes Herreafdelingen, Billetkontor, Box for Opbevaring af Værdigenstande m. m., paa 1.

Sal findes Dameafdelingen, indrettet ligesom Herreafdelingen med Damp-, Kar- og Brusebad, og ved en Trappe er Afdelingen forbunden med Svømmehallen.

Denne er en 1 Etag høj Bygning med Glastag. Hallen er 20 m lang og 13 m bred med et Bassin paa 15×9 m, Dybde 1,45 m. Væggene og Pillerne i Hallen er beklædt med blaa Lübecker Fliser, medens

Svømmehallen.

Bassinets Sider og Bund er beklædt med søgrønne Fliser. Vandet i Bassinet ledes direkte ind fra Limfjorden og er derfor meget saltholdigt. To kraftige Pumper trykker 80 Kbm. Vand ind i Timen, forinden Vandet kommer i Bassinet har det dog passeret store Beholdere med en Blanding af Sand, Grus og Sten i forskellige Kvaliteter, saaledes at Vandet er fuldstændig rensat, og samtidig tilsat Klorid under Kontrol af Jydsk Laboratorium, som ogsaa til Stadighed undersøger Vandet til Betryggelse for det badende Publikum.

Badeantallet er i de forløbne Aar steget med gennemsnitlig 100,000 Bade, og man maatte derfor straks foretage Omforandringer for at skaffe flere Omklædningsrum m. m., ligesom Kommunen har købt den ved Siden af liggende Ejendom med en eventuel Udvidelse for Øje.

C. LONBORG JENSEN,
Bademester.

CARL LONBORG JENSEN, Bademester, er født den 19 December 1888 som Søn af Formand Emil Jensen og Hustru. Josefine, f. Schmidt. Gift 1915 med Agnes Christensen. Bestyrer og Bademester paa den kommunale Badeanstalt i Aalborg.

ALBORG OFFENTLIGE SLAGTEHUS er oprettet den 15. August 1899. I den første Tid var der ikke mange Slagtninger, idet det meste af det Kød, der solgtes i Byen, indførtes af Landslagtere, hvilket man tydeligt kunne konstatere ved at besøge det livlige og maleriske Lørdags-Kødtorv. Først en halv Snes Aar senere begyndte de faste Slagterbutikker at fæstne sig i Publikums Bevidsthed, og det hyggelige, men uhygiejniske maatte vige for det videnskabelige, der garanterer rigtig Behandling og Opbevaring og samtidig en høj Kvalitet.

Efter at den gamle Form for Kontrol med indført Kød blev forbudt, steg Slagtningerne til Byens Forbrug betydeligt. Eksportslagtingerne, der i Begyndelsen var ringe, tog omkring 1905 Fart ved en betydelig Eksport af Kreaturer til England. —

Indkørselen til det offentlige Slagtehus.

I 1910 fæstnede Eksporten sig ved en konstant Tysklands-slagtning, der ophørte ved Krigen, men under Krigen afsendtes Kreaturer til mange forskellige Lande, saaledes at Slagteriet har leveret Kød til de fleste europæiske Stater. Fra 1910 begyndte Slagtingerne til København, og denne Slagtning er nu paa 300 Jernbanevognladninger aarligt.

Aalborg Eksportmarked blev oprettet ved ministeriel Bevilling af 17. April 1891 og har ligeledes kunnet fremvise en stærkt stigende Omsætning. Ved Oprettelsen begyndte Markedet under beskedne Pladsforhold i Statens Karantænestald, der rummede ca. 300 Dyr. Kvægtorvets Stalde kan nu modtage 1400 Stk. stort Kvæg, 800 Kalve og ca. 500 Søer.

Da Markedet begyndte i 1891 var Aarstillførslen ca. 20,000 Stk. Kvæg, kun ganske faa Kalve og Lam, og ingen Svin og Smaagrise. I 1932 var Tilførslen 45,000 Stk. Kvæg, ca. 23,000 Kalve, 3500 Lam, 12,200 Svin og ca. 103,000 Smaagrise.

Fra en beskeden Begyndelse har man gennem Aarene skabt et imponerende Bygningskompleks, og ved den store Tilførsel er det blevet muligt at dække de mange Udvidelser, der er foretaget. Velindrettet og gældfrit er det parat til at udfylde sin Plads som Samlingssted for Kreaturhandelen og Eksporten fra Nordjylland.

E. G. ANDERSEN,
Forvalter.

EDVARD GRANSKOV ANDERSEN, Forvalter, er født den 29. Maj 1878 som Søn af Opsynsmand Jacob Andersen og Hustru Augusta Henriette, f. Granskov. Gift 1900 med Anna Larsine Andreassen. Forvalter paa det offentlige Slagtehus i Aalborg.

AALBORG BRANDVÆSEN. Aalborg er, som Danmarks andre Storbyer, forsynet med et stort, moderne Brandvæsen, der er udstyret med tidssvarende moderne Materiale, til Brug ved evt. store Ildebrande. At have et fast, organiseret Brandkorps med brugbart Slukningsmateriale, er for en By overordentligt vigtig, da Byen ellers, som for nogle Aartier siden, kunde være udsat for at blive lagt øde ved Ildsvaade.

Aalborg Brandstation, der ligger bag Administrationsbygningen, er opført 1914 for ca. 100,000 Kr. efter Tegning af Arkitekt Packness. Samme Aar blev Aalborg faste Brandkorps oprettet. Korpsen bestaar af 1 Brandinspektør, 1 Vicebrandinspektør, 4 Assistenten, 13 faste Brandsvende og 22 Reservebrandsvende. Nuværende Brandinspektør er Gunnar Stampe.

G. STAMPE,
Brandinspektør.

GUNNAR STAMPE, Brand- og Boliginspektør, er født den 24. September 1894 som Søn af Manufakturhandler Christian Stampe og Hustru, Eline, født Andersen. Gift 1918 med Margrethe Sørensen. Uddannet som Arkitekt, siden 1. November 1929 ansat som Brand- og Boliginspektør Aalborg.

AALBORG AKTIEBRYGGERI. Paa Initiativ af Glasværksarbejder Dam, Grosse-
rer E. Th. Andersen og Købmand S. Levinsen oprettedes i 1881 i Aalborg et
Bryggeri for Bajerskøl. Der blev indbudt til Møde blandt Interesserede, og den stiftende Generalforsamling fandt Sted den 2. Januar 1881. Paa denne Generalforsamling blev det vedtaget at kalde Bryggeriet „Limfjorden“. Aktiekapitalen blev paa 150,000 Kr. og som Bryggeriets første Bestyrelse valgtes de tre Indbydere.

Det gamle Bryggeri.

Bryggeriet fik til Huse i den tidligere „Sukkergaard“, og man bryggede Øl „paa Træ“, som derefter oplagredes i Kælderen — Køleapparater var jo ukendt den Gang. Efterhaanden blev Kælderpladsen for lille, man indrettede derfor en Lagerkælder ude i selve Skovbakken (Grusgraven).

Bryggeriet lededes af de tre Bestyrelsesmedlemmer, der alle var Direktører. — Efter nogen Tids Forløb traadte Konsul Rechtsnitzer ind i Stedet for Grosserer E. Th. Andersen, og senere fik man en fjerde Direktør, den hidtidige Bogholder P. Carstens, der blev Selskabets Formand og egentlige Leder.

I Aaret 1889 blev det vedtaget at sammenslutte „Limfjorden“ med det samtidige, ældre Bryggeri „Urban“ i eet Selskab under Navnet „Aalborg Aktiebryggeri“, og samtidig udvidedes Aktiekapitalen til 300,000 Kr.

Lokalerne i det gamle Hus blev imidlertid for smaa, hvorfor man den 30. Nov. 1895 afsluttede Køb af en Byggegrund paa Hobrovej, hertil flyttede Bryggeriet 1897. I 1913 trak Direktør Carstens sig tilbage som Bryggeriets Leder, men fortsatte til 1919 som Bestyrelsens Formand. I Perioden 1913—20 var Direktør Hjort Bryggeriets Leder, og 1922 overtog Brygger Aagaard Ledelsen af det store Bryggeri. I de følgende Aar gennemgik Bryggeriet store Ombygninger og blev moderniseret efter Tidens Krav, og fremtræder nu som et af Provinsens største.

I 1927 oprettedes i Forbindelse med Bryggeriet en Mineralvandsfabrik, der fik Navnet „Urban“.

Bryggeriets nuværende Bestyrelse bestaar af: Overretssagfører I. Michelsen, Grosserer Petersen-Bach, Fabrikant Axel Rafn og Grosserer Rützebeck.

POUL HASTRUP AAGAARD, Brygger, er født den 15. November 1886 som Søn af Direktør J. Aagaard og Hustru, Gerda, f. Synnesved. Gift 1915 med Mary Rosenberg. Ansat paa Bryggeriet „Thor“, Randers 1905, derefter i Tyskland til 1908. ved Jørgensens Laboratorium, København, 1909, Brygger Wibroes Bryggeri, Helsingør, siden 1. Januar 1922 Direktør for Aalborg Aktiebryggeri, Formand for Nordjydsk Motorklub, Medlem af Bestyrelsen for Freunde Deutsche Litteratur, Næstformand for Dansk Brygmesterforening.

J. WIBRAND.
Overingeniør.

JYDSK TELEFON AKTIESELSKAB. I Løbet af Firserne i forrige Aarhundrede blev der rundt om i Jylland dannet en Række smaa Telefonselskaber, som med Købstæderne som Centerer spredte deres Net ud over Oplandet og besørgede Telefontrafikken i og mellem disse.

Paa Initiativ af Aarhus Telefonselskab, som var det største af dem, stiftedes i 1895 „Jydsk Telefon Aktieselskab“, som omfattede Aarhus, Viborg, Ringkøbing, Randers, Aalborg og Hjørring Amter samt en Del af Skanderborg Amt. I 1914 overtoges Vejle Telefonselskab, og i 1922, samtidig med at der udstedtes en ny Koncession for Selskabet, overtoges „Forenede sydjydske Telefonselskaber“, som omfattede Ribe Amt og Resten af Skanderborg Amt. Endvidere blev af Staten købt dennes lokale Anlæg, som navnlig fandtes langs Vestkysten.

Da Selskabet stiftedes i 1896, var der omtrent 2500 Abonnenter, hvilket Tal stiger jævnt indtil 30,000 i 1915, hvorefter der i Højkonjunkturernes Aar sker en meget

stærk Forøgelse til 60,000 Abonnenter i 1919. Med Udgangen af 1931 havde Selskabet ca. 87,000 Abonnenter.

Selskabet har sit Hovedsæde paa „Clemensborg“ i Aarhus, medens der er Distriktskontorer i Aalborg og Kolding.

Formand for Selskabets Bestyrelse er Kreditforeningsdirektør Carl Herforth, København, Næstformand er Bankdirektør Schack-Eyber, Aarhus. Den administrerende Direktør er cand. polyt., Ingeniør M. J. Wallmann. I alt beskæftiger Selskabet ca. 2400 Mennesker, hvoraf ca. 220 ved Administrationen, ca. 630 ved Bycentralerne, ca. 460 ved Arbejdsstyrken, medens ca. 1120 er Landcentralbestyrere.

Af Samtaler er der i 1931 ført ca. 34,0 Mill. mellembys og ca. 103,8 Mill. lokale Samtaler.

Ledningsnettet bestaar af ca. 55,000 km Dobbeltledning mellem Centralerne og deraf de ca. 5000 km i underjordiske Kabler. Af de ca. 265,000 km Abonnentledning er de 165,000 km underjordiske Kabelanlæg.

Aalborg Telefon-Central ligger paa Nytorv. I Aalborg findes Kontor for Selskabets nordlige Overingeniørdistrikt, der omfatter Vendsyssel, Thy, Himmerland og den nordlige Del af Salling. Distriktet ledes af Overingeniør J. Wibrand.

JOHAN ANDREAS WIBRAND, Overingeniør, R. af D., er født den 4. September 1882 paa Frederiksberg. Gift 1906 med Herdis Eriksen. Adgangseksamen til den polytekniske Lærestalt 1898, cand. polyt. 1905, Assistent ved Entreprenørfirmaet Wätzold & Jørgensen, København, 1905—07, Ingeniør ved Københavns Telefon Aktieselskab 1907—19, siden 15. Marts 1919 Overingeniør ved Jydsk Telefon Aktieselskab, Aalborg Overingeniørdistrikt, Medlem af Bestyrelsen for Elektroteknisk Forening, jydsk Sektion. Tilforordnet Antennekommissionen 1927—29. Ministerielt udnævnt Medlem af Kabelkommissionen af 1927.

B. M. S. SIMONSEN,
Telefonmester.

Gift 1899 med Poulina Olsen. Ansat ved Jydsk Telefon Aktieselskab 1. Juni 1898, fra 1899—1902 i Hjørring, derefter i Aalborg og Aarhus, Telefonbestyrer i Aalborg til 1915, derefter Telefonmester.

A. S. JENSEN,
Telefonmester.

BERTHEL MARTINUS SEVERIN SIMONSEN, Telefonmester, er født den 4. Januar 1878 i Nørresundby som Søn af Tømrermester Hans Peter Simonsen og Hustru, Mariane, f. Thomsen.

ANTON SEMIUS JENSEN, Telefonmester, er født den 21. Januar 1892 i Frederikshavn som Søn af Telefonarbejder Carl Christian Anton Jensen og Hustru, Kristine, f. Ottesen. Gift 1927 med Astrid Sofie Theodora Jørgensen. Ansat ved Jydsk Telefon Aktieselskab 1908, siden 1924 Telefonmester under Aalborg Overingeniørdistrikt. Medlem af Bestyrelsen for Idrætsforeningen „Old Boys“.

ANNA JENSEN, Forstanderinde, er født den 14. Juni 1875 i Bløden ved Hals som Datter af Proprietær Rasmus Jensen og Hustru, Sophie Petrea, f. Worsøe. Ansat ved Jydsk Telefon Aktieselskab, Aalborg, den 15. Oktober 1893, nu Forstanderinde.

AALBORG HAANDVÆRKERFORENING er stiftet den 29. November 1848. I det bevægede Aar 1848, der bragte saa meget nyt, fremkom Dannelsen af Haandværkerforeninger i de forskellige Byer. Saaledes var der efter Opfordring fra København, dannet Foreninger i Randers, Aarhus, Fredericia og Hobro. Opfordringen gik ud

paa, at Haandværksmestrene skulde slutte sig sammen for at varetage Haandværksstandens Interesser. Foreningens Formaal blev saaledes: „Ved Anskaffelsen af nyttige Bøger og Tegninger, ved oplysende Foredrag, jævnlig Sammenkomster og ved Drøftelse af Haandværksstanden i Almindelighed vedkommende Genstande at fremkalde Sans for Aandens Forædling og Fremadstræben til et højere Standpunkt i det materielle Velvære.“ Som Foreningens første Bestyrelse blev udnævnt: Skrædermester Ingstrup, Skomager J. C. Schultz, Gørtler Wogelius, Bogbinder Bech og Købmand og Fabrikant Green. Bestyrelsen laa ikke paa den lade Side. Dagen efter Foreningens Stiftelse holdtes nemlig det første Bestyrelsesmøde, og den 3. December sammenkaldtes til den første Generalforsamling, hvor der blev fremført Udkast til Lovene. Haandværkerforeningen blev efterhaanden kendt for sin Læsestue, hvor der var de fleste store Dagblade og Tidsskrifter, og da der efterhaanden samledes en ret stor Bogsamling, er det ikke underligt, at Folk i Almindelighed kaldte Foreningen „Læseforeningen“ eller, naar det skulde være rigtigt tydeligt, „Haandværkerlæseforeningen“. Foreningen skulde, for at arbejde efter sit Formaal, bruge Penge, og Medlemsbidraget var fra Begyndelsen 1 Mark maanedlig plus 3 Mark i Indskud, og dette forslag ikke ret langt. Foreningen maatte derfor søge andre Kilder, og ved Fastelavn 1849 afholdt Foreningen sin første Tombala, der gav et Overskud af 147 Rdl. 4 Mk. 2 Sk.

Paa Generalforsamlingen den 20. December 1848 bemyndiges Bestyrelsen til at leje et Lokale til Foreningen og vælge Repræsentanter, hvoraf en hver Aften skulde være til Stede i Lokalet, og den 13. December 1848 meddeltes det, at der var lejet Lokale hos Bagermester Krogh paa Nørregade. Det varede imidlertid ikke længe før dette Lokale blev trangt. Allerede April 1849 flyttedes til Algade, hvor der lejedes et Par større Værelser for 70 Rdl. aarlig, men ogsaa disse Lokaler voksede Foreningen ud af. Efter et Aars Forløb flyttede den atter til Nørregade, hvor den fik Lejlighed hos Borgeradjutant Ege. Fra Oktober 1852 fik Foreningen Lokale paa „Dramatikken“ for 250 Rd. aarlig. Der var den i 3 Aar indtil den i 1855 flyttede til Kongensgade, hvor den havde 1. Sal i det daværende Hotel du Nord. Disse Lokaler beholdt Foreningen til den fik sin egen Ejendom, ved Køb af den Kaarsbergske Gaard paa Hjørnet af Østeraa og Stranden. Efter delvis Nedbrydelse af de gamle Bygninger paa Hjørnet af Østeraa og Stranden. — Efter delvis Nedbrydelse af de gamle Bygninger og Opførelse af nye flyttede Foreningen ind i de nye Lokaler den 10. April 1867.

Foreningen har foranstaltet afholdt Udstillinger flere Gange. Den første Udstilling var af særegen Art. Det var allerede i 1849, da man modtog to Kister med forskellige Sager, der var hjembragt med Korvetten „Galathea“ fra dens Jordomsejling. I 1858 vedtog Foreningen at afholde en Udstilling for Aalborg By og Nørresundby, og til at foranstalte det fornødne nedsattes en Komité, der bestod af Bestyrelsen og følgende tilkaldte: Overbrandinspektør Boss, Kancelliraad Mollen, Købmand P. Pagh, Fabrikant Rothmann, Redaktør Ree og Grosserer Sass. Udstillingen, der holdtes i Eksercerhuset, aabnedes den 21. August, og blev i 8 Dage besøgt af ca. 6000 Mennesker. I 1862 afholdtes den næste Udstilling, ligeledes i Eksercerhuset. Der hengik nu 10 Aar før den næste Udstilling afholdtes. To Aar efter holdtes atter Udstilling, og nu hvilede der et Stykke Tid. Endelig afholdtes i 1897 en Udstilling, der i hvert Fald i pekuniær Henseende blev den bedste.

Foreningens Medlemsantal steg hurtigt til et Par Hundrede, og holdt, hvad Forøgelsen angik, omtrent Skridt med Byens Udvikling, saaledes at den i 50erne og i

Begyndelsen af 60erne steg til 4—500 Medlemmer. Kontingentforhøjelsen i 1867 bevirkede en Tilbagegang, og den næsten stillestaaende Udvikling i Byen gjorde, at dette Antal kun langsomt blev forhøjet. I 80erne begyndte Stigningen, og det gik temmeligt rask opad, saa at det i 1895 naaede op til omtrent 1000 Medlemmer. Ved Jubilæet i 1898 var der ca. 1200 Medlemmer, og i 1933 er der ca. 2200 Medlemmer.

Haandværkerforeningens nuværende Bygning er som tidligere beskrevet erhvervet i 1866 og senere udvidet. Udvidelser skete i 1883—84 og 1895—96. I 1904 købt den tilstødende „Jacob Himmerigs Gaard“, ved hvis Ombygning Lokalerne forøgedes betydeligt. Foruden Foreningslokaler findes her Festsal, Læsestue og Bibliotek.

Medlemmer af Haandværkerforeningens Bestyrelse er: Fabrikant L. Mørch, R. af D., Formand, Smedemester Jul. Krøjer, Næstformand, Hospitalsforstander K. K. Nicolaisen, Partikulier F. Lassen, Tømrermester Chr. Pallisgaard, Bankdirektør Chr. Jørgensen og Murermester L. Therkildsen.

L. C. MØRCH,
Fabrikant.

C. PALLISGAARD,
Tømrermester.

C. A. JØRGENSEN,
Bankdirektør.

J. L. THERKILDSSEN,
Murermester.

LARS CHRISTIAN MØRCH, Fabrikant, R. af D., er født den 30. April 1873 i Aalborg som Søn af Fabrikant Ole Mørch og Hustru, Laurette Amalie, f. Lindgaard. Gift 1898 med Kirstine Nielsen. Snedkersvend 1892, indtraadt i Firmaet M. Mørch & Søn 1895, overtog Forretningen 1910. Oldermænd for Aalborg og Nørresundby Snedkerlaug, Formand for Tilsynraadet for Aalborg Bys og Omegns Sparekasse, Formand for Aalborg Haandværkerforening.

RASMUS JULIUS KRØIJER, Kunstsmid, er født den 13. April 1879 i Nakskov som Søn af Slagtermester Jens Carl Krøjer og Hustru, Thrine, f. Wiese. Gift 1906 med Andrea Christensen. Uddannet Smedemester Møller, Aalborg, og Paul Marcus, Berlin, nedsat sig 1902 som Kunst- og Klejnsmed i Aalborg. Formand for Centralforeningen af Smedestremre i Jylland, Medlem af Aalborg Byraad, Næstformand for Svendeprovekommissionen, Næstformand for Aalborg Haandværkerforening.

FREDERIK CHRISTIAN BREGENDAHL LASSEN, Partikulier, er født den 5. Januar 1866 i Aalborg som Søn af Skomager Andreas Lassen og Hustru, Johanne Henrikke f. Heolin, Tidl. Prokurist for Aalborg Trælashandel gennem 38 Aar (1880—1918). Æresmedlem i Aalborg Haandværker-Sangforening, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Haandværkerforening.

CHRESTEN PALLISGAARD, Tømrermester, er født den 27. August 1880 i Øster Hassing som Søn af Gaardejer Ole Pallisgaard og Hustru, Sine Elisabeth, f. Christensen. Gift 1909 med Marie Jensen. Tømrersvend 1905, -Mester 1916. Formand for Aalborg Tømrermesterforening, Vurderingsmand til Ejendomsskyld i 3. Distrikt, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Haandværkerforening.

CHRISTIAN ALBERT JØRGENSEN, Bankdirektør, er født den 5. November 1869 i Vejle som Søn af Boghandler Theodor Jørgensen og Hustru, Mathilde, f. Kiessling. Gift 1895 med Ida Johanne, f. Krestensen. Præliminæreksamen 1885, Sparekasseassistent, ansat i Landmandsbanken i December 1887, Bogholder 1892, Bestyrer 1902, Leder af Bankens Aalborg Afdeling 1916. Medlem af Bestyrel-

sen for Aalborg historiske Museum og Aalborg Amts historiske Samfund, Formand for Aalborg Roklub, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Haandværkerforening.

JOHAN LEMOS THERKILDTSEN, Murermester, er født den 23. Maj 1867 som Søn af Skovfoged Jacob Therkildsen og Husiru, Katrine, f. Andersen Frost. Gift 1903 med Nielsine Nielsen. Murersvend 1889, -Mester 1897. Formand for Murermesterforeningen, tidl. Medlem af Lignings- og Bygningskommissionen, Vicebrandinspektør, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Haandværkerforening. Medaille for 25 Aars tro Tjeneste indenfor Aalborg Brandkorps.

AALBORG HANDELSSTANDSFØRENING. Allerede i Middelalderen indtog Aalborg en fremskudt Plads blandt Danmarks talrige Købstæder, og Byens gode Beliggenhed langt inde i en let tilgængelig Fjord, hvor der var stort Sildefiskeri, medførte naturligt, at Aalborg blev en By, hvor Handel i Modsætning til de fleste danske Købstæder fik mere end lokal Betydning. Som saa mange andre Former var ogsaa Byboernes Inddeling i Købmand og Embedsmænd: Haandværkere, et Laan fra Tyskland, hvor Samfundsforholdene i saa Henseende var foran i Udviklingen. — Til at varetage de forskellige Erhvervsdrivendes Interesser dannedes der Lav eller Gilder, ogsaa tildels efter tysk Forbillede, og en stor Del, navnlig Købmænd, var tyske.

I 1431 blev der i Aalborg paa Borgmester Peder Ilfarsens Initiativ oprettet et Købmandsgilde kaldet „Gudz Ligoms Lagh“, „det hellige Guds Legeme til Lov, Ære og Værdighed“, som det hedder i Indledningen til Gildeskraaen af 1441. Da Aalborg Handelsstandsforenings Oprindelse egentlig kan føres tilbage til dette Gilde, skal dette Lav omtales nærmere, selv om dets Forhold maa antages at være ret velkendte.

Den til vore Dage bevarede Gildeskraa fra Guds Legems Lav i Aalborg er som før omtalt fra 1441 og er skrevet i en Pergamentbog i kvart, indbunden i et tykt Træbind overtrukket med Læder, men da Gildet er oprettet i 1431 har den sikkert tidligere foreligget i en anden Udstyrelse. Man træffer ikke nogen Vedtægt eller Bestemmelser fra de ældste Tider; der tilsigtes kun til at befordre Samdrægtighed og god Forstaaelse blandt Medlemmerne, og „for god Samsæde, Endragt og Kjærlighed i denne Verden, som siges og sandt er, at intet er fagrere og bedre end øves og omgaas i gode Mænds Samfund og deres Fodspor med et godt Levned og Verdskyldighed at forfølge og fuldkomme“. Men efter Gildets Statutter var alle Slags Haandværkere udelukkede fra at blive optaget i Gildet, der kun skulde rumme danske og tyske Købmænd, som drev ærlig Købmandsskab, og deraf ser man, at Gildebødrene paa deres selskabelige Sammenkomster sikkert ogsaa har truffet Bestemmelser vedrørende deres Næringsvej.

Disse Gilder og Lav bestod helt op til Midten af 19. Aarhundrede, da de som Følge af Næringsfriheden ikke kunde bestaa længere. Den 27. Oktober 1863 erholdtes der kongelig Approbation paa de af den forhenværende Lavsbestyrelse indsendte Vedtægter for den nye „Handelsforening“, og den 15. December 1863 kunde det endnu fungerende Repræsentantskab for det ophævede Handelslav meddele Lavets forhenværende Medlemmer, at Vedtægterne for den nye „Handelsforening“ var allerhøjest stadfæstede, og at der nu skulde vælges en Bestyrelse for den. Mærkeligt nok havde kun 21 af det ophævede Lavs Medlemmer give Møde ved denne Lejlighed og af disse valgtes følgende 7 til Bestyrelsesmedlemmer: Chr. Lassen, Michael Herskind, Emil Schrøder, Ed. T. Andersen, Julius Galster, Michael Søren og Sophus

Schiørring med Emil Schrøder som Formand. Disse Vedtægter af 1863 betegner naturligvis et fuldstændigt Brud med Fortiden, eftersom der ikke længere var Tale om Lavstvang og Lavsmyndighed, men om en frivilligt oprettet Forening til Varetagelse af Standens Tarv, men det kan dog ikke nægtes, at Lavsaanden hist og her kom til Syne. Paa en Generalforsamling den 19. December 1863 indmeldtes 92 Medlemmer, saaledes at Foreningen ved Aarets Udgang havde 113 Medlemmer, hvoraf 13 i Nørresundby. I Hjælpekassen var der derimod 146 Medlemmer. I 1891 naaede Handelsforeningen op paa 199 Medlemmer, samme Aar udtraadte imidlertid en Del Medlemmer fra Nørresundby, fordi de stiftede egen Organisation under Navn af Nørresundby Handelsforening, og Medlemsantallet var derefter i nogle Aar i Aftagende, men i 1913 var man igen oppe paa et Medlemsantal af 190. I 1894 begyndte Foreningen at lade afholde Foredrag for Medlemmerne om saadanne Emner, som maatte antages at have speciel Interesse, men denne Gren af Foreningens Virksomhed er inddraget. Paa den internationale Handelskongres i Philadelphia 1899 var Foreningen den eneste danske Handelsforening, der efter Indbydelse lod sig repræsentere, dens Udsending var Købmand H. M. Bruun.

Handelsstandsforeningens Formænd siden 1863 har været: Emil Ferdinand Schrøder fra 1863—68, Didrich Wilhelm Staun fra 1868—72, Lauritz Kjellerup Kier fra 1872—82, Edouard Theodor Andersen fra 1882—88, Ludvig Hartvigson 1888, Laurits Kjellerup Kier fra 1888—94, Balthasar Worm fra 1894—1906, Hans Poul Henrik Sommer Larsen fra 1906—08, Peder Pedersen Rechnitzer fra 1908—19, M. Kragelund fra 1919—30, A. Abel fra 1930.

Handelsstandsforeningens nuværende Bestyrelse bestaar af Konsul A. Abel, R. af D., Formand, Konsul Magnus Müller, Næstformand, Købmand Chr. H. Olesen, Konsul Gorm Bremmer, Direktør A. L. S. Langvad, Boghandler Knud Engsig og Købmand Emil Ruge.

A. ABEL,
Konsul.

A. L. S. LANGVAD,
Direktør.

KNUD ENGSIG,
Boghandler.

EMIL RUGE,
Købmand.

ALBERT ABEL, Købmand, Konsul, R. af D., er født den 25. Juli 1878 som Søn af Købmand Andreas Abel og Hustru Fanny, f. Zimmermann. Gift 1903 med Antonie Holm. Uddannet bl. a. 3 Aar i Newcastle on Tyne og 1 Aar i Hamborg. Tjener i Tjeckoslovakisk Vice-Konsul for de nordjydske Amter, Medlem af Sø- og Handelretten i Aalborg, Medlem af Bestyrelsen for Danske Kulimportørers Association, Medlem af Bestyrelsen for Den jyske Handelsstands Centralforening, Formand for Aalborg Handelsstandsforening.

AXEL LAURIDS SMIDT LANGVAD, Direktør, er født den 30. Juli 1883 i Esbjerg som Søn af Skoleinspektør Nis Kristian Langvad og Hustru Laura Kirstine, f. Smidt. Gift 1908 med Sigrig Hoff Svendsen. Lært Handel ved Smørekspertør Hedegaard, Esbjerg, A/S Eriksen & Christensen, Esbjerg,

og Botz & Salcower, Libau, ansat ved Aalborg Foderstof-Import 1908, Prokurist 1915, Meddirektør 1919, Eneledirektør 1921. Medlem af Aalborg Søret, Meddomsmand ved Vestre Landsret, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Handelsstandsforening.

KNUD ENGSIG, Boghandler, er født den 12. November 1892 i Frederikshavn som Søn af Boghandler Søren Engsig og Hustru Dorthea, f. Jørgensen. Gift 1918 med Elise Marie Bach. Lært Handelen i Frederikshavn, hos Chr. Henriksen, Horsens og i Zürich 1916, overtog Firmaet Georg Schultz Boghandel i Aalborg 1916. Løjtnant af Reserven. Medlem af Bestyrelsen for Foreningen „Officerer udenfor aktiv Tjeneste“, Medlem af Bestyrelsen for Dansk Principalforening, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Handelsstandsforening.

EMIL RUGE, Købmand, Grosserer, er født den 4. December 1902 i Aalborg som Søn af Grosserer Jens Peter Jensen og Hustru Augusta, f. Ruge. Gift 1926 med Inga Chalmer. Lært Handel hos Faderen samt i England, optaget i Firmaet 1924. Medlem af Bestyrelsen for Jydsk Kolonial-Grossererforening, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Handelsstandsforening.

AALBORG HANDELSFORENING AF 1879 er stiftet den 30. September 1879, og de nærmere Omstændigheder ved ovennævnte Handelsforenings Tilblivelse er i korte Træk følgende: Den 16. September 1879 indbød Detaillist Chr. Mortensen, Aalborg, en Del af Byens Købmænd og Detailhandlere til et Møde, der afholdtes samme Aften paa „Dramatikken“. Paa dette Møde drøftede man Betimeligheden af Oprettelsen af en Handelsforening, og da de tilstedeværende gav Tanken sin Tilslutning, nedsatte man et Udvalg, som skulde forberede et Udkast til Vedtægter for Foreningen. Dette første Udvalg bestod af Købmand H. Jensen, Købmand A. Jensen og Detaillisterne L. Th. Petersen, N. C. Christensen og Chr. Mortensen. Dette Udvalgs Forslag til Foreningens Vedtægter blev paa et Møde den 30. September s. A. vedtaget. Paa samme Møde valgtes Detaillist Chr. Mortensen, der maa betragtes som Foreningens Stifter, til Formand.

Da nu de ydre Rammer var i Orden gjaldt det om at faa Liv i Foreningen, og der meldte sig straks en Del Opgaver, som nok skulde lægge Beslag paa Medlemmernes Tid og Evner. Det var navnlig tre Ting man havde Opmærksomheden henvendt paa: Kunderne, Kollegaerne og Grossererne eller Fabrikanterne. Da der blandt Kunderne var mange, der paa Grund af den ret udbredte Kreditgivning saa Lejlighed til at snyde de forskellige Handlende fra deres retmæssige Fortjeneste, søgte man at gribe ind her. Og allerede i Foreningens første Aar fremtræder „den sorte Bog“ over Kunder, der ikke vil betale, og ved et senere Samarbejde med Manufakturhandlerforeningen, blev denne endnu mere effektiv. Da der var ret stor Konkurrence blandt de Handlende var det efterhaanden blevet en Uskik, at erhverve sig nye Kunder ved Tilgift, Gaver og Rabatsystemer, som undertiden virkede ret generende. Saaledes var det Skik hver Fredag, naar Ugens Regning skulde betales, at give Kunden en Gave, men særlig Julegaven til Kunden var en stor Post paa Budgettet, idet det nemlig var Skik og Brug, at hver Familie fik 1 Pund Chokolade, 1 Fl. Cognac, 1 Spil Kort, 1 Almanak samt en Del „Gottes“ til Børnene. Man tog Sagen op til Drøftelse, og efter nogle mislykkede Forsøg lykkedes det at afskaffe dette Gavesystem.

Efter at Foreningen i 1888 var lige paa Nippet til at gaa til Grunde, idet en Del af Købmændene følte sig generte af den nødvendige Forenings-Disciplin, gik den støt fremad, og var med ved Dannelsen af „C. O.“ — Centralorganisationen — hvil-

ket vi dog ikke skal komme nærmere ind paa her. Under Krigen havde Handelsstanden en ret vanskelig Tid ved den omfattende Rationering, som dog sikkert var nødvendig for at faa Beholdningerne ligeligt fordelt.

Ved Foreningens Stiftelse var der en Kassebeholdning paa Kr. 108,00, fem Aar efter var denne vokset til Kr. 558,00, og da man ikke synes, at Foreningen havde Brug for saa mange Penge, blev Størsteparten uddelt blandt Medlemmerne. — Men senere indsaa man, at en større Forening har mange Opgaver, og man blev enig om ikke mere at uddele Kassebeholdningen. I 1888 oprettede Foreningen et Understøttelsesfond, og i 1912 oprettede Foreningen et Byggefond, hvortil Konsul Justesen, Aalborg skænkede 5000 Kr. Foreningens Regnskab viser, at dens økonomiske Forhold ikke blot er tilfredsstillende, men endog særdeles gode.

Foreningens Bestyrelse bestaar af: Chr. H. Olesen, R. af D., Formand, G. R. Ovesen, Næstformand, Chr. Hansen, Sekretær og Kasserer, A. Andersen Kragh, Niels Henriksen, Niels Larsen og Poul Pedersen.

CHR. H. OLESEN,
Købmand.

CHRISTIAN HANSEN OLESEN, Købmand, R. af D., er født den 18. August 1876 som Søn af Peder Olesen Smed og Hustru Else Marie, f. Laursen. Gift 1902 med Katinka Borregaard. Medlem af Direktionen for Aalborg Hypotekforening, i Repræsentantskabet for Aalborg Discontobank, Medlem af Handelsretten, Bestyrelsesmedlem i Aalborg Handelsstandsforening, i Bestyrelsen for „De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark“, Næstformand og Kasserer for Centralorganisationen af Købmænd i Jylland, siden 1923 Formand for „Handelsforeningen af 1879“ i Aalborg.

CHR. HANSEN,
Købmand.

HANS CHRISTIAN HANSEN, Købmand, er født den 3. August 1894 som Søn af Smedemester Chresten Hansen og Hustru Karoline, f. Laursen. Gift 1916 med Anna Marie Rasmussen. Kasserer og Sekretær for „Handelsforeningen af 1879“ i Aalborg.

ALBORG KUNSTFORENING's Formaal er at vække og udbrede Sansen for god Kunst. Dette Øjemed søges opnaaet ved: Afholdelse af Kunstudstillinger og Foredrag om Kunst, Samarbejde med Aalborg Kunstmuseum, Bortlodning af Pengebeløb eller evt. Kunstværker, Uddeling af Kunstblade o. l. samt Anskaffelse af Kunstskrifter til Udlaan blandt Medlemmerne.

Bestyrelsen afgør, hvor meget af Foreningens Kassebeholdning, der hvert Aar kan bortloddet, samt fastsætter Gevinsterne Antal og Størrelse. Gevinsterne skal anvendes til Indkøb af Kunstværker, som har været udstillede paa en af de af Foreningen arrangerede Udstillinger i Aalborg. Gevinsterne udbetales først, naar Vinderne har truffet deres Valg, og er en Gevinst ikke anvendt inden næste Kalenderaars Udgang, falder den tilbage til Foreningens Kasse. I Stedet for Pengebeløb kan Bestyrelsen undtagelsesvis bortlodde Kunstværker, som den har indkøbt. Saadanne Indkøb kan kun ske, naar samtlige Bestyrelsesmedlemmer er enige deri.

Foreningen ledes af en Bestyrelse paa fem af Generalforsamlingen valgte Medlemmer. Funktionstiden er tre Aar, og der afgaar skiftevis to, en og to, dog kan Genvalg finde Sted.

Aalborg Kunstforenings Bestyrelse bestaar af: Malermester Lauritz Pedersen, Formand, Hospitalsforstander K. K. Nicolaisen, Næstformand, Direktør Chr. B. Schultz, Kasserer, Fuldmægtig S. Vognsgaard, Sekretær, og Magister T. Hastrup.

Repræsentantskabet bestaar af: Amtslæge Malling, Formand, Grosserer H. C. Jepsen, Fru Apoteker Strøjberg, Bankdirektør Jørgensen, Dr. Alfr. Larsen, Kunstmaler Vagnby, Fabrikant Søndergaard, Boghandler Marinus M. Schultz, Arkitekt E. Glahn, Postmester Gottlieb, Byrådssekretær Schøler og Fru K. K. Nicolaisen.

L. C. PEDERSEN,
Fmd. for Bestyrelsen.

E. TH. MALLING,
Fmd. f. Repræsentantsk.

S. VOGNSGAARD,
Sekretær.

TH. M. J. HASTRUP,
Medlem af Bestyrelsen.

LAURITZ CHRISTIAN PEDERSEN, Malermester, er født den 14. September 1872 i Skibsted v. Aalborg som Søn af Snedker Anton M. Pedersen, Aalborg, og Hustru Karen Marie, f. Olesen. Gift 1901 med Gerda Emilie Valborg Christensen. Svendeprøve 1892, Afgang fra Kunstakademiet 29. Jan. 1900, Studierejser i England, Tyskland, Sverrig og Italien, etabl. som Mester i Aalborg 1893. Lærer paa Teknisk Skole, Formand for Aalborg Bindekreds, Formand for Aalborg Kunstforening.

EJNAR THORVALD MALLING, Amtslæge, er født den 13. December 1866 i Aalborg som Søn af Dampskibsekspeditor Carl Th. Malling og Hustru Regine. Gift 1895 med Eline Bolette Ingeborg Schouboe. Lægeembedseksamen 1892, i Roskilde 1895, i Aalborg 1896, Kommunelæge i Aalborg fra 1898—1915, Kredslæge fra 1915, siden 1918 Amtslæge i Aalborg. Medlem af Bestyrelsen og Læge for Aalborg Børnehjem, Medlem af Bestyrelsen for Børnehjemmene i Jyllandsgade og Poul Paghsgade, Medlem af Bestyrelsen for „Børnenes Kontor“, Aalborg højere Pigeskole og Medlem af Sundhedskommissionen fra 1904—13, Leder af Tuberkulosediagnosestationen, konst. Stiftsfysikus fra 1909—10 for Aalborg og Hjørring Amter. Formand for Repræsentantskabet for Aalborg Kunstforening.

CHRISTIAN BIRGER SCHULTZ, Direktør, er født den 21. Februar 1871 i Aalborg som Søn af Bog- og Papirhandler Magnus A. Schultz og Hustru Stine, f. Neergaard. Gift 1906 med Marie Emilie Elisabeth Carstensen. Student 1888, cand. polyt. 1894, Studierejser 1897—98 i England, Holland, Belgien, Frankrig, Schweiz, Italien og Tyskland, Entreprenør- og Ingeniørassistent, byggede bl. a. Jernbane i Sverrig, siden 1906 Direktør for Adolph Holst A/S. Medlem af Hassers Sogneraad, Viceoldemand i Lithografernes Laug, Medlem af Repræsentantskabet i Arbejdsgiverforeningen, Kasserer for Aalborg Kunstforening.

SØREN VOGNSGAARD, Fuldmægtig, er født den 31. August 1882 i Nr. Lem pr. Lemvig som Søn af Bygmester Niels Vognsgaard og Hustru Anna, f. Jensen. Gift 1916 med Ellen Brockdorff Sønderup. Præliminæreksamen 1900, derefter Assistent i Kreditforeningen i Aalborg, Fuldmægtig samme Sted 1919, 1. Fuldmægtig den 1. April 1926. Medlem af Bestyrelsen og Sekretær for Aalborg Kunstforening.

THURE MAGNUS JULIUS HASTRUP, Adjunkt, cand. mag., er født den 3. November 1903 i København som Søn af Grosserer Johannes Hastrup og Hustru Elisabeth, f. Svensonn. Gift 1927 med Aase Kjeldskov Hansen. Student 1921, mag. art. i klass. Filologi 1927, cand. mag. i Dansk 1928, Timelærer paa Metropolitanskolen 1928—30, ansat ved Aalborg kommunale Skolevæsen 1. Aug. 1930, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Kunstmuseum, Kunstanmelder ved Aalborg Amtsidende, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Kunstforening.

DET DANSKE MISSIONSFORBUND er oprettet paa et Møde den 3. Juni 1888, og dette Møde fandt Sted i Aalborg. Eftersom der under den frie Missions Arbejde efterhaanden dannedes frie Forsamlinger og Menigheder rundt om i Danmark, vaagnede Trangen til et forenet Samarbejde. Erkendelsen af, at vi trængte til hverandre for bedre at kunne løse den store Opgave, som den frie Mission havde i vort Land, skabte Det danske Missionsforbund.

Enhver Forsamling, som bestaar af sande troende, frisindede Venner, kan blive Medlem af dette Forbund, uanset dens Opfattelse af sakramentale Spørgsmaal og underordnede Ting. Forsamlingen, som slutter sig til Forbundet, er ubundet af samme i alle dets indre Anliggender og Bestemmelser, og i sit Forhold til Forbundet er den kun bundet i Henhold til de Bestemmelser, som den efter eget fri Ønske selv tiltræder.

Forbundets Formaal er at forene alle frie Menigheder og Forsamlinger til et fælles Arbejde for Evangeliets Udbredelse og Synderes Frelse baade herhjemme og ude i Hædningeverdenen, samt at være hinanden til gensidig indbyrdes Opmuntring og Støtte i Missions- og Menighedslivet. Paa Stiftelsesdagen fik Forbundet Navnet „Det danske Missionsforbund“, og en Forbundsbestyrelse blev valgt. Denne første Bestyrelse bestod af: J. Madsen, Aalborg, Formand, I. C. Andersen, Vennebjerg, Viceformand, C. O. Christensen, Randers, Kasserer, P. Pedersen, Thisted, Regnskabsfører, og Ole Nielsen, Jetsmark, Sekretær. Forbundet bestod først af en Sammenlutning af Forsamlinger, og først den 7. Oktober 1888 optoges fire Prædikanter. — Ved 25 Aars Jubilæet var de fire af disse Bestyrelsesmedlemmer endnu i Live, medens C. O. Christensen indgik til Hvilen den 22. April 1889.

Aalborg blev straks Centrum for Det danske Missionsforbund, hvilket er let forstaaeligt, thi da den var den største By, beliggende ved den store Jernbane, var Prædikanterne altid henvist til at rejse derigennem, naar de drog til Thy og Vendsyssel. Og hvor uforklarligt det end var, Oplandets Folk syntes mere tilgængeligt for et frit Evangelium end det øvrige Land, saaledes at man saa at sige alle Vegne kunde faa Indgang med Livets Ord, og Folk syntes ogsaa at besidde Sans for at kunne dømme temmelig sundt om aandelige Spørgsmaal.

Aalborg By, der ellers er mindre velanskreven for Dyd og gode Sæder, har dog et Fortrin frem for mange Købstæder, den rummer mange Sjæle, der bærer en dyb religiøs Trang, og det er ikke blot Teatre og Forlystelsessteder, der formaar at trække Folk til Huse. Kirker, Kapeller og Missionshuse, frikirkelige saavel som statskirkelige, finder villig Øre her frem for de fleste Steder.

Menigheden tæller i Aalborg 180 Medlemmer og Ungdomsforeningen ca. 90, og der er to Søndagsskoler med 150 Børn og 13 Lærere.

Gennem Menigheden indsamledes gennem 6 a 7 Aar Midler til Opførelse af egen Kirke, og ved Vesterbro-Reguleringen mageskiftede man en Grund, som Menigheden ejede i Korsgade 12, med Grunden, hvor Kirken nu ligger, Urbansgade 46. Kirken opførtes 1929 efter Tegning af Arkitekt Juul Hansen, og Opførelsessummen var 65,000 Kr.

Det danske Missionsforbunds Besty-

CHR. NIELSEN,
Formand.

M. SØRENSEN
Pastor.

relse for Aalborg Afdelingen bestaar af følgende Medlemmer: Chr. Nielsen, Formand, Chr. Christensen, Sekretær, Harald Clausen, Kasserer, Petrus Thyde og Chr. Berntsen.

CHRISTIAN NIELSEN, Inkassator, er født den 12. August 1894 som Søn af Maltgører Jens Nielsen og Hustru Margrethe, f. Thorsen. Gift 1918 med Anna Frederiksen. Medlem af Det danske Missionsforbunds Hovedbestyrelse, Redaktør af Forbundets Hovedorgan „Morgenstjernen“, siden Januar 1927 Formand for Det danske Missionsforbunds Aalborg Afdeling.

M. SØRENSEN, Pastor, er født den 12. Januar 1880 i Ø. Tørslev ved Randers som Søn af Lars Sørensen og Hustru Mine, f. Larsen. Gift 1902 med Karoline Hansen. Ordinert i Brooklyn, N. Y., 1924. Virker nu som Præst for Det danske Missionsforbund i Aalborg.

BØRNEKONTOR I AALBORG er stiftet den 24. Maj 1903 af Tobaksfabrikant N. Pedersen, Lærerne H. Flyger og Jens Larsen og Bogtrykker L. Nielsen. Institutionens Formaal var at skaffe fattige Skolebørn Ophold paa Landet i Sommerferien, enten hos Landboere eller i Feriekolonier, samt at hjælpe saadanne Børn med det nødvendige Tøj og Fodtøj, og desuden skaffe dem Befordring paa billigste Vilkaar. Det var et vanskeligt Arbejde, der maatte bygges paa frivillige Bidrag og frivillig Hjælp. Der blev sat forskellige Indsamlinger i Gang og skænkedes uden Opfordring Pengegaver til Institutionen. Allerede i 1904 skænkede Kommunen et Tilskud paa 200 Kr., Tilskudet er nu 2000 Kr.

Befordringen af Feriebørnene med Banerne er i de fleste Tilfælde ydet gratis eller til meget nedsatte Priser. Saaledes udstedtes der i 1931 gennem Undervisningsministeriet til Aalborg 1500 Fribilletter til Statsbanerne. Til Aalborg og Hjørring Privatbaner samt Thisted-Banen leveredes Feriebilletter til stærkt reducerede Priser. Skagens-Banen gav gratis Kørsel. Til Beklædning af særligt trængende blev der i 1931 anvendt 1571,37 Kr.

Desværre er der ikke saa mange Tilbud paa Feriehjem som for en Del Aar siden, dog sendtes der i 1931 60 Børn — flest Piger — til Feriehjem paa Landet. — Den stærke Nedgang i Antallet af Feriehjem og den stigende Trang (Arbejdsløshed og Krise) har nødvendiggjort en stadig Udvidelse af Feriekolonierne. — „Børnenes Kontor“ ejer nu to Feriekolonier: „Lille Strandhave“ i Sæby og „Lien“ i Pirups Hvarre ved Blokhus. Til disse to Feriehjem blev der i Sommeren 1931 udsendt 325 Børn i 8 Hold. Hvert Hold var paa ca. 40 Børn, og Opholdet varede i 12 Dage.

I disse Feriekolonier faar Børnene en sund, kraftig og rigelig Kost, der i Forbindelse med det friske Friluftsliv og de daglige Bade giver dem et Fond af Sundhed at gaa Vinteren i Møde med, hvis Værdi ikke let kan overvurderes. Ledelsen af Kolonierne bliver forestaaet vederlagsfrit af Lærerinder og Lærere fra Aalborg Kommuneskoler, og uden disses uegennyttige og ansvarsfulde Gerning, var det ikke let at holde Kolonierne i Gang.

Man vil forstaa, at en Institution, der yder saa megen Hjælp, har Brug for mange Penge. Disse Penge bliver tilvejebragt ved Indsamlinger, frivillige Gaver, Bortlodninger og Fester. Desuden yder Aalborg Kommune et aarligt Tilskud.

Bestyrelsen bestaar af: Kommunelærer Orla Kjær, Formand, Kommunelærer H. Flyger, Næstformand, Pastor N. Lomholt, Kasserer, to Byrådsmedlemmer og en Række Kommunelærerinder og -Lærere.

H. O. KJÆR,
Formand.

HANS ORLA KJÆR, Kommunalærer, er født den 22. Juli 1897 som Søn af Førstelærer Poul Petersen Kjær og Hustru Cathrina, f. Jensen. Præliminæreksamen 1913, Lærereksamen 1918 fra Ranum Seminarium, deltaget i Statens Kursus i Sprog, ansat som Lærer ved Aalborg kommunale Skoler. Næstformand i Danmarks Lærerforenings 59. Kreds, Medlem af Aalborg Haandværkerforenings Repræsentantskab, Medlem af Tilsynsraadet og Kasserer for Drengehjemmet „Raaens Minde“, siden 1927 Formand for „Børnenes Kontor“ i Aalb., Medl. af Bestyrelse for Aalb. Hjælpekassen.

H. FLYGER,
Næstformand.

HALVOR FLYGER, Kommunalærer, er født den 11. Juni 1895 som Søn af afd. Lærer Helmod Christian Flyger og Hustru Margrethe Kristine, f. Rebild. Gift 1921 med Ellen Margrethe Kromann. Lærereksamen fra Ranum Seminarium 1919, Studierejse i Tyskland, ansat ved Aalborg kommunale Skolevæsen 1. April 1920. Næstformand i Danmarks Lærerforening Kreds 59 B. Næstformand for „Børnenes Kontor“ i Aalborg.

ALBORG BY- OG AMTS JORDEMODERFORENING stiftedes den 16. Aug. 1899. Denne Dag havde 24 Jordemødre aftalt at mødes hos Jordemoder Fru Wesche, Møllegade 13, for at drøfte Muligheden for Oprettelse af en Jordemoderforening. — Mødet fandt Sted i et stort Lysthus, der laa i Ejendommens Have, og her blev Foreningen stiftet, og dens første Bestyrelse bestod af afd. Distriktsjordemoder Fru Vilhelmine Jørgensen, Formand, afd. Distriktsjordemoder Fru Alba Johansen, Næstformand og Distriktsjordemoder Fru Wesche, Kasserer.

Foreningens Formaal var at samle Jordemødrene baade fra By og Land om kollegiale Interesser, og at være hinanden til gensidig Støtte, særlig med Henblik paa Honorarets Forhøjelse. Dette var den Gang Kr. 2,00, men allerede ved første Mødes Forhandlinger, lykkedes det Foreningen ved Ansøgning til Kommunen at faa Honoraret forhøjet til Kr. 4,00. Desuden holdt Foreningen belærende Foredrag, og det første Foredrag, der holdtes af daværende Stadslæge, Dr. med. Eschen, handlede om en tysk Professors Afhandling om „Forebyggelse af Barselseber“. Efter den Tid har Foreningen afholdt 3—4 Møder aarlig med Foredrag af forskellige Læger.

Den 9. Marts 1905 overtog Overlæge, Dr. med. Eschen Hvervet som Formand og

Frk. Kjær's Fødeklínik i Aalborg.

med Fru Wesche som Næstformand, og disse to har ved deres store Sparsommelighed med Foreningens Pengemidler bidraget til, at man paa et Møde i 1914 kunde stille Forslag om Oprettelse af et Legat paa 1000 Kr., og Renterne af dette Beløb skulde anvendes til Uddeling blandt syge og trængende Medlemmer af Foreningen. Understøttelsesfondet er i Aarenes Løb steget, saa Foreningen nu har to Portioner at uddele aarlig. I 1914 skete en Omvæltning indenfor Jordemoderstanden, idet Løn og Pension forhøjedes betydeligt. Dette havde imidlertid til Følge at alle Distrikter i Byen, hvor der var over tre praktiserende Jordemødre, blev nedlagt. Saaledes afskedigedes i Aalborg Distriktsjordemødrene Fru Wesche og Fru Johansen med den beskedne Pension af 300 Kr. aarlig til Fru Wesche, noget mindre til Fru Johansen. Denne Pension forhøjedes dog efter nogle Aars Forløb til 594 Kr. aarlig.

Paa et Møde, der afholdtes paa Afholdshotellet i Oktober 1920, meddelte Fru Wesche, at hun ønskede at udtræde af Bestyrelsen, og i hendes Sted valgtes Fru Krarup. Frk. Rasmussen, Distriktsjordemoder i Svenstrup, havde paa det Tidspunkt været Foreningens udmærkede Kasserer i nogle Aar og fortsatte endnu i flere Aar. Den 8. Oktober 1921 afholdtes et Møde i Overlægeboligen paa Amtssygehuset, hvor Overlæge, Dr. med. Eschen meddelte, at han nu ønskede at udtræde af Bestyrelsen, idet han mente, at Jordemødrene nu selv kunde varetage Foreningens Tarv. I Dr. med. Eschens Sted valgtes Fru Krarup som Formand, og som Næstformand valgtes Distriktsjordemoder, Frk. Petersen, Nørresundby.

Overlæge, Dr. med. Eschen har betydet meget for Jordemoderforeningen. Han var altid rede med Raad og Daad, og inden Doktoren forlod Byen blev han udnævnt til Foreningens Æresmedlem, og lige til sin Død havde Foreningens Trivsel hans Interesse.

Den 16. August 1924 fejrede Foreningen sin 25 Aars Fødselsdag ved en beskeden Middag paa Palads-Caféen, hvor Foreningen var Vært for 11 Læger og 30 Jordemødre. Foreningen tæller nu 62 aktive Medlemmer (Jordemødre) og 22 passive Medlemmer (Læger), hvilke sidste er en stor pekuniær Støtte for Foreningen.

Aalborg Amts Kredsforening er en af de ældste i Landet. Senere er alle Landets Kredsforeninger samlet under „Den alm. danske Jordemoderforening“. — Faa Aar efter fik alle Jordemødre et ensartet Emblem som Tegn paa, at de var Medlem af Foreningen.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Prakt. Jordemoder Fru Krarup, Formand, Distriktsjordemoder Fru Skibsted, Vadum, Næstformand, og prakt. Jordemoder Fru Jacobsen, Kasserer.

JENNY KRARUP,
Jordemoder.

JENNY KRARUP, Jordemoder, er født den 11. September 1881 som Datter af Snedkermester Conrad Jørgensen og Hustru Kirstine, f. Pedersen. Gift 1898 med John Krarup. Jordemodereksamen fra Rigshospitalet 1911, siden da prakt. Jordemoder i Aalborg. Tidl. Medlem af Hovedbestyrelsen for Alm. dansk Jordemoderforening i 6 Aar, nu Formand for Aalborg By og Amts Jordemoderf.

KIRSTINE JACOBSEN, Jordemoder, er født den 17. Januar 1892 som Datter af Murermester Niels Jensen og Hustru Laura Jensen. Gift 1915 med Repræsentant Ejnar Jacobsen. Kasserer for Aalborg By og Amts Jordemoderforening, Medlem af Lovudvalget.

KIRSTINE JACOBSEN,
Jordemoder.

F. E. WESCHE,
Jordemoder.

K. GLEERUP,
Jordemoder.

K. K. KJÆR,
Jordemoder.

B. BACH,
Jordemoder.

FREDERIKKE ELISABETH WESCHE, Jordemoder, er født den 19. September 1860 som Datter af Skiferdækker Heinrich Bode og Hustru Charlotte Bode. Jordmodereksamen 1891. Medstifter af Jordemoderforeningen for Aalborg By og Amt, og har tidligere fungeret som Formand og Kasserer.

KIRSTINE GLEERUP, Jordemoder, er født den 10. November 1871 som Datter af Slagtermester Jens Jensen og Hustru Kristiane, f. Sørensen. Jordmodereksamen.

KIRSTINE KAROLINE KJÆR, Jordemoder, er født den 2. December 1875 som Datter af Landmand Niels P. Kjær og Hustru Karen, f. Pedersen. Uddannet ved Sygehus 1899, Jordmodereksamen 1901, prakt. Jordemoder i Brønderslev 1920, nu Ejer af Fødeklubben „Skrænten“ i Aalborg.

BERTHA BACH, Jordemoder, er født den 29. Oktober 1875 som Datter af Smedemester Hans Mammen og Hustru Gerda, f. Nielsen. Gift 1900 med Urmager Peter Bach. Uddannet ved den kgl. Føde- og Plejeklinik, København, 1903—04, Jordmodereksamen 1904. Tidl. Kasserer for Aalborg By og Amts Jordemoderforening i 3 Aar

ELISABETH ANDERSEN, Jordemoder, er født den 18. April 1885 som Datter af A. C. Larsen og Hustru Karen Kristine, f. Poulsen. Gift 1904 med Cyklehandler A. C. Andersen. Jordmodereksamen 1917, prakt. Jordemoder fra 1917—21, derefter Distriktsjordemoder.

A. NIELSEN,
Jordemoder.

S. KOCH,
Jordemoder.

O. J. V. KORUP,
Jordemoder.

L. POULSEN,
Jordemoder.

ALMA NIELSEN, Jordemoder, er født den 8. Juli 1875 i Beirsted som Datter af Jens Christensen Nøhr og Hustru Karoline, f. Hansen. Jordmodereksamen 1906, Praksis i Vejgaard, Distriktsjordemoder i Aalborg i 10 Aar, Distriktsjordemoder i Aarhus Amt i 3—4 Aar, nu prakt. Jordemoder i Aalborg.

S. KOCH, Jordemoder, er født den 30. Maj 1881 som Datter af Købmand L. Koch og Hustru Vilhelmine Marie, f. Larsen, Aarhus. Jordmodereksamen 1907, prakt. i Aalborg siden 1908.

OLGA JOHANNE VILHELMINE KORUP, Jordemoder, er født den 1. November 1896 som Datter af Arbejdsmand Jens Christensen og Hustru Karoline, f. Hansen. Gift med Kranfører Christian Korup. Jordemodereksamen 1923, prakt. Jordemoder i Veigaard siden 1923.

LARSINE POULSEN, Jordemoder, er født den 25. Marts 1894 i Gudum som Datter af Husmand Chr. Poulsen og Hustru Ane Marie, f. Jensen. Jordemodereksamen 1924, siden da prakt. i Aalborg.

IDA ANDRESEN, Jordemoder, er født den 23. Maj 1901 som Datter af Orgelfabrikant Poul Andersen og Hustru Maria, f. Lindkvist. Praktiseret i Aalborg siden 1929.

LÆGEFORENINGEN FOR AALBORG AMT. Lægeforeningen blev stiftet i 1854 hos Stiftsfysikus Speyer i Aalborg, hvor Byens 6 Læger var til Stede. Foreningen kaldtes Aalborg Lægeforening.

Oprindelsen stammer altsaa fra en Tid, der ligger førend den almindelige danske Lægeforening blev stiftet, og den kunde først 3 Aar senere slutte sig til denne.

Anledningen til Stiftelsen synes at være, at Justitsraad Speyer, der var Foreningens første Formand, interesserede sig stærkt for Medicinalstatistik af de smitsomme Sygdomme. Man havde jo dengang, lige efter Koleraen, stor Respekt for smitsom Sygdom, og Aalborg blev i den Tid hærget af Koldfeber, saa at Lægerne kunde anmelde op mod 160 Tilfælde paa en Maaned. Speyer blev hædret af det kgl. Sundhedskollegium for sit Arbejde, og Hædersbevisningen bestod i en Skrivelse, forfattet paa et lille Dannebrogslag. Saa formløs og patriotisk var man altsaa dengang. — Skrivelsen lyder saaledes: „Det kgl. Sundhedskollegium. Kbhvn., d. 29. Novemb. 1858. Med Stiftsfysikus, Justitsraad Speyers Medicinalberetning for 1855 har Sundhedskollegiet modtaget en af Aalborg Lægeforening udarbejdet Fremstilling af Koldfeber og Mæslingeepidemien i Aalborg Maj 1855. Dette veludførte og interessante Arbejde har Kollegiet læst med megen Tilfredshed, og det føler sig derfor tilskyndet til at bevidne Lægeforeningen sin Paaskønnelse og til at udtale det Haab, at Foreningen vil vedblive at arbejde i lignende Retninger.“

Dette lille Dannebrogslag er desværre ligesom det originale Dannebrog i Tidens Løb gaaet tabt, og det er saa meget mere beklageligt, som Foreningen ikke senere har faaet nogen officiel Paaskønnelse.

Speyer efterfulgtes i Formandsstillingen af Vithusen, og denne af Lund, i 1861 blev Hejberg valgt til denne Stilling, han afløstes af Stiftsfysikus Poulsen, og denne af Salomon, under hvem det blev vedtaget, at Apotekerne skulde have Adgang til Møderne.

I 1869, medens Lund for anden Gang var Formand, udstraktes Lægeforeningen ikke alene til Aalborg Amt, men ogsaa nordenfjords udover Amtet, og Hjørring Amts Læger var sammensluttet med Aalborgforeningen til 1892, da Lægeforeningen for Hjørring Amt dannedes og indgik i Alm. dansk Lægeforening.

I 60—70erne holdtes Lægemøderne skiftevis i Aalborgkollegernes Hjem, men om Sommeren var f. Eks. Hobro, Brønderslev, Terndrup og Gudumlunds Fabrik ogsaa Mødesteder.

Møderne var mest af selskabelig Karakter med Punscheboller og Viser efter Tidens Skik. Den senere Overlæge ved Alm. Hospital, Professor Nikolaj Holm var i de Aar, han praktiserede i Nørresundby, en meget virksom Poet, og i den endnu eksisterende Visebog findes mange vittige Sange med Mærket „Jensen“. Der findes

endnu i Arkivet en Dødsattest ifølge hvilken Digteren „Jensen“ desværre afgik ved en altfor tidlig Død, forårsaget ved en Blodprop i den poetiske Aare.

Medens Formændene hidtil havde skiftet ofte, var der fra 1871, da Hejberg anden Gang blev Formand, kun skiftet tre Gange i de følgende 28 Aar. L. Lorentsen, den senere Professor og ogsaa senere Formand for Alm. dansk Lægeforening, styrede Foreningen fra 1876, til han afløstes af Stiftsfysikus Møller i 1885, og denne af Dr. med. Eschen i 1899.

I Lorentsens Tid rejstes Sygekassespørgsmaalet og optog i stigende Grad Interessen paa Lægemøderne. Paa et Møde i Aalborg den 13. December 1877 var adskillige fremragende Læger fra Jylland til Stede, og man vedtog enkelte Principer, som Lægerne her senere har fulgt i Forholdet til Sygekasserne. Stadslæge, Dr. med. Eschen, der i 1899 afløste Møller, var Foreningens Formand til 1904; han har Æren af at have foranlediget, at Kvindesanatoriet i Skørping blev bygget.

Foreningen begyndte sin Tilværelse med et Møde af 6 Læger, nu er det ikke sjældent at se Lægemøder, der er besøgt af mere end 50 Medlemmer. Foreningens Liv i dette Aarhundrede hører forøvrigt ikke Historien til, og her skal kun nævnes Navnene paa de hvert fjerde Aar skiftende Formænd: Schäffer, Lehmann, Kirk (i to Overgange), Schouby, Carstensen, Jensenius og Møller.

Den nuværende Bestyrelse er foruden Overlæge Møller: Bindslev, Fjellerad, Næstformand, Krogsgaard, Aalborg, Kasserer, Sygehuslæge Voss, Nibe, og Bartholdy, Skørping.

E. F. v. BUCHWALD,
Læge.

TH. J. A. OHLSEN,
Læge.

S. M. P. BARSLUND,
Læge.

H. B. CHRISTENSEN,
Læge.

EMIL FRIIS v. BUCHWALD, Læge, er født den 19. August 1864 som Søn af Proprietær Christian v. Buchwald og Hustru Sine, f. Møller. Gift 1921 med Aagot Dam. Praktiserende Læge i Aalborg i 35 Aar, Læge ved Stiftshospitalet, Læge ved Dreng- og Pigeheim og ved Det forenede Dampskibsselskab.

THOMAS JØRGEN AHLMANN OHLSEN, Læge, er født den 24. Juni 1870 som Søn af Grosserer D. A. Ohlsen og Hustru Christine, f. Ahlmann, „Øregaard“, Hellerup. Gift 1905. 1½ Aar i Dresden, Wien og Paris, 1½ Aar paa Frederiksberg Hospital, praktiserende Læge i Aalborg siden 1902.

SØREN MICHAEL PEDERSEN BARSLUND, Læge, er født den 3. September 1874 som Søn af afd. Gaardejer og Sognefoged Th. Barslund og Hustru Else Johanne, f. Sørensen, Hoven, Ringkøbing Amt. Gift 1915 med Helene Kirstine Hindsgavl. Prakt. Læge i Dybvad ved Sæby 1906—23, i Vejgaard fra 1923—28, siden 20 Juni 1928 prakt. Læge i Aalborg. Medlem af Aalborg Amts Lægeforenings kommunale Udvalg.

H. BALTZER CHRISTENSEN, Læge, er født den 20. December 1876 som Søn af afd. Lærer Poul Christensen og Hustru Bernhardine Christensen. Gift 1908 med Polly Charlotte Marie Zimmermann. Prakt. Læge i Aalborg i 26 Aar.

K. H. GROES,
Øjenlæge, Dr. med.

V. OLESEN,
Kommunelæge.

A. L. T. GEISLER,
Læge.

E. E. LAGER,
Læge.

KNUD HELGE GROES, Øjenlæge, Dr. med., er født den 10. Juli 1879 i Taarbæk som Søn af Grosserer N. C. Groes Petersen og Hustru Anna Dorthea, f. Jensen. Embedseksamen 1906, Skibslæge i Ø. K. 1906, konst. Kandidat ved Kommunehospital August 1906, Studierejse til Paris Januar—April 1907, Kandidat ved Fødselsanstalt Oktober 1908, Frb. Hospital fra Oktober 1909—Marts 1910, Røgshospitalets Øjenafdeling December 1910—16, Dr. med. 16. Marts 1914, Øjenlæge i Aalborg siden Marts 1916. Har skrevet en Del videnskabelige Afhandlinger.

VALDEMAR OLESEN, Kommunelæge, er født den 10. April 1898 i Junget Sogn som Søn af Overlærer Hans Chr. Olesen og Hustru Karen Marie, f. Jensen. Gift 1931 med Inger Marie Grum Lomholt. Student 1917, Embedseksamen 1925, vik. Kandidat ved Jydsk Asyl, Aarhus, Hobro 1926, Elisabeths Hospital, København, til 1927, Viborg Sygehus 1929, 1. Reservelæge ved Hobro Sygehus 1. Juni 1930, prakt. Læge i Aalborg 1. August 1930, udnævnt til Kommunelæge 1. September 1930, Læge ved Sct. Jørgens Stiftelse og Alderdomshjemmet.

ASBJØRN LEVIN TVEDE GEISLER, Læge, er født den 5. Oktober 1901 som Søn af Organist Chr. Geisler og Hustru Anna, f. Tvede, København. Gift 1929 med Hedvig Marie Pedersen. Embedseksamen 1927, Reservelæge ved Frederikshavn Sygehus 1927—29, Bispelbjerg Hospital fra 1929—30, Jernbanelæge 1931, prakt. Læge i Aalborg.

EIGIL ELIAS LAGER, Læge, er født den 12. November 1898 paa Frederiksberg som Søn af Kunstmaler Elias Petersen og Hustru Anna Kristina Lager. Student 1918 fra St. Andreas Koll, Ordrup. Med. Eksamen Sommeren 1925, vikarierende Kandidat ved Amtssygehuset i Aalborg Juli—Aug. 1925, praktiserende Læge i Sindal Oktober 1925, nu praktiserende Læge i Aalborg.

FREDERIK ANDREAS ABEL KINDT, Øjenlæge, er født den 6. September 1873 i Sæby som Søn af Købmand Eduard Kindt og Hustru Petrine Marie, f. Abel. Gift 1904 med Ingeborg Kier. Student 1893, Embedseksamen 1900, forskellige Vikariater, Assistent hos Øjenlæge, Dr. med. Eriksen, Aarhus, 1902, Paris 1902—03, Praksis i Aalborg 1903, Øjenlæge ved Statsbanerne 1906, Aalborg Kommunehospital 1914, forsk. Studierejser i Udlandet.

NIKOLAJ JOHANNES KROGSGAARD, Læge, er født den 21. Februar 1891 som Søn af Lærer Anders Kristian Krogsgaard og Hustru Agnes, f. Holse. Gift 1924 med Else Korsgaard Jensen. Student 1909, Embedseksamen 1917, i Brønderslev 1917, Reservelæge i Hæren, med Røde Kors i Rusland 1918—19, Kandidat ved forskellige Hospitaler, kom. Sygehuslæge i Vordingborg og Brædsrup, kom. Kredslæge i Viborg, konst. Afdelingslæge ved Aalborg Kommunehospital Januar—September 1924, prakt. Læge i Aalborg siden 1923, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Amts Lægeforening. Læge ved „Haraldslund“. Dekorert med Danske Røde Kors' Hæderstegn.

KNUD LYNGBYE, Læge, er født 1901. Med. Eksamen 1927, nu praktiserende Læge i Aalborg.

DANSK INGENIØRFORENINGENS AFDELING FOR AALBORG OG OMEGN blev dannet paa den konstituerende Generalforsamling den 21. December 1917. Før denne Tid eksisterede der en Sammenslutning af Ingeniører i Aalborg, men under mere selskabelige og ikke lovfæstede Former. Denne Sammenslutnings Formand, Direktør D. Berg valgtes ved Dannelsen af Ingeniørforeningen til Afdelingens Formand.

Foreningens Formaal er: a) at fremme et kollegialt Forhold mellem Medlemmerne, hævde den videnskabelig, tekniske Uddannelses Betydning, og i det hele varetage Ingeniørstandens Interesser indenfor Afdelingens Omraade; b) at virke hen til, at „Dansk Ingeniørforening“ kan blive til størst mulig Betydning for dennes i Provinsen boende Medlemmer.

Afdelingen afholder i Maanederne Oktober—April (begge incl.) maanedlige Sammenkomster med Foredrag og Diskussioner over tekniske Emner evt. i Forbindelse med Besøg paa Anlæg af teknisk Interesse. Desuden afholdes i Vinterhalvaaret en selskabelig Sammenkomst, og i Sommerhalvaaret en Udflugt.

Afdelingens Formænd har været: Direktør D. Berg fra 1917—24, Fabriksbestyrer E. Schmidt fra 1924—31 og nuværende Formand Direktør A. Boeck-Hansen, R. af D., siden 1931.

Foreningen, der har 88 Medlemmer, har for Tiden følgende Bestyrelse: Direktør A. Boeck-Hansen, R. af D. Formand, Fabriksbestyrer Th. Algreen Ussing, Næstformand, Direktør K. G. M. Marcussen, Kasserer, Ingeniør Viggo Nielsen, Sekretær, og Ingeniør O. Mørch.

K. E. M. MARCUSSEN, Direktør, cand. polyt., Vicekonsul, er født den 5. Januar 1880 paa Floes Teglværk som Søn af Teglværksejer Chr. Marcussen og Hustru Kirstine, f. Kjeldsen. Gift 1913 med Grethe Lauritzen. Student fra Randers 1899, cand. polyt. 1905, Assistent ved Anlægene af nye Statsbaner 1905—11, Løjtnant i Feltartilleriet 1907, Direktør for C. W. Obels Fabrikker siden 1911, estnisk Vicekonsul fra 1926. Formand for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Cigarindustrien i Danmark, Medlem af Dansk Arbejdsgiverforenings Hovedbestyrelse siden 1925, Medlem af Bestyrelsen for Ingeniørforeningen for Aalborg og Omegn, Kasserer for samme siden Foreningens Oprettelse i 1917.

VIGGO NIELSEN, Ingeniør, er født den 16. April 1886 i København som Søn af Tømrermester Julius Nielsen og Hustru Marie, f. Petersen. Gift 1916 med Erna Elisa Petersen. Student 1904, cand. polyt. 1911, tilsynsførende Ingeniør ved Masnedø-Fortets Opførelse 1914, Reserveløjtnant og Leder af 3. Div. Telegraf Detachment 1917, Jernbaneingeniør i hollandsk-indisk Tjeneste, Sumatra, 1925, teknisk Direktør ved Hasle Klinke- og Charmottestensfabrik, Bornholm, 1929, siden 1. April 1929 Leder af A/S Danaliths Aalborg Afdeling. 1921 anlagt en Del af Ringsted—Næstved Banen, ledet Bolværksarbejdet ved den nye „Oliehavn“ i Aalborg samt ved en Del Betonveje i Aalborg Amt. Medlem af Nørre-Tranders Sogneraad fra 1. April 1933, Bestyrelsesmedlem og Sekretær i Ingeniørforeningen for Aalborg og Omegn.

VIGGO NIELSEN,
Ingeniør.

OLE MØRCH, Ingeniør, er født den 9. Januar 1900 i Aalborg som Søn af Fabrikant Lars Chr. Mørch, R. af D., og Hustru Kirstine, f. Nielsen. Gift 1927 med Annich Storm Nielsen. Student fra Aalborg Katedralskole 1918, cand. polyt. 1925, Studierejse paa Larssens Studielegat til England, Frankrig og Tyskland, siden 1925 ansat som Ingeniør ved Aalborg Havn. Medlem af Bestyrelsen for Ingeniørforeningen for Aalborg og Omegn.

NORDJYDSK TANDLÆGEFORENING. Omkring 1850 begyndte den første Tandlæge i Aalborg. Den væsentlige Praksis før 1900 bestod i Ekstraktion og kunstige Tænder (Kautschuk). Landboere vilde ikke have konservativ Behandling, idet de nærmest betragtede det som et Forsøg fra Tandlægenes Side paa at faa Fortjeneste af Tandens to Gange, da den jo skulde ud alligevel. I 1904 var Prisen for en Fyldning 2 Kr., og Folk kunde ikke forstaa, at de skulde betale ekstra for Nerve- eller Rodbehandling — det var de ikke vant til — og der maatte en hel Opdragelse til, for at faa Patienterne til at forstaa det store Ekstraarbejde, der var dermed.

Saaledes var Stillingen i Nordjylland i 1907, da Tandlæge Stürup fik den Idé at inddеле Danmark i Kredse, der var bedre egnede til at pleje og udbedre de lokale Forhold, baade fagligt og økonomisk. Paa dette Tidspunkt fandtes i Aalborg 6 Tandlæger, i Hjørring 2, i Frederikshavn 2, i Thisted 2 og i Nykøbing M. 1, ialt 13 Tandlæger. Den 26. Maj 1907 kom Stürup til Aalborg for paa Hotel „Phoenix“ at fremsætte sine Tanker for Dannelsen af en nordjydsk Kreds, og med den ham egne oratoriske Begavelse fik han straks Tandlægerne paa sin Side, Foreningen blev dannet, og der er vist ingen af Tandlægerne, der siden har fortrudt det. Samme Dag indmeldtes 9 Medlemmer, Lovene blev vedtaget, og den første Bestyrelse bestod af: Victor Petersen, Formand, J. P. Rosthøj, Næstformand, Lønborg-Friis, Kasserer, samt Revisorer Frk. Rosa Jensen og C. Mohr.

Foreningen har arbejdet støt og roligt gennem disse 25 Aar. Medlemsantallet er steget fra 9 til 49, nemlig 40 praktiserende Tandlæger og 9 ikke selvstændigt praktiserende (Juni 1932). Samtidig kan Foreningen glæde sig ved, at der inden for dens Omraade ikke har været nogen Tandlæge udenfor Foreningen med Undtagelse af et halvt Aar, da en Tandlæge havde Stilling hos en Tandtekniker i Aalborg.

Gennem Aarene har der været forskellige Bestyrelser, hvori har siddet følgende Medlemmer: Victor Petersen, J. P. Rosthøj, Lønborg-Friis, Mohr, Jes Rasmussen, Vald. Jensen, Vald. Friis, Janus Erichsen, Fru Smith, Alex. Sørensen og Verner Petersen. Som Revisorer: Frk. Rosa Jensen (i 23 Aar), Mohr, Victor Petersen, Aage Lindrup (i 20 Aar) og Harald Smith, ialt 5. I Løbet af de første 25 Aar afholdtes 55 ordinære og ekstraordinære Generalforsamlinger, foruden endnu flere lokale Møder i Aalborg og Hjørring for at drøfte indre Anliggender, hvoriblandt Forholdet i Arbejdet med de enkelte Sygekasser. I 1926 overgik Øen Mors til 7. Kreds af Dansk Tandlægeforening, idet Medlemmerne havde lettere Forbindelse til denne Kreds' Mødested end i Aalborg.

JENS PETER ANTHONSEN ROSTHØJ, Tandlæge, er født den 7. Maj 1880 i Allingaebro som Søn af Skrædermester Johan Otto Anthonsen og Hustru Maren, f. Andersen. Tandlægeeksamen 1902, Assistent nogle Aar, nedsat sig som Tandlæge i Aalborg 1904, Studierejse i Udlandet. Formand for Nordjydsk Tandlægeforening, D. T. F.s 8. Kreds, Næstformand ved Foreningens Stiftelse, Formand i Sundhedskommissionen i Hasseris, arbejdet en Del for Aalborg Amis Rekyklorps.

J. P. A. ROSTHØJ.
Tandlæge.

OLUF LARSEN, Tandlæge, er født den 23. December 1902 som Søn af Overlærer Jens Larsen og Hustru Johanne, f. Clausen. Gift 1929 med Grethe Fenger Eriksen. Uddannet paa Tandlægeskolen i København. Næstformand i Nordjydsk Tandlægeforening, D. T. F.s 8. Kreds.

SVEND PROSCH-JENSEN, Tandlæge, er født den 7. Maj 1885 som Søn af Distriktslæge C. P. Jensen og Hustru Emilie, f. Prosch. Gift 1916 med Asta Skipper. Uddannet paa Tandlægeskolen, Assistent i Tyskland og Schweitz, nu Tandlæge i Aalborg.

S. PROSCH-JENSEN,
Tandlæge.

J. M. RASMUSSEN,
Tandlæge.

VALDEMAR JENSEN,
Tandlæge

A. E. RASMUSSEN,
Tandlæge.

JES MAGNUS RASMUSSEN, Tandlæge, er født den 7. Februar 1886 i Pejrup, Fyn, som Søn af Landmand, Sognefoged Jes Rasmussen og Hustru Mine, f. Krogsaaard. Gift 1912 med Margrethe Kamp. Tandlægeeksamen 1910, nedsat sig som prakt. Tandlæge i Aalborg 1911, Skoletandlæge paa egen Klinik 1911-13, paa Skoletandklinikken ved dennes Oprettelse, tidl. Næstformand i Nordjydsk Tandlægeforening.

VALDEMAR JENSEN, Tandlæge, er født den 26. September 1887 som Søn af Fabrikant M. Jensen og Hustru Else J., Skive. Gift 1916 med Mary Bjerregaard. Næstformand i Nordjydsk Tandlægeforening fra 1919—25. Medlem af kollegiale Voldgiftret 1920—26, Formand for samme 1926—29, Medlem af Forhandlingsudvalget til Fornylse af Sygekasseoverenskomsten 1922, Medlem af Dansk Tandlægeforenings Bestyrelse siden 1929, Formand i samme siden 13. November 1932, Stifter og Formand for A/S Jensen & Sørensens Plantager, Ranbjerg, Skive.

AGNAR EDGAR RASMUSSEN, Tandlæge, er født den 20. April 1892 som Søn af Translatør Carl Rasmussen og Hustru Kirsten, f. Klitgaard. Gift 1927 med Ellen Margrethe Hansen. Hædret med Medaille for druknendes Redning.

SVEND ODDER, Tandlæge, er født den 7. Juni 1888 som Søn af Generalmajor Joh. Odder og Hustru Sofie, f. Loehr. Gift 1913 med Zarah Odder. Prakt. Tandlæge i Aalborg.

AALBORG OG NØRRESUNDBY ORKESTERFORENING. I Efteraaret 1896 blev det første Arbejde gjort til Grundlæggelsen for Sammenslutning af civile og militære Musikere i Aalborg. I de første Møder, der afholdtes paa Hotel Dania (Bejers Hotel), mødte fra de militære Wilh. Larsen og Jespersen og fra de civile Jul. Josephsen og Musikdirektør Holgersen. Om nogen Forening blev der endnu ikke Tale, men man mente at kunne faa bindende Aftaler om en Priskurant.

Det viste sig dog ret snart efter de første Møders Afholdelse, at Stemningen gik i Retning af en Forening, og det resulterede i en Sammenkomst, hvor alle Byens Musikere (baade civile og militære) var til Stede, og den 21. December 1896 stiftedes Foreningen under Navnet „Aalborg og Nørresundby Musikerforening“ (Orkesterforening er en senere Tilføjelse).

Forhandlingsprotokollen begynder først den 5. April 1897 med et Bestyrelsesmøde og med Regimentsmusiker A. Abildgaard som Foreningens første Formand, A. N. Rosenbech, Kasserer, Adolph Røgelhede, Sekretær, og desuden i Bestyrelsen Instrumentmager Jul. Josephsen og Regimentsmusiker Wilh. Larsen, sidstnævnte deltog ikke i det første Møde. Før den 5. April havde man vel nok holdt flere Møder, men

som Forhandlingsprotokol havde man brugt løse Blade, der i Tidens Løb desværre er bortkommen.

At Enigheden ikke helt har været til Stede indenfor Foreningen fremgaar af Protokollen, der fortæller, at allerede i April forelaa der en Udmeldelse fra den civile Musikdirektør Charles Holgersen. Senere, i Oktober, udtræder Røgelhede og Wilh. Larsen af Bestyrelsen. Stridens Emne var, om Musikdirektører skulde være Medlem af Foreningen eller ikke.

Senere blev det „Klaver til Bal“, der satte Sindene i stærk Bevægelse. Den 19. Oktober 1899 holdtes saaledes Generalforsamling med Dagsorden: „Forbud mod Benyttelse af Klaver til Balmusik.“

Nu skiftede det civile Korps stadig med at være Medlemmer og ikke Medlemmer af Foreningen, indtil den 20. November 1900, da traadte til som Formand Cigarmager E. Schön, der sammen med den øvrige Bestyrelse, bl. a. Rasmus Pedersen og Søren Jensen, fik sat Skik paa de værste Skavanker. E. Schön afløstes som Formand af Skræder C. A. Simonsen den 5. April 1901. Denne Formand fungerede til 25. November samme Aar, og til hans Efterfølger blev valgt Regimentsmusiker Frits Larsen. Under Larsens Førerskab sygnede Foreningen næsten helt hen, og efter et Par Aars Dvale til den 18. November 1904, overtog Regimentsmusiker Rasmus Pedersen saa Hvervet som Formand.

Foreningen havde dog i de foregaaende Aar vist sig at være levedygtig, selv om ogsaa Medlemsantallet til Tider var skrumpet godt ind. Saaledes kan nævnes, at det var i 1902 den store Musikfest blev afholdt i Aalborg med Assistance af Musikere fra de fleste større jyske Byer.

Der staar nu atter en Kamp mellem de forskellige Musikkorps, og der var nu kommen et tredje til (Chr. Thomsens), og stadig skiftedes der med Ind- og Udmeldelse af de civile Korps, indtil Foreningen atter skifter Formand den 6. December 1908, med Hr. Regimentsmusiker H. J. Hansen som Fører. Den 12. December 1909 havde H. J. Hansen samlet alle Musikere i Foreningen, som nu skiftede Navn fra Musiker- til Orkesterforening. I denne Formands Periode skiftede Bestyrelsen flere Gange Udseende, og af Bestyrelsesmedlemmer fra den Gang kan nævnes: J. P. Petersen, Dunvad, Münster, Carl Andreasen m. fl.

H. J. Hansen fik afholdt en Række store Koncerter og fik oprettet en Afdeling for passive Medlemmer, paa et Tidspunkt ca. 400 Medlemmer. Overskudet fra disse Koncerter gik til en Sygekasse, der senere affødte den nuværende „30 Mands Forening“, da Koncerterne ophørte, og kunde denne 30 Mands Forening starte med en Formue paa 1500 Kr., tjent ind ved Koncerter og passive Medlemmer. Under denne Formand fik Foreningen ogsaa sin Fane, og H. J. Hansen fik oprettet Børs-Lokaler saa Foreningen kunde afholde sine Bestyrelsesmøder og Generalforsamlinger i sine egne Lokaler. Der blev af Foreningen købt og fremskaffet en hel Del Repertoire. H. J. Hansen var ligeledes Medstifter af Pensionskassen under D. M. L. F., og var en meget ivrig Agitator for Oprettelse af Byggefond og Køb af egen Ejendom i Stedet for lejede Børs-Lokaler. Han var Formand til den 11. December 1916, da J. N. Frost valgtes til Formand, i en meget bevæget Periode, det var nemlig i Krigsaarene, hvor Konjunkturforholdene stadig krævede Gagerne forhøjet. Af Bestyrelsesmedlemmer fra den Tid kan nævnes: C. A. Leerbech, Carl Andreasen og Johs. Andreasen.

Af Forhandlingsprotokollen fremgaar det, at Frost har nægtet at modtage Genvalg som Formand den 28. Oktober 1918, hvorfor Næstformanden har overtaget Hvervet, indtil C. A. Leerbech træder til som Formand den 3. November 1918. — 1

Leerbechs Formandstid, der varede til 5. November 1922, holdt Foreningen sit 25 Aars Jubilæum.

Som Formand valgtes den 5. November 1922 Søren Ottesen, der meget hurtigt blev en kendt Forbundsmand og Medlem af Hovedbestyrelsen, og han var Foreningens Formand til sin Død i 1929.

Efter Ottesens Død kom William Westphal, der ogsaa som Delegeret til de forskellige Kongresser var en kendt Forbundsmand, nu Næstformand i Landsforbundet, til at lede Foreningen, og han var Formand ved Foreningens 35 Aars Jubilæum.

Westphal var Formand til den 6. November 1932, derefter blev Johs. Andreasen Formand, og er samtidig Formand for den oprettede Koncertvirksomhed „Aalborg philharmoniske Orkester“ under Orkesterforeningen.

ALBORG PHILHARMONISKE ORKESTER. Da alt Musikliv efterhaanden var ved at ebbe fuldstændig ud i Aalborg, og efter at Musikforeningen ogsaa var ophørt med at give Koncerter, besluttede Musikerne i Aalborg at forsøge paa at genrejse Musiklivet og paa Initiativ af flere Musikere, bl. a. den nuværende Formand Johs. Andreasen, blev der oprettet et philharmonisk Orkester, bestaaende af Amatører og professionelle Musikere, og den første Koncert blev afholdt den 13. November 1931 med et 50 Mands Orkester og med Kapelmester ved Radiofonien Launy Grøndahl som Dirigent. Koncerten blev en stor Sukces og det samme kan noteres for de efterfølgende Koncerter, der alle er bleven dirigeret af fremragende Kapelmestre, bl. a. kgl. Kapelmester Georg Høeberg.

Philharmonisk Orkester tæller mange passive Medlemmer, der mod et aarligt Kontingent har gratis Adgang til Koncerterne, og der er ingen Tvivl om, at Musikerne vil vide at gennemføre den Opgave de har paataget sig til Gavn og Glæde for det musikelskende Publikum i Aalborg.

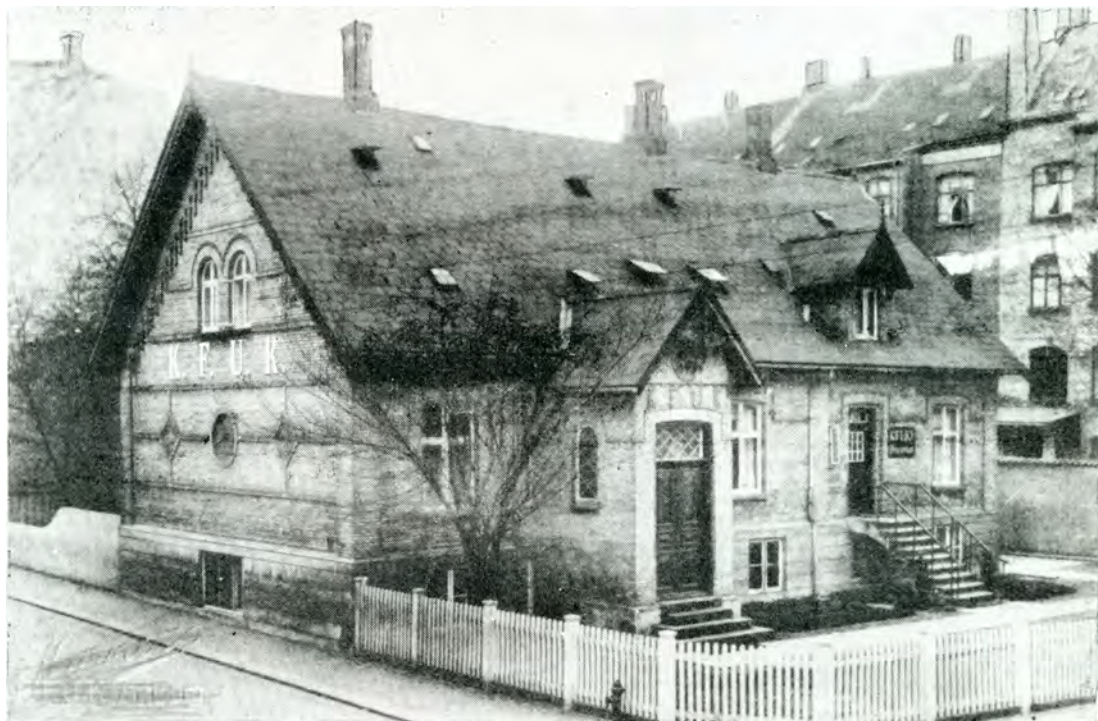
JOHANNES MARINUS ANDREASEN, Musiker, er født den 8. December 1892 i Aalborg som Søn af Rejseinspektør Niels Christian Andreasen og Hustru Kristine, født Bach. Gift 1914 med Emma Betty Jepsen. Musiker i Aalborg siden 1914. Formand for Aalborg og Nørresundby Orkesterforening. Medstifter og Formand for Aalborg philharmoniske Orkester.

WILLIAM WESTPHALL, Musiker, er født den 21. September 1885 i Aalborg som Søn af Skomagermester Peder Andreas Westphal og Hustru Nathalia, født Stilling. Gift 1907 med Mathilde Jensen. Musiker i Aalborg gennem mange Aar. Næstformand for Aalborg og Nørresundby Orkesterforening og i Danske Musikers Landsforening.

NIELS CHRISTIAN MARINUS NIELSEN, Inkassator, er født den 27. November 1877 i Romdrup som Søn af Musiker Troels Nielsen og Hustru Karoline, født Christensen. Gift 1901 med Inger Marie Larsen. Uddannet som Musiker, ansat i Aalborg Politikorps fra 1914—16, derefter Inkassator ved Belysningsvæsenet. Kasserer for Aalborg og Nørresundby Orkesterforening og for Aalborg philharmoniske Orkester.

KKRISTELIG FORENING FOR LINGE KVINDER. Som saa mange Foreninger begyndte den nu saa omfattende Bevægelse K. F. U. K. i Aalborg med faa Medlemmer og smaa Midler. Begyndelsen blev gjort af to ældre Kvinder, der fik den Tanke, at samle en lille Flok unge Piger til Bibeltimer o. l., men om nogen egentlig

Forening var der ikke Tale. Men da den forberedende Tid var forbi opstod Tanken om at danne en Forening. Der var allerede dengang dannet flere Foreninger i Landet, og et Par Maaneder før var K. F. U. M. i Aalborg dannet. Den 27. Januar 1891 stiftedes K. F. U. K. i Aalborg med et Medlemsantal paa 12 unge Kvinder, hvoraf flere forlængst er lykkelige Hustruer og Mødre. Foreningen indmeldtes straks under „Indre Missions Pigeforeninger“, som de dengang hed, og samtidig valgtes en Bestyrelse og Lovene blev vedtaget. Disse Love, der af rent praktiske Grunde senere er ændret, tog nærmest kun Sigte paa Foreningens aandelige Liv, idet man ikke

K. F. U. K.s Hjem i Aalborg.

ventede, at Foreningen skulde udvikle sig til den store Bevægelse, den nu er. — En af Hovedtankerne i Lovene var, at Medlemmerne skulde afholde sig fra at søge de forskellige Sekter eller andre Kirkesamfunds Møder, idet det altid viste sig, at de, som snart gaar til det ene, snart til det andet Samfunds Møder, til sidst ikke føler sig hjemme nogen Steder. Bestyrelsen, der indtil 1913 bestod af 5 Medlemmer, hvoraf de to var Mænd, har haft den store Gave, at der aldrig har været alvorlige „Rivninger“ indenfor denne, skønt den mange Gange har haft store Opgaver og Vanskeligheder at kæmpe med. Den første Formand var Lærer Kr. Høyer, som vedblev at virke til 1914, da han ønskede at fratræde. Den anden Mand i Bestyrelsen var daværende Pedel, Indremissionær Jens Nielsen, der uafbrudt har haft Sæde i Bestyrelsens første 25 Aar. Ligeledes har Kommunalærerinde Frk. Severine Jensen i 25 Aar været Bestyrelsesmedlem med Undtagelse af eet Aar.

Fra først af tænkte man sig ikke at optage Medlemmer under 17 Aar, hvorimod der ikke var nogen Aldersgrænse opefter. Men da der efterhaanden meldte sig flere og flere yngre, som gerne vilde være med ved Møderne, viste det sig ønskeligt at

oprette en særlig Ungdomsafdeling, der havde sine egne Vedtægter, egne Møder og i det hele taget sine egne Arbejdsmetoder. Hovedafdelingens Opgave var at samle unge Kvinder til Møder og Bibeltimer og foruden et maanedligt Møde kun for Medlemmer, afholdtes der mange offentlige Møder, hvor Foreningen saa søgte at komme i nærmere Berøring med de nye Deltagere. Fra 1899 forsøgte Foreningen at samle kvindelige Fabriksarbejdere, og skønt disse Møder kun vandt ringe Tilslutning fortsattes de i Haab om, at det engang maatte lykkes. I 1904 oprettedes en Missionskreds, som straks fik Medlemmer, og da det nødvendige Medlemstal var naaet, indmeldtes den i Egnens Kredsforbund.

I den første Tid, da Foreningen var faatallig, holdtes de forskellige Møder og Sammenkomster i private Hjem, som venligt aabnedes for den, men det viste sig snart upraktisk, og man fik ved Velwillie fra Skoleudvalgets Side Tilladelse til at benytte Sangstuen i Danmarksgades Kommuneskole. Efter at Missionshuset „Tabor“ var bygget, og dets øverste Sale var indrettet til særlig at tjene Ungdomsforeningerne til Mødesale, holdtes i længere Tid Møderne der, men efter at K. F. U. M. her indrettede et fast Hjem flyttede K. F. U. K. ned i en mindre Sal i Stuetagen. — Men Trangen til at faa et eget Hjem blev efterhaanden stor, og da Foreningen stod uden nogen Formue, maatte den pekuniære Side af Sagen først ordnes. Det vedtoges derfor enstemmigt at forhøje Kontingentet fra 25 til 75 Øre maanedligt, men saa snart Foreningen var kommet lidt ovenpaa, nedsattes det til 50 Øre. Der var allerede lejet en lille Lejlighed i Rantzausgade 13, men der skulde jo ogsaa Møbler og Køkkentøj til, for der maatte jo være en Husmoder til at gøre det hyggeligt for Medlemmerne. Ved en Fest i „Tabor“ Sommeren 1905 skulde alle indbudte medbringe en eller anden nyttig Ting som Gave til det nye Hjem, og den lille Sal var fyldt med glade Kvinder, og de lange Borde blev fyldt med Gaver af de mest forskellige Arter. En Æbleskivepande, der var skænket Foreningen, blev straks indviet, og den har sikkert aldrig bagt saa gode Æbleskiver som dengang, idet den nemlig sendtes en Omgang rundt blandt Deltagerne og kom tilbage fyldt med blanke Kroner og Tokroner. Efter to Aars Forløb blev dette første K. F. U. M. Hjem for lille og man flyttede til Danmarksgade 26, hvor Lokalteterne imidlertid var mindre heldige, idet der i Stuetagen var en Beværtning. Da det var vanskeligt at faa en passende Lejlighed, begyndte man at tænke alvorligt over Problemet: Egen Ejendom.

Naturligvis maatte der Kapital til, naar man vilde købe en Ejendom, og man startede straks en Indsamling, der blev foretaget af Medlemmerne, der hver havde en Samlerbog. Hver tredje Maaned samledes Indsamlerne for at gøre op, hvor meget der var indkommet, og paa denne Maade havde Foreningen i Løbet af to Aar erhvervet 7000 Kr. Og Ønsket om at faa egen Hus skulde snart gaa i Opfyldelse. — Overlæge Scholten døde, og hans Arvinger ønskede at afhænde Villaen, der omgivet af en stor Have laa i Danmarksgade, ligeoverfor Skolen. Den var meget eftertragtet af Restauratører, men Skolebestyrerinde Frk. Scholten, vilde meget nødigt se sit Barndomshjem som Restauration. K. F. U. K. havde naturligvis stor Lyst til Ejendommen, men Købesummen var 30,000 Kr., og de Penge, Foreningen ejede, vilde medgaa til Omforandring, Reparationer m. m. Der forhandlede mange Gange indenfor Bestyrelsen, og Formanden var betænkelig, men da et Medlem af Foreningen vilde indskyde 10,000 Kr. som en 2. Prioritet i Ejendommen for en lav Rente, og det ovenikøbet kunde ventes at Pengene engang vilde tilfalde Foreningen, gik man ind paa Købet af Ejendommen, der velvilligst af Frk. Scholten nedsattes til en Pris af 25,000 Kr. Sparekassen for Aalborg By og Omegn anbragte velvilligt 15,000 Kr.

mod en 1. Prioritet i Ejendommen. Søndag den 12. September 1909 indviedes det nye smukke Hjem, der nu var omforandret til sit nye Formaal. Indvielsen blev foretaget af Indre Missions daværende Formand, Stiftsprovst Zeuten.

Foreningen ejer en Bogsamling paa over 300 Bind. Begyndelsen blev gjort ved en Gave, og siden har Foreningen ved Køb og Gaver suppleret Bogsamlingen op til sin nuværende Størrelse. Bøgerne udlaanes gratis, og af Udlaaningsprotokollen kan man se, at der læses meget.

I 1924 tilbyggedes en Mødesal, som man savnede meget stærkt, og i 1930 opførtes en Sommerlejr „Næsgaarden“ ved Madum Sø pr. Skørping. Den smukke Sommerlejr har Plads til 50 Deltagere.

ANNA JENSEN,
Formand.

OLGA P. HEILSKOV,
Sekretær.

E. PEDERSEN-ÆRØ,
Kasserer.

ANNA PEDERSEN,
Divisionschef.

ANNA JENSEN, Formand, er født den 26 September 1895 i Horsens som Datter af Fabrikmester J. P. Jensen og Hustru Kirsten, f. Lauersen. Afdelingschef hos Magasin du Nord. Har været i Bestyrelsen for K. F. U. K. i 17 Aar.

OLGA POLLINE HEILSKOV, Sekretær, er født den 4. Juli 1900 som Datter af Fabrikant Laurits Heilskov og Hustru Anna, f. Poulsen. Sekretær for K. F. U. K. i Aalborg.

ELISABETH PEDERSEN-ÆRØ, Kasserer, er født den 28. Juli 1903 som Datter af Snedkermeister E. Pedersen-Ærø og Hustru Kristine, f. Krag. Kontorassistent, Kasserer for K. F. U. K. i Aalborg i 6 Aar, Kredsleder.

ANNA PEDERSEN, Divisionschef, er født den 14. Maj 1903 som Datter af Købmand Pedersen (død 1915) og Hustru Ida Petersen (død 1917). Lærerinde. Divisionschef for K. F. U. K. Spøiderne.

K. F. U. M. I AALBORG. Den Verdensbevægelse, der er kendt under Navnet „Kristelig Forening for unge Mænd“ har som saa meget andet godt sit Udspring i England. Det nye ved denne Bevægelse er ikke, at Kirken gør et særligt Arbejde blandt Ungdommen. Der er i Tidernes Løb, i hvert Fald indenfor den evangeliske Kirkeafdelinger, gjort mange saadanne Arbejder. Men de dør alle hen, enten med enkelte Personer eller med kirkelige Rørelser. Det nye ved „Kristelig Forening for unge Mænd“ er da først og fremmest dette, at det er en blivende, levedygtig, fortsat Bevægelse. Og dernæst, at disse Foreninger knyttes sammen i et verdensomfattende Forbund paa en saadan Maade, at de forskellige Konfessioner ikke virker adskillende, og endelig for tredie, at Arbejdet udføres — ikke som tidligere af ældre, men af de unge selv. Dens Stifter er George Williams, som i London stiftede den

første K. F. U. M. Torsdag den 7. Juni 1844, og begyndte med 12 Medlemmer. Bevægelsen naaede her til Danmark i 1878. Samme Aar, da Verdenskonferencen holdtes i Genf, og hvor Danmark første Gang var repræsenteret, organiseredes det egentlige Verdensforbund. Der var da ialt 8348 Foreninger, 896,747 Medlemmer, 3552 Sekretærer, 1293 Bygninger til en Værdi af 384,953,325 Francs. K. F. U. M.-Bevægelsen naaede som nævnt Danmark, Hovedstaden gjorde Begyndelsen. To unge Haandværkere fra Tyskland bar Foreningstanken til København. Den næste Forening stiftedes i Outrup ved Varde 1883, og i Løbet af et Aarstid var der rundt omkring i Landet oprettet et halvt hundrede Foreninger.

I Aalborg skete den første Begyndelse ved, at Kommunalærer Kr. Høyer i Slutningen af 1888 samlede nogle faa unge Mænd til Bibelsamtale i Kommuneskolens Lærerværelse i Danmarksgade. Sommeren 1883 blev der dannet et Landsforbund og „Indre Mission“, der tilskyndet af Pastor Poulsen i Dalum, som ved Selvsyn kendte Ungdomsarbejdet i Schweiz, tog Arbejdet op for Danmark. Som Rejsepræst for dette Landsforbund og som de norske Foreningers Generalsekretær kom altsaa Stiftsprovst Hall til Aalborg for at virke hen til Oprettelsen af en Ynglingeforening, og saa i Aalborg. Biskop Schousboe og flere af Byens Præster tog nu Sagen op til Drøftelse, og Onsdag den

10. November 1890 fik den lille Sammenslutning, der nu var vokset til en halv Snes Medlemmer, Besøg af Pastor Begtrup-Hansen, der som Repræsentant for det nedsatte Udvalg forelagde den lille Sammenslutning det Spørgsmaal, om den vilde være med til at danne en lokal Ynglingeforening uafhængig af det af Indre Mission dannede Landsforbund.

— Spørgsmaalet var naturligt nok, naar man betænker, at Københavns Foreningens første Formand, Biskop Schousboe, havde ledet denne Forening som lokal Forening i fem Aar, før der overhovedet var Tale om noget Landsforbund, og efter at dette var dannet, indtog Hovedstadsforeningen vedblivende sin særlige Stilling udenfor Landsforbundet. — De unge Mænd syntes imidlertid, at Forbundstan-

K. F. U. M.s Bygning.

ken hørte nu engang med til K. F. U. M.-Idéen. Nu bagefter kan man vanskelig forstaa, hvorledes de fik Mod til at bede deres Præst overbringe Biskoppen den Bescked, at de enstemmigt og ganske afgjort ønskede at komme ind under det nu engang af Indre Mission dannede Landsforbund, og som saadan maatte beklage ikke at kunne være med til Dannelse af nogen lokal Forening. Efter en Del Forhandlinger stiftedes endelig den 14. December 1890 K. U. F. M. i Aalborg. Og Møderne henlagdes nu fra Kommuneskolens mindre hyggelige Omgivelser til Foreningens daværende Formand Hastrups hyggelige Hjem, paa Hjørnet af Danmarksgade og Niels Ebbesensgade. I 1893 talte Foreningen 30 Medlemmer, og der var nu for mange til at samles i et privat Hjem, og den 16. Juni samme Aar fik de overladt et Værelse (senere to) i Missionshuset „Tabor“s Tagetage. Et Arbejde, der begyndtes i disse Aar, var Bestræbelsen for at være lidt for de unge Søfolk, disse hjemløse Stakler, der, naar de kom i Land, godmodige og godtroende, som de ofte er, altfor tidt kommer under daarlig Paavirkning og ødelægger baade deres Penge og deres Sjæl. — Lokalerne i Missionshuset laa altfor afsides til at være Hjem for disse Mænd, men ved Navigationslærer Vilh. Raschs energiske Arbejde fik Foreningen af Aalborg Havnevæsen den 11. December 1896 overladt et Lokale i Slotsgade lige overfor det nuværende Sømandshjem, hvor Søfolk kunde have et Tilflugtssted med Læsestue og en Smule Hygge. Dette Arbejde fortsattes af Foreningen under skiftende Forhold, indtil det nuværende Sømandshjem overtog Gerningen. Det vil let forstaas, at selv med disse svage Begyndelser blev Foreningens Rammer snart for smaa. Man maatte bort fra de uheldigt beliggende Lokaler inde i Hertet af Byen og have et eget Hjem. I 1897 begyndte Medlemmerne at spare sammen til Realisation af denne Plan, og den 26. Juni 1898 lejede K. F. U. M. sit første Hjem i Aalborg Stiftstidendes Ejendom, Bernh. Reesgade. Den 30. Oktober 1897 indviedes Hjemmet, blandt de indbudte Repræsentanter fra andre Byer var ogsaa cand. theol. Biering, Horsens, der sagde et godt Ord ved at gøre Foreningen opmærksom paa, at det nye Hjem ikke var Idealet, nej det burde straks arbejdes for Dannelsen af et Byggefond, og han gjorde selv Begyndelsen ved at give en Tokrone som det allerførste Bidrag. Hjemmet indrettedes med Pensionat, og der var et Par Værelser til Leje. Tidligere Pedel ved Kommuneskolen Jens Nielsen og Hustru blev Hjemmets første Værter og afløstes i Efteraaret 1900 af Frk. Westergaard. Den 20. Maj 1905 udløstes den Spænding, der i lang Tid havde givet sig Udslag i mange Overvejelser frem og tilbage angaaende Byggesagens Løsning. Man købte Ejendommen „Konstantia“, som var beliggende paa Femkanten mellem Danmarksgade, Jernbanegade, Prinsensgade og Kristiansgade, og som blev overtaget 1906. Købesummen var 31,000 Kr. Fraregnes de amortiserede Beløb, bliver den ca. 28,500 Kr. Lokaleforholdene var de samme som i Bernh. Reesgade — maaske lidt bedre; men Meningen var heller ikke at de vedblivende skulde bo der. Den 2. December 1908 tog man for Alvor fat paa Byggesagen. Først skete der en Henvendelse til Medlemmerne. Den besvaredes med 3000 Kr. Men der skulde jo meget mere til, og i de følgende tre Aar blev der slidt drabeligt i det med Indsamlingen til Byggesagen. Der holdtes Basar hvert Aar. Der skete Henvendelser til forskellige af Byens Borgere, som tegnede sig for 4000 Kr. Der blev udsendt Samlebøsser og Samlebøger og meget andet. Der blev slidt i det, men Arbejdet lønnedes ogsaa godt. I Januar 1908 var Byggefonden paa 7740 Kr., 1909: 15,491 Kr., 1910: 24,176

A. A. SØRENSEN,
Missionær.

Kr. og 1911 31,535 Kr. Hertil kom desuden nogle Tusinde Kr., som stod fast i den gamle Ejendom. Men endelig den 4. September 1910, var man naaet saa vidt, at Grundstenen kunde nedlægges. Men der manglede 12—20,000 Kr., for at være paa den rigtige Side, men ogsaa det kom man over. Og henad Sommeren 1911 stod Bygningen færdig til Indrykning. Og en festlig Indvielse fik det den 10. September 1911.

PEDER PEDERSEN, Murermester, er født den 1. Juni 1879 som Søn af H. Pedersen og Hustru. Gift 1916 med A. K. Kristensen. Kasserer for K. F. U. M.

ERIK GJÆRULF LARSEN, Sekretær, cand. theol., er født den 11. Januar 1908. Sekretær for K. F. U. M.

ADOLPH ASCHENFELDT SØRENSEN, Missionær, er født den 11. Marts 1904 som Søn af Gaardejer Fritz Sørensen og Hustru. Sekretær paa K. F. U. M.s Soldaterhjem og Leder af samme.

AALBORG GRUNDEJERFORENING er stiftet den 10. Maj 1885 med et Medlemsantal af 11 Medlemmer. Foreningens første Formand var Grosserer Edv. T. Andersen, Aalborg, medens Bestyrelsen iøvrigt bestod af Husejer Jørgen Berthelsen, Arkitekt Hofmeyer, Sagsfører Bisgaard, Byrådsmedlem Lars Hansen, Købmand N. J. Møller og Bagermester N. Thorsen.

Ved Foreningens 40 Aars Jubilæum i 1925 var Medlemsantallet steget til 1300 Medlemmer og nu tæller Foreningen ca. 1400 Medlemmer. Foreningens nuværende Formand, Direktør R. P. Hegelund, R. af D., har været Formand siden 1909 og er tillige Formand for Fællesforeningen for jydsk Grundejereforeninger, der omfatter 29 Købstæder i Jylland med et samlet Medlemsantal af ca. 12,300. I Maj Maaned 1900 ansattes Foreningens første Forretningsfører, Byrådsmedlem A. Christensen, senere har Posten været besat af Arkitekt Kjærdahl 1907—14, Postekspedient Harms 1914—17, fhv. Fattigforstander Carl Nielsen 1917—32, og fra 1. Januar 1932 nuværende Forretningsfører, fhv. Kæmner, Byrådsmedlem Holger Larsen.

Foreningens Bestyrelse bestaar af: Direktør R. P. Hegelund, R. af D., Formand, Overretssagsfører Louis Ernst, Næstformand, Overbetjent N. Skriver Jensen, Tømrermester M. H. Mogensen, Avlsbruger Georg Strand, Sparekassedirektør P. J. Bisgaard og Cigarhandler J. C. P. Schou. Repræsentantskabet bestaar af 25 Medlemmer med Skomagermester Carl Jensen som Formand.

R. P. HEGELUND
Formand.

R. P. HEGELUND, Direktør, R. af D., er født den 2. August 1862 i Bording som Søn af Gaardejer P. Rasmussen og Hustru, f. Christensen. Gift 1888 med Christine Cathrine Bech. Realeksamen i Silkeborg, ansat ved Statsbanerne 1883—1900, Stationsforstander i Aalborg ved Aalborg Privatbaner 1900—18, Direktør i „Fremtiden“, gensidig Dansk Livsforsikringsforening i Aalborg. Formand for Klubben „Enigheden“ 1908—14, for Aalborg Grundejereforening fra 1910 og for Fællesforeningen af jydsk Grundejereforeninger fra 1920, Medlem af Bestyrelsen for Assuranceselskabet Frejr fra 1912, for Aalborg Turisforening fra

H. LARSEN,
Forretningsfører.

1920, for Aalborg Kvægtorv 1921—29, for Aalborg Redningskorps 1921—25, for Pensions- og Livrente-Instituet, København, fra 1922, for De danske Grundejerforeningers Landsorganisation og for De danske Livsforsikringsselskabers Garanti- og Hjælpekasse, Næstformand i Købstædernes alm. Brandforsikring, København, fra 1912, i Fjerritslev—Frederikshavn Jernbaneselskab 1923—29, Næstformand i Bestyrelsen for Nordjydsk Bank, Medlem af Repræsentantskabet for Aalborg Højskolehjem, Medlem af Byraadet 1921—29.

HOLGER CHRISTIAN LARSEN, Forretningsfører, er født den 13. September 1883 som Søn af Købmand N. P. Larsen og Hustru Karen Kirstine, Aalborg. Gift 1908 med Ane Margrethe Christensen. Exam. juris. 1907, Sagførerfuldmægtig 1907—11, Assistent ved Aalborg Kommune 1911—18, Sagførerfuldmægtig fra 1918—19, Kontorchef ved Aalborg Kommune 1919—23, Kæmner i Aalborg: fra 1923—32, siden 1. Januar 1933. Forretningsfører for Aalborg Grundejerforening. Medlem af Aalborg Byraad, Revisor i Sparekassen for Aalborg By og Omegn, Medlem af Bestyrelsen for Kæmnerforeningen i Danmark, Medlem af Kræftkomiteén, Kasserer for Aalborg Afdeling af Foreningen til Kræftens Bekæmpelse, Formand for det kommunale Tjenestemandsforbund fra 1923—28.

ABEJDERPARTIETS SANGFORENING I AALBORG er stiftet den 18. Februar 1887 paa Initiativ af Foreningens første Formand, Maskinarbejder Harald Petersen. Der knyttedes straks et inderligt Samarbejde med Partiet, hvilket stadig er bevaret gennem Aarene, baade i agitatorisk Øjemed eller ved Afholdelse af Koncerter og anden Underholdning ved festlige Lejligheder.

Udadtil virkede Foreningen ogsaa stærkt, idet den tog Initiativet til de første Arbejdersangstævner, der resulterede i Oprettelsen af de centraliserede jyske Arbejdersangkor, der afholder Stævne hvert andet Aar, og ved hvilke Stævner der fremføres betydelige Værker.

Sangforeningen tæller for Tiden 350 Medlemmer, hvoraf 22 er Æresmedlemmer og 50 er aktive Sangere. Foreningens Dirigent er Musikhandler Chr. Bøgh, der er en meget dygtig Korleder og Instruktør, hvorved Koret stadig staar som et af de bedste. Foreningens Formand er Maskinarbejder P. Jønsson, der har virket som saadan siden 1929.

PEDER JØNSSON, Maskinarbejder, er født den 26. April 1885 i Kousted, Randers Amt, som Søn af Baneformand, Sognefoged J. P. Jønsson, Lindholm, Nørresundby. Gift 1911 med Emma Margrethe Jensen. Siden Oktober 1929 Formand for Arbejderpartiets Sangforening i Aalborg.

AALBORG OG NØRRESUNDBY HUSMODERFORENING er stiftet den 17. September paa Initiativ af Køkkenlærerinde Frk. Bluhme. Den første Bestyrelse var paa 7 Medlemmer: Frk. Bluhme, Formand, Fru E. Granskov, Fru Dora Jensen, Fru Haxthausen, Fru Schiøtt, Fru Fügel og Fru Daubjerg.

Foreningens Formaal var at dygtiggøre Kvinden som Husmoder. Foreningen oprettede i April 1932 en Husmoderskole, og Undervisningen foregik i den nuværende Formands Lejlighed, indtil Kommunen i November 1932 stillede Lokaler i Ryesgades Skole til Raadighed, idet Skolen snart fik et stort Elevantal (omkring 80), og dette voksede stadig, og Foreningen fik da den 29. Januar 1933 overladt Lokaler i den gamle Bispegaard. Her deltager alle Kvinderne i Undervisningen, som bestaar af Husgerning, Barnepleje, Strykning m. m. Foreningen har i Haandværkerforenin-

gen afholdt tre store Udstillinger og talrige Demonstrationer. En Del af Medlemmerne syer Spædbørnsbeklædning, som uddeles gratis.

Foreningens nuværende Bestyrelse består af følgende: Fru Julie Pedersen, Formand, Fru Thora Kirkegaard, Næstformand, Fru Dorthea Jensen, Kasserer, Fru Rasch Jensen, Sekretær, Fru Nielsen, Fru Pflug og Fru Holmsgaard.

J. PEDERSEN,
Formand.

TH. KIRKEGAARD,
Næstformand.

D. JENSEN,
Kasserer.

JULIE JOHANNE THORA PEDERSEN, Frue, er født den 15. November 1868 i Skovdal som Datter af Skovfoged Frederik Christfreid Jantzen og Hustru Dorthea Wilhelmine, født Jönche. Gift 1903 med Bogbindermester Anton Christian Pedersen. Formand for Aalborg og Nørresundby Husmoderforening 1926-27 og atter fra 1931.

THORA VEJBY KIRKEGAARD, Frue, er født den 11. Maj 1883 i Jerslev som Datter af Gdr. Jens Christian Petersen og Hustru Juliane Kathrine, født Konnerup. Gift 1910 med Inspektør Michael Kirkegaard. Næstformand for Aalborg og Nørresundby Husmoderforening siden 1931.

DORTHEA JENSEN, Frue, er født den 15. Juni 1879 i Vive Sogn som Datter af Boelsmand Anders Christian Christensen og Hustru Else Kirstine, født Jensen. Gift 1899 med Jens Christian Jensen. Medstifter af Aalborg og Nørresundby Husmoderforening, Kasserer for samme, Medlem af Hjælpekassen siden 1921, Medlem af Arbejdernes Oplysningsudvalgs Kvindeafdeling, Bestyrelsesmedlem i Socialdemokratisk Forening.

HELENE RASCH JENSEN, Frue, er født den 18. November 1884 i København som Datter af Skipper Henrich Rasch og Hustru. Gift 1906 med Chr. Jensen. Sekretær for Aalborg og Nørresundby Husmoderforening, Medlem af Nørresundby Menighedsraad og i Kirkegaardsbestyrelsen, Medlem af Nørresundby Plejefilsyn. *Billed side 191.*

AALBORG STADION blev indviet den 27. Juni 1920 og dets Tilblivelse skyldes i første Række Aalborg samvirkende Idrætsforeningers Formand, Direktør Eugen S. Schmidt og Kassereren, Direktør K. Kristensen samt Aalborg Bys Stadsingeniør Kr. N. Olsen.

Aalborg Stadion er beliggende i den nordvestlige Bydel og i smukke Omgivelser med Træer paa alle fire Sider. Brænderiejer Harald Jensen testamenterede ved sin Død sin Villa „Haraldslund“ med en meget stor Have og 4 Tdr. Markjord til Aalborg Kommune, og da det var afdødes Ønske, at Markjorden blev omdannet til Idrætsplads, henvendte Aalborg samvirkende Idrætsforeninger sig til Byraadet og der kom Forhandlinger i Gang. I Foraaret 1918 paabegyndtes derefter Arbejdet med Dræning, Planering, Anlæggelse af Baner m. m., og i Begyndelsen af Sommeren

1920 var Arbejdet tilendebragt, og Indvielsen fandt derefter Sted den 27. Juni 1920. En værdifuld Raadgiver ved Stadions Anlæggelse var iøvrigt Københavns Idræts-parks Inspektør Moritz Rasmussen.

Da selve Indvielsen fandt Sted var der ikke rejst nogen Hovedbygning, og man benyttede derfor i den allerførste Tid et Omlædningshus af Træ. — De paatænkte Planer om Opførelse af en Hovedbygning, som skulde rumme Inspektørbolig, Omklædningsværelser, Badeværelser, Tilskuerterasser m. m., realiseredes imidlertid allerede samme Aar, idet det lykkedes Byens Idrætsmænd og -Kvinder at skaffe de fornødne Midler til Opførelse af den Fløj af Hovedbygningen, som skulde tjene til Bolig for Inspektøren. Fløjen blev derefter opført paa Stadions vestlige Langside.

Ved Stadions Indvielse var de forskellige Atletikbaner samt Fodboldbanen beliggende hver for sig. Den store Atletikbane var ca. 300 m i Omkreds og Fodboldbanen 110×105 m, ligesom der var 3 Tennisbaner; men i 1927—28 blev Stadion fuldstændig lagt om, idet Atletikbanen og de forskellige Springbaner m. m. blev anlagt omkring Fodboldbanen, saaledes at den gamle Atletikbane nu nærmest benyttes til Kasteøvelser samt Friluftsgymnastik. Samtidig med Omlæggelsen af selve Sta-

Aalborg Stadion.

dion, blev den allerede opførte Fløj af Hovedbygningen nedrevet og i Stedet opførtes en grundmuret Tribune med 500 Siddepladser. Tribunen har 7 Omklædningsværelser, Mødelokale, Lægeværelse m. m., ligesom der er Brusebad med varmt og koldt Vand. Samtidig opførtes Inspektørboligen i ny Skikkelse paa Stadions Sydside ved Hovedindgangen. Den nuværende Atletikbane er 400 m i Omkreds, og der er nu 7 Tennisbaner, idet et mindre Stykke Jord „Haraldslund“s Have senere er blevet lagt til.

Paa Stadion er der Genforeningsaaret og Indvielsesaaret 1920 rejst en kæmpe-mæssig Genforeningssten af graa-rødt Granit. Stenen blev fundet i en nærliggende Grusgrav, og i 1931 rejste — ligeledes paa Stadions Grund — Aalborgs Idrætsmænd og -Kvinder en smuk Hæderssten med Broncerelief til Ære for Dansk Idræts-Forbunds Stifter og Aalborg samvirkende Idrætsforeningers Formand, Eugen S. Schmidt.

Medens det er Aalborg Kommune, der ejer den Grund, hvorpaa Stadion er anlagt, tilhører Tribune og Inspektørbolig m. m. Aalborg samvirkende Idrætsforeninger, der ogsaa bekoster og administrerer Driften af Stadion.

Bestyrelsen for Samvirkende Idrætsforeninger bestaar af: Konsul Gorm Bremmer, Formand, Bogholder Ejnar Nielsen, Kasserer, Landsretssagfører John Møller, Sekretær, Farvemester S. Johansson og Skrædermester C. Westphall. Stadions Læge er Dr. C. N. S. Gundtoft og Inspektør er Aage Jacobsen.

GORM BREMMER,
Formand.

GORM BREMMER, Konsul, Overretssagfører, Direktør, Ø. r. K. 2, er født den 2. Januar 1886 i Faaborg som Søn af Hotelejer, Vinhandler O. Jensen og Hustru Cecilie, f. Bendtzen. Gift 1914 med Lilli Langer. Student 1906, cand. jur. 1911, Sagførerfuldmægtig i Aarhus 1912, i Randers 1913, i Aalborg 1914, Sagfører i Aalborg 1915, Overretssagfører 1918, adm. Direktør for A/S De forenede Tekstilfabriker i Aalborg fra 1919. Østrigsk Konsul for Jylland fra 1922. Formand for Bestyrelsen i A/S De forenede Tekstilfabriker i Aalborg siden 1913 og for Aalborg Gymnastikforening fra 1922, Medlem af Hovedbestyrelsen for Dansk Gymnastikforbund fra 1923 og af Bestyrelsen for Dansk Tekstilfabrikantforening fra

AAGE JACOBSEN,
Inspektør.

1927, Formand i Bestyrelsen for A/S H. Klingenberg, Aalborg, Delegeret i Landmandsbankens Afdeling i Aalborg fra 1920, Formand for Aalborg Golf Club, for Samvirkende Idrætsforeninger i Aalborg og for Foreningen af fremmede Magters Konsuler i Aalborg, Medlem af Bestyrelsen for Klostermarksskolen i Aalborg, Medlem af Bestyrelsesraadet for Foreningen af fremmede Magters Konsuler i Danmark.

EINAR NIELSEN, Bogholder, er født den 6. November 1891 i Aalborg som Søn af Restauratør Lars Nielsen og Hustru Petrea N. Bogholder ved A/S Portland-Cementfabriken „Danmark“ fra 1. August 1914. Medlem af Bestyrelsen og Kasserer for Samvirkende Idrætsforeninger i Aalborg, Formand for Aalborg østre Tennisklub, Lærer ved Justitsraad Møllers Handelsskole.

JOHN MØLLER, Landsretssagfører, er født den 19. Marts 1898 som Søn af Prokurist Axel H. Møller og Hustru Laura, f. Larsen. Gift 1929 med Ellen Møllergaard. Student 1917, cand. jur. 1923, Sagførerfuldmægtig i København og Aalborg, Landsretssagfører 1930. Medlem af Bestyrelsen og Sekretær for Samvirkende Idrætsforeninger i Aalborg, Næstformand for Aalborg Tennisklub.

AAGE JACOBSEN, Inspektør, er født den 23. Februar 1895 i Aalborg som Søn af Fyrbøder Jens Christian Jacobsen og Hustru Othilia Jacobsen. Gift 1926 med Ingrid Jensen. Anlægsgartner i Aalborg til 1920, siden da Inspektør ved Aalborg Stadion. Formand i Aalborg Fodsportsforening i 2 Perioder indtil 1920, Stifter af „Old boys“, Træner for forskellige Klubber i Aalborg. Erhvervet flere Udmærkellesmedailler, Diplomer for fri Idræt og Roning.

IDRÆTSUGEN I AALBORG. Indenfor Idræts-Arrangementer indtager Idrætsugen i Aalborg en fremtrædende Stilling, og den er indenfor sin Art ganske enestaaende og uden Overdrivelse det største Idræts-Arrangement her i Landet.

Idrætsugen i Aalborg har været afholdt hvert Aar siden 1925 og kan altsaa næste Aar fejre 10 Aars Jubilæum, og den er gledet ind i Borgernes Bevidsthed som en aarlig tilbagevendende Begivenhed, der hvert Aar imødeses med Spænding og Interesse. Idrætsugen strækker sig over 8 Dage, nemlig 2 Søndage og 3 mellem-liggende Søgnedage og afholdes almindeligvis fra den sidste Søndag i Juli til den første Søndag i August, og til at arrangere dette omfattende Stævne, der omfatter Opvisninger og Konkurrencer i alle Idrætsgrene, vælges en Bestyrelse, dannet af Repræsentanter for de forskellige Idrætsforeninger i Aalborg. Det er altsaa samtlige Idrætsforeninger, der som en fast og enig Blok staar samlet om Arrangementet. Alt Arbejde udføres i Sagens Interesse, Idrætsmændene og -Kvinderne udfører derfor Arbejdet vederlagsfrit.

Særligt paa Idrætsugens sidste Dag kulminerer Opvisningerne og Publikum-Be-

søget, bl. a. afgaar en mægtig Procession af Idrætsmænd og -Kvinder, deraf en stor Del omklædte, fra Byens Torv til Stadion, hvor Programmet efter en kort Tale følger Slag i Slag. Det storslaaede Arrangement afsluttes med et imponerende Fakkeltog med omklædte Idrætsmænd og -Kvinder. Samtlige Opvisninger m. m. afholdes paa Aalborg Stadion, dog er Svømningen naturligt henlagt til Fjordbadeanstalten.

Arrangementet omfatter ogsaa en Forlystelsesafdeling — „Den muntre Afdeling“ — der ligeledes forestaaes af Idrætsmændene selv, ligesom det ogsaa er disse, der optræder i de forskellige Cirkus, hjælper til i de forskellige Telte, Boder, Tombola m. m., og ogsaa alt dette Arbejde udføres vederlagsfrit. Idrætsugen er med andre Ord en storslaaet Idræts- og Folkefest, og den besøges da ogsaa hvert Aar af ca. 40—50,000 Tilskuere. At Idrætsugen hvert Aar har haft afgjort Sukces maa først og fremmest søges i, at samtlige Idrætsforeninger i Aalborg har kunnet arbejde sammen i Enighed og Fordragelighed, og at hver enkelt Idrætsmand og -Kvinde er gaaet til Opgaven med Liv og Lyst.

Formaalet med denne aarlige Idrætsuge er at skaffe Penge til Vedligeholdelse og Udvidelse af Aalborg Stadion — der ikke drives kommunalt, men bekostes og administreres af Idrætsmændene selv — og Udvalget har da ogsaa hvert Aar kunnet indtjene et smukt Beløb til dette gode Formaal. Idrætsugen i Aalborg er kendt over hele Landet, ja, endog udenfor dets Grænser, og der er ingen Tvivl om, at Arrangementet ogsaa de kommende Aar vil vise sig levedygtigt til Gavn og Glæde for Idrætsmændene selv, for Aalborg Stadion og ikke mindst for Aalborg By, hvem et smukt og tidssvarende Stadion ogsaa er en Pryd.

Det skal iøvrigt tilføjes, at ikke saa faa Byer har taget Eksemplet op efter Aalborg med Hensyn til Idrætsugen, og Idrætsuge-Udvalget i Aalborg har i mange Tilfælde været disse Byer en god Raadgiver.

Tre af Idrætsugens nuværende Bestyrelsesmedlemmer har deltaget i Arbejdet siden Starten 1925, nemlig S. Johansson (Formand), Chr. Nielsen (Kasserer) og W. Simonsen (Sekretær), og det er da ogsaa ubestridt disse tre, der har udført langt det største Arbejde for denne Sag. Idrætsugens Præsident er Konsul Gorm Bremmer. De øvrige nuværende Bestyrelsesmedlemmer er: Harald Jensen, G. Wind, Aage Wind, Gunnar Hansen og H. J. Larsen.

S. JOHANSSON,
Formand.

N. C. NIELSEN,
Kasserer.

W. P. SIMONSEN,
Sekretær.

SVEN JOHANSSON, Farvemester, er født den 24. Februar 1887 i Hålsingborg som Son af Forvalter Johannes S. og Hustru Bothilda S. Gift 1911 med Anna Elfrida Brøndum. Ansat ved Aalborg Dampvaskeri og Farveri fra 1. December 1909. Medlem af Bestyrelsen for Samvirkende Idræts-

foreninger i Aalborg, tog Initiativet til Oprettelse af „Ildrætsugen“ og har været Formand for samme siden 1928. Medstifter af „Old boys“, Medlem af Bestyrelsen for „Arbejdslederne“, tidl. i Bestyrelsen for Idrætsklubben „Freja“, Medlem af Bestyrelsen for „Aalborg Pokalturnering“.

NIELS CHRISTIAN NIELSEN, Væver, er født den 11. Juni 1895 i Hollensted som Søn af Boelsmand Peter Christian Nielsen og Hustru Martha Nielsen. Gift 1921 med Minna Petrea Agnes Knudsen. Ansat som Væver ved De forenede Tekstilfabriker siden 1910. Medlem af Bestyrelsen og Kasserer for „Ildrætsugen“, i Bestyrelsen og Sekretær for Arbejdsforeningen af 1865, Medlem af Bestyrelsen for Idrætsklubben „Freja“, tidl. Revisor i samme.

WILLIAM PETER SIMONSEN, Kontorassistent, er født den 19. April 1902 i København som Søn af Barbermester Christian Simonsen og Hustru Augusta, f. Snygg. Gift 1932 med Jenny Kristensen. Kontorassistent ved Aalborg Forsørgelsesvæsen siden 1918. Revisor i Aalborg Fodboldforening 1922—23, Bestyrelsesmedlem og Sekretær i samme 1923—26 og tillige Kasserer 1926—27, Revisor i samme fra 1927 til Dato, Bestyrelsesmedlem og Sekretær i Aalborg Atletklub „Jyden“ fra 1927 til Dato, Redaktør af Aalborg Atletklub „Jyden“s Medlemsblad siden 1930, Bestyrelsesmedlem og Sekretær i „Aalborg olympiske Komité“ i 1928, Bestyrelsesmedlem og Sekretær i „Ildrætsugen i Aalborg“ siden 1925, Bestyrelsesmedlem i Jydsk Atlet-Union 1929—33, Bestyrelsesmedlem i Dansk Handelds- og Kontormedhjælperforbunds komm. Afdeling i Aalborg siden 1930

AALBORG TENNIS KLUB er stiftet den 15. April 1893. I de første Aar havde Klubben ingen egentlige Tennisbaner, men maatte nøjes med paa „den lille Eksercerplads“, hvor Grunden var grusbelagt og fast som en Gangsti, at udspænde et Tennisnet og slaa de nødvendige Kridtstreger. I Slutningen af 90erne fik Klubben overladt et Stykke Jord ved Annebergvej, vest for Villa „Skrænten“s Have, og anlagde derpaa 2 Tennisbaner, som efterhaanden blev forøget til 4, ligesom der byggedes en lille Pavillon af Træ, indeholdende Omklædningsrum og Styrtebad.

Tennisbanerne ved Annebergvej laa højt og var derfor en Del udsatte for Blæsten, men havde paa Grund af deres Beliggenhed den Fordel, at de hurtigt blev tørre efter Regn. Paa disse Baner spillede Klubbens Medlemmer en Snes Aar, men da Aalborg Kommune havde købt Arealet, som tilhørte Aalborg Hospital, til Anlæggelse af en Gade, maatte Klubben den 15. Oktober 1918 fraflytte Banerne og stod derfor i Sæsonen 1919 uden egne Baner. Ved Velvillie fra Fabrikanterne Obel og Thorsen opnaaede man Tilladelse til at spille paa deres private Baner, ligesom „Østre Tennisklub“ stillede sine Baner nogle Timer daglig til Disposition for Klubbens Medlemmer.

Imidlertid havde afdøde Harald Jensen testamenteret sin Villa „Haraldslund“ med tilhørende Jorder til Kommunen, bl. a. med den Bestemmelse, at Markerne skulde anvendes til Idrætsplads, og Bestyrelsen havde derfor allerede i længere Tid forinden Fraflytningen fra Annebergvej arbejdet paa at opnaa Tilladelse til at anlægge Tennisbaner paa en Del af „Haraldslund“s Markjorder. Denne Tilladelse blev givet efter forskellige Forhandlinger om Pladsen, hvor Banerne skulde ligge, men da Prisen for Anlæg af en Tennisbane var steget enormt under Højkonjunkturene, kunde Klubben, hvis væsentligste Aktiv — Banerne ved Annebergvej — var gaaet til Grunde ved Flytningen, ikk magte selv at anlægge nye Baner og maatte derfor andrage Byraadet om Støtte. Byraadet vedtog — som et Led i hele Anlægget af Stadion — at anlægge 3 Baner. De 2 af disse anlagdes i Efteraaret 1919, og i Løbet af Sommeren 1920 anlagdes den 3. Bane samt opførtes den nuværende Omklædnings-Pavillon, som i nogle Aar ogsaa benyttedes af Stadions øvrige Idrætsfolk.

I 1921 anlagdes med Tilskud af Kommunen en 4. Tennisbane, og paa det tildelte Areal kunde der herefter ikke anlægges flere Baner. Klubben, hvis Medlemsantal i de følgende Aar steg til over 200, led stærkt af Pladsmangel. Bestyrelsen opnaede derfor i 1927 Byraadets Tilladelse til at inddrage et Stykke af „Haraldslund“s Have under Klubbens Domæne, og opførte herpaa — paa egen Bekostning — dels en Asfalt-Beton Bane, dels en moderne (rød) saakaldt Rasol-Bane, og endelig anlagdes i 1930 en 7. Bane, dels liggende paa det gamle Areal, dels paa et Hjørne af det i 1927 tildelte Areal.

Klubben har saaledes nu 7 Tennisbaner, hvoraf de 5 er „røde“, og Klubben er i Øjeblikket den Tennisklub i Jylland, som har det største Antal Baner. Klubbens aktive Medlemsantal var den 1. Juli 1933 268.

Klubbens Bestyrelse bestaar for Tiden af: Dommerfuldmægtig V. Schlegel, Formand, Landsretssagfører John Møller, Sekretær og Næstformand, Isenkræmmer Harald Brandt, Kasserer, Kontorist Jørgen Wøhlk og Boghandler-medhjælper Frede Lauritzen, Baneinspektører.

J. P. V. SCHLEGEL,
Formand.

JØRGEN PETER VILHELM SCHLEGEL, Dommerfuldmægtig, er født den 28. Juli 1887 i Budolfi Landsogn, Aalborg, som Søn af Amtsvejiinspektør, cand. polyt. Adolph Vilhelm Schlegel, R. af D., og Hustru Aurora Gottharde, f. Møller. Gift 1922 med Klara Heldegaard Holst. Student 1904, cand. jur. 1911, Sagførerfuldmægtig i Randers fra 1911—12, Byfogedfuldmægtig i Aalborg 1913—14, By- og Herredsfuldmægtig i Nørresundby 1914—19, siden 1919 Dommerfuldmægtig i Nørresundby. Formand for Aalborg Tennisklub, i Bestyrelsen for Foreningen af Amts- og Retsbetjentfuldmægtige i Danmark, Formand fra 1926—29. Skrevet Artikler i Ugeskrift for Retsvæsen om „Tinglysningsforhold“.

AALBORG ATLETKLUB „JYDEN“. Indenfor Landets Atletklubber indtager Aalborg Atletklub „Jyden“ en baade fremtrædende og hæderkronet Plads. Foreningen blev stiftet 18. November 1898 paa Initiativ af Tobaksarbejder Laurits Hansen. Til at begynde med dyrkede Foreningen Vægtløftning og Brydning, men 1906 optoges ogsaa Boksning paa Programmet. Som de fleste andre Idrætsforeninger maatte „Jyden“ begynde under ret beskedne Kaar, men disse bedredes efterhaanden, samtidig med, at Foreningens Navn fik Klang rundt omkring.

Foreningen dyrker som anført Vægtløftning, Brydning og Boksning, og har indenfor disse Idrætsgrene hjemført et Verdensmesterskab (Olympiaden 1924 i Paris), 1 nordisk Mesterskab samt 43 danske Mesterskaber foruden en Mængde Sejre, saavel her som i Udlandet, hvortil kommer ca. 100 Distriksmesterskaber.

„Jyden er stærk og seig“ siger et velkendt Ord, og dette har Foreningens Medlemmer ej heller gjort til Skamme.

Indenfor Vægtløftning har Foreningen fostret saa kendte Mænd som Christian Jensen, der 10 Gange hjemførte det danske Mesterskab, den tidligere nordiske og danske Mester i Brydning, Georg Gundersen, der 2 Gange hjemførte Mesterskabet. Robert Larsen, den senere professionelle Bokser, har ogsaa været Mester, og fra de allersidste Aar kan nævnes Henry Nissen, der var dansk Mester 5 Aar i Træk indtil 1929 samt endelig Lars Luther og Carl Rosa, der har været Mestre i deres respektive Klasser siden henholdsvis 1925 og 1932 og fremdeles er det. Det giver for

Vægtløftningens Vedkommende et samlet Antal af 29 Danmarksmesterskaber foruden et stort Antal Distriktsmesterskaber. Samtidigt skal anføres, at Foreningens Vægtløftere er Indehavere af ikke saa faa danske Rekorder. Af nuværende aktive Vægtløftere maa ogsaa nævnes: Niels Andersen og Frode Nielsen.

Iøvrigt vandt „Jyden“ 1929 til Ejendom den af Restauratør P. O. Jensen, København, udsatte kostbare Statuette — „P. O. Jensen-Statuetten“ — som den Forening, der i Tre-Aaret 1927—29 havde opnaaet de fleste danske Mesterskaber.

Ogsaa i Brydning har Foreningen gjort sig fordelagtigt bekendt. — Blandt de mest kendte Brydere kan nævnes Georg Gundersen, der erobrede det nordiske Mesterskab 1923 samt 5 Gange opnaaede at blive Danmarksmester i denne Idrætsgren. Endvidere er han den eneste danske Bryder, der i Udlandet har opnaaet 1. Præmie i Fribrydning. En anden kendt Bryder er den nuværende Danmarksmester Bernhard Wosylus, der ogsaa var Mester 1929. Ogsaa indenfor denne Idrætsgren har Foreningen hjemført mange Distriktsmesterskaber. Blandt de mest kendte Brydere, Foreningen i Øjeblikket raader over, kan foruden Wosylus nævnes: Harry Andersen, Carl Christiansen, Richard Jørgensen og Jens Jensen („Hermod-Smeden“) m. fl.

De største Triumfer har Foreningen dog fejret i Boksning. Særligt Aaret 1924 kastede Glans over „Jyden“s Navn, idet Hans Nielsen da ved de olympiske Lege i Paris hjemførte Verdensmesterskabet i Letvægtsboksning, iøvrigt det eneste olympiske Mesterskab i denne Idrætsgren, som Danmark nogensinde har hjemført. At Hans Nielsens Bedrifter som Bokser har kastet Glans over Foreningens Navn er uomtvisteligt, men i sin Glansperiode var han ogsaa uovertræffelig, og af den amerikanske Bokse-Ekspert Spike Webb — de amerikanske Olympia-Holds Cheftræner — faar han Prædikater: Alle Tidens bedste Amatør-Letvægtsbokser. Hans Nielsen deltog ogsaa i Olympiaden 1920 i Antwerpen, hvor han imidlertid ikke blev placeret, idet han tabte sin første Kamp til Skotten Cater, hvem han iøvrigt senere besejrede, samt 1928 i Amsterdam, hvor han blev Nr. 4. Han er den eneste danske Bokser, der har deltaget i 3 Olympiader. 1920—21—23—24 var han dansk Mester. En anden af Foreningens kendte Boksere er Søren Petersen, der deltog i de olympiske Lege 1920 i Antwerpen og 1924 i Paris og hver Gang blev Nr. 2 i Sværvægt. Han var dansk Mester 1920 og 1921, men er nu overgaaet til Professionalismen. Endvidere kan nævnes Peter Larsen, der 1921 var dansk Mester i Fluevægt. „Jyden“ er iøvrigt den Forening her i Landet, der har scoret flest Points til Danmark i de afholdte olympiske Lege. At Foreningen ogsaa her har hjemført mange Distriktsmesterskaber anføres kun for en Ordens Skyld. Blandt de nuværende aktive Boksere kan bl. a. nævnes: Børge Madsen, Rye Hougaard, Kermit Frandsen, Jens Jørgensen og Hjalmar Mortensen. Bokserne undervises af Foreningens Bokselærer, Valdemar Jensen.

Ved de olympiske Lege har „Jyden“ iøvrigt været repræsenteret indenfor alle 3 Idrætsgrene, nemlig i Antwerpen 1920: Hans Nielsen og Søren Petersen i Boksning, Chr. Jensen i Vægtløftning; i Paris 1924: Hans Nielsen og Søren Petersen i Boksning, Georg Gundersen i Brydning; i Amsterdam 1928: Hans Nielsen i Boksning, Henry Nissen i Vægtløftning. Dertil kommer saa de mange Landskampe, hvor „Jyden“s Folk har deltaget, samt mange internationale og nationale Stævner.

At Foreningen derfor blandt vore Idrætsforeninger indtager ikke alene en fremtrædende og hæderkronet Stilling, men ogsaa er en af de mest førende Atleiklubber her i Landet, er kun naturligt, og den har ved sine Medlemmer ofte kastet Glans over Aalborg By, ja, endda ofte kastet Glans over Danmarks Navn.

Siden 1917 har Foreningen haft Træningslokaler i Poul Paghsgades Skole.

H. H. HERTEL,
Formand.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af: Henry H. Hertel (Formand), Jens Jensen (Næstformand), Johannes Kühnell (Kasserer), W. Simonsen (Sekretær), B. Wosylus, H. Hansen og J. Lund.

HENRY HERMANN HERTEL, Politibetjent, er født den 5. Marts 1896 i København som Søn af Forretningsfører G. E. H. Hertel og Hustru Kristine, f. Jensen. Gift 1920 med Ellen Hermansen. Ansat ved Aalborg Politi 1. Juli 1920. Tidl. Formand for Politiidrætsforeningen, nu Formand for Atletklubben „Jyden“ i Aalborg.

IDRÆTSKLUBBEN „FREJA“ eller, som den først hed, Fodboldklubben „Freja“, blev stiftet den 1. Maj 1912. Klubbens Tilblivelse skyldes en Del ganske unge Mennesker fra vestre Bydel og i særlig Grad den kun 16-aarige Ejner Petersen, der da ogsaa blev Klubbens første Formand. Tilgangen af Medlemmer blev straks mærkbar, og Klubbens første Spilleplads, der var beliggende ved vestre Baadehavn og var meget daarlig, afgav ikke tilstrækkelig Plads. Man ansøgte da Byraadet om Tilladelse til at benytte den i Nærheden liggende Skole-Idrætsplads kaldet Fjordmarken med tilhørende Omklædningspavillon. Tilladelsen blev givet, og i Foraaret 1913 tog Klubben Pladsen i Besiddelse og har siden holdt til her.

Allerede i 1914 var Klubbens Stilling saa godt konsolideret, at manilmeldte sig Jydsk Boldspil Union.

I 1915 optoges fri Idræt paa Klubbens Program, hvilket foranledigede, at Klubben samtidig antog Navnet Idrætsklubben „Freja“. Samme Aar blev Klubbens nuværende Formand, der dengang var 18 Aar, valgt.

Nogle Aar senere gled fri Idræt som Konkurrenceidræt atter bort, og Fodbold blev igen og har siden været eneste Idrætsgren.

I 1926 vandt Klubbens bedste Fodboldhold Mesterskabet for Jylland i den jydsk A-Række ved paa Aarhus Stadion at besejre Esbjerg med 5 Maal mod 2. Ved denne Sejr kvalificerede Klubben sig til at spille i den jydsk Mesterrække og har siden formaaet at bevare Pladsen i denne Eliterække.

Gennem Aarene kan Klubben notere Sejre over mange inden- og udenlandske Hold. Som Deltager i Danmarksturneringen har Klubben haft Lejlighed til at spille med de fleste af Danmarks betydende Klubber og derved skabt Respekt for og Agtelse om „Freja“s Navn.

Klubben har gennem Aarene opfostret mange dygtige Spillere. Nogle af de mest kendte, som alle har spillet paa det jydsk Sylowhold, er: Hans Larsen („Fesser“), der har været med fra Klubbens Start, Herm. Christensen, Jyllands bedste Maalmand, Anker Jensen og Aksel Christensen.

En Begivenhed, som indenfor Klubben imødeses med særlig stor Spænding, er Flytningen til Klubbens nye Baneanlæg. Paa Initiativ af et Medlem, Malermester C. P. Christensen, nedsattes for to Aar siden et Baneudvalg med Christensen som Formand med det Formaal at søge at skaffe Klubben større og bedre Træningsforhold grundet paa den store Tilgang af Medlemmer. Udvalget har siden arbejdet med usvækket Energi og takket være stor Imødekommenhed fra Byraadets Side og Hjælp fra en Del af Medlemmerne nærmer Anlægget sig sin Fuldendelse. Anlægget er be-

liggende paa en idyllisk Plads ved Annebergvej og ventes færdig i Løbet af 1934. Der bliver to store Fodboldbaner og et stort, rummeligt Klubhus med Nutidens Bekvemmeligheder.

Klubben har i Øjeblikket ca. 400 Medlemmer, hvoraf Halvdelen tager aktiv Del i Sporten, og yderligere Tilgang ventes, naar det nye Anlæg staar færdigt.

Klubbens nuværende Bestyrelse: O. Nielsen, Formand, Herm. Christensen, Næstformand, Hans Larsen, Kasserer, Burmester, Sekretær, Kaj Jensen, Chr. Nielsen og K. Hougaard.

OTTO MAX NIELSEN, Assistent, er født den 10. December 1896 i Aalborg som Søn af Købmand Jens Larsen Nielsen og Hustru Jensine Andrea N. Gift 1923 med Anna Kathrine Bengtsson. Assistent ved Aalborg Portland-Cementfabrik siden 1914. Formand for Idrætsklubben „Freja“ siden 1915, Medstifter og tidl. Medlem af „Pokalturneringen“ i Aalborg.

O. M. NIELSEN,
Formand.

ARBEJDERNES IDRÆTSKLUB I AALBORG. Den 1. Oktober 1919 samledes en Del Idrætsmænd paa Afholdshotellet i Sk. Clementsgade for at drøfte Muligheden af Oprettelsen af en „Arbejdernes Idræts-Klub“ i Aalborg. De 8 Mødedeltagere vedtog at stifte en Atletikklub, og at skabe Interesse for denne Idræt blandt den arbejdende Ungdom. Som foreløbigt Udvalg valgtes: Karl Petersen, Formand, Marius Thomsen, Kasserer, og Johs. Jensen, Sekretær. Dette Udvalg fik overdraget at agitere for Tilslutning, udarbejde Lovforslag, Klubmærke o. l., og i Løbet af en Maaned indkaldtes til Generalforsamling med disse Ting paa Dagsordenen. Paa denne Generalforsamling, der afholdtes den 23. November 1919, vedtoges Love m. m. Nu da Klubben var en Kendsgerning søgtes Optagelse i Samvirkende Idrætsforeninger i Aalborg og Jydsk Atletik-Forbund under Dansk Atletik-Forbund og Dansk Idræts-Forbund. Desuden valgtes en Bestyrelse, bestaaende af fornævnte Udvalg samt endnu to Medlemmer: Axel Madsen og Svend Christensen.

Allerede den 4. Januar 1920 arrangerede Klubben sit første Stævne, „Kildeløbet“, der siden har været en af de mest populære, lokale Idrætsbegivenheder i Aalborg. I denne Konkurrence sejrede Klubben over Aalborg Fodsportsforening, og Johs. Sejer- sen, A. I. K. vandt Løbet, og skabte dermed Interesse for Klubben, hvis Medlems- antal forøgedes betydeligt, og paa Generalforsamlingen den 9. April 1920 var Med- lemsantallet 29 aktive og 40 passive. Fra denne beskedne Begyndelse har Klubben arbejdet sig op til den Plads, den nu indtager indenfor Idrætten. Klubben har vun- det mange Sejre i Vinterens Terrænløb og raader i Øjeblikket over 10 værdifulde Pokaler, og skal endvidere forsvare 4 Pokaler, som stammer fra de store, jydske Terrænløb. Indenfor Atletikken har Klubben ligeledes hævdet sig smukt, og følgende Medlemmer har opnaaet Mestertitel: Karl Petersen, flere Gange dansk og jydsk Me- ster i Kapgang, Kai Nicolai, jydsk Mester i 100, 200 og 400 m Løb, A. Johs. Jensen, jydsk Mester i Spydkast, N. Nielsen, jydsk Mester i Kuglestød samt dansk og jydsk Mester i Diskokast, Henry Nielsen, dansk og jydsk Mester i 5 km Løb, A. Petersen, jydsk Mester i Kuglestød, og Axel Madsen, dansk Mester i Marathonløb og Deltager ved de olympiske Lege i Amsterdam 1928. Siden 1926 har Klubben arrangeret aar- lige Stævner med Kristianssand Idrætsforening, skiftevis i Norge og Danmark.

I 1922 optog Klubben Gymnastik paa sit Program og kan ogsaa her se tilbage

paa smukke Resultater, bl. a. har Klubben i Aar vundet den jyske B-Række. I 1931 optoges Drengegygnastik og Haandbold, hvilket har samlet stor Tilslutning. Af særlige Begivenheder maa nævnes Klubbens 10-aarige Jubilæumsstævne, hvor 25 udenlandske Idrætsmænd deltog, bl. a. Verdensmesteren Loukola. Aaret efter afholdt Klubben ligeledes internationalt Stævne, hvor den fænomenale Finne, Paavo Yrjöla satte Verdensrekord i Tikamp.

Mange af Klubbens Medlemmer har udført et stort Arbejde, saaledes var Mar. Thomsen, Kasserer, i 10 Aar. Klubben har tillige været Grundlægger for den frie Idræt i Vejgaard og Nørresundby, hvilke Foreninger oprindelig var Afdelinger under A. I. K., Aalborg. Klubben har for Tiden 550 Medlemmer og den nuværende Bestyrelse bestaar af: Axel Madsen, Formand, Alb. Petersen, Kasserer, Henry Nielsen, Sekretær, Orla Jensen, Næstformand, Th. Nielsen, H. Westergaard og Jens Pedersen.

AXEL CHRISTIAN DALGAARD MADSEN, Maskinarbejder, er født den 29. Juli 1899 i Nykøbing M. som Søn af Handelsrejsende Chr. Madsen og Hustru Maren, f. Sørensen. Gift 1920 med Kristine Nielsen. Ansat ved A/S Bryggerierne „Limfjorden“ og „Urban“ 1921. Suppleant til Bestyrelsen for Samvirkende Idrætsforeninger i Aalborg og Nordkredsens Gymnastikforbund, Formand for Arbejdernes Idræts-Klub i Aalborg

AALBORG FODSPORTSFORENING AF 1913. Paa Initiativ af Dansk-Amerikaneren Christian Christensen, der i Vinteren 1912 var hjemme paa Besøg i Aalborg, stiftedes Foreningen. Han vakte Interesse ved bl. a. at udfordre Byens Sportsforeninger til Løbekonkurrence, som paa daværende Tidspunkt var ukendt i Aalborg. Foreningen stiftedes den 11. Januar 1913 og dens første Formand var Kaptajn Borup. Bestyrelsen bestod iøvrigt af Konsul Borup, Sekretær, Sergent Charles Ludvigsen, Kasserer, Bryggerassistent C. Wahle og Typograf B. Ditzel. I Begyndelsen gik det smaat, men i 1915—16 steg Medlemstallet til omkring 150, og foruden Atletikøvelserne dyrkedes ogsaa Fodture og Gymnastik. I 1916 flyttede Foreningen Træningsplads fra den lille Eksercerplads til Grusgraven ved Hobrovej, og benyttede denne Plads til Stadions Aabning. Dog var det ikke gode Forhold at arbejde under. Klubhuset var saaledes et Lysthus, som laa oppe ved Siden af „Stærekassen“, og naar man vilde træne maatte man slæbe de forskellige Rekvisitter Kugle, Springstøtter o. l. ned til Grusgraven. Nu har Foreningen til Huse paa Stadion.

Aalborg Fodsportsforening har gennem Aarene erhvervet flere Udfordrings- og Vandrepokaler (15 Pokaler), og har blandt Medlemmerne haft mange dygtige Idrætsmænd.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Typograf B. Ditzel, Formand, Skrædermester C. Westphall, Næstformand, Cigarmager Chr. Hansen, Kasserer, Bankbud Einar Nielsen, Sekretær, Tømrer Jens Møller, Typograf Carl Johan Hansen og Mekaniker H. Simonsen.

B. DITZEL,
Formand.

BRUNO HARALD GOTTLIEB DITZEL, Typograf, er født den 4. September 1888 i Viborg som Søn af Snedkermester Valdemar Ditzel og Hustru Kirstine, f. Nielsen. Gift 1913 med Ida Helene Marie Jensen. Ansat som Typograf ved Aalborg Stiftsbogtrykkeri 1910. Tidl. Medlem af Bestyrelsen for Samvirkende Idrætsforeninger i Aalborg og af Bestyrelsen for Typografernes Fagforening, Formand for Aalborg Fodsportsforening af 1913.

CARL THEODOR WESTPHALL, Skrædermester, er født den 21. April 1895 i Aalborg som Søn af Skomagermester Christian Westphall og Hustru Gertrud, f. Simonsen. Gift 1920 med Mathilde Christensen. Etabl. Forretning i Aalborg 1926. Medlem af Bestyrelsen for Samvirkende Idrætsforeninger i Aalborg og for Jydsk Atletik-Forbund, Næstformand i Aalborg Fodsporsforening af 1913.

AALBORG KVINDE-GYMNASTIKFORENING. Den 14. December 1922 var ca. 20 Damer forsamlede paa Det nye Afholdshotel med det Formaal at stifte en Forening for kvindelige Gymnaster. Man enedes om at kalde Foreningen Aalborg Kvinde-Gymnastikforening.

Lærerinde Frk. Wille Buchwald, der var den, der tog Initiativet til at danne Foreningen, havde ledet Gymnastikundervisningen fra 1. Oktober og ligeledes Vinteren før for egen Regning. Frk. B. var Gymnastiklærerinde for Foreningen i 3 Sæsoner. Foreningen har haft store Vanskeligheder med at skaffe Gymnastiklærerinder, men i 1928—29 blev et af Foreningens Medlemmer, Frk. Karen Ring uddannet til Gymnastiklærerinde og nu i 1931—32 Frk. Inger Rasmussen. Siden 1929—30 har Foreningen drevet Gymnastik med Musikledsagelse.

Flidspræmier bliver uddelt til de Gymnaster, der ikke forsømmer én eneste Træningstime og ved Afslutningsopvisningen i Aar blev 144 Præmier uddelt.

Gymnasterne er fordelt paa 15 Hold: 5 Motionshold, 8 Ungpigehold og 2 Børnehold. De første Aar var der 1 à 2 Hold. I Januar 1928 oprettedes det første Motionshold. Fra 1929—30 til 1931—32 har der været henholdsvis 7, 9 og 13 Gymnastikhold.

Af Opvisninger har Foreningen foruden egne Gymnastikopvisninger deltaget i Aalborg Amts Gymnastik- og Idrætsforeningers aarlige Gymnastikfester, Dansk Gymnastik-Forbunds Kvindegymnastikstævner i Aarhus 1930 og i Aalborg 1932 (sidstnævnte arrangeret af A. K. G. i Forbindelse med Aalborg Gymnastikforening), De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeningers store Landsgymnastikstævne paa Dybbøl i 1928 og endelig i adskillige Gymnastikfester rundt om i Kredsen i Aalborg Amt. I Juni 1933 har A. K. G. deltaget i 3 Gymnastikstævner, nemlig den 11. paa Nordjydsk Udstilling (Amtsfest), den 18. ved Indvielsen af Stadion i Saltum (indbudt af Saltum Gymnastikforening, Hjørring Amt) og den 25. i Kvindegymnastikstævnet i Aarhus (Dansk Gymnastik-Forbund).

Foruden Gymnastik har A. K. G. ogsaa Svømmeundervisning paa sit Program. For „ikke Forsømmelse“ uddeles her ligesom til Gymnastik en Flidspræmie. I 1932 uddeltes ca. 50 Præmier.

Medlemsantallet har været henholdsvis: 43, 56, 53, 49, 97, 140, 204, 330, 480, 666, 750.

Foreningens Fane blev indviet den 14. Juni 1925 ved en Gymnastikfest i Bælum. I 1927 fik Foreningen sit Emblem, A. K. G. Sølv i blaa Emaillé.

Det første Nummer af Foreningens Medlemsblad udkom i Februar 1928.

Tanken om eget Hus begynde at opstaa i 1928, fordi Foreningen havde Vanskelighed med at skaffe de fornødne Lokaler. I 1930 forsøgte man at faa en gratis Grund skænket af Kommunen. Kommunen indvilgede heri, men paa Betingelse af, at A. K. G. vilde gaa i Kompagni med to andre Kvindeforeninger om Opførelsen af et „Kvindernes Hus“ paa Grunden. A. K. G. fik imidlertid Tilbud om at købe Fri-murerlogen i Slotsgade, og da man ikke var begejstret for Kompagniskab, blev der

sagt „nej Tak“ til Kommunens Tilbud. Købet af Frimurerlogen blev bragt i Stand i Slutningen af Decbr. 1930. Der findes 3 store Sale i Bygningen, og for at kunne benytte disse maatte der foretages en Tilbygning med Trappeopgang m. v. I Stueetagen er Gymnastiksalen og paa 1. Sal 2 Selskabslokaler. Selskabslokalerne er udlejet til en Bestyrer, og for at denne kan drive Virksomheden har Foreningen faaet tildelt en Spiritusbevilling. Bygningen blev indviet den 27. September 1931. Borgmester Jørgensen holdt Festtalen og Bankdir. Jørgensen fremsagde en smuk Prolog.

Den første Bestyrelse bestod af: Fru Broingeniør Tybjerg (Formand), Lærerinde Frk. Wille Buchwald, Kontorassistent Frk. Marie Nielsen (Sekretær), Kontorassistent Frk. Marie Andersen, Bogholderske Frk. Kirstine Selgensen, Kontorist Frk. Dagmar Larsen og Forretningsfører Fru Fanny Stange.

Bestyrelsen bestaar nu af: Fru Anna Ballermann (Formand), Fru Johanne Petersen (Næstformand), Kontorassistent Frk. Marie Nielsen (Sekretær), Fru Emilie Poulsen og Fru Ellen Nielsen.

ANNA KIRSTINE BALLERMANN, Formand, er født den 3. Januar 1894 i Kanada som Datter af Smedemester Niels Larsen og Hustru Anna Kirstine, f. Sonne. Gift med Bogtrykker Richardt Aage Ballermann. Formand for A. K. G. siden 1925.

Johanne Petersen, Næstformand, er født 1892 paa Thurø som Datter af Lagerforvalter ved Aalborg Skibsværft Chresten Nielsen og Hustru Petrea Jørgine, f. Hansen. Gift 1915 med Garagemester Christian Petersen. Næstformand i A. K. G. siden 1930.

ELSE MARIE KIRSTINE NIELSEN, Sekretær, er født den 3. Oktober 1890 i Aalborg som Datter af Købmand Poul Peter Nielsen og Hustru Ane Marie Nielsen. Ansat ved Aalborg Stiftamt 1911, Assistent paa Stiftsovrighedens Kontor siden 1915. Medstifter af A. K. G. i Bestyrelsen og Sekretær for samme, Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Amts Gymnastikforeninger.

EMILIE JOHANNE POULSEN er født den 6. September 1893 paa „Kokholm“ som Datter af Forpagter Jacob Dalvod og Hustru Anna Marie, f. Sørensen. Gift 1915 med Malermester Lars Emil Poulsen. I Bestyrelsen og Medlem af Festudvalget for A. K. G. siden 1932.

ELLEN MARIE NIELSEN er født den 24. September 1902 som Datter af Forvalter ved det off. Slagtehus Edv. G. Andersen og Hustru Anne f. Andreassen. Gift med Assistent Harry Nielsen. Medlem af Bestyrelsen for A. K. G. siden 1932.

Foruden beskrevne Sportsforeninger i Aalborg findes der endvidere følgende Foreninger og Klubber, der henhører under Sporten:

Under Samvirkende Idrætsforeninger i Aalborg hører: Aalborg Gymnastikforening, Aalborg Roklub, Aalborg Dameroklub, Aalborg Garnisons Idrætsforening, Aalborg Svømme- og Gymnastikforening, Aalborg Kricheklub, Tobaksarbejdernes Idrætsforening, Aalborg østre Tennisklub og „Old boys“.

Desuden findes i Aalborg Sejlklubben „Limfjorden“ og Aalborg Sejlklub.

AALBORG KOMMUNALE FOLKEKØKKEN er opført 1918. Det indeholder 2 Spisesale, Køkken, Bestyrerindebolig og Værelser til Personalet. Det ledes af Bestyrerinde Frk. Anna Eibæk.

ANNA EIBÆK, Bestyrerinde, er født den 11. Juli 1888 som Datter af Landmand Niels Eibæk og Hustru Karoline, født Jørgensen. Uddannet som Skolekøkkenlærerinde, Eksamen i København 1916. Lærerinde ved Fyens Stifts Husmandsskole og Kerteminde Højskole, Bestyrerinde ved Aalborg kommunale Folkekøkken fra 1. November 1920.

AALBORG KURBADEANSTALT oprettedes for flere Aar siden paa Opfordring af Mænd og Kvinder fra Egnen, som ved Ophold paa Skodsborg Badesanatorium havde lært at kende dette Kurstedes fortrinlige Kurmetoder. De saa nemlig en meget stor Fordel i, at disse Kurmidler i hvert Fald i nogen Grad kunde være tilgængelige hele Aaret rundt i Nærheden af deres Hjem.

Anstaltens vigtigste Helbredelsesmiddel er uden Tvivl Lysbadene, der forebygger mange Sygdomme, men her findes endvidere Højfjeldssol, Vandbehandlinger, elektriske Fuldbade, Massage, Sygegymnastik, Vibrationer, medicinske Bade, Fircellebadet, Pakninger m. m.

Kurbadeanstalten har en yderst gunstig og central Beliggenhed i Algade Nr. 56, til hvilken der er nem Adgang fra hele Aalborg By samt fra Egnene omkring Byen. Anstalten indehaves af H. Jordal.

DANSKE FORSVARSBRØDRE FOR AALBORG, NØRRESUNDBY OG OMEGN er stiftet den 18. Juli 1907 ved et Møde paa Hotel National i Aalborg, hvortil en Kreds af Borgere havde indbudt.

Formanden for Landsbestyrelsen, Folketingsmand, Forpagter Ulrich, var kommet til Stede og gav Oplysninger om Sagens Formaal. Det vedtoges at stifte Selskabet, og der indmeldte sig straks ca. 200 Medlemmer.

Den første konstituerende Generalforsamling fandt Sted den 8. August, hvor der blev vedtaget Love og valgt Bestyrelse. Denne kom til at bestaa af følgende: Købmand S. Kjeldsen, Inspektør P. C. Pedersen, Papirhandler S. Toftgaard, Sagfører J. Nielsen, Kaptajn Rohleder, Barber Jul. Fischer, Købmand Bruhn, Nørresundby, Proprietær, Løjtnant R. Skafte og Gaardejer N. P. Nielsen, Store Vorde.

Til Formand valgtes Købmand Kjeldsen og til Næstformand Inspektør Pedersen.

Den 20. Oktober s. A. indviedes ved en Festlighed i Haandværkerforeningen en Fane, som var fremskaffet ved Indsamling af frivillige Bidrag blandt Medlemmernes Damer, og blev af disse overrakt Selskabet. Selskabet er siden gaaet roligt og støt frem i Medlemsantal og det uagtet der senere er startet ikke mindre end 11 Soldaterforeninger i Aalborg. Selskabet tæller nu ca. 600 Medlemmer og nyder en vis Popularitet blandt Byens Borgere.

Igennem Tiderne har Selskabet haft følgende Formænd: Købmand S. Kjeldsen fra Stiftelsen indtil 1915, Toldkontrolør E. Wellejus fra 1915—17, Forretningsfører Carl Søndergaard fra 1917—18, Krigsassessor C. M. Larsen fra 1918—22, Direktør P. Kjærsgaard fra 1922—25, Inspektør P. C. Pedersen fra 1925—28, Brygmester H. Povelsen fra 1928—29, Kaptajn C. Waage-Jensen fra 1929—30, Cigarhandler J. P. Jørgensen siden da.

Selskabet har i den forløbne Tid kun haft to Kasserere, nemlig Løjtnant Giesing, der afløstes 1914 af Overbetjent Skriver Jensen.

Paa Generalforsamlingen den 9. Oktober 1911 blev der fremsat Forslag om at

oprette et Repræsentantskab, hvilket vedtoges, og der nedsattes et Udvalg til at udarbejde Lovændringer i saa Henseende. Paa en ekstraordinær Generalforsamling den 24. November s. A. blev disse Ændringer vedtaget, saaledes at Repræsentantskabet skulde bestaa af 15 Medlemmer, og disse blev valgt paa samme Generalforsamling. Dets Opgave er nemlig at bistaa Bestyrelsen i Arbejdet særlig i Forening med denne at danne den bevilgende Myndighed og vælge Formand.

Foruden at Selskabet har holdt sine nationale Formaal i Ære og styrket Kærligheden til Konge og Fædreland indenfor sine Rækker samt dyrket det selskabelige Samvær og Kammeratskabsfølelsen mellem Brødrene indbyrdes, har den ikke forømt sine filantropiske Formaal. Selskabet har saaledes, fra dets Oprettelse og indtil Jubilæumsaaret 1932, udredet i Begravelseshjælp til Brødre og deres Hustruer et Beløb af 32,685 Kr., foruden at der ved Æresbevisninger ved Begravelserne er udbetalt 8401 Kr. I Juleunderstøttelser til trængende Enker er udbetalt 8884 Kr. Der er ligeledes i Aarenes Løb givet forskellige Pengegaver til nationale Formaal. Til Medlemmer har Selskabet udlaant 7260 Kr.

Hvis man nu vil lægge Udgifterne til Administration og til Forlystelser m. v. til ovenanførte og den til Dato opsparede Kapital (18,000 Kr.) vil man omtrent komme op paa 100,000 Kr. Et smukt Resultat, som Selskabet kan være stolt af at have opnaaet i den forløbne Tid.

Selskabets nuværende Bestyrelse er: Cigarhandler J. P. Jørgensen, Formand, Hotelejer J. C. Andersen, Næsiformand, Repræsentant P. T. Carstensen, Skomagemester Carl Jensen, Arrestforvarer L. C. Larsen, Skrædermester Joh. Larsen, Kriminalbetjent K. Bak, Ostehandler Søren Nielsen og Assurandør Osvald Olsen.

JØRGEN PETER JØRGENSEN, Cigarhandler, er født den 11. April 1877 som Søn af Husmand Jørgensen og Hustru Anna Kristine, født Nielsdatter, gift 1898 med Anna Poulsen. Drevet selvstændig Forretning siden 1901. Formand for Selskabet De danske Forsvarsbrødres Aalborg Afdeling, Formand for Aalborg Ølhandlerforening, Kasserer i Cigarhandlerforeningen.

JOHANNES LARSEN, Skrædermester, er født den 11. Marts 1879 som Søn af Restauratør Jørgen Larsen og Hustru Christine, født Jensen, gift 1901 med Kristine Andersen. Skrædermester i Aalborg siden 1923. Bestyrelsesmedlem af Selskabet De danske Forsvarsbrødres Aalborg Afdeling og af 9. Bataillons Soldaterforening.

CHR. KJÆRDAL,
Arkitekt.

O. CHR. BECK,
Arkitekt.

J. M. JØRGENSEN,
Arkitekt.

L. ANDERSEN,
Arkitekt.

CHRESTEN KJÆRDAL, Arkitekt, er født den 11. Marts 1864 i Hjørring Amt som Søn af Boelsmand Niels Jensen og Hustru Johanne, født Hansen. Gift 1897 med Ane Cathrine Knudsen. Udgaet

fra Københavns tekniske Skole, foretaget Udenlandsrejse fra 1890—91 paa det K. A. Larsenske Legat og besøgt Tyskland, Schweiz, Italien, Østrig og Ungarn, Assistent 1 Aar, Lærer ved teknisk Skole fra 1894, Formand for teknisk Skoles Lærersamfund fra 1915, Vurderingsmand for Landbygningernes alm. Brandforsikring fra 1898, Forretningsfører for Aalborg Grundejerforening fra 1907—14, i Bestyrelsen for A/S Hvorup Plantageselskab fra 1919, Medlem af Dansk Arkitektforenings Hovedbestyrelse fra 1916. Har bygget Emanuelskirken i Aalborg, ca. 50 Mejerier i Amtet og mange store Proprietær-gaarde.

OSKAR CHRISTIAN BECK, Arkitekt, er født den 17. Marts 1864 som Søn af Grosserer F. C. Bech og Hustru. Gift med Karen Willumsen. Gennemgaaet Teknisk Skole og Akademiet, Bygningsinspektør i Aalborg fra 1897, Formand for Ligbrændingsforeningen i Aalborg, projekteret Krematoriet og Columbariet. Brandinspektør fra 1897—1906. Har bygget en Mængde Bygninger i Byen, deriblandt Alderdomshjemmet og Ryesgades Skole.

JØRGEN MATHIAS JØRGENSEN, Arkitekt, er født den 18. November 1867 som Søn af Styrmand Jørgen Jørgensen og Hustru Johanne Marie, født Frandsen. Gift 1898 med Marie Margrethe Siem. Svendeproe som Murer 1885, derefter gennemgaaet Bygningskursus ved Teknisk Skole og særlig Uddannelse i Bygningskunsten under kgl. Bygningsinspektør V. Petersen, Afgangseksamen i 1895 med Afgangsbevis til Kunstakademiet, Studieophold i Norge, Portugal, Sydfrankrig og Italien, fra 1898 selvstændig Arkitekt i Aalborg, i Bestyrelsen for Dansk Arkitektforening fra 1910—18, fra 1911 Vurderingsmand for Ny jydsk Kjøbstads Kreditforening. Har bl. a. opført: Aalborg Kommunes Elektricitetsværk, „Sct. Jørgensgaard og Stiftelse“, Nørresundby Elektricitetsværk, Frelsens Hærs nye Bygningskompleks, K. F. U. M.s nye Bygning, Aalborg kommunale Badeanstalt og Ombygning af Haandværkerforeningen og Landbosparekassen i Aalborg m. fl.

LAURITS ANDERSEN, Arkitekt, er født den 1. April 1880 som Søn af Tømrermester A. L. Andersen og Hustru, født Larsen. Gift 1920 med Signe Larsen.

A. JUUL-HANSEN,
Arkitekt.

J. CHR. CHRISTENSEN,
Arkitekt.

A. LIND-MADSEN,
Arkitekt.

N. SØRENSEN,
Arkitekt.

ANDREAS JUUL-HANSEN, Arkitekt, er født den 25. Decbr. 1886 som Søn af Portør ved D. S. B. L. P. Hansen og Hustru Ane Margrethe Hansen. Gift med Gretha Nielsen. Uddannet ved Selvstudium, Arkitekt i Aalborg siden 1919, Medlem af Ligningskommissionen gennem 17 Aar. Har bl. a. opført Det nordjydske Landsbibliotek, Sømandshjemmet og Skolerne i Hasseris.

IB CHRISTIAN CHRISTENSEN, Arkitekt, er født den 16. August 1889 som Søn af Muremester Christensen og Hustru Dorthea, født Holm. Gift 1916 med Elna Johansen. Uddannet som Konstruktor, fra 1912—22 arbejdet hos Hr. Arkitekt Hastrup, siden 1922 selvstændig Arkitekt i Aalborg. Har bl. a. opført Vesterhøligforening i Ryesgade.

ARNO LIND-MADSEN, Arkitekt, er født den 11. Februar 1896 som Søn af Købmand M. Madsen, Støvring, og Hustru Anna, født Lind. Gift 1926 med Signe Emilie Hansen. Realeksamen 1913, Tømrer og Afgang fra Aalborg tekniske Skoles Dagklasser 1916, optaget paa Kunstakademiet 1918, paa Kunstakademiet fra 1918—20, Studierejser i 1921—24 og 1926 og 1931 til Tyskland, Czekoslovakiet, Østrig, Schweiz, Italien, Frankrig, Belgien og Holland. Konduktør for Arkitekt Paludan

ved en lang Række Kirker: Jegindø, Uggerby, Nørre- og Søndertranders, Budolff Domkirke, Vadum, Aistrup o. s. v., ved flere Præstegaarde, ved Herregaarden „Langholt“, Klostermarksskolen og Sct. Josephs Hospital m. m. i Aalborg, Overtilsyn med Lindenberg Slots Restaurering. Har tegnet paa ovennævnte Arbejder og f. Eks. paa Politiestationen, Udvidelsen af Aalborg Bys- og Omegns Sparekasse, Diskontobanken, Kommunehospitalet i Aalborg m. m. Egne Arbejder: Præstegaarden paa Jegindø, Huse, Villaer og Møbler m. m. i Aalborg, Hasseris, Vejgaard, Lindholm, Hadsund, Brønderslev, Skørping o. s. v., Restaureringsarbejder ved Kirker i Mou, Visby, Nødager, Feldballe, Eidrup, Lillevorde m. fl.

CARLO ODGÅRD, Arkitekt, er født den 9. Juli 1899 som Søn af Tømrermester P. Odgård og Hustru. Gift 1924. Gennemgaaet Aalborg tekniske Dagskole.

NIELS SØRENSEN, Arkitekt, er født den 2. Oktober 1899. Uddannet paa Kunstakademiet.

P. T. OLSEN,
Landinspektør.

P. ANDERSEN,
Branddirektør.

U. A. BLUHME,
Branddirektør.

H. CHR. HANSEN,
Oberst.

PETER T. OLSEN, Landinspektør, er født den 30. November 1874 i Næstved som Søn af Skomager Johannes Christian Olsen og Hustru Jacobine Wilhelmine, født Jørgensen. Gift 1906 med Kirstine Jensen. Eksamen 1906, Bestalling 1906, selvstændig Praksis i Aalborg siden 1911. Kassere for Sudanmissionen fra 1914—23, Medlem af Menighedsraadet for Vor Frue Sogn gennem 6 Aar, Medlem af Nævningegrundlisten og Vandsynsmand.

N. NELLEMAN, Landinspektør, er født den 20. Februar 1892 som Søn af Lærer L. Larsen og Hustru Boline Kirstine, f. Nellemann. Gift 1915 med Grethe Lund. Eksamen 1913, i Kompagni med Landinspektør Messerschmidt siden 1915, ledende Landinspektør ved Anlægget af den nye Limfjordsbro og ved forskellige Vejanlæg, Repræsentant i K. D. A. K., Medlem af Vejkrydsudvalget for Aalborg Amt, og af Aalborg Rebildkomité, Sekretær i Nordjydsk Motorklub.

POUL ANDERSEN, Branddirektør, D. M., er født den 23. Marts 1863 som Søn af Sognefoged Anders Poulsen og Hustru Ane, født Nielsen. Gift 1904 med Sofie Wittorff. Købmand i Støvring og flere andre Steder. Næsiformand i Bælum Sygekasse. Inspektør og Branddirektør.

ULRIK ADOLF SEVERIN BLUHME, Branddirektør, er født den 16. Marts 1880 som Søn af Agent Ole Adolf Ditlev Ulrik Bluhme og Hustru Johanne Rasmine, født Rønne. Gift 1909 med Hedevig Hulda Hoffmeyer. Uddannet ved Haandværk, Arkitekt, Branddirektør for Købstædernes almindelige Brandforsikring siden 1912, Formand i 9. Bataillons Soldaterforening i 9 Aar, Revisor i Aalborg Bys og Omegns Sparekasse, Kaptajn af Reserven.

HANS CHRISTIAN HANSEN, Oberst, K. af D. 2, D. M., er født den 16. Marts 1867 som Søn af Grosserer Carl Frederik Hansen og Hustru Anna, f. Larsen. Gift 1910 med Ella Marie Dagmar Bodholdt. Sekondløjtnant i Fodfolket Marts 1888, Premierløjtnant ved 7. Bataillon i Viborg 1888, Kaptajn 1905, Tjeneste i Belgien 1908, Oberstløjtnant ved 21. Bataillon 1904, Oberst ved 10. Regiment i Aalborg 1921, Afsked 1928. Lærer ved Hærens Skydeskole fra 1907—10, Chef for Fodfolkets Kor-netskole fra 1910—14, Formand for Turisforeningen for Aalborg og Nørresundby og for Aalborgafdelingen af Den danske Forening „Norden“, Formand for 2. jyske Kreds af Officerer udenfor aktiv Tjeneste. Dekoreret med den belgiske „Crois Militaire 1. Kl.“.

R. OPPERMANN,
Kredslæge.

S. M. MØLLER,
Apoteker.

A. CHR. CHRISTENSEN,
Direktør.

N. P. DAUGBJERG,
Direktør.

RUDOLPH OPPERMANN, Kredslæge, er født den 29 Juni 1866 som Søn af Skovrider ved Holsteinborg Adolph Carl Nicolaus Mathias Oppermann og Hustru Amalie Nicoline, f. Rasbech. Gift 1. Gang med Jørgine Hansine Møller, gift 2. Gang 1929 med Elisabeth Sass. Student fra Sorø Akademi 1884, cand. med. 1891, indtil 1896 dels Amanuensis, dels Uddannelse ved københavnske Hospitaler, praktiserende Læge i Sønderho paa Fanø 1896, i Nr. Bindslev 1898, i Haderup 1903, i Holstebro 1904, i Borris 1907, konst. Distriktslæge paa Læsø 1911, Kredslæge fra 1915, Kredslæge i Aalborg fra 1919.

SOPHUS MARIUS MØLLER, Apoteker, er født den 27. Juli 1860 i Odense som Søn af Jernstøberibestyrer Johan Christoffer Møller og Hustru Karen Marie, født Rasmussen. Gift 1. Gang 1891 med Marie Magdalene Frederikke Kaalund (død), gift 2. Gang 1903 med Amalie Christine Meisner. Cand. pharm. 1882, ved Kerteminde Apotek fra 1. August 1880 - 81 og fra 1. August 1882—83, ved Brønderslev Apotek fra 1. November 1883—1. Februar 1885, ved Aarup Apotek fra 1. Februar 1885—1. Maj 1886, ved Hjørring Apotek fra 1. Maj 1886—1. Februar 1893, Bestyrer af Hjælpeapoteket i Sindal fra 1. Februar 1893—1. Marts 1904, Apoteker i Sindal indtil 1. April 1924, siden da Apoteker ved Budolfi Apotek i Aalborg. Under Opholdet i Sindal: Medstifter og Formand for Sindal Realskole, Repræsentant for Sindal Bank, Formand for Grænseforeningen og i Bestyrelsen for Sindal Vand- og Elektricitetsværk.

ALFRED CHRISTIAN CHRISTENSEN, Direktør, er født den 27. Januar 1890 i Aalborg som Søn af Statsrevisor N. C. Christensen og Hustru Karen Marie, født Jensen. Gift 1914 med Oda Kirstine Laura Ahrensburg. Præliminæreksamen, ansat hos Sagførerne Hammershaimb og Rasmussen, Aalborg, Volontør i Livsforsikringsselskabet „Fremtiden“, Aalborg, 1909, senere Assistent, Fuldmægtig, Bogholder, Kontorchef, adm. Direktør i dette Selskab fra 1923, Revisor i Landmandsbankens Aalborg-Afdeling fra 1911—23, Kasserer i Selskabet Børnenes Vel fra 1917, Medlem af Bestyrelsen for Livs- og Genforsikringsselskabet Dana, København, fra 1923 og af Tilsynsraadet for Forsikringsanstalt for danske Værnepligtige, Aalborg, fra 1929.

NIELS PEDER PEDERSEN DAUGBJERG, Direktør, R. af D., er født den 16. August 1863 i Vroue som Søn af Gaardejer Jens Pedersen og Hustru Maren, født Daugbjerg. Gift 1894 med Karoline Kirstine Dagmar Østergaard. Landbrugskandidat 1893, Højskolelærer i ca. 10 Aar, deltog i Arbejdet for Oprettelsen af Jydsk Andels-Foderstofforretning og var Medlem af dennes første Bestyrelse og Repræsentantskab, Tillidsmand, Kasserer, Bogholder og Prokurist ved Hovedkontoret i Aarhus fra 1898—1900, Direktør for Aalborg-Afdelingen. Revisor i De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger i København og i Dansk Andels-Cementfabrik i Nørresundby, Formand for Aalborg Amts Gymnastik- og Idrætsforeninger.

NIELS PETER HANSEN BROE, Direktør, er født den 16. Januar 1874 som Søn af Snedkermester Broe og Hustru Maren, f. Nielsen. Gift 1901 med Johanne Marie Cecilie Bertelsen. Uddannet paa Teknisk Skole, Konstruktor paa Smiths Fabriker 1897, Direktør for A/S De Smithske Jernstøberier og Maskinværksteder i Aalborg siden 1926. Maskintilsynsmand, i Bestyrelsen for Foreningen af danske Jernstøberier, Næstformand i Bevogningsskorpene.

K. E. M. MARCUSSEN,
Direktør, Vicekonsul.

J. CHR. JENSEN,
Skibsmægler.

J. B. HANSEN,
Skibsmægler.

J. L. N. HEDELUND,
fhv. Kommunalærer.

JACOB CHRISTIAN JENSEN, Skibsmægler, er født den 16. September 1879 i Aalborg som Søn af Arbejdsmand Jensen og Hustru Sofie Marie, f. Jacobsen. Gift 1905 med Else Christiane Adelgunde Jensen. Ansat i Mæglerfirmaet Søborg og Benthien den 16. September 1895, optaget som Kompagnon i Firmaet i 1904, overtog Firmaet i 1904, overtog Firmaet som Eneindehaver i 1909, i Bestyrelsen for Aalborg Sømandsforening.

JOHAN BALLE HANSEN, Skibsmægler, er født den 27. April 1890 i Nakskov som Søn af Kommunalærer Søren Hansen og Hustru Cecilie Magdalene Caroline, f. Jensen. Gift 1913 med Magda Olivia Nielsen. Ansat i Mæglerfirmaet Casper Andræa i Nakskov 1905, i Mæglerfirmaet Chr. Jensen i Aalborg 1909, optaget som Kompagnon i dette 1929. I Repræsentantskabet for Aalborg Haandværkerforening.

JAKOB LUDVIG NIELSEN HEDELUND, fhv. Kommunalærer, R. af D., er født den 21. Januar 1855 i Taaning Sogn. Gift 1883 med Emma Amalie Frederikke Hjørteberg. Dimitteret fra Jelling Seminarium 1875, forhen Kommunalærer i Aalborg. Formand for Historisk Samfund for Aalborg Amt, Inspektør ved Aalborg historiske Museum, har været i Hovedbestyrelsen for Danmarks Lærerforening fra 1906—12, Formand for Sønderjydsk Forening, i Bestyrelsen for Grænseforeningen.

OSKAR REGNAR NIELSEN, Kommunalærer, er født den 27. Februar 1891 i København som Søn af Skomager Lauritz Nielsen og Hustru Johanne, født Andersen. Gift 1920 med Marie Risager Nielsen. Dimitteret fra Hjørring Seminarium 1916, Lærer ved Nordjyllands Værgeraads Optagelseshjem fra 1916—19, Kommunalærer i Aalborg siden 1919. Formand for Børnenes Vel, Næstformand og Sekretær for østre Værgeraad, Kasserer for Aalborg Asylselskab, Dirigent for Sangkoret „Ydun“.

C. J. HVIDEGAARD,
fhv. Kommunalærer.

K. L. THEIL,
Fabrikant.

CHR. NIELSEN,
Guldsmed.

G. R. OVESEN,
Købmand.

CHRISTEN JENSEN HVIDEGAARD, fhv. Kommunalærer, R. af D., er født den 30. Marts 1859 paa Hjørring Mark som Søn af Avlsbruger Anthon Hvidegaard og Hustru Marie Cecilie, f. Hansen. Gift 1886 med Maren Kirstine Sørensen. Dimitteret fra Jelling Seminarium 1880, fhv. Kommunalærer i Aalborg. Medlem af Byraadet fra 1913—29, Medlem af Aalborg Amts Skoleraad fra 1917, Medlem af Bestyrelsen for Børnenes Vel (Formand fra 1908—18), Medlem af Skoledirektionen i ca. 14 Aar.

CARSTEN LAURITZ THEIL, Fabrikant, er født den 9. Februar 1874 som Søn af Jens Christensen Theil og Hustru Kristine Marie. Gift 1897 med Clausine Caroline Nielsen. Uddannet som Klejnsmed, nu Cyklefabrikant. Bestyrelsesmedlem i Garderforeningen, Stifter af Maskinarbejdernes Fagforening, i Bestyrelsen for Cyklehandlerforeningen.

CHRISTIAN NIELSEN, Guldsmed, er født den 6. September 1893 som Søn af Kroejer Carl M. Nielsen, Skelund St., og Hustru Dorthea, f. Thygesen. Gift 1922 med Anna Larsen. Handelsuddannet, etableret som Guldsmed i Aalborg 1922. Næstformand i Garderforeningen for Nordjylland siden 1928, Sekretær i Jydsk Guldsmedeforening siden Marts 1926, Sekretær i Aalborg Stifts Guldsmedeforening siden 1925.

GORM ROSENKRANTZ OVESEN, Købmand, er født den 15. Juni 1889 som Søn af P. Ovesen, Hjørring, og Hustru Marie Frost, f. Andersen. Gift 1923 med Montha Pedersen. Uddannet ved Handelen, Købmand i Aalborg. Næstformand i Handelsstandsforeningen af 1879, Formand for Garderforeningen for Nordjylland.

THOMAS KLITGAARD, Skindforhandler, er født den 16. Juni 1879 i Nørresundby som Søn af Garver Jens Carl Bang Klitgaard og Hustru, Knudsine, født Toft. Gift 1918 med Ingrid Jensen. Lært Garveri i Sæby fra 1894—98, derefter ved Garveri i København og Tyskland i 3 Aar, ledede Garveriet i Nørresundby fra 1901—06, løste Borgerskab i Aalborg 1906, paabegyndte Hude- og Skindforretning og samtidig Modtagelse for Danske Provinsslugterers Hudeauktioner, tilbagekøbte i 1908 Faderens gamle Forretning i Nørresundby. Formand for Aalborg Sejlklub, i Bestyrelsen for Jydske Produkthandlerforening, i Bestyrelsen for Nørresundby Bank og for A/S Bindelunds Fabriker i København.

E. C. S. SCHIØLER,
Byraadssekretær.

K. M. WENDELBOE,
Kommunegartner.

M. KJÆR,
Fabrikant.

J. KOFOED HANSEN,
Tømrermester.

EIGILD CHRISTIAN SCHOU SCHIØLER, Byraadssekretær, er født den 7. September 1893 i Hjørring som Søn af Folketingsmand, Kasserer i Finansministeriet, Kaptajn Rasmus Christian Schiøler og Hustru Elise Lucie Christine, f. Schou. Gift 1920 med Karin Edith Louise Schou. Student 1911, ansat i „Hafnia“, Landmandsbanken, København, Finansministeriets 3. Departement, udnævnt til Sekretær 1919, Byraadssekretær i Aalborg siden 1921. Formand for Byraadssekretærforeningen fra 1930—32.

KAJ M. WENDELBOE, Kommunegartner, er født den 25. Juli 1900 som Søn af Gartner Hans Nielsen og Hustru Anna Eugenie, f. Wendelboe. Gift 1927 med Ingeborg Winding. Ansat ved Brostrøms Planteskole i Viborg, ved A.S. Dæhfeldt i Odense og nu Kommunegartner i Aalborg. — Under Kommunegartneren sorterer følgende: Kildeanlægget, Skovbakken, Baissebakken m. fl. og ca. 40 mindre Beplantninger, endvidere Kommunegartneriet med Drivhuse, hvor der avles Blomster til de forskellige Anlæg og Grøntsager til Hospitalerne.

MARIUS KJÆR, Maskinfabrikant, R. af D., er født den 5. Oktober 1878 som Søn af Murermester Morten Kjær og Hustru Rabekka, f. Christensen. Gift 1902 med Marie Kristiane Christensen. Formand for Aalborg og Omegns Marineforening, Næstformand i Bestyrelsen for Nordjydsk Bank,

JENS KOFOED HANSEN, Tømrermester, er født den 18. September 1885 som Søn af Regnskabsfører Jokum Hansen og Hustru Dorthea Louise Kristine, f. Togsværd. Konstruktor fra Teknisk Skole i København, Brandassistent, Vurderingsmand i Jydsk Hypotekforening.

CARL CHRISTIAN JACOBSEN, Skibstømrer, er født den 19. Marts 1887 i Frederikshavn som Søn af Stenfisker N. P. Jacobsen og Hustru Helene, født Jensen. I Bestyrelsen for Sejlklubben „Limfjorden“ fra 1910—27, Formand for samme siden 1932.

POUL CHRISTENSEN, Vinhandler, er født den 10. August 1901 som Søn af Vinhandler Niels Christensen og Hustru Anna, f. Poulsen. Gift 1926 med Gerda Sørensen. Uddannet i Vinhandel i Bordeaux, indtraadte i Firmaet 1932. Formund for den konservative Ungdomsforening, Bestyrelsesmedlem i Alliance francaise.

CARL SOELBERG, Fuldmægtig, er født den 24. August 1899 som Søn af Stabssergent P. C. Soelberg og Hustru, Kamma, f. Witt. Gift 1925 med Anna Nielsen. Kasserer for Intendanturforeningen siden 1926.

JOHANNES EGEBERG, Lærer er født den 5. Juli 1892 som Søn af Træhandler K. N. Egeberg og Hustru Ane Margrethe, f. Nielsen. Gift 1918 med Olga Klitholm. Lærereksamen, Kursus i Sprog og Kemi. Har tidligere været i Bestyrelsen for K. F. U. M.

A. CHRISTENSEN,
Cigarhandler.

T. W. GADE,
Kiropraktor.

A. N. LYSGAARD,
Rangermester.

P. VANGE,
Lodsformand.

AUGUST CHRISTENSEN, Cigarhandler, er født den 25. Maj 1881 i Amnise Sogn som Søn af Chr. Peder Christensen og Hustru Rasmine, f. Christiansen. Gift 1926 med Tekla Clemensen. Cigarhandler i Aalborg siden 1920. Formand for Sejlklubben „Limfjorden“ fra 1927—30, nu Formand for Sejlerudvalget

THEODOR WØLDIKE GADE, Kiropraktor, er født den 11. December 1896 i Øster Hornum som Søn af Lærer Niels Peter Andersen Gade og Hustru Thea, f. Wøldike. Gift 1920 med Inger Martine Hansen. Uddannet ved Palmer school of Chiropractic i Iowa, U. S. A. Praksis i Aalborg siden 1924. Tidligere Formand for Dansk Kiropraktorforening. Doc. of Chiropractic. (Kiropraktik er en Behandlingsmaade til Ophævelse af Sygdomme. Den bestaar i Undersøgelse og Røntgenfoto-grafering af Rygsøjlen for at finde eventuelle Fejlstillinger af Hvirvlerne. Derefter udføres med Haanden en Retelse af de fundne Fejl, saaledes at Nervekraften kan have frit Løb fra Hjernen til det øvrige Legeme).

ANTON NIELSEN LYSGAARD, Rangermester, er født den 22. Maj 1874 som Søn af Husmand Niels Frandsen Lysgaard og Hustru Ane, f. Nielsdatter. Gift 1898 med Mathilde Kirstine Lysgaard. Ansat ved D. S. B. 1896 som Stationskarl, derefter Portør, Overportør af 1. og 2. Grad, Rangerformand og nu Rangermester, har forrettet Tjeneste paa forskellige Stationer i Jylland og paa Fyn.

PETER VANGE, Lodsformand, er født den 16. Januar 1870 som Søn af Skibsfører S. C. Nielsen og Hustru. Gift 1896 med Marie Jensen. Uddannet som Navigator, nu Lodsformand. Har været Formand for Skipperforeningen af 1883 fra 1916—19. Dekorert med Belønningsmedaillen i Sølv med Krone.

N. NIELSEN,
Brofoged.

M. V. PETERSEN,
Skorstensfejermester.

A. CHR. ANDERSEN,
Pedel.

RAUKE JØRGENSEN,
Afdelingsleder.

NIELS NIELSEN, Brofoged, er født den 21. Januar 1875 som Søn af Skibstørrer Niels Nielsen og Hustru Marie Frederikke, f. Madsen. Gift 1903 med Kirstine Christensen. Uddannet som Navigator, udnævnt til Brofoged 1922. Bestyrelsesmedlem i Marineforeningen i flere Aar, Medlem af Sørøtten for Aalborg i ca. 6 Aar.

RASMUS EDVARD JENSEN, Skorstensfejermester, er født den 24. Oktober 1886 som Søn af Rentier Thomas Jensen og Hustru Kathrine, f. Petersen. Gift 1913 med Kristine Petersen. Tidligere Skorstensfejermester i Holstebro, nu i Aalborg. Forretningsfører for Skorstensfejerlauget i Danmark gennem 15 Aar, Brandassistent, i Bestyrelsen for Nordjydsk Ligbrændingsforening.

MARTIN VIGGO PETERSEN, Skorstensfejermester, er født den 14. November 1886 som Søn af Skorstensfejermester Viggo Peter- en og Hustru Johanne, f. Lang. Gift 1911 med Dagny Villadsen. Skorstensfejermester i Aalborg, Brandassistent,

ANDERS CHRISTIAN ANDERSEN, Pedel, er født den 7. November 1873 som Søn af Arbeidsmand Søren Chr. Andersen og Hustru Maren. Gift med Ane Kathrine Sørensen. Uddannet Bogbinder, ansat som Skolepedel siden 1917. I Bestyrelsen for Kommunale Arbejder Forbunds Aalborg-Afdeling.

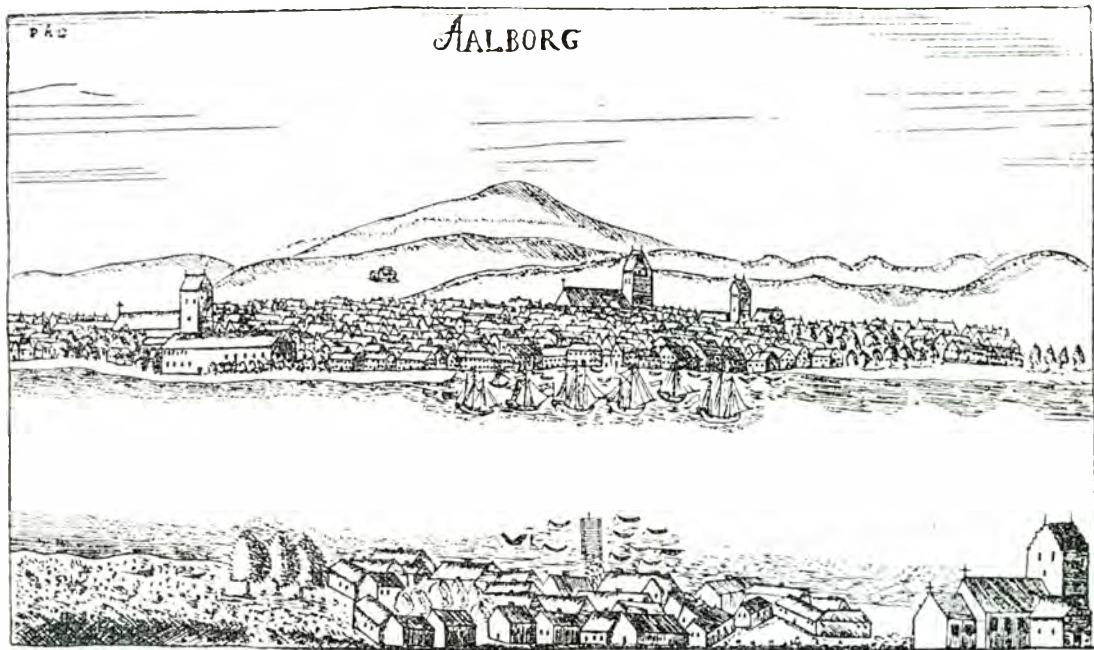
H. RASCH JENSEN,
Frue.

ANTON NIELSEN, Dyr læge, er født den 8. Januar 1899 som Søn af Revisor C. Nielsen og Hustru Marie, f. Andersen. Gift 1924 med Margrethe Emilie Stuhde. Veterinær uddannelse, Dyr læge i Aalborg. Formand for den radikale Ungdomsforening for Aalborg og Nørresundby.

VILHELM HANS DANIEL FREUDENTHAL, Overdyrlæge, er født den 12. Maj 1892 som Søn af Slagtermester C. T. V. Freudenthal og Hustru Elisa, født Sørensen. Gift 1930 med Inge Marie Caprani. Har siden 1921 været ansat ved Kød- og Mælkekontrollen i Randers og fra 1930 ved Statskødkontrollen i Aalborg, Tilsynsførende ved Mund- og Klovesygebekæmpelsen, Overdyrlæge ved A/S J. D. Koopmanns Svineslagteri.

TH. NIELSEN,
Forretningsfører.

Aalborg og Nørresundby i 1730.

NØRRESUNDBY

HVORUP MOSE og Lindholm Aadal har engang været vandfyldte Arme af Limfjorden, saa Landet imellem dem var en Halvø vel endda en Ø. Ved slige Vige slog den ældre Stenalders Folk sig ned, og derfor har Mennesker nok færdedes paa Nørresundbys Plads siden de Dage. I hvert Fald har de været der fra den yngre Stenalders ældste Tid. Fund bærer Vidne om, at de var der baade da og i Bronze- og Jernalderen, og et Navn som Vognsager oppe Nord for Byen tyder paa Gudstjeneste der i Nærheden i den hedenske Tid. Men talrig har Befolkningen næppe været. Uttrup og Hvorup er af sen Oprindelse, anlagt ned mod Valdemarernes Tid. Et gammelt Navn for Omraadet, Sundsholmen, er nu næsten forsvundet. Det er maaske ogsaa tusind Aar, siden Øen blev til Halvø, selv om Pastor Flindt ca. 1840 skrev, at det skete ved Jordskælv i det 13. Aarhundrede. Allerede da var Stedet vigtigt, hvad det ikke vilde være blevet uden Landevejsrute Nord fra, og var altsaa ikke en Ø dengang, selv om det længe efter blev ved at kaldes Sundsholmen, hvilket Navn træffes første Gang 1408. I Hammer Bakker findes dybt nedskaarne Hulveje, vel dem der omtales allerede i Folkevisen om Bondeoprøret 1441. De havde Retning mod Sundby og løb sammen med andre Veje i Torvet og Brogade. Derfra har der sikkert meget tidlig været Færgefart. I Nærheden var Kysterne paa begge Sider af Fjorden sumpede og uegnede til Landgang, kun paa Sundbys Plads og lige over for var det anderledes, saa netop der maatte Overfart naturligt finde Sted, saa snart den blev ønskelig. Det ses da ogsaa, at en gammel Pilgrimsrejsedagbog fra ca. 1150, skrevet af Abbed Nicolaus paa Island, angiver en Rute fra Norge til Aalborg. Der

har i de Tider sikkert været Vendelborejsende at sætte over for Færgfolk i Sundby. Efter Hulvejene at dømme har der været mere. Aalborg har gjort sin Tiltrækning gældende nordenfjords. Det er muligt, at Sundby først har faaet større Betydning netop i Korstogstiden 3: fra Erik Ejegods Dage og senere. At Stedet dengang ikke var uvigtigt kan skønnes af, at der da byggedes en Stenkirke dér paa Foranledning af Bispen i Børglum. At Stedet var vigtigt tyder ogsaa det paa, at det var Kongens Ejendom. I Begyndelsen af det 13. Aarhundrede skænkede Valdemar Sejr til Vitskøl Kloster Sundby Gods, som han kaldte „alt vort fædrene Arvegods i Sundby“, og som altsaa maa have tilhørt hans Fader Valdemar den Store. Dette Sundby Gods maa have været det meste af Sundby.

Udover Kendskab til nogle Ejerskifter i Sundby og omliggende Sogne er der næsten ingen Viden overleveret os om Stedet i Aarhundreder før Reformationen. At Mathis Persøn i Sundby 1467 optoges i „Guds Legems Laug“ i Aalborg viser ikke meget, selv om det kunde tyde paa, at Stedet var en Handelsplads i nær Tilknytning til Aalborg. At det fortrinsvis er Bisper og Klostre, der skaffer sig Besiddelser i Egnen, lader formode, at Godserhvervelse dér var en god Forretning, thi Gejstligheden var Datidens Mestre i Kapitalanbringelse. Deres Bestræbelser kan da tyde paa, at Sundby var omend ikke af meget stor saa dog af stor Betydning, selv om de ikke alene godtgør det. Og andre Ting underbygger Opfattelsen. I den Forbindelse kan det nævnes, at der laa en Borg fra den senere Middelalder, Stigsborg, nær Øst for Byen. Og det er naturligt at tage selve Byens Plan frem til Undersøgelse. Dens Størrelse angives der intet om i middelalderlige Kilder.

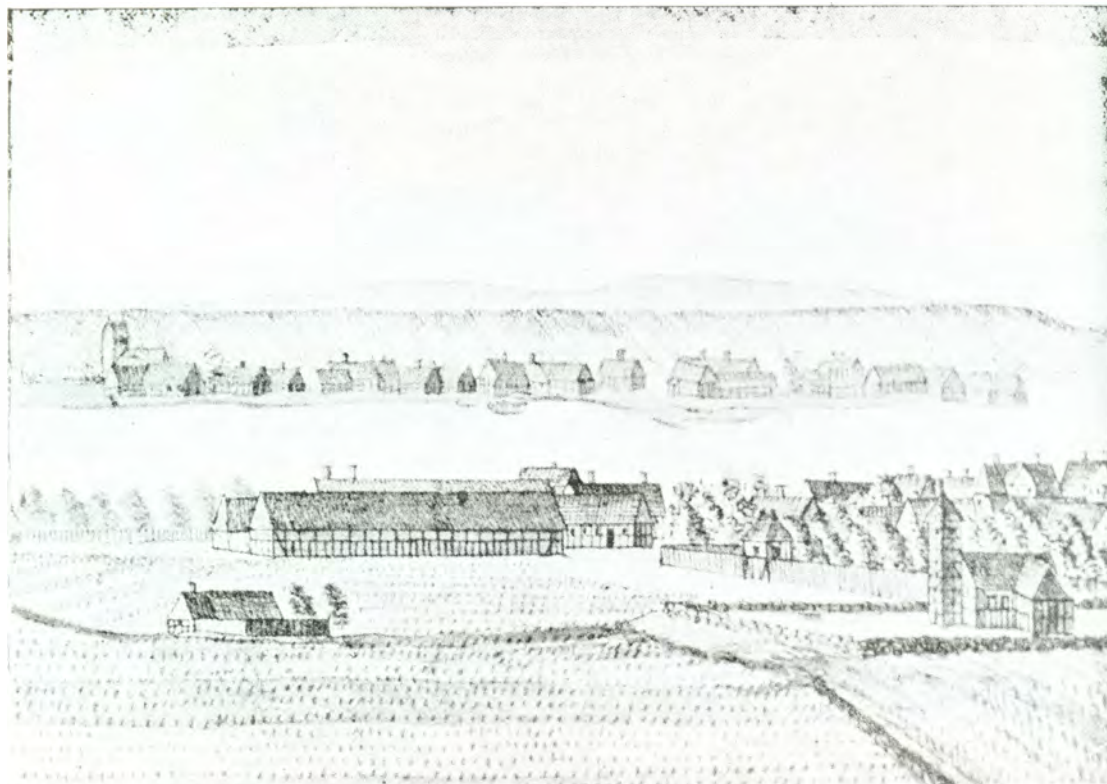
At Vejene fra Vest og Nordøst stævnede sammen Nord for Landingspladsen, omtrent hvor Torvet nu er, har naturligt ført med sig, at Færgfolk vilde tage Bolig dér, og at nogen Handel er opstaaet paa Pladsen, paa ganske samme Maade som Handel kom til at trives og fremkalde et Torv andre Steder, hvor flere Veje mødtes, og hvor der derfor opstod Købstæder. Er end intet direkte overleveret derom, er det saa godt som givet, at Sundby har været en Handelsplads i Middelalderen. Senere havde Aalborg travlt med at holde den nede ved at søge at faa Forprang og Markeder dér forbudt, men i det lange Løb ikke med fuldt Held, siden Byen trods al Handelsnid fra Aalborgs Side pressede sig i Vejret. Tendensen til at handle i Sundby har sikkert været der lige saa længe som en større Trafik. At Kirken ikke ligger, hvor Vejene mødtes, tyder dog paa, at da den byggedes i det 13. Aarhundrede — den nævnes første Gang 1219 — var Handel af underordnet Betydning. Men kort derefter har dette Forhold ændret sig som saa mange andre Steder i Jylland. Sundby har været Vendsyssels Port mod Syd.

Som trafikalt Knudepunkt fik Stedet Besøg ikke blot af almindelige reisende, men ogsaa af mere prominente Personer som Landets Konger. Da Valdemar Sejr var i Aalborg og overdrog Sundby Kirke m. m. til Vitskøl, har han nok først selv taget sit Gods i Øjesyn. Sundby Folk har vel ogsaa set Erik Glipping, nogle af de Gange han var i Aalborg, og da Erik Menved drog til Vendsyssel for at nedslaa Opstanden 1294, steg han sikkert i Land ved Sundby. Christoffer den Andens Soldater drog antagelig samme Vej, da de 1329 rykkede ind i Vendsyssel for at kue Bispen af Børglum og paa deres Vej plyndrede gestligt Gods. Da Sundbys Belliggenhed var saa vigtig, kom i Krigstid Hære ofte den Vej baade i Middelalderen og senere. Under Bondeoprøret 1441 fandt den første Træfning Sted her i Nærheden, gaar man ud fra, den Træfning i hvilken den forhadte Lensmand Esge Brok paa Aalborghus blev dræbt. Og i senere Tidens Krige maatte Sundby føle sin Del af Snerten.

Foruden Færgefart og Fiskefangst trivedes Handel og Landbrug paa Stedet. Fra Middelalderens Slutningstid blev Sildefiskeri vigtigt i Limfjorden. Hvor meget de enkelte Næringsgrene betød i Sundby, savner vi Midler til at afgøre. Først fra det 16. Aarhundrede haves direkte Oplysninger om den Slags. De begynder med Skrivelser om Færgetrafikken. Den første er fra 1555 og indeholder, at hver Gang Bispen i Aalborg skulde over Sundet, maatte han erlægge 4 danske Skilling, hvad han havde beklaget sig over med det Resultat, at Lensmanden fik Befaling til at træffe Aftale med Færgemændene om et fast aarligt Vederlag for Bispens Ture over til Vendsyssel. Der har altsaa da været Folk, der gav sig af med Færgeri og havde faste Takster derfor. De foretog deres Ture fra Brogade til Østeraa i Aalborg. Af Aalborghus Lens Jordebog ses det, at de i 1562 ydede Færgeafgift til Aalborghus. Disse Ting tyder paa det førøvrigt højst naturlige, at Færgefarten da var gammel som foran antaget og sikkert saa gammel som Aalborg. Og det har været et Vandelboforetagende. Fartøjerne kaldtes Sundby Færger.

I Kancelliets Brevbøger for 28. April 1571 gengives Indholdet af et aabent Brev „hvorved det i Anledning af, at mange, naar der holdes Marked i Olborg, drage over til Sundby, og drive deres Handel dér, hvorved Kronens Told forkrænkes, og Borgerne i Olborg lide stor Skade, paabydes alle, der ville handle, at besøge Markedet i Olborg By, naar det holdes, og ikke i Sundbye. Gør nogen herimod, har han forbrudt, hvad han har med at fare, og skal straffes som ulydig.“ Man skimter gennem disse Kongens Bestemmelser Aalborgs Ønsker. Den Bys Borgere skadedes ved Handel i Sundby. Den Handel, der forbødes i Brevet, kunde kaldes Forprang i stor Stil. Her, hvor alle Transporter løb sammen, var store Chancer for Mellemhandlere, der efter Aalborgs Mening var ganske overflødige, ja skadelige ved at sætte Priserne i Vejret paa Raastoffer til Haandværksprodukter saa vel som paa andre Varer. Bestemmelsen om eventuel Konfiskation af Varerne har nok virket til Aalborgs Gavn. At Sundby skadedes og holdtes nede, syntes god Politik. At det for Aalborgs Skyld skønnedes nødvendigt, tyder paa, at Sundby var ved at blive generende. Folk dér maatte ikke engang købe Landboernes Varer og videresælge dem i Aalborg. Senere søgte Naboen mod Syd oven i Købet at genere dem i deres Færgefart, hvad et Brev af 1589 viser. Deri siger Kongen, at „eftersom Borgmestere og Raadmænd udi vor Kiøpsted Olborg hafver ladet gifve os tilkiende hvorhvorledes at alle Færger og Færgemænd, som holdis udi Sundet mellem Aalborg och Vendsyssel skulle holdis och værende boendis paa hin Side Fiorden udi Sundbye, och derofver tit och ofter sig skulle tildrage, at mange got Folk af Adelen och andre, som hid til Byen kommendis vorder och ville derofver, saa vel som och Borgerne och Indbyggerne sammesteds, skulle undertiden gandze Netter och Dage blifve opholden med dieris Heste och Vogne, før end Færgerne komme fraa den anden Side, hvorforre de hafve verit begerendis et motte holde fire Færger der udi i Byen paa det bode den veifarendis saa och dieris Borgere, som hafve derofver at bestille, kunde des redligen och bedre ofverkomme, da hafve vi . . . unt och tillat . . . ai Borgmestere och Raadmand udi vor Kiøpsted Olborg paa Byens Vegne maa herepter holde der for Byen fire guode ferdige Færger, . . .“. Aalborgs Bystyrelse maatte selv ordne det fornødne med Mandskab og Fartøjer, men maatte give samme Afgift pr. Færge, som Sundbyfærgere gav. Saa var der taget Hensyn til Aalborgs Klager og Ønsker. Men Sundby Færgemænd saa meget skævt til denne Konkurrence og beklagede sig herover til Kongen, idet de bemærkede, at de „altid tilforn af Arildstid hafve holdt samme Færger“ og altid havde betalt Afgift deraf til Aalborghus. De ønskede Ene-

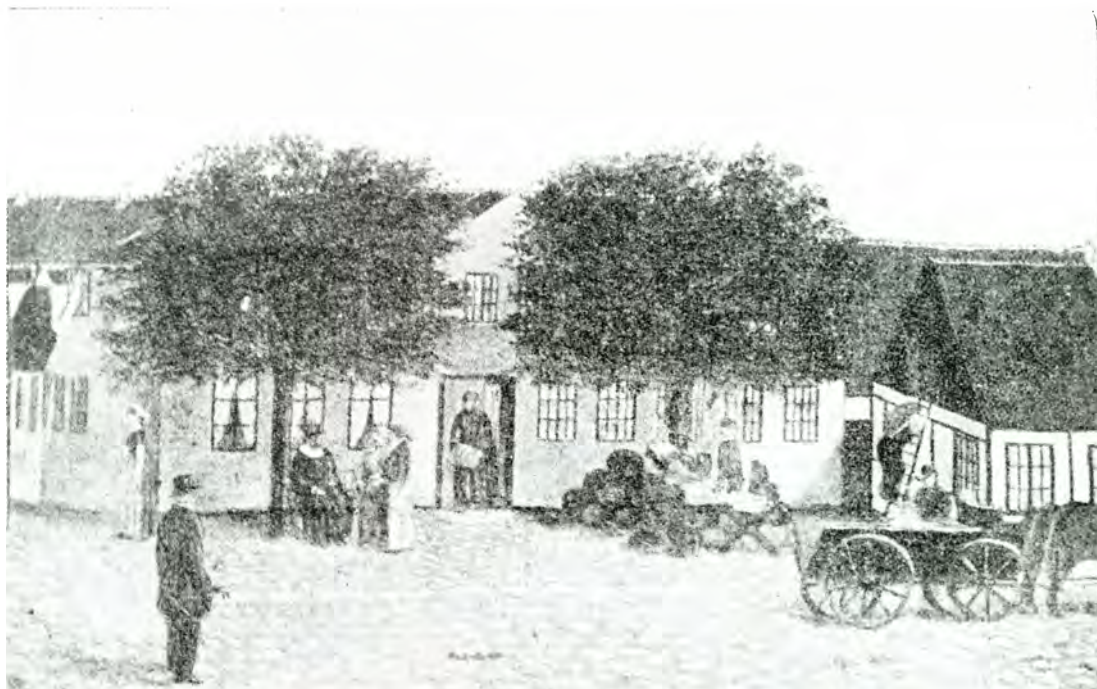
ret til Stedets Færgeri, „paa det de icke skulle plat ødelæggis, forarmis och fordrifvis“. Kongen gik ind paa deres Krav og meddelte ved Brev af 30. Juni 1591, at Færgemændene i Sundby maatte „aldenne herefter . . . holde . . . to gode ferdige Færger“. Ordet aldenne maa sikkert betyde, at Sundby fik Eneret paa Færgefarten. Brevets øvrige Indhold tyder derpaa. Det vilde næppe være en Fordel at faa to Færger til, naar Aalborgs Konkurrence havde gjort dem „Forkort“ i deres Indtægt. Der er vel oven i Købet den Fejl i Kongens Brev, at der ikke skal staa 2 Færger

Nørresundby ca. 1750.

men 12; thi i 1606 var der ialt 12 Færger, der alle hørte hjemme i Sundby. Færgemændene dér har da nok i 1591 faaet Eneret paa at holde 12 Færger, som den havde gennem de følgende Aarhundreder, da de var bortfæstede til 12 forskellige Sundby Mænd. Afgiften var efter 1606 1 Mark aarlig pr. Færge. Efter dette at dømme har der da i 1562 været 9 Færger, idet Afgiften da var 9 Mark ialt. Ved Kongebrevet af 1591 har da Aalborg mistet sine 4 Færger, hvad Borgerne dog vel har set paa med tørre Øjne, da det ikke kunde skade Byen, at de rejsende eventuelt kom til at vente der nogen Tid. Foruden disse Færger var der ogsaa enkelte mindre Fartøjer, Kaage, især til Personbefordring og til hvis Drift der var meddelt særlig Bevilling til private Personer. Det vides om Færgerne, at de benyttedes til andet end Farten tværs over Sundet. Almindeligvis har der vel næppe været Brug for dem alle hver Dag. Derfor gik de i Fragtfart til andre Punkter ved Kysten f. Eks. til Nibe, der var Centrum for Sildefiskeriet i Limfjorden. Færgemændene var Fragtmænd til Søs. Varetransport foregik dengang langt lettest ad Vandvejen.

Reformationen og Grevens Fejde satte sine Spor i Nørresundby i det 16. Aarhundrede. Flere Gaarde paa Sundsholm syntes at være forbrudt til Kronen ved Oprøret. Skipper Klements Folk har vist sig der, lutheranske Prædikanter ogsaa. Vist den første, der søgte over fra Aalborg, 1526, Hans Esbernson, druknede i Sundet, men kort efter viste andre sig. Morten Hegelund i Aalborg fik kongeligt Beskærmelsesbrev 1527, og i de følgende Tider prædiktes den ny Tro med Flid. Da den i Slutningen af Aarhundredet stivnede i Ortodoksi, viste sig rundt omkring uheldige Følger af den Overtro, Læren gav Plads for. Folk grebes af Heksefrygt, og efter

„Sundby Bod“ ca. 1840.

1600 rasede den Galskab i og ved Sundby, især kendelig ved Hekseprocesser. Forøvrigt var Tiderne vist rolige efter Grevefejdens Slut. Priserne steg. Der var Opgang økonomisk.

Ifølge Præsteindberetninger af 1568 var der da i Sundby 11 Boelsmænd, 1 Gaard, som Raadmand Mads Nielsen i Aalborg havde i Forlening sin Livstid, samt 51 Gadehuse. I 1607 fik Enevold Kruse kongelig Tilladelse til at bygge en Gaard i Sundby, da han ejede en Tolvtedel af Sundby Mark. Denne Gaard kom til at ligge østligst i Byen og kaldtes senere „det røde Hus“, som tit omtales og nok har været forholdsvis flot. Det laa lige Syd for Byens østlige Led. Fra østre Led og til vestre Led gik Sundby Gade, det nuværende Østergade og Vestergade tilsammen. Vestre Led var, hvor Kirkestræde munder ud i Vestergade. Fra Torvet førte den vigtige Brogade til Færgebroen. Af andre Stedbetegnelser i det 17. Aarhundrede nævnes „Smidiebakken“ og „Bakken“, begge ved Østergade, Smedebakken i Byens Udkant. Strømgyde kaldtes da Strømmen. Den østlige Ende af dem, ud for Garverstræde, kaldtes Klemmen og har da nok været meget snæver og muligvis endende blindt, som Tilfældet var med Gader med den Slags Navne i andre Byer, f. Eks. Hunde-

klemmen i Aalborg. Suaibak, Pilborg og Pilestræde nævnes, men kan ikke mere stedfæstes. Bejlerstræde kaldtes dengang Bejlergaarden og har vel som beliggende i Udkanten af Byen og paa tværs af Hovedruten været meget kort, vel kun nogle Skridt fra Gaden til en Gaard. Næved Torvegades vestlige Ende var Grimmesvad, der endnu ikke er ganske glemt. Fra Slutningen af Aarhundredet kom Bebyggelse ved Vejen Nord om Byen, Nørregade. Præstegaarden fik Plads der. Den var 53 Favne lang og 19 Favne bred og tilhørte Bispem i Aalborg.

Fred havde raadet i den lille Flække i næsten 100 Aar, da Christian den Fjerde gik med i Trediveaarskrigen. Men det blev ganske anderledes, da han havde tabt

Færgebroen ved forrige Aarhundredes Midte.

og blev forfulgt af Wallensteins Soldater, der besatte Jylland og kom til Sundby den 14. Oktober 1627, ledet af Oberstløjtnant v. Hatzfeld. Vendelboerne, der havde hindret den danske Konges lejede Ryttere i at komme over, fordi de havde plyndret paa Vejen og gennem Jylland, lod uhindret Fjenden tage Byen, da „det ingen Gode gjorde at sætte sig til Modværge“, som Peder Dyrskjøt fortæller. Fjenderne kom og tog snart fat paa Befæstningsanlæg til Styrkelse af deres Stilling. Til den Ende tvang de Færgemænd til at hente „mange Færgelad Sten“ fra Hals, dels fra Kirken dér og dels fra Hals Ladegaard. Stenene benyttedes ved Opførelsen af et Hus i „den store Skanse“ paa Sundby Bjerg. I Omegnens Skove huggedes der hensynsløst for at Tømmer kunde skaffes til de Skanser, de kejserlige lod opføre. Sundby blev helt omgivet af Fæstningsværker. Kirkegaarden omdannedes til en Del af Værkerne og kom til at beherske vestre Indkørsel til Byen. En Skanse blev anlagt ved Færgebroen til Beherskelse af denne, og i Byens sydøstlige Hjørne blev opført en tredje Skanse, „Skansens ved det røde Hus“, beherskende østre Indkørsel, og den store Skanse blev anlagt paa det nuværende Skansebakken, dengang Sundby Bjerg. Endnu er den ret velbevaret trods Beplantning. Volde og Løbegrave lavedes mellem den store Skanse og henholdsvis østre og vestre Led. Kanoner anbragtes paa be-

hørige Pladser i Fæstningsanlæggene. Geværkugler lavedes af Bly fra Kirkens Tag. Krudtmøller oprettedes paa Stedet. Alt til Faget henhørende fandtes i Sundby Fæstning. Soldaterne huserede i og uden for Byen. Kirkeloftet brugte de til Kornmagasin for Korn, der var røvet fra Bønderne, som blev tvunget til selv at køre det til Kirken. Sundbys Kvæg fortæredes af Fjenderne, mange Huse blev stærkt beskadigede, Indtægterne gik ned, Udgifterne op, økonomisk var Tiden elendig, og i retslig Henseende var det lige saa galt. Mange kom ud for personlig Overlast, og alle maatte staa paa Pinde for Soldaterne. Da Fjenden forsvandt i Forsommeren 1629, var Tilstandene sørgelige. Kun en ringe Del af Markerne var tilsaaet, Bygningerne var forfaldne eller helt ødelagte, mange forladt af Beboerne. Ni Gadehuse stod øde endnu 1631, og af 55 Gadehusmænd var da de 13 forarmede.

Østergade Nr. 3—10—12 (ca. 1850).

Den Omgang, Byen havde været ude for, forvandt den ikke, inden det blev lige saa galt igen. Torstensson-Krigen kom, og den 17. Januar 1644 viste Svenskere sig i Aalborg under General Wrangel, og Natten derpaa var der stort Røre i Sundby. Bønderne fra Kjær Herred strømmede dertil, og fra det øvrige Vendsyssel mødte mange. Nogle var rustede med Kuglebøsser, nogle med Spyd eller Stager med Jernspids, andre med Sabler eller korte og lange Kaarder. Det var en broget Blanding af Vaaben og Mennesker. Adelige var iblandt dem, f. Eks. deres Fører Jens Høg til Vang. En stout 81aarig Bonde Lars Dyrskjøt var ogsaa Fører. Der var stor Uro og vældig Iver for Sagen: at forsvare Vendsyssel. Bønderne var overmodige og „slet forbistrede“. De ønskede at komme i Slag med Fjenden snarest. Den 18. kom Svenskerne hastigt ridende over den islagte Fjord, og Slaget for Sundby fandt Sted. Maaske begyndte Kampen Øst for Byen, men den fortsattes i Gaderne, hvor Bønderne havde søgt Tilflugt i Husene, mange i en Lade Øst for Præstegaarden. Derfra skød de paa Svenskerne, der omringede og stængede den og derefter stak den i Brand. „Nu piber de danske Grise!“

skal Svenskerne have sagt, mens Bønderne skreg i den brændende Bygning. At Beretningen om Kampen er rigtig turde fremgaa af, at der paa Stedet er opgravet mange Menneskeben flere Gange i 1890'erne. Og Bytingsvidner af Aalborg Byting 1645 synes at vise det samme. En Del af Byen brændte, og Plyndring fandt Sted. En Del Borgere blev „ganske og aldeles ruineret, udplyndret og fraberøvet Heste, Hopper, Klæder, Korn, Kobber, Bohave og hvad de ejede og en Del af forbenævnte Sundby ved Ild og Brand „anstecht och forbrænt“.“ Mange var faldne i Slaget — Peder Dyrskjøt, Søn af Lars Dyrskjøt, siger 400. Svensken blev paa Stedet nogle Maaneder. Da de var borte, fik Sundby Indkvartering af danske Tropper. Men Kri-gen havde taget svært paa Byen, og det varede kun 15 Aar, før det atter blev galt for Alvor. Den 5. Oktober 1657 kom fjendtlige svenske Soldater igen. Denne Gang

Nørresundby i Slutningen af 1850'erne.

tog de Sundby uden Kamp. Om Tilstandene paa Stedet i denne Svenskekrig fortælles der kun lidt. Dog vides det, at Fjenden her og der tog Heste, Korn og andre Fornødenheder, og at Polakker og Brandborgere, der kom for at jage dem væk, bar sig ad paa lignende Maade. At Tilstandene har været meget ubehagelige er givet. Efter tre Omgange Besættelse har det set sort ud i Sundby. Færgefart og Fiskeri, Landbrug og Haandværk har lidt stærkt under Besættelserne, Gæstgiveriet, som ellers trivedes i Byen, næppe mindre. Det 17. Aarhundrede har været en drøj Tid ogsaa her.

Der var vel ca 450 Indbyggere i Sundby omkring 1700. Deres Erhverv var „Avling og Fiskeri udi Fjorden med Vaad og Nedgarn samt med Tapperi og Logement for Rejsende over Fjorden, hvorved de fleste have god Næring“, hedder det i en Indberetning 1735. Da har de daarligere Tider i Begyndelsen af Aarhundredet nok været nogenlunde overvundne. Landbruget har artet sig paa gammeldags Maade, indtil Fællesdriften ophørte hen mod 1800. — En slem Ting for Avlsbrugerne har Kvægpesten været, især i 1747, da den var meget slem i Kjær Herred. I Sundby har den vel endda været særlig følelig, fordi mange plejede at sælge Kød i Aalborg.

Fiskeri har været drevet af forholdsvis mange. Af 495 Indbyggere opføres i 1787 21 Personer som Fiskere; med Familie har de udgjort et temmelig stort Tal. Gæstgiveri og Brændevinsbrænding var vigtige Næringsgrene i Sundby. Haandværkere var der som andetsteds. Noget særligt i den Retning var for Nørresundby Kridtpibefabrikation. Jyllands første Kridtpibefabrik blev anlagt dér 1772 af Johan Adolph Rømer. Den første Pottemager tog Bopæl i Byen 1755. Før da fik Sundbynitterne de fleste Lervarer fra Hvorup. Handelen bremsedes af Aalborg, men trivedes dog nogenlunde i Slutningen af Aarhundredet. Aalborg Købmandslaug besværede sig flere Gange over ulovlig Handel i Sundby, „Laugtet til Præjudice og Fornærmelse“.

Skansen med Fjorden i 1879.

I 1760erne var der efter Pontoppidans Atlas fire Markeder, dog upriviligerede, i Byen. Fra 1792 var der to officielle Markeder, fra 1826 fire og fra 1841 var der fem. — Sundby udvidede sig i det 18. Aarhundrede. Der kom flere Gader. At den regnedes for et forholdsvis vigtigt Sted ses af, at der opkrævedes Konsumtion ved Bommene. I 1704 var det blevet paabudt, at Byen skulde indhegnes forsvarligt netop af Hensyn til Konsumtionen. Ved Øster Boms Bod og Vester Boms Bod skulde Afgiften erlægges til Konsumtionsbetjente, der forøvrigt havde deres Hyre med at hindre Folk i at indsmugle Varer. Historier om den Slags har været af Interesse i Byen. Men Stedets Liv har nok ellers formet sig som sædvanlig. En Brand nu og da har opskræmt Sindene, uden at dog Straatagene blev afskaffet. Da kom en meget stor Brand i 1791, hvorved en stor Del af Byen gik op i Luer. Det var en frygtelig Katastrofe. Men der kom det Gode ud deraf, at mange nye og bedre Huse opførtes. En Del af dem har staaet til vore Dage. Blandt dem kan nævnes Bryggergaarden fra netop 1791. Et stort Kvarter af Byen saa helt anderledes ud end før, da Aar 1800 passeredes. Der var Opgang at spore. Planer fremkom om at faa Byen gjort til Købstad, foreløbig dog uden Held. Gaderne var elendige. Vogne sank flere Ste-

der i til Navet. Men efter 1817 bedredes Forholdene i den Retning. De vigtigste Gader blev brolagte. Herredsfoged Spies, der var interesseret i at fremhjælpe Byen, lod anlægge en Plantage, „Bonnes Skov“, i 1820erne. I den engelske Krigs Tid havde der vist sig Vanskeligheder som andre Steder. En engelsk Fange, Macdonald, der førtes gennem Byen, fortæller om den store Ulempe, det var, at der var saa stor Mangel paa Skilleløst. Flere Forretningsmænd greb i de vanskelige Tider til den Udvej at udstede saakaldte Pengebiller, som de forpligtede sig til at indløse. Det gik godt, saa længe Udstederne var betalingsdygtige. Men Tiderne blev saa vanskelige efter Krigen, at den Slags Sedler blev for lidt værd til Ærgrelse for mange. Andet var der selvfølgelig ogsaa at klage over, f. Eks. Trafikken over Sundet. — Først omkring Midten af Aarhundredet blev det bedre. Det første Dampskib viste sig ved Aalborg 1842. Paa den Tid levede næsten alle i Sundby af Værtshushold, det var en hel lille By af Gæstgivere. Og der var 20 Familier der ernærede sig af Brændevinsbrænding 1828. At der var Skub i Byen tyder Folketallets Vækst paa. Der var i 1801 606 Indbyggere, 1825 ca. 750, i 1850 var der 950. Næringsloven af 1857 har gavnet Sundby stærkt i Konkurrencen med Aalborg. At den i 1856 havde faaet Patent som Handelsplads virkede i samme Retning. Trafikforholdene bedredes. Dog var det vanskeligt at faa en god Vogn fra Nørresundby Nord paa. Til den fornemme Englænder Horace Marryat kunde Postmesteren i 1858 kun skaffe en ganske lille og smal Vogn. Pontonbroens Aabning 1865 gavtede i flere Retninger, selv om det førte til, at Sundby blev en Forstad til Aalborg. Jernbaneanlæggene senere virkede ogsaa heldigt.

Den engelske Krig 1807—14 og Trearskrigen 1848—50 berørte vel ikke direkte Nørresundby, men naturligvis indirekte ved Udskrivninger og større Udgifter og lignende. Slavekrigen voldte næsten værre Forstyrrelser, selv om Fjenden kun eksisterede i Fantasi. Falske Rygter om Rendsborger Slavernes Fremrykning i Jylland førte til, at Hundreder af Vendelboer strømmede til Nørresundby og Aalborg for at forsvare Landsdelen mod de fæle, røveriske Fjender. At det hele var en stor Fejltagelse havde næsten ingen i Jylland regnet med i de Dage, da Forskrækkelsen løb over Landsdelen. I 1864 blev det mere alvorligt. En Morgen i Maj kom 4000 Prøjsere til Aalborg, og inden længe fløj Granater over Sundet, hvislende og hvinnende, og faldt summende ned ved Nørresundby, hvor man forstod, den Hilsen ikke var dansk. Skydningen standsede vel snart, men paa Skovbakken stod som en Trusel de tyske Kanoner. Det blev dog ikke før den 10. Juli, at de første fjendtlige Styrker viste sig i Nørresundby. Saa kom der en streng Tid med store Udgifter og smaa Indtægter, med Besvær og Ærgrelser Uge efter Uge til Begyndelsen af af November. Det var en sørgelig Tid. Og Aaret efter brændte en Dag over 100 Huse i Byen. Ulykken overvandt dog, og Fremgangen fortsattes. Af Indbyggere var der i 1901 3544. Med Forstæder var Nørresundby i 1916 paa 7215 Indbyggere, 1925 paa 12,626. I ni Aar var Byen vokset med 5400 Individuer. Ingen jydsk By har præsteret noget lignende. Og Stigningen fortsattes. I 1930 var der 13,789 Indb. i Stor-Nørresundby. Storhandelen er udviklet stærkt. Omsætningen var i 1925 51,4 Mill. Kr., langt mere end i nogen anden Købstad af samme Størrelsesgruppe. Byens Industri er meget vigtig. Cement, Svovlsyre, Superfosfat etc. produceres. Samtidig med denne Udvikling er en talrig Arbejderstand fremstaaet. Politisk viser det sig som stigende Stemmestyrke for Socialdemokratiet. I 1933 indvalgte i Byraadet 7 Socialister, 3 fra en Borgerliste og 1 fra en Byliste.

Nørresundbys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

MEDLEMMER AF NØRRESUNDBY BYRAAD er: Købmand J. Jacobsen (Borgmester), Blikkenslager S. T. Andreasen, Smedemester W. Nielsen, Havnearbejder C. M. Jensen, Dyrslæge C. J. Rise, Maskinsnedker C. P. Jensen, Sagfører Aa. K. Nielsen, Havnearbejder Th. Jensen, Sagfører Aa. Nielsen Dahl (Næstformand), Købmand N. A. J. Nielsen og Læge C. N. S. Gundtoft.

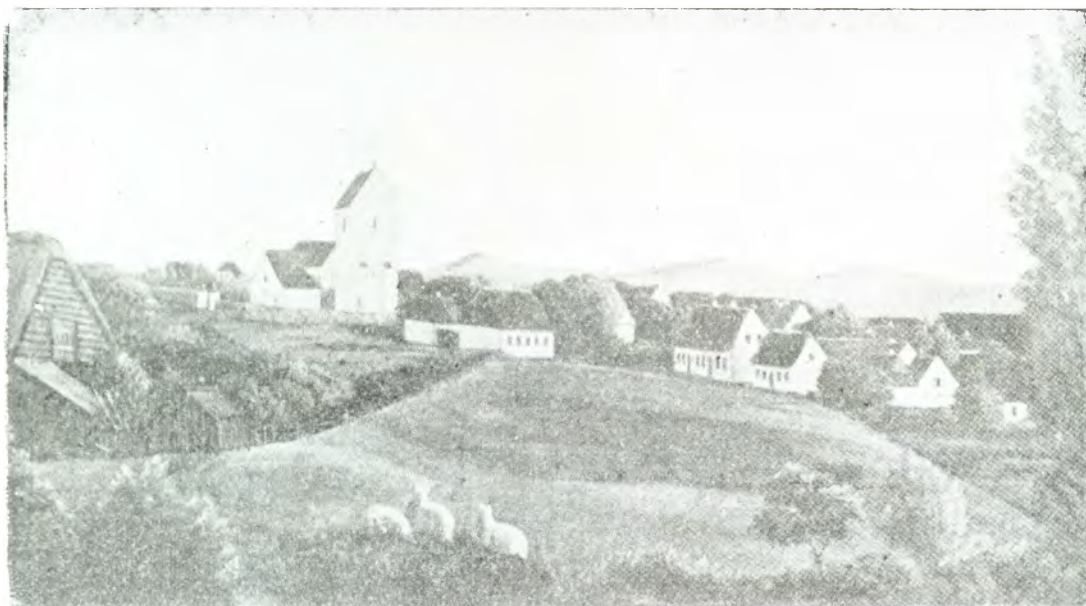
NØRRESUNDBY KIRKE ligger paa en Bakke ved Skolegade. Fra de første ca. 100 Aar efter Reformationen ved man saa godt som intet om Kirkens Skæbne, men den er næppe i dette Tidsrum undergaaet mere gennemgribende Forandringer fra den Tilstand, hvori den var ved Katolicismens Slutning, i hvert Fald for det ydres Vedkommende. Naar vi derimod er naaet et Stykke ind i det 17. Aarhundrede og har passeret Kejserkrlgen, har vi dels gennem adskillige Tingsvidner og dels gennem Kirkens Regnskabsbøger, af hvilke den ældste begynder med Aaret 1654, et ganske righoldigt Stof til at anskueliggøre for os, hvorledes Sundby Kirke og dens Omgivelser har set ud i hine Dage.

Hvad det ydre angaar, bestod Kirken af Taarn, Hovedskib med et Vaabehus mod Syd samt Kor mod Øst, og hertil kom i 1680 en Korsfløj til Skibets Nordside, den saakaldte Korskirke. — Kirken var udvendig overstrøget med Kalkpuds og var ligeledes gennem hele det 18. Aarhundrede overkalket. Taarnet var tækket med Bly og havde ligesom nu Saddeltag. Det har efter al Sandsynlighed ogsaa allerede den Gang haft Kamgavle i Øst og Vest, men saadanne omtales dog først i det 18. Aarhundredes Regnskaber. Murværket var udvendig afstivet af Støttepiller, der ligeledes var tækket med Bly, nemlig en paa den nordre Side, to paa vestre Side, en paa Sydsiden nærmest Vaabehuset, og mulig flere. I Sydturen ind til Kirkerummet var anbragt et Vindue og øverst i Taarnet Glamhuller, saa at dette i alt væsentligt maa have set ud som nu, bortset fra at Vindfløjene manglede.

Skibet eller „den store Kirke“ var ligesom Koret, hvilket ogsaa findes betegnet som „den lille Kirke“ eller „Altergulvet“, opbygget af Granitkvadre og havde Tag af Bly. Skibet havde to Vinduer mod Syd, nemlig i Muren mellem Vaabehuset og Østgavlen, og — forinden Korskirken blev tilbygget — to eller tre Vinduer mod Nord. Vaabehuset, der var opført af Mursten og tækket med Bly, var udstyret med Kamme, dækkede med Tagsten. Hvad endelig den yngste Tilbygning, Korskirken angaar, var den opført af Mursten, tækket med Tegl og havde et Vindue i hver af de tre Ydermure.

I Løbet af det 18. Aarhundrede udstyredes Kirken med den ene Prydelse efter den anden, saa at den næppe før eller senere har taget sig smukkere og festligere ud end den gjorde det mod Slutningen af det nævnte Aarhundrede. I Aaret 1701 blev der opført et Pulpitur i Korskirken, som derved blev inddelt i to Etager og fik omtrent det dobbelte Antal Pladser som før. Dette Pulpitur blev kaldet „det nye Kor“

til Adskillelse fra det ældre, der kaldtes „det gamle Kor“ eller „Færgelaugets Kor“ og fandtes i Skibets vestre Ende med Opgang fra Taarnhvælvingen. Opgangen til det nye Kor var ad en smal Trappe i Korskirkenes nordøstre Hjørne, og ud mod Skibet var der anbragt et lukket Rækværk, som paa Ydersiden var „staferet“ med Malerier, der forestillede henholdsvis Sct. Peder, Sct. Mathæus, Sct. Lucas, Frelseren, Sct. Marcus, Sct. Johannes og Sct. Johannes Døberen. I 1706 fik Kirken en ny Prædikestol, nemlig den samme som endnu er en Pryd for Kirken med sit smukt udskaarne og forgyldte Bladværk og andre Ornamentter, der afbrydes af Pilastre og i Midterfeltet omkranser Frederik den Fjerdes kronede Spejlmønogram.

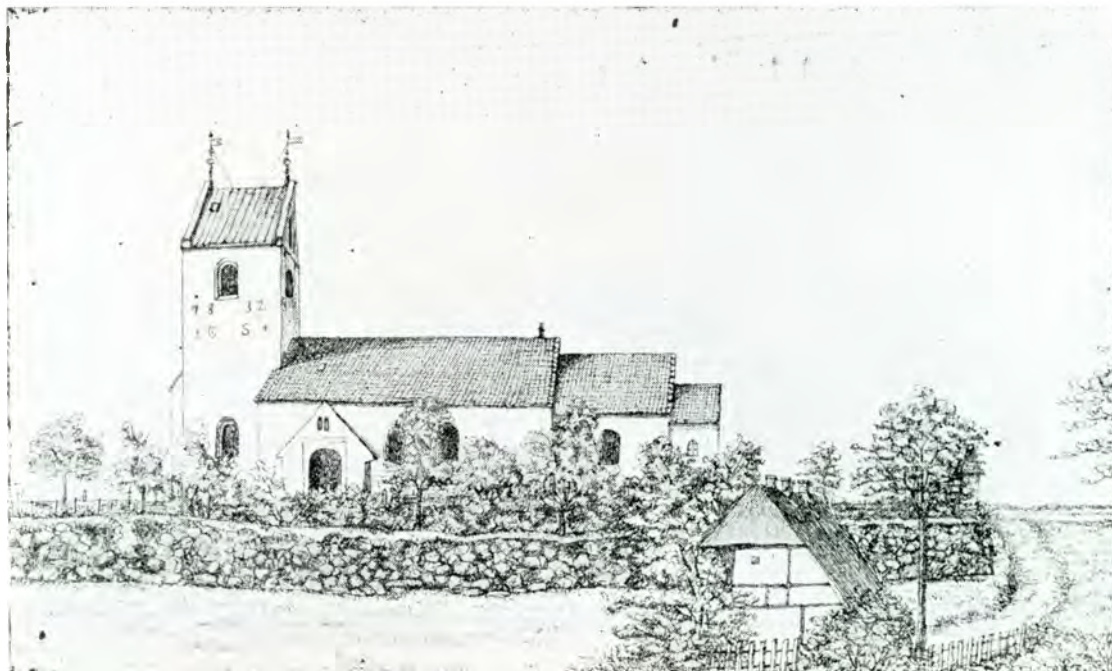

Kirken omkring 1850.

Ved en større Reparation i Aarene 1887 - 88 fik Skibet, hvis Loft tidligere havde haft Gibsdække, mørkt Bjælkeloft, og ved den næste fuldstændige Ombygning i 1897—98, der lededes af Bygningsinspektør H. Kampmann, fik Kirkeinteriøret sit nuværende Udseende — tilbage af den gamle Kirke blev kun Taarnet, Korbygningen og Sakristiet.

Ved det 18. Aarhundredes Begyndelse var Sydmuren i Koret eller — som det kaldtes — „Altergulvet“ ved at falde ned, og de tre Muremestre, Hans Vinter og Søn samt Poul Hansen fra Aalborg, nedbrød da samme Mur, der var af hugne Kampesten, og satte den op igen, men samme Aar var Murværket i Skibet „udskreden paa Sønderside Prædikestolen“. Den blev dog først repareret tre Aar efter samtidig med Muren „vert overfor Prædikestolen paa den nordre Side“, hvor der blev brudt Hul og anbragt et Vindue, som ikke tidligere havde været der. Til disse Reparationer blev der indkøbt 1400 hollandske Sten. I 1709 blev Vaabenhusets Blytække repareret af Claus Pedersen fra Brohuset ved Bratskov. 1711 reparerede Muremester Niels Pedersen Kammene paa østre Ende af Taarnet m. m. I 1718 indkøbtes der til en Reparation bl. a. 1500 Mursten fra Rødslet Teglovn, der da vist nylig var anlagt. Det drejede sig da om Skibets Østmur, hvor de hugne Sten truede med at skride ud. Samtidig blev de 6 Kamme paa vestre Ende af Taarnet nedtaget og paany op-

sat af Muremester Niels Pedersen. I 1724 blev der af Muremester Mads Pedersen fra Grindsted foretaget en større Hovedreparation, hvorved Taarnet blev repareret fra øverst til nederst, Vaabehuset med alle sine Kamme gjort i Stand og hele Kirken kalket udvendigt og indvendigt. I 1751 var der igen en Reparation og i 1764 tilbyggedes Sakristiet. I 1771—72 foretoges en meget stor Reparation, der kostede henved 900 Rdl., hvilket var mange Penge dengang. Ved denne Lejlighed blev Taarnet smykket med to Jernfløje, der var forgyldte ligesom de tilhørende Kobberkugler og kostede ca. 80 Rdl. Derefter ses der ikke at være foretaget nogen større Repa-

Norresundby Kirke før Ombygningen i 1897.

ration før i Aarene 1832—33, da baade Taarnet og Langkirken blev gjort i Stand af Muremester L. Wang. 1848 blev Kirkens Blytag bortsolgt for en Sum af 2164 Rdl. 2 Mrk. 12 Sk., og samtidig blev der kostet 2231 Rdl. 8 Mrk. 13 Sk. paa en ny Reparation, ved hvilken Blytaget blev erstattet med Tegl. 1888 blev Materialhuset nedrevet, hvorved den tilmurede Norddør igen kom til Syne, og 1897—98 blev baade Langhus, Vaabehus og Korskirke nedrevet til Grunden og i Stedet opført den ny Bygning, efter Arkitekt Kampmanns Tegning.

A. PEDERSEN,
Kantor.

AXEL PETERSEN, Kantor, er født den 2. December 1897 som Søn af Førstelærer Niels Chr. P. og Husfru Ane, f. Nielsen. Gift 1928 med Karen Westergaard. Lærereksamen, dimitteret fra Ranum Seminarium 1918, Organisteksamen fra Det kgl. Musikkonservatorium, Studierejse til Paris 1916, siden 1925 Kantor ved Norresundby Kirke. Kirkeværge, Kirkebetjent og Kirkens Regnskabsfører.

JENS PEDER CHRISTENSEN, Organist, Kommunalærer, er født den 15. November 1874 i Mogenstrup Sogn som Søn af Landmand Hans Peder C.

og Hustru Maren, f. Nielsen. Gift 1911 med Caia Eriksen. Dimitteret fra Vesterbro Seminarium 1894, Lærer ved forskellige Skoler, ansat ved Nørresundby Kommuneskole siden 1. November 1898, Organisteksamen 1897, deltaget i Statens Kursus i Orgelspil. Siden 1905 ansat som Organist ved Nørresundby Kirke.

NØRRESUNDBY KOMMUNESKOLE. I det første Aarhundrede efter Reformationen besørgedes Ungdommens Oplæring i Sundby-Hvorup Sogn af Løbedegne, Peblinge fra det nærliggende Aalborgs lærde Skole, der oppebar visse Indtægter for Degnetjeneste ved Kirken og for en Gang om Ugen at samle Ungdommen i Sundby og undervise den i den nødtørftigste Kristendomskundskab, Katekismus og Salmevers. Om Læsning og Skrivning synes der ikke at have været Tale, men Kendskabet til disse Fag var dog mere udbredt, end man herefter skulde vente, vel særlig ved private Skoleholderes Virke.

Fastboende Degne nævnes dog efter Midten af det 17. Aarhundrede, men de virkede under usle Vilkaar og maatte af deres knappe Indtægter svare en Afgift til Aalborg Latinskole. I det følgende Aarhundrede synes Forholdene at bedres en Del. Gennem den lange Aarrække 1713—66 forestodes Undervisningen af Degnen Enoch Enochen Green, en Mand, der i alle Maader faar en rosende Omtale og sikkert har givet Stillingen en Anseelse, som den ikke tidligere har haft. Af senere Degne skal dog nævnes Christen Andersen Krag 1767—72, Søren Mørch 1772—1801, Ulrik Christian Bruun, 1801—10. Under den ny Benævnelse „Skolelærer og Kirkesanger“ kaldes de følgende til deres Embeder: Anders Christian Østergaard 1810—11, Laurids Pedersen Grønlund 1811—26, Diderik Ernst Bluhme 1826—32, Christian Sviirkjær 1832—44, Søren Schweigert 1844—71, Nicolai Michelsen 1871—78 og Karl Vilhelm Theodor Emil Müller 1878—1905.

Oplysningstidens stærke Interesse for Skolen, der førte til Skoleloven af 1814 samt Muligheden for nu at faa seminariuddannede Lærere medførte en fornyet Udvikling for Skolen; men naturligvis var og blev Sundby Skole fremdeles en Landsbyskole, idet Byen i 1801 kun havde 606 Indbyggere. Omkring 1850 var dette Tal steget til 950, og paa samme Tid undervistes der i Skolen i følgende Fag: Religion, Dansk, Skrivning, Regning, Historie, Geografi, Tegning, Gymnastik og Tysk. Ved Aar 1890 var Indbyggerantallet 1825 og i 1901 3544. Denne stærke Udvikling fandt et ydre Udtryk deri, at Nørresundby blev Købstad fra det ny Aarhundredes Begyndelse. Den nye Købstads Omraade udskiltes fra Sundby-Hvorup Sogn, Byen fik sit eget Styre, og Skolevæsenet blev ordnet købstadsmæssigt. Den daværende Førstelærer og Kirkesanger Carl Vilhelm Theodor Emil Müller blev udnævnt til Skolens Overlærer og virkede som saadan indtil 1905, da han tog sin Afsked. De følgende Overlærere og Inspektører har været: Ingvard Eriksen Mose, tidligere Lærer i Aalborg, 1905—11, forflyttet til Gentofte; Johan Otto Rasmus Eriksen, tidligere Lærer i Odense, 1911—18, forflyttet til Roskilde; Anders Bertelsen Thomsen, tidligere Lærer i Aalborg, fra 1918.

Allerede de gamle Degne havde haft en Medhjælper, der kaldtes Hører eller Substitut, senere i Tiden Andenlærer; men denne Stilling var saa slet lønnet, at Indehaverne ofte skiftede, og det var vanskeligt at faa den besat paany. Omkring ved 1850 maatte saaledes nogle Timer for en Tid besørges ved Byens Natvægter. Med Tiden bedres dog dette Forhold, og det voksende Børnetal i Forbindelse med nogen

Udvidelse medfører en Forøgelse af Lærerpersonalet; der ansættes baade en Tredie- og en Fjerdelærer samt et Par Lærerinder. I Tiden siden Aarhundredets Begyndelse er Byens Indbyggerantal fordoblet, og Skolens Børnetal er vokset i samme Forhold. I 1932 havde Skolen 864 Elever, fordelt i 27 Klasser. De yngste Klasser begynder med 18 Timer om Ugen, og derefter stiger Timetallet gradvis til 36 Timer om Ugen i 6. og 7. Klasse.

Skolegaarden i Kommuneskolen.

Lærerpersonalet omfatter 22 Personer: Overlærer A. Thomsen, Lærerne J. P. Christiansen, L. S. Rasmussen, Kr. J. Rydahl, B. Th. C. Ovesen, L. L. Dybdahl, C. A. Dissing, S. K. Simoni Jensen, Ludv. Jensen, H. S. Vadskær, J. A. Jensen; Lærerinderne, Frkn. N. M. Jensen, S. J. Christensen, A. Sørensen, E. Kriel, S. Bjerre Kristensen, K. E. Isak, K. E. Eriksen, G. Nielsen; Timelærerne S. Andreassen og C. Larsen samt Timelærerinde, Frk. M. Bach.

Der undervises i 774 ugentlige Timer i følgende Fag: Religion, Dansk, Skrivning, Regning, Historie, Geografi, Naturhistorie, Fysik, Sang, Tegning, Gymnastik, Haandgerning for Piger, Sløjd for Drengene og Husgerning (Skolekøkken) for Piger i de to sidste Skoleaar. Endvidere er der tilknyttet Skolebadning samt Bepisning for trængende Børn i Vintermaanederne. For Regnskabsaaet 1931—32 viste Kommunens Skolebudget efter Fradrag af Statens Tilskud og andre Indtægter en Udgift paa 133,424,31 Kr. Udgiften til Kommuneskolens Drift var 109,613,94 Kr., hvortil kommer Renter og Afdrag 19,437,49 Kr.

Trangen til videregaaende Undervisning for Kommuneskolens Elever imødekommes i betydeligt Omfang ved, at Byraadet hvert Aar bevilger Fripladser for de der-til skikkede Børn i den private Realskole. I Aaret 1931—32 var Kommunens Udgifter hertil 14,860,00 Kr.

Ved Byraadets Beslutning af 29. April 1915 oprettedes den kommunale Efter-skole, der tilbyder Personer i alle Aldre over 14 Aar Aftenundervisning i Vinterhalv-aaret. I Efteraaret 1932 havde denne Skole 130 Elever, og der undervistes i Fagene Dansk, Regning, Tysk, Engelsk, kvindelig Husgerning (Skolekøkken) og Sløjd. Men Fagkredsen ændres og udvides iøvrigt hvert Aar efter det Behov, der maatte vise sig. I Aaret 1931—32 var Udgiften til denne Skoles Drift 1497,31 Kr., hvoraf Sta-tens Tilskud udgjorde 984,80 Kr.

En offentlig Skolebygning fik Nørresundby omkring ved 1650. Det var et ringe Hus, som Skolerne jo almindeligt var paa de Tider, af Bindingsværk, med Straatag og med smaa, blyindfattede Ruder, lavloftet og med Lergulv, hvori de Pæle, der bar Bordene, var nedrammede. Bygningen har antagelig ligget ved Skolegade paa det samme Sted, hvor ogsaa de senere Skolebygninger har ligget indtil ca. 1906. Denne Bygning er naturligvis ofte bleven ændret og udvidet eller endog helt ombygget i Tidens Løb. I 1862 blev den daværende Skole helt nedbrudt og en ny opført af Grundmur og i to Etager, med tre Klasselokaler i Stueetagen og Lærerboliger paa 1. Sal. Pladsen her blev dog i Længden for knap, og omkring Aarhundredskiftet flyttedes Skolen op til Skansevej, hvor der var flere Udvidelsesmuligheder, medens den gamle Skole overgik i Privateje.

Skolen ved Skansevej toges i Brug i Aaret 1896, men maatte allerede 10 Aar senere udvides til den dobbelte Størrelse. I 1912 indrettedes fem til Dels ret ringe Særfagslokaler i Skolebygningens Loftsetage, hvorved en kraftigere Udnyttelse af de egentlige Klasselokaler blev mulig. Under og efter Krigsaarene opstod dog atter trykkende Pladsmangel i Skolen, og i 1930—31 gennemførtes ved Arkitekt Charles Jensen en meget betydelig Udvidelse af Skolen paa Skansevej, saa at Skolen nu raader over 21 Klasseværelser, 2 Gymnastiksale og fortrinlige Særfagslokaler for Sang, Tegning, Naturhistorie, Fysik og Lysbillede, kvindelig Haandgerning (2), kvindelig Husgerning (Skolekøkken), Sløjd, Skolebad og Skolebespisning.

ANDERS BERTHELSEN THOMSEN, Overlærer og Inspektør, er født den 26. Juli 1874 i Aalborg som Søn af Oversergent P. C. Thomsen og Hustru Marie, født Andersen. Gift 1902 med Rig-mor Jensen. Dimitteret fra Jonstrup Seminarium 1899, ansat ved Aalborg kommunale Skolevæsen 1899—1918, siden 1918 Overlærer og Inspektør i Nørresundby. Formand for Aalborg Stifts og Amts Lærenkekasse, Formand for Lærerstandens Syge- og Ulykkesforsikring fra 1910.

NØRRESUNDBY PRIVATE SKOLE er oprettet 1867 af Frk. Cathrine Clausen fra Nørresundby. Stifterens Søster Sofie Clausen arbejdede ogsaa ved Skolen og under de to Damers kyndige Ledelse voksede Skolen. Der forberedes fortrinsvis til Katedralskolen i Aalborg. I 1907 byggede den nuværende Bestyrerinde, Frk. Lar-sen, en ny Skole paa Skansevej paa Grund af Støjen, dels fra Gaden og dels fra Slagteriet. Elevantallet varierer mellem 70 og 100.

ANNA CECILIE LARSEN, Skolebestyrerinde, er født den 24. Februar 1864 i Nørresundby som Datter af Prokurator S. P. Larsen og Hustru Kirstine, født Svenstrup. Privat Lærerindeuddannelse fra Frk. Zahles Skole, overtog Nørresundby private Skole 1907. Medlem af Menighedsraadet, For-mand for „Ydre Mission“, tidl. Formand for Dansk Kvindesamfunds Nørresundby-Kreds.

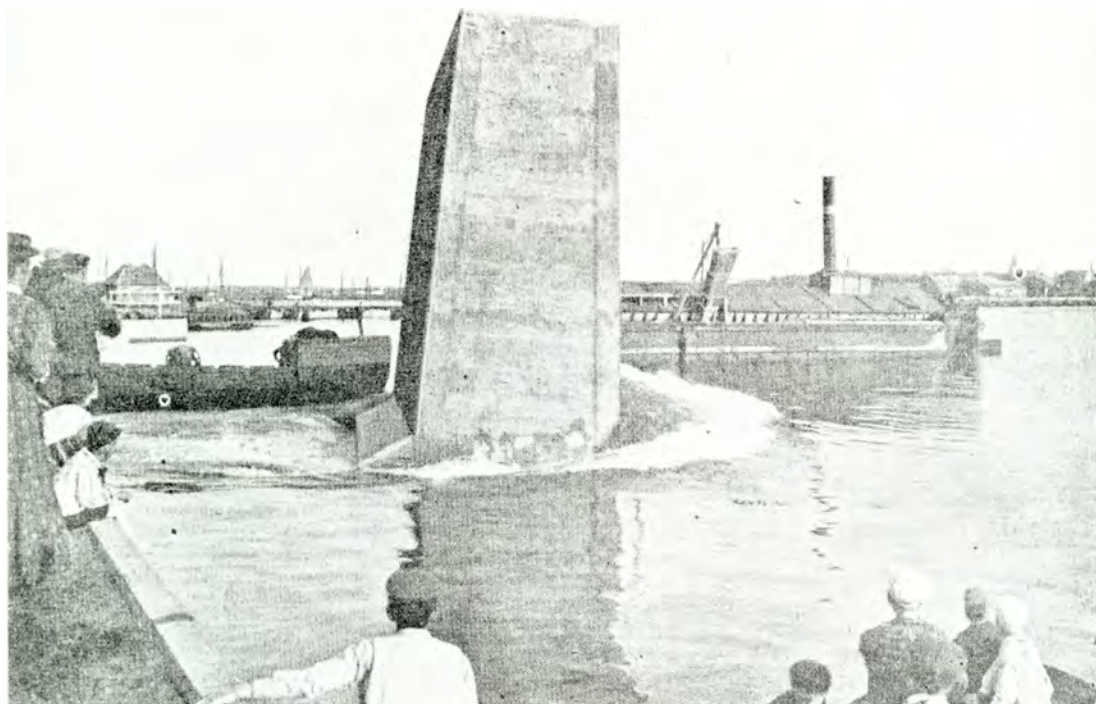
Nørresundby private Realskole.

NØRRÉSUNDBY PRIVATE REALSKOLE blev oprettet af Arkitekt H. F. Østergaard Nielsen, der i August 1899 begyndte med en Underskole og en 1. Realklasse. Fra først af havde Skolen Lokaler, der var lejet i Nørregade 7, men senere erhvervedes en Grund ved Siden af Kirkegaarden, hvor der blev opført en smuk Bygning efter Tegning af Skolebestyreren. Den blev taget i Brug 11. Novbr. 1902. Skolen havde dengang 100 Elever. I Sommeren 1903 blev der for første Gang afholdt almindelig Forberedelseseksamen, men derefter indførtes den nye Skoleordning med Mellemskole, og i Sommeren 1908 holdtes for første Gang Realeksamen. Kort efter blev Skolen solgt til cand. theol. Georg Olsen, der indtil da havde været Realskolebestyrer i Nykøbing paa Sjælland, og som i Januar 1909 overtog Skolen, der havde 146 Elever. Georg Olsen ledede derpaa Skolen til han i 1928 solgte den, hvorpaa han fratraadte med Udgangen af Skoleaaret. Fra 1. August 1928 er Skolen, hvis Elevantal da var 163, blevet ledet af Chr. Jensen, som siden 1918 havde været Lærer ved Skolen. Den har nu 240 Elever og 10 Lærerekræfter, af hvilket cand. mag. A. P. Petersen har virket ved Skolen siden den oprettedes, og Frk. I. Sommer har været Lærerinde ved Skolen siden 1909.

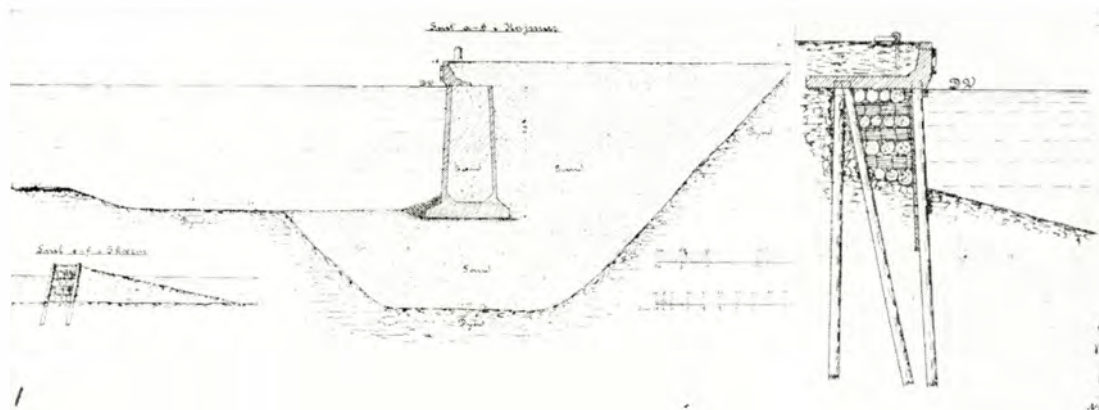
CHR. JENSEN,
Bestyrer.

CHRISTIAN JENSEN, Skolebestyrer, er født den 21. August 1890 i Grønbæk Sogn som Søn af Tømrermester Jacob Jensen og Hustru Marie, født Nielsen. Gift 1918 med Hanne Nielsen, Datter af Sparekassedirektør Nielsen, Levring. Lærereksamen 1917 samt flere Kursus i de matematiske Fag og Tegning. Ansat ved Horsens private Realskole fra 1917—18, ved Nørresundby private Realskole fra 1918—28 og Leder af denne Skole siden 1928.

En Blok sættes i Vandet

NØRRESUNDBY HAVN. Anlægget af denne Havn begyndte 1874. I 1895 byggedes et nyt Havneanlæg, 157 m langt Bolværk, og i 1898 byggedes en ny Anlægsbro. I 1908 foretoges en større Udvidelse. Opgaven bestod i at fremstille et nyt Havnebassin med ca. 700 Fod Kaj paa 24 Fod Vand, foruden ca. 200 Fod Kaj paa mindre Dybder, samt en Skærm til Beskyttelse af Havnebassinet mod Tangvanding og Tilmudring fra Landgrundene. Da der var meget vanskelige Grundforhold, mente man det vilde være haabløst at bygge en forankret og bagfyldt Bolværkskonstruktion, thi selv om der anvendtes saa lange Pæle, at de naaede ned i fast Grund, vilde der ikke kunne opnaas tilstrækkelig Sikkerhed. Overvejelserne maatte derfor tage Sigte paa at finde en Konstruktion,

der ved sin Egenvægt kunde staa uden Forankring, og hvilende paa et Underlag, der kunde modstaa en Udglidning. Man valgte da for Hovedkonstruktionens Vedkommende, at bortgrave den bløde Grund til ca. 43 Fods Dybde, og at erstatte denne med et mægtigt Sandfundament, hvorpaa der opførtes en Sænkekassekonstruktion af armeret Beton. (Se omstaaende Tegning efter Ingeniør N. C. Monbergs Afsnit i „Ingeniøren“ af 1909). Sænkekasserne byggedes 10 m lange, 8 m høje, og med en Bredde foroven paa ca. 2,7 m og fornedden paa ca. 5,2 m. Konstruktionen paa de mindre Vanddybder bestod af en Kajmur af armeret Beton paa Pæleværk. De der-til benyttede Pæle var indtil 60 Fod og beslaaede med Jernplader til Beskyttelse mod Pæleorm. De samlede Udgifter til denne Udvidelse var 400,000 Kr., hvortil kommer et Beløb som Kommunen maatte anvende til Køb af nye Arealer, der laa indskudt i den nye Havneplads. I 1914—17 udvidedes Havnen yderligere mod Øst. — Langs Kajerne er Jernbanespor, og der findes meget store, private Silopakhus. I 1925 var der ialt 917 m Bolværk, og Dybden ved Kajen var 7,5 m, ved Anlægsbroen 5,3 m. Havneanlægget med Toldkammer, Vejerbod m. m. vurderes s. A. til 2,296,474 Kr. I 1923 var Havnens Gæld 1,966,703 Kr., den aarlige Indtægt af Havne- og Bropenge var ca. 300,000 Kr. Havnen bestyres af Havneudvalget, der foruden Borgmesteren som Formand bestaar af 3 Medlemmer.

SVEND FOGTMANN, Stads- og Havneingeniør, er født den 18. Maj 1834 i København som Søn af Fabrikant Nicolai F. og Hustru Christofine, født Schou. Gift 1911 med Paula Wegener. Cand. polyt. 1907, ansat ved Christiani & Nielsen 1907—10, Jernbaneingeniør i Argentina 1910—17, Firmaet N. P. Monberg 1917—21, Wright, Thomsen & Kier 1922—23, Hads-Ning Herreds Jernbane 1923—24, nu Havneingeniør for Nørresundby Havn.

SØREN SIMONSEN, Havnefoged, er født den 24. Marts 1876 i Asaa som Søn af Gaardejer Jens Peter Simonsen og Hustru Marie, født Nielsen. Gift 1906 med Oline Petersen. Til Sos som 14-aarig, dansk Marine 1895, i Australien fra 1896—1900, Styrmandseksamen fra Aalborg 1901, Havnebetjent i Aalborg til 1912, siden 1. August 1912, Havnefoged samme Sted. Medlem af Bestyrelsen for Aalborg og Omegns Marineforening, Formand i Nørresundby Kommunalforening og i Aalborg Skipperforening, Medlem af Bestyrelsen for Danske Havnefogeders Forening, Frimurer.

C. M. BACH,
Skibsmægler.

CHRISTIAN MARTINUS BACH, edsv. Skibsmægler, er født d. 14. Septbr. 1884 som Søn af Skibsmægler Niels Christensen Bach og Hustru Kirsten Marie, født Jensen. Gift 1911 med Anna Dorteia Jensine Tanggaard Laursen. Ansat hos Faderen 1899, Studieophold i Skotland og Tyskland, Ophold i Randers, derefter Prokurist i Faderens Forretning 1910—31, overtog sammen med Hr. Mægler Fleinert Faderens Forretning 1931.

E. H. FLEINERT,
Skibsmægler.

EGON HEINRICH FLEINERT, edsv. Skibsmægler, er født den 3. December 1897 i Aalborg som Søn af Handskemager Aage Vald. Fleinert og Hustru Laurine, født Larsen. Gift 1924 med Oda Jensen. Ansat ved N. C. Bach 1. Maj 1913, Mæglereksamen 1931, overtog samme Aar Forretningen sammen med Hr. Chr. M. Bach.

RETS- OG POLITIETATEN I NØRRESUNDBY. Fra ældgammel Tid og indtil 1843 havde Nørresundbys Indbyggere deres Værneting i Aalborg, idet Sundby tillige med Egholm og Gjøl m. m. udgjorde et Birk, det saakaldte Nørresundby eller

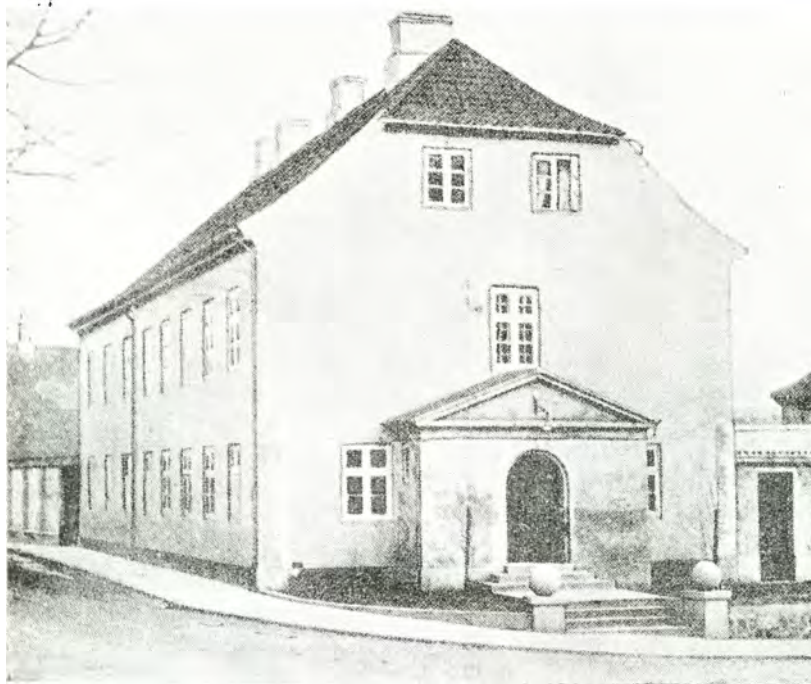
Aalborg Birk. Indtil 1639 blev Kjær Herredsting afholdt under aaben Himmel, men omtrent ved den Tid fik Herredet sit første Tinghus. Herremanden paa Vang, Jens Høeg, hjalp Bønderne tilrette med at faa det rejst, idet han paatog sig at lade det opføre mod at holde sig skadesløs for sine Udlæg. I April 1640 stod det færdigt og synes at være opført af Træ. I Krigen 1644 havde Svenskerne ødelagt det, og det henstod vistnok i nogle Aar i stærk forfalden Tilstand, men 1667 blev det bestemt, at det skulde „igen opbyggès og repareres“. Ved Forordning af 13. Februar 1668 blev Kjær Herred sammenlagt med Hvetbo Herred og Hals Birk, hvilken For-

Dommer- og Politigaarden.

andring bl. a, bevirkede at Tingstedet blev flyttet fra Hammer Bakker til Biersted Hede, hvor der opførtes et Tinghus. Tinget holdtes her indtil det 1704 flyttedes til Vorbjerg.

De gamle Tingsteder havde gerne en uhyggelig Nabo, nemlig Retterstedet, og saaledes var det ogsaa Tilfældet med Kjær Herredsting. Ved den østre Ende af Gl. Torv stod Galgen, og ikke langt fra Kikkenborghøj har der ogsaa været Rettersted, uden at man dog nærmere har kunnet udpege dets Beliggenhed. Men Henrettelser blev dog ogsaa fuldbyrdet andre Steder end netop ved Tinget. Saaledes beretter Chr. Petresch Christensen i „Nørresundbys Historie“ om en Henrettelse i 1608, og hvorom følgende Post findes i Lensregnskaberne: „Anno 1608 den 5. Aprilis betalt Mester Hans Skarprigter udi Olborig for en fatig Misdedere ved Navn Bertel Andersen, som boede udi Voerberg i Kierherherred, han halshug och siden lagde Kroppen paa Stiele, efersom hand och hans Søn Christen Bertelsen om Natertide begge med hverandre laa paa Adelvejen mellem Sundbye och Lindholum och tog Vare paa en af kon. May. Tienere ved Nafn Morten Hansen som boede udi Lindholum, och sampt-

Ting- og Arresthuset.

ligen slog hannem, saa han derofver mistet Livvedt och blev dødt, og er forne Christen Bertelsen til des undkommen och bortrømt, och forne Bertel Andersen for samme hans Misgerning er blefven feng seled og dømt, som forskrefvedt staar, saa er der for gifven forne. Skarprigter: Penge 6 Daler — samlades betalt forne. — Skarprigter for Stelen, han altsammen ferdig skaffede och den oprettede: Penge 3 Mark. Noch gifvdn Rackeren, som tilhjalp Skarprigteren: Penge ½ Daler.“

Henrettelsen, der fandt Sted paa Sundby Mark, hvor Stejlen med det døde Legeme opsattes ved Vejen, berørte naturligvis den henrettedes paarørende pinligt, og om Natten blev Stejlen væltet, den blev dog rejst op igen, hvilket ses af Post af 2. Maj, efter hvilken Skarpreteren skulde have 4½ Daler.

Nørresundby nuværende Ting- og Arresthus, der er beliggende i Nørregade, er opført 1847, udvidet 1895. Det er en to Etagers høj Bygning, der bl. a. indeholder Retslokaler, Arkiv, Arrestforvarerbolig samt Plads for 17 Arrestanter.

Dommer- og Politigaarden, der er beliggende paa Tinghusgade, er opført 1919 —20 efter Tegning af Arkitekt Charles Jensen. Bygningen er to Etagers høj opført af gule Mursten paa Sokkel af tilhuggede Granitsten. Opførelsessummen var ca. 260,000 Kr. Den indeholder Lokaler for Kriminalpolitiet og det kommunale Polit samt Kontorer og Boliger for Dommer og Politimester.

C. C. BAY, Dommer, R. af D., er født den 7. Juli 1860 i Ebeltoft som Son af Sagfører W. Bay (død 1892) og Hustru, født Seidelin (død 1888). Gift 1893 med Laura Constance Jansen, Datter af Herredsfoged N. P. Jansen. Student fra Horsens 1879, cand. jur. 1885, Herredsfuldmægtig for Hasing-Refs Herreder 1888, for Rougsø m. fl. Herreder 1893, Birkedommer i Wedelsborg Birk 1903, Herredsfoged i Hellum-Hindsted Herreder 1909, siden 1919 Dommer i Nørresundby.

HOLGER MANGOR, Politimester, er født den 18. August 1877 paa Frederiksberg som Son af Herredsfoged G. Mangor (død 1911) og Hustru Elise, født Rohde (død 1913). Gift 1909 med Margrethe Ambt, Datter af fhv. Generaldirektør for Statsbanerne G. C. C. Ambt. Student fra Nykøbing F. 1896, cand. jur. 1904, Byfogedfuldmægtig i Slagelse 1904, Herredsfuldmægtig i Viborg 1905, By- og Herredsfuldmægtig i Faaborg 1908, Politimester i Hobro m. v. fra 1919, kst. Politimester i Nørresundby 1920, kgl. Udn. 1923.

ALDERDOMS-
HJEM og FAT-
TIGVÆSEN. Ang.
Nørresundby Fattig-
væsen meddeler Pe-
tresch Christensen i
Nørresundbys Histo-
rie, at der i 1787
opfores 6 af Nørre-
sundbys Beboere som
„Almisselemmer“,
„Tjenestelemmer“ el-
ler som „nydende
Tjeneste af Sognet“.
1801 nød 8 Mænd og
6 Kvinder „Almisser
af Sognet“, af hvilke
3 Personer var „sy-
gelige“, 1 „vanfør“

og 1 „vanvittig“. 1834 opfores 10 Mænd og 18 Kvinder som Almisselemmer, hvorhos 5 Familier fik Fattighjælp til deres Børn.

Den 15. Juni 1840 fik Sundby-Hvorup Kommune Skøde paa Niels P. Bendtzens Ejendom i Nørresundby, bestaaende af 20 Fag Hus, som nu blev indrettet til Fattighus. I 1845 boede der i dette 19 og 1850 17 Fattiglemmer foruden disses Børn i et andet Hus i Byen. Af Fattigforstandere kendes Gæsigiver Peder, Skræder Lars Thaarup, Avlsbrugger Anders Eriksen og Pottemager John Jensen.

Fattiggaarden, der er beliggende paa Lindholmsvej vest for Kirkegaarden, har nu Plads til 14 Beboere og bestyres af Hans Peter Søndergaard.

Alderdomshjemmet, der ligeledes ligger paa Lindholmsvej, er indrettet i en Villa som Kommunen købte og ombyggede for Kr. 35,000. Hjemmet indviedes 1923 og det har Plads til 10 Beboere. I 1924 foretoges en Udvidelse for ca. 80,000 Kr. Alderdomshjemmet bestyres af Økonoma Mathilde A. Madsen.

Nørresundby Fattiggaard.

H. P. SØNDERGAARD,
Bestyrer.

HANS PETER SØNDERGAARD, Fattig-
gaardsbestyrer, er født den 22. Februar 1881 i
Vøerstrup Sogn som Son af Landmand Hans
Søndergaard og Hustru Karen, født Christensen.
Gift 1914 med Dorthea Marie Jensen. Murer i
Nørresundby fra 1912—21, siden 1. Marts 1921
Fattiggaardsbestyrer i Nørresundby.

MATHILDE ANDREA MADSEN, Økonoma,
er født den 15. September 1894 som Datter af
Kaptajn Peter Madsen og Hustru Kristine Peirea,
født Clemmensen. Siden 1. August 1924 Økonoma
ved Nørresundby Alderdomshjem.

M. A. MADSEN,
Økonoma.

NØRRESUNDBY BØRNEHJEM indviedes den 6. Januar 1925. Opførelsessummen med Inventar var ca. 90,000 Kr., hvilket Beløb skaffedes til Veje paa følgende

Nørresundby Børnehjem.

Maade: Grosserer P. P. Hedegaard skænkede Byggegrunden samt 50,000 Kr., en Førsteprioritet paa Hjemmet gav 35,000 Kr. og Restbeløbet indsamledes lokalt.

Driften begyndte smaat, men snart blev Hjemmet kendt og Belægningen er nu oppe paa 20 Børn, hvilket er Maksimum for normal Belægning. Børnene holdtes kun paa Hjemmet til deres tredie Aar, hvorefter en Del af Børnene bortadopteres til gode Hjem, medens andre tages

tilbage af Forældrene, som i Mellemtiden maaske er blevet gift. Hvis Moderen ikke kan tage Barnet, tilbagesendes dette til et andet Hjem.

Administrationen paa Hjemmet bestaar af: 1 Forstanderinde, 2 Assisterter, 3 Elever. 1 Kokkepige, 1 Stuepige, 1 Vaskeripige og en Havemand, der tillige passer Centralvarmeanlægget og Vaskemaskiner. Fru Læge B. Kauffeldt, Nørresundby, tilser Børnene mindst to Gange ugentlig.

Hjemmets Bestyrelse bestaar af følgende: Konsul A. F. Olsen, Aalborg, Over- sygeplejerske Frk. Rasmussen, Grosserer P. P. Hedegaard, Fabrikant M. Kjær, Aalborg, Købmand Olaf Jensen, Borgmester i Nørresundby A. C. Jacobsen og Redaktionssekretær Levison, Nørresundby.

MARIE MOURITSEN, Forstanderinde, er født den 20. Juli 1897 i Lime som Datter af Trælasthandler N. P. Mouritsen og Hustru Noline, født Nygaard. Sygeplejeksamen fra Bispebjerg Hospital Marts 1922, forskellige Stillinger paa Hospitaler i København, i Udlandet 1924—25, udnævnt til Forstanderinde for Nørresundby Børnehjem 1. December 1924. Medlem af D. S. R.

MARIE MOURITSEN,
Forstanderinde.

BENNY KAUFFELDT, Læge, er født den 4. Juni 1889 paa Frederiksberg som Datter af Lærer Søren Jacobsen og Hustru Karen, født Pedersen. Student, cand. med., Reservelæge ved Maribo Amtssygehus 1915—16, Læge ved De gamles By 1916—17, Rigshospitalet 1917—18, Kandidat ved Nørresundby Hospital 1918—19 og ved Børnehospitalet 1920—21, Aarhus Kommunehospital 1921—22, prakt. Læge i Nørresundby 1922. Tilsynsførende Læge ved Landsforeningens Børnehjem i Aalborg.

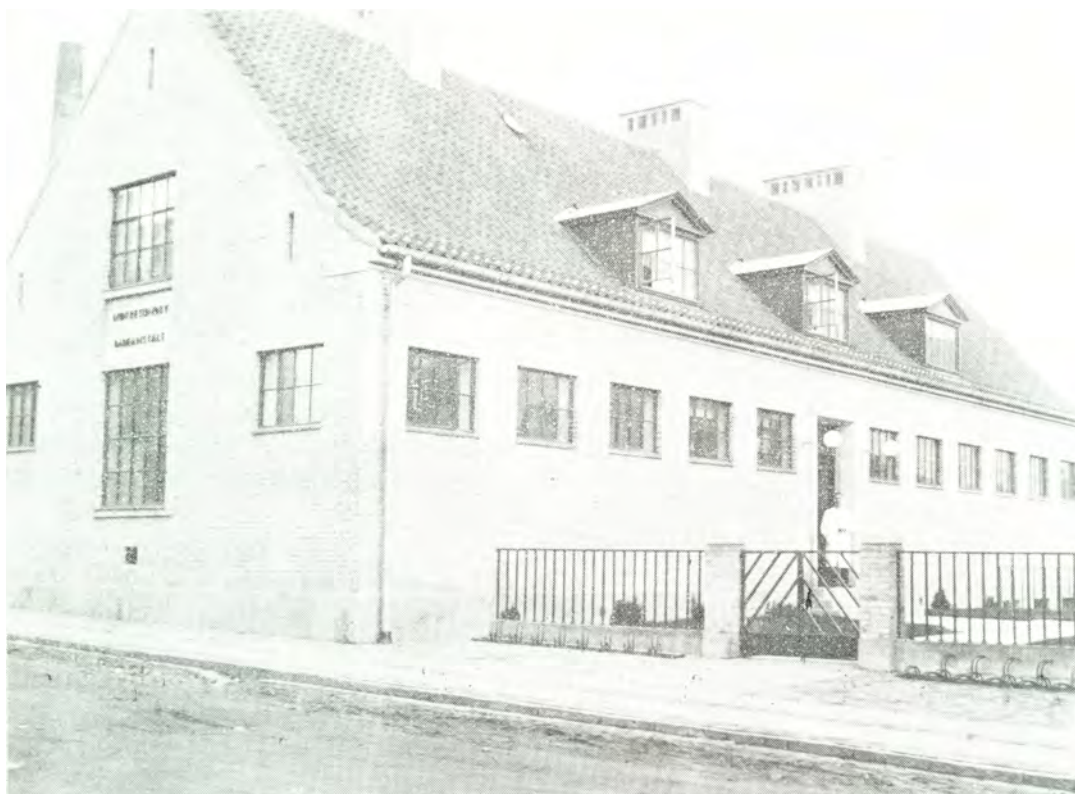
FRØKEN SCHMIDTS BØRNEHJEM I NØRRESUNDBY er oprettet den 1. Maj 1930 og optager Spædbørn, saavel Drengene som Piger, i Pleje, og der kan optages 13 Børn. Hjemmet har til Huse i afd. Partikulier Brædstrup's Villa, Østergade

52, og er under sædvanlig Kontrol og Tilsyn. Børnene kan forblive paa Hjemmet til 7 Aars Alderen. Forstanderinde er Knudsine Caroline Schmidt. Fru Læge Benny Kauffeldt tilser Børnene to Gange ugentlig.

KNUDSINE CAROLINE SCHMIDT, er født den 22. Marts 1873 i Vejstrup som Datter af Købmand Jens Nicolaj Schmidt Andersen og Hustru Bodil, født Christiansen. Uddannet som Sygeplejerske paa Frederikshavn Sygehus 1886—89, Blegdamshospitalet, København. 1889—91, Assistent paa Ebberødgaard Aandssvageanstalt 1891—92, Assistent paa Frederikshavn og Brønderslev Sygehuse, privat Sygeplejerske, Oversygeplejerske paa Rødby Sygehus 1913—21, nu Forstanderinde og Ejer af „Frøken Schmidts Børnehjem“.

NØRRESUNDBY BADEANSTALT, beliggende paa Helgolandsgade, er opført af Nørresundby Kommune 1931 efter Tegning af Arkitekt Mørch, og udført af Murermeister Meyer og Snedkermeister Larsen. Badeanstalten indviedes den 19. Juli 1931 og aabnedes den 20. Juli s. A. og blev af Kommunen bortforpagtet til Bademester Marcussen.

Badeanstalten, der er moderne indrettet, giver foruden de almindelige Renselsesbade, forskellige Sygebade, man kan saaledes faa 10 forskellige Slags Bade paa An-

Nørresundby Badeanstalt.

H. C. MARCUSSEN,
Bademester.

stalten. Til Badeanstalten er knyttet et Vaskeri, der bl. a. vasker for Kommuneskolerne. I Badeanstalten er installeret Fjernvarmeanlæg fra Gasværket.

Personalet bestaar af 2 mandlige og 3 kvindelige Assisterer. Bademester er H. C. Marcussen.

HARALD CHRISTENSEN MARCUSSEN, Bademester, er født den 26. Februar 1899 i Brønderslev som Søn af Landmand Herman Christensen og Hustru Annie, født Sorensen. Gift 1931 med Jenny Marie Sorensen. Uddannet ved den romerske Badeanstalt i Aalborg gennem 4 Aar. Bademester ved Nørresundby Badeanstalt siden dennes Oprettelse.

ELEKTRICITETSVÆRKET I NØRRESUNDBY er oprettet 1911. Paa Forhandlingerne i Byraadet om Oprettelse af et Elektricitetsværk var Meningerne delte, men da der paa et offentligt Borgermøde var stærk Tilslutning til Tanken, besluttede Byraadet at lade opføre et kommunalt Værk. Det blev overdraget Ingeniør P. A. Petersen, København, at projekttere Værket, og som Arkitekt antoges Arkitekt J. Jørgensen. Den 10. November 1911 sendtes der for første Gang Strøm gennem Ledningsnettet, til hvilket der var tilsluttet 200 Maalere. De første 3 Aar foregik Udviklingen normalt, men med Krigsaarene, i hvilke det var vanskeligt at skaffe Petroleum, fik Tilslutningen forøget Fart, saaledes at man maatte udvide Værkets Maskinkraft. Efter Licitationen blev det overdraget A S Frichs Fabriker, Aarhus, at levere en 320 HK. Dieselmotor. Da der imidlertid ogsaa var Vanskeligheder med at faa Brændselsolie, omforandredes Værkets 3 Maskiner til at arbejde som Sugegasmotorer (Tørgas), og saaledes klarede Værket Produktionen indtil 1919, da der igen kom Brændselsolie paa Markedet omend til fantastiske Priser.

Omkring denne Tid fremkom der Forespørgsel fra Oplandet om Levering af Elektricitet, og Sagen, der behandledes i Byraadet, resulterede i, at Oplandet skulde forsynes med et Højspændingsnet. I August sendtes første Gang Strøm til Oplandet til Forsyning af 11 Stations- og Landsbyer i Omraadet Vadum—Tylstrup—Kraghede—Vodskov—Langholt. Aar efter Aar udvidedes Omraadet, saaledes at Værket i 1933 leverede Strøm til 62 Transformatorstationer, hvoraf Klim, 6 km vest for Fjerritslev danner det vestligste Yderpunkt, Hov ved Kattegat det østligste og Sæby det nordligste Yderpunkt. Fjerritslev forsynes delvis fra Værket, og Sæby forsynes af Nørresundby og Hjørring Værkerne.

I 1921 udvidedes Værket med en 600 HK. Dieselmotor og i 1925 sluttedes Overenskomst med Dansk Andels-Cementfabrik om Leje af Maskinkraft paa 1500 HK. i 10 Aar. I 1923 sluttedes Overenskomst med Hjørring Kommune om Samarbejde basseret paa gensidig Hjælp i Tilfælde af Maskinhavari og bedst mulig Driftssamarbejde i økonomisk Henseende. I den Anledning blev det vedtaget at bygge en gennemgaaende Hovedledning mellem de to Byer. Linien drives med 20,000 Volt. Det anførte Samarbejde er resulteret i, at Hjørring Værket ligger stille om Natten samt i Sommermaanederne Maj—August hele Døgnet rundt, medens Nørresundby af Hensyn til sine store Aftagere overtager hele Forsyningen. Gennem Linien gennemføres aarligt ca. 1 Mill. KWT.

Statistik, der viser Udviklingen gennem Aarene:

Aar	Produktion	Salg	HK.	Belastning	Maalere	Budget
1912—13	57,000	50,000	220	67	324	19,000
1917—18	180,339	158,360	540	116	891	70,000
1921—22	759,832	625,287	1140	378	2376	140,000
1925—26	2,506,724	2,140,537	2640	1111	4371	366,000
1929—30	3,343,655	3,039,064	2640	1154	5659	410,000
1931—32	3,334,550	3,120,646	2640	1341	6613	475,000

VIGGO ERNST GELSING, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 16. September 1879 i Aarhus som Søn af Togfører Jacob Petersen og Hustru Kirstine, født Harder. Gift 1899 med Andrea Sørensen. Svend 1897, Maskinisteksamen 1896—97, sejlet som Maskinmester 1900—05. Prøve i Elektroteknik 1905. Rejse i Udlandet, ansat ved Thomas Ths. Sabroe & Co., Aarhus, 1906—11, siden 1. September 1911 Elektricitetsværksbestyrer i Nørresundby.

V. E. GELSING,
Bestyrer.

NØRRESUNBY GASVÆRK. Opførelsen af Gasværket i Nørresundby blev vedtaget af Byens Kommunalbestyrelse 1896. Arbejderne blev paabegyndt i Foraaret 1897 og Værket sattes i Drift den 15. Januar 1898.

Det første Gasværksudvalg bestod af: By- og Herredsfoged Andersen, Garvermester C. Klitgaard, Bryggeriejer Erik Pedersen og Købmand Chr. Christensen, førstnævnte var Formand. Anlægssummen var anslaaet til 80,000 Kr., men blev overskredet med 28,000 Kr. Anlægget projekteredes af Driftsbestyrer ved Københavns Gasværker, Ingeniør Irminger, og han ledede ligeledes Arbejderne, Arkitekt Hastrup, Aalborg, førte Tilsyn med Bygningerne, som opførtes af Murermester Cordes. Apparater og Gasbeholder leveredes af Jernstøber Mortensen, Christianshavn, Stettiner Charmottefabrik udførte Ovnanlægget, som bestod af 2 Sik. 4 Retorters og 1 Sik. 6 Retorters Risteovne. Den samlede Gasproduktion i Aaret 1900 var 6,363,300 Kubikfod = 173,172 m³. Heraf anvendtes 702,735 Kbf. til Gadebelysning, 1,935,300 Kbf. til Belysning, 2,213,100 Kbf. til Kogebrug, 899,900 Kbf. til Motorer, 110,100 til Værkets Forbrug samt 502,165 Kbf. til Tab og Svind. Maalerantallet var 519. Kulforbruget var 4295 Tdr., Koksproduktionen 6441 Tdr., hvoraf der solgtes 3524 Tdr., Tjæreproduktionen var 141 Tdr. Der fandtes 105 Gadelygter, hvis Gasforbrug var 5 Kbf. pr. Lygte pr. Time. Prisen var pr. 1000 Kbf. for Lysgas 4,30, Kogegas 3,80, Motorgas 3,80, 1 Td. knuste Koks 1,77 og 1 Td. Tjære 7,75.

Det stadig stigende Gasforbrug (1911—12 314,000 m³) samt Anlæg af Elektricitetsværk, hvortil Gasværket skulde levere Gas til Kraftmaskiner, nødvendiggjorde en større Udvidelse af Gasværket. Efter at Byraadet i 1911 havde bevilget de nødvendige Midler hertil (ca. 52,000 Kr.) paabegyndtes Arbejderne. Udvidelsen var projekteret af Ingeniør S. Krøyer, København. Retorthuset blev ombygget, saaledes at der blev Plads for Bygning af de mere moderne Halvgeneratorer, hvoraf den første blev bygget (ved Udvidelsen) af et Firma i Dortmund. Efterhaanden som de gamle Risteovne var opslidte byggedes Halvgeneratorer i Stedet for. Værket er nu forsynet med

tre af disse, heraf er 2 Stk. med 8 og 1 med 4 Retorter. Der blev anskaffet Retort-ladekran, Luft- og Vandkøler, Exhauster, Tjære-, Naftalin- og Amoniakvadske, Stationsmaaler og Bytryksregulator, alt med en Kapacitet af 4000 m³ pr. Døgn. Maskiner og Apparater leveredes af A/S Strømmen, Randers.

Gasbeholderrummet er senere forøget med 2 Gasbeholdere, saaledes at det samlede Beholderrumfang udgør 2100 m³. Da ca. 82 pCt. af Gasforbruget nu anvendes til Kogebrug, har man i de senere Aar maattet skride til Udvidelse af de fra Værkets Anlæg udlagte Hovedledningsnet. I Aaret 1931—32 var Hovedledningens samlede Længde 18,5 km, Gasproduktion 758,000 m³, heraf anvendtes 625,000 m³ til Kogebrug, 17,000 m³ til teknisk Brug, 40,000 m³ til Værelseopvarmning, 76,000 m³ er Svind og Tab. Maalerantallet var 2320, Kulforbruget 2344 Tons, Koksproduktionen 43,520 hl, heraf solgtes 35,690 hl, Tjæreproduktionen var 118 Tons. Prisen for Gas til Kogebrug 0,24, til teknisk Brug 0.14 og til Værelseopvarmning 0,10 pr. m³. Den største Gasproduktion i et Døgn var 3160 m³.

Det nuværende Gasværksudvalg bestaar af: Depotbestyrer Chr. J. Lund, Smedemester W. Nielsen og Smed M. Lehmann. Værket bestyres af Einar Agersbæk.

EINAR AGERSBÆK, Gasværksbestyrer, er født den 25. Juli 1892 i Ringkøbing som Son af Vognmand Mogens Christensen Agersbæk og Hustru Kristine, født Madsen Gift med Henriette M. Evelyn Christensen. Ansat som Assistent 15. December 1921, udnævnt til Bestyrer af Norresundby Gasværk 15. Oktober 1927.

STATSBANERNE I NØRRESUNDBY. Oprindelsen til det første jydsk Baneanlæg fremkom allerede i Aaret 1846 ved et Forslag fra Viborg Amts landøkonomiske Forening, men Projektet kom ikke længere end til Papiret. I 1852 skabte den engelske Stor-Ingeniør Sir Morton Peto igen Liv i Planerne ved at andrage om Koncession paa Baner i Jylland. Ud af disse Planer kom der i 1862, nøjagtig den 3. September, den første Bane i Nordjylland: Aarhus—Randers. Det første Længdebaneprojekt var en Bane fra Ballum paa Slesvigs Vestkyst over Horsens, Aarhus, Viborg, Aalborg til Frederikshavn, men Regeringen ønskede en mere udpræget Midtbane over Ribe, Randbøl, Viborg, Aalborg til Frederikshavn med Sidebaner til Vejle og Horsens. Denne Plan blev dog senere frafaldet, idet man gik over til en ren Østkystbane gennem saa mange af de derværende Byer som muligt.

I 1855 fremkom Sir Peto med en Plan, hvorefter Banen skulde gaa fra Tønder over Ribe vest om Vejle, tæt forbi Silkeborg til Viborg, Hobro, Aalborg, Frederikshavn med Sidebaner til Horsens og Aarhus. Regeringen foretrak imidlertid Østkystbanen. Et andet Forslag var en Bane langs Østkysten Aarhus, Kolding, Ribe, med Sidebane til Fredericia og Snoghøj samt til Silkeborg. Ved Lov af 19. Januar 1863 vedtog Rigsdagen en Bane Vejle—Horsens—Aarhus med Vandvej til Silkeborg fra Fuldbro Mølle, men Regeringen syntes dog ikke om denne Bane, og 1866 vedtoges Linien Horsens—Skanderborg—Aarhus.

Ved Lov af 14. Marts 1867 blev det da bestemt, at Staten skulde overtage Driften af de jydsk-fynske Baner. Den 13. Juni s. A. sluttede Ministeriet Kontrakt med Peto, Brassey og Betts om Overtagelse, og det blev derved bestemt, at Staten skulde overtage Driftsselskabets Ejendele mod en Købesum af 1,320,214 Rdl., svarende til en Aktiekurs af 90½ pCt. Banernes Drift skulde dernæst fra 1. April 1867 foregaa ved det engelske Selskab, men for Statens Regning, indtil Aflevering fandt Sted den 31. August 1867.

Nørresundby har to Jernbanestationer: Statsbanestationen, der ligger i den vestlige Del af Byen, er opført 1906—07 efter Tegning af Arkitekt, Professor Wench og Stationen for Fjerritslev—Nørresundby, Sæby—Frederikshavn Banen, der ligger ved Havnen, er opført 1899 paa et i Fjorden opfyldt Terræn.

Jernbanelinien Aalborg—Randers indviedes den 18. September 1869, og i 1871 aabnedes Nørresundby—Frederikshavn Banen.

SØREN HELFRED WINTHER, Stationsforstander, er født den 23. Februar 1873 i Nørresundby som Søn af Overportør ved D. S. B. Søren Sørgensen Winther og Hustru Cecilie, f. Lemmich. Gift 1901 med Kirsten Gregeren. Ansat ved D. S. B. 1. Juni 1891, Assistent 1895, Overassistent 1918, Kontrolør 1919, Kontrolør af 1. Grad 1926, siden 1. August 1931 Stationsforstander i Nørresundby.

S. H. WINTHER,
Stationsforstander.

ALEXANDER FRITZ HEEAGER, Kontrolør ved D. S. B., er født den 18. Marts 1882 i Ringkøbing som Søn af Skomagermester Mads Christensen og Hustru Ingeborg, født Jensen. Gift 1913 med Edele Friis. Ansat ved D. S. B. 1. Januar 1901, Assistent 1907, Kontrolør i Nørresundby 1 Januar 1928. Hovedagent for Statsanstalten for Livsforsikring i Aalborg 1929—31

NØRRESUNDBY APOTEK. Som en af Byens ejendommeligste og mest fremtrædende Bygninger fra nyere Tid knejser Nørresundby Apotek paa Byens Torv. Det danner efter Planen den vestlige Fløj af et Bygningsanlæg, hvis tilsvarende øst-

Nørresundby Apotek.

lige Fløj er det noget yngre Posthus, og hvor Byens Raadhus skal indgaa som Hovedfløj med Facade mod Torvet — engang naar Byens Borgere bliver endeligt enige om Planens Udførelse i Virkelighed. Denne nye 2 Etagers Apoteksbygning ejes og beboes af Apoteker T. S. Rübner-Petersen og indeholder kun Apotek og Privatbolig.

Nørresundby Apotek, der paa dette Sted aabnedes for Publikum den 25. Marts 1925, er med Rübner Petersen som Bygherre opført under Ledelse af Arkitekt S. C. Larsen, København. Bygningen vender Gavlen mod Torvet, og her findes Hovedindgangen til Apoteket. I et firkantet Vinduesfelt over Apotekets Hovedindgang staar „Nørresundby Apotek“ med en Krone, der er Apotekets Mærke. I et øvre Felt under den tresidede Fronton, der afslutter Portalen opefter, læses i en kort Inskription Apotekets vigtigste Data: „Nørresundby Apotek, oprettet 16. Oktober 1844, aabnet Østergade 10 1845, flyttet til Vestergade 9 1852 og hertil 25. Marts 1925.“

Hvad Bygningens Indre angaar, fører en kort Gang fra Hoveddøren ind til det høje, lyse Officin. Denne Gang kan om Natten paa en praktisk Maade afspærres mod Officinet, og derved dannes det lovbefalede „Vindfang“, der hører med til ethvert Apoteks Indretning og tjener til Bekvemmelighed for natlige Kunder, men som i sin praktiske Udformning undertiden volder saavel Bygherre som Bygmester Vanskeligheder. I Officinets Bagvæg findes to Døre, der fører henholdsvis til Apotekens Kontor og til en Korridor, hvorfra der er Adgang til Apotekets øvrige Lokaler: Vagtværelse, Materialkamre, Kældere, Lagerrum, Laboratorium med elektrisk drevne Maskinanlæg for Fremstilling af Salver, Piller og Tabletter, det sidste en Nutidsforanstaltning, der hæver Nørresundby Apotek op i Rækken af de bedst drevne og bedst indrettede Apoteker i Provinsen. Desuden findes der eget Centralvarmeanlæg. Af Officinets Udstyr fremhæves to ved deres Størrelse og Udførelse iøjnefaldende Malmmortere, tegnet af Apotekets Arkitekt S. C. Larsen og støbt af kgl. Hof-Broncestøber Rasmussen, København, Sindbilleder paa Apotekets grundfæstede Soliditet og som saadanne opstillede i Skranken til Minde om Apotekets Oprettelse og om den nuværende Indehavers Overtagelse af Virksomheden. De bærer henholdsvis Indskriften: „Nørresundby Apotek Anno 1844“ og „Thomas Severin Rübner-Petersen Anno 1921.“

Apoteker Rübner-Petersen er den fjerde i Rækken af Apoteksindehavere i Nørresundby. Hans Forgænger som Apoteker var Carl August Jordening, der døde som Rentier i Nørresundby 20. Marts 1924 efter i 1920 paa Grund af Alder og Svagelighed at have opnaaet Tilladelse til at opgive Privilegiet. I Jordanings Apotekertid — saavel som under hans nærmeste Forgænger Apoteker Jens Peter Møller — havde Apoteket til Huse i Vestergade Nr. 9, hvortil den ældste Nørresundby-Apoteker Lars Conrad Møller, Fader til J. P. Møller, flyttede Virksomheden i 1832, efter at denne havde haft til Huse i Østergade 10, som det fortællers under særdeles primitive Forhold siden Apotekets Oprettelse den 16. Oktober 1844.

Med de ændrede Færdselsforhold i Nørresundby af aller-nyeste Dato, med den nye Limfjordsbro og de nye Tilkørselsforhold, som denne Bro har skabt, ligger Nørresundby Apotek særdeles begunstiget, synligt langt ude fra Broen og selv med en smuk Udsigt over mod Aalborgsiden med Budolfi Kirkespir som et Vartegn mod Himlen.

RÜBNER-PETERSEN
Apoteker

THOMAS SEVERIN RÜBNER-PETERSEN, Apoteker, er født den 8.

September 1866 i København som Søn af Fotograf Carl Ludvig Petersen og Hustru, født Mygind. Siden 1921 Apoteker i Nørresundby. Tidl. Medlem af Bankraadet for Skagens Bank.

AKTIESELSKABET BANKEN FOR NØRRESUNDBY OG OMEGN, Nørresundby, blev stiftet paa et Møde den 29. December 1897 og traadte i Virksomhed den 3. Juni 1898.

Banken havde først Lokaler i en Ejendom i Torvegade, hvor den boede til Leje, indtil den i 1904 købte og indrettede sig i Ejendommen paa Hjørnet af Torvet og Torvegade, hvilken Ejendom i 1925 blev ombygget og afløst af den nuværende anseelige Ejendom, i hvilken Banken har tidssvarende Lokaler og Boxanlæg.

Bankens første Direktion bestod af Købmand Chr. Christensen, Byfoged N. Andersen og Sagfører A. Olesen.

Balancen for det første Regnskabsaar androg Kr. 506,000 og Aktiekapitalen, der da var Kr. 150,000, blev i 1914 udvidet til Kr. 600,000 og i 1919 til Kr. 1,500,000.

Balancen pr. 31. December 1932 var 19 Millioner Kr.

Bankens nuværende Bestyrelse bestaar af Dommer Bay, R. af D., D. M., Formand, Købmand Th. Klitgaard, og Proprietær N. Grundtvig Sørensen, og Direktionen af Direktør S. Nielsen og Direktør A. Spliid.

S. NIELSEN,
Bankdirektør.

SOPHUS CHRISTIAN VALDEMAR NIELSEN, Bankdirektør, er født den 25. Decbr. 1885 som Søn af Gasværksbestyrer Th Nielsen og Hustru Kirstine, født Sørensen. Gift 1911 med Ellen Gram. Uddannet hos Sagfører R. Møller, Nørresundby, 1900—01 og paa Byfogedkontoret i Nørresundby 1901—05, Assistent i Banken for Nørresundby og Omegn 1905, 1. Assistent i Præstø Bank 1909, Bogholder i Banken for Nørresundby og Omegn 1910, siden 1. Juli 1923 adm. Direktør samme Sted. Medlem af Bystyrelsen for Nørresundby Handelsstandsforening.

A. M. SPLIID,
Bankdirektør.

ANDREAS MARIUS SPLIID, Bankdirektør, er født den 20. December 1890 i Hals som Søn af Gaardejer Thomas Spliid og Hustru Ane Johanne, født Toft. Gift 1921 med Maren Kirstine Kalstrup. Ansat i Banken for Nørresundby og Omegn 1906, Fuldmægtig i Aalborg Diskontobank 1916—25. Fuldmægtig i Nørresundby 1925, siden 1. Januar 1930 adm. Direktør i Banken for Nørresundby og Omegn.

NØRRESUNDBY STATSANERKENDTE SYGEKASSE er oprettet den 1. Februar 1897 paa Initiativ af Nørresundby Afholdsforening. I Vedtægterne var det bestemt at Flertallet af Bestyrelsesmedlemmerne skulde være Medlemmer af Afholdsforeningen, hvilket blev ændret ved en Generalforsamling i 1914. Bestyrelsen bestod dengang af fem Mand og dens Formand var nu afd. Købmand L. P. Jensen, der fungerede som Formand til 1915.

Sygekassen, der de første Aar havde ca. 500 Medlemmer, blev statsanerkendt den 1. April 1897. I 1918 vedtoges det at oprette fast Kontor og til Forretningsfører valgtes Jørgen Larsen, Nørresundby. Medlemsantallet er nu ca. 4000. Foreningens

Formænd har været: Købmand L. P. Jensen 1897—1915, Fyrbøder Niels Andersen 1915—27, Bogholder W. Andersen 1927—29, siden 1929 nuv. Formand, Blikkenslager S. Andreasen.

JØRGEN LARSEN, Forretningsfører, er født den 9. August 1884 i Hjørring som Son af Gæstgiver Jørgen Larsen og Hustru Kristine, født Kristensen. Gift 1907 med Alma Marie Knudsen Uddannet som Bødker, siden 1929 Forretningsfører for Nørresundby statsanerkendte Sygekasse Tidl. Byraadsmedlem i to Perioder og Medlem af Ligningskommissionen, er Formand for Dansk Brandmandsforbund.

NØRRESUNDBY FOLKEBIBLIOTEK er oprettet den 21. November 1918 paa Initiativ af daværende Pastor Dystrup og Kantor Leth.

Biblioteket begyndte under smaa Kaar, og havde de første 4 Aar til Huse i en af Byens daarligste 2 Værelses Lejligheder. Først i 1925 fik man nogle bedre Lokaler, idet Biblioteket flyttedes til Ejendommen Torvegade 10, hvor der gennem en Udvidelse foretaget af Arkitekt Mørch skaffedes dobbelt saa stor Plads. Men trods denne Udvidelse blev Forholdene dog snart for smaa, indtil man endelig den 1. Januar 1930 flyttede ind i Bibliotekets nuværende Lokaler, som tidligere var Pakhus tilhørende Grosserer P. P. Hedegaard. Mange stillede sig skeptisk overfor Tanken om at oprette et Bibliotek i en gammel Pakhusbygning, men Resultatet blev dog over al Forventning, saaledes at Biblioteket i Dag præsenterer sig med smukke og

Norresundby Folkebiblioteks Indre.

rummelige Lokaler, nemlig en 60 m² stor Læsestue for Voksne og en 25 m² stor Læsestue for Børn.

Den 1. Januar 1933 raadede Biblioteket over 8245 Bind. Udlaanet andrager ca. 42,000 Bind aarligt. Bibliotekar er Lærer Chr. Lørup.

CHRISTIAN LØRUP, Lærer, Bibliotekar, er født den 23. Januar 1895 i Tørring pr Lemvig som Søn af Mejeribestyrer Mads Lørup og Hustru Elise Kirstine Jørgine, født Birk. Gift 1921 med Dagny Christensen. Lærereksamen 1917. Bibliotekarkursus i København 1919 og flere mindre Kursus vedr. Biblioteksvæsen. Vikar ved Rindum Skole, ved Sdr. Lyngvig Skole til 1918, siden da Lærer ved Nørresundby Realskole. Bibliotekar siden Bibliotekets Oprettelse. Medlem af Hovedbestyrelsen af Danmarks Biblioteksforening. Byraadsmedlem 1925—29, Medlem af Værgeraadet fra 1925, fra 1928 Medlem af Aalborg Amts Skoleraad.

CHR. LØRUP,
Bibliotekar.

NØRRESUNDBY HANDELSSTANDSFORENING er stiftet 1897. Foreningen har et Understøttelsesfond for trængende Medlemmer og Medlemmernes Enker paa ca. 50,000 Kr., hvoraf kun udbetales Renterne. Kontingentet, der er 4 Kr. aarligt, tilfalder Foreningens Hjælpekasse, hvis Formue stiger hvert Aar. Af tre Medlemmer har Foreningen modtaget Kr. 37,000 til Hjælpekassen. Grosserer P. P. Hedegaard har været Foreningens Formand i 35 Aar i Aarene 1898—1933, og afgik efter eget bestemt Ønske ved Generalforsamlingen i April 1933. Ved Udtrædelsen af Bestyrelsen udnævntes Grosserer Hedegaard til Foreningens Æresmedlem.

Bestyrelsen bestaar nu af: Købmand Johs. Jacobsen, Formand, A Riis, Kasserer, Bankdirektør S. Nielsen, Sekretær, Direktør C. M. Larsen og Isenkræmmer Otto R. Nielsen.

P. P. HEDEGAARD,
Grosserer.

PEDER PEDERSEN HEDEGAARD, Grosserer, R. af D., er født den 2. September 1861 i Borup som Søn af Lærer Peder Møller Jørgensen Hedegaard og Hustru Mariane, født Pedersen. Gift 1887 med Julie Johansen (død 1908). Uddannet i Handelsfaget i Hjørdemaal og Øsløs 1874—79, Kommiss i Nørresundby 1879—84, i Hjørring 1884—85, Detailhandler i Nørresundby 1885, Købmandsbevilling 1888, fra 1894 kun en gros Forretning. Direktør for A/S Peder P. Hedegaard. Medlem af Ligningskommissionen 1888—94, af Byraadet 1894—1905, Bankraadsmedlem 1902, Medlem af Bedømmelsesudvalget for Korn- og Foderstofhandelen ved Københavns Børs, Formand for Forsikrings-Aktieselskabet „Urania“, København,

C. M. Larsen,
Direktør.

fra 1917, Formand for Nørresundby Handelsstandsforening fra 1897—1933, nu Æresmedlem af samme Forening

CHRISTIAN MARINUS LARSEN, Direktør, er født den 9. Marts 1877 i Hørby som Søn af Landmand Thomas Chr. Larsen og Hustru Nielsine Maria Nielsen. Gift med Johanne Marie Bruun. Sømandsmæssig Uddannelse, Skibsførerborgerskab, Reserveløjtnant i Marinen 1904, Kulimportvirksomhed i Nørresundby 1912, startede Alfred Christensen & Co., Limfjordsafdelingen, siden 1921 Direktør i Nordjyllands Kulimport, Medlem af Byraadet 1917—21, Medlem af Bestyrelsen for „Kaas Brikket“ A. S. Medlem af Bestyrelsen for Nørresundby Handelsstandsforening.

E. J. KAUFFELDT,
Kredslæge.

R. JUSTESEN,
Dyrlæge.

L. CHR. LARSEN,
Brandinspektør.

J. CARLSEN,
Brandassistent.

EVALD JULIUS KAUFFELDT, Kredslæge, er født den 12. April 1889 i Nørresundby som Søn af Fabrikant Ludvig Kauffeldt og Hustru Anna, f. Hupfeld. Gift 1921 med Læge Benny Johanne Jakobsen. Student 1909, cand. med. Januar 1920, derefter Reservelæge forsk. Steder, Kredslægeeksamen 1921, ved Aarhus Kommunehospital til Oktober 1922. Siden 1. November 1922 Kredslæge i Nørresundby. Medlem af Sundhedskommissionen.

RICHARD JUSTESEN, Dyrlæge, er født den 7. Februar 1902 som Søn af Gaardejer Søren Justesen og Hustru Else, født Kjær. Gift 1922 med Oda Westkjær. Dyrlægeeksamen 1924, forsk. Vikariat, 1. Reservedyrlæge ved Nørresundby Andelsslagteri samt prakt. Dyrlæge 1. Maj 1925. Dyrlæge for Sundby-Hvorup Kommune.

JOHANNES THORGNY TENDAL, Dyrlæge, er født den 20. September 1888 i Vester Ulslev paa Lolland som Søn af Købmand Peter Niels Tendal og Hustru Signe. Gift 1917 med Helga Hedvig Christensen. Dyrlægeeksamen 1. Februar 1911, Assistent hos Overdyrlæge Rold Møller, Randers, prakt. Dyrlæge i Nørresundby 1. Marts 1913. Medlem af Udvalget for Lov om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr, Dyrlæge for den kommunale Kødkontrol, Medlem af Bestyrelsen for Nørresundby Haandværkerforening.

LARS CHRISTIAN LARSEN, Brandinspektør, er født den 22. Februar 1870 som Søn af Husmand Chresten Larsen og Hustru Mariane, født Nielsdatter. Gift 1890 med Marie Andersen. Entreprenør i Nørresundby siden 1897, ansat ved Brandvæsenet 1898, Assistent 1902, Brandinspektør 1910. Hædret med Medaillen for 25 Aars tro Tjeneste.

JENS CARLSEN, Brandassistent, er født den 5. April 1885 i Skivum som Søn af Husmand Karl Kristensen og Hustru Cathrine, født Nielsen. Gift med Jenny Nielsine Jacobsen. Ansat ved Brandvæsenet i Nørresundby 1. Januar 1912. Medlem af Nørresundby Menighedsraad, tidl. Medlem af Hjelpekassens Bestyrelse, Medlem af Bygningskommissionen.

F. MESSERSCHMIDT,
Landinspektør.

CH. JENSEN,
Arkitekt.

C. H. HOLM,
Graver.

L. M. NIELSEN,
Kommunegartner.

FREDERIK FERDINAND PAULUS MESSERSCHMIDT, Landinspektør, R. af D., er født den 1. April 1864 paa Frederiksberg som Søn af Oberst F. W. F. Messerschmidt og Hustru Hedvig, f. Stolze. Gift 1892 med Sophie Marie Møller. Landinspektør 1886, nedsat sig som Landinspektør i Nørresundby 1887.

ARNOLD CHARLES L. K. J. JENSEN, Arkitekt, er født den 6. November 1882 i Jersø Sogn som Søn af Bygmester Martin Jensen og Hustru Ane Jensen. Gift 1906 med Karen Marie Jensen, Elev paa Bygmester Bentsens Haandværkerskole i Vallekilde 1900—05, Teknisk Selskabs Skole i København 1904—05. Arkitekt i Brønderslev, nu Arkitekt i Nørresundby. Medstifter af Dansk Grundejerforenings Brandforsikring 1908, siden Medlem af Repræsentantskabet for samme, tidl. Lærer ved Brønderslev tekniske Skole og Assistent i Brønderslev Brændkasse, Medlem af Svendeprovkommissionen i Nørresundby fra 1918, Medlem af Bygningskommissionen 1922—30, Vurderingsmand for Jydsk Landhypotekforening siden 1920. Leveret Tegning bl. a. til Skorping Kirke, Glyngøre Kirke, Øster Tørslev Præstegaard, Vadum Præstegaard, Politif- og Dommerbygningen i Nørresundby, Politistationen i Lemvig, Hovedbygningen paa Vrejlev Kloster m. fl.

CARL HOLGER HOLM, Graver, er født den 3. April 1886 i Nørresundby som Søn af Graver Vigel S. Holm og Hustru Ida Fransine, f. Sandstrøm. Gift 1915 med Agnes Dagmar Sørensen. Ansat som Graver ved Nørresundby Kirkegaard siden 8. Juni 1912, Medlem af Bestyrelsen for Nørresundby Afholdsförening, Kasserer for sammes Sparcafdeling.

LAURITS MARINUS NIELSEN, Kommunegartner, er født den 31. Oktober 1896 i Thisted som Søn af Skomagermester Niels Chr. Nielsen og Hustru. Gift 1921 med Anna Krista Kjær. Uddannet hos Cornelius Olsen, Skaarup, og Øxenbjerg Planteskole, Svendborg, derefter forsk. Pladser 1917—21, Medhjælper ved C. Spejlborgs Planteskole i Brønderslev, Studierejse i Tyskland og Holland, siden 1. April 1923 Kommunegartner i Nørresundby.

L. M. HANSEN,
Partikulier.

C. PEDERSEN,
Distriktsjordemoder.

D. ANDERSEN,
Jordemoder.

A. C. LARSEN,
Skolebestyrerinde.

LAURITZ MARTINUS HANSEN, Partikulier, er født den 9. November 1858 i Nørresundby som Søn af Pottemager Peder Christian Hansen og Hustru Stine, f. Larsdatter. Gift 1892 med Ane Marie Jensen. Pottemager siden 1874 og drev selv Forretning fra 1892 indtil Sønnen overtog den 1931 Medlem af Bestyrelsen og Kasserer for Nørresundby Syge- og Begravelseskasse fra 1905, Medstifter og Kasserer samt Bestyrelsesmedlem af Nørresundby Afholdsförening.

CAROLINE PEDERSEN, Distriktsjordemoder, er født den 12. September 1879 som Datter af Landmand Esper Pedersen og Hustru Frederikke, f. Nielsen. Jordemoder i Nørresundby 1903, Distriktsjordemoder samme Sted siden 1906.

THYRA HELENE HANSEN, Jordemoder, er født den 6. Januar 1886 i Fredericia som Datter af Rentler Rasmus Jensen og Hustru Karen Marie, f. Rasmussen. Gift med Regimentsmusiker C. H. Hansen (død). Uddannet paa Rigshospitalet 1915—16, Praksis i Nørresundby siden 1916.

DORTHEA ANDERSEN, Jordemoder, er født den 24. April 1888 som Datter af Smedemester Jens Andersen og Hustru Dorte, f. Graver. Praktiseret i Nørresundby siden 1919.

Agent Kolds Gaard og Sildeboder i 1825.

NIBE

DE GRUNDEDE VANDE ud for Egnene ved Nibe har været af Betydning for tidlig Bosættelse dér, da Folk var Fiskere og Muslingeskrabere, altsaa i ældgammel Bebyggelses Tid. Men en relativ stor Befolkning har der næppe været, da Kvægavl og Agerbrug blev vigtigst. Og fra den første Landsbygrundlæggelses Tid er kun faa Navne, af de allerældste vel endda slet ingen. Efter Navneændelserne at dømme er Bislev og Voxlev de første, der kom. Mange Landsbyer i Nærheden har Navne paa —rup, der placerer dem i Tid ned mod Valdemarernes Periode. — Indtil da har Egnen været nærmest tyndt befolket.

Hvor gammel Nibe er, er ikke let at sige. Første Gang Navnet forekommer i overleverede Kilder er kort før 1400. Men Byen er maaske meget ældre end den Tid. Dens Navn hænger muligvis sammen med et gammelt Ord knip, der betyder knibe. Kanhænde der i Navnet ogsaa er skjult Ordet Bo eller Baa, der f. Eks. ved Samsø betegner Stengrunde nær Vandoverfladen. Nibe skulde da kunne betyde Snævringen ved Stengrundene, og dette Navn, der er anvendt af Fiskere eller andre sejlende, kan være gaaet over paa den Bebyggelse, der opstod paa Kysten indenfor, ligesom Betegnelsen Nibe Bredning dannedes i Relation til Byens Navn, da dets Betydning var glemt.

Den første Bebyggelse har langt fra været bylignende. Endnu i 1406 stadfæstedes paa Retterting i Aalborg Kronens Besiddelse af „Nypægots“ uden Angivelse af, at noget var undtaget, saa det har vel været det hele, uden at dette var meget. Men senere i samme Aarhundrede ejedes Gaarde i Nibe af Vor Frue Kloster i Aalborg, af Bispen, af Borgere i Aalborg og af Adelsmænd flere Steder fra. Det kunde være Tegn paa, at Byen i det Aarhundrede er vokset stærkt og har været anset for

et godt Sted for Kapitalanbringelse. I samme Retning peger ogsaa det, at der, vist inden 1440, byggedes et Kapel i Nibe. Det var indviet til Sct. Jost, og dets Stifter Hr. Lokke blev optaget som Medlem af Købmandsgildet „Guds Legems Laug“ i Aalborg, hvad ogsaa hans Efterfølger, „Forstander ved Sct. Jost“, Laurentius Valtersøn blev nogle Aar senere og efter ham Jes Matssøn af Nibe 1465. At Kapellet byggedes vidner ogsaa om, at der da var forholdsvis mange Mennesker paa Stedet, af hvilke vel en stor Del dog kun har opholdt sig der paa visse Tider af Aaret, nemlig under Vaarfiskeriet og Hosffiskeriet. Det har været Fiskere, ikke blot fra Egnen

Det gamle Apotek.

men langvejs fra. At Aalborgenserne kom der vil blive vist i det følgende. Det samme gælder f. Eks. Flensborgere. Og der har været fremmede Fiskeopkøbere og Kræmmer med Kramvarer. Geistligheden har vel opnaaet at faa Nibe Kilde betragtet som en hellig, lægende Kilde. I hvert Fald ses det af den gamle Reformationsvise om Peder Smed og Atzer Bonde, at nogle Pilgrimme gik til Sct. Jost i Nibe. Handelslivet paa Stedet førte til, at Markeder opstod dér. I Kong Hans' udaterede andet Privilegium for Aalborg siges det i Paragraf 1 — her efter Jydske Samlinger VII, 276 — at „det Marked, som hidtil udi Nibe om anden Pintsedag holdet er, skal herefter aldeles være nedlagt og ej ydermere holdes, men skal fremdeles herefter blive holdt og holdes her udi Aalborg hver aarlig Aar udi tre samfulde Dage i Pintseugen, ligesom det hidtil af Arilds Tid udi Nibe holdet er.“

Inden Kong Hans' Død 1513 har altsaa Pinsemarkedet i Nibe, der holdtes 2.—4. Pintsedag, været saa gammelt, at dets Fremkomst ikke længere erindres, yderligere et Bevis paa Næringslivets Opsving i Nibe efter 1400 og dermed paa Byens Vækst i samme Tid. At ikke alle handlende i Byen dengang var tilrejsende skønnes af

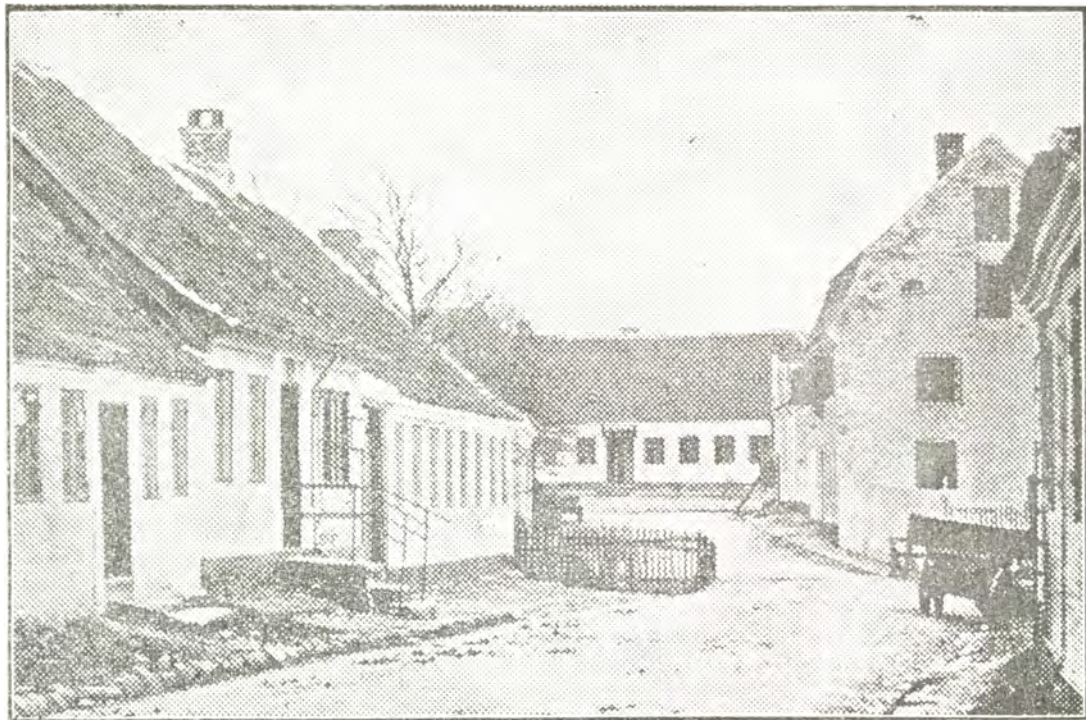
Paragraf 2 i det her nævnte Dokument. Thi i denne Paragraf forbydes det Købmænd at „bo eller ligge udi Nibe eller paa noget andet Fiskeleje her nærværendes omkring Byen længere end Fiskeri paa stander.“ At Aalborg ved Kongens Hjælp faar det forbudt, tyder paa, at der har været Grund til dette set med Aalborgs Øjne, at altsaa Købmænd var bosat i Nibe, hvor Aalborgenserne vilde være eneberettigede til Handel.

Nibe Byplan og Gadenavne giver Anledning til at drage den samme Slutning. Kræmmergades Navn viser tydeligt, at flere Købmænd har boet der. Om Gaden har eksisteret før 1500 er dog ikke sikkert, omend det er sandsynligt, siden der var Kræmmere i Byen paa Kong Hans' Tid. At Gaden ligger nær Stranden, hvor Fiskere og Opkøbere færdedes, gør det nærliggende at regne med, at Kramhandelen var baseret paa de fremmedes Tilstrømning, at altsaa Kræmmergade godt kan være meget gammel. En Tid har Bebyggelsen vel været omtrent tvedelt i to Samlinger Huse, der kunde kaldes Strandbyen og Kirkebyen, og som var omtrent lige gamle. Strandbyen maa formodes at have bestaaet af faa og smaa Fiskerboliger og flere Boder, kun brugt i Sæsonerne, naar Sildefangsten stod paa. Kirkebyen derimod har været mere solidt præget. Kapellet, der ganske vist ikke var stort, har dog sikkert været Byens dominerende Bygning. Siden der tales om adeliges og gejstliges og Aalborgborgeres Gaarde paa Stedet før 1500 og der senere nævnes Gaardmænd og Gadehusmænd dér, engang 12 af hver Slags, har der vel ligget en forholdsvis stor og landsbyagtig Bebyggelse i Nærheden af Kapellet. Som denne Bygning dominerede blandt de øvrige Huse, har de faa gejstlige vel til Hverdag givet Tonen an, hvor de færdedes blandt Folk. Et Minde om dem i Nibe turde Navnet Priorgade være, enten det nu hentyder til en „Forstander ved Sct. Jost“, eller til det, at en Prior et Sted har ejet Jord, hvor Gaden nu gaar. Navnet Voldborggade, vel efter Sct. Valborg, minder vel ogsaa om gejstligt eller religiøst Liv i Byen. Denne Gade og Priorgade har maaske været henholdsvis Nord- og Sydside af Byen omkring 1500.

En Adelgade fik Nibe ogsaa, vel omtrent paa den Tid. Andre Steder vidner en saadan om Handelsliv. Saadan vel ogsaa her, selv om den kun en forholdsvis kort Tid har været saa forholdsvis betydningsfuld som andre Byers Adelgader.

Det øverste Stykke af Priorgade, omtrent fra Kirken og til Adelgade, hed tidligere Store Adelgade, mens det nuværende Adelgade da hed Lille Adelgade. Oprindeligt har der dog sikkert kun været en, og det har nærmest været Lille Adelgade, da den endnu efter 1850 var bredest og naturligt fortsattes i Sønderbomsgade ud af Byen. Omraadet mellem de to Adelgader har maaske engang været en aaben Plads i Bebyggelsen, svarende til Torve i andre Byer, og har som disse strakt sig nær til Kirkegaarden eller Kirken. Paa en Tid, da Sildefangsten direkte og indirekte trak Folk til Nibe og Strandbyen opstod, blev der naturligt stærkere Trafik ad den letteste Vej mellem de to Hold Bebyggelser, og Mellemgade opstod. En af de Ting, der tyder paa Tvedeling i Bebyggelsen tidlig, er Store Grønnegades Plads. Byernes Grønnegader har gerne Navn af, at de blev lagt over Grønjord, udyrket Jord i Byens Udkant, og er som Regel temmelig unge og ikke middelalderlige. Endnu senere end Grønnegade opstod Tyvedalsgade, der engang var den Vej over Marken, ad hvilken Tyve og andre Misdædere førtes fra Byen til Galgen uden for Staden. Tranegaderne har sikkert Navn efter Traner, der maa have holdt til ved Sumpstrækninger neden for Kirkebyen, vel at mærke, hvis det er gamle Gader. Efter 1500 er da Nibe nok blevet til en sammenvokset Bebyggelse, og i de gode Tider noget senere er Nabøløs fremkommet som en ganske lille Udvekst paa Priorgade, mens Haandværker-

gader som Farvergade og Skomagergade er kommet lidt senere igen. Skomagerne, de faa, der var fra først af, har oprindelig haft Bod ved Adelgade. Skomagere og andre Haandværkere fortrængtes først sent fra Torvene og slog sig derpaa ned i Nærhed af dem. Sønderbomsgade minder som andre saakaldte Bomgader om Posekigeriet ved Indkørselen til Byen, hvor Vejen eller Gaden spærredes af Bomme, saa Vogne maatte standse for at blive eftersete af Konsumtionsbetjente. Navnet Grystedbomsgade vidner om forholdsvis vigtig Trafik engang ad den Vej ind i Nibe. Ordet Genboløs er dannet i Analogi med Naboløs. Det nuværende Torv er af temmelig ny Oprindelse.

Gadeparti i 1860erne

Som Nibes Vækst og dens Næringslivs Udvikling delvis kan ses af Gadernes Navne, ses det ogsaa af Dokumenter af forskellig Slags. Mange indeholder som allerede antydte Oplysninger om Hovednæringsvejen Sildefangsten. Allerede omkring 1450 var Nibesild en kendt Vare. Den førtes dengang først til Aalborg for at nedsaltes. Derved kunde Aalborgs Købmænd lettere sikre sig Køb og Saltning af den og dermed Fortjeneste paa den. Dens Navn var Aalborgsild, og den vurderedes højt. I Lübeck indebrændte man fra 1461 en Cirkel i Sildetønderne fra Aalborg for at betegne Indholdet som fin Kvalitet ligesom den skaanske Sild, der fik samme Mærke. I 1470erne gik store Mængder Aalborgsild helt til Danzig. Noget forklares den store Afsætning ved, at det var Vaarsild, der kom paa Markedet, naar den skaanske Sild, der var fisket om Efteraaret, var ved at være udsolgt. Fra omkring 1500 havde Kongen Sildealtere i Nibe, der nedsaltede den Fisk, Kongen lod købe til sine Orlogsskibe og Slotte. Længe brugte han at akkordere med en eller anden i Nibe om at holde Salteren med Mad og Øl i Saltetiden, i 1524 saaledes med Byens Præst. Vist først i 1550erne kom der en Salterbod paa Stedet. Lensmanden i

Aalborg fik da Ordre til at bygge en saadan i Nibe, 8 Bindinger lang og 12 Alen bred. Den fik Plads nær Stranden, og der har saa Nibefiskere maattet levere den Sild, som Kongen vilde have Forkøbsret til. Fiskerne var ikke altid tilfredse med Ordningen, og Forholdet mellem dem og Salterne var ikke godt. Ikke mindst blev Fiskerne utilfredse med en paalagt Afgift pr. Tønde Sild, gerne erlagt in natura i Salterboden, der efterhaanden fik Navnet Toldboden. Generende var det desuden, at de ikke maatte sejle andetsteds hen for at sælge Fangsten, før de havde været i Nibe med Afgiften.

En nærmere Skildring af Sildefiskeriet og Sildehandelen ved Nibe vil her føre for vidt. Det maa dog paapeges, at Nibe Sildepriser i det 16. Aarhundrede var bestemmende for Sildepriser i hele Landet, og at Fangsten var af saa stor Betydning for Byen, at Folks Kaar dér var i høj Grad afhængig af Sildens Mængde. Indtil henimod 1600 syntes Sildens Optræden regelmæssig, men efter den Tid viste den sig noget lunefuld ved i Perioder paa længere Aarrækker at holde sig borte fra Farvandet. Og stadig havde Nibe Aalborg at kæmpe mod. Den By vilde indskrænke Nibe-Fiskernes Rettigheder og have Eneret til Sildehandelen ved Nibe. Gang paa Gang klager den over Nibingerne og faar gerne Ret som f. Eks. i Kong Hans' foran citerede Brev. Den søgte ogsaa at hindre Haandværkere i at slaa sig ned i Nibe, men da det var vanskeligt at undvære dem dér, ogsaa for de fremmede, der kom paa Forretning til Byen, og for Kongen, gav Frederik den Anden 1587 Byen Ret til at have 2 Grovsmede, 2 Skomagere og 2 Skrædere. Og senere viste sig mange flere Haandværkere paa Stedet. At Kongen havde Interesser af flere Slags dér, ses af Christian den Tredies Birkeprivilegium for Nibe af 1545, fremkommet paa Grund af Vanskeligheder med de mange fremmede, som søgte dertil, og som langtfra alle var rolige Gemytter, men gjorde Borgerne „stor Hovmod og Overlast“. Dokumentet selv kan vise det:

„Vi Christian med Guds Naade o. s. v. gjøre alle vitterligt, at disse Brevvisere, vore Undersaatter i Nibe boendes, haver været her hos Os og berettet, hvorledes at der aarligen bruges et almindelig Fiskeri der for Byen, som mange adskillige Folk, baade indlændiske og udlændiske forsamles og paa samme Fiskelejde gjører dennem stor Hovmod og Overlast, fordi at de haver ingen Ret hos dennem der i Byen; thi haver Vi nu af Vor synderlig Gunst og Naade undt og tilladt og med dette Vort aabne Brev under og tillader, at forskrevne Vore Undersaatter i Nibe boendes og deres Efterkommere skulde herefter have, nyde og beholde fri Birkeret og Rettighed inden deres By, saa frit som bruges og holdes udi noget Birk paa Landet her udi vort Rige Danmark i frieste; og skulle Vi have Vor egen Foged boendes der i Byen, hvilke som skulle holde der Birketing og hjælpe hver Mand Lov og Ret og oppebære Vor Toldsild, Sagefald, Sise og al anden Rettighed, som Os paa Kronens Vegne med Rette kan tilfalde der i Byen. Thi forbyde Vi alle, i hvo de helst er eller være kunne, særdeles vore Fogder, Embesmænd og alle andre, forskrevne Vore Undersaatter i Nibe og deres Efterkommere herimod paa forskrevne Birk og Birkeret at hindre eller i nogen Maade Forfang at gjøre under Vor Hyldest og Naade. . . .“

Fiskere, Landbrugere, Haandværkere og fremmede af mange Slags gav Befolkningen et blandet Præg. Præsten klagede over Forholdene, Borgerne ligeledes. — Der var god Grund til at faa en kongelig Foged paa Stedet. Det var der sikkert ogsaa til at faa en Galge. Og den har nok ogsaa været der, selv om vi først fra 1667 hører en saadan direkte omtalt for Nibes Vedkommende. Noget roligere og mere dagligdags, svarende til Forhold i andre Byer, blev vel Tilstandene i Nibe hen-

imod 1600, da Silde-
mængden i Limfjor-
den aftog. Byen reg-
nedes dengang ikke
for Købstad, selv om
den havde været be-
tragtet næsten som
en saadan i Recessen
1536.

Det fortælles, at
1597—98 var der me-
get ringe Fiskeri ved
Nibe, og af et Kon-
gebrev 1601 ses det,
at „Sildefiskeriet ikke
mere ganger til Nibe“.
I 30—40 Aar slog
Sildefangsten fejl. —
Det betød et slemt
Afbræk for Nibinger-
nes Indtægter. Og en
Ulykke kommer sjæl-
dent alene. I 1602—
03 hærgede den „hvi-
de Pest“, der bortrev
en Mængde Menne-
sker og førte til, at
forskellige Ejendom-
me derefter stod øde
i mange Aar. Slige
Ulykker maatte der
bødes paa, og det
forsøgte derfor. —
Christian den Fjerde
lod spørge i Nibe
1623, om nogle Mænd

og Kvinder dér skulde have Lyst at følge Jens Munk til det Land, han havde fundet,
og bosætte sig der, d. v. s. i det nordlige Kanada, „efterdi Fiskeriet nu paa nogle
Aarstid haver slaget fejl“. Og da nogle Hekse beskyldtes for at have bundet Sil-
den, saa den ikke kom ind i Limfjorden, brændtes omkring 1620 en Del Hekse og
Trolldkarle. Det hjalp dog ikke foreløbig, og man kunde falde tilbage til den Tanke,
at Ulykkerne skyldtes Himlens Vrede, som var varslet ved Misfostre og Blodregn og
andre mærkelige Ting allerede ca. 1600. Og Enden var ikke endda paa Ulykkerne.
I Kejserkrigen kom tyske Tropper til Nibe 1627—29. Det var ubehagelige Gæster,
der rapsede lidt hist og stjal lidt her og øvede voldelige Overfald, om det passede
dem. Befolkningens Gods og Velfærd tog de det ikke saa nøje med. I Nibe syn-
tes de dog ikke at være allerværst. Men gavnligt for Byen var Besøget langtfra.
Hustømmer brugte Soldaterne som Brændsel uden smaaligt Hensyn til, om Bygnin-

Nibe tekniske Skole.

Aalborg fik da Ordre til at bygge en saadan i Nibe, 8 Bindinger lang og 12 Alen bred. Den fik Plads nær Stranden, og der har saa Nibefiskere maattet levere den Sild, som Kongen vilde have Forkøbsret til. Fiskerne var ikke altid tilfredse med Ordningen, og Forholdet mellem dem og Salterne var ikke godt. Ikke mindst blev Fiskerne utilfredse med en paalagt Afgift pr. Tønde Sild, gerne erlagt in natura i Salterboden, der efterhaanden fik Navnet Toldboden. Generende var det desuden, at de ikke maatte sejle andetsteds hen for at sælge Fangsten, før de havde været i Nibe med Afgiften.

En nærmere Skildring af Sildefiskeriet og Sildehandelen ved Nibe vil her føre for vidt. Det maa dog paapeges, at Nibe Sildepriser i det 16. Aarhundrede var bestemmende for Sildepriser i hele Landet, og at Fangsten var af saa stor Betydning for Byen, at Folks Kaar dér var i høj Grad afhængig af Sildens Mængde. Indtil henimod 1600 syntes Sildens Optræden regelmæssig, men efter den Tid viste den sig noget lunefuld ved i Perioder paa længere Aarrækker at holde sig borte fra Farvandet. Og stadig havde Nibe Aalborg at kæmpe mod. Den By vilde indskrænke Nibe-Fiskernes Rettigheder og have Eneret til Sildehandelen ved Nibe. Gang paa Gang klager den over Nibingerne og faar gerne Ret som f. Eks. i Kong Hans' foran citerede Brev. Den søgte ogsaa at hindre Haandværkere i at slaa sig ned i Nibe, men da det var vanskeligt at undvære dem dér, ogsaa for de fremmede, der kom paa Forretning til Byen, og for Kongen, gav Frederik den Anden 1587 Byen Ret til at have 2 Grovsmede, 2 Skomagere og 2 Skrædere. Og senere viste sig mange flere Haandværkere paa Stedet. At Kongen havde Interesser af flere Slags dér, ses af Christian den Tredies Birkeprivilegium for Nibe af 1545, fremkommet paa Grund af Vanskeligheder med de mange fremmede, som søgte dertil, og som langtfra alle var rolige Gemytter, men gjorde Borgerne „stor Hovmod og Overlast“. Dokumentet selv kan vise det:

„Vi Christian med Guds Naade o. s. v. gjøre alle vitterligt, at disse Brevvisere, vore Undersaatter i Nibe boendes, haver været her hos Os og berettet, hvorledes at der aarligen bruges et almindelig Fiskeri der for Byen, som mange adskillige Folk, baade indlændiske og udlændiske forsamles og paa samme Fiskelejde gjører dennem stor Hovmod og Overlast, fordi at de haver ingen Ret hos dennem der i Byen; thi haver Vi nu af Vor synderlig Gunst og Naade undt og tilladt og med dette Vort aabne Brev under og tillader, at forskrevne Vore Undersaatter i Nibe boendes og deres Efterkommere skulde herefter have, nyde og beholde fri Birkeret og Rettighed inden deres By, saa frit som bruges og holdes udi noget Birk paa Landet her udi vort Rige Danmark i frieste; og skulle Vi have Vor egen Foged boendes der i Byen, hvilke som skulle holde der Birketing og hjælpe hver Mand Lov og Ret og oppebære Vor Toldsild, Sagefald, Sise og al anden Rettighed, som Os paa Kronens Vegne med Rette kan tilfalde der i Byen. Thi forbyde Vi alle, i hvo de helst er eller være kunne, særdeles vore Fogder, Embedsmænd og alle andre, forskrevne Vore Undersaatter i Nibe og deres Efterkommere herimod paa forskrevne Birk og Birkeret at hindre eller i nogen Maade Forfang at gjøre under Vor Hyldest og Naade. . . .“

Fiskere, Landbrugere, Haandværkere og fremmede af mange Slags gav Befolkningen et blandet Præg. Præsten klagede over Forholdene, Borgerne ligeledes. — Der var god Grund til at faa en kongelig Foged paa Stedet. Det var der sikkert ogsaa til at faa en Galge. Og den har nok ogsaa været der, selv om vi først fra 1667 hører en saadan direkte omtalt for Nibes Vedkommende. Noget roligere og mere dagligdags, svarende til Forhold i andre Byer, blev vel Tilstandene i Nibe hen-

imod 1600, da Silde-
mængden i Limfjor-
den aftog. Byen reg-
nedes dengang ikke
for Købstad, selv om
den havde været be-
tragtet næsten som
en saadan i Recessen
1536.

Det fortælles, at
1597—98 var der me-
get ringe Fiskeri ved
Nibe, og af et Kon-
gebrev 1601 ses det,
at „Sildefiskeriet ikke
mere ganger til Nibe“.
I 30—40 Aar slog
Sildefangsten fejl. —
Det betød et slemt
Afbræk for Nibinger-
nes Indtægter. Og en
Ulykke kommer sjæl-
dent alene. I 1602—
03 hærgede den „hvi-
de Pest“, der bortrev
en Mængde Menne-
sker og førte til, at
forskellige Ejendom-
me derefter stod øde
i mange Aar. Slige
Ulykker maatte der
bødes paa, og det
forsøgte derfor. —
Christian den Fjerde
lod spørge i Nibe
1623, om nogle Mænd

og Kvinder dér skulde have Lyst at følge Jens Munk til det Land, han havde fundet,
og bosætte sig der, d. v. s. i det nordlige Kanada, „efterdi Fiskeriet nu paa nogle
Aarstid haver slaget fejl“. Og da nogle Hekse beskyldtes for at have bundet Sil-
den, saa den ikke kom ind i Limfjorden, brændtes omkring 1620 en Del Hekse og
Trolldkarle. Det hjalp dog ikke foreløbig, og man kunde falde tilbage til den Tanke,
at Ulykkerne skyldtes Himlens Vrede, som var varslet ved Misfostre og Blodregn og
andre mærkelige Ting allerede ca. 1600. Og Enden var ikke endda paa Ulykkerne.
I Kejserkrigen kom tyske Tropper til Nibe 1627—29. Det var ubehagelige Gæster,
der rapsede lidt hist og stjal lidt her og øvede voldelige Overfald, om det passede
dem. Befolkningens Gods og Velfærd tog de det ikke saa nøje med. I Nibe syn-
tes de dog ikke at være allerværst. Men gavnligt for Byen var Besøget langtfra.
Hustømmer brugte Soldaterne som Brændsel uden smaaligt Hensyn til, om Bygnin-

Nibe tekniske Skole.

gerne omtrent ødelagdes, saa da de Tyskere var borte, saa der ilde ud i Nibe. — Nibingerne havde Grund til at se lidt sort paa Tilværelsen. Da kom der igen lidt Solskin over Stedet. Sildestimer glimtede atter i Fjorden fra ca. 1635. Folk, der i lang Tid ikke havde interesseret sig for Sildestader og Fiskeredskaber, var det pludselig blevet anderledes med. Salter og Købmænd slog sig atter ned i Nibe. Øde Grunde bebyggedes paany, og Værksteder indrettedes af mange Haandværkere, af hvilke der 1651 var mindst 35. I ca. 25 Aar opblomstrede Byen trods Besættelser i Svenskekrigene. Men da narrede Silden atter Folk i Nibe ved at forlægge Tumblepladsen til Svenskekysten, og Fattigdom bredte sig snart i Byen. Nogle Borgere søgte at skaffe sig Indtægt paa ny Vis, da Silden udeblev, og gav sig i Stedet til at drive Handel, saa Aalborgenserne klagede over, at det skete „dennem til stor Afbræk“. Nibe holdt paa, at den maatte have mere end Bondenæring, siden den fra 1. Januar 1673 skulde yde Konsumtion som købstadlignende Stæder. Stridighederne trak i Langdrag. Forholdet mellem de to Byer blev meget spændt. Aalborg foranstaltede et regulært Overfald paa Nibe. Der var kommet Ordre til Aalborg om at skaffe 70 gode, dygtige Baadsfolk 1676. Nibe laa inden for det Omraade, der ifølge Aalborgs Privilegier var dets Frihedsdistrikt. Friheden gjaldt ganske vist kun Handelen. Men da det vilde genere Aalborgs Næring at afse saa mange Sømænd, greb Magistraten til den Udvej at tage Nibinger til Flaadens Bemanding. Og en Junifor-middag blev Nibe pludselig omringet af over 100 væbnede Svende fra Aalborg anførte af Magistraten dersteds. Kort efter rykkede Hovedstyrken ind og gjorde formelig Jagt paa egnet Mandskab. Med Sværd i Haand undersøgte Svendene Husene, og Skud gjaldede i Gaderne. En Mængde Mandfolk dreves eller slæbtes til Kirken og indelukkedes der, til de om Aftenen førtes til Aalborg paa Vogne under Bevogtning. Slagsmaal og megen brutal Fremfærd havde fundet Sted. Processen om Sagen bagefter viser det med al ønskelig Klarhed. Resultatet af den kendes ikke, men det har næppe været gunstigt for Aalborg. Endnu en Tid var Nibe udsat for Nabo-byens Magtbrynde. Aalborg havde jo fra gammel Tid sine kongegivne Privilegier at henvise til. Men Nibe klagede, og endelig den 2. September 1699 gav Frederik den Fjerde Byen Ret til frit at afsætte sin Sild og til at holde et flere Dages Marked i September. Kongens Brev slutter saaledes: „... og forbyder Vi alle og enhver, særdeles Borgerskabet i Aalborg, herimod, eftersom forskrevet staar, nogen Hinder eller Forfang at gøre, under Vor Hyldest og Naade.“ Saa blæste Vinden fra en anden Kant. Nibe fik Medbør.

Det havde Byen ogsaa økonomisk. Omkring 1680 havde Silderigdommen i Fjorden vist sig stor og blev ved at være det lang Tid efter 1700. Mange ny Huse byggedes, hele Gader opstod, blandt dem Skomagergade, flere Slags Haandværkere nedsatte sig. Ligt efter 1700 var Indbyggertallet antagelig oppe paa ca. 2000, relativt meget. Det var blevet lettere at udnytte Chancerne efter 1699. Men Aalborg generede stadig efter Evne, forøvrigt nu næppe uden Grund. Nibingerne klagede til Kongen og anmodede om Købstadrettigheder for deres By, hvilket Frederik den Fjerde tilstod dem 1727. Aalborgenserne maatte derefter holde Fingrene mere hos sig selv og surt se til, at Nibe florerede.

Den gode Sildetid varede ved til henimod 1750. At Landbruget i den Periode havde meget vanskelige Kaar i Landet, var af mindre Betydning i Nibe, hvor denne Næring ikkke betød meget. Men da Silden atter fortrak, og mange Fiskesteder i Fjorden kom til at staa ledige, saa det atter sort ud. En Trediedel af Byen brændte 1765. Og i 1769 skal Byen kun have haft 1029 Indbyggere. Nibe, „som før var i

Velstand, er blevet alt mere og mere forarmet“, siges da. Der var kun 19 Fiskere tilbage af de 90, der havde været i 1727. Det bemærkes i 1771, at „siden 1750 har Velsignelsen af Sild aarlig formindsket sig, saa at der nu ikke gaar til den halve Part som forhen, siden Silden er falden saa stærkt til den svenske Kyst“. Gik en Del af Silden andre Steder hen, kunde dog nogle af Fiskerne klare sig nogenlunde ved at følge efter den. Men for Handlende og Haandværkere, der var helt afhængige af Forholdene paa Stedet, blev Forholdene værre. Endnu 1769 var der dog ikke faa af dem. Men endnu en Tid gik Byen tilbage eller stod i Stampe. I 1801 var der 1014 Indbyggere. Der var en „liden Handel . . . med grove Varer, Hør Hamp, Jærn, Salt, Tjære, Tobak, Tømmer og deslige, som Bonden behøver, samt noget Alne-Kram fra Kiøbenhavns Fabriker“. Af Landbrug ernærede sig dengang 23 Familier. At 2 Kompagnier af det falsterske Rytterregiment indkvarteredes i Nibe efter 1774 har næppe bødet meget paa Nedgangen. Den varede ved til ca. 1800. Da Bispens Laurids Engelstofft var i Nibe 1805, syntes dog Bedring indtraadt. Han siger om Byen, at den er „i tiltagende Velstand, da Sildefangsten paa de sidste Tider mærkelig har forbedret sig. I dette Foraar har man faaet 1800—2000 Vol Sild paa en Kaag.“ Dog sporedes endnu dengang Følgerne af de daarlige Tider, der havde været i ca. 60 Aar, og af Branden i 1765, idet der ikke var en Trediedel af det Antal Huse, der havde været før Branden. Ubenyttede Byggepladser laa siden da som Tofter mellem Gaardene. Og Aaret efter Bispens Besøg brændte Størstedelen af den resterende By. Men det var i en stor Opgangstid, „den florissante Periode“, saa Skaden overvandt ret hurtigt, saa meget mere som Silden stod Nibe bi ved at vise sig i store Stimer i Fjorden. Krigen med England bremsede vel Udviklingen. Nibingerne syntes ikke om den, og ogsaa fra deres By sendtes Kapere til Vendsyssels Strande for at opsnappe Englændere. De daarlige Efterkrigsaar standsede ikke engang Udviklingen i Nibe. I 1928 havde den i hvert Fald ca. 1500 Indbyggere eller halvanden Gang saa meget som i 1801. Der var dog ellers ringet ud for den store Sildefangst, ved at Vesterhavet havde gennembrudt Aggertangen 1825; man vidste bare ikke, at det betød noget for Fiskeriet, thi Silden blev ved at komme de første Aar derefter, sidste Gang i 1828. Aaret efter slog Fangsten ganske fejl. Og da Frederik den Sjette var paa Jyllandsrejse 1832 og kom til Nibe, rørte Tilstandene der hans landsfaderlige Hjerte. I et Brev, Kongen skrev paa Reisen, fortæller han, at „naar jeg undtager Byen Nibe, hvor Sildefiskeriet aldeles i de sidste Aar er slaaet fejl, de kunde fiske En 100000 Tønder Sild, nu knap nogle 1000 Tønder, hvilket gør en stor Fattigdom i den Egn, staar det godt til“. Gode Tider var da begyndt og viste sig varige. Men i Nibe kom Tilbagegang. Alene Befolkningstallet viser det. Fra 1500 i 1828 daledede det til 1193 i 1840, og 10 Aar senere var det gaaet yderligere lidt ned til 1161. Disse Tal er symptomatiske for Nibes Opkomst og Nedgang. Med Sildens Komme har Byen altid blomstret, og naar Stimerne udeblev, skrumpede den ind. Befolkningsforøgelsen paa 500 i de gode Fiskeaar før 1828 var der ikke Plads til, da Silden forsvandt. En tilsvarende Mængde Personer maatte i Aarene derefter søge andetsteds hen.

Af Begivenheder i det 18. Aarhundrede kan nævnes Jordskælvet den 3. April 1841, der vel var svag maalt med udenlandsk Alen, men dog stærk, efter hvad Danskere var vant til. I Nibe var den forholdsvis stærk, selv om den kun varede i faa Sekunder. Forskrækkelsen ved det falske Rygte om de udbrudte Rendsborgslavers Plyndring af Jylland i 1848 var stor i Nibe som andetsteds. Den fortog sig, da Rygtet viste sig usandt, men nogen Flovhed gjorde sig til Gengæld gældende. Trears-

krigen sporedes ikke direkte i Byen, men Udskrivning af Mandskab og Forøgelse af Skat slap man naturligvis ikke for. Krigen 1864 var værre at slippe igennem. Da var Byen besat af Tyskere, der stillede store Krav og optraadte strængt en Del af Tiden. Men ogsaa den ubehagelige Tid fik Ende. Og kort efter begyndte langsom Fremgang i Byen. I 1860erne byggedes Havn. Tiden bar med. Jernbaneanlæggene naaede efterhaanden ogsaa til Nibe. Banen aabnedes 1899. Især i 1890erne gik Byen rask fremad. Befolkningen voksede med 300. Fabriksvirksomhed beskæftigede en Del Mennesker. I 1901 var der 1723 Indbyggere. Og Fremgangen fortsattes omend langsomt. I 1911 var der 1807 Indbyggere, i 1926 1913. Af Handel levede i 1911 382 Mennesker, af Haandværk og Industri 673. Beskæftiget ved Handel var i 1925 140 Personer, ved Haandværk og Industri da 238. I 1930 var Befolkningen i Tal naaet op paa 1989.

Nibe er en lille venlig, rolig By. Idyllisk ligger dens smaa Huse med de røde Tage med deres hvidkalkede Mønstre og de gule Skorstene, der rager op over Haverne. Ro og Fred vil nok præge Byen, til Silden maaske engang igen staar i Nibe Bredning, saa Kølen daarlig kan skære gennem Stimerne.

Nibe Bys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

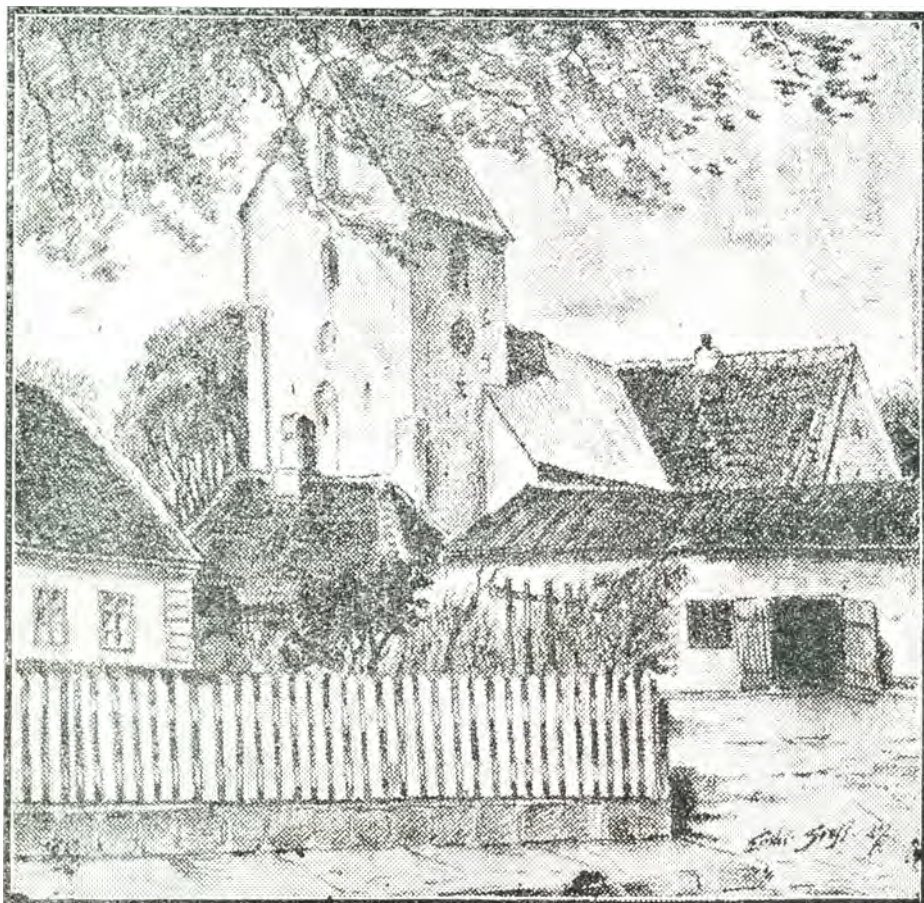
RASMUSSEN KAHR,
Borgmester.

MEDLEMMER AF NIBE BYRAAD er: Skoleinspektør J. J. Rasmussen Kahr, Borgmester, Cigarhandler J. P. Mathiasen, Købmand Ove Johansen, Urmager C. Schack, Cementstøber Fr. Mogensen, Avlsbruger Niels Laursen, Inkassator Acton Sørensen, Barbermester P. Christensen og Isenkræmmer N. H. Nielsen.

JENS JULIUS RASMUSSEN KAHR, Skoleinspektør, Borgmester, er født den 25. December 1875. Gift 1905 med Nielsine Bang. Lærereksamen, Tillægseksamen i Tysk, Aarskursus, Byraadmedlem, Borgmester 1933, Formand for Nibe tekniske Skole og Formand for sammes Bestyrelse, ansat som Skoleinspektør for Nibe Skolevæsen 1. Januar 1922.

NIBE KIRKE. Sct. Josts Kapel, som den oprindelig kaldtes, er opført senere end de fleste andre Kirker paa Egnen omkring Nibe By. Den stammer fra den første Halvdel af det 15. Aarhundrede, altsaa kun et Aarhundrede før Reformationen. Den er derfor en Murstenskirke i gotisk Stil. Oprindelig havde den 2 Korsarme, men den nordre er forlængst nedbrudt, hvorimod den søndre er bevaret uforandret. Foruden denne Korsarm bestaar Kirken af Koret, Skibet og Taarnet; i Skibet er en Døraabning, hvori er indsat en Dør af fint udført Smedearbejde, men den benyttes ikke. Indgangen til Taarnet er gennem en Dør paa Vestsiden. Kirken er 27 m lang og 11 m bred. Koret har 2, Skibet 4 og Sideskibet 2 Krydshvælvinger, og sidstnævnte har 2 Spidsbuer ind til Skibet. Døbefonten er af Granit i romansk Stil. Alterkalken er ligeledes gammel. Kirkens øvrige Inventar er fra den lutherske Tid.

I 1897 blev Kirken forsynet med nye Stole. De gamle stammede sikkert fra Tiden kort efter Reformationen. En af de gamle Stole havde Aarstallet 1588 med et Bomærke, bestaaende af et liggende græsk Kors og en opretstaaende Streg med 3 skraat nedadvendte Streger. 3 andre havde Aarstallet 1617, 1617 og 1619 med Bogstaverne J. H. S., A. P. D. og A. M. D.

Nibe Kirke.

Fra de gode Tider omkring 1700 stammer det meste af det, som findes i Kirken. Den rigt udskaarne Prædikestol, et Par Messing-Lysekrone, en fint forarbejdet Kaag, skænket af Jens Hurtigkarl, en jernbeslaaet Fattigblok, Messing-Døbefad og Smedejernsrækværket foran Alteret stammer sikkert fra den Tid. Det samme gælder Kirkens 3 tidligere Pulpiturer, hvoraf et lille, mellem Skib og Korsarm blev fjernet, da Stolene blev fornyet, og det andet i Vestenden af Skibet, da Orglet blev opsat 1861. Dette blev iøvrigt i den første Tid uden Honorar spillet af Skræder Chr. Beltoft. Det tredie og største Pulpitur langs Kirkens Nordvæg er endnu delvis bevaret.

I 1885 blev der over Alteret indsat et nyt Alterbillede af Anker Lund, som forestiller Jesus i Emaus, og det gamle Nadverbillede blev anbragt i Sideskibet, hvor ogsaa en Del af de gamle Stole og Billeder fra Pulpiturerne er anbragt. — I 1905

skænkede Købmand Chr. Christensen et nyt Taarnur til Kirken. Det gamle var ødelagt af Rust. Ingeniør Rudolf Christiani. Søn af Pastor Christiani, lod for en Del Aar siden Korets Vægge smykke med Kalkmalerier af Nadveren. Nibe Kirke ejedes efter Reformationen af Kronen, men 1683 afhændede denne Nibe Kirke og forskellige af Egnens andre Kirker til Friherreskabet Lindenberg.

Nibe Kirke maa have været et meget ringe Aktiv, thi den aarlige Indtægt be- regnes kun til 8 Tdr. Hartkorn a 25 Rdl., medens Vokslev Kirke ansættes til 27 Tdr. Hartkorn a 25 Rdl. Da Loven om Kirkernes Overtagelse af Menighederne udkom, gik Nibe Kirke fra Lindenberg over til Byen, en Forandring, som vist ikke voldte Ejeren af Lindenberg hverken Suk eller Sorg.

I de sidste Aar, siden Pastor Bondesen kom til Byen, er der foretaget flere For- andringer og Forbedringer. Prædikestolen har faaet en heldigere Plads ved den øverste Korbue. Pladsen foran Alteret er bleven større, hvad der har medført, at Pulpituret langs Kirkens Nordvæg er bleven noget kortere. Det første Menigheds- raad, der valgtes i 1903 bestod af Fru Apoteker M. Nielsen, Fru Skræder Andersen, Lærer Færgeman og Bogholder Winding.

Da Nibe blev Købstad (1727), var Markus R. Alsing Sognepræst for Nibe og Vokslev Sogn. Han døde 1766. Præstegaarden, som laa i Vokslev, var brændt Aaret før og blev da flyttet til Nibe. Han blev efterfulgt af D. M. Hald, der døde 1780. Dennes Efterfølger var J. Reiersen til 1820, P. Tetens til 1841, P. Thomsen til 1858 og Ludvig Hass til 1869. Medens han var i Nibe var han Folketingsmand. S. Assens var derefter i Embedet til 1876 eller til 1880 og F. H. Christiani, der var Præst i Nibe i 40 Aar, til 1920. Hans Efterfølger blev Pastor Th. Bondesen.

TH. BONDESEN,
Sognepræst.

E. PETERSEN,
Organist.

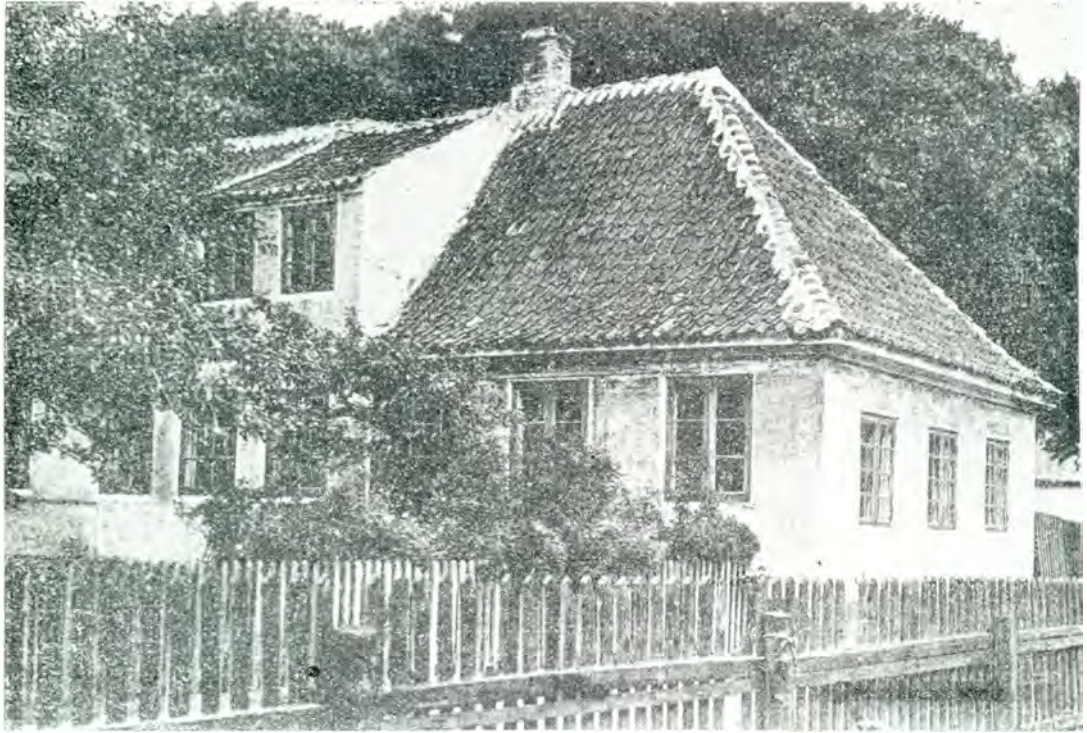

BJERRE KRISTENSEN.
Kordeg.

THEODOR BONDESEN, Sognepræst, cand. theol., er født den 21. Januar 1885 som Son af Sognepræst Eskild Bondesen og Hustru Mathilde Frederikke, født Steffensen. Gift 1919 med Petra Høgh Glistrup. Ansat som Sognepræst til Nibe og Vokslev 1921.

ELISABETH PETERSEN, Organist, er født den 15. Oktober 1878 som Datter af Købmand An- ders Chr. Petersen og Hustru. Udvidet Organisteksamen 1912, ansat som Organist ved Nibe Kirke 1903, ved Vokslev 1901.

AAGE NIELS BJERRE KRISTENSEN, Lærer, cand. phil., Kordeg., er født den 11. Januar 1896 som Søn af Lærer N. A. Kristensen og Hustru, født Bjerre. Gift 1923 med Ingeborg Karlshøj. Lærer 1917, cand. phil. 1919, Aarskursus 1917—28. Formand for Folkebiblioteket, Medlem af Menighedsraa- det, i Bestyrelsen for Hornum Herreds Lærerkreds.

Den gamle Skole.

NIBE SKOLEVÆSEN. I 1691 gjorde Kravet om en Skolebygning sig stærkt gældende. Og ved Tinget samme Aarstal som ovenanført idømtes der en Bøde paa 9 Mark for Ukvemsord, hvilket Beløb skulde anvendes til „et høytbehøvende Skolehus i Nibe By for fattige Børn“, ligesom der ogsaa ses i Tingbogen 1694 at være blevet idømt Bøde af 2 Rdl. til samme Formaal, senere anvendtes slige Beløb bl. a. til fattige Børns Skolegang eller til Skolehusets Reparation.

Megen Oplysning tragtede Flertallet aabenbart ikke efter, thi af Kommunens Regnskab for 1772 ses det, at Byens Skolelærer, Waage, fik en aarlig Løn af kun 10 Rdl., og at der var et Skolehus med 5 Fag, med Bilæggerovn, 3 Borde og 12 Bænke. I 1801 var Lærer E. Bachs Løn stegen til 30 Rdl. Inventar var omtrent det samme. Hjælpe midler var der ingen af. Skulde et Barn skrive, maatte Læreren skære ham en Pen af en Gaasefjer. Som Regel øvede de sig dog i at skrive Tal og Bogstaver med en Pind i en Kasse Sand. Luthers lille Katekismus og Pontopidans Forklaring benyttedes indtil omtrent 1814, da Balles Lærebog traadte i Stedet. I 1793 søgtes Skolen af 73 Børn, 53 Dreng og 20 Piger, saa det var nok mest de bedrestillede Børn, der var Elever. Af en Optegnelse om Børnenes Kundskaber ses, at Religionen tog den meste Tid, det var kun en Del af Børnene, som kunde regne, og kun et Barn var naaet videre end til ubenævnte Tal. I skriftlig Dansk var kun enkelte naaet til at afskrive efter en Bog. I 1814 fik Danmark en Skolelov, der paabød almindelig Skolegang, og denne blev da ogsaa gennemført her i Byen, og Skolen fik Lokaler i en Bygning paa Mellemgade, som tidligere beboedes af Sognepræst Reiersen. Her forblev den til 1901.

Da Kong Frederik den Sjette besøgte Nibe kort efter Sildefiskeriets Ophør, i

1832, besaa han ogsaa Skolen, og da Kongen forlod den, stødte han Hovedet mod et Lindetræ, som stod lige udenfor Døren. Træet staaer der endnu. Den første Lærer i den nye Skole var vist Lærer Justesen, der tillige var Kirkesanger. Han afløstes af sin Svigersøn, J. Lyngby, en af Tidens dygtigste og kundskabsrigeste Lærere. Han virkede som Lærer til sin Død i 1869, da havde han kort i Forvejen fejret sit 50 Aars Jubilæum. Lærerpersonalet var da steget til 3, hvoraf den ene, som nærmest ledede en lille Realklasse, var Kateket og Medhjælper for Sognepræsten. — Efter at der havde været flere hurtigt skiftende Kateketer, blev Embedet omdannet til et Overlærerembede, og den første Overlærer, der blev ansat kort før Lyngbys Død, hed L. Olsen. Han døde i 1880 og efterfulgtes af Krogh Jensen, der i 1886 blev flyttet til Holstebro. Tanken om en Realskole var imidlertid kommen op, og under Forhandlingerne herom vikarierede Højskoleforstander Refer, Sønderholm, i Embedet, I 1887 blev han beskikket som Skoleinspektør og vedblev at virke til 1922, da Embedet blev besat med den nuværende Skoleinspektør J. Kahr. Tredielærer ved Lyngbys Død var M. E. Nørgaard. Han fik Embedet som Andenlærer og Kordegn og T. B. Færgemann blev Tredielærer. Nogle Aar efter fik Frk. Povline Jensen, som i længere Tid havde ledet en kommunal Pøgeskole, fast Ansættelse. Disse 3 virkede ved Borgerskolen, medens det øvrige Lærerpersonale var ansat ved begge Skoler. Nørgaard afgik 1905, Frk. Jensen 1907 og Færgemann 1911. De efterfølgende Kordegne var J. Knudsen, Nygaard og Bjerre Kristensen. Det øvrige Lærerpersonale har været vekslende. Antallet var 10. Skolen ledes som før nævnt af Skoleinspektør, Borgmester J. J. Rasmussen Kahr.

RAAD-, TING OG ARRESTHUSET. Da Nibe 1545 fik sit eget Ting, laa dette inde i Byen, men den 3. August 1590 blev der givet Ordre til Lensmanden paa Aalborghus om at lade Nibe Ting flytte udenfor Byen, men dog indenfor Birket, fordi Folk mødte berusede paa Tingene, saa der holdtes stor Uskikkelighed og ond Tingfred. Det blev da flyttet norden for Byen under det Bakkedrag, hvor nu Plantagen findes. 1673 var Tinget dog atter inde i Byen, og denne Tilbageflytning synes allerede at være foregaaet før 1632.

Den ordinære Tingdag var Lørdag, men naar Lørdag var Helligdagen, foretoges Tingdagen; Lørdag den 29. September 1660, der jo var Mikkelsdag, holdtes der intet Ting, men derimod den følgende Mandag, og Mandag den 27. Mars 1662 holdtes Ting, fordi den foregaaende Lørdag var Vor Frue Dag, da der intet Ting holdtes. Paaskelørdag holdtes heller intet Ting.

Tinget holdtes endnu i 1682 under aaben Himmel, hvilket selvfølgelig medførte adskillige Ulemper; ikke sjældent maatte Retten suspenderes paa Grund af „Guds Veirig“, men det kunde dog ske, at man foretrak at forlægge Retsforhandlingerne indendørs. Den 12. Juni 1669 holdtes Tinget saaledes „formedelst Regn og Guds Veirig“ i Anders Rebslagers Hus. Tanken om Opførelse af et Tinghus var allerede fremme 1680, idet Retsbøde ses at være henlagt til denne Udgift, men man fik det vist ikke før 1687, og det var muligt kun en Stue i et almindeligt Hus, thi 1693 nævnes Anders Madsen i Tinghuset. 1694 idømmes flere Bøder, der anvendes til Tinghusets Reparation. 1672 toges der Synsvidne om, at „Tingstokkene til Nibe Ting var raadne, saa Rettens Betiente og Tinghørerne ikke kunde sidde paa dem uden Skade“.

Samtidig med, at Tingstokkene 1672 blev fornyet, blev der vist lavet et Arrestlokale i Nibe; det hedder nemlig i Synsvidnet angaaende Tinget: „Og eftersom megen Urolighed Nat og Dag i Nibe By med Hujen og Skrigen og andre Voldsforægt øves i Menigheden, og med Tyveri og Røveri øves tit og ofte, formedelst ingen Varetægt og Gemme i Menigheden findes, hvor saadanne Ufredsmennesker kan forvares indtil Lov og Ret haver haft sin Gænge, da er af Menigheden samtykt og bevilget et Blokhus med trende Rum maa opbygges og hensættes ved Kirkemuren, hvor Slynghborig stod tilform, hvilket Menigheden i Nibe sagde sig at ville bekoste

Raad-, Ting- og Arresthuset.

med sin tilbørlige Tilbehøring og holde vedlige til Menighedens Bedste, Fred og Rolighed dermed at stifte, Lov og Ret haandhæve og forsvare.“ Huset skulde være færdigt inden 6 Uger og Bekostningen paalignes Beboerne. 1707 var der Arrestlokale i Tinghuset og „Byens Tjener“ var Arrestforvarer.

Da Nibe By i 1727 blev Købstad, blev Herredsfoged for Hornum og Fleskum Herreder Søren Aagersen beskikket til Byfoged i Nibe, og Herredstinget, der da holdtes i Guldbæk, Øster Hornum Sogn, blev 1734 flyttet til Nibe. Fleskum Herred blev i 1845 skilt fra Hornum Herred. Hvor længe Aagersen fungerede, vides ikke, da de gamle Protokoller er brændt, men fra 1749—70 var D. Konradi Byfoged. Hans Efterfølger var J. L. Lübecher til 1776. Derefter fulgte H. Thornson til 1792, R. Basseseb til 1826, H. G. Kofoed til 1831, E. G. Lyngé til 1849, Justitsraad A. Petersen til 1861, Kancelliraad Hald til 1870, Preetzmann til 1879, Bagger til 1883, T. Hansen til 1889, Græbe til 1896, A. H. Dændler til 1904, A. Bierfreund til 1910 og Johan

Grove til 1917. Fra Embedet blev 1917 udskilt Stillingen som Borgmester, og det blev delt i to Embeder: Dommerembedet og Politimesterembedet. Førstnævnte blev besat med Chr. Andreasen og sidstnævnte med F. Leewy, og siden 1. April 1933 med Sagfører Fog-Petersen som Politimester.

Raad-, Ting- og Arresthuset er beliggende ved Torvet og er ombygget 1872 i to Stokværk af røde Mursten efter Tegning af Th. Arboe. Over den med Søjler smykkede Indgang staar: „Land skal med Lov bygge“. Det ejes af Amtet med $\frac{1}{3}$ og af Byen med $\frac{1}{3}$ og indeholder blandt andet Retssal, Byraadssal, Plads for Arrestanter og Arrestforvarerbolig. Politistationen, der ogsaa er beliggende ved Torvet, er opført 1919 af Arkitekt Packness.

S. FOG-PETERSEN,
Politimester.

SVEND FOG-PETERSEN, Politimester, er født den 18. Januar 1884 i Alslev ved Varde, som Søn af Sognepræst P. N. Petersen og Hustru Susanne Cathrine, født Fog. Gift 1913 med Marie Lyngby. Student fra Roskilde 1904, juridisk Kandidat fra 1911, Borgmester for Nibe By fra 1927 —1. April 1933, ansat som Politimester for Løgstør Købstad og Aars-Slet Herreder samt Nibe Købstad og Hornum Herred fra 1. April 1933

C. C. RÆVSKJÆR,
Politifuldmægtig.

CARL CHRISTIAN RÆVSKJÆR, Politifuldmægtig, cand. jur., er født den 31. August 1903 som Søn af Overportør N. C. Rævskjær og Hustru Marie, f. Ejstrup. Gift 1932 med Elise Johanne

Christensen. Student fra Sorø Akademi 1922, cand. jur. 1929, Assistent ved Københavns Amts søndre Birks Politikontor 1929—30, derefter Sagførerfuldmægtig, siden 1. Juni 1932 Politifuldmægtig hos Politimesteren i Nibe.

NIBE TOLDVÆSEN. Ved Forordning af 1. Januar 1673 blev Nibe By lagt i Konsumtion, og Byen kom i saa Henseende til at dele Skæbne med Løgstør, Sundby, Frederikshavn, Skanderborg, Hillerød og Rødby, hvilke Landsbyer derved kom et Skridt henimod Købstadsgruppen; men ganske vist et Skridt, som foreløbig kun medførte forøgede Byrder. Regeringen var nemlig bleven opmærksom paa, at Beboerne i disse Byer ikke levede af Bondenæring alene, men at de tildels havde Købstadnæring, og i disse for Statskassen saa trange Tider var saadanne Skatteobjekter kærkomne. Men Konsumtionsforordningen gav Anledning til en Mængde Ubehageligheder, forinden Afgiften rigtig kom i Leje.

Den 23. Januar 1673 blev der udmeldt 7 Mænd, som skulde gøre et Overslag over, hvad det vilde koste at indhegne Nibe med Plankeværk, saa at Adgangen fra og til Byen kunde kontrolleres. Mændene begyndte ved Byens søndre Ende ved Hjørnestolpen i Niels Nielsens Gaard og maalte derefter langs med Stranden til det nordligste Hus, hvilken Strækning udgjorde 750 Favne; fra det nordligste Hus mod Øst uden om Nibe Ting var 350 Favne; derpaa langs Bakken øst for Nibe og syd paa til Jens Koks Hus, 600 Favne, og derfra ned til Stranden, hvor Maalingen var begyndt, 120 Favne; ialt skulde der altsaa sættes 1820 Favne Plankeværk, hvori der skulde være 1 Port ved Stranden ved Toldboden, 1 Led ved Grysted Vejen, 1 Led ved Vokslev Vejen og 2 Porte ved søndre og nordre Ende af Landevejen gennem Byen. Omkostningen hertil ansloges til 1643 Daler 2 Mk. 12 Sk., men dette Beløb

var sikkert saa stort, at det dannede en Hindring for Planens Udførelse, hvorimod man i Stedet gjorde den Akkord med Generalkrigskommissæren Otto Powich, at Nibe By skulde betale den aarlige Konsumtionsafgift af 300 Rdl., som den var anslaaet til i Skattekommissionens Beregning, og den skulde saa være fri for at betale Konsumtion af det virkelige Forbrug. Løgstør skulde paa samme Maade betale 200 Rdl.

Er Nibe end ikke bleven indplanket, hvad næppe kan antages, blev der dog anbragt Bomme over Vejene til Byen, og ved Bommene var der posteret Konsumtionsbetjente for at opkræve Afgift af alt, hvad der blev ført til Byen: Korn, Lyng,

Toldbygningen i Nibe.

Brænde, Kreaturer, Faar o. s. v. Fra 1. Januar 1674 til 31. December 1674 bortforpagtedes Konsumtionen til et Konsortium, bestaaende af Landsdommer Peder Lercke, Amtsskriver Mogens Willumsen og Konsumtionsforvalter i Aalborg Christen Clausen Høg. De gjorde højeste Bud paa Konsumtionen i Aalborg, Sundby, Nibe og Løgstør, nemlig 8500 Rdl. Straks, da de overtog Forpagtningen, lod de forbyde alle Adgange til Nibe paa nær to, og ligeledes alle Adgange fra Fjordsiden med Undtagelse af ved Toldboden, og i den efterfølgende Tid huserede deres Betjente, bl. a. deres Fuldmægtig Ludvig Herdordt i Nibe med Husundersøgelse, der medførte, at en Mængde Personer, der det foregaaende Aar havde ladet formale Korn og Malt for at have lidt Vinteroplag, nu blev tiltalte og dømt for Konsumtionssvig og derhos lik deres Oplag konfiskeret, ligesom Præsten Hr. Niels Pedersen ogsaa blev dømt til 100 Dalers Bøde, fordi han uden Forevisning af Kopulationsseddel havde viet et Par Folk. Bedre blev det, da en Nibing, Delefogden til Aalborghus, Peder Justsen Schønning — der havde faaet udvirket kgl. Bevilling af 3. November 1674, hvorefter der ikke skulde svares Konsumtion af ferske Sild — forpagtede Konsumtionen i Nibe for 300 Rdl., selv om det heller ikke gik helt af uden Strid med Beboerne. Da han saaledes en Gang tilligemed sine Folk vilde inkvirere om ufortødt Gods hos

Peder Christensen Binderup, satte Peder Binderup og hans Hustru Inger Bjørnsdatter sig til Modværge, og Inger, der synes at have været en Type paa en Nibekvinde, pryglede Konsumtionsforvalteren og kastede en af hans Folk omkuld paa Gulvet. — Efter at Peder Schønning havde været Komsutionsforvalter et Par Aar, blev Stillingen overtaget af Birkefoged Knud Pedersen, og saa kom der mere Ro i Forholdene, hvilket vel ogsaa tildels var en Følge af, at Folk havde vænnet sig til denne ubehagelige Afgift.

Konsumtionsbetjentene var ildesete, og man satte en Ære i at narre dem. Der er et Utal af Historier om Brydninger mellem Tolderne og Beboerne. Saaledes fortælles at en Bondekone en Dag vilde smugle nogle Æg ind ad Sønderbom; hun havde dem i et Tørklæde skjult under sit Tøj. Tolderen opdagede ikke noget og lod hende passere. Men straks efter løsnedes Tørklædet, og Æggene begyndte at glide ned paa Vejen. Tolderen, der var en Spøgefugl, raabte da til hende: „Mutter, Mutter, hun lægger Æg! Kom tilbage, her er Reden!“ Den stakkels Kone maatte tilbage og aflevere de Æg, hun havde i Behold.

M. CHR. LORENZEN,
Toldassistent,

Toldbygningen, der ligger ved Jernbanestationen er udvidet i 1878 med et større Pakhuslokale. I Aaret 1903 blev Toldstedet nedlagt og Toldforretningerne overdroges derefter til en Toldassistent, der fik anvist Tjenestebolig i en paa 1. Sal s. A. indrettet Lejlighed. Ejendommen ejes af Nibe Kommune.

MARTIN CHRISTIAN LORENZEN, Toldassistent, er født den 2. Decbr. 1868 i Thisted som Søn af Slagterm. H. Th. Lorenzen og Hustru Ane Marie, født Harbo. Gift 21. Septbr. 1900 med Petrine Damgaard. Har været Medlem af Nibe Byraad, Formand for Amtssygehuset, Formand i Huslejenævnet, Medlem af Menighedsraadet, Kirkeværge, Amtssygehusets Regnskabsfører.

NIBE HAVN. Da Nibe var vokset op og bleven til Købstad, var det fordi Byen laa heldigt for Fiskeriet, og ikke fordi dens Beliggenhed var gunstig for Skibsfart og Handel, thi da skulde den have været anlagt ved Klitgaard, som ligger ved Hoveddybet gennem Limfjorden. Den smalle Rende ind til Byen og videre til Halkær var tilstrækkelig dyb til Datidens fladbundede Fiskekaage, og der var til dem lagt 4 stensatte Broer fra Stranden ud til dybere Vand; men der var ingen Anlægspladser for Skibe; de maatte blive liggende ude ved Klitgaard, og Varerne lægtes med Kaage fra og til Land. Næsten alle Varer førtes i den Tid ad Fjorden, thi Vejforholdene var højst tarvelige. Det var i Fiskertiden med Sild og Korn fra Byen, og Salt, Tjære, Hamp og Tøndestaver til denne.

Dermed var man tilfreds i Fiskeriets Dage, men Vandstanden i Løbet blev stadig mindre. De finere Tangarter, som før Aggerkanalens Gennembrud var fremherskende, blev efterhaanden afløst af den lange Bændelorm, der lægger sig i store Flager paa Overfladen af Vandet og gør Sejladsen meget besværlig, men for godt et halvt Aarhundrede siden kunde dog Sejlskibe, en Gang endog en mindre Damp, naa op til Sebber Bredning. I 1852 da Kong Frederik den Syvende og Grevinde Danner gæstede Nibe, maatte de sejles ind til Byen i den flotteste af Fiskekaagene.

Trangen til en Havn ved Byen blev dog stadig større, og endelig blev der for Alvor taget fat paa Sagen. Der var to Partier, et Nordparti med Agent Wibroe og Konsul S. Færch i Spidsen, og et Sydparti, der førtes af Købmændene Foldberg og

L. Petersen. Det første Parti vilde have Havnen lagt saa langt som muligt mod Nord ad Klitgaard til, det andet vilde have den trukket mod Syd, lige ud for Byen. Det sidste Parti sejrede, og der blev da i 1865 bygget to Moler i nogen Afstand fra hinanden og forbundne med en Dæmning med Bolværk. Paa Vestsiden af Løbet blev der opført en Skærm af Tømmer og Brædder, som skulde danne et Værn mod de Tang- og Dyndmasser, som Vestenvinden ellers vilde føre ind i Havnen. Molerne og Havnedæmningen afgrænsede et større Vandareal, den saakaldte Mølledam. Der blev gjort Forsøg paa at udpumpe Vandet, men Forsøget mislykkedes, det viste sig, at der, som iøvrigt paa mange andre Steder ved Stranden, er Kildevæld i Bunden. Nu er imidlertid det meste opfyldt ved paakørt Affald. Skærmen kunde dog ikke helt værne Havnen, og en lille Mudderpram var i stadig Virksomhed. Det gik nogenlunde saa længe D. F. D. S. lod Damper gaa ind til Byen, thi dennes Skrue rørte op i Mudderet, som førtes bort med Strømmen. Men da D. F. D. S. hørte op med at anløbe Nibe, fik Mudderet Lov til at ligge i Ro. Saa blev der i Aaret 1904 ved Statens Hjælp foretaget en Uddybning af Havn og Sejløb til en Dybde af 13 Fod, og Havnen forstærket ved en Anlægsbro. Tang og Mudder vedblev dog stadig at være en Plage, og 1926 maatte der atter foretages en Opmudring, der paany gav en Dybde af 13 Fod.

O. JENSEN,
Havnefoged.

OLE JENSEN, Havnefoged er født den 2. Maj 1859 som Søn af Skipper Søren S. Jensen og Hustru Caroline, født Gravesen. Gift 1887. Skipper i Aalborg 1887—1902, Skipper i Nibe 1902—1905, Lods fra 1911, Havnefoged.

JERNBANERNE I NIBE. Kort efter at man havde faaet Sebbersundbroen i Orden, begyndte Tanken om en Jernbane at dukke frem. I Begyndelsen laa den i Svøb, men som Tiden gik, kom den frem for Alvor. Der var dog delte Meninger om Banens Retning. Der var navnlig Frygt for, at en Bane til Aalborg vilde skade Næringslivet, og der var derfor Røster fremme om at faa en Forbindelse syd paa til Aars. I en Sag som denne var det jo imidlertid ikke Byens Befolkning, som havde den afgørende Stemme, men det var mere Oplandet, og til Slutning Lovgivningsmagten, der skulde fælde sin Dom og træde støttende til med Statstilskud. Som Afslutning paa Drøftelserne blev det vedtaget at føre Banen fra Aars til Nibe og derfra til Statsbanen ved Svenstrup. Et Tilbud fra Fabrikant Binch om et Tilskud paa 10,000 Kr., hvis Banen kom til Godthaab, bevirkede, at den blev ført dertil gennem en mager Hedeegn i Stedet for til Sønderholm og Restrup, hvad næppe var en Vinding. I 1896 var man naaet til Ekspropriation af Jorderne og til Bestemmelse om Beliggenheden af Stationerne. — Paa begge Sider af Nibe gaar Banelinien nær Stranden, og Stationen blev ogsaa lagt der midt for Byen. I 1899 var Anlægget færdigt, og Banen blev indviet i Juli Maaned. Noget senere skete der en Forlængelse fra Aars til Hvalpsund, ogsaa med Henblik paa bedre Forbindelse med det frugtbare Salling. I 1927 var man naaet til at faa et Havneanlæg ved Hvalpsund og en Færge, som kan overføre Jernbanevogne og Biler.

CHR. MØLLER,
Stationsforstander.

CHRISTEN MØLLER, Stationsforstander, er født den 29. August 1890. Ansat 1. Maj 1907, Assistent 1. Maj 1912, Stationsforstander 1. Januar 1923 i Vegger, Stationsforstander i Nibe fra den 1. Oktober 1926.

MELCHIOR MARINUS ANDERSEN, Trafikassistent, er født den 18. Maj 1900. Ansat som Trafikassistent i Nibe.

NIBE POSTKONTOR En privat Post var oprettet mellem Aalborg og Nibe, og den 8. Oktober 1810 fik Entreprenøren for denne Ansættelse som Postekspediter med en Løn af 40 Rdl. af Postkassen for de kongelige Breves Besørgelse.

En kongelig Postekspedition oprettedes den 1. Juli 1844. Fra 1. Januar 1845 var Lønnen 400 Rdl.; 1. April 1852 var Postkontoret i 3 Kl., 600 Rdl.; 1. September 1870 var Postekspeditionen i 4. Lkl. 600 Rdl.; 1. Oktober 1889 i 15. Lkl., 1600 Kr.; 1. September 1902 1800 Kr.; 1. Juli 1908 i 16. Lkl.; 1. April 1915 i 17. Lkl.; 1. Oktober 1919 i 6. Lkl.

Af Postmestre har været følgende: Konsumtionskasserer Christian Kolwig, ansat den 8. Oktober 1810, død den 23. Oktober 1819; Byskriver og Konsumtionskasserer Karelius Arntzen 13. November 1819, død den 24. December 1843; Opsynsmand ved Befordringsvæsenet Jens Christian Jensen 1. Juli 1844, død 1. September 1847; Heinrich Christian Ludvig Raastrup (Postskriver i København) 1. Januar 1848, død den 2. Marts 1870; Christian Schou (kst. Telegrafassistent) 1. Oktober 1870—31. Marts 1906 (Afsked); Michael Lauesen Ultzon (Postekspedient) 1. Maj 1906—31. Maj 1912; Olaf Arikur Nielsen 1. Juni 1912—31. Oktober 1921; Carl Agerbek Frederik Würtzen Kjeldgaard fra 1. November 1921.

W. KJELDGAARD,
Postmester.

CARL AGERBEK FREDERIK WÜRTZEN KJELDGAARD, Postmester, er født den 21. Marts 1872 som Søn af Købmand Chresten Kronborg Kjeldgaard og Hustru Christiane Henriette, født Würtzen. Gift 1903 med Ida Jensine Margrethe Fris-Trampenberg. Postmester i Nibe siden 1921. Medlem af Nibe Skatteraad.

ALBORG AMTS SYGEHUS I NIBE. Nibe var oprindeligt et Fiskerleje, hørende til Vokslev Sogn. I 1727 gav Frederik den Fjerde Byen Købstadsprivilegier. I Nibes Byvaaben findes tre Sild og ovenover dem en Fisker. Nibes Glansperiode falder sammen med Limfjordssildens. I gamle Dage stod Silden i tætte Stimer i Nibe Bredning, der var Tider, da en Ol Sild kunde faas for $1\frac{1}{3}$ Skilling, og det skal være hændt ikke saa sjældent, at et Læs Sild gik af for en Flaske Brændevin for blot at blive Sildene kvit.

Maaske er det ikke helt tilfældigt, at denne gamle By, som efter Sildens Flugt har ført en meget tilbagetrukket Tilværelse, først for ca. 30 Aar siden naede at faa

et Sygehus i moderne Forstand. Før den Tid eksisterede vel „det gamle Sygehus“ — der nu benyttes som Alderdomshjem —, men hele dets Indretning var i høj Grad primitiv og svarede kun i ringe Grad til, hvad man nu om Stunder forstaar ved Begrebet Sygehus. Det bestod af en enetages Bygning beliggende Syd i Byen ved Landevejen til Løgstør, og var vist oprindelig en privat Ejendom, som Amt og By saa overtog og drev baade som Epidemisygehus og som almindeligt medicinsk-kirurgisk. Man forstaar, at Forholdene kun var lidet tilfredsstillende, og at det derfor var saare naturligt, at Nibe Kommune i Forening med 19 Landkommuner i Aaret

Amisshygehuset i Nibe.

1906 rettede en Opfordring til Aalborg Amtsraad om at faa bygget et nyt Sygehus i Nibe. Forhandlingerne herom stod paa til Efteraaret 1909, og først da vedtoges det at bygge det nuværende Sygehus, der toges i Brug 1. Januar 1911 og saaledes er Amtets yngste Sygehus.

Sygehuset er opført af Arkitekt, Palæforvalter Hother Paludan, Aalborg. Dets Opførelsessum var ca. 90,000 Kr. Af dette Beløb betalte Nibe By 6000 Kr. samt skænkede Grunden. Hver Seng staar i ca. 4000 Kr. Sygehuset, der er højt beliggende paa søndre Bakke, med Udsigt ud over Fjorden, bestaar af følgende Bygninger, alle opført af hvide Mursten og tækkede med røde Teglsten: Den medicinsk-kirurgiske Afdeling med 21 Senge, nord derfor Epidemibygningen med 10 Senge, Vaskeribygningen m. m.

Hovedbygningen, der ligesom de øvrige Bygninger er bygget i Retning Øst—Vest med Facaden vendende mod Syd, huser i Stueetagen 4 Sygestuer, 2 1-Sengs og 2 4-Sengs samt Lægeværelse og Værelse for den ledende Sygeplejerske m. m. og en rummelig Vestibule, hvorfra man har Adgang til Operationsfløjen, der strækker sig i nordlig Retning og indeholder en stor Operationsstue m. m. samt en Celle. I Fløjen er der endvidere Opgang til Loftsetagen, hvor der findes 2 2-Sengs Stuer, der i Reglen bruges til dermatovenerologiske Patienter samt ialt 5 Værelser for Funktionærerne og 2 store Loftsrum.

I Epidemibygningen findes i nordre Side en gennem Bygningens fulde Længde løbende Korridor, der har Adgang saavel fra Øst- som Vestenden af Bygningen. — Den er paa Midten afdelt i to Halvdele ved en Dør, adskillende to Afdelinger. Der findes 6 Sygestuer med normeret 10 Senge samt Værelse til Sygeplejersken og en mindre Operationsstue m. m. Medens Sygehuset oprindeligt havde Gasbelysning og Gasbadeovne, er det nu overalt forsynet med elektrisk Lys og Varmtvandsanlæg. — Ogsaa paa anden Vis er der i Aarenes Løb indført Forbedringer. Saaledes er der i 1923 anskaffet — dels ved frivillige Bidrag, dels ved Tilskud fra Amtet — en Sygeautomobil til Afløsning af en meget veltjent Sygevogn. Endvidere er der anskaffet ialt 9 Ekstrasenge. Ved Sygehuset er ansat en Sygehuslæge, som for Tiden er Axel Voss, samt en Oversygeplejerske.

A. VOSS,
Sygehuslæge.

AXEL VOSS, Sygehuslæge, er født den 19. Juli 1884 som Søn af Gaardejer Johan Ernst Voss og Hustru Marie J. H., født Christensen. Gift 1914 med Hertha Angelica Aarup. Medlem af Aalborg Amts Lægeforening. Ansat som Sygehuslæge ved Nibe Sygehus.

TH. M. NIELSEN,
Oversygeplejerske.

THORA MARIE NIELSEN, Oversygeplejerske, er født den 22. September 1890 i Ullerup Sogn ved Fredericia. Elev paa By- og Amtssygehuset i Fredericia, paa Finsens Lysinstituts Røntgenafdeling i 1½ Aar, paa Hornsyld Sygehus som Operationssygeplejerske i 6 Aar, Oversygeplejerske ved Nibe Sygehus siden 1930.

J. P. JEPSEN,
Bestyrer.

DE GAMLES HJEM I NIBE er oprettet den 1. Februar 1911 i det gamle Sygehus. Hjemmet, der har Plads til 12 Beboere, huser for Tiden 9 gamle Mennesker samt Bestyreren J. P. Jepsen.

JENS PETER JEPSEN, Bestyrer, er født den 9. December 1875 som Søn af Gaardejer Jørgen Jepsen og Hustru Maren Marie Jepsen. Gift 1900 med Marie Jepsen. Uddannet som Murermester, Bestyrer af „De gamle Hjem“ i Nibe siden 1925.

NIBE ANDELSELEKTRICITETSVÆRK. I 1918 blev der holdt flere Møder ang. det daværende Elektricitetsværk, som bestod af en lille Maskine til Forbrugerne, men Stillingen var dog ret vanskelig, dels paa Grund af Omflytning til og fra forskellige Pladser.

I 1919 holdtes der flere Møder, hvor det forsøgtes at starte et stort Værk for Byen. Der opstod derved to Partier, et for Højspænding og et for Lavspænding, sidsnævnte Parti var Købmand Toft Talsmand for. Partiet for Højspændingsværket gik endda saa vidt, at det allerede havde lavet Love og stiftende Generalforsamling,

men Partiet for et Værk for Byen afholdt trods alt ogsaa en Generalforsamling, hvor det blev vedtaget at bygge Værket uden Hensyn til Partiet for Højspænding, og startede ved et Møde den 14. Juli 1921 med følgende Bestyrelse: Købmand Johan Toft, Th. Simonsen, J. Petersen, O. Schults og N. Holmen, og begyndte med en Indtegning af 800 Lampesteder paa ca. 60 Andelshavere, og allerede efter 1 Aars Virksomhed stod Værket med 244 Forbrugere, deraf 170 Andelshavere med ca. 2700 Lampesteder og 60 HK. Motorer, og i Aar (1933) er der 5000 Lampesteder og 140 HK. Motorer. Anlægssummen for selve Værket var ca. 125,000 Kr. Med Nyanskaffelser er det

oppe paa 185,000 Kr. Prisen for Lys var til at begynde med 1 Kr. 25 Øre, og i Dag er den nedsat til 45 Øre for Lys og 25 Øre for Kraft, dog med en yderligere Rabat efter Forbrugets Størrelse helt ned til 12 Øre. Værket har vist sin Levedygtighed, og den store Fremgang med bl. a. nye Udvidelser i det kommende Aar, skyldes for en stor Del Værkets energiske Leder, Købmand Joh. Toft. Værket ledes til daglig af Bestyrer Mark. Den nuværende Bestyrelse bestaar for Tiden af følgende: Joh. Toft, Formand, Th. Simonsen, C. Petersen, P. Frederiksen og J. Petersen.

JOH. TOFT,
Købmand.

L. MARK,
Bestyrer.

JOHAN TOFT, Købmand, er født den 25. Januar 1881 som Søn af Købmand J. C. Toft og Hustru. Gift 1909 med Laura Hauerslev. Formand for Nibe Andels elektricitetsværk.

LARS MARK, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 11. Oktober 1887 som Søn af Landmand Jørgen Mark og Hustru. Gift 1930. Maskinisteksamen i København 1913, ansat som Bestyrer ved Nibe Andels elektricitetsværk.

NIBE SYGEKASSE er stiftet den 1. Februar 1865 med ca. 100 Medlemmer. Sygekassen blev statsanerkendt 1. Januar 1896. Kassen blev 1910 sammensluttet med Arbejderforeningens Sygekasse og har nu ca. 1100 Medlemmer og en Formue paa 20,000 Kr., foruden et urørligt Grundfond paa 3000 Kr.

Bestyrelsen bestaar for Tiden af: Cigarhandler Mathiasen, Formand, Ølhandler Kvist, L. I. Larsen, M. Højgaard og Jens Jørgensen. Den daglige Ledelse forestaas af Forretningsfører Chr. Ivarsen.

JOHANNES PETRÆUS MATHIASEN, Cigarhandler, er født den 15. November 1884. Gift med Marthine Mathiasen. Formand for Nibe Sygekasse, Ministeriets Repræsentant i Aalborg—Hvalpsund Banen, Næstformand for den lokale Afdeling af „Dansk Arbejde“, Formand for Udvalget for Amtssygehuset, Vurderingsmand til Ejendomsskyld, Suppleant til Skatteraadet.

CHRISTIAN IVARSEN, Forretningsfører, er født den 18. Oktober 1900 som Søn af Postbud J. Chr. Ivarsen og Hustru Martine, født Hollesen. Gift 1924 med Minna Ivarsen. Uddannet paa Sagførerkontor, nu Forretningsfører for Nibe Sygekasse. Formand for Nibe Bold- og Cricketklub og Medlem af Bestyrelsen i Nibe Musikforening.

CHR. IVARSEN,
Forretningsfører.

Apotekets nuværende Bygning.

NIBE APOTEK. Den første Bevilling paa at drive Apotek i Nibe blev udstedt til Georg Filip Hertzberg den 2. November 1804. — Da han imidlertid efter flere Aars Beløb ikke havde gjort Brug af Bevillingen, og der trængtes til et Apotek i Nibe, fik han Meddelelse om, at saafremt han ikke vilde benytte Bevillingen, skulde denne overgives til en anden. Da Hertzberg var flyttet til Norge, ønskede han ikke at bruge Bevillingen, og

denne blev givet til Apoteker i Vordingborg W. A. Resch, som anlagde Apotek paa Hjørnet af Mellemgade og Algade. W. A. Resch, der døde som Toldassistent i Nibe, solgte 1816 Apoteket til Jens Jacobsen, der imidlertid gik fallit 1822. Ved Bevilling af 15. August 1823 blev Nibe Apotek overdraget til O. F. Ramsing, der i 1832 tillige fik Bevilling paa at drive en Filial i Løgstør. 1836 solgte han begge Apoteker til F. V. Aabye og Købesummen for dem begge var 13,000 Rdl. 1846 solgte Aabye dem til C. P. Høygaard for 17,500 Rdl. Han overdrog 1874 Apotekerne til sin Søstersøn A. M. Nielsen. Den 5. Marts 1904 søgte A. M. Nielsen om Tilladelse til at forpagte Apotekerne til sin Søn Chr. P. Høygaard-Nielsen, der selv overtog Apoteket i Nibe 1922. Inden Sønnens Overtagelse af Apotekerne i 1904 havde A. M. Nielsen dog faaet Tilladelse til at sælge Løgstør Filialapotek som et selvstændigt, reelt privilegeret Apotek.

Den gamle Apoteksbygning blev nedrevet 1880 og en ny 2 Etages Bygning opførtes, desuden foretoges i 1903 en Tilbygning ligeledes i 2 Etager. Til Nibe Apotek er knyttet Haandkøbsudsalg i Vægger og Øster Hornum.

CHRISTIAN PETER HØYGAARD-NIELSEN, Apoteker, er født den 12. Februar 1878 som Søn af Apoteker A. M. Nielsen og Hustru Palma, født Lunøe, Nibe. Gift 1903 med Anna Holm. Discipel i Nibe Apotek 1894—96, Aarhus Løve-Apotek 1896—98, Medhjælpereksamen 1898 (I. Karakter m. Udm.), Kadateksamen 1900 (I. Karakter), Gærings-fysiologisk Kursus hos „Hjorth & Bendixen“, 1/2 Aar paa kemiske og bakteriologiske Laboratorier i Tyskland, ansat paa Nørrebro Apotek, København, 1900—02, paa Nibe Apotek fra 1903, Forpagter af Nibe Apotek 1904—22, derefter Ejer af samme. Medlem af Nibe Byraad fra 1909—17, folkevalgt Borgmester i Nibe 1917—21, tidl. Medlem af Aalborg Amts Skoleraad og Næstformand i Nibebanens Repræsentantskab, Medlem af Aalborg Amts Planningsforening 1927—32, Formand for Nævningetinggrundlisteudvalget for Nibe Købstad, Overligningskommisær for Nibe Købstad, Medlem af Direktionen for Nibe Bys og Omegns Sparerkasse, Formand i Bestyrelsen for A/S J. Petersens Fabriker, Formand for Nibe Understøttelsesforening, Fmd. for Bestyrelsen for „Dansk Arbejde“s Nibe Afd., Fmd. for Danmarks Apotekerf.s Aalborg-Hjørring Kreds 1929—32, Medl. af Best. for Danmarks Apotekerf. 1932.

HØYGAARD-NIELSEN
Apoteker.

SPARE- OG LAANEKASSEN FOR NIBE BY OG OMEGN. Tanken om at oprette en Sparekasse i Nibe er udgaaet fra den nu opløste „Borgerlige Forening“, der paa sin Generalforsamling den 8. November 1866 vedtog at henvende sig til tre af Byens agtede Borgere, nemlig Agent Wibroe, Købmand Foldberg og Forligskommissær Mørup med Anmodning om, at disse tre Mænd vilde „anvende deres vægtige Indflydelse paa at fremme en Sag, der saa almindelig antages for at ville blive af stor Betydning for Byen“. Den endnu bevarede Skrivelse af 10. November 1866 er for Bestyrelsen for den borgerlige Forening undertegnet af Malermester J. J. Køfoed, Købmand J. Michelsen og Førstelærer L. Olsen og er stilet til Mørup, og denne, Foldberg og Wibroe indbød derefter en Del ansete Mænd fra By og Land for at drøfte Sagen. Dette Møde fandt Sted den 23. November, og man enedes om at oprette en Sparekasse for Nibe By og Omegn. Det ses af den over Mødet optagne Protokol, at Tanken om ogsaa at drive Bankvirksomhed har været drøftet, idet der udtrykkelig bemærkes, at Sparekassen ikke skal forbindes med „nogen Diskontoforretning“. Som Grundlag for Statutterne fulgte man væsentlig de for Aalborg Sparekasse gældende med enkelte Ændringer, navnlig m. H. t. Rentefodens Størrelse. — Denne fastsattes for Indlaan til 3 a 4 pCt. under Hensyn til Indlaanstiden og Summens Størrelse, og der valgtes en Bestyrelse paa 5 Medlemmer, der skulde udarbejde Love og sørge for at opnaa de Sparekasserne sædvanlig tilstaaede Begunstigelser. I det hele handledes der med prisværdig Hurtighed og Beslutsomhed, hvilket finder et typisk Udtryk i, at Mødet som sidste Punkt paa Dagsordenen vedtog: „Fra først kommende Onsdag modtager Bestyrelsen Indskud mod Interimsbevis.“ De første Kontordage har vistnok været afholdte i Bestyrelsens Hjem, navnlig hos Mørup, der ses at have administreret Bogholderiet, indtil der fra 1. Juli 1867 ansættes en lønnet Bogholder, Kæmner N. C. Jacobsen, der for den beskedne Lønning af 100 Rdl. aarlig skulde føre Bøgerne og levere Lokale med Lys og Varme. Kæmner og Købmand Jacobsens Ejendom var beliggende paa Søndergade, og her havde Sparekassen Lokaler indtil 1900, idet dog allerede i 1871 ogsaa Butiksljigheden blev indtaget til Sparekassens Brug, samtidig forhøjedes Vederlaget for Bogholderforretningerne og Lejen til 400 Rdl. aarlig. Naturligvis maatte Sparekassen, efterhaanden som Ekspeditionernes Antal forøgedes, udvide Kontortiden, fra 1891 saaledes til 3 Dage ugentlig, og fra 1901 var den daglig tilgængelig for Publikum. I 1899 erhvervedes en Byggegrund paa Skomagergade, hvor den nuværende Bygning opførtes efter Planer af Arkitekt Axel Møller.

Sparekassens nuværende adm. Direktør er Købmand C. Th. Simonsen. — Den nuværende Direktion bestaar desuden af Apoteker Høygaard Nielsen, Købmand Niels Jensen, Gaardejer P. Pinstrup, Djørup, og Gaardejer Knud Buus, Molbjerg.

Tilsynsraadet bestaar af: Fabrikant J. Petersen, Formand, Partikulier Chr. Thorn, Nibe, Amsraadsmedlem Anders Christensen, Nyrup, Gaardejer Peter F. Larsen, Hylstedgaard, Gaardejer Anton Buus, Blære, Partikulier Hans Pallesen, Sebbesund, og Sognefoged, Gaardejer Simoni Kjølby, Vokslev.

Sparekassens Bogholder er E. Qvistorff.

CARL THEODOR SIMONSEN, Sparekassedirektør, er født den 15. Marts 1868 som Søn af Købmand Carl Simonsen og Hustru. Gift 1895 med Laura Klitgaard. Direktør for Sparekassen for Nibe By og Omegn, Kasserer i Nibe Andelselektricitetsværk.

NIBE OG OPLANDS BANK A/S. stiftedes den 31. Marts 1910 ved at Bankkomiteen og Hovedbankerne i Forening tegnede en Aktiekapital paa 60,000 Kr., og Banken overtog derefter den i 1908 sammenbrudte Banken for Nibe og Omegns Aktiver fra 1. April s. A. Bankens første Bestyrelse var Borgmester Bierfreundt, Folketingsmand P. P. Pinstrup og Baron Gyldenkrone Rysensten til Lundbæk, og som Direktør valgtes Købmand Chr. Hauerslev.

I 1923 blev Aktiekapitalen ved Velvillie fra Aktionærernes Side solgt til Byens og Egnens Befolkning, og samtidig blev den udvidet til 120,000 Kr. Den nuværende Bestyrelse er P. P. Pinstrup, som altsaa har været i Bestyrelsen siden Bankens Start, samt Købmændene A. C. Ditlevsen og Ove Johansen. Direktør Hauerslev døde i 1921 og blev afløst af M. C. Hostrup, som havde været Bogholder i Banken fra den 1. April 1910.

Banken har i Aarenes Løb søgt at genvinde den Tillid, som den forrige Bank satte over Styr, samt at konsolidere sig, og at dette nogenlunde er lykkedes, viser de aarlige Regnskaber og at Banken nu har ca. 270,000 Kr. i Reserver.

MARTINUS CHR. HOSTRUP, Bankdirektør, er født den 2. Juni 1875 som Søn af Postpakmester J. P. Hostrup og Hustru Emilie, født Bøghalle. Gift 1916 med Emma Nørgaard. Ansat som Direktør for Nibe og Oplands Bank i Nibe.

A. JØRGENSENS TRÆVAREFABRIK A/S., NIBE. I 1890 begyndte Kæremager Anton Jørgensen Kæremagervirksomhed i Nibe og arbejdede som saadan til 1904, da han udvidede Virksomheden til at omfatte forskellige Slags Trævarer bl. a. Klædebøjler, Høstartikler m. m.

I 1930 købte Jørgensen det store Fabrikkompleks, hvor Nibe Emballagefabrik havde haft til Huse, og flyttede sin Virksomhed hertil. Samtidig med Flytningen og

A. Jørgensens Trævarefabrik A/S.

Udvidelsen paabegyndtes Fabrikation af Emballage, Trillebører, Legetøj m. m., saaledes at Fabrikationen er meget alsidig.

Aktieselskabet oprettedes 1930.

For Tiden beskæftiger Virksomheden, der er i stadig Fremgang, 12 Mand.

ANTON JØRGENSEN, Fabrikant, er født den 7. November 1866 i Kjeldal i Ejdrup Sogn som Søn af Hjulmand Jørgen Pedersen og Hustru Anna P. — Kæremagerlærling

A. JØRGENSEN,
Fabrikant.

KNUD NIELSEN,
Fabrikant.

J. PETERSEN,
Fabrikant.

1885—87, rejsende Svend fra 1887—90, Kærlmagermester i Nibe 1890, Fabrikant fra 1904, siden 1930 Leder af Fabriken og Direktør for Aktieselskabet. Tidl. Medlem af Bestyrelsen for Nibe Haandværkerforening, Medsiifter og tidl. Medlem af Bestyrelsen for Grundejerforeningen i Nibe.

LIMFABRIKEN „LIMFJORDEN“ er grundlagt 1917 under Navnet H. E. Hansens Fabrikker. Fabriken fremstiller den landskendte „Ima H. J. H. Læderlim“, som fremstilles af Affald fra danske Huder, som Fabriken modtager fra danske Læderfabrikker. Produktet er saaledes 100 Procents dansk Arbejde. Limen fremstilles af 1. Kl.s Materialer paa moderne Maskiner, og Limen anvendes til næsten alt haandværksmæssigt og industrielt Brug. Den 27. September 1927 overtog nuværende Indehaver tidl. Isenkræmmer Knud Nielsen Fabriken og har drevet den siden.

KNUD NIELSEN, Fabrikant, er født den 14. December 1884 som Søn af Isenkræmmer Carl Nielsen. Uddannet som Isenkræmmer, siden 1927 Ejer af Limfabriken „Limfjorden“.

AKTIESELSKABET J. PETERSENS BESLAGFABRIK, NIBE, er oprettet i 1863 af Smedemester J. Petersen og arbejdede under smaa og primitive Forhold, men med stadig stigende Fabrikation og Omsætning, saaledes at der i Tidens Løb har maattet foretages adskillige Udvidelser af Fabriken. For Tiden beskæftiger Fabriken ca. 60 Mand, og den

J. Petersens Beslagfabrik.

har gennem Aarene indtaget en fremragende og førende Stilling indenfor sin Branche. Ved Grundlæggeren, Fabrikant Jacob Petersens Død 1917 omdannedes Fabriken til et Aktieselskab med Sønnen Joachim Petersen som Leder.

JOACHIM PETERSEN, Fabrikant, er født 1870 som Søn af Fabrikant Jacob Petersen og Hustru Marie, født Palmblad. Formand for Nibe Haandværkerforening, Formand for Tilsynsraadet i Nibe Sparekasse. Kasserer for Nibe tekniske Skole. Direktør for A/S Petersens Beslagfabrik i Nibe.

C. SPRINGBORG,
Urmager.

NIBE HAANDVÆRKERFORENING er stiftet i 1870 paa Initiativ af Urmager Springborg — der var Foreningens første Formand — og Skomager Justesen. Foreningen er Medstifter af Teknisk Skole, og den har sit eget Bibliotek, som for en stor Del skyldes en Gave fra Skræder J. C. Andersen.

C. JUSTESEN.
Skomager.

Foreningens Bestyrelse bestaar for Tiden af: Fabrikant Joachim Petersen, Formand, Smedemester Foldager, Næstformand, Lærer P. Frederiksen, Knud Larsen, Bagermester Kirkeby, Købmasd E. Ej-sing og Herreekviperingshandler Christensen. Foreningen har to Æresmedlemmer, nemlig fhv. Lærer Th. Færgemann og Snedkermester Chr. Jensen.

NIBE HANDELSFORENING er stiftet i 1899 af M. Staun, Th. Simonsen og N. Dalsgaard. Foreningen har for Tiden ca. 30 Medlemmer og Bestyrelsen be-staar nu af følgende: E. Ejsing, Formand, N. H. Nielsen og Ekviperingshandler Christensen. Købmand K. Tulinius er For-mand for Kolonialafdelingen indenfor Handelsforeningen.

K. TULINIUS,
Købmand.

KAI TULINIUS, Købmand, er født den 15. Oktober 1904 som Søn af Fabriksbestyrer C. Tulinius. Uddannet i Kolonialbranchen. Formand for Kolonialafdelingen indenfor Nibe Handelsforening.

E. EJSING, Købmand, er født den 12. April 1894. Uddannet ved Han-del. Formand for Nibe Handelsforening og Medlem af Bestyrelsen for Haandværkerforeningen.

HANS MARCUS KOFOED, Overretssagfører, Branddirektør, er født den 24. April 1877 som Søn af Gaardejer Hans Martin Kofoed og Hustru Martha Marie, født Munch. Gift 1908 med Magda Færch. Juridisk Embedseksamen Februar 1902, By- og Herredsfuldmægtig i Nibe 1902—06, Sagfører 1906, Overretssagfører 1909. Repræsentant i Ny jyske Købstads-Credilforening 1921, Branddirek-tør 1923.

KRISTIAN KVIST, Panteføged, er født den 21. Marts 1884 som Søn af Gaardejer Anders Kri-stensen og Hustru Else, født Kvist. Gift 1913 med Agnes Kvist. Uddannet som Snedker, nu Pante-føged i Nibe.

H. M. KOFOED,
Overretssagfører.

F. KVIST,
Pantefoged.

M. KVIST,
Kæmner.

J. H. RYER,
Tandlæge.

MARIUS KVIST, Kæmner, er født den 20. December 1895 som Søn af Gaardejer Hans Kvist og Hustru Inger Marie Kvist. Gift 1925 med Anna Christensen. Paa Handelsskole 1918—19, kontormæssig Uddannelse hos Overretssagfører Kofoed 1919—23, siden 1925 Kæmner i Nibe. Revisor i Sygekassen 1922—30, Bibliotekar 1925. Medlem af Bestyrelsen og Kasserer for Biblioteksforeningen 1929, Forretningsfører for Oplysningsforeningen (Silkeborg-Systemet) 1931, Kasserer for Lytterforeningen 1932.

JENS HOLGER RYER, Tandlæge, er født den 18. Oktober 1900. Gift 1929 med Helga Ryer. Tysk Tandlægeeksamen 1929, dansk Tandlægeeksamen 1930, Referent for nordiske og engelske Tandlægetidsskrifter til „Deutsche Monatschrift für Zahnheilkunde“.

O. I. PETERSEN,
Læge.

J. J. ROSSEL,
Læge.

A. SALLING,
Dyrlæge.

C. KRØYER,
Dyrlæge.

OSKAR INGOMAR PETERSEN, Læge, er født den 21. Maj 1898 som Søn af Sognepræst Th. Ingomar Petersen og Hustru Elisabeth, født Jensen. Gift 1927 med Anne Lise Mogensen. Assistent ved Sindssygehospitalet i Middelfart, Grindsted Amtssygehus og Randers Amtssygehus, nu prakt. Læge i Nibe.

JENS JAKOBSEN ROSSEL, Læge, er født den 11. November 1902 som Søn af Gaardejer Jacob Jacobsen og Hustru Karen Marie, født Christensen. Gift 1930 med Lily Frandsen. Assistent ved Medicinsk Afdeling, Vejle Amtssygehus, Søværnets Kaserne som Underlæge Februar—Juni 1930, Reservelæge ved Rudkøbing Amtssygehus fra Juni 1930—September 1931, Turnuskandidat paa Aarhus Amtssygehus September 1931—August 1932, Vikariat for forskellige Læger, prakt. Læge i Nibe siden August 1932.

ALFRED SALLING, Dyrlæge, er født den 3. Januar 1884 som Søn af Muremester P. Salling og Hustru. Gift 1924 med Clara Elna Petersen. Dyrlægeeksamen 1917, efter forskellige Assistent- og Vikarstillinger praktiserende Dyrlæge i Nibe 1919, ansat som kontrollerende Dyrlæge ved Kødkontrollen 1923, ved Nibe offentlige Slagtehus 1926.

CARL KRØYER, Dyrlæge, er født den 1. Marts 1897 som Søn af Chr. R. S. Krøyer og Hustru Ellen, født Jørgensen. Gift 1926 med Martine Krøyer. Eksamen fra den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole 1922, Assistentstillinger i Haderslev og Logstør 1922—26, siden 1926 Dyrlæge i Nibe.

TH. V. FÆRGEMANN,
Lærer.

A. JACOBSEN,
Distriktsjordemoder.

E. A. BIRK,
Massøse.

THOMAS VILHELM FÆRGEMANN, Lærer, er født den 9. September 1847. Lærer i Nibe i ca. 40 Aar. Æresmedlem i Haandværkerforeningen, Medlem af Bestyrelsen for Nibe Understøttelsesforening. Har udgivet en Bog om Nibe ved Byens 200 Aars Jubilæum.

ANNA JACOBSEN, Distriktsjordemoder, er født den 21. Juni 1890 i Odder som Datter af Murrermester Jacob Peter Jacobsen og Hustru Marie Kirstine, født Olesen. Jordmodereksamen 1920, uddannet som Sygeplejerske fra 1915—18, siden 1923 Distriktsjordemoder i Nibe. Medlem af D. S. R.

EDITH ASTA BIRK, Massøse, er født den 19. Januar 1897 som Datter af Sagfører Ising og Hustru Anna, Massøse i Nibe.

Udsigt over Løgstør.

L Ø G S T Ø R

LANDSBYEN LØGSTED er ældst af Løgsted Sogns Byer. De øvrige Navneendelser viser, at de er anlagt senere, engang i den ældre Middelalder, mens Løgsted antagelig er fra Vikingetiden eller før. — At Løgsted er Kirkeby vidner ogsaa om, at den er den første Vest for Kornum. Nordligst i Omraadet fandtes en høj, gruset Strand, en Ør; den blev betegnet som Løgsted Ør. Navnets Forled er sikkert Loden, der betyder lodden, men brugtes som Mandsnavn ligesom brun eller sort, der stadig findes som Efternavne. Lothenstorp ved Randers er blevet til Løgstrup. Saaledes er ogsaa Lothensted blevet til Løgsted, der da betyder Stedet, hvor den første Nybygger var Manden Lothen. Bynavnet Løgstør betegner Byen paa Løgsted Ør.

Der er næppe Grund til Tvivl om, at Løgstedør er blevet beboet senest i det 15. Aarhundrede. Sildefangsten i Limfjorden blev dengang saa stor, at Nibe hurtigt voksede op til en anselig Størrelse. Langvejs fra kom da Fiskere og Fiskeøpkøbere og i deres Kølvand Købmænd til denne By, og sikkert har der samtidig vist sig Chancer for god Fortjeneste Vest for lige til Løgstør Grunde, der var en alvorlig Hindring for Sejlads længere vestpaa. Direkte omtalt er Løgstør ganske vist ikke i overleverede Kilder fra de Dage, men kort efter, nemlig 1514, omtales nogle Huse paa Løgstedør, og 1542 fik Niels Jul til Astrup af Christoffer Rosenkrantz Jord „ved Lyxszby ør“, som Frederik den Førstes Kansler tidligere havde faaet af Kongen. — Naar fornemme Adelsmænd har skaffet sig Besiddelser paa Stedet, vidner dette om,

at det har været fordelagtigt at have Ejendom der. Lige efter 1500 har da Løgstød Ør haft Betydning som andet end Landbrugsjord. Som saadan har den ikke været af videre Værdi, bestaaende som den var af en gruset og sandet Strandvold nærmest Vandet og mellem den og Skrænterne af lav og fugtig Jord, sumpet og uanvendelig. Yderligere Tegn paa Stedets Betydning i Frederik den Førstes Dage er det, at det fra 1523 var Toldsted, hvad kun relativt vigtige Handelspladser blev. — Fangst og Omsætning har da været saa stor, at Kronen kunde vente ikke ubetydelige Indtægter ved at forlange Afgifter af det.

Aalborgenserne vilde i videst mulig Grad sikre sig Indkomster af Limfjordsfiskeriet. Navnlig Nibingerne var de ude efter, naar disse selv udnyttede Mulighederne for Fortjeneste direkte og indirekte af Fiskefangst. Og Løgstød gik heller ikke Ram forbi. Efter Klage, antagelig fra Aalborg, udstedtes i 1552 et kongeligt Forbud — trykt i Diplomatorium Libergense — mod Sildesaltning oven for Løgstød. Det vil sige, at paa Strækningen fra og med Løgstød til Kattegat maatte Saltning kun finde Sted i Aalborg. Sild tagei i Fjorden skulde „sælges blodig og ikke saltet“. — Saa maatte Fiskerne til Aalborg med Varen til Gavn for de Handlende der. Siden dette bestemtes, har det vel været nødvendigt efter Aalborg-Synspunkter. Saltning og Handel har fundet Sted i Løgstød. Men ét var et Forbud, noget andet dets Efterlevelse. Det sidste har næppe været videre bogstaveligt. Thi 1598 udstedte Christian den Fjerde Forbud mod Købmandsskab i Løgstød. Deri siges, at „eftersom Vi komme i Forfaring, hvorledes Vore Undersaatter, som bo paa det Fiskerleje udi Limfjorden, som kaldes Løgstød, skulle bruge adskillig Kjøbmandsskab med Kornkjøb, Kramvare, Kjøbmandsgods og udi andre Maader, hvormed Vore Undersaatter, som bo udi Kjøbstæderne deromkring, skal ske Forkort, idet fornævnte Vore Undersaatter paa Løgstød skulle opkjøbe og dem tilforhandle, hvis Korn og Varer til Kjøbstæderne ellers til Kjøbs pleje at indføres, dertil med skulle de holde aabne Kramboder og udi dem adskillige Kramvarer holde til Kjøbs og samme deres Gods paa ulovlige Havne indskibe, da paa det at slige ulovlig Handel maa blive afskaffet, ville Vi hermed strængelig og alvorlig have forbudt alle Vore Undersaatter, som bo paa fornævnte Løgstød, at de herefter ikke skulle bruge nogen Kjøbmandsskab enten med Kornkjøb, Kramvarer eller udi andre Maader, som borgerlig Handel og Kjøbmandsskab vedkommer o. s. v.“ Efter dette at dømme har Løgstød i Slutningen af det 16. Aarhundrede været en uvigtig Handelsplads, der oven i Købet har haft Handelsmænd, som eksporterede til andre Havne, antagelig til norske og tyske og svenske, saadan som Nibinger gjorde. Vi ser da ogsaa, at adelige Gaarde da fandtes i Byen, og skønner deraf ligeledes, at den var af forholdsvis stor Betydning, bydende Muligheder for Fortjeneste ved mere end Landbrug. Og Indberetninger fra det 18. Aarhundrede viser det samme om Løgstød omkring 1600.

Det første Løgstød har været nogle Huse langs Stranden, bygget for Fiskeriets og Fiskehandelens Skyld. Eftersom der kom flere, formede Byen sig som en Bryggeby, bestaaende af en Række Huse lidt fra Vandet. Det vil sige, at det nuværende Fjordgade er Byens ældste Gade, det første af den sikkert Stykket mellem Hjortensgyde og Gravensgade. Det sidste Navn tyder paa, at Byens Grænse har været, omtrent hvor Gaden gaar. Saadan har det været til ca. 1600. Vægtergade er opstaaet efter den Tid. Baade snæver og kort var den oprindelig. For 100 Aar siden var kun faa Huse i den, og de laa næsten alle i dens østlige Del. Dens Navn var Vægtergyde, der jo ogsaa betegner den som baade snæver og lille. Samtidig med, at Gyden voksede uden for Graven, gjorde vel Fjordgade det samme og det længere

ud. I Tilslutning til den snoede sig da en Vej Vest om noget sumpet Terræn mellem Skrænten og Stranden. Som Vej betragtet er det den ældste Forbindelse fra Fjordgade ud af Byen sønderpaa. Længere Øst paa var det vanskeligere at komme over. Men her slap man paa mere fast Grund i Zigzag over Sumpen hen til Skrænten, hvorfra der kunde fortsættes ad den mere lige Kirkevej til Løgsted, hvis Kirke Løgstør benyttede lige til 1851, da et Kapel blev bygget i Byen, og hvis Kirkegaard modtog de døde fra Løgstør lige til 1870. Bryllupsskarer og Ligtog og Kirkegængergrupper har ad den gamle, krogede Vej bevæget sig til Løgsted Kirke og tilbage til Byen ved Stranden. Gamle Mennesker i Løgstør fortæller endnu, at det var den eneste rette Vej at føre et Lig ad til Hvilestedet. Vejen blev efterhaanden kaldt Ve-

Frederik den Syvendes Kanal

stergade, eftersom den fik Gadepræg ved Bebyggelse. Dens nederste Del bærer nu Navnet Toldbodgade, en Betegnelse, den dog først fik længe efter Toldbodbygningens Opførelse 1857. Dens øverste Del fik senere Navnet Peder Kræmmersgade til Minde om en Byens Velgører før 1800, Herredsskriver P. K. Thorup, kaldet Peder Kræmmer. Fischergade, en Tid kaldt Fiskergade, minder ikke om Fiskere, men er opkaldt efter en rig Købmand, der hed Fischer, Stifteren af Alderdomshjemmet „Fischersminde“. Meget gammel som Vej, sikkert ogsaa som Gade, er Hjortensgyde, siden den fører fra det ældste Fjordgade. I nogle Købstæder findes Gadenavne, der viser hen til et iøjnefaldende „Skilt“, f. Eks. et Hestehoved eller et Tinkrus. Til den Slags Navne maa Hjortensgyde regnes, og der har da nok ogsaa engang her været anbragt et Hestehoved over en Handlendes Bod. — Et stadig kendt Sagn, der siger, at en hovedløs Hjort er at træffe i Hjortensgyde ved Midnattid, er sikkert yngre end Gadens Navn. Strandstræde maa være paa Alder med Skolegade og have haft Betydning som Genvej, da den Gade opstod, vel i det 16. Aarhundrede beliggende som den er lige bag ved Fjordgades ældste Del. Østerbro og Vesterbro, nu Torvegade, førte fra østlig og vestlig Retning til en Bro over et Vandløb lige Syd for det Punkt, hvor de løb sammen. Deres Fortsættelse mod Syd

regnes nu med til Østerbro. Helt unge er de Veje ikke, selv om der kun var faa Huse ved dem for et Aarhundrede siden. Thi der, hvor Nibevejen, nu Bredgade, og Viborgvejen naaede til Østerbro, laa i det 19. Aarhundrede det gamle Bomhus benyttet til 1850erne som Accisebod og efter den Tid mindende om Posekigeriets Dage. Gadenavnet „Den blinde Bom“ kunde friste til at tro, at endnu tidligere var Bommen og Boden, hvor den Gade støder til Østerbro. Maaske har Nibevejen gaaet ad Den blinde Bom, før Raadhuset byggedes 1848. Ellers maa Navnet hentyde til, at Gaden har endt blindt og ikke været benyttet af kørende Trafik. Grønnegade hed tidligere Fattighusgade, førende fra Vægtergade til Fattighuset for Enden af Gaden og neden for Skrænten. Dens Alder er ikke meget forskellig fra dette Fattighus' og derfor fra omkring 1800. Huset byggedes 1821. Efter Banens Anlæggelse 1893 fik en Gade Navnet Jærnbanegade. Stykket mellem Raadhusgade og Østerbro hed tidligere Nygade. Langs Raadhusgade, anlagt efter Raadhusets Opførelse, laa endnu 1875 kun meget faa Huse, ved dens øverste Del ingen. Neden for Skrænten langs Søndergades yderste Stykke, laa den gamle Reberbane. En nyere fik Plads Øst for Byen. Kun faa af disse Gaders Navne fortæller noget om gamle Dages Liv i Byen. Fire af dem fortæller dog, den har haft Købstadpræg. Gravensgade minder vel ikke ligefrem om Befæstningsanlæg, men om en Grav, der har kunnet hindre Adgang fra Vest, det eneste Sted, hvorfra der var Færdsel til Byen fra Landsiden. Hjortensgyde erindrer om Haandværk og Handel, Den blinde Bom om Bomme og dermed om Konsumtionsafgift som i Købstæder, dermed ogsaa om Posekigeri og Smugleriforsøg, om Uenighed og Besvær af flere Slags, Vægtergyde om Ordenshaandhævelse og Omsorg for Godtfolk, for at ikke Skælmer og Ild skulde volde Ulykker om Natten. At Løgstørs Udvikling har været som i det foregaaende antydet efter en Undersøgelse af Byens Plan vil det følgende yderligere støtte.

Silden har staaet i tætte Stimer i Limfjorden til visse Tider af Aaret i sikkert over et Aarhundrede omkring 1500. Øresundsæventyr af Fiskeri har der mange Gange været til umaadelig Gavn for Løgstørs Opblomstring. Henimod 1600 har Byen ikke været saa ganske lille. Men i Slutningen af 1590erne viste Sildens Lunefuldhed sig for første Gang dér. I henved 40 Aar holdt den sig næsten helt borte for saa atter at møde op i ca. 25 Aar og derpaa atter forsvinde i omkring 20 Aar i Træk og saa vise sig igen fra 1680erne. Da Byen var saa stærkt afhængig af Sildens Forekomst, har store Vanskeligheder vist sig for Beboerne, hver Gang den udeblev. Den fik det til at gaa op og ned for Løgstør. Og andre Ting medførte store Svingninger i Byens Trivsel. I Begyndelsen af Aarhundredet hærgede Pest i Eggen, og Krige svækkede Byen stærkt flere Gange derefter. Det 17. Aarhundrede var da en vanskelig Tid, og tilmed var Opgangstiderne forbi. Priserne faldt, Staten forarmedes og Skatterne steg. Flere Ejendomme kom til at staa tomme. Indberetninger fra 1735 fortæller, at hundrede Aar før dengang var Løgstør langt større. Og endnu 1671 kunde Kronen tilskøde Kristoffer Lindenou 80 Gadehuse og en Vejrmølle i Byen, og der har vel været flere end dem, han fik. Borgerne havde heller ikke lagt Hænderne i Skødet i de uheldige Aar. Naar Fiskeriet slog fejl og dermed for en stor Del ogsaa Handelen, gjaldt det at søge andre Udveje til Fortjeneste.

Ud for Løgstør var Vandet saa grundet, at lastede Skibe ikke eller kun i særlig gunstige Tilfælde kunde passere. Løgstør Grunde, der altsaa var til Hinder for Sejladsen, kom til at betyde Indtægt for Byens Indbyggere, idet disse slog ind paa Losning og Lægtning af større Skibes Last for selv at føre Varerne videre paa den anden Side Grundene eller der indlade dem i andre Skibe. Christian den Fjerde lod

dem føre Tømmer over det vanskelige Sted, maaske ogsaa de Sten, han lod sende fra Aalborg til Hjarbæk, da Hald Slot skulde restaureres. Mange Varer til de vestlige Limfjordsegne har Løgstørfolk haft stor Indtægt af ved at lægte dem over Grundene, indtil Vesterhavet 1825 gennembrød Aggertangen og dermed lavede Passage vestenud af Fjorden. For de sejlene var Grundene generende, og flere Gange var det paa Tale at fjerne dem. Paa Jørgen Urnes Foranledning holdtes 1637 et Møde i Viborg om, hvordan man skulde gribe Sagen an. Planen strandede — næppe til Skade for Løgstør. Losning og Lægning maatte stadig foretages. Og som set kom Silden igen et Par Perioder i Aarhundredet. Nedgangstid var der i Landet til efter 1700, værst omkring 1720, men i Løgstør har det næppe været saa galt som

Johan Skjoldborgs Hus i Løgstør.

mange andre Steder, selv om Nedgangen var tydelig nok. Biskop Søren Lintrup, der besøgte Løgstør 1723, kaldte den da „en ret betydelig flek til Handel“. Et Forsøg paa at holde sig oppe gjorde Indbyggerne ved i 1716 at købe 20 Tdr. Hartkorn Ryttergodsjord, forhen hørende til Wormstrup. Foreløbig hjalp det vel ikke meget, idet Landbrugsprodukter faldt saa stærkt i Pris, at Jordværdien blev nul. Men da Opgangstider kom henimod Midten af Aarhundredet, viste Købet sig heldigt. — Fra 1735 haves Relationer indsendt af Amtmændene til Regeringen efter dennes Ordre. Viser de end for Løgstør Tilbagegang gennem 100 Aar, fremgaar det dog ogsaa af dem, at det i den By stod ikke helt ilde til. Mange i Løgstør var om end ikke rige saa dog jævnt velstaaende. Af Indberetningen om Byen hidsættes følgende for at vise det:

„Løgstør By, som er et kongl. Birk haver i forrige Tider været et skjønt Fiskerleie, hvor der er tilgaaet overflødig Guds Velsignelse af Sild, baade ved de mange Bundgarnsstader, der haver været udi Limfiorden oven for Løgstør Grunde, saa og ved 9 store Sildevaadder, som haver været udredet af Byens Indvaanere og Adelen, som der haver haft Fisker- og Salterboder, deraf Byen har haft sin Oprin-

delse og ved tiltagne Mængde af Fiskeri og Salteri. Har og der nedsat sig Handværksfolk, Kroerholdere og smaa Kræmmere, som der haver brugt Smaanæring og Handel, men for ungefæhr 100 Aar siden er Bundgarnsstaderne med Sand og Grunder efterskyllet og omsider ganske ødelagt. Sildevaadderne ere og Tid efter anden formedelst Fiskeriets Misligheds Skyld formindskede til for 20 Aar siden, da der var alene 4 Sildevaadder, saa og fra den Tid af atter aftaget, saa der nu kun er en eneste Sildevaad, som dog knap kan indrænte saa meget, at det kan stoppe Udredernes Bekostning. Indvaanerne derfor haver maattet søge andre Middel at ernære dem med, saasom Kroeri og smaa Kiøbmandsskab med Bønderne af Smaatømmer, Salt, Jærn, Hør, Hamp, Tiære og andet deslige, og nogle lever ved Agerdyrkelse af en Del øde Ryttergodsets Jorder, som paa de kgl. holdene Auction 1716 haver tilforhandlet sig og svarer deraf som af andet Bøndergods Og som Byen ligger ved Limfjorden og er ganske bekvem til Sejlats, saa haver da Indvaanerne paa nogle Aar lagt sig derefter selv med Jagter og Baade at føre Vare fra et til andet Sted i Limfjorden og en Del, dog ganske faa, har haft Skuder at sejle til Norge med for der at afsætte Korn, Fedevarer, Læred og Uldtøj og igien at hiemføre Smaatømmer, Fiel, Lægter, Jærn, Tiære og andet deslige. Der kommer og undertiden fra Norge Fartøjer, som tilfører, og frafører ovenmeldte Varer Fabriquer og Manufacturer har der ingen vaaren, ej heller ere i Løgstør uden hvad Manufacturer kan være med at ordinaire Læred saa og ulden hiemmegiort Tøy, hvorved de fleste fattige Folk her i Byen, som ikke bruger Handværkeri, lever og ernærer sig. Privilegier har der ingen i Løgstør uden en Farver, som haver Privilegium paa tvende Mile ingen at maa bruge Farveri uden han alene. Societeter er der ingen i Løgstør, saasom Byen haver ingen Kiøbsted Privilegier. De der bruger lidet Handel og Øltapperi, ere som følger med Navn og Tilstand.“ Der nævnes derefter en Del Mænd, med deres „Tilstand“ angivet i Rigsdaler, for fleres Vedkommende i Tusinder Rigsdaler, dengang betydelige Summer, der vidnede om Mændenes Velstand.

Der klagedes dengang ikke over Forholdene i Løgstør. Men kort Tid efter blev der Grund til det. Byen ramtes af flere Uheld. Kvægpesten kom dertil 1747 og bortrev her som andetsteds de fleste Kreaturer, i Slet Herred antagelig 70 pCt. En stor Brand hærgede Stedet 1747 og en tilsvarende det samme 1751. Det kneb derefter lige straks at faa Byen paa Fode. Kongen gav af sin egen Kasse dertil 2000 Daler, og en Indsamling i Landet lettede noget Genopførelsen af Bygningerne. -- Endda var Forholdene vanskelige en Tid. Af godt havde Branden ført med sig, at der i Løgstør efter den Tid var „endeel smukke, murede og teglhængte Gaarde og Huse“, som Pontoppidan siger i Danske Atlas 1769. Af Gaarde og Huse var der da i alt 71, altsaa ikke saa mange som 100 Aar før. Pontoppidans Skildring viser forøvrigt, at Byens Forhold var omtrent som 1735, nærmest dog noget bedre. Fra Begyndelsen af det 18. Aarhundrede svarede Løgstør Konsumtion som Købstæder. Omkring 1760 var denne stærkt stigende, et Tegn paa, at Omsætningen var i Opgang. Meget stor var den dog ikke. Konsumtionsafgiften var i 1767 kun 655 Daler. En Dag i Aaret var der Marked i Byen, nemlig den 7. Oktober. Af Indbyggere var der 393 i 1769. Til Sammenligning kan tjene, at Hobro da havde ca. 450 og Nibe ca. 1000. At Løgstør skulde yde Konsumtion, stillede den til en vis Grad paa Højde med Købstæder, i hvis Række ogsaa Arten af dens Næringsliv anbragte den. Løgstør-Folk har selv haft det Indtryk. De søgte 1752 om Købstadrettigheder, men Aalborg fik forpurret, at de fik dem. Den By havde i 1735 klaget over, at Beboerne i Løgstør „tvertimod kgl. Befaling af 3./7. 1598 holde aaben Krambod og fare med

Varer til Norge“, og da Købmandslauget i Aalborg 1752 blev spurgt, om Købstadrettigheder til Løgstør vilde skade Aalborg Bys Handlende, henviste Lauget til Befalingen af 1598 og føjede til, at „om Løgstør allernaadigst ved Købstadprivilegier blev benaadet, var det ikke alene hans Majestæts Kassa til Skade, men, som før er meldt, Aalborg til Præjudice og Afgang udi de allernaadigst konfirmerede Privilegier“. Efter dette blev Løgstør ikke Købstad dengang. Men gode Tider bragte Fremgang i Byen, og 1801 var dens Indbyggertal 463.

Imponerende at skue var Løgstør dog langtfra. Da Professor Laurits Engeltoft i 1805 besøgte den, sagde han om den: „Bemeldte Flække Løgstør har ingen brolagte Gader, men de staae en $\frac{3}{4}$ af Aaret i en Sump, hvoraf udvikle sig skade-

Pavillonen „Christiansminde“.

lige Dunster, der især om Efteraaret ofte avle smitsomme Sygdomme. Uagtet der længe har været talt om at faa Byen brolagt, er det dog formedelst Herredsfogedens og Stiftamtmandens Uvirksomhed hidtil ikke sket.“ Der var ogsaa andet at kritisere. Professoren, der ikke lægger Fingrene imellem, siger tydeligt, at Retsvæsenet var daarligt, fordi Herredsfogeden ikke duede. Mord og Ildspasættelse lod han ikke straffe, bragtes Vagabonder til ham, gav han dem 4 Skilling og lod dem løbe, og engang anholdte Tyveknægte overgaves til ham til Indsættelse i Arrest, svarede han, at han kunde bitterdød, som han plejede at sige, ikke tage imod dem. Arresten har ikke været i Orden, saa førtes de til Hobro, hvor det var lige saa galt, først i Mariager fik Tyvene Husly, der var tilstrækkelig solidt. Andet har der sikkert ogsaa været at klage over i Løgstør. Men et Par enkelte Beretninger om den siger ikke alt. Der findes fra 1838 et Billede af Løgstør, malet af R. H. Kruse fra Fur. Byen er dér set fra Færgeholmen. Nogle Skibe hjemmehørende i den er tegnet paa Vandet foran den. Dens Huse er smaa men tilsyneladende velholdte, mange hvide eller gule med tilsvarende Skorstene og med Tegltag. Et Par toetages Pakhuse ser meget store ud. Skibene og Pakhusene fortæller om Skibsrederi og Lægtning. — Til

Pakhusene kom de store Skibe fra Øst, de smaa sejlede til Limfjordens vestlige Del. Varer af mange Slags var at finde i de Bygninger. Rige Storkøbmænd med egne Skibe var der i Byen, en enkelt var nær ved at være Millionær. Da Kruses Billede maledes, var der stærke Opgangstider. Silden havde ganske vist sagt Løgstør Farvel 1828 for ikke senere at vise sig der i stimende Mængde, Sejlads til Limfjorden kunde foregaa fra Vest efter 1825, og disse to Omstændigheder var til Skade for Løgstør. Men Byens Havneforhold var inden den Tid forbedrede og blev det senere mere, og da Tiden bar med, gik det. En vældig Storm voldte stor Ravage i 1834 den 10. Marts, og Jordskælvet den 3. April 1841 voldte Forskrækkelse hist og her, det falske Rygte om Slavernes Anmarch 1848 meget mere, men ellers synes Løgstør, at have levet ret roligt og uanfægtet i de Tider. Ærgerrige Drømme om at blive Købstad nærede den ikke. Byraadet sagde nej Tak til Christian den Ottendes Tilbud om det 1841. Den blev ved at være en vigtig Station for Limfjordshandelen. — Endnu i 1850erne skal der have boet 33 Skippere i Løgstør. Og Byens Handlende klarede sig godt. Den var ikke saa ensidig som Nibe indstillet paa Fiskeri. I 1850 havde den knap 1000 Indbyggere, i 1860 var der 1464, men mange af dem var Kanalarbejdere, der flyttede bort igen, da Frederik den Syvendes Kanal var gravet 1861. Krigen 1864 voldte nogen Forstyrrelse, der dog snart overvandt, og 1890 var Indbyggertallet naaet over 1500, ved Aarhundredskiftet var det omkring 2000. Jernbaneanlæg, Fjorduddybning, Havneforbedring m. m. viste sig heldigtvirkende. Rejsningen af mange store Bygninger som Raadhus, Kapel, Kirke, Banegaard, Sygehus m. fl. vidnede i det ydre om Fremgang. Nytaarsaften 1899 var der i særlig Grad Liv i Løgstør. I Hjemmen, paa Hoteller og paa Gaderne var der Fest, Fyrværkeri fattede i ekstra store Mængder, og Taler blev holdt i den særlige Anledning, at fra 1. Januar 1900 var Løgstør Købstad. Og som saadan er den stadig gaaet fremad. Med Vester Ørbæk havde den i 1930 2734 Indbyggere.

Siden de første Fiskerhuse blev bygget paa Fjordgades Plads, har Løgstør bredt sig sindigt Vest om Sumpen og saa lige over den til Skrænternes Fod og har i vore Dage begyndt at brede sig oven for dem. Set fra Skræntens Kant, hvor Johan Skjoldborg bor, er Løgstør en rødtaget Perle af en By, der en Sommerdag smiler med Guldregn og Syrener, med duftende Rødtjørn og blomstrende Kastanier i Raadhuskvarteret, mens Fjordens blanke Stribe glitrer foran Aggersborg. Vestlige Briser puster Friskhed i Gaderne, og vokser Brisen til Blæst eller strygende Storm, saa Bølgeskummet sprøjter over Bolværkets Kant, da er det kun noget, Løgstørfolk er vant til. Elskværdighed og Friskhed præger den By.

Løgstørs nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

MEDLEMMER AF LØGSTØR BYRAAD er: Bankdirektør T. A. Wermuth, Borgmester, Arbejdsmand K. Grønning, Slagtermester J. C. Jørgensen, Skrædermester A. C. Kjergaard, Grosserer Th. Mikkelsen, Snedkermester Ad. Jensen, Dyrslæge J. L. Bech, Postpakmester Vilh. Larsen, Dugmager L. Chr. Jensen, Rutebilejer J. Nielsen og Læge H. E. Saabye.

T. A. WERMUTH, Borgmester, Bankdirektør, er født den 3. December 1870 i Brederød som Søn af Lærer, Kæmner C. A. Wermuth og Hustru. Gift 1901 med Emma Kirstine Hansen. Eksam. jur. 1890, Bogholder ved Sparekasser i Horsens og Helsingør 1892—95, Sagfører i Skive 1897, i Nykøbing M. 1898, i Løgstør 1899—1910, Direktør i Banken for Løgstør og Omegn fra 1908. Formand for Ligningskommissionen 1908—10, Medlem af Byraadet 1913, folkevalgt Borgmester 1915.

LØGSTØR KIRKE, beliggende ved Raadhusgade, bestaar af Kor og Skib, Taarn mod Vest, samt paa Nord- og Sydside smaa Udbygninger, henholdsvis til Ligkapel og Varmeapparater, desuden findes der et Trappetaarn mod Syd. Kirken er opført 1892—93, og blev taget i Brug den 22. Oktober 1893. Den er opført i gotisk Stil af røde Mursten, og den er 32,6 m lang. Paa Taget, som er dækket af mønsterlagt Skifer, sidder smaa Kviste. Facader og Gavle er forsynet med Stræbepiller, Blændinger og Mønstermurværk og under Gesimsen findes en Trappefrise. Taarnet med det slanke, ottekantede Spir er ca. 46 m højt, og Underrummet tjener som Vaabenhus. Det i lyse Farver af Dekorationsmaler Overgaard smukt dekorerede Skib (17,6 m langt og 9,7 m bredt) har en spidsbuet Tøndehvælvning. Koret er hævet 3 Trin over Skibet og har Halvkuppelhvælvning. Prædikestolen med Himmel er et smukt udført Arbejde i lyst Egetræ. Altertavlen er med Maleri af Axel Hou 1907, og er skænket af Løgstør og Omegns Sparekasse. Orgelet staar paa et Pulpitur over Indgangen til Skibet.

Løgstør Kirkes Indre.

Løgstør, som var en Del af Løgsted Sogn, var tidligere henvist til Løgsted Kirke, der laa 2—3 km fra Fjorden, og Bygningen af den i 1847 projekterede Kirke i Løgstør blev udsat paa Grund af Krigen, saaledes at man i lang Tid maatte nøjes med et lille Kapel til den stedlige Gudstjeneste. Men efter igen i 1864 at maatte udskyde Opførelsen af Kirken, lykkedes det i 1890 for Komitéen at naa en Afgørelse, og fik endda et meget smukt Resultat ud af Anstrengelserne. Af Kirkens Opførelsessum, 61,000 Kr., gav Staten 25,000 Kr., Resten indkom ved Gaver.

NIELS NIELSEN WESTERGAARD, Provst, Sognepræst, R. af D., er født den 26. November 1870 som Søn af Detailhandler Niels Westergaard og Husfru Mette Marie, født Therkildsen. Gift 1899 med Maren Stenfeldt. Studentereksamen 1893, cand. theol. 1899, ord. Medhjælper og Kordegn ved Christians Kirke i København 1901, Hjælpesekretær ved Københavns Indre Mission 1902, Sognepræst i Frederikssted paa Sct. Croix 1904, Sognepræst i Bjørnsholm-Malle 1911, Sognepræst i Ranum-Malle 1917, Sognepræst i Løgstør-Løgsted siden 1932, Provst for Slet Herreds Provsti 1915.

ANDREAS MUNCH, Kantor, Viceinspektør, er født den 7. August 1879 som Søn af Stenhugger H. C. Munch og Husfru Oline Marie, født Hansen. Gift 1904 med Marie Sophie Møller. Realeksamen, Lærereksamen. Formand for Løgstør Menighedsraad, Forstander for Teknisk Skole, Forstander for Løgstør Handelsskole.

N. WESTERGAARD,
Provst.

A. MUNCH,
Kantor.

E. WESTERGAARD,
Organist.

ELLEN ELISABETH WESTERGAARD, Organist, er født den 24. August 1901 som Datter af Provst N. N. Westergaard og Hustru Maren, født Stenfeldt. Uddannet hos Organist Charles B. Hansen, København, Eksamen 1924, Organist ved Løgstør Kirke.

FRIMENIGHEDSKIRKEN, beliggende paa Fredensgade, er opført i 1923—25 efter Tegning af Arkitekt Bendixen, København. Kirken opførtes for Midler, der er indsamlet blandt Frimenighedens Medlemmer. Kirken er opført af røde Mursten med Taarn mod Vest samt et lille Spir i den østlige Ende. Opførelsessummen var ca. 50,000 Kr.

LØGSTØR SKOLEVÆSEN. Hvornaar den første Skole eller det første Lærerembede oprettedes i Løgstør vides ikke, men af et Gavebrev fra 20. Juli 1750, ved hvilket Diderik Iversen af Sødal skænkede et Legat til Løgstør Bys Fattig- og Skolevæsen, ser man, at der altsaa paa dette Tidspunkt har været en offentlig Skole. „Danske Ailas“ fortæller omkring 1770, at Løgstør By havde 393 Indbyggere, hvortil svarer en Skoleungdom af ca. 60, hvorefter man maa gaa ud fra, at een Lærer har været tilstrækkelig. I Begyndelsen af det 19. Aarhundrede var der i Løgstør en Skolelærer og Kirkesanger Jens Møller, som forøvrigt vistnok har Efterkommere i Byen endnu, og som hans Efterfølger nævnes Kirkesanger og Skolelærer O. Christensen. I 1822 nævnes Privatlærer Otto Schmidt, senere cand. theol. Buchholtz, Pastor Petersen og Grandjean, og det vides ikke bestemt, hvornaar en Andenlærer indsattes. Skolefolkene i hine Tider var efter vore Forhold under mærkelige Lønforhold, saaledes fortælles det, at Andenlæreren som en Del af sin Løn skulde have et Vaadrag Sild. Skolekommissionen mødte saa en Dag tilfældig ved Stranden og udtog Lærerens Lønningsdel blandt de hjemvendende Fangster. Den saakaldte „Majrente“ var saaledes ligeledes en mærkelig Lønningsdel for Præster og Lærere. — Denne „Majrente“ skulde Præsten og Læreren selv indkassere i Borgernes Hjem ved Majdagsiid, men da „Nyderne“ under Vandringen undertiden blev trakteret med „store Dramme“, som ikke var absolut heldige for Virksomheden i Skolen og Kirken, blev Majrenten inddraget.

Efterhaanden som Skolen udviklede sig, maatte der ansættes en Lærerinde. — Skolen var da beliggende i den Bygning, hvor senere Ekviperingshandler Jepsen fik

Forretning. Drengene og Piger gik dog dengang ikke sammen, men havde hver sine Lokaler. Det var et stort Fremskridt, da Skolen i 1850'erne flyttede hen paa Torvet i Diselhøjs Købmandsgaard. Denne Gaard var saa stor, at den kunde rumme Drengekolens to Lokaler, Pigeskolens Lokale, den private Realskoles Lokale og tillige Beboelse for en Lærersfamilie. Man maa dog erindre, at Byen i Tiden 1860—90 næsten stod stille, og først fra 90'erne fik Skolen en rivende Fremgang. Først maatte Realskolen flytte ud, derefter blev Lejlighederne indrettet til Skolelokaler, saaledes at der tilsidst var indrettet 15 Klasser i Skolen paa Torvet.

Løgstør kommunale Skoler.

I 1902 opførte Realskolen en ny, tidssvarende Bygning paa Nygade bag ved Kirken, og Grund- og Borgerskolen, der ikke havde Gymnastiksal, fik Adgang til denne, saaledes at Gymnastikundervisningen for Piger kunde gøres rationel. I 1907 vedtog Byraadet at gøre Realskoleundervisningen kommunal. I 1914 opførtes en ny Bygning for Grund- og Borgerskolen ved Siden af Realskolen, forbunden med denne ved en Mur, saaledes at Skolerne danner et samlet Komplex.

Grund- og Borgerskolen har 10 Klasselokaler samt Særlokaler til Naturhistorie, Fysik, Tegning og Haandarbejde, Skolekøkken og Sløjd. De to sidstnævnte Lokaler toges i Brug den 1. April 1930. Paa Mellem- og Realskolen findes 5 Klasseværelser og en Gymnastiksal. Paa begge Skoler er der desuden Lærerværelse, Kontor og Rekvisitværelser.

Lærerpersonalet bestaar af 1 Overlærer, 1 Viceinspektør, 6 faste Lærere, 6 faste Lærerinder og 1 Timelærer. I de sidste Aar har der været ca. 300 Børn i Grund- og Borgerskolen og ca. 100 i Mellem- og Realskolen.

N. E. KOLSTRUP,
Overlærer.

NIELS EBBE KOLSTRUP, Overlærer, er født den 25. Juni 1888 som Søn af Førstelærer M. Kolstrup og Hustru Martha, født Ehrenreich. Gift 1915 med Maja Valborg Madsen. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1909, Tillægs-eksamen i Tysk og Engelsk, Aarskursus i Tysk, Engelsk og Fransk 1923—24, Studierejse med Statens Understøttelse i Ind- og Udland, Lærer ved Horsens nordre Skole 1909—14, ved den kommunale Mellem- og Realskole i Horsens 1914—28, udnævnt til Overlærer ved Løgstør kommunale Skolevæsen 1928. Formand for „Dansk Arbejde“s Løgstør Afd., Formand for Kirkeligt Samfund for Løgstør og Omegn, Medlem af Bestyrelsen for Biblioteksforeningen, tidl. Medlem af Bestyrelsen for 64. Lærerkreds, er Medlem af Bestyrelsen for Løgstør Turistforening, Stifter og Opretter af Ungdomsskolen (1930), ledende Tilsynsmand ved den skriftlige Prøve paa Ranum Statsseminarium.

LØGSTØR RAAD-, TING- OG ARRESTHUS, der er beliggende i et lille Anlæg, er en to Etages Bygning opført i 1847—48. I 1919—20 foretoges en Ombygning, hvorved Bygningen udvidedes med Sidefløje i en Etage. Ombygningen foretoges af Arkitekt E. Packness. Bygningen indeholder bl. a. en Retssal, en Byraadssal, Politikontorer. Bolig for Arrestforvareren og Plads til 7 Arrestanter. Bygningen ejes af Amtet med $\frac{4}{7}$ og af Byen med $\frac{1}{7}$.

Administrationsbygningen, beliggende i Fredensgade, blev i 1920 indrettet med Borgmesterkontor og Kontorer for den kommunale Administration.

Løgstør Raadhus.

CONRAD FABRITIUS de TENGNAGEL, Dommer, er født den 11. Marts 1885 paa Rugballe-
gaard som Søn af Proprietær Harald Fabritius de Tegnagel og Hustru Kirstine, f. Laugesen. Gift
1914 med Signe Boisen-Jensen Student 1903, cand. jur. 1909, By- og Herredsfuldmægtig i Saksøbing
1911, Dommerfuldmægtig samme Sted 1919, i Kerteminde 1927, Dommer i Løgstør Købstad og Aars-
Slet Herreder med Nibe Købstad og Hornum Herred 1932. Formand for Foreningen af Amts- og
Retsbetjentfuldmægtige fra 1919—26.

LØGSTØR HAVN. Havneanlæggene begyndte omkring 1820. Det synes af gamle
Beskrivelser fra Løgstør og Limfjorden at have været en Del Vanskeligheder og
Uoverensstemmelser med Hensyn til de udenfor Løgstør liggende Grunde. P. B. Pe-
tersen skriver i 1853: Det vil være vanskeligt at afgøre, hvilket Gode af Limfjorden
man helst vilde undvære, nemlig Forbindelsesmiddel eller Limfjordsfiskeriet, som har
skaffet Indtægt til Millioner. Derfor maa Regeringen ogsaa med lige Omhu tage sig
af begge Dele, uden at det ene maa skade det andet. — Der fremkom forskellige
Forslag til Forbedring af disse Grunde, hvilket Pladsen her ikke tillader at komme
nærmere ind paa.

Østerhavnen og Fiskerihavnen skriver sig fra 1820, og i 1852 kom Vesterhav-
nen til. At de omtalte Grunde var meget paa Tale ses af forskellige Beskrivelser
fra hine Tider. Et Brev skrevet 1636—37 lyder saaledes (Brevet er skrevet til Biskop-
pen af Jørgen Urne):

..... Thi beder og naadigt befaler hans ko. Ma. mig, at jeg menige Stænder paa
Limfjord boendes oven Løgstør Grunde, baade Adel, Gejstligheden, Borgere og Bønder, sam-
men lader falde og jaftlige og iærdeles deres Betænkende forhøre, hvorledes de formener for-
ikrevne Grunde bekvemmelig og bedst kan affattes, og en Sejldyb der igennem bekomme, saa et
Skib paa 80, 100 eller mere Læster derigennem uløstet kunne løbe, saa og hvad enhver dertil

Løgstør 1838 (efter Maleri).

vil kontribnere, om det til Beje kan bringes. Svorføre er til Eder min ventlige Begæring, at i baade selv samt og ville vel gøre og tilskrive Præsterne og Gejstligheden udi i Eders Stigt, som paastoder oven forskrevne Løgstør Grunde, at møde enten selv eller deres Fuldmægtige med Fuldmagt udi Viborg den 23. Januarii forstkommendes anden Dagen paa Viborg Dombus ved 9 Slet, at man da med hverandre herom kan forhandle, og fo. Ma. naadigste Befaling underdanigst kan vordes efterkommet, hvilket jeg ventligen ville lade Eder forstendige. Og befaler hermed Gud den allermægtigste. Med mange gode Nætter, som jeg Eder altid onsker. Gx. Westerwig Kloster d. 4. Decembris No. 1636.

Jørgen Brune.
G. hand.

Svaret herpaa var følgende:

Efter som vi efter kong. Majtt. alles vores naadigste Herres og Konnings naadigste Befaling af ærlig og velbyrdig Mand Sr. Jørgen Brune til Alsøff, Danmarks Riges Marik og Raad, Befalingemand paa Westerwig, ere tilfaldet at møde her i Viborg den 24. Januarij 1637, vores Betænkende at foregive, hvorledes den Grunde ved Løgstør bekvemmeligst kunde afhjælpes og en fri Zejlads udi Limfjord kunde anrettes, og at tilkendegive, hvad enhver dertil vilde kontribnere, om det kunde tilvejebringes, saa er vi da til benævnte Tid underdanigst modt og os med hverandre saaledes forenet, gerne dertil at vores Formue at ville kontribnere med de andre Stænder, om 1/ en kvalificerte Person kan findes som sig samme Værk forstændigen ville paatage, og han 2/ nojagtig assecurerer Stænderne, at det dermed skal have Bestand, og at 3/ den søfarende Mand, som saaledes til os indkommer, ikke ved nogen Købstedes Frihed formenes, at sælge med de geistlige, som bor paa forskrevne Limfjord, begærendes at denne vores underdanigste Erklæring i det bedste maatte optages. Datum Viborg den 25. Januarij No. 1637.

Menige Gejstlighed i Nibe, Ålborg og Viborg Stifter liggende paa Limfjord.

Løgstør nuværende Havn bestaar af følgende Afsnit: Østerhavnen med Dampfærgelejet, hvorfra der er Dampfærgeforbindelse med Aggersund, oprettet 1903, dernæst 2 Landingsbroer langs Sejllobet med 4,4 m Vand og henholdsvis 45 og 60

Parti fra Havnen.

m lange, dernæst Fyrhuset, opført 1908 Øst for den lille Havn, den lille, nu delvis opfyldte Fiskerhavn, derefter et 70 m langt Bolværk langs Sejlløbet med 4,4 m Vand, og endelig Vesterhavnen, et lukket Havnebassin, hvis Indløb er 12,5 m bredt, og hvor der ved østre og søndre Bolværk er 4 m Vand, samt Kanalhavnen, der nu for en Del tjener til Fiskerihavn. Fyrhuset hører ind under Statens Fyrvesen og danner ner Forfyret til „Løgstør Grunde Ledefyr“, visende et rødt og et grønt Lys, ca. 2 km Øst for dette et Fyr, som hører til samme Fyrgruppe og kaldes Bagfyret, det er et klart Blinkfy. Dybden i Sejlløbet langs Havneværkerne er ca. 6 m. Øst for Vesterhavnen findes en Ophalingsbedding for Skibe paa indtil 2,8 m dybtgaaende, anlagt 1897. Havnepladsens samlede Areal er ca. 1,5 ha. Der findes Havnebanespor til og langs med Dampfærgehavnen, Østre Bro og til Vesterhavnen.

For at lette Sejladsen mellem den østlige og vestlige Del af Limfjorden, der i høj Grad besværliggjordes ved denne Sandbarre, som 4 km Vest for Løgstør adskiller det dybe Løb mellem Aggersborg og Løgstør Bredning, og som kun har godt 1 m Vand, gravedes 1856—61 for en Bekostning af 420,495 Rdl. en Kanal. Frederik den Syvendes Kanal eller Løgstør Kanal gravedes gennem det faste Land paa Fjordens sydlige Bred fra et Punkt lige Vest for Løgstør til Stengrunden Lendrup Rev. Før denne Kanal, der i mange Aar var Byens mest omtalte Seværdighed, gravedes, tjente Rhederne og Søfolkene i Løgstør gode Penge, idet Skibe af nogenlunde Størrelse ikke kunde gaa over de lavvandede Løgstør-Grunde. Varerne maatte da omlades i de mindre Skibe, som vist paa Billedet, og disse befarede Limfjordens vestlige Del og forsynede Købmændene med Varer af finere og grovere Art. Nogle Firmaer tjente paa denne Maade store Penge, særlig naar de store Skibe Øst fra fragtedes af dem selv, og de saa som Grosserer, ved Hjælp af Smaaskibene, forsynede vestlige Limfjordsbyer og Landforretninger ved Kysterne. Det fortælles, at en enkelt Storkøbmand naede meget nær til Millionen.

Frederik den Syvendes Kanal eller Løgstør Kanal er ca. 4400 m lang, 24—28 m bred og 2,9 m dyb og har ved hver Ende et Havnebassin af samme Dybde, for at Skibe kan vente, naar der er et andet Fartøj i Kanalen. Udgifterne ved Kanalens Drift dækkedes ved en særlig Kanalafgift, og tæt Vest for Løgstør ligger Kanalfogedboligen, hvor der over Kanalen fører en Jernsvingbro. Ifølge Lov af 26. Marts 1898, hvorved Staten bevilgede indtil 1,6 Mill. Kr. til et Sejlløb med 4,1 m Dybde fra Egholm til Løgstør Bredning, er der omkring Aar 1900 sket en Udgravning af Sandbarrer, saaledes at Sejladsen uhindret kan foregaa til den vestlige Del af Limfjorden. I 1930—14 blev der, dels for at lette Færdselen over Kanalen og dels for at hindre dennes Tilsanding, lagt to Dæmninger over Kanalen, saaledes at al Sejlads gennem denne er forhindret. Sejlløbet ud til Bredningen maa jævnlig opmudres, og en af Statens Uddybningsdampere har derfor siden Udgravningen til Stadighed været stationeret her.

JAKOB LAURITS JAKOBSEN, Havnefoged, er født den 3. Marts 1878 som Søn af Skibsfører L. P. Jakobsen og Hustru Sørine Caroline, født Sørensen. Gift 1924 med Ane Thorning. Styrmands-eksamen 1908, udvidet Styrmandseksamen 1909, Styrmand i Strøberg's Rhederi i Aalborg 1909—16, Suenson & Jespersen, København, 1916—22, Havnefoged i Løgstør 1. Oktober 1922 og Fyrpasser ved Løgstør Grunde Fyr 1. Jan. 1923.

LARS SIMONSEN JEPPESEN, Lodsformand, er født den 23. August 1885 som Søn af Færgesfører H. C. Jeppesen og Hustru Anne Kathrine, født Mourer. Gift 1918 med Mariane Kristine Mikkelsen. Uddannet som Navigator. Lodsformand siden 1925. Medlem af Sørensen i Løgstør. Hædret med Belønningsmedaillen i Sølv med Krone.

J. L. JAKOBSEN,
Havnefoged.

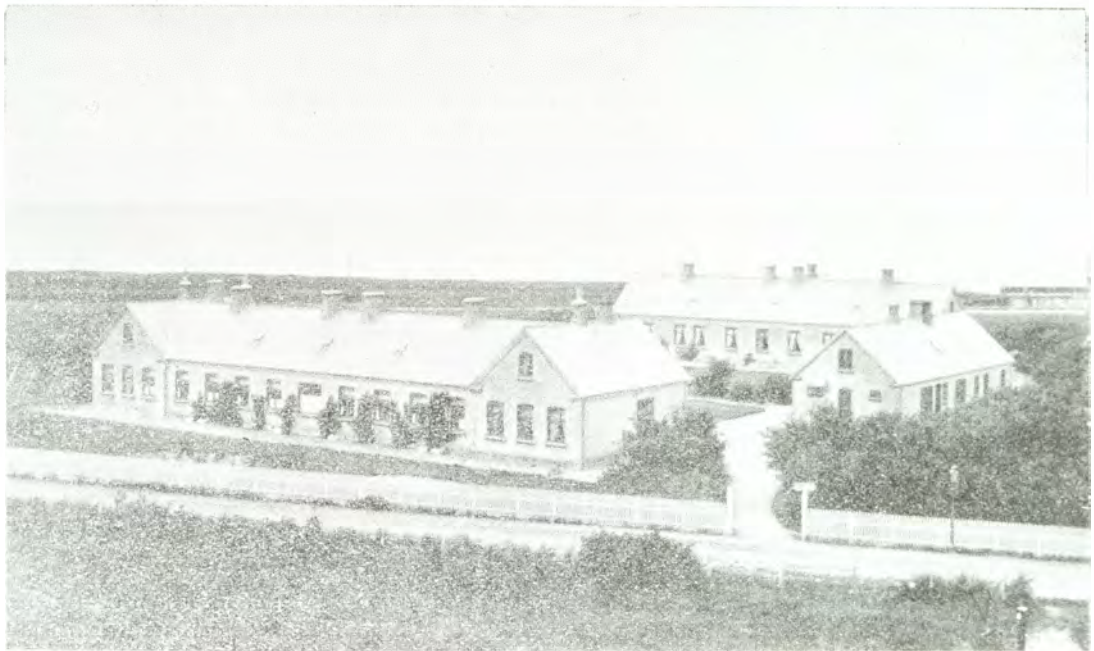
L. S. JEPPESEN,
Lodsformand.

O. H. CHRISTENSEN,
Lods.

OTTO HOVALT CHRISTENSEN, Lods, er født den 7. Juni 1890 som Søn af fhv. Skibsfører N. C. Christensen og Hustru Maren, født Andersen. Gift 1931 med Petra Christensen. Uddannet som Navigator, Styrmand fra 1911—20, Lods siden 1920.

ALBORG AMTS OG LØGSTØR KØBSTADS SYGEHUS. I Aaret 1895 opførtes i Byens vestlige Del, umiddelbart bag Frederik den Syvendes Kanal, et Sygehus efter Tegning af afdøde Arkitekt M. Olesen, København. Sygehuset er overvejende Amtssygehus, idet Aalborg Amt har fem Sjettedel Part i det, Løgstør Kommune en Sjettedel. Sygehusets Hovedbygning rummer Økonomilokalerne, en Operationsstue samt en medicinsk-kirurgisk Afdeling med 8 Sygestuer, en Celle for Sindsyge og et Sygeværelse til Behandling af Fnatpatienter. Epidemibygningen, der ligger parallelt med Hovedbygningen, adskilt med et Haveanlæg, omfatter 6 Sygestuer med ialt 18 Senge. I en tredje Bygning findes Vaskeri m. m. Sygehuset er omgivet med en stor smuk Have.

Amts- og Bysygehuset i Løgstør.

Der var en Tid paatænkt en større Udvidelse af Sygehuset, idet der i Aarene fra 1904 helt op til 1909 førtes meget indgaaende Forhandlinger om i Forbindelse med Sygehuset at opføre et Tuberkulosesanatorium. Tegningerne var udarbejdede og Sagen saa vidt fremme, at de fornødne Bevillinger var vedtagne paa Finansloven. I sidste Øjeblik blev Projektet dog udsat, og der har ikke siden været taget fat paa dets Realisation. I 1924 fik Sygehuset foræret en smuk og moderne Syge-transport-Automobil af Fru Direktør Chr. Jensen, København.

I Tidsrummet 1927—31 er Sygehuset gennemgaaet en større Modernisering, bl. a. er opført en ny Økonomibygning og i 1930 installeredes en ny, moderne Operations- og Røntgenafdeling.

Sygehuset har et Personale paa 24 Personer. Overlæge er Arnold Christensen.

A. CHRISTENSEN,
Overlæge.

IDA ISHØY,
Oversygeplejerske.

A. S. NIELSEN,
Sygehuskasserer.

V. J. P. D. NIELSEN,
Sygehusportør.

ARNOLD CHRISTENSEN, Overlæge, er født den 22. December 1891 som Søn af afd. Købmand Martin Christensen og Hustru Marie, født Norby. Gift 1920 med Gertrud Christensen. Præliminærexamen i Kolding 1915. cand. med. 1920. Kandidat ved Aalborg Amtssygehus Maj—November 1920 og Januar 1921—Maj 1922. Kandidat ved Kommunehospitalet i København November—December 1920, Reservelæge ved Aalborg Amtssygehus Maj 1922—Maj 1925, Sygehuslæge i Løgstør siden 1925. Formand for Røde Kors Løgstør Afdeling. 1. Suppleant til Byraadet (kons. Gruppe).

IDA ISHØY, Oversygeplejerske, er født den 1. December 1891 som Datter af pens. Lærer Harald Ishøy og Hustru Helene, født Kaas. Uddannet paa Dr. Buus' Klinik i Hunborg, Sjælland og paa Hjørring Sygehus, nu Oversygeplejerske paa Løgstør Amts- og Bysygehus.

ANNA SOPHIE NIELSEN, Sygehuskasserer, er født den 20. Maj 1883 i Aalborg som Datter af Købmand C. Christensen og Hustru Elisabeth Sophie C. Enke efter afd. Købmand Peter Nielsen, Løgstør. Har været Kasserer for „Røde Kors“ Afdeling i Løgstør siden 1927.

VAGN JENS PEDER DYREBORG NIELSEN, Sygehusportør, er født den 21. Juli 1910 som Søn af Købmand Jens Nielsen og Hustru, Herning. Ugift. Sygehusportør ved Løgstør Sygehus siden April 1932.

DE GAMLES HJEM I LØGSTØR er oprettet 1915, og indrettedes i den tidligere Skolebygning paa Torvet. Hjemmet, der er moderne indrettet, har 17 Stuer med Centralvarme m. m. Hjemmet ledes af en Økonoma, for Tiden Frk. Petrea Thomsen. Formand for Hjemmets Udvalg var fra 1916—24 Snedkermester Jensen, og siden 1924 Skrædermester A. S. Kjærgaard.

PETREA THOMSEN,
Økonoma.

LØGSTØR POSTKONTOR. Den 1. Juli 1845 oprettedes en kgl. Postekspedition i Løgstør. Før den Tid hørte Løgstør til de mindre Postekspeditioner, der blev bestyret af private eller i Forbindelse med anden Bestilling.

Den første Postmester i Løgstør var Landinspektør Christopher Møller, der før sin Udnævnelse til Postmester den 1. Juli 1845 var Bestyrer af Postekspeditionen. Efter Møllers Død den 19. Maj 1846 blev Postfuldmægtig Søren Andersen udnævnt til Postmester den 1. Januar 1847. Andersen døde den 5. Maj 1859 og Jens A. Østergaard blev Postmester fra 19. Oktober 1859—31. Maj 1867, da han blev udnævnt til Postmester i Frederiksborg. Derefter var Sekondløjtnant Carl Georg Henrich Spøhr Postmester fra 21. September 1867 til sin Død den 5. Juli 1889. Postekspedient Johannes Em. Ditlev Dahlgreen var Postmester fra 1. November 1889—30. November 1914, da han fik sin Afsked paa Grund af Alder. Derefter udnævntes Postkontrolør Hans Peter Valdemar Weise til Postmester og virkede som saadan fra 1914—21, da han udnævntes til Postmester i Frederikshavn. Den 1. September 1921 udnævntes Postkontrolør O. C. L. Rod til Postmester i Løgstør og virker som saadan endnu.

O. C. L. ROD,
Postmester.

Under Løgstør Postkontor sorterer Aggersund Færgeri for hvilket Postmesteren er Driftsleder.

OTTO CHRISTIAN LUDVIG ROD, Postmester, er født den 3. August 1869 som Søn af Købmand Anders Peter Rod og Hustru Karoline Frederikke R. Gift 1898 med Hertha Mathilde R. Postmester i Løgstør siden 1. Septbr. 1921. Medlem af Tilsynsraadet for Løgstør By og Omegns Sparekasse.

TEKNISK SKOLE I LØGSTØR er opført 1902. Skolen blev oprettet af Løgstør Haandværkerforening og Løgstør Handelsforening i Forening og Eleverne var indtil 1918 baade Haandværkerlærlinge og Handelslærlinge.

I 1918 udskiltes Handelslærlingene, idet der oprettedes en selvstændig Handelsskole. Den tekniske Skole har foruden den praktiske Undervisning for Haandværkerlærlinge ogsaa Kursusundervisning: Sprog, Bogføring og Stenografi ligeledes Kursus for ældre i Dansk, Regning og Korrespondance. Elevantallet holder sig gennemsnitligt omkring 50—60.

Skolens Forstander er Viceinspektør og Kantor Andreas Munk, der tillige er Forstander for Handelsskolen.

Teknisk Skole er en selvejende Institution, der administreres af Teknisk Skoles Bestyrelse: Viceinspektør Munch, Købmand A. Nielsen, Tømrermester Otto Larsen, Murermester J. Knudsen og Bagermester Johansen.

HANDELSSKOLEN I LØGSTØR. I 1916 udskiltes i Teknisk Skole alle de Elever, der tilhørte Handelsstanden og Kontorfaget i selvstændige Klasser, der i to Aar underviste i de til Handelseksamen forlangte Fag. 1918 dannedes derefter en selvstændig Handelsskole med 3 Klasser og med Lokaler i Kommuneskolen. 1921 afholdtes Eksamen første Gang, og siden da har der hvert Aar været afholdt Eksamen.

Ved Handelsskolen, der sorterer under Løgstør Handelsforening, virker Overlærer Kolstrup samt Lærerne Johs. Petersen, Vittrup og Møller Pedersen tillige med Skolens Forstander, Viceinspektør Munch.

LØGSTØR TOLDSTED. Om Løgstør By skrives i „Danske Atlas“ fra 1769: „Byen er en lille Flække, som ingen Købstads Privilegium har, endskønt den af nogle kaldes Købstad og har en Slags Anseelse deraf formedelst Konsumtionen og den Losse- og Lade Plads-Rettighed som den har,“ og tillige er anført: „Ved Begyndelsen af dette Seculo er Byen bleven paalagt Konsumtion, hvilket den svarer som andre Købstæder.“

Konsumtions- og Toldafgifter blev i sin Tid i Almindelighed her i Landet opkrævet ved de samme Betjente; men medens Løgstør først fra 1. Oktober 1841 fik fuldstændig Toldsted, idet Byen tidligere i toldmæssig Henseende havde hørt under Aalborg Toldkammer, var der i 1783 selvstændig Konsumtionssted, og det er mest sandsynligt, at et saadant blev oprettet samtidig med, at Byen blev paalagt Konsumtion ved Forordning af 1. Januar 1675.

Da Byen i 1841 blev Toldsted, overtog daværende Konsumtionsforvalter F. C. Lund (1841—51) ogsaa Embedet som Toldforvalter, og han blev den eneste Toldforvalter i Løgstør, der samtidig havde Oppebørselen af Konsumtionsafgiften, idet denne Afgift uden for København blev ophævet ved Lov af 7. Februar 1851.

Løgstør fik først Købstads-Rettigheder i Aaret 1900, men som nævnt var der allerede i 1769 nogle, som kaldte den Købstad, og morsomt nok er der i Plakat af 10. August 1841 anført, „at Købstæderne Viborg o. s. v. og Løgstør fra Oktober s. A. oprettedes til fuldstændige Toldsteder“. Altsaa i de højeste Administrationskontorer kunde Løgstør den Gang blive benævnt som Købstad.

Da Frederik den Syvendes Kanal blev taget i Brug i 1861, blev Toldforvalteren tillige Kasserer for Kanalen. Efter at det gravede Løb over Løgstør Grunde i 1901 var bleven aabnet for Sejladsen, og Kanalen i 1913 var bleven fuldstændig lukket for gennemgaaende Trafik, bibeholdt Toldforvalteren fremdeles Opkrævning af Havneafgifter til Kanalens østlige Havn. Disse Afgifter er blevet en Del forøgede efter at der i Sommeren 1932 er bleven bygget en Kulkran paa Kanalens Grund. Toldstedets Landdistrikt omfatter Aars og Sleth Herreder med flere større Stationsbyer som Aars, Farsø og Hornum samt Seminariebyen Ranum. Efter at Toldvæsenet har faaet overdraget Opkrævningen af ikke saa faa Forbrugsafgifter, er det blevet nødvendigt hyppigt at udsende Toldtjenestemænd i Landdistriktet for Eftersyn af Chokolade- og Cigarvirksomheder, Købmandsforretninger med Spiritusbevilling, Restauratører, Hoteller m. m.

I ældre Tider havde Toldvæsenet sjældent Forretninger i selve Landdistriktet, men der gaar dog mangfoldige Historier om de Vanskeligheder, Tolderne havde ved Eftersøgelse af ulovlig Brændevinsbrænding paa Landet.

Toldstedet har sit Kystdistrikt baade paa den nordlige og den sydlige Side af Limfjorden. Paa den nordlige Bred strækker Distriktet sig fra Nørrebjerg Aa mellem Gotterup og Aggersborg Sogne mod Vest til Nymarkmølle Teglværks Landingsbro mellem Torslev og Brovst Sogne mod Øst. Paa Limfjordens sydlige Kyst gaar Grænsen fra Hestbæk mellem Alstrup og Foulum Sogne i Risgaarde Bredning mod Vest til Skovgaard Skyttehus mellem Farstrup og Sebber Sogne i Nibe Bredning

C. M. CLAUSEN,
Toldforvalter.

mod Øst. Øen Livø og flere Smaaholme i Fjorden hører under Toldstedet. Til Havnen i Aggersund Nord indgaar der aarlig ikke saa faa Skibe fra Udlandet med Træ, Gødning, Korn m. m. og fra den modsatte Bred ved Aggersund Syd er der 3 Kridtværker, hvorfra der udskibes betydelige Kvanta af raa og pulveriseret Kridt saavel til Ind- som til Udlandet.

Toldkammerbygningen ligger meget smukt ved Løgstor vesse Havn med Udsigt over Fjorden langt ind i Hanherred. Den blev oprindelig opført i Aaret 1858 i 1 Etage med Kontorlokaler m. m. for Toldvæsenet, men i 1921 blev der paabygget Tjenestebolig for Toldforvalteren. Personalet bestaar foruden Toldforvalteren af 1 Toldassistent og 1 Toldmedhjælper.

CLAUS MIKKELSEN CLAUSEN, Toldforvalter, er født den 17. December 1877 som Son af Gaardejer Somnik Clausen og Hustru Ludoline, født Iversen Gift 1909 med Magdalene Lave. Toldforvalter for Løgstor Toldsted.

LØGSTØR FOLKEBIBLIOTEK. Før 1916 var der i Løgstor ikke noget offentligt Bibliotek. Byens Håndværkerforening havde en mindre Bogsamling og foretog Udlaan til Foreningens Medlemmer, men da Udviklingen af Biblioteksvæsenet ved Aarhundredets Begyndelse rigtig tog Fart, blev det snart en utilfredsstillende Ord-

Løgstor Folkebibliotek.

ning. Den 12. Maj 1916 traadte derfor en Kreds af Byens Borgere sammen for at søge oprettet et Folkebibliotek, og der dannedes straks en Bestyrelse med nu afd. Provst Fich som Formand. Man gik i Gang med at indsamle Pengemidler, ligesom der indkom en Del Bøger som Gaver.

Den 14. November samme Aar aabnedes Biblioteket i en lille, lejet Stue. Bogbestanden var paa ca. 500 Bind, og der foretoges Udlaan en Gang ugentlig. Bibliotekar var Lærer R. Th. Rasmussen. Biblioteket blev straks meget benyttet, og i 1921 blev det flyttet til et større Lokale i den kommunale Administrationsbygning's Loftsetage. Ogsaa der blev Pladsforholdene efterhaanden for smaa, og man begyndte at tænke alvorligt paa at skaffe Biblioteket sin egen Bygning. Der afholdtes to Bazarer, og derigennem fremskaffedes 11,000 Kr.

I Efteraaret 1928 paabegyndtes Opførelsen af Biblioteksbygningen, der projekteredes af Arkitekt Zachariassen, Hobro. Den smukke, stilfulde Bygning, beliggende i Fredensgade, indviedes den 25. August 1929. Bygningen indeholder et stort Udlaanslokale og en smuk Læsestue, samt Lejlighed til Bibliotekaren, og er iøvrigt en Pryd for Byen. Bogbestanden er nu ca. 4000 Bind, det aarlige Udlaan ca. 16,000 Bind og Besøget paa Læsestuen er ca. 8000 aarligt.

Den rivende Udvikling af Biblioteket og det smukke Resultat skyldes i første Række Lærer Rasmussen, der igennem alle Forhold har været den drivende Kraft, og han har udført et enestaaende Arbejde for Biblioteket. Han fortsatte som Bibliotekar til sin Død i Juni 1930. Bibliotekar er nu H. Andersen Skov.

H. A. SKOV,
Bibliotekar.

Bibliotekets Formænd gennem Aarene har været følgende: Provst Fich, Tømremester R. Petersen, Malermester M. Jensen, Overlærer Lavendt, Lærer, cand. mag. O. Jensen og den nuværende Formand Lærer Johs. Petersen.

H. ANDERSEN SKOV, Bibliotekar, er født den 18. Maj 1880 som Søn af Skræder E. J. Skov og Hustru Eline Skov. Gift 1917 med Johanne S. Uddannet som Assistent, Bibliotekskursus, siden 1930 Bibliotekar for Løgstør Folkebibliotek.

ARBEJDERNES SYGEKASSE I LØGSTØR er stiftet den 15. Februar 1877 paa Initiativ af Arbejdsmand C. Hansen og Murer Larsen, Medlemsantallet var 27. Sygekassens første Formand var Købmand A. Staugaard og Kasserer var Jernstøber Søren Mosebæch.

Sygekassen er gaaet støt frem og i 1902 blev den statsanerkendt. 1903 blev der oprettet Begravelseskasse i Forbindelse med Sygekassen. 1909 overgik Kvindernes Sygekasse til Arbejdernes Sygekasse, og ved denne Lejlighed fik Sygekassen i 1924 overdraget 2000 Kr., som Enkefru Amalie Stenild i Testamente havde udsat til Kvindernes Sygekasse. Renterne af Beløbet bliver nu uddelt paa Fruens Fødselsdag den 2. Oktober.

Det første Aar var Sygekassens Indtægter 174,75 Kr. og Udgifterne 117,76 Kr., Udbetalt i Pengehjælp 6,85 Kr. Lægen fik da 1 Kr. for hvert Sygebesøg. Medlemsantallet var 1. Januar 1933 505. Indtægt i 1932 var 27,300 Kr. og Udgift 28,000 Kr. I Tidens Lob er der gjort Forsøg paa at sammenslutte Haandværkersvendenes Sy-

C. C. ELMSKOV,
Forligsmægler.

gekasse og Arbejdernes Sygekasse, men dette er hidtil stranded paa forskellige Uoverensstemmelser. Ved 50 Aars Stiftelsesdagen i 1927 indviedes en ny Fane.

Sygekassens Formand er for Tiden Forligsmægler Carl Elmskov og Kasserer er Pedel Lars Thomsen Larsen.

CARL CHRISTIAN ELMSKOV, Forligsmægler, er født den 28. Juni 1879 som Søn af Arbejdsmand Jens P. Jensen og Hustru Karen Marie Jensen. Gift 1905 med Jensine Elmskov. Uddannet som Møller, nu Forligsmægler. Formand for Løgstør Skyttekreds, Medlem af Løgstør Byraad 1925—29, Formand for Arbejdernes Sygekasse i Løgstør

LØGSTØR HANDELSSTANDSFORENING er oprettet den 19. November 1883 under Navn Løgstør Handelsforening. Foreningens Navn blev den 27. Januar 1932 ændret til Løgstør Handelsstandsforening. Foreningens første Bestyrelse bestod af Købmændene P. Jensen, J. C. Salvesen og Ad. Aistrup med Købmand L. A. Schønning som Revisor. I 1919 udvidedes Bestyrelsen til at omfatte 5 Medlemmer.

Handelsstandsforeningens Opgaver har væsentlig været af lokal Art, ligesom der stadig paa Møder har været drøftet Lukkespørgsmaal og Trafikspørgsmaal m. m. Foreningen har siden 1884 været Medlem af Foreningen af jyske Handelsforeninger. denne Forenings Navn er dog senere ændret til Den jyske Handelsstands Centralforening.

Handelsstandsforeningen har allerede fra Januar 1837 drevet en Handelsskole, men denne Skole ophævedes og 1907 blev der igen paabegyndt en speciel Handelsundervisning paa Teknisk Skole, men denne Klasse maatte ogsaa nedlægges. 1915 blev der igen arbejdet paa Oprettelse af en Handelsskole med det Resultat, at den første Eksamen afholdtes i Foraaret 1921. Den 24. Jan. 1929 blev der oprettet en Understøttelsesforening under Handelsstandsforeningen med samme Bestyrelse som denne.

Handelsstandsforeningens nuværende Bestyrelse bestaar af følgende Medlemmer: Købmand Kai Simonsen, Formand, Herreekviperingshandler Chr. Svenstrup, Næstformand, Købmand H. P. Nielsen, Kasserer, Købmand Hans Klinkvort og Købmand Jac. Møller.

KAI SIMONSEN, Købmand, er født den 19. Maj 1890 som Søn af Sparekassedirektor, Købmand Jens Simonsen og Hustru, Nicoline, født Dahm. Gift 1919 med Emmy Pontoppidan Nielsen. Uddannet ved Handelen i Børkop Handelsplads fra 1906—10. Efter aftjent Værnepligt besøgt Den jyske Handelshøjskole 1910—11, derefter 2 Aar i Tyskland og havde senere forskellige Stillingen her i Landet. Formand for Løgstør Handelsstandsforening fra Januar 1929, Formand for Løgstør Ligningskommission fra Novbr. 1929 samt Formand for Tilsynsraadet for Løgstør Bys og Omegns Sparekasse fra April 1931.

K. SIMONSEN,
Købmand.

LØGSTØR HAANDVÆRKERFORENING er stiftet den 12. Novbr. 1882, og Foreningens første Bestyrelse bestod af følgende Medlemmer: Bundtmager C. C. Christensen, Støberiejer S. Mosbech, Kalkbrænderiejer N. Aasted, Rebslager Dalby

og Farver A. Matthiesen, og af disse fungerede Bundtmager C. E. Christensen i en længere Aarrække som Formand. Som mangeaarig Formand kan ligeledes nævnes afd. Tømrermester R. Petersen, der i ca. 20 Aar var Medlem af Bestyrelsen, og den største Del af Tiden fungerede han som Formand.

Haandværkerforeningen er Medstifter af Dansk Vare- og Industrielotteri. Foreningen har ved forskellige Lejligheder gjort sin Indflydelse gældende til Gavn for Byen og dens Borgere. Saaledes kan nævnes: Støtte ved Agitation og Tegning af Leverandører ved Starten af Løgstør Svineslagteri, Oprettelse af Færgeforsbindelse mellem Aggersund og Løgstør m. m. Foreningen støtter de til Haandværket knyttede Institutioner samt Virksomheder, som gavner Byen. Paa Foreningens Initiativ er der for ca. 40 Aar siden oprettet en Bolig for ældre Haandværkere, Løgstør Haandværkerstiftelse, hvor ældre ubemidlede Haandværkere samt Enker erholder fri Bolig. Ligeledes er paa Foreningens Foranledning for ca. 25 Aar siden opført Løgstør tekniske Skole.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af Malermester M. E. Jensen, Formand, Snedkermester Th. Larsen, Næstformand, Glarmester A. Madsen, Kasserer, Bagemester A. Johansen, Slagtermester C. Jørgensen, Købmand H. Klinkvort, Malermester Rud. Jensen, og som Revisorer Branddirektør M. C. Olsen og Grosserer Th. Mikkelsen.

MARINUS EMIL JENSEN, Malermester, er født den 19. Oktober 1886 som Son af Malermester L. P. Jensen og Hustru Dorthea Jensen. Gift 1917 med Emilie Nielsen. Uddannet hos Faderen, 2 Aar paa Aalborg Malerskole samt Rejser og Uddannelse i Tyskland, Sveits og Sverrig. Formand for Løgstør Haandværkerforening og Medlem af Bestyrelsen for Vesthimmerlands Malermesterforening.

M. E. JENSEN,
Malermester.

J. L. BECH,
Kredsyrlæge.

S. P. MIKKELSEN,
Dampskibsekspeditor.

M. JENSEN,
Arresforvarer.

MARIE PETERSEN,
Distriktsjordemoder.

JENS LAURSEN BECH, Kredsyrlæge, er født den 11. December 1882 som Son af Gaardejer A. Bech og Hustru. Gift 1908 med Akselinse Sjørring Christensen. Kredsyrlæge i Aalborg, Høbro, Hadsund, Nibe og Thisted Politikredse, Overdyrlæge ved Løgstør Svineslagteri, kontrol. Dyrlæge ved Løgstør offentlige Slagtehus. Tidl. Medlem af Byraadet samt Formand for Løgstør Skolekommission.

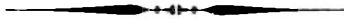

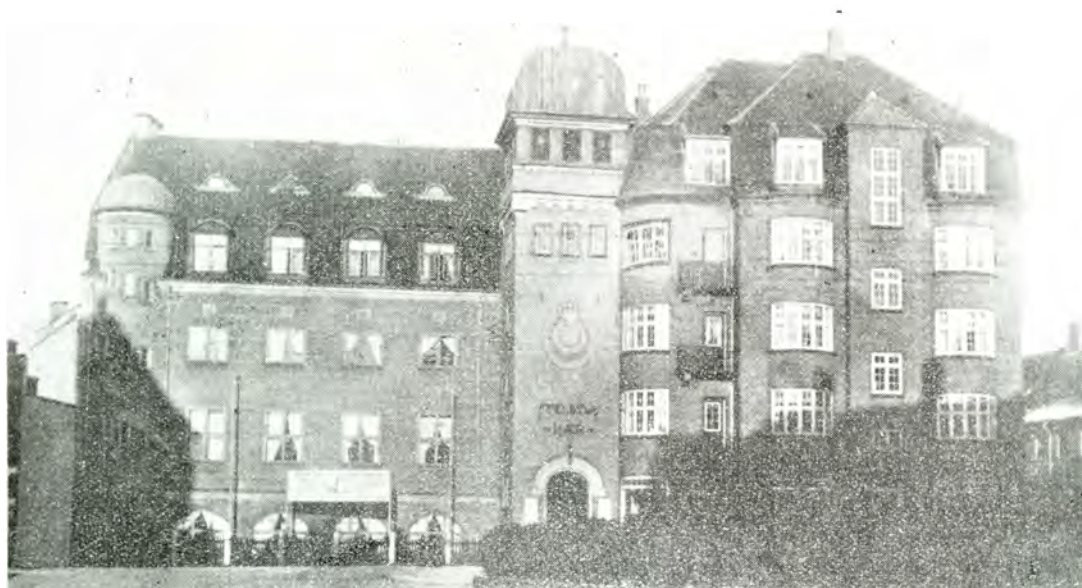
MOSBECH,
Elektricitetsværks-
bestyrer.

SØREN PETER MIKKELSEN, Dampskibsekspeditor og kgl. Vejer og Maaler, er født den 14. Februar 1865 som Søn af Gaardejer Mikkell Pedersen og Hustru Mariane, født Sørensdatter. Gift 1892 med Johanne Dorthea Grønning. Uddannet ved Kolonialbranchen. Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Landbosparekasses Filial i Løgstør.

MARTIN JENSEN, Politibetjent og Arrestforvarer, er født den 3. Marts 1884 som Søn af Fisker Søren Jensen og Hustru Inger, født Jensen. Gift 1907 med Valborg Pedersen. Ansat som Politibetjent i Aalborg 1916, forflyttet til Løgstør 1920.

MARIE PETERSEN, Distriktsjordemoder, er født den 12. Decbr. 1865 i København. Kom i Pleje i Løgstør 1866. Praktiserende Jordemoder siden 1896.

Frelsens Hærs Bygning i Aalborg.

FRELSENS HÆR er Navnet paa en religiøs Bevægelse, som i 1865 rejstes i Øst-london af William Booth og hans Hustru Cathrine i den Hensigt, at naa de fattigste og mest forkomne med Evangeliet. Da mange af disse, som Kirken ikke bød Plads for, snart sluttede sig til Bevægelsen, antoges Navnet „Den kristne Mission“, og i 1878 organiseredes den efter Militærsystem og kaldtes „Frelsens Hær“. — Den bestaar af Mennesker, der frivilligt forpligtiger sig til at arbejde for deres Medmenneskers Omvendelse (Frelse). Kvinder ligestilles med Mænd i denne Gerning og man anvender militære Titler og Uniformer med Distinktioner efter Rang. Fanen er rød med blaa Kant og gul Stjerne, og den bærer Inskriptionen: „Blod og Ild“. William Booth var indtil sin Død i 1912 General for den store, verdensomfattende Arme, og ledede denne hjulpet af sine Kommandører, Oberster og andre Officerer. Til sin Efterfølger udnævnte han sin Søn W. Bramwell Booth. Den 1. Januar 1918 virkede Hæren i 62 Lande, og paa mere end 40 Sprog talte 17,374 Officerer, 63,464 Underofficerer, 28,747 Musikanter og hundrede Tusinder af Soldater og Rekrutter. Hærens Organ „Krigsraabet“ udgives ugentligt og andre Tidsskrifter maanedligt, ialt udgives 82 forskellige. Sin store Styrke har Frelsens Hær deri, at den er international, men hvert Land arbejder (under sin Kommandør) uafhængigt. Hvert Territorium deles i Divisioner og Korps, der har sine ansvarlige Officerer. Et Korps ledes som Regel af to Officerer (Kaptajn og Løjtnant), som sammen med Soldaterne besøger de offentlige Møder. De, som slutter sig til Frelsens Hær, bliver Soldater, og de bedst egnede udnævnes til Underofficerer og er Officerernes nærmeste Hjælp. Fra Soldaterne rekrutteres ogsaa Officersrækkerne, de gennemgaar Krigsskolen som Kadetter, hvorefter de staar et Aar paa Prøve. I sin Lære er Frelsens Hær nærmest ukonventionel, den søger i alle protestantiske Lande ved sin Virksomhed at blæse Aandens Liv ind i den Lære, som allerede forkyndes, og opfordrer Individierne til at leve Livet i Harmoni i Læren. Afvigende Opfattelse i Lærespørgsmaalet finder aldrig Udtryk i Frelsens Hærs Møder. I mange Lande begyndes med en March, og et Fri-

luftsmøde med korte Taler (Vidnesbyrd), vekslende med Sang, Musik og Omkvæd, der synges flere Gange, derved bringes Tilhørerne til at kende Tekst og Melodi og deltage i Sangen. Paa alle Møder findes „Bodsbenken“, hvor uomvendte opfordres til at knæle og bede. Indenfor Organisationen har et stort socialt Arbejde vokset sig frem. I 1890 udkom „I det mørkeste England og Vejen udad“, hvor General Booth fremsatte en Plan til at redde og oprejse de uomvendte, og i Overensstemmelse der-

Frelsens Hærs Musikkorps i Aalborg.

med har By- og Landkolonier i flere Lande allerede været i Virksomhed, saaledes at Emigrationen fra de overbefolkede Byer er virkeliggjort, og den udvidedes stadig, omend den ikke har naaet den Udstrækning og Form, som Planen gaar ud paa. I stor Udstrækning kommer Frelsens Hær nødlidende af alle Slags til Hjælp og har paa dette Omraade med smaa Midler udfoldet en stor Arbejdskraft, som vidner om varme Hjerter og praktisk og økonomisk Sans. Saaledes havde den i 1918 ialt 1231 sociale Institutioner, deriblandt: Herberger, Maddepoter, Arbejdshjem, Landkolonier, Fængselshjem, Militærhjem, Arbejdsanvisningskontorer, Drankerhjem, Børnehjem og -Krybber, Redningshjem for Kvinder, Hjem for Mødre, Slumstationer m. m. I Efteraaret 1905 gav Mr. Georg Herring 100,000 Pd. Sterling, som Frelsens Hær forvalter, for at skaffe ubemidlede Selvejerhjem i Storbritanien. I 1906 aabnedes Anti-Selvmorderbureauer, som nu er startet i de fleste store Verdensbyer, og især under Verdenskrigen har Frelsens Hær paa mangfoldige Omraader udført et beundringsværdigt Arbejde.

Til Danmark kom Frelsens Hær den 8. Maj 1887. Her i Landet findes 6 Divisioner, 83 Korps og 44 Udposter. Hæren virker ved Natherberger for Mænd, Arbejdshjem, Køkken til Levering af billig Mad, Arbejdsbureau, Understøttelseskontor, Eftersøgelseskontor (hvorfra eftersøges forsvundne Personer i Danmark og Udlandet), Optagelseshjem for løsladte Fanger og andre ulykkeligt stillede Mænd, Brænde-forretninger, Redningshjem for Kvinder, Slumposter for gratis Sygepleje og Vuggestuer. Frelsens Hær har sit Hovedkontor i København, og her udgives „Krigsraabet“ og „Den unge Soldat og Officeren“, der er privat Maanedsskrift for Hæren.

I Jylland findes 3 Divisioner: Midtjyllands med Hovedkvarter i Aarhus, Nordjyllands med Hovedkontor i Aalborg og Sydjyllands med Hovedkontor i Odense.

Frelsens Hærs Slumarbejde er en vigtig Gren af Hærens godgørende Arbejde. I store Stæder og Byer, ja endogsaa i Landsbyer er der visse Dele eller Kvarterer, til hvilke den fattigste og mest lastefulde Befolkning bestandig henrives. I større Byer er disse Kvarterer af Hæren benævnt som Slumkvarterer. Forholdene i disse Kvarterer er undertiden meget beklagelige og en af Paragrafferne siger da ogsaa, at „Tilstanden hos denne Del af Befolkningen er saaledes, at den udfordrer, om ikke tiltvinger sig, vor Deltagelse og for saa vidt som vi er i Stand til at yde den vor Hjælp“. Over for disse daarlige Forhold er Frelsens Hær altid paa Færde for at bringe Hjælp for Sult, Sygdom, Smuds eller de deraf følgende Onder.

Arbejdet i en enkelt By inddeles i Sektioner, d. v. s. adskillige Slumstationer eller Slumkvarterer. Enhver Sektion stilles under Ledelse af en Officer. Der arrangeres Møder o. l. med systematisk Besøg af Stabsofficerer eller Soldater fra omliggende Korps, for saaledes at give Møderne større Interesse og Afveksling, og bidrage til at gøre dem nyttebringende. Til enhver Sektion knyttes om muligt en uddannet Sygeplejerske, der er til stor Hjælp i Gerningen. Slumstationen i Aalborg er beliggende i Louisegade.

Ved de af Hæren afholdende Møder er der saa godt som altid Musikledsagelse, enten det nu er et Blæseorkester, Strengemusik eller som det i enkelte Tilfælde er set en Soldat med en lille Træk-Harmonika, som han behandlede med saa stor Færdighed, at det lød som et Orgel. Musikken er i høj Grad med til at skaffe Tilhørere. I større Byer har Korpsset næsten altid et Hornorkester. Frelsens Hærs Musikkorps i Aalborg er startet omkring 1895—96 af daværende Kaptajn P. E. Andersen. Musikkorpsset var paa den Tid sammensat af baade Mænd og Kvinder og talte ca. 10 Medlemmer. Lidt senere begyndte man med Drengeorkester, som var under Ledelse af nuværende Major M. Fristrup i U. S. A. Dette Drengeorkester afgav Tid efter anden Medlemmer til Stamkorpsets Musikkorps, som i Øjeblikket tæller 20 Mand. — Orkestrets Underofficerer er Chr. Christiansen, Musikleder, A. M. Horsens, Musiksergent, og E. Bøjstrup, Vicemusikleder. Den første Tid Orkestret spillede var som Akkompagnement til Sangene, men i de senere Aar har Orkestret indstuderet en stor Del Underholdningsmusik, som er skrevet af Frelsens Hærs egne Komponister fra hele Verden.

Frelsens Hær i Aalborg ejer selv en stor Bygning med Mødelokaler, Festsal m. m., beliggende paa Mølleplads.

CARL LARSEN-BALLE, Divisionschef, Brigader, er født den 21. December 1877 som Søn af Former J. C. Larsen-Balle og Hustru Karen, født Nielsen. Gift 1915 med Svelvad Bjarnosen. Leder af Nordjyllands Division, som strækker sig fra Skagen til Langaa. Divisionschefen har gjort Tjene-

C. LARSEN-BALLE, Fru S. LARSEN-BALLE. SV. WESTERGAARD, Fru A. WESTERGAARD.
Divisionschef. Kaptajn.

ste i Frelsens Hær i 34 Aar og sammens Hustru Fru S. Larsen-Balle i 28 Aar. Medaille for 25 Aars lang og tro Tjeneste.

SVEND WESTERGAARD, Kaptajn, er født den 19. November 1899 i Roskilde som Son af Leder af Frelsens Hær i Finland Th. Westergaard og Hustru K. Westergaard. Gift 1926 med Alvilda Westergaard. Virket i Frelsens Hær siden 1914, rejst med Musikkorpset i Norge, ligeledes rejst i Norge, England og Letland, Leder af Fredericia Afdelingen i 11½ Aar, Kaptajn i Aalborg i 1 Aar. — Hustruen Fru Alvilda Westergaard har virket i Frelsens Hær i 17 Aar.

O. CHR. LARSEN, Fru F. M. LARSEN. Frk. F. LAURSEN, Fru KR. JENSEN.
Envoy. Ungd.-Sergent-Major. Hjemmeforbundssekretær

OTTO CHRISTIAN LARSEN, Envoy, er født den 10. December 1875 i Hjørring som Son af Møllebygger Chresten Larsen og Hustru Karoline, født Andersen. Gift 1899 med Frederikke Marie Nielsen. Cigarmager ved C. W. Obel i ca. 30 Aar. Virket i Frelsens Hær i Hjørring 1891--98. siden i Aalborg. Besøgssergent i Hjørring, Musikleder i Hjørring, F. H.s Litteratur-Sergent, Musikleder, Sekretær og Envoy. Hustruen Fru Frederikke Larsen har virket sammen med sin Mand gennem Aarene.

FRIDA LAURSEN, Ungdoms-Sergent-Major, er født den 18. Januar 1901 som Datter af Skomager Carl Marinus Laursen og Hustru Kristine, født Jensen. Kadetskolen i København 5 Mdr., virket i Middelfart og Kerteminde i 8 Aar, Ungdoms-Sergent-Major i 1 Aar.

KRISTINE JENSEN, Hjemmeforbundssekretær, er født den 29. Januar 1890. Indtraadt i Frelsens Hær i Aalborg 1908, Børneforbundssekretær i ca. 8 Aar, Ungdoms-Kasserer 1 Aar, Kontrol-Sergent 1 Aar og Hjemmeforbundssekretær 1 Aar.

ELLEN CHRISTENSEN, Kaptajn, er født den 5. August 1910 som Datter af Murer Peter Christensen og Hustru Anna, født Nielsen. Indtraadt i Frelsens Hær 1920 i Horsens, Løjtnant i Svaneke paa Bornholm, Frederiksværk, Nibe og Lyngby. Kaptajn for Veigaard Afdelingen i 3-4 Mdr.

E. CHRISTENSEN,
Kaptajn.

E. BRANDT-JENSEN,
Kaptajn.

M. CHRISTENSEN,
Officers-Leder.

A. G. HANSEN,
Tropsf. f. Pigespejderne.

E. BRANDT JENSEN, Kaptajn, er født den 2. September 1903 i Korsør som Datter af Maskinformer Rasmus Jensen og Hustru Othilia, født Brandt. Ugift. Løjtnant i Allinge, Svaneke, Herning, Struer og fl. Steder. Kaptajn og Leder af Vejgaard Korps.

MARIA CHRISTENSEN, Officers-Leder, er født den 6. August 1910 i Brønderslev som Datter af Arbejder Julius Christensen og Hustru. Paa Kadetskolen i København 2 Aar, 3 Mdr. i Børgense og Ribe, assisterende Officers-Leder af Nørresundby Korps.

ANNA GLIDRUN HANSEN, Tropsfører, er født den 22. April 1910 i Aalborg. Telefondecifrerice i Aalborg. Indiraadt i Frelsens Hær i Aalborg 1922, Tropsfører for Pigespejderkorpset i Aalborg i 2 1/2 Aar. Korpset tæller for Tiden 27 aktive Medlemmer.

C. P. CHRISTIANSEN,
Musikleder.

E. BØJSTRUP,
Vicemusikleder.

TRYGVE EDELBO,
Leder af Ungdomsarb.

A. NIELSEN,
Strengemusikleder.

CHRISTIAN PEDER CHRISTIANSEN, Musikleder, er født den 26. Februar 1897 som Søn af Havnearbejder Marinus Christiansen og Hustru Maren, født Laursen. Gift 1926 med Valborg Vilhelmsen. Savskærer ved Springborgs Fabrikker. Leder af sen. Musikkorpset i Aalborg i 10 Aar, tidligere i København i 7 Aar.

EMIL BØJSTRUP, Vicemusikleder, er født den 22. Juli 1900 som Søn af Sadelmagermester Bøjstrup og Hustru Anna Sofie, født Madsen. Gift 1921 med Anna Sofie Lange. Barbermester i Aalborg. Uddannet paa Musikskolen i Aarhus i 4 Aar, i de sidste 9 Aar Vicemusikleder i Aalborg.

A. M. HORSENS, Musik-Sergent, er født den 19. Februar 1897 som Søn af Jens Peter Horsens og Hustru Maren Katrine. Gift 1923 med Karla Horsens. Cyklehandler i Aalborg, uddannet som Mekaniker. Leder af Musikkorpsets Møder.

TRYGVE EDELBO, Ungdomsleder, er født den 5. Juni 1910 som Søn af Oberstløjtnant i F. H. Niels Edelbo og Hustru Cecilie. Leder af Ungdomsarbejdet i Frelsens Hær i Aalborg i ca. 2 Aar. Medlem af Musikkorpset sen.

ALFRED NIELSEN, Strenge-Musikleder, er født den 12. Juli 1886 som Søn af Landmand Nic. Nielsen og Husfru Karen Marie N. Gift 1910 med Kristine Nielsen (død). Trælstarbejder i Aalborg. Indtraadt som Soldat i Frelsens Hær i Aalborg 1906, Sekretær i 6½ Aar, Leder af Strenge-Musik-korpset i ca. 15 Aar.

CHRISTIAN HOLST, Divisions-Ungdoms-Sekretær, er født den 4. April 1884 som Søn af Chresten Søholm og Hustru Amalie S. Gift 1913 med Ingeborg Holst. Har været i Frelsens Hær i 29 Aar og har virket i mange forskellige Byer. Divisions-Ungdoms-Sekretær i 1 Aar.

J. LARSEN,
Envoy.

Fru J. M. LARSEN.

TH. SANDEN,
Sergent-Major.

Fru M. SANDEN.

JENS LARSEN, Envoy, er født den 22. Oktober 1876 i Aalborg som Søn af Lars Larsen og Hustru Margrethe, født Jensen. Gift 1902 med Jensigne Martine Danielsen. Skomagermester i Aalborg. Indtraadte i Frelsens Hær i Aalborg 1892, og har gennem Aarene været tildelt mange Tillidshverv. Fru J. M. Larsen har virket i Frelsens Hær igennem 33 Aar.

TH. SANDEN, Sergent-Major, er født den 7. November 1876 som Søn af Landmand A. Sanden og Hustru Marie, født Steffensen. Gift 1902 med Marie Jensen. Værkfører ved Springborgs Trævarefabrik. Indtraadte i Frelsens Hær i Aalborg 1896, og har virket som Korpsets Sergent-Major i 30 Aar. Hustruen Fru Marie Sanden indtraadte i Frelsens Hær i 1899 og har virket sammen med sin Mand gennem Aarene.

N. LARSEN-BALLE,
Kasserer.

NIDOLF LALSEN-BALLE, Kasserer, er født den 14. Juli 1892 som Søn af Former J. C. Larsen-Balle og Hustru Karen, født Nielsen. Gift 1914 med Julie Adrienne Prange. Postbud i Aalborg. Indtraadt i Frelsens Hær i Aalborg 1913, Sekretær i 3 Aar, nu Kasserer. Hustruen indtraadte allerede som 4-aarig og har virket som Registrerings-Sergent i ca. 10 Aar.

J. KRISTENSEN,
Vagtmester.

JACOB KRISTENSEN, Vagtmester, er født den 2. Januar 1879. Gift 1906 med Thomine Kristensen. Arbejder ved Springborgs Fabrik. Har været i Frelsens Hær i 22 Aar, Vagtmester ved Frelsens Hærs Bygning gennem 16 Aar.

SLET HERRED

SLET HERRED, det nordvestligste i Himmerland, begrænses mod Sydøst og Syd af Aars og Gislum Herreder og er iøvrigt omgivet af Limfjorden (Livø Bredning, Løgstør Bredning, Aggersund, Nibe Bredning og Sebbersund).

Herredets samlede Areal udgør 27,736 ha og Indbyggerantallet er ca. 8500.

I Herredet ligger Købstaden Løgstør og følgende Sogne: Kornum-Løgsted, Rarum-Malle, Vilsted-Vindblæs, Næsborg-Salling-Outrup, Gundersted, Farstrup, Lundby, Sebber og St. Astrup.

KORNUM-LØGSTED KOMMUNE består af Kornum og Løgsted Sogne. — Kornum Sogn omgives af Næsborg, Skarp-Salling, Vindblæs og Løgsted Sogne samt Limfjorden. — Løgsted Sogn omgives af Købstadsjorderne, Vindblæs, Vilsted og Malle Sogn samt Limfjorden.

I Kornum Sogn findes Byerne: Kornum med Kirke, Skole, Fattighus og Købmandshandel, Øster Ørbæk med Friskole, desuden findes en Del Gaarde og Huse.

I Løgsted Sogn findes Løgsted Kirke og Skole samt Byerne: Løgsted, Mjallerup, Ravnstrup med Skole, Forsamlingshus og Købmandshandel, Vormstrup og Vester-Ørbæk samt en Del Gaarde og Huse.

Kornum Sogn har Tingsted i Løgstør og hører til Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 8. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 348. Lægd.

Løgsted Sogn har Tingsted i Løgstør og hører under de samme Kredse som Kornum Sogn samt 5. Udskrivningskreds' Lægd 347 b.

Kornum Kirke består af Kor og Skib, som stammer fra romansk Tid. Korbuen og et af de oprindelige Vinduer er bevaret. Kirken er ret uanselig, idet den mangler Taarn. Ved Skibets Vestende har der tidligere staaet et smalt Taarn med Spidsbue ind til Kirken, men dette blev nedrevet i 1795. Buen er nu filmuret, og den vestlige Del af Taarnet er nu indrettet til Vaabenhus. Prædikestolen er fra Renæssancetiden, og Alteret opført af Granitkvadre med et udskåret Krucifiks er fra nyere Tid. Klokkeren er fra ca 1500.

Løgsted Kirke består af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod

Nord. Kor og Skib er fra romansk Tid, og de oprindelige Mure opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Flere af de oprindelige Vinduer, dog nu tilmu-rede, er bevaret tillige med Korbuen og Norddøren. Taarnet, der er tilbygget i Slutningen af Middelalderen, er foruden af Kvadre, foroven af Munkesten. Fra Taarnrummet, der nu benyttes til Materialrum, fører en Bue ind til Skibet. Vaabenhuset, opført af Munkesten, er ligeledes opført i Slutningen af Middelalderen. I det indre er Skibet med Bjælkeloft, hvorimod Koret har gibset Loft. Prædikestolen er skænket 1608 af „Løgstørs Mænd“. Altertavlen er med Maleri forestillende Kristus, malet ca. 1870 af F. L. Storch. Alterstagerne er fra 1616. Daabsfadet er skænket 1675 af Hans Henriksen Krøger og Hustru i Løgstør. I Kirken findes desuden en Præste- og Degnestol fra det 17. Aarhundrede. I Loftet er ophængt et Skib fra 1832, over Korbuen er ophængt et lille Metalkrucifiks og i Taarnet er ophængt et tarveligt Trækrucifiks fra 1790.

Kornum Kommuneskole er bygget 1857. I Skolen findes 2 Klasser og der undervises ca. 40 Børn. Lærer er Christen Andersen.

Løgsted Skole er opført Aar 1900. Førstelærer er Jens Lund og Forskolelærerinde er Nanna Kathrine Larsen.

CHRISTEN ANDERSEN, Lærer, er født den 5. Maj 1869 i St. Ajstrup. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1897, ansat som Lærer ved Kornum Skole 1922.

JENS LUND, Førstelærer, er født den 14. December 1902 som Søn af Førstelærer P. J. Lund og Hustru Maren Dorthea Lund. Gift 1926 med Carla Pedersen. Dimitteret fra Odense Seminarium 1924. Ansat som Førstelærer og Kirkesanger i Løgsted 1. Januar 1928.

NANNA KATHRINE LARSEN, Forskolelærerinde, er født den 1. Maj 1904 som Datter af Gaardejer Jens Larsen og Hustru Mette Larsen. Dimitteret fra Th. Langs Seminarium 1926. Ansat som Vika- r ved Løgsted Skole 1. April 1932, fast ansat ved samme Skole fra 1. April 1933.

Medlemmer af Kornum-Løgsted Sogneraad er: Planteskoleejer Chr. Storvang, Gaardejer A. C. H. Andersen, Sognefoged A. C. Jensen, Gaardejer N. C. Larsen, Gaardejer F. Madsen, Gaardejer C. P. N. Lere og A. C. Andersen.

RANUM-MALLE KOMMUNE bestaar af Ranum og Malle Sogne. Ranum Sogn omgives af Malle og Vilsted Sogne, Aars Herred og Limfjorden. Malle Sogn omgives af Ranum, Vilsted og Løgsted Sogne samt Limfjorden.

I Ranum Sogn findes Byerne: Ranum med Kirke, Præstegaard, Skole, Statsseminarium, Fattiggaard med Alderdomshjem, Missionshus, Ranum Bys og Omegns Sparekasse, Brugsforening, Købmandshandeler, Mølle, Kro, Hotel, Afholdshotel, Andelsmejeri, Andelselektricitetsværk samt Postekspedition, Næsby med Skole, Missionshus, Mølle, Brugsforening og Købmandshandel, Rønbjerg og desuden Samlinger af Gaarde og Huse samt Øen Livø, hvor der findes en Skole og en Aandssvageanstalt.

I Malle Sogn findes Byerne: Malle med Kirke og Skole, Brøttrup, Vandsted, Lendrup og Lendrup Huse.

Ranum Sogn har Tingsted i Løgstør og bærer under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 4. Folkeringskreds, 8. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 355. Lægd.

Malle Sogn har samme Tingsted og hører under samme Kredse som Hovedsognet Ranum samt 5. Folketingskreds og 5. Udskrivningskreds' 354. Lægd.

Den oprindelige Vitskøl Klosterkirke afløstes af Bjørnsholm Kirke. Fra denne udskiltes Ranum Kirke 1909 og senere Overlade Kirke. Kirken er i romansk Stil (Korskirke) opført efter Tegning af Arkitekt Schmidt ved Nationalmuseet, der har taget mange Motiver Vitskøl hertil (en Slags Kopi). Oprindeligt var Kirken forsynet med en meget høj og slank Tagrytter, der senere blev nedtaget paa Grund af sin mindre Stabilitet i stærk Storm paa Bakken Syd for Ranum, hvor Kirken er beliggende. 1930 forsynedes Kirken med en af Domarkitekt Lønborg Jensen opført Taarnbygning (2 Taarne og Mellembbygning). Underrummet i det søndre Taarn tjener som Daabs- og Venteværrelse, medens der i nordre Taarn findes Ligkapel. Foroven findes en Menighedssal, hvortil mod Nord støder Arkiv og Redskabsrum. Altertavlen er et stort Frescomaleri udarbejdet af Maleren Larsen-Stevns og forestillende Kristi Genkomst. Prædikestolen er muret, og Fonten er af Jern og hamret Kobber, begge udført efter Tegning af Arkitekt Schmidt.

Malle Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Kor og Skib er fra romansk Tid, og de oprindelige Mure af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Korbuen, om end stærkt forhugget, samt et enkelt af de oprindelige Vinduer er bevaret. Taarnet er tilbygget i Slutningen af Middelalderen, Taarnrummet, der nu er Materialrum, har Spidsbue ind til Skibet. Vaabenhuset er opført 1920. Prædikestolen er fra det 17. Aarhundrede. Altertavlen med Maleri (moderne) forestillende Kristusbarnet er fra ca. 1700. Den romanske Granitfond er med romansk Himmel fra ca. 1630. Den smukke Daabskande af Malm er fra 1574 og paa denne ses Bjørn Kaas til Starupgaard og hans Hustrus Vaaben. Over Korbuen er ophængt et lille Krucifiks.

JØRGEN AXEL EWALD RASMUSSEN, Sognepræst, er født den 1. September 1905 som Søn af Murermester J. P. Rasmussen og Hustru Anna, født Ewald. Gift 1933 med Ingrid Ebbesen. Student 1924, cand. theol. 1931, Sekretær for Kolding K. F. U. M. 1931, Sognepræst for Ranum og Malle Menigheder 1932.

J. A. E. Rasmussen,
Sognepræst.

Malle Skole er bygget 1881. Før den Tid gik Børnene til Ranum Skole. Skolen er med 2 Klasser og der undervises ca. 40 Børn. Den første Lærer var A. C. Ertbøl-Nielsen, der var Lærer fra 1881—85, derefter Lærer Olsen fra 1885—1922, siden 1922 nuværende Lærer Anton Pedersen.

A. Pedersen,
Lærer.

Næsby Skole er bygget 1897. Skolen er med 2 Klasser og der undervises ca. 65 Børn. Lærer er Kristian Nielsen.

ANTON PEDERSEN, Lærer, er født den 17. Decbr. 1892 i Østerbølle Sogn, Viborg Amt. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1914, ansat som Lærer ved Malle Skole 1922.

KRISTIAN NIELSEN, er født den 2. April 1899 i Ranum. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1920, ansat ved Næsby Skole 1. November 1925.

KR. NIELSEN,
Lærer.

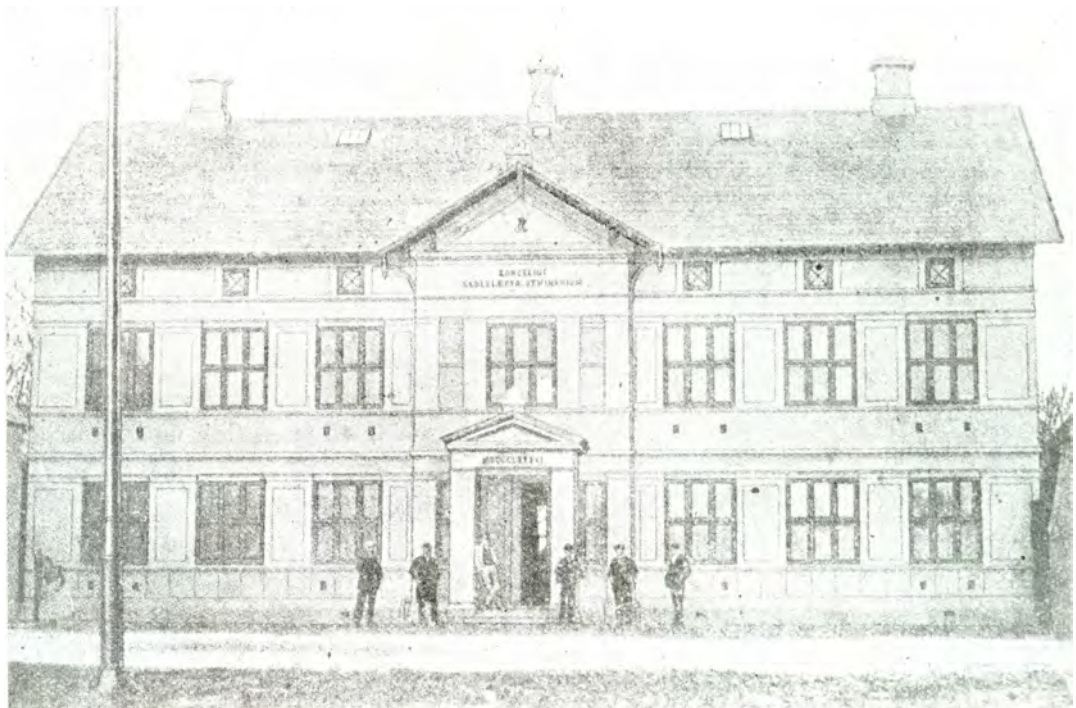
Det gamle Seminarium i Ranum.

Ranum Statsseminarium. Ved kgl. Resolution af 5. Juni 1812 bestemtes det, at der da Borris Seminarium var det eneste i Nordjylland, skulde oprettes et Seminarium for Aalborg Stift i Snedsted ved Thisted, og 5. Oktober samme Aar begyndte Seminariet med 7 Elever.

Her arbejdedes der saa under beskedne Kaar, til det ved kgl. Resolution af 5. Februar 1847 bestemtes,

at Seminariet skulde flyttes til Ranum. Her opførtes der i den følgende Tid en Seminariebygning til godt 2000 Rdl. og et Gymnastikhus til 900 Rdl., saa Undervisningen kunde begynde den 1. September 1848.

Baade i 1850erne og omkring 1870 var der Tale om at nedlægge Seminariet, men Faren drev over, og da Tilgangen steg betydeligt omkring 1880, maatte der i 1886 opføres en ny og større Bygning.

Det nye Seminarium i Ranum.

I 1895 adskiltes Forstander- og Præsteembede, hvoraf fulgte, at der i 1896—97 opførtes en Forstanderbolig.

I 1908 udvidedes Seminariebygningen til det dobbelte ved en Tilbygning i Syd og i 1915 opførtes en ny Gymnastiksal. Endelig er der, efter at nye Planer om Flytning, bl. a. til Aalborg, er skrinlagte, i Forsommeren 1933 paabegyndt Opførelsen af en ny Seminariebygning til godt et Par Hundrede

Tegning af den i 1933 paabegyndte Seminariebygning.

Tusinde Kroner. Naar den er færdig, flyttes Børneskolen hen i den gamle Seminariebygning, og Staten overtager Driften af Børneskolen med et Tilskud fra Kommunen.

I Aarenes Lob har mange kendte Mænd været knyttet til Snedsted og Ranum Seminarium.

Snedsted Seminarium oprettedes af Præsten N. L. Chr. Bentzon. Han efterfulgtes af G. P. Brammer, der senere blev Biskop i Aarhus, og dennes Efterfølger var Ludv. Chr. Müller, den mest kendte af alle danske Seminariemænd. Det var under ham, Seminariet flyttedes til Ranum. Af senere Forstandere kan nævnes A. K. Fabricius, hvis illustrerede Danmarkshistorie i nye Udgaver har hævdet sig til vore Dage, J. C. Sørensen, der opførte Seminariebygningen i 1886, og Professor N. A. Larsen, der i 1930 tog sin Afsked som Undervisningsministeriets Konsulent i Folkeskolesager, og som var den første Forstander, der ikke tillige var Sognepræst. Endelig maa nævnes P. Taaning, der var Forstander længere end nogen anden (1899—1924), og som er den første Forstander, der blev i Ranum, til han tog sin Afsked. Alle andre er blevet forflyttede til mindre anstrengende Embeder og mindre afsides Egne. Under Taaning er der ved de store Byggearbejder i 1908 og 1913 og ved Køb af Jord og Naboejendomme sket gennemgribende ydre Forandringer.

Endvidere har mange Elever fra Snedsted og Ranum faaet landskendt Navn. Herfra er udgaaet Politikere som Lars Bjørnbak, Chr. Berg, N. P. Madsen-Mygdal, J. I. Kirkegaard, Forfattere som Jacob Nielsen (Knud Skytte), Johan Skjoldborg, Kappel Bøcker, Richardt Gandrup, Skolemænd som Kristen Kold, Poulsen Dal, Morten Eskesen, Jeppe Tang et stort Antal Seminarielærere, Skoleinspektører, Overlærere, Højskoleforstandere og Præster.

Seminariets nuværende Lærere: Forstander Chr. Høirup (ansat her 1924), Seminarielærerne N. Kjær (1921), B. K. Bach (1921), C. Hoë-Andersen (1923), J. Clausen (1925), J. Johnsen (1925), J. Juul (1933).

By- og Øvelsesskolens Lærere: Seminarielærer I. P. A. Hansen (1900), Lærer K. M. Nielsen (1917), Lærerinde A. Nielsen (1920), Lærer K. P. Rosager Hansen (1932) og Lærer Kr. Rolighed Nielsen (1932).

CHR. HØIRUP,
Seminarieforstander.

CHR. HØIRUP, Seminarieforstander, er født den 27. Marts 1885 i Sdr.

Højrup som Søn af Lærer L. P. Nielsen og Hustru Karen, født Christoffersen Bro. Gift med Christence Petersen. Student fra Odense 1903, cand. phil. 1904, Lærereksamen 1908, Lærer ved Nyborg private Realskole 1908—12, ved Gedved Seminarium 1912—18, Redaktør af Horsens Venstreblad 1919—20, Inspektør ved Skive kommunale Skolevæsen 1920—24, Forstander for Ranum Statsseminarium Formand for Østbirkkredsens radikale Vælgerforening 1918—20, Medlem af det radikale Venstres Hovedbestyrelse 1919—21, det radikale Venstres Kandidat i Horsens- og Østbirkkredsene ved Folketingsvalgene i 1920 og i Odderkredsen 1926. Redaktør af Dansk Seminarieblad 1914—18, Artikler, Anmeldelser og Afhandlinger i forskellige Tidsskrifter og Dagblade.

SV. OLSEN,
Bestyrer.

Andelsselskabet Ranum Elektricitetsværk stiftedes 1908 og sættes i Drift 1. September samme Aar. Ved Oprettelsen var Maskinkraften 1 Stk. B. & W. Dieselmotor paa 23 HK. med Dynamo, og der var ca. 60 Forbrugere. I 1933 var Maskinkraften 1 Stk. B. & W. Dieselmotor paa 23 HK. samt 1 Stk. Dieselmotor paa 60 HK. Forbrugerantallet er steget til 220. Værket bestyres af Sv. Olsen.

SVEND OLSEN, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 20. September 1885 i Odense. Uddannet som Maskinarbejder, i flere Aar Montør ved Maskinanlæg. Ansat ved Ranum Elektricitetsværk den 1. November 1922.

J. A. AMDISEN,
Dyrlæge.

JENS ANKER AMDISEN, Dyrlæge, er født den 21. Juni 1888 i Langaa som Søn af Landinspektør J. M. Andersen og Hustru C. W. Rasmussen. Gift 2. Gang med M. K. Karlsson. Artium fra Randers Statsskole 1907, cand. phil. 1908, Dyrlægeeksamen 1912. Praksis i Harridslev ved Randers 1913—16, Haderup ved Skive 1916—24, Vinderup 1924—26, Assistent i Løgstør 1926—29, siden 1929 praktiserende i Ranum.

ARNE MOHR,
Læge.

ARNE MOHR, Læge, er født den 18. April 1905 ved Grenaa. Studentereksamen 1923 fra Frederiksberg Statsskole, medicinsk Embedseksamen 1930. Har forinden varetaget Vikariatet paa Sygehuse og Sanatorier, vikariat i Lægepraksis i Esbjerg, Kursusljeneste paa Fødselsanstalten i Aarhus 1931, siden 1931 praktiserende Læge i Ranum.

Medlemmer af Ranum-Malle Sogneraad er: Lærer K. M. Nielsen, Gaardejer Chr. Hansen, Gaardejer S. Jensen, Gaardejer P. Hansen, Husmand K. Jensen, Seminarieforstander Chr. Højrup, Gaardejer J. Theilmann.

VILSTED-VINDBLÆS KOMMUNE bestaar af Vilsted og Vindblæs Sogne. Vilsted Sogn omgives af Vindblæs, Løgsted, Malle og Ranum Sogne samt Aars Herred og Outrup Sogn. Vindblæs Sogn omgives af Vilsted, Løgsted, Kornum, Skarp-Salling og Outrup Sogne.

I Vilsted Sogn findes Byen Vilsted med Kirke, Præstegaard, Skole, Forskole, Fattighus, Forsamlingshus, Brugsforening, Købmandshandel, Mølle, Fællesmejeri samt Postekspedition, desuden findes der i Sognet Samlinger af Gaarde og Huse.

I Vindblæs Sogn findes Byerne: Vindblæs med Kirke, Skole, Forskole og Mølle, Vindblæs Stationsby med Baptistikapel, Forsamlingshus, Brugsforening, 2 Købmands-handeler, Kro, Fællesmejeri, Andelselektricitetsværk samt Jernbanestation, Engelstrup, desuden findes en Del Gaarde og Huse.

Vilsted Sogn har Tingsted i Løgstør og hører under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 8. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 352. Lægd.

Vindblæs Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 353. Lægd.

Vilsted Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. — Koret og Skibets østlige Del er fra romansk Tid og de oprindelige Mure af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Nordvæggen er i 1885 helt ombygget. I den ældre Middelalder forlængedes Skibet mod Vest og Syddøren flyttedes længere mod Vest. I Slutningen af Middelalderen opførtes et Kapel, der senere er nedrevet. Samtidig overhvælvedes Kirken og det smalle Taarn opførtes. Vaabehuset er fra den senere Renæssancetid. Altertavlen er med Maleri forestillende Kristus i Getsemane, malet af A. Dorph i 1895. Den udskaarne Prædikestol i Renæssancestil, er malet 1729 og restaureret 1861. I Kirken findes et Par Stolegavle fra 1584 og et Krucifiks fra ca. 1475.

Vindblæs Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Kor og Skib med Bjælkeloft er fra romansk Tid og opført af Granitkvadre paa Sokkel. Taarnet er vistnok tilføjet i Slutningen af Middelalderen, men er senere ommuret. Taarnrummet tjener som Materialhus og forbindes med Skibet ved en lille Dør. Vaabehuset er nyt. Prædikestolen er fra 1626, den blev renoveret 1729. Altertavlen er med Maleri forestillende den korsfæstede malet af A. Dorph 1895.

Vindblæs Skole er bygget 1905, Forskolen er bygget 1913. Skoien er med 4 Klasser, og der undervises ca. 80 Børn.

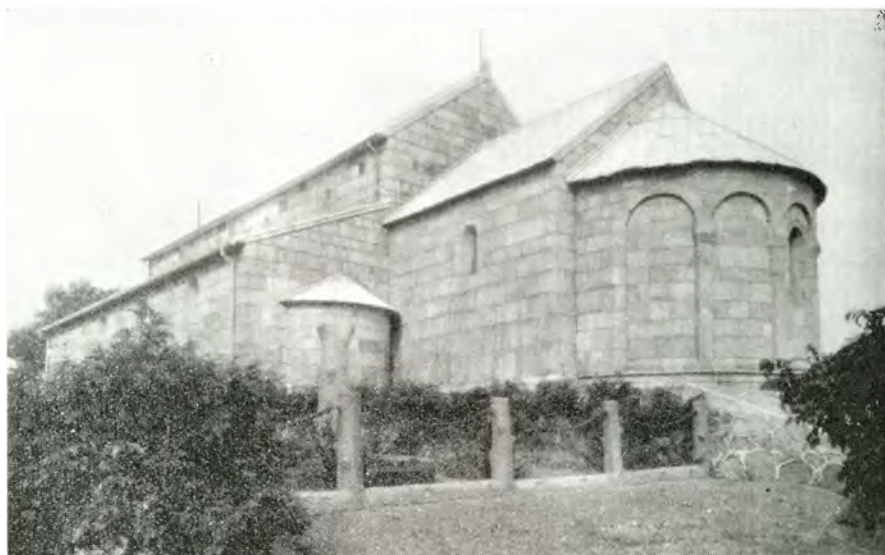
MAGDALENE OLESEN, Lærerinde, er født den 19. August 1891 i Lendum Sogn, Hjørring Amt. Dimitteret fra Frk. Langs Seminarium 1913. Lærerinde ved Vindblæs Skole Oktober 1915. Organist ved Kirken.

Vindblæs Brugsforening er oprettet 1913, og Foreningen tæller ca. 200 Medlemmer. Foreningens Formand er Lærer Poulsen og Uddeler er H. Madsen.

Medlemmer af Vilsted-Vindblæs Sogneraad er: Gaardejer Martin Th. Fisker, Mejeriejer K. M. Knudsen, Gaardejer B. Mejrup, Gaardejer N. Chr. Madsen, Gaardejer O. Madsen, Gaardejer J. Hedegaard og Cementstøber J. Jakobsen.

NÆSBORG-SALLING-OUTTRUP Kommune bestaar af Næsborg, Salling og Outtrup Sogne. Næsborg Sogn omgives af Kornum, Salling og Farstrup Sogne samt Limfjorden. Salling Sogn omgives af Outrup, Vindblæs, Kornum, Næsborg, Farstrup og Lundby Sogne. Outrup Sogn omgives af Salling, Vindblæs og Vilsted Sogne, Aars Herred samt Gundersted og Lundby Sogne.

I Næsborg Sogn findes Byerne: Næsborg med Kirke, Præstegaard og Skole,

Salling Kirke.

Fattighus, Missionshus samt Købmandshandel, Tolstrup med Skole, Fattighus, Forsamlingshus, Brugsforening og Købmandshandel og Aggersund med Færgefart, samt desuden en Del Gaarde og Huse.

I Salling Sogn findes Byerne: Skarp - Salling med Kirke, Præstegaard, Skole, Forsamlingshus,

Fattighus, Brugsforening, Købmandshandel, Mølle og Vandværk, Brøndum med Brugsforening, Købmandshandel og Andelsmejeri, Hemdrup med Friskole, desuden en Del Gaarde og Huse.

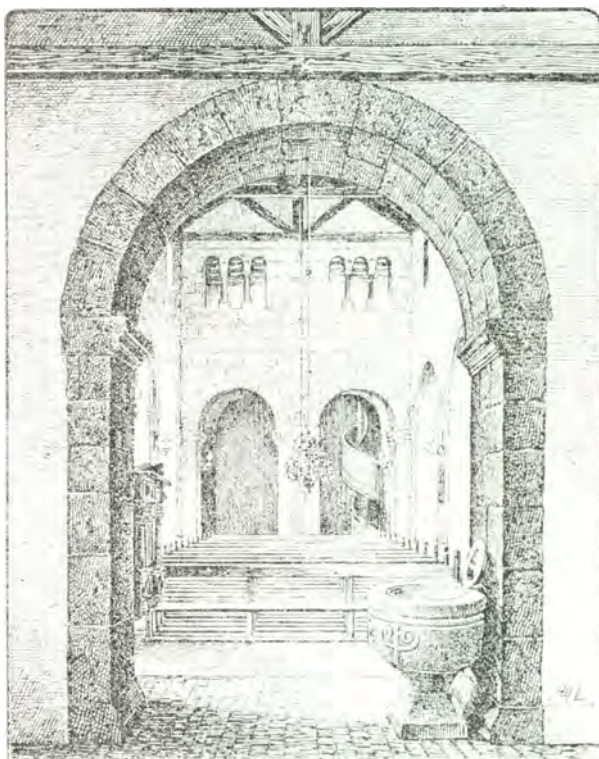
I Outrup Sogn findes Byerne: Outrup med Kirke, Skole og Købmandshandel, Braarup, desuden findes en Del Gaarde og Huse.

Næsborg Sogn har Tingsted i Løgstør og hører under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Købstads Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 8. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 350. Lægd.

Salling har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet Næsborg samt 5. Udskrivningskreds' 349. Lægd.

Outrup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet Næsborg samt 5. Udskrivningskreds' 351. Lægd.

Næsborg Kirke bestaar af Kor og Skib samt Taarn mod Vest. Kor og Skib med fladt Bjælkeloift er fra romansk Tid. I gotisk Tid tilføjedes Taarnet, hvis Underrum nu tjener som Vaabenhus. Tidligere var det forsy-

Salling Kirkes Indre.

net med Hvælving og havde Spidsbue ind til Skibet. Prædikestolen er fra 1596 og paa denne ses Præsten Simen Pedersens Navn. Fløjaltertavlen er fra 1635 med samtidige Malerier. Kirkens Klokke er fra 1547.

Salling Kirke er en meget ejendommelig Landsbykirke. — Den bestaar af tre-

skibet Langhus og Kor samt tre halvrunde Apsider, en større ved Koret og to mindre, der afslutter Sideskibene i Øst. Kirken er opført i romansk Tid af tilhugne Granitkvadre. Skib og Kor er paa Sokkel med Skraakant, Hovedapsis er prydet med Pilastre og Rundbuer og har ligesom de andre Apsider profileret Sokkel. Højkirken og Koret har Bjælkeloft, de 3 Apsider Halvkuppelhvælvinger, medens Sideskibene afsluttes af Halvtagets Sparreværk. I Slutningen af Middelalderen tilføjedes et Taarn ved Skibets Vestende, og dettes Underrum aabner sig ind til Kirken med to, paa en rund Søjle hvilende Rundbuer. Ved senere Ombygninger omforandredes Kirken, bl. a. nedreves Taarnets øverste Del, alle Skibe fik eet fælles Tag og Sideskibene fik Bræddeløfter. I vor Tid er Kirken, der var meget brøstfældig, saa vidt muligt ført tilbage til sin oprindelige Skikkelse under Ledelse af Professor H. B. Storck. Prædikestolen er fra Begyndelsen af 17. Aarhundrede. Alteropsatsen er af brændt Ler med farvet Glasur efter Tegning af H. B. Storck. Kirkens Klokke, der er fra Middelalderen, er ophængt i en Klokkestol paa Kirkegaarden.

Outrup Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Kor og Skib er fra romansk Tid, og de oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Taarnet er fra gotisk Tid, senere er det nedrevet til Skibets Højde, og Klokken er anbragt over Vestgavlen. Taarnrummet, nu Materialhus, havde før høj Spidsbue ind til Skibet, men denne er senere lukket. Taarnrummet har tidligere været overhælvvet, Vaabenhuset er opført i nyere Tid. Prædikestolen er fra Begyndelsen af 17. Aarhundrede. Altertavlen er et Maleri af A. Dorph fra 1897 og forestillende Kristus, der vandrer paa Søen. Over Korbuen er en lille Tavle med Krucifiks fra 17. eller 18. Aarhundrede.

Næsborg Skole er bygget 1890 og var da en 4-Klasset Skole. I 1892 omdannedes den til en 2-Klasset Skole. Der undervises ca. 35 Børn. Lærer er K. Stensgaard Gade.

Salling Skole er bygget 1867, og udvidedes med en Forskole 1901. Der undervises ca. 70 Børn. Førstelærer er S. P. Henriksen.

Hemdrup Friskole er oprettet 1899. Skolen er 2-Klasset, og der undervises ca. 25 Børn. Før 1899 var der ingen Skole i Hemdrup. Lærerinde er Frøken Kristine Svendsen.

Outrup Skole er bygget 1896 og udvidet 1906. Skolen er 2-Klasset, og der undervises ca. 50 Børn. Førstelærer er C. Hansen.

Næsborg Skole.

STENSGAARD GADE,
Lærer.

H. EJSING,
Lærer.

S. P. HENRICHSEN,
Lærer.

K. SVENDSEN,
Lærerinde.

KRISTEN STENSGAARD GADE, Lærer, er født den 26. Juni 1884 i Hundborg Sogn, Thisted Amt. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1907, ansat som Lærer ved Næsborg Skole 1. Septbr. 1910.

H. EJSING, Lærer ved Tolstrup Skole.

S. P. HENRICHSEN, Lærer, er født den 13. Februar 1890 i Vinderslev Sogn, Viborg Amt. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1916, ansat som Førstelærer ved Salling Skole 1919. Formand for Aalborg Amts Biblioteksforening, Medlem af Biblioteksraadet, Medlem af Hovedbestyrelsen for Danmarks Biblioteksforening, Medlem af Næsborg-Salling-Outrup Sogneraad, Kirkesanger, Leder indenfor Dansk Husflidsselskab.

KRISTINE SVENDSEN, Lærerinde, er født den 12. November 1902 i Vust Sogn, Thisted Amt. Dimitteret fra Silkeborg 1927. Ansat som Lærerinde ved Hemdrup Friskole 1. Januar 1930.

CARL HANSEN, Lærer, er født den 19. Februar 1900 i Indslev Sogn, Odense Amt. Dimitteret fra Odense 1924. Ansat som Lærer ved Outrup Skole siden 1. Maj 1928.

KIRSTINE NIELSEN, Lærerinde, er født den 4. Maj 1905 i Løgten. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1931, ansat som Lærerinde ved Salling Skole 1932.

K. NIELSEN,
Lærerinde.

Salling Bibliotek er oprettet 1923. Biblioteket disponerer over ialt 1316 Bind, mest Skønlitteratur. Bibliotekets Leder er Førstelærer S. P. Henrichsen, Salling Skole.

Salling Brugsforening er oprettet 1908, og Foreningen tæller ca. 120 Medlemmer. Formand er Gaardejer Otto Flye. Uddeler er O. Christensen, der har virket som saadan siden 1926.

Brøndum Brugsforening er oprettet 1. Maj 1919, og Foreningen tæller ca. 75 Medlemmer. Uddeler er Chr. Stenoft.

Medlemmer af Næsborg-Salling-Outrup Sogneraad er: Gaardejer Jørgen Hansen, Gaardejer J. P. Nielsen, Gaardejer C. Kallerup, Gaardejer N. P. Hansen, Gaardejer K. Larsen, Gaardejer L. Andersen, Gaardejer P. Petersen og Gaardejer K. K. Petersen.

GUNDERSTED SOGN omgives af Aars Herred, Outrup, Lundby og Store Astrup Sogne.

I Sognet findes Gundersted Kirke og Skole samt Byerne: Borup med Forsamlingshus og Købmandshandel, Lille Astrup og Bjørnstrup med Friskole. Desuden findes i Sognet Hovedgaarden Gunderstedgaard samt Samlinger af Gaarde og Huse.

Gundersted Sogn har Tingsted i Aars og hører under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skattekreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 8. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 365. Lægd.

Gundersted Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Skibet er fra romansk Tid og de oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Sokkel. Koret, der er opført paa det romanske Kors Sokkel, er fra Renæssance-tiden og opført af Mursten. Vaabehuset er nyt. I det indre er Kirken med fladt Loft, en flad Bue adskiller Skib og Taarnrum. Prædikestolen er af nyere Dato, Altertavlen er med Maleri forestillende Kristus. Alterkalken er fra 1632.

Hovedgaarden Gundersted ejedes i 1430 af Malte Nielsen, der tillige ejede Padum. 1461 ejedes Gaarden af Las Maltesen, 1490 af Mogens Mogensen, og 1499 solgtes Gaarden af Niels Maltesen til Viborg Bispestol. 1583 blev den af Vinc. Rosenkrantz solgt til Mour. Stygge, hvis Broder Niels ejede den 1594. Derefter kom den til Niels Friis til Krastrup, der døde 1639, senere er den antagelig sammen med Krastrup kommet til Manderup Due, hvis Enke Anne Skeel ejede den 1661. Gunderstrup fulgte derefter med Krastrup til 1794, da den ved Auktion solgtes for 28,500 Rd. til U. C. Schmidten til Urup, der 1804 skødede den for 17,000 Rd. til Major Johan Conr. Schuchardt til Nøragergaard og Kaptajn Henr. Joh. Leith til Eskær, som straks solgte den for 17,800 Rd. til Kaptajn Fr. Stiernholm til Keldgaard og Jakob H. Bjørn til Grinderslev Kloster, der samme Dag afhændede Gunderstedgaard med Tiender for 13,290 Rd. til Rasmus Schougaard. 1827 solgtes Gunderstedgaard med Gundersted Konge- og Kirketiende for 7700 Rbd. Sedler til Svigersønnen Niels Laugesen, hvis Enke Mar. Elisabeth beholdt Gaarden, der senere kom til P. Lassen. Han afhændede Gaarden til P. A. Bie til Lundgaard for 65,000 Rd. Gunderstedgaard tilhørte derefter Inspektør J. B. H. Hagen, J. K. V. Bie og sidst N. Rasmussen og Chr. Winther.

Medlemmer af Gundersted Sogneraad er: Førstelærer A. K. Sørensen, Husmand L. Poulsen, Gaardejer J. Chr. Jensen, Husmand Th. Nielsen, Gaardejer J. Simonsen, Gaardejer N. P. Jensen og Husmand Th. Petersen.

FARSTRUP SOGN omgives af Lundby, Salling og Næsborg Sogne, Limfjorden samt Sebber og St. Astrup Sogne.

I Sognet findes Byerne: Farstrup med Kirke, Præstegaard, Skole, Spare- og Laanekasse, 2 Købmandshandeler og Mejeri, Kølby med Skole og Købmandshandeler, Stavn med Skole, Brugsforening, Købmandshandel, Vandværk og Landingssted, desuden findes i Sognet en Del Gaarde og Huse.

Farstrup Sogn har Tingsted i Løgstør og hører under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 8. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 357. Lægd.

Farstrup Kirke.

Farstrup Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord samt Sakristi paa Korets Nordside. — Kor og Skib er fra romansk Tid, og i 1473 kaldtes Kirken *Sct. Mauritii* og hans Staldbrødres Kirke. Skibet synes at være forlænget mod Vest. Paa Skibets Sydside skal have ligget et efter Sigende af Granit opført Kapel, der blev nedrevet omkring 1850. Taarnet er fra gotisk Tid, og

Vaabenhus og Sakristi er vistnok fra Middelalderen, men er delvis ommurede. Prædikestolen er fra 16. Aarhundrede og er skænket af Bjørn Andersens Enke Karen Friis og omdannedes i det 18. Aarhundrede paa Foranledning af Jochum Poulsen og Hustru. Alterbordet er af Granit med Relikviegemme. Altertavlen er rigt udskåret og er fra Midten af 17. Aarhundrede. Den er udført af Billedskærer Lorentz Jørgensen, Holbæk. I Midtfeltet ses „Nadveren“ i Relief. Paa Tavlen ses 4 Adelsvaaben. De smukke Malmstager er fra 1585.

Krastrup tilhørte i Middelalderen Vitskøl Kloster, der 1536 solgte den til Biskop i Viborg Jørgen Friis, derpaa ejedes den af hans Broder Hans Chr. Friis. Den skiftede derefter Ejer flere Gange. I 1804 solgtes den for 148,000 Rd. til Hans Hansen. Den tilhørte derefter hans Enke Edel, født Secher, deres Søn, Amsraadsmedlem N. E. V. Hansen, dennes Broder Th. S. Hansen til Kærbygaard og hans Søn Vald. Hansen, som 1888 solgte den for 253,000 Kr. til E. Tregder.

Farstrup Skole.

Derefter købtes den af Overauditor Wolff, der straks solgte den for 260,000 Kr. til Amsraadsmedlem H. P. J. C. Holm til Louisendal, hvis Enke ejede den til 1912, da hun solgte Gaarden til et Konsortium for 265,000 Kr., Gaarden solgtes af dette til Ingeniør H. Mylting, som 1913 solgte den for 325,000 Kr. til P. Gammeltoft. I 1915 solgtes Krastrup og Vaar for 800,000 Kr. til et Aktieselskab, der 1918 afhændede Krastrup for 650,000 Kr. til C. Hansen til Høgholdt og C. Sørensen, der 1924 solgte den til Martin Toft. — Den nuværende Hovedbygning er opført i 18. og Begyndelsen af 19. Aarhundrede og bestaar af 4 sammenbyggede Fløje i 1 Etage. En Del af La-debygningerne er meget gamle og tildels af Bindingsværk.

Vaar var ligeledes en Gaard under Vitskøl Kloster, men kom ved Reformatio-nen til Kronen og mageskiftedes 1573 tillige med Klostret af Frederik den Anden til Bjørn Andersen, som oprettede den til en Hovedgaard. Hans Enke ejede den til Anders Friis, hvorefter den skiftede Ejere flere Gange, en lang Tid indenfor Familien. I 1856 afhændedes Vaar for 100,000 Rdl. til Konsul P. J. Ørting og hans Svoger, Forp. Vald. Buchtrup. 1873 skødedes Gaarden til E. N. Helms, som 1889 skødede Vaar for 242,000 Kr. til Hofjægermester G. Wolff-Snedorff, der 1911 solgte den til J. P. Nielsen. I 1918 solgtes den for 625,000 Kr. til Clausen. 1920 kom den til J. Chr. Jensen og Oscar Christensen, hvorefter den overtoges af V. Hjorth, der 1925 solgte den til Aalborg Amts Udstykningsforening, der samme Aar udstykkede Arealerne i Husmandsbrug.

Farstrup Skole er bygget 1923. Skolen er 2-Klasset og der undervises ca. 60 Børn. Før 1923 laa Skolen 1 km Vest for Kirken. Lærer ved Skolen er N. P. Frandsen.

Kølby Skole er bygget 1923 af Arkitekt Vig-Nielsen. Sko-len er 2-Klasset og der undervises ca. 60 Børn. Til Novbr. 1920 var der Friskole, den tidligere Kommuneskole nedlagdes 1842. Lærer ved Kølby Skole er Fr. Fischer.

N. P. FRANDSEN, Lærer, er født den 12. December 1875 i Roust. Di-mitteret fra Jellinge Seminarium 1901. Ansat som Lærer ved Farstrup Skole 1909.

N. P. FRANDSEN,
Lærer.

FR. FISCHER, Lærer, er født den 22. Marts 1891 i Varde. Dmitteret fra Blaagaard Semina-rium 1916. Ansat som Lærer ved Kølby Skole 1. Juni 1921.

Medlemmer af Farstrup Sogneraad er: Gaardejer J. Nielsen, Gaardejer P. Skri-ver Jensen, Husejer R. Jensen, Fisker N. Skyth, Gaardejer Chr. Hansen, Gaardejer L. Godiksen, Gaardejer N. J. Andersen, Gaardejer P. G. Pedersen og Lærer Fr. Fischer.

LUNDBY SOGN omgives af Farstrup, St. Astrup, Gundersted, Outrup og Salling Sogne.

I Sognet findes Byerne: Lundby med Kirke, Skole, Forsamlingshus, Brugsfor-ening, Købmandshandel og Mølle, Frejstrup og Erkilstrup samt en Del Gaarde og Huse.

Lundby Sogn har Tingsted i Løgstør og hører under Løgstør Købstads Rets-

kreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 8. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 358. Lægd.

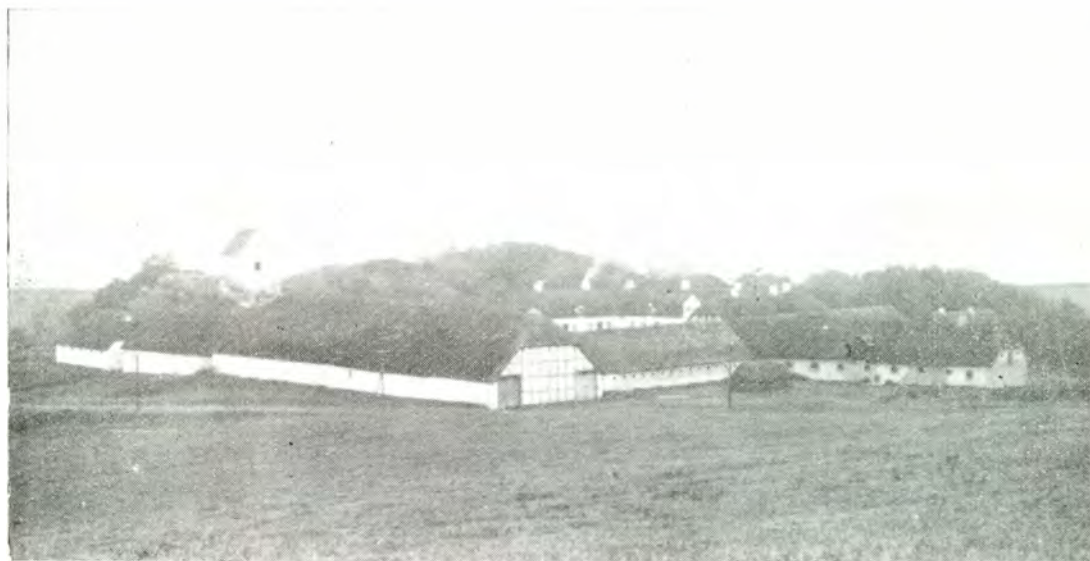
Lundby Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenus mod Nord. Kor og Skib er fra romansk Tid, de oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Sokkel. Korbuen og enkelte Vinduer samt begge Døre er bevaret, dog er det meste tilmuret. Taarnet er vistnok tilføjet i gotisk Tid. Kor og Skib er i det Indre med fladt Loft. Taarnrummet, der nu er Materialhus, havde før Spidsbue ind til Kirken, men denne er nu lukket. Vaabenuset er nyt. Prædikestolen er i Renæssancestil. Altertavlen er ny. I Skibet er ophængt et Krucifiks fra ca. 1450.

Medlemmer af Lundby Sogneraad er: Landmand A. Nøhr, Landmand H. Ball, Landmand K. Beltoft, Landmand K. Rasmussen og Landmand K. Jeppesen.

SEBBER SOGN omgives af Store Astrup og Farstrup Sogne samt Limfjorden. — I Sebber Sogn findes Sebberkloster Kirke ved Hovedgaarden af samme Navn og Byerne: Barmer med Præstegaard, Forsamlingshus, Købmandshandel, Vandværk, Mølle og Andelsmejeri, Valsted med Landingssted og Købmandshandel, Sebbersund med Kro, Afholdsrestaurant, Brugsforening og Bro over Sebbersund til Bislev. Sebber Skole med Forskole ligger mellem de tre Byer.

Sebber Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets sønderfjordske Lægekreds, Løgstør Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 359. Lægd.

Sebberkloster Kirke bestaar af Kor og Skib samt Taarn mod Vest og Vaabenus mod Nord. Kirken er den eneste tilbageværende Fløj af det middelalderlige Nonnekloster. Kor og Skib er ud i eet og er opført af Kvadre og Munkesten. Vin-

Sebberkloster og Sebber Kirke.

duerne er tildels tilmurede og fordelt i to Stokværk, og da der mellem disse findes en Afsats i Muren, maa det antages, at der som flere andre Steder har strakt sig Pulpiturer langs Væggene. Taarnet er tilbygget i Middelalderen. Vaabehuset og den tresidede Korafslutning er fra Renæssancetiden. Prædikestolen er fra ca. 1600 med Opgang fra 1750. Den anseelige Altertavle med Nadvergruppe i Midtfeltet er fra 1750, den er bekostet af Bagge Gleeurp og Hustru Henrikke Margr. Holst. Det meste af Stoleværket er fra 1739 og Pulpituret i Skibets Vestende er fra 1773. I Skibets Loft findes en lille Malmkrone og to Skibsmodeller fra 1845 og 1853.

Sebberkloster eller Sebbergaard var i Middelalderen et Kloster, der hørte under Viborg Bispestol. Det husede Nonner og bestyredes af en Priorisse og en oftest adelig Prior, der beskikkedes af Viborgbispen. 1520 paatænkte Biskop Jørgen Friis at overflytte Nonnerne i Vor Frue Kloster i Aalborg hertil. 1528 forlenede han det paa Livstid til sin Halvbroder, Viborgkantoren Niels Friis, men denne forsømte Klo-
stret i den Grad, at Nonnerne maatte klage til Kongen, bl. a. klagedes der over, „at de ikke kunde ligge tørt paa deres Sovehus for Regn“. 1529 fradømtes han derfor Forleningen, men kort efter synes det at være i hans Besiddelse igen. Ved Refor-
mationen blev Klosteret inddraget under Kronen og 1537 overgivet Chr. Friis i Forle-
ning, bl. a. mod at han skulde underholde de tilbageblevne Nonner. — Sebbergaard skiftede derefter Ejer flere Gange og overtoges i 1916 af Jensine Svanholm. — Af Klosterbygningen er der nu intet andet tilbage end en Del af Kirken.

A. LUNDSTEEN,
Sognepræst.

K. SVENNEVIG,
Lærerinde.

A. WESTERGAARD,
Distriktsjordemoder.

Sebber Skole er bygget 1831. Skolen er 4-Klasset^{og} og der undervises ca. 25 Elever. Førstelærer er S. P. Fogtmann og Lærerinde er Frk. Krista Svennevig.

SØREN P. FOGTMANN, Førstelærer, er født den 6. November 1889 i Hellum. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1914. Ansat ved Sebber Skole siden 1918.

KRISTA SVENNEVIG, Lærerinde, er født den 10. Oktober 1893 i Ørum, Vendsyssel. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1913, ansat ved Sebber Skole siden 1915.

Medlemmer af Sebber Sogneraad er: Landpost Chr. Mogensen, Gaardejer N. Gregersen, Fisker H. Møller, Gaardejer A. S. Simonsen, Gaardejer K. Simonsen, Gaardejer K. Rye og Husejer N. P. Nielsen.

STORE ASTRUP SOGN omgives af Sebber, Farstrup, Lundby og Gundersted Sogne samt Aars Herred.

I Sognet findes Byen Store Astrup med Kirke, Skole og Købmandshandel samt Hovedgaarden Kyø og en Del Gaarde og Huse.

Store Astrup Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 360. Lægd.

Store Astrup Kirke bestaar af Kor og Skib samt Taarn mod Vest. Kor og Skib er fra romansk Tid og opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Taarnet, af Kvadre og Munkesten, er tilføjet senere. Taarnet, hvis Underrum tjener som Vaabenhus, havde tidligere en Spidsbue ind til Skibet, denne er nu tilmuret. I det Indre er Kor og Skib med fladt Loft. I 1869 restaureredes Kirken. Prædikestolen er ny. Altertavlen med Thorvaldsens Kristus er ligeledes af nyere Dato. Kirkens Klokke er fra 1435.

Kyø ejedes omkring 1400 af Slægten Tornekrans og ejedes af denne til 1611, da Slægtens sidste Mand Jørgen Due solgte Gaarden til Axel Rosenkrantz, der solgte den til sin Svoger, Hofmester Just Høg, som 1625 afhændede den til Kansleren Chr. Friis, der døde 1639. Derefter skiftede Kyø Ejer flere Gange. I 1826 kom den til M. Steinthal, hvorefter den blev udlagt til Centralkassen i København, som 1859 overdrog den med Store Astrup Kirke, 2 Teglværker og 13 Huse for 44,000 Rdl. til Kammerherre, Hofchef Greve A. L. F. Tramp, hvis Søn Postmester Greve Chr. Tramp i 1903 solgte Kyø til sin Søn Forpagter Greve Kay Tramp, men senere igen overtog den. Derefter tilhørte den Grosserer A. C. Petersen og Hansen-Solevad, som 1918 solgte den for 270,000 Kr. til Læge V. Schjerup. Senere ejedes den af Th. E. Brendstrup Andersen, Tømremester N. P. Hansen og et Konsortium, som 1923 købte den til Udstykning. 1924 mageskiftedes den af Hestehandler Kisum, Viborg, til Niels Vestergaard. Hovedbygningen er opført 1875 efter Tegning af Arkitekt H. C. Stilling.

Medlemmer af Store Astrup Sogneraad er: Gaardejer Peder Nielsen, Gaardejer A. Staun, Husejer L. K. Nielsen, Gaardejer L. Pedersen og Husejer M. Rasmussen.

AARS HERRED

AARS HERRED grænser mod Nord til Slet Herred, Limfjorden og Hornum Herred, mod Øst til Hinsted Herred og mod Syd til Gislum Herred.

Herredets samlede Areal udgør 31,904 ha og Indbyggerantallet er ca. 12,000.

I Herredet findes følgende Sogne: Haverslev-Brorstrup, Ravnkilde, Skivum, Giver, Blære-Ejdrup, Aars, Havbro, Ulstrup, Vester Hornum-Hyllebjerg-Flejsborg og Overlade.

HAVERSLEV-
BRORSTRUP
KOMMUNE be-
staar af Haverslev
Sogn og Brorstrup
Sogn.

Haverslev Sogn
omgives af Brorstrup
og Ravnkilde Sogne
samt Hornum Herred.

Brorstrup Sogn
omgives af Ravnkilde
og Haverslev Sogne
og Hornum og Gis-
lum Herred.

I Haverslev Sogn
findes Byerne: Ha-
verslev med Kirke,
Skole, Apotek og Mejeri, Vestby samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Brorstrup Sogn findes Byerne: Brorstrup med Kirke, Møjby med Skole, Andelsmejeri og Brugsforening, Smorup med Skole, Stenager Huse samt en Samling Gaarde og Huse.

Haverslev Sogn har Tingsted i Hobro og hører under Hobro Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skatte- kreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 333. Lægd.

Brorstrup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Haverslev Sogn samt 5. Udskrivningskreds' 334. Lægd.

Haverslev Kirke, fordum viet til Sct. Laurentius, bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid og af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Tre oprindelige Vinduer og Norddøren er beva- ret. De romanske Mure er for største Delen omsatte. Skibet har fladt Loft, medens Koret i Slutningen af Middelalderen har faaet Hvælving. Ved samme Tid er Taar- net tilføjet af Kvadre fra Skibets Vestgavl og Munkesten og forbundet med Kirken ved en Spidsbue. Vaabehuset er fra samme Tid som Taarnet. Altertavle fra 1758 med Jørgen Mørch til Nørlund og Hustru Margrethe Grotum Berghs Navnecifre, i Midten et nyere Maleri. Ny cementstøbt Font. Prædikestol fra ca. 1600.

Brorstrup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor, med fladt Loft, er fra romansk Tid og af Granitkvadre paa pro- fileret Sokkel. To oprindelige Vinduer og Norddøren er bevaret. Korbuen har Krag- baand af Granit profilerede med en Hulkel, men Buen er spids, delvis muret med Munkesten. Taarnet er af Granitkvadre fra Skibets Vestgavl og Munkesten, det er fra Middelalderens Slutning og er ved en Spidsbue forbundet med Skibet. Taarnet blev i Aarene mellem 1758 og 1769 nedrevet til Skibets Højde. Ogsaa Vaabehuset er fra Middelalderen. Ny Altertavle med et Kors i Midtfeltet. Romansk Granitfont med Tovsnoning. Messingdaabsfad med Rigsraad Bjørn Andersen Bjørns og hans Enke Fru Karen Friis' Vaaben fra 1591. Prædikestol fra Begyndelsen af 17. Aarhundrede.

Haverslev gl. Skole.

Skolevæsenet i Haverslev-Brorstrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Haverslev Skole, opført 1909; Mejlbj Skole, opført 1918; Smorup Skole, opført 1918.

J. ALF. JENSEN,
Førstelærer.

J. WESTERGAARD,
Lærer.

TH. HOLST THOMSEN,
Førstelærer.

L. N. GODIKSEN,
Lærer.

JENS ALF. JENSEN, Førstelærer, er født den 20. juni 1901. Dimitteret 1922 fra Jonstrup Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Haverslev Skole siden 1931.

JØRGEN WESTERGAARD, Lærer, er født den 9. Oktober 1899. Dimitteret 1930 fra Gedved Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Haverslev Skole siden 1932.

TH. HOLST THOMSEN, Førstelærer, er født den 21. Maj 1895. Dimitteret 1914 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Mejlbj Skole siden 1928.

A. JØRGENSEN, Lærer, er født den 19. September 1891. Dimitteret 1914 fra Hjørring Seminarium. Ansat som Andenlærer ved Mejlbj Skole siden 1928.

LAURIDS NIELSEN GODIKSEN, Lærer, er født den 17. August 1891 i Vadum. Dimitteret 1914 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Smorup Skole siden 1918.

Mejlbj Brugsforening er oprettet 1889. Formand er Bertel Færch. Foreningens Uddeler er J. Chr. Pedersen.

JENS CHR. PEDERSEN, Uddeler, er født den 21. Januar 1894. Ansat som Uddeler ved Mejlbj Brugsforening siden 1921.

J. CHR. PEDERSEN,
Uddeler.

L. LARSEN, Dyr læge, er født den 28 December 1867 i Aalborg. Dyr lægeeksamen 1890. Praktiserende Dyr læge i Haverslev siden 1890.

Medlemmer af Haverslev-Brorstrup Sogneraad er: Gaardejer Chr. Bisgaard, Gaardejer N. Chr. Andersen, Gaardejer J. Christensen, Murer K. Kjemstrup, Boelsmand N. Chr. Nielsen, Købmand J. C. Christensen og Gaardejer A. Dalum.

RAVNKILDE SOGN omgives af Brorstrup og Haverslev Sogne samt Hornum, Hindsted og Gislum Herreder.

I Ravnkilde Sogn findes Byerne: Ravnkilde med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening, Spare- og Laanekassen for Brorstrup-Haverslev og Ravnkilde Sogne, Andelsmejeri, Kirkegaarde, Nysum med Skole og Brugsforening, Skaarup, Fyrkilde, Brastrup, Lille Rørbæk med Privatskole, Ladelund med Skole, Bisgaarde og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Nørlund.

Parti fra Nysum.

Ravnkilde Sogn har Tingsted i Hobro og hører under Hobro Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skattekreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 332. Lægd.

Ravnkilde Kirke bestaar af Skib og Kor med Apsis, Taarn mod Vest, Kapel mod Nord og Vaabehus mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid og af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Korbuen og Apsisbuen er bevaret fra den oprindelige Kirke. Syddøren er noget omdannet. Skibets Nordmur er omsat. Kirken er i den senere Middelalder blevet overhvalvet. I samme Periode er Taarnet tilbygget af Kvadre fra Vestgavlen og Munkesten med Pyramidetag. Det overhvalvede Taarnrum har Spidsbue ind til Skibet. Vaabehuset er nyt. Nordkapellet er opført af Gude Galde i det 17. Aarhundrede, fortrinsvis af raa Kamp og Granitkvadre. I Nordsiden et Sandstensvindue med Trekants-

Borggaarden paa Nørland, set fra Nord.

gavl, hvori et Englehoved. Den nu tiilmurede Indgang fra Skibet til Kapellet dannes af en Renaissanceportal fra 1657 med to mandlige Figurer paa Siderne, paa Topstykket en Tavle, opsat 1657 af Verner Parsberg til Nørlund og Anna Galde; ifølge Indskriften hviler Gude Galde og Hustru Helvig Marsvin samt deres Sønner Mourids, Jørgen og Ludvig i Kapellet. I 1923 er de Kister, som henstod i Kapellet, nedgravet paa Kirkegaarden og Kapellet er indrettet til Ligkapel. Kistepladerne er ophængt i Kirken. Altertavlen, hvori er indsat 4 rigt udskaarne Felter, er fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Romansk Granitfont af Kløverbladsform, Daabsfad med Knud Ulfelds fædrene og mødrene Vaaben. Prædikestol fra samme Tid som Altertavlen.

Hovedgaarden Nørlund, som er beliggende i Ravnkilde Sogn, skal efter et Tingsvidne, fundet i Godsarkivet, oprindeligt være bygget, ikke til et Herresæde, men til et „Røverskjul“, hvorfor Dronning Margrethe lod det „nedherlægge“. Den ældste kendte Eier var Hr. Palle Mark, der hed saaledes, fordi hans Farfader Hr. Palle Jonsen (Munk) i mange Aar i Valdemar Atterdags Tid havde været Marsk.

Hovedbygningen, om hvis ældste Plads der intet sikkert vides, er opført 1581—97 af Ludvig Munk. Et kendt Vandresagn sætter med Urette Valget af Byggetomten i Forbindelse med hans Frieri til Ellen Marsvin, men sikkert nok har Grunden været sid og krævet Pilcetering og Paafyldning af Kampesten. Det firkantede Voldsted omgives af Grave. Borggaarden er aaben mod Nord, og af de tre Fløje er den søndre den dominerende, medens Øst- og Vestfløjen mere har Karakter af Sidelænger. Alle tre Fløje er dog opførte i samme Bygperiode af Munkesten i Krydsskifte over Sokler af Granitkvadre og med hvælvede Kældre. Paa Sidefløjene er der bevaret Rester af de oprindelige Renæssancegavle. Sydfløjens Endepartier er udformede som kraftige Pavilloner, der tidligere vistnok har haft taarnagtig Karakter og hævet sig et Stokværk højere end de andre Mure. Mellem de to bevarede Etager løber overalt paa Sydfløjen en Buefrise. Det ottekantede Trappetaarn, der nu rejser sig paa Fløjens Gaardside, har vel en Sandstensportal fra 1589, men er dog først opført 1855, tidligere har der paa dets Plads staaet et rundt Taarn, og Gaardsiden har Bygherren smykket med et nu forsvundet rigt udhugget Sandstengalleri, en Forgænger for Christian den Fjerdes Kongefløjsgalleri paa Frederiksborg, Rester af det spores endnu i Murværket. Mod Nord har der indenfor Broen, hvor Borggaarden nu er aaben, staaet en taarnagtig Portbygning med en Bygningsindskrift, som sluttede med Aarstallet 1597. Sandstensportalen om Østfløjens Gaarddør er først hugget 1655. Bygningerne har gentagne Gange været i stærkt Forfald og blev i det 19. Aarhundrede paa visse Partier flikmurede med moderne, smaa Sten, men ved en efter 1919 paabegyndt Istandsættelse er disse Partier bragt i bedre Harmoni med det oprindelige. I det Indre er der bevaret flere smukke Renæssancerum, særligt et Par hvælvede Stuer med kraftige, rigt skulpterede Sandstenssøjler og en Sandstenskamin fra 1591. En rigt udskaaen Egetræsportal stammer fra Tiden henimod 1650. Paa Gaarden har der tidligere været Kapel. Ladegaarden, der ligger ca. 600 m Vest for Hovedbygningen, opførtes paa samme Tid som denne, den afbrændte 1843, men genoprejstes med Brug af de gamle Kampestensmure, den er nu nedrevet efter at Jorden er udstykket.

Skolevæsenet i Ravnkilde Sogn bestaar af følgende Skoler: Ravnkilde Skole, opført 1917, Nysum Skole, opført 1922, Ladelund Skole, opført 1917, samt Lille Rørbæk Privatskole.

N. A. CHR. VAD,
Førstelærer.

N. K. NIELSEN,
Lærer.

J. C. CHRISTENSEN,
Uddeler.

N. A. CHRISTIANSEN VAD, Førstelærer, er født den 5. Februar 1897. Dimitteret 1919 fra Nørre Nissum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Ravnkilde Skole siden 1922.

ASTA MADSEN, Lærerinde, er født den 25. December 1898 i Ravnkilde. Dimitteret 1931 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Vikar ved Ravnkilde Skole siden 1953.

N. K. NIELSEN, Lærer, er født den 10. Oktober 1888. Dimitteret 1919 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Ladelund Skole siden 1919.

Ravnkilde Brugsforening er oprettet 1904. Formand er Gaardejer C. Mortensen. Foreningens Uddeler er J. C. Christensen.

JENS C. CHRISTENSEN, Uddeler, er født den 22. Marts 1895. Ansat som Uddeler ved Ravnkilde Brugsforening siden 1924.

Nysum Brugsforening er oprettet 1888. Foreningens Uddeler er Erik Nielsen.

Medlemmer af Ravnkilde Sogneraad er: Gaardejer P. Bøgh, Boelsmand P. Jensen, Gaardejer P. Pedersen, Lærer N. C. Nielsen, Gaardejer S. Wærum, Gaardejer Chr. Ladefoged og Chr. Nielsen.

SKIVUM-GIVER KOMMUNE består af Skivum Sogn og Giver Sogn.

Skivum Sogn omgives af Giver, Blære og Ejdrup Sogne samt Hornum Herred.

Giver Sogn omgives af Skivum, Blære og Aars Sogne, Gislum Herred, Brorstrup Sogn og Hornum Herred.

I Skivum Sogn findes Byerne: Skivum med Kirke, Præstegaard, Skole, Fattighus, Brugsforening og Vandværk, Vægger Stationsby med Skole, Skivum og Giver Pastorats Spare- og Laanekasse, Kro, Afholdshotel, Andelsmejeri, Andelselektricitetsværk, Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Giver Sogn findes Byerne: Giver med Kirke, Skole og Friskole, Katby, Astrup, Mosbæk samt en Samling af Gaarde og Huse.

Skivum Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skattekreds, Løgstør Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 370. Lægd.

Giver Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 371. Lægd.

Skivum Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor, med fladt Loft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Flere oprindelige Vinduer og Norddøren er bevarede. Korbuen er spids. I Korets Syd mur en Sten med udhugget Skaktavling. Taarnet, af Kvadre fra Skibets Vestgavl og af Mursten, er fra gotisk Tid, men skalmuret 1878 med smaa Sten. Det hvælvede Taarnrum har Spidsbue ind til Skibet. Vaabehuset er sent-middelalderlig. Trefløjet Altertavle fra 1590 med et godt udført Maleri med Ove Lunges og Anne Malfesdatters Vaaben og Navnetræk. Prædikestol i Renæssancestil, skænket 1631 af Vogn Jensen, Hustru og Børn. Romansk Granifont.

Vegger Skole.

Giver Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabehus mod Syd. Skib og Kor, med fladt Loft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. To oprindelige Vinduer er bevaret, desuden Syddøren med Tympanon, der er delt i to Kvartcirkel-Felter, og Korbuen med profilerede Kragbaand. I Vestgavlen en Kvadre med 4 dybe skaalformede Huller, maaske fra en romansk Kirkelampe. Der er Spor af, at der ved Vestgavlen har været en Udbygning, maaske et lille Taarn. Vaabehuset er fra nyere Tid. Ny Altertavle med Thorvaldsens Kristus i Gips. Ny cementstøbt Font. Prædikestolen er ny, men med Bestanddele af en ældre Stol fra det 17. Aarhundrede. Paa Skibets Nordvæg Midtpartiet af en Fljaltaltertavle fra 1582 med Nadverordene malet med meget bizarre Bogstavformer.

Skolevæsenet i Skivum-Giver Kommune bestaar af følgende Skoler: Skivum Skole, Vegger Stationsbys Skole, der er opført 1924, Giver Skole, opført 1919, samt en Friskole.

F. KJÆR MADSEN MILTHERS, Førstelærer, er født den 4. September 1888. Dimitteret 1910 fra Gedved Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Skivum Skole siden 1915.

ALMA JENSEN, Lærerinde, er født den 24. Februar 1894. Dimitteret 1918 fra Haslev Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Skivum Skole siden 1921.

F. K. M. MILTHERS,
Førstelærer.

A. JENSEN,
Lærerinde.

JOHS. MARKE,
Lærer.

A. M. QUIST,
Lærer.

JOHS. MARKE, Lærer, er født den 14. August 1895. Dimitteret 1916 fra Gedved Seminarium. Ansat som Enelærer ved Vegger Skole siden 1924.

ANDERS M. QUIST, Lærer, er født den 21. Juli 1883. Dimitteret 1916 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Giver Skole siden 1921.

Skivum Brugsforening er oprettet 1906. Formand er Gaardejer Martin Andersen. Foreningens Uddeler er J. P. Jepsen.

C. K. BOEL NIELSEN,
Distriktsjordmoder.

JENS P. JEPPESEN, Uddeler, er født den 10. Maj. Ansat som Uddeler ved Skivum Brugsforening siden 1927.

C. K. BOEL NIELSEN, Distriktsjordmoder, er født den 10. Juli 1890 i Byrsted. Jordmoder-eksamen 1915. Ansat som Distriktsjordmoder i Vegger siden 1918.

J. P. JEPPESEN,
Uddeler.

Medlemmer af Skivum-Giver Sogneraad er: Gaardejer Chr. Bøgh Nielsen, Landpost Niels Nielsen, Husejer Jens Nielsen, Gaardejer Jens Jensen, Husejer Søren Nielsen, Husejer Martin Andersen og Slagter Chr. Dahl.

BLÆRE-EJDRUP KOMMUNE bestaar af Blære Sogn og Ejdrup Sogn.

Blære Sogn omgives af Ejdrup, Skivum, Giver, Aars og Ulstrup Sogne samt en Del af Gundersted Sogn.

Ejdrup Sogn omgives af Blære og Skivum Sogne, Hornum Herred, Sebbersund og Slet Herred.

I Blære Sogn findes Byerne: Blære med Kirke, Præstegaard, Skole, Forskole, Fattighus, Brugsforening, Spare- og Laanekassen for Blære og Ejdrup Sogne, Andelsmejeri, Jernbanestation, Troelstrup med Privatskole, Langdal, Bormose Huse samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Ejdrup Sogn findes Byerne: Ejdrup med Kirke, Privatskole, Vandværk. Skorbæk med Skole, Fattighus og Kro samt en Samling af Gaarde og Huse.

Blære Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skatte-

kreds, Løgstør Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 367. Lægd.

Ejdrup Sogn har samme Tingsted og hører de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 366. Lægd.

Blære Kirke bestaar af Skib og Kor samt Taarn mod Vest. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Korbuen, med profilerede Kragbaand, er bevaret. Norddøren samt Østvinduet, begge med pyntelige Rundstavsprofiler, staar tilmurede. I Taarnrummet ses flere Vinduesoverliggere fra den romanske Bygning. Taarnet, af Granitkvadre og Munkesten, er fra gotisk Tid, det øverste Parti er ommuret og dækket med en Blyhat, efter at Taarnet var nedblæst den 27. Februar 1869, ved hvilken Lejlighed ogsaa Skibet led en Del. Taarn-

Troelstrup Skole.

rummet havde oprindelig Spidsbue ind til Skibet, men den er nu udmuret og Rummet indrettet til Vaabehus. Lille Altertavle fra 1591 med Claus Nielsen Tornekrans til Langdal og Fru Tale Rosenkrantz's fædrene og mødrene Vaaben, i Midtfeltet er nu anbragt Thorvaldsens Kristus. Romansk Granifont. Prædikestol fra ca. 1600. I Taarnrummet er indmuret en romansk Kvadre med Kors, Knibtæg og en lille Menneskefigur.

Ejdrup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor, der er med fladt Loft, er af Granit fra romansk Tid paa Sokkel med Skraakant. Flere oprindelige nu tilmurede Vinduer samt den noget omdannede Norddør er bevaret. Korbuen er udvidet, men med Bibeholdelse af sine profilerede Kragbaand. Det meste af Kirkens Sydside ommuredes 1894. I Sydturen to Kvadre til dannet med Skaktavling, desuden en Tympanon med et Kors, vistnok fra Syddøren, og en lille romansk Ligsten, ligeledes med Kors. Taarnet er tilføjet i Slutningen af Middelalderen, og er af Granitkvadre fra Skibets Vestgavl og Munkesten. Det snævre Taarnrum har staaet i Forbindelse med Kirken ved en lille Spidsbue, men den er atter tilmuret, og gennem en Dør i Tilmuringen er den eneste Adgang til Taarnet. Under Koret en tilfyldt Gravkælder. Altertavle i Renæssancestil med Søren Kjærulf og Johanne Marie Bentzons Vaaben og Navnetræk og Brødrene Manderup og Albr. Christf.

Due til Halkærs Vaaben og Navnecifre paa Fodstykket. I Midtfeltet et nyere Maleri. Romansk Granitfont, dannet af 2 Kummer, af hvilke den ene er stillet omvendt som Fod, prydede med Dyrefigurer og Bladornamenter. Prædikestol fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. I Skibet et Krucifiks fra ca. 1475.

Skolevæsenet i Blære-Ejdrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Blære Skole med Forskole, Troelstrup Privatskole, Ejdrup Privatskole, Skørbæk Skole.

J. C. CHRISTENSEN,
Førstelærer.

K. CHR. HESSELAA,
Lærerinde.

A. ANDERSEN,
Lærer.

J. LYNGSØE,
Uddeler.

JENS CHR. CHRISTENSEN, Førstelærer, er født den 11. April 1888. Dimitteret 1913 fra Ribe Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Blære Skole siden 1916.

KAREN CHRISTENSEN HESSELAA, Lærerinde, er født den 10. Oktober 1904. Dimitteret 1925 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Blære Skole siden 1926.

MARTIN CHRISTENSEN MOSBÆK, Lærer, er født den 7. December 1895. Dimitteret 1914 fra Hjørring Seminarium. Ansat som Lærer ved Troelstrup Skole siden 1919.

A. ANDERSEN, Lærer, er født den 26. Maj 1902. Dimitteret 1926 fra Jellinge Seminarium. Ansat som Enelærer ved Skørbæk Skole siden 1930.

Blære og Omegns Brugsforening er oprettet 1905. Formand er Ludvig Krebs, Blære. Foreningens Uddeler er Jacob Lyngsøe.

JACOB LYNGSØE, Uddeler, er født den 17. Juni 1898. Ansat som Uddeler ved Blære og Omegns Brugsforening siden 1919.

Medlemmer af Blære-Ejdrup Sogneraad er: Partikulier Søren Jensen, Gaardejer L. Skovhus, Smedemester J. Poulsen, Gaardejer Chr. Hedegaard, Gaardejer Chr. Dahl, Proprietær O. Fr. Spliid, Husmand Peder Poulsen, Husmand Mads Jepsen, Gaardejer Søren P. Jensen.

AARS SOGN omgives af Havbro, Ulstrup, Blære og Giver Sogne samt Gislum Herred.

I Aars Sogn findes Byerne: Aars med Kirke, Præstegaard, Borger- og Realskole, Landbrugsskole, Teknisk Skole og Handelsskole, Museum, Missionshotel, Alderdomshjem, Borger- og Haandværkerf.s Alderdomshjem, Aars-Havbro Spare- og Laanekasse, Banken for Aars og Omegn, Filial af Den danske Andelsbank, Bitingsted, Apotek,

Hoteller, Andelsmejeri, en Del Fabrikker, Andelselektricitetsværk, Andelssvineslagteri, Brugsforening, Vandværk, Gasværk, Jernbanestation, Postekspedition, Pisselhøj med Privatskole, Tandrup, Tolstrup med Skole, Gundestrup med Skole, Sjøstrup med Privatskole, Øster Ovstrup med Ovstrup-Aagaard Elektricitetsværk samt en Samling af Gaarde og Huse.

Aars Sogn har Tingsted i Aars og hører under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skattekreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 9. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 368. Lægd.

Aars Kirke var i sin oprindelige Skikkelse en romansk Granitkirke, bestaaende af Skib og Kor med fladt Bjælkeloft og paa en Sokkel med Skraakant. To af de oprindelige Vinduer er bevaret i Koret, og i den senere tilbyggede Del er anvendt en halvrunder Tympanon med Kors fra den gamle Syddør samt en rigt profileret Vinduesoverligger. I Slutningen af Middelalderen tilføjedes ved Vestenden et Taarn af Munkesten og Kvadre fra Vestgavlen, senere gentagne Gange ombygget. Det hvælvede Taarnrum har Spidsbue ind til Skibet. I Syd var tidligere et Vaabenhus, men det er nu fjernet, idet Kirken i 1921—22 var Genstand for en gennemgribende Udvidelse. Den er nu et korsformet Anlæg, hvori den gamle Kirke udgør Korsarmene, medens der tværs igennem denne er bygget en ny stor Kirke, væsentligst af Munkesten i Munkeskifte og hvidkalket, med et bredt Skib i Syd og et smallere Kor med Apsis i Nord. Skibet har Bjælkeloft ligesom Korsarmene, Koret Krydshvælvning og Apsis Halvkuppel. Over Korssskæringen er der bygget en Tagrytter. Paa Østsiden af Koret er indrettet et lille Sakristi, medens Sydenden af Skibet, foran hvilken er en anelig Portalopgang af Granitkvadre med overliggende Galleri, er udskilt som Vaabenhus. Alterbord af røde Munkesten, Altertavle af fransk Kalksten med Frescomaleri af Rud. Petersen. Som Alterbordsplade tjener en Ligsten over Provsten Jens Nielsen, død 1651. Alterkalk fra 1554 med Præsten Peder Stubs Navn. Langs Korets Sidevægge Korstole med Benyttelse af Stoledøre fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Paa Korvæggen hænger et stort Krucifiks fra ca. 1450. Muret Korsranke. Prædikestol af gule Munkesten. Udskaaret Træfont, malet i lyse Porcelænsfarver. En Del Stolegavle i det gamle Skib er fra det 17. Aarhundrede. I Skibets Vestende over Vaabenhuset et Orgelpulpitur med et stort Orgel. Forskelligt ældre Inventar fra Kirken opbevares nu i Aars Museum.

A. H. EGELØV, Provst, er født den 19. Januar 1870 i Kippinge som Søn af Gaardejer H. R. Egeløv og Hustru. Gift 1896 med Magda Andresen. Student 1889 fra Birkerød, cand.theol. 1894. Personel Kapellan i Vonsild og Dalby 1894—96, Sognepræst til Farsø-Strandby 1896—1916, Provst for Aars-Gislum Herreder siden 1914, kaldet til Sognepræst for Aars-Havbro Menigheder siden 1916.

A. H. EGELØV,
Provst.

I Aars Sogn er et af de allermærkeligste Stykker fra Danmarks Oldtid fundet: Det store Sølvkar fra Gundestrup. Der fandtes Aar 1891 0,5 m dybt i Rævemose og var, da det i Oldtiden hensattes i Mosen (utvivlsomt som Offergave til Guderne) forsættelig blevet skilt i sine enkelte Bestanddele. Karret dannes af en lav Kumme, hvis Bund dækkes af en kredsrunder Plade samt flere firkantede Plader, der i en dobbelt

Række har været fæstede til Kuumens Rand som Overdel, indbyrdes og med Kuumen har Pladerne været forbundet ved Jernbaand. Opadtil afsluttes Karret med en bred Kantning og har 2 Bæreringe. Pladerne er rigt prydede med graverede eller opdrevne Figurer af meget vekslende Art, gengivende Dels formentlige Guder og Gudinder, dels forskellige Scener, Dyrefigurer m. m. Karret hidrører fra den ældre Jernalder og er sikkert forfærdiget her i Landet, men under Paavirkning af gallo-romersk Kunst. Ogsaa andre Oldtidsfund af ædelt Metal er fremdragne i Sognet, Syd for Aars By saaledes et Fund af nogle Guldrakteater, Guldmønter og mindre Spiralringe af Guld, og Vest for Aars et Fund af 15 Guldrakteater m. m., det største hidtil kendte Brakteatfund fra Danmark. Fra Tolstrup Hede stammer et Sølvfund fra Vikingetiden.

Aars Lystanlæg er anlagt paa en lille Eng ved en lille Bæk. Man begyndte oprindeligt paa Initiativ af Isenkræmmer C. C. Christensen med en Skøjtebane, men paa en Udflugt, som Sangforeningen „Fremad“ afholdt i 1896, besluttedes det at anlægge et Lystanlæg, og der tegnedes straks en Del Aktier hertil. Beplantningen blev paabegyndt og Byen har nu et af de smukkeste Anlæg i Vesthimmerland. Der blev senere bygget et Dansegulv, der snart blev til en lille Pavillon, som nu er ombygget til en større Sommerrestaurant. I Anlægget findes Mindesten for afd. Landstingsmand Anders Thomsen og for Sangforeningens gamle Dirigent, Lærer Møller Madsen. Den Mand, der først og fremmest har Ære for, at Lystanlægget blev til Virkelighed, er Isenkræmmer C. C. Christensen, der har været Formand for Aktieselskabet Lystanlægget gennem alle Aarene siden Oprettelsen.

Vest-Himmerlands Museum er grundlagt i Aaret 1920. Det første Stød til Oprettelsen kom egentlig fra Forfatteren Johs. V. Jensen, der med mere digterisk Fantasi end Realitetssans havde udklækket en storstilet Plan om et „Himmerlandshus“, der skulde tjene til Indfatning om og Samlingspunkt for en Mængde kulturelle Formaal, saasom Folkemøder, Musik- og Skuespilopførelser, Udstillinger og lign. Huset skulde ogsaa give Plads til en vesthimmerlandsk Hjemstavnsamling, hvis Grundstamme skulde udgøres af den betydelige Samling af himmerlandske Oldsager, som nu afdøde Direktør Dreyer havde samlet, medens han som Læge havde hjemme paa Egnen. Denne Samling skulde imidlertid købes for 10,000 Kr., og Fremskaffelsen af denne Sum blev den Anstødssten, der ret hurtigt fik Johs. V. Jensens smukke, men svagt underbyggede Plan til at strande. Et Udvalg, der paa et Borgermøde var nedsat til at prøve Mulighederne, kom snart til det Resultat, at Pengene ikke kunde skaffes. Men da Spørgsmaalet nu engang var rejst og havde vakt Interesse, var man paa den anden Side ogsaa ked af helt at skrinlægge Sagen, og enedes derfor om at begynde paa et mere beskedent Grundlag. Paa en konstituerende Generalforsamling den 21. Januar 1920 oprettedes Vest-Himmerlands Museumsforening. Allerede i Løbet af det første Aar var der samlet saa meget, at man kunde begynde at vise det frem for Publikum. Af Aars Sogneraad indrømmedes der Samlingen Husrum i to smaa Lokaler i den tidligere private Realskoles Bygninger, men det var først, da disse ved Bygningen af en helt ny Kommuneskole blev helt ledige, at der kunde skaffes Samlingen helt fyldestgørende Pladsforhold. I Realskolens Hovedbygning til Søndergade overlodes der Foreningen 4 Lokaler, og heri aabnedes da Museet ved en højtidelig Indvielse den 19. December 1923.

Formand er S. Vestergaard Nielsen.

S. V. NIELSEN,
Lærer.

SIGVALD VESTERGAARD NIELSEN, Lærer, er født den 14. Marts 1879 som Søn af Lærer F. R. Vestergaard Nielsen og Hustru. Gift 1913 med Christella Helene Bloch Jensen. Student 1899 fra Viborg, cand. theol. 1905, Lærer ved Sct. Jørgens Gymnasium i København 1905—07, ved Plønges Skole i Viborg (Realskolen) 1907—10, Bestyrer af Aars private Mellem- og Realskole 1910—20, ansat som Lærer ved Aars kommunale Borger- og Realskole siden 1920. Formand for Vest-Himmerlands Museum.

N. H. BERTELSEN,
Overlærer.

Skolevæsenet i Aars Sogn bestaar af følgende Skoler: Aars kommunale Bor-

ger- og Realskole, der er opført 1920 og senere udvidet flere Gange, Pisselhøj Privatskole, Tolstrup Skole, Gundestrup Skole, Sjøstrup Skole.

NIELS HERMAN BERTELSEN, Overlærer, er født den 29. Juli 1880. Dimitteret 1901 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Overlærer ved Aars kommunale Borger- og Realskole siden 1920.

Teknisk Skole er oprettet 1894, da det vedtoges at afholde en Tombola til Støtte for en Aftenskole for Haandværkerlærlinge, men først i Vinteren 1896—97 kom Skolen i Gang. Besøget var dog daarligt, og da en Henvendelse til Principalerne ikke hjalp, truede Muremester Bruun, der sammen med Provst Rasmussen og Lærer Møller Madsen var Sjælen i Foretagendet, endog med at rejse ind til Herredsfogden i Løgstør og klage. Efterhaanden kom der dog flere Elever og efter at der i 1904 var nedsat et nyt Udvalg med bl. a. Tømmer Mørch og Over-

Teknisk Skole

lærer Bertelsen i Spidsen gik det nogenlunde. Der undervistes dog kun et Par Af-tener om Ugen. I 1907 afholdtes en Amdstndstilling i Byen. Den gav et Overskud paa 1000 Kr., der blev sat hen som et Fond, for at der engang med Tiden kunde bygges en Teknisk Skole. Hidtil havde man Lokaler rundt om, hvor saadanne kunde faas, bl. a. i Kommuneskolen, paa Privatskolen og paa den daværende Højskole. — Indtil 1918 var der for saavel Haandværker- som Handelslærlinge fælles Undervisning, men 1918 oprettedes en særlig Handelsskole. Da den nuværende tekniske Skoles Bygning opførtes i 1932 fik Handelsskolen Lokaler samme Sted.

SØREN VALD. MØRCH, Tømrermester, er født den 20. Februar 1874 i Vraa. Kom til Aars 1902 og har været med i Borger- og Haandværkerforeningens Bestyrelse siden 1907 og Formand 1920—32. Var Forstander for Teknisk Skole indtil den nye Bygning blev opført og er fremdeles Formand for Skolen.

CHR. SAND, Lærer, Forstander, er født den 29. Juni 1891 i Vemb. Dimmitteret 1918 fra Silkeborg Seminarium. Lærer ved Aars kommunale Borger- og Realskole siden 1921. Kordegn og Kirkesanger ved Aars Kirke siden 1925. Forstander for Aars tekniske Skole siden 1932.

Aars Handelsskole har været selvstændig Skole siden 1918. Skolen ledes af et Udvalg nedsat af Borger- og Haandværkerforeningen og forøvrigt det samme som for Teknisk Skole. — Formand er Isenkræmmer Klein Christensen. Det gennemsnitlige Elevantal har hidtil været ca. 22, og der undervises i alm. Handelsskolefag samt Skilteskrivning. Skolen er treaarig, men der er kun to Klasser. Skoleafgiften er 24, 32 og 40 Kr. for henholdsvis 1., 2. og 3. Aar.

S. VALD. MØRCH,
Formand.

N. P. Bystrup,
Forstander.

N. P. BYSTRUP, Lærer, Forstander, er født den 22. August 1889 i Vonsild som Søn af Gaardejer N. Chr. Bystrup og Hustru. Gift 1919 med Ester Bro. Dimmitteret 1910 fra Ranum Seminarium. Lærer ved Stenlille Realskole 1910—14, ved Aars kommunale Borger- og Realskole siden 1914. I Bestyrelsen for Borger- og Haandværkerforeningen en Del Aar og Forstander for Handelsskolen siden dennes Oprettelse. Formand for Lærerkredsforeningen (Aarskredsen), Formand for Venstrevælgerforeningen.

Folkebiblioteket for Aars Kommune er oprettet i Begyndelsen af 1922 og ejes af en selvstændig Institution, der overtog den daværende Folkebogsamling, som havde Lokaler i den gamle Realskole. I 1923 flyttedes Biblioteket til de nuværende Lokaler paa Kommuneskolen i den saakaldte „gamle Klinik“, der tidligere havde været ejet af Læge Stefansson. Bogbestanden udgør ca. 4600 Bind og Udlaanet er aarligt ca. 9000 Bind. Desuden hører til Biblioteket en Læsestue. Bestyrelsen bestaar af to af Biblioteksforeningens Bestyrelse samt to valgte af Sogneraadet. Formand er Læge Bjørnshave. Kommunens Tilskud er gratis Bolig, Lys og Varme samt 100 Kr. aarlig, desuden yder Aars Bank og Sparekassen Bidrag. Statsilskudet var i 1931—32 1550 Kr. Biblioteket er i Vinterhalvaaret aabent Tirsdag og Fredag Aften samt Torsdag Eftermiddag. I Sommerhalvaaret Tirsdag Aften og Torsdag Eftermiddag. Bibliotekar er Lærer H. Sørensen.

H. SØRENSEN,
Bibliotekar.

HARALD SØRENSEN, Lærer, Bibliotekar, er født den 21. August 1898 i Todbjerg. Dimitteret 1919 fra Ranum Seminarium. Lærer ved Aars kommunale Borger- og Realskole siden 1925. Ansat som Bibliotekar ved Aars Folkebibliotek siden Oktober 1930.

Alderdomshjemmet i Aars er oprettet i 1920. Bygningen ejes af Kommunen, men Alderdomshjemmet er privat, saasom Kommunen udlejer Bygningen til Bestyren,

der saa sørger for de Gamles Forplejning. For fuld Forplejning og Bolig ydes 2 Kr. om Dagen for hver Aldersrentenyder. Desuden er der Forplejningsstation for rejsende Svende. Kommunen yder for disse 1,50 Kr. for Aftensmad, Nattelogi og Morgenmad. Der er ca. 100 Svende, der overnatter hver Maaned.

J. C. C. FINNERUP,
Bestyrer.

JENS CHR. CHRISTENSEN FINNERUP, Bestyrer, er født i Ejsirup ved Løgstør. Gift med Marie F. Ægteparret kom til Aars 1902 og har siden Alderdomshjemmet oprettedes bestyret dette.

M. CHR. FINNERUP,
Bestyrerinde.

Aars Vandværk er oprettet 1903 og omfatter 3 Vandpumper. Vandet faas fra to Boringer. I 1932 pumpedes 105,000 Kubikmeter Vand op. Pumpestationen passes fra Elektricitetsværket. Vandværket indehaves af et Interessentskab, hvis Formand er Fører Bertel Pedersen.

Gasværket i Aars er oprettet 1910 og ejes af et Interessentskab, der har Koncession paa at drive Værket til 1935. Gasværket er oprettet af daværende Stadsingeniør L. C. Larsen i Silkeborg. Formand for Interessentselskabet er nu Dyrslæge Larsen, Aars. Der var til at begynde med 165 Forbrugere, men nu er der ca. 450. — Det første Aar produceredes 41,000 Kubikmeter Gas og i 1932 143,000 Kubikmeter. Værket er udstyret med 2 Ovne henholdsvis med 1 og 2 Retorter. Der er to Rensekasser, 1 Køler, 1 Tjæreudskiller og 1 Beholder, der rummer 300 Kubikmeter. Gasprisen fastsattes i Koncessionen til 25 Øre pr. Kubikmeter, og som Følge heraf havde Befolkningen under Krigen meget billig Gas — men det kostede ganske vist Selskabet 50,000 Kr.

J. N. TOFT,
Bestyrer.

JENS NIELSEN TOFT, Gasværksbestyrer, er født den 8. November 1882 i Tøndering som Søn af Landmand Chr. Nielsen Toft og Hustru. Gift 1910 med Maria Octavia Pedersen. Er uddannet paa Silkeborg Gasværk og har senere deltaget i Kursus paa Polyteknisk Lærestalt. Ansat som Bestyrer af Aars Gasværk siden 1. November 1910 Formand for Brugsforening, Formand for Aars Afholdskreds og for Aars Afholdsforening, i Bestyrelsen for Sygekassen og for Biblioteksforeningen. Har været Medlem af Skolekommissionen.

TH. SØRENSEN,
Bestyrer.

Aars Elektricitetsværk er oprettet 1905 og ejes af et Interessentselskab, hvis Formand er Direktør Hjortkjær, Aars. Værket er udvidet 1912, 1921—22 og ombyggedes 1930, hvor samtidig en ny Dieselmotor paa 300 HK. blev installeret. Ialt raader Værket

over 450 HK. i Dieselmotorer. Der er 640 Maalere og Prisen for Strøm er 30 Øre pr. Kwt. for Lys og 15 Øre for Kraft.

THOMAS SØRENSEN, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 8. September i Olårup. Gift 1909 med Sørine Sørensen. Ansat som Bestyrer ved Aars Elektricitetsværk siden 1917.

Aars Borger- og Haandværkerforening har bestaaet under dette Navn siden den 17. November 1895, men er en direkte Fortsættelse af en ældre Forening, som under Navn af „Aars Haandværkerforening“ sandsynligvis er stiftet den 13. Juli 1890. I Aaret 1891 forenedes Haandværkerforeningen og den allerede da gennem mange Aar bestaaende Sangforening „Fremad“ til en fælles Forening under Navnet „Aars Haandværker- og Sangforening“, men allerede i 1895 skiltes de to Foreninger igen, ved hvilken Lejlighed som sagt Navnet „Aars Borger- og Haandværkerforening“ optoges og siden da er bibeholdt. En Gennemgang af Foreningens Forhandlingsprotokol viser hurtigt, hvilken stor Rolle Foreningen har spillet i Byens Udviklingshistorie. Dette gælder dog især de første Aar, da Byen skulde tage de første vakkende Skridt paa Vandringen fra Landsby henimod købstadlignende og købstadordnede Forhold. I 1898 nedsattes det saakaldte „Veljordsudvalg“, bestaaende af Byens klogeste Hoveder, med Mandat og økonomisk Støtte fra Foreningen til at arbejde for alle Sager af større og mere vidtrækkende Betydning, medens Bestyrelsen selv nøjedes med det mere nærliggende. De betydeligste Kræfter indenfor Udvalget var Førstelærer M. Møller-Madsen og Snedker A. Svenstrup. Blandt de Ting, disse to Mænd slæbte igennem kan nævnes Aars Hvalpsundbanen og Aars Andelssvineslagteri.

Forøvrigt er det en broget Liste, der kan opstilles over de Emner, Foreningen i Tidens Løb har beskæftiget sig med, bl. a. kan nævnes: Teknisk Skole og et Alderdomshjem m. m. Den nuværende Formand er Skrædermester W. Hesselholt.

I Slutningen af forrige Aarhundrede oprettede Aars Borger- og Haandværkerforening et Fond til Opførelse af en Fribolig eller til Understøttelse af værdige og trængende Medlemmer af Foreningen. — Dette Fond har i Aarenes Løb faaet betydelige Gaver skænket af Borgere i Byen, saaledes 1000 Kr. af Dr. Stefansson, 1000 Kr. af Manufakturhandler N. Mortensen, 2000 Kr. af Firmaet Chr. Hjørtkjær & Co., og desforuden mange andre. Men

forst for godt 4 Aar siden kom Fondet efter et Forslag af Skrædermester Hesselholt ind under nye Former. Der blev købt et Hus med Plads til 5 Beboere og Fondet blev omdannet til en Stiftelse. Denne Stiftelse, der fik Navn af Aars Borger- og Haandværkerstiftelse, er en selvejende Institution inden for Aars Borger- og

Borger- og Haandværkerstiftelsen.

Haandværkerforening. Alle Foreningens fuldbetalende Medlemmer betaler til Stiftelsen 2 Kr. aarlig i Kontingent. Formand er Murermester Ole Olsen.

Aalborg Amts Haandværkersammenslutning er Amtets største rene Haandværkerforening, idet den tæller omtrent 1000 Medlemmer, væsentligst Landhaandværkere og Haandværkere fra de mindre Købstæder i Amtet. Dens Maal er at arbejde for den selvstændige Haandværkers kulturelle og økonomiske Højnelse, og at sikre Haandværkerne i Krisetider ved at oprette et Krisefond, hvoraf Haandværkerne kan laane i daarlige Tider samt ligeledes søge Oprettelse af et Pensionsfond som Støtte i Alderdommen. En af Foreningens fornemste Opgaver er dog at søge Fremme af fælles Indkøb og en udvidet Afsætning af Haandværksprodukter, for derved at skabe bedre Levevilkaar for den arbejdende Haandværksmester. Foreningen startedes paa et Møde i Støvring Kro Søndag den 11. September 1932. Dens Formand er Skrædermester W. L. Hesselholt, Aars. Næstformand er Smedemester Madsen, Hostrup pr. Sulsted. Kasserer Snedkermester Hansen, Støvring St. Sekretær Sadelmagermester Chr. Ankjær, Arden St. De øvrige Bestyrelsesmedlemmer er: Maskinbygger Ølholm, Hørby pr. Hobro, Murermester S. Hansen, Fjellerad pr. Vaarst, Murermester Nielsen, Kongerslev, Skrædermester Nielsen, Vejgaard og Mekaniker Poulsen, Nibe.

W. L. HESSELHOLT,
Formand.

WILHELM LAURSEN HESSELHOLT, Skrædermester, er født den 13. Juli 1874 i Store Arden som Søn af Skrædermester C. P. Laursen og Hustru Karen Sophie, født Jensdatter. Gift med Marie Hesselholt. Lært Skræderhaandværket i København. I en Del Aar Journalist ved Dagspressen. Har haft selvstændig Forretning i Esbjerg og i Frederiksstad i Norge. Siden 1932 selvstændig Skræderforretning i Aars. Formand for Aalborg Amts Haandværkersammenslutning og Formand for Aars Borger- og Haandværkerforening.

Aars og Omegns Brugsforening er oprettet 1911 med Forretning paa Gislumvej, men flyttedes senere hen til den nuværende Ejendom paa Himmerlandsgade. Formand er Gasværksbestyrer J. Nielsen Toft og Uddeler er P. Jørgensen.

Aars og Omegns Brugsforening.

P. JØRGENSEN,
Uddeler.

P. JØRGENSEN, Uddeler, er født den 12. No-

vember 1895 i St. Arden som Søn af Uddeler Jens Jørgensen og Hustru. Gift 1920 med Dagny Brunggaard. Ansat som Uddeler ved Aars og Omegns Brugsforening siden 1. November 1919.

T. A. THIESEN, Stationsforstander, er født den 19. Februar 1873 i Korsør. Gift 1904 med Emma Holm. Ansat som Stationsforstander i Aars siden 1933.

N. E. SCHIØTT, Apoteker, er født den 14. Februar 1865 i Nyborg. Gift 1902 med Agathe Hansen. Overtog Apoteket i Aars 1917.

O. J. M. TIETZE,
Læge.

N. T. BJØRNSHAVE,
Læge.

H. CHR. JENSEN,
Tandlæge.

J. GREGERSEN DAL,
Konsulent.

OTTO JOHAN MERRILD TIETZE, Læge, er født den 5. Marts 1899 paa Frederiksberg. Gift 1928 med Thora Thomsen. Lægeeksamen 1917. Praktiserende Læge i Aars siden 1929.

NIELS THOMAS BJØRNSHAVE, Læge, er født den 11. April 1891 i Glud. Gift 1919 med Ellen Sigrild Birsch. Lægeeksamen 1918. Praktiserende Læge i Aars siden 1920.

HANS CHR. JENSEN, Tandlæge, er født den 25. Februar 1884 i Ringsted som Søn af Spækhøker L. P. Jensen og Hustru. Gift 1908 med Marie Margrethe Jensen. Tandlægeeksamen 1905. Praktiserende Tandlæge i Aars siden 1910.

ASTRID GREGORIUS, Distriktsjordemoder, er født den 16. April. Jordemodereksamen 1924. Praktiserende Jordemoder i Aars siden 1927.

MARIA IVERSEN, Lærerinde, er født den 1. Januar 1896. Dimitteret 1928 fra Haslev Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Sjøstrup Skole siden 1. Maj 1931.

EINAR WINDFELD BRORSEN, Arkitekt, er født den 8. Oktober 1894 i Sdr. Bork. Gift 1931 med Henny Laursen. Konstruktor fra Odense tekniske Skole 1915. Praktiserende Arkitekt i Aars siden 1929.

JOHANNES GREGERSEN DAL, Konsulent, er født den 16. November 1898 i Øster Jølby paa Mors som Søn af Gaardejer Frode Andersen og Hustru. Gift 1925 med Lærerinde Anna Pedersen. Landbrugskandidat 1924, Lærer paa Vinding Højskole 1925—32. Konsulent for Brande-Thyregod Landboforening 1930—32 og Sekretær for Opdrætternes Salgsforenings Vejlekreds, 1929—32. Konsulent for Himmerlands samv. Landboforeninger i Planteavl og Husdyrbrug siden 1. Januar 1932.

Medlemmer af Aars Sogneraad er: Dyr læge J. A. Larsen, Smedemester M. K. Madsen, Gaardejer N. Jensen, Snedker V. Thorsen, Muremester M. Christiansen, Gaardejer J. Andersen, Entreprenør L. Frederiksen, Købmand H. P. Perregaard, Hus-ejer S. Hald.

HAVBRO SOGN omgives af Aars, Ulstrup og Vester Hornum Sogne samt Gislum Herred.

I Havbro Sogn findes Byerne: Havbro med Kirke, Skole, Efterskole, Brugsforening, Andelsmejeri, Elektricitetsværk, Jernbanestation, Jelstrup, Nørre Havbro og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Mølgaard.

Havbro Sogn har Tingsted i Aars og hører under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skattekreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 9. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 369. Lægd.

Havbro Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Skib og Kor, med fladt Loft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa profilerede Kragbaand, et Vindue og begge Døre er bevarede. I Koret findes en Række Lydpotter oppe under Loftet. En romansk Vinduesoverligger findes indvendig i Taarnets

Havbro Skole.

Mur. Taarnet, af Kvadre og Munkesten, er fra gotisk Tid, Sydsiden er ommuret med smaa Sten i moderne Stil. Det hvælvede Taarnrum har Spidsbue ind til Skibet. Vaabehuset, fra det 16. Aarhundrede, er af Munkesten med enkelte Kvadre. Ny Altertavle med et Maleri. Romansk Granitfont. Prædikestol fra 1882. I Koret et sentgotisk Krucifiks. Paa Korvæggene er der fundet Rester af Kalkmalerier.

Mølgaard Hovedbygning er opført i Slutningen af det 18. Aarhundrede (en ældre Bygning brændte 1666, 1743 bestod Bygningerne af Bindingsværk med Ler og Straatag) og bestaar af 3 Fløje i 1 Stokværk, dels af Grundmur, dels af Bindingsværk. En Kvist paa Midtfløjen er opført i Slutningen af det 19. Aarhundrede. Avlsbygningen brændte 1870 ved Lynnedslag.

Skolevæsenet i Havbro Sogn bestaar af Havbro Skole, der er opført 1915—16.

H. S. PEDERSEN,
Førstelærer.

J. FREDERIKSEN,
Lærerinde.

HANS SVANHOLM PEDERSEN, Førstelærer, er født den 29. Maj 1882. Dmitteret 1906 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Havbro Skole siden 1911.

JENSINE FREDERIKSEN, Lærerinde, er født den 16. Maj 1886. Dmitteret 1906 fra Varde. Ansat som Lærerinde ved Havbro Skole siden 1911.

Medlemmer af Havbro Sogneraad er: Gaardejer C. Hansen, Førstelærer Svanholt Pedersen, Husmand J Nielsen, Gaardejer Chr. Bystrup, Husmand J. Chr. Christensen, Gaardejer Kr. Holm og Gaardejer P. N. Behnk.

ULSTRUP SOGN omgives af Gundersted, Flejsborg og Vester Hornum Sogne samt Havbro, Aars og Blære Sogne.

I Ulstrup Sogn findes Byerne: Ulstrup med Kirke og Præstegaard, i Ulstrup By ligger Hornum Stationsby med Skole, Privatskole, Statens Havebrugsforsøgsstation, Afholdshotel, Kro, Brugsforening, Filial af Andelsbanken, Andelsmejeri, Andels-elektricitetsværk, Vandværk, Jernbanestation, Søtrup med Frimenighedskirke, Skole, Friskole, Hvorvarp med Skole, Graarup samt en Samling af Gaarde og Huse.

Ulstrup Sogn har Tingsted i Aars og hører under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skattekreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 8. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 364. Lægd.

Ulstrup Kirke, der ligger højt paa en Bakke, bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest, Korsarm mod Nord og Vaabehus mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid og er af Kridstens- og fornedet Granitkvadre paa en Granitsokkel, under Koret profileret og under Skibet med Skraakant. Alle Hjørnerne er afrundede. Korets Østvindue er cirkelrundt. Den oprindelige Korbue, af Kridtsten, og begge Døre er bevarede. Ved Korets Østgavl er to Stræbepiller. Den i nyeste Tid tilbyggede Korsarm er opført af Mursten paa Soklen fra det nedbrudte Parti af Skibets Nordmur. Taarnet er af Granitkvadre og foroven af Mursten. Det lille Taarnrum skilles fra Skibet ved en Dør. I Taarnmuren er tre romanske Ligsten med Korsstave indsatte. Vaabehuset er nyt. Ny Altertavle med Thorvaldsens Kristus i Gibs. Romansk Granitfont. Ny Prædikestol med Opgangsportal fra 1664.

Ulstrup Kirke.

Hornum Skole.

Søttrup Frimenighedskirke er beliggende i den nordlige Udkant af Hornum Stationsby og er opført 1904 efter Tegning af Muremester Christensen, Nørresundby. Ved en Hovedrestauration 1922 er den blevet indvendig dekoreret af Dekorationsmaler J. Th. Madsen, den rummer 200 Siddepladser.

Statens Havebrugsforsøgsstation i Hornum er oprettet 1916 paa en til dette Formaal forpagtet Ejendom, til hvilken Staten har Forkøbsret. Arealet er overvejende sandmuldet Jord. Stationen, der sorterer under Statens Planteavlsudvalg, ledes af en Forsøgsleder.

Skolevæsenet i Ulstrup Sogn bestaar af følgende Skoler: Hornum Skole opført, 1906, Hornum Privatskole, Søttrup Skole, Søttrup Friskole og Hvorvarp Skole.

A. K. CHRISTENSEN,
Førstelærer.

ALBERT KLINGBECH CHRISTENSEN, Førstelærer, Sogneraadsformand, er født den 1. September 1891 i Nibe. Dimitteret 1912 fra Jellinge Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Hornum Skole siden 1920. Medlem af Sogneraadet og Formand for samme siden 1929.

KR. ANDERSEN,
Lærerinde.

KRISTINE ANDERSEN, Lærerinde, er født den 11. Maj 1895 i Vinderslev Sogn. Dimitteret 1919 fra Vejle Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Hornum Skole siden 1924.

J. C. NIELSEN AJSTRUP, Lærer, er født den 12. Juni 1902. Dimitteret 1924 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Søttrup Skole siden 1928.

ANDERS KRAGELUND, Lærer, er født den 16. September 1891. Dimitteret 1915 fra Friskoleseminariet i Ringe. Ansat som Lærer ved Søttrup Friskole siden 1916.

JENS NØR KRISTENSEN, Lærer, er født den 19. September 1904 i Vilsted. Dimitteret 1926 fra Ranum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Hvorvarp Skole siden 1931.

A. KRAGELUND,
Lærer.

J. NØR KRISTENSEN,
Lærer.

S. GULDHAMMER,
Bestyrer.

A. M. JENSEN,
Distriktsjordemoder.

Elektricitetsværket i Hornum er oprettet 1907 af et Andelsselskab. Dets Bestyrer S. Guldhammer.

S. GULDHAMMER, Bestyrer, er født den 10. Marts 1897 i Bælum som Søn af Urmager J. K. S. Guldhammer og Hustru Ane Marie, født Jørgensen. Gift med Emma Kristine Kristensen. Præliminarist fra Universitetet 1914, udlært i Maskinfaget i Galtrup 1918, eksam. Kedelpasser 1918, afsluttet Maskinmestereksamen 1923, afsluttet den kommunale Installatøreksamen 1927, Maskinpasser paa Ø. K. Cementfabrik 1925—31, ansat som Bestyrer ved Elektricitetsværket i Hornum siden 1. August 1931.

ANE MARIE JENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 3. August 1868. Jordemodereksamen 1895. Ansat som Distriktsjordemoder i Hornum siden 1898.

Medlemmer af Ulstrup Sogneraad er: Lærer Alb. K. Christensen, Købmand H. Obbekjær, Gaardejer A. Rask, Gaardejer J. Hald, Mejeribestyrer N. C. Olesen, Overportør A. Madsen, Husmand N. P. Korneliussen, Baneformand A. Johnsen. Husmand S. Hvorvarp.

VESTER HORNUM-HYLLEBJERG-FLEJSBORG KOMMUNE bestaar af Vester Hornum, Hyllebjerg og Flejsborg Sogne.

Vester Hornum Sogn omgives af Flejsborg, Ulstrup og Havbro Sogne, Gislum Herred samt Hyllebjerg Sogn.

Hyllebjerg Sogn omgives af Overlade, Flejsborg og Vester Hornum Sogne samt Gislum Herred.

Flejsborg Sogn omgives af Vester Hornum, Hyllebjerg og Overlade Sogne, Slet Herred og Ulstrup Sogn.

I Vester Hornum Sogn findes Byerne: Vester Hornum med Kirke, Præstegaard, Skole, Privatskole, Brugsforening og Andelsmejeri, Krogstrup, Rise, Hornumholm og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Ørndrup.

I Hyllebjerg Sogn findes Byen Hyllebjerg med Kirke, Skole samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Flejsborg Sogn findes Byerne: Flejsborg med Kirke og Skole, Svenstrup, Ejstrup, Gatten med Skole og Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

Vester Hornum Sogn har Tingsted i Aars og hører under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skattekreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 8. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 363. Lægd.

Hyllebjerg Sogn har Tingsted i Løgstør og hører under de samme Kredse som Vester Hornum Sogn samt 5. Udskrivningskreds' 362. Lægd.

Flejsborg Sogn har Tingsted i Løgstør og hører ligeledes under de samme Kredse som Vester Hornum Sogn samt 5. Udskrivningskreds' 361. Lægd.

Vester Hornum Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabenhus mod Nord. Skib og Kor, med Bjælkeloft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Korbuen, med profilerede Kragbaand, flere rundstavkantede Vinduer og Norddøren er bevarede. Koret har en helt omkringløbende Gesims af profilerede Kvadre, formodentlig oprindelig et øvre Led i Sökkelen. I gotisk Tid opførtes ved Vestgavlen et aneligt Taarn, hvis Underrum havde Rundbue ind til Skibet, men denne er senere tilmuret og Taarnet nedrevet. Vaabenhuset er opført fortrinsvis af Munkesten, vistnok i det 16. Aarhundrede. Alterbillede af Fru Ingemann. Alterkalk fra 1765, skænket af W. C. von Lüttichau og Fru Lucia Oksen til Lerchenfeldt. Romansk Granitfont. Prædikestol fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Præstestol fra 1666.

Hyllebjerg Kirke, der ligger paa en Bakke, bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Skib og Kor er opført af røde Munkesten i den senere Middelalder, og noget senere er Taarnet tilbygget af samme Materiale. Korbuen er spids. Buen ind til det oprindelig overhvævede Taarnrum er fladbuget. I Korgavlen et tilmuret, fladbuget Vindue. Iøvrigt er Murene stærkt forlappede. Taarnet er restaureret 1868. Vaabenhuset er nyt. Hele Kirken har fladt Loft. Ny Altertavle med et Maleri efter Carl Bloch. Alterstagerne er skænket 1590 af Margr. Reventlow, Enke efter Rigsraad Erik Krabbe til Bustrup. Romansk Granitfont med Bladværk paa Foden. Prædikestol i Renæssancestil.

Flejsborg Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabenhus mod Syd. Skib og Kor, med fladt Bjælkeloft, er fra romansk Tid og af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Syddøren er bevaret, Norddøren kan spores. Korbuen er omsat. Paa Kirkens Nordside en Kvadre med Dyrefigur. I gotisk Tid blev der mod Vest tilføjet et Taarn, hvis Underrum fik Spidsbue ind til Skibet, i Slutningen af det 17. Aarhundrede faldt Taarnet ned. Det genopførtes ikke og Spidsbuen tilmuredes. Vaabenhuset er fra 1841. Altertavle i tarvelig Renæssancestil med et Kors i Midtfeltet. Ny Døbefont af Sandsten. Prædikestol fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Klokken, der hænger paa Korgavlen, er middelalderlig, men uden Indskrift.

Skolevæsenet i Vester Hornum-Hyllebjerg-Flejsborg Kommune bestaar af følgende Skoler: Vester Hornum Skole samt en Privatskole, Hylleborg Skole, Flejsbjerg Skole og Gatten Skole.

J. P. SØGAARD,
Førstelærer.

M. B. JENSEN,
Lærerinde.

CHR. J. VORSTRUP,
Lærer.

N. S. KOLBORG,
Lærer.

J. P. SØGAARD, Førstelærer, er født den 6. September 1888. Dimitteret 1909 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Vester Hornum Skole siden 1913.

MAREN B. JENSEN, Lærerinde, er født den 29. Januar 1894. Dimitteret 1925 fra Vejle Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Vester Hornum Skole siden 1925.

CHR. JØRGENSEN VORSTRUP, Lærer, er født den 10. November 1888. Dimitteret 1910 fra Nørre Nissum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Hyllebjerg Skole siden 1913.

NIELS SØGAARD KOLBORG, Lærer, er født den 1. Maj 1898 i Næsby. Dimitteret 1926 fra Ranum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Flejsborg Skole siden 1933.

O. THOMSEN,
Uddeler.

OTTO THOMSEN, Uddeler, er født den 10. November 1903 i Farsø. Ansat som Uddeler ved Vester Hornum Brugsforening siden 1. Maj 1930.

Medlemmer af Vester Hornum-Hyllebjerg-Flejsborg Sogneraad er: Gaardejer E. Pedersen, N. Lauritsen, Gaardejer J. Pedersen, Gaardejer J. P. Jensen, Landpost S. Sørensen, Mejeribestyrer K. Haugaard, Husmand Niels P. Nielsen, Gaardejer A. K. Troelsen og Husmand H. Sørensen.

OVERLADE SOGN omgives af Hyllebjerg og Flejsborg Sogne samt Slet og Gislum Herreder.

I Overlade Sogn findes Byerne: Overlade med Kirke, Præstebolig, Skole, Brugsforening og Mejeri, Borregaard med Skole, Sønderlade, Munke-Sjørup med Skole, en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Bjørnsholm.

Overlade Sogn har Tingsted i Løgstør og hører under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 8. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 356. Lægd.

Overlade Kirke er opført 1915—16 efter Tegning af Arkitekt Th. Beenfeldt, København, til Afløsning af den tidligere Bjørnsholm Kirke, som var i den nordlige Fløj af Hovedgaarden og fra hvilken det meste af Inventaret overflyttedes. Den er opført af store Cementblokke i gotisk Stil og bestaar af Kor, fem Trin hævet over Skibets Gulv, Skib samt Taarn mod Vest, hvorigennem Indgangen er. Altertavlen med Maleri, vistnok af Fru Ingemann, og Prædikestolen fra Midten af det 18. Aarhundrede, skænket af Joh. Marie Kjerulf, født Benzou, hidrører ligesom Stolestader, Orgel og 2 Malmstager fra den gamle Bjørnsholm Kirke. Ny Granitfont, skænket af Gaardejer J. Holm, Overlade, og en syvarmet Malmlysestage, skænket af Grosserer Chr. Kjærgaard, Nørresundby. Til Opførelsen af Kirken, der ialt kostede 33,000 Kr., bidrog Staten med 18,500 Kr.

Bjørnsholm, ved Fjorden og Landevejen, er opstaaet af Vitskøl Kloster, grundlagt 1158 for Cisterciensermunke af Valdemar den Første, der derved vilde vise sin Taknemmelighed mod Gud, fordi han, som det hedder i Stiftelsesbrevet, havde frelst ham ved Overfald i Roskilde 1157 og kæmpet med ham i den aabne Fejde, i hvilken han knuste Forræderne og blandt dem Niddingsdaadens Anstifter. Til Klosters Oprettelse skænkede Kongen af sit Fædrengods Landsbyen Viithsuele med alt Til-

liggende, paa Ærkebisp Eskilds Tilskyndelse overdrog han Styrelsen til den ansete franske Cisterciensermunk Henrik, der blandt de første Cisterciensere var kommen til Sverige og her en Tid havde været Abbed for Varhem Kloster, men nu paa Grund af Modgang havde forladt det med sine Munke. Ialt kom der fra Varhem 22 Munke og flere Konverser til Vietskøl, flere af dem drog dog snart efter tilbage til Sverige og efterfulgtes da af en Koloni Munke fra Esrum, der herefter blev Vietskøls rette Morderstiftelse. Klostret blev indviet den 1. April 1158. Ved Kongers og privates Gunst og Gave samlede Klostret sig betydeligt Jordegods og mange Herligheder. Valdemar Sejr tog det ikke alene i sin Beskærmelse og gav det fuld Immunitet for alle dets Besiddelser, men skænkede det ogsaa flere store Jordegodser, deriblandt Sundby paa Mors, 1236 gav han det endvidere Immunitet for alle de Ejendomme, det havde erhvervet efter Lateranmødet 1215 — en Begunstigelse, som ellers ikke kirkelige Stiftelser nød. Christoffer den Første skænkede det bl. a. Ret til Vrag og strandet Gods

Ruin af Vietskøl Klosterkirke.

paa Klosters Forstrand. Erik Glipping, Erik Menved, Valdemar den Fjerde og Christoffer af Bayern stadfæstede alle dets Friheder og Herligheder, og Christian den Første lagde 1477 nogle af dets Gaarde ind under Klosters frie Birk, Aal Birk. Ved Reformationens Indførelse fik Vietskøl Kloster ligesom andre større Cistercienserklostre Lov til fremdeles at bestaa, om end det blev Kronens Ejendom. 1538 stilledes det under Overopsyn af Sorøabbeden, Henrik Tornekran. Da den sidste Abbed — eller Forstander, thi han var gift og fungerede som luthersk Præst der paa Stedet — A. Andersen, der havde faaet Forleningsbrev paa Klosters 1537, resignerede 1563, pantsatte Frederik den Anden det til Henrik Gyldenstjerne til Aagaard, men 1575 blev det med Livø, 3 Møller, ca. 125 Gaarde m. m. mageskiftet til Rigsraad Hr. Bjørn Andersen til Stenalt, der gav Gaarden Navnet Bjørnsholm.

Klosterbygningerne har udgjort 4 sammenbyggede Længer omkring Fratergaarden, langs hvis Indersider, der har gaaet en hvælvet Omgang. Den nordlige Længe var den forlængst nedrevne Klosterkirke, hvoraf anselige Ruiner er bevaret. Den har været opført af Munkesten, dog med en Del af Granitkvadre iblandt. Kirken har indtil vore Dage været fuldstændig jævnet med Jorden. Efter en resultatløs Underøgelse i 1866—67 blev dens Ruiner i 1895—98 udgravet af Professor J. B. Løffler,

hvortil slutter sig supplerende Undersøgelser og Konserveringsarbejder i 1902—03 af Ivar Hertzsprung og C. M. Smidt, 1923—24 af sidstnævnte. Traditionen om Kirkens imponerende Dimensioner blev ved disse Gravninger tilfulde bekræftet. Koranlægget overgaar i Omfang og Rigdom selv Domkirken i Lund, ja, det er næst efter selve Hovedkirkens i Citeaux det rigeste, der overhovedet findes blandt Europas Cistercienserkirker. Udenom det rektantede Højkor løber en Omgang, hvortil ialt 9 halvrunde Alterudbygninger slutter sig, 5 i Østvæggen og 2 i hver af Sidevæggene. Til Koret slutter sig Korsarme i Nord og Syd, der ligeledes har haft Kapeller mod Øst. Højkoret har haft 2 Hvælvingsfag, fra Omgangen er det adskilt ved Brystningsmure, hvorover Arkader har aabnet sig. Korsfløjen har haft ialt 5 Hvælvingsfag og har ligeledes været forbundet med Koromgangen ved Arkader. I nordre Korsarm en Vindeltrappe. Endelig slutter der sig til Korset et kort treskibet Langhus. Det er givet, at de efter de oprindelige Planer har skullet være meget længere, men Munkene forbyggede sig paa Koret. Kirken største indvendige Længde har været 52,5 m Korsets Bredde 36,5 m, Korets Bredde 27,7 m. Saaledes som formodet af den svenske Arkitekturhistoriker, Rigsantikvar S. Curman og bekræftet ved Arkitekt Smidts Udgravninger i 1923, er den rige Korplan ikke Kirkens oprindelige. Ligesom Søsterkirken i Sorø har den Kirke, som Valdemar den Store byggede i Vest i 2. Halvdel af det 12. Aarhundrede, kun har haft et simpelt rektantet Kor efter Forbillede af Kirken i Fontenay, og først paa Valdemar Sejrs Tid er det store Anlæg udenom tilføjet efter Cisterciensernes Hovedkirke i Citeaux, der færdigbyggedes i 1193. Den vestlige Del af Kirken — Langhuset og det vestligste af Korset — stammer først fra Tiden efter den store Brand, som i 1287 hærgede Klostreet, den er meget skødesløst opført og i en meget enkel Stil, som staar i skarp Modsætning til den overordentlige Rigdom paa arkitektoniske Enkeltheder, som udmærker de østlige Partier. I 1504 foretoges en Ombygning af Koret, idet de tre midterste Apsider i Østvæggen erstattedes med en retlinet Mur. Efter Reformationen er Kirken efterhaanden forfalden, 1563 blev den antagelig plyndret for sit Kobbertag, da Kobberet skulde bruges til „Skyts“. I Begyndelsen af det 17. Aarhundrede kunde den ikke mere bruges til Gudstjeneste, hvilken maatte holdes i Gaardens Fruerstue, og 1643 opførtes en ny Kirke. Denne maatte dog allerede 1668 afløses af en tredje Kirke, der nedlagdes som Sognekirke i 1916, efter Opførelsen af den nye Kirke i Overlade. Den dannede Bjørnsholms nordlige Fløj og frembragtes ved, at der parallelt med Klosterkirkens Sydмур opførtes en anden Mur mod Syd, vistnok væsentlig af Materiale fra Ruinen, som i Tidens Løb mere og mere nedbrødes.

Den nuværende Hovedbygning bestaar af 3 Fløje, hvoraf den nordlige som sagt er den nu nedlagte Kirke, der er fredlyst under Nationalmuseet, efter at det meste af dens Inventar er overført til Kirken i Overlade. Den bestaar af Skib og Kor ud i et med fladt Bjælkeloft, mod Nord er et lille Vaabenhus. Ind til Gaarden findes fladbuede Vinduer og et Midtparti samt 2 Portaler ved Enderne, af hvilke den vestlige har Niels Juuls fædr. og mødr. Vaaben. Fra Koret, der ved en muret Skranke er adskilt fra Skibet, fører en med en Smedejernsgitterdør forsynet Bueaabning ned til Axel Juuls Gravkapel, hvori har henstaaet 13 Kister med Lig af Bjørnsholms Ejere, de er i 1924 nedgravet Vest for Vaabenhuset paa den ligeledes fredlyste Kirkegaard, medens Kistebeslagene ophængtes i Kirkerummet. Af Gaardens to andre Fløje stammer den vestlige fra Klostertiden, den er i to Stokværk, væsentlig af Munkesten i Munkeskifte paa Granitsokkel, nederste Stokværk har været dækket af to Rækker Krydshvælvinger, paa Sydsiden af øverste Stokværk findes Rester af en Sandstens-

kamin fra den senere Renæssancetid. Østfløjen, den nuværende Hovedbygning, er ligeledes i to Stokværk og af Munkesten paa Granitsokkel, ogsaa i dennes Østmur er der Levninger fra Klostertiden, men iøvrigt skriver den sig fra forskellige Tider, til dels fra en Restauration 1769, i nogle af Værelserne i 1. Stokværk findes Væg-malerier og et Loftsmaleri fra det 18. Aarhundrede. Sydfløjen, der var nyere og opført paa Fundamenterne af en ældre Bygning, blev nedbrudt i Slutningen af det 18. eller i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Den store, smukke Have er anlagt af Peder Lassen.

AAGE BENDIX,
Lærer.

Skolevæsenet i Overlade Sogn be-
staar af følgende Skoler: Borregaard Skole,
Overlade Skole og Munke-Sjørup Skole.

AAGE BENDIX, Lærer, er født den 20. Jæ-
nuar 1896 i Overlade. Dimitteret 1918 fra Ranum
Seminarium. Ansat som Enelærer ved Overlade
Skole siden 1. August 1926.

P. JUUL KRISTENSEN, Lærer, er født den
24. December 1885. Dimitteret 1908 fra Ranum Se-
minarium. Ansat som Enelærer ved Borregaard
Skole siden 1912.

P. J. KRISTENSEN,
Lærer.

Overlade Brugsforening er oprettet 1891. Den stiftende Generalforsamling af-
holdtes den 2. Februar 1891, hvor Bestyrelsen valgtes, denne kom til at bestaa af 7
Medlemmer. Paa Generalforsamlingen i Skolen den 16. Februar 1891 vedtoges det
at bemyndige Bestyrelsen til at købe Byggeplads og faa opført en Forretningsbygning.

Overlade Brugsforening.

Den første Uddeler var Detailist Jens Chr. Pedersen, som skulde sælge Varerne fra sin egen Bopæl, indtil den nye Bygning kunde blive opført. Brugsforeningen overtog hans Varelager. Den 20. Marts 1891 aabnedes Forretningen, og man indmeldte sig i Fællesforeningen i København. Uddeleren maatte købe og sælge Medlemmernes Smør og Æg som Egenhandel. Hver Tirsdag maatte han lukke Forretningen, men til Gengæld skulde den være aaben hver Søndag fra Kl. 6—8 Formiddag. Den nye Bygning, der opførtes Syd for Kommunevejen, hvor der nu drives Kærtmagerforretning, blev færdig i Løbet af Sommeren og Forretningen flyttedes hertil. Imidlertid opsagdes Uddeleren og en ny antoges den 22. Januar 1892, han hed J. Nielsen, og han bestyrede saa Forretningen til sin Død i November 1894. Fra December 1894 antoges Søren Jensen, Stokholm pr. Hobro. Han opsagde Stillingen til Fraflyttelse 1. November 1896, hvorefter man antog Kr. Kjærsgaard, og han beklædte Pladsen i 13 Aar. Hans Hustru overtog Pladsen fra 1909—16. Derefter M. Nielsen Giver til 1918, og en Købmand Jessen antoges, og han forblev i Pladsen til 1. April 1920, da man antog Uddeleren i Foderstofforeningen A. Horslev. Han opsagde Stillingen til Fraflyttelse pr. 11. November 1931, og man antog igen Uddeleren i Foderstofforeningen Martin Bach til Uddeler i Brugsforeningen.

Brugsforeningens nuværende Bestyrelse bestaar af følgende: Lærer C. J. Vorstrup, Hyllebjerg, Formand og Regnskabsfører, Slagter A. Jensen, Overlade, Næstformand, Sognefoged Søren Knudsen, Overlade, Kasserer, Husmand Niels Bandsholm, Lundgaards Mark, Gaardmand Niels Risgaard, Sønderlade, Husmand H. Fragtrup, Borregaard, og Husmand Jens Skadhauge, Munke-Sjørup.

MARTIN BACH. Uddeler, er født den 13. Maj 1901. Ansat som Bestyrer af Overlade Brugsforening siden 1931.

M. BACH.
Uddeler

Medlemmer af Overlade Sogneraad er: Manufakturhandler Hans Christensen, Gaardejer J. Chr. Jensen, Husmand Th. Grønning, Husmand A. A. Christensen, Proprietær E. Bie, Murermester J. Fredberg og Gaardejer J. Rakkedal.

GISLUM HERRED

GISLUM HERRED er det sydvestligste i Amtet. Det grænser mod Nord til Slet og Aars Herreder, mod Øst til Hindsted Herred, mod Syd til Randers og Viborg Amter og mod Vest til Limfjorden, hvori det udsender en Halvø.

Herredets samlede Areal udgør 28,817 ha og Indbyggerantallet er ca. 10,000.

I Herredet findes følgende Sogne: Strandby-Farsø, Rørbæk-Grynderup-Stenild, Kongens Tisted-Binderup-Durup, Gislum-Vonsild, Ullis-Fovlum og Lovns-Alstrup.

STRANDBY-FARSØ KOMMUNE bestaar af Strandby og Farsø Sogne.

Strandby Sogn omgives af Farsø og Fovlum Sogne samt Aars Herred.

Farsø Sogn omgives af Strandby og Fovlum Sogne, Viborg Amt, Vonsild Sogn og Aars Herred.

I Strandby Sogn findes Byerne: Strandby med Kirke, Skole, Forskole, Brugsforening og Andelsmejeri, Tandrup med Skole, Grønnerup med Skole, Myrhøj, Ertbøl og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Gunderupgaard.

I Farsø Sogn findes Byerne: Farsø med Kirke, Præstegaard, Frimenighedskirke, Skole og Forskole, Amts- og Epidemisygehus, Apotek, Fattighus, Strandby-Farsø Pastorats Spare- og Laanekasse, Brugsforening, Hotel, Afholdshotel, Anlæg med Pavillon, Andelsmejeri, Andelselektricitetsværk, Vandværk, Jernbanestation, Fandrup med Skole, Friskole, Brugsforening og Jernbanestation, Fragtrup, Fredbjerg med Friskole,

Farsø Skole.

Gøttrup, Støttrup, Vannerup med Skole og Forskole, Ebdrup, Holme med Jernbanestation, Fandrup Hede og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Hvanstrup.

Strandby Sogn har Tingsted i Aars og hører under Løgstør Købstads Retskreds, Nibe Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skattekreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 9. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 372. Lægd.

Farsø Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 373. og 374. Lægd.

Strandby Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Skib og Kor, det første med Bjælkeloft, det andet med en i den senere Middelalder indbygget Hvælving, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa smukt profilet Dobbeltsoffel. Syd- og Norddøren begge med Tympanon er bevarede, ligesom den høje Granitkorbue. Allerede i romansk Tid er Skibet forlænget mod Vest med samme Materiale og Sokkelprofil. Taarnet er fra Slutningen af Middelalderen, fornedet af Granitkvadre, foroven af røde Munkesten, med Spidsbue fra Skibet ind til Taarnrummet, som indrettedes til at overhvælves. Vaabehuset, hovedsagelig af Mun-

kesten, er fra samme Tid, men forhøjet i moderne Tid. Kirken er restaureret 1894—96. Altertavle i Renæssancestil med nyere farveligt Maleri. Prædikestolen er beko-
stet 1639 af Axel Juul til Bjørnsholm. Anselig Granitfont med Himmel fra det 17. Aarhundrede. Altersranken, Prædikestolens Opgangsportal, Indgangsdøren og Kir-
kens 3 Lysekroner er skænkede af Niels Poulsen til Gunderupgaard og Fru Gertrud Hofman, der ogsaa i 1741 lod ombygge Taarnets Sydside og indrettede Taarnrum-
mets nederste Del til deres Begravelsessted. Ved Omlægningen af Taget over Ko-
ret fandtes 1904 tæt under Overkanten af Langsiderne 12 Lydpotter.

Farsø Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid og af Granitkvadre paa profileret Dobbeltsoffel. Den nordlige Portal med Rundstavsprofiler og en Tympanon med Dobbeltløve, be-
nyttes endnu, medens den søndre, der har profilerede Vederlagssten, er filmuret. —

Strandby Skole.

Flere oprindelige Vinduer med rige Profiler og Granitkorbuen med profilerede Krag-
baand er bevaret. Ved Middelalderens Slutning indbyggedes Hvælvinger i Skibet, et Vaabehus tilbyggedes foran Norddøren, og ved Vestenden et Taarn af Granit-
kvadre og Munkesten med hvælvet Underrum, der har Spidsbue ind til Skibet. Taarn-
et, der senere er gjort lavere, har Pyramidetag, dets Sydside er i ny Tid skalmuret med smaa Sten. Moderne Altertavle i go-
tisk Stil med Maleri. Romansk Granitfont med Dobbeltløver og Mandehoveder udhugne i Relief. Prædikestol fra ca. 1600. Over-
alt i den oprindelige Kirke og dens Hvælvinger er fundet Kalk-
malerier fra Tiden efter 1550.

LAURS HANSEN LAURSEN, Sognepræst, er født den 27. August 1879 i Nødager. Cand. theol. 1920. Kaldet til Sognepræst for Strandby-Farsø siden 1930.

Gunderupgaard nævnes allerede i 1443, da den ejedes af Ture Ranke, hvis Enke, Fru Anne, 1470 gav Gods i Fredbjerg til Farsø Kirke, men tilhørte 1477 Vitskøl Kloster og kom ved Reformationen med

L. H. LAURSEN,
Sognepræst.

dette til Kronen, og gik senere over i privat Eje. Hovedbygningen, der brændte 1715, blev genopbygget 1716 i 3 teglhængte Fløje af Bindingsværk i 1 Stokværk, af den midterste, Hovedfløjen, staar nu kun den vestlige Del, medens Resten ombyggedes af Grundmur i 1899, Sidefløjene er ombyggede i 1894 og 1896. I Gaardens Engdrag Syd for Trend Aa findes det fredlyste Voldsted, „Voldene“, tildannet med rektangulær Flade, der i Siderne, undtagen SV., har en indtil 1,5 m høj Vold med foranliggende, henimod 20 m bred Grav. Paa de tre Sider ligger der en lav Dæmning udenom Gravene, medens denne i Sydøstsiden afskærer Borgpladsen fra en Højning i Engen.

Hvanstrup. Peder Lauridsen Panter pantsatte 1345 2 Gaarde i Hvanstrup til Gunde Jakobsen (Splittaf), som 1371 pantsatte den til en vis Peder Nielsen. 1408 oplod Jep Nielsen og hans Brødre de Breve, de efter Gunde Jakobsen havde arvet paa disse 2 Gaarde, til Dronning Margrethe, men 1467 skødede Mikkell Lauridsen (Saltensee) Hvanstrup m. m. til Helligaandsklostret i Aalborg. Erik Pallesen og Niels Elbek, der 1494 og 1543 angives som Ejere af Hvanstrup, har rimeligvis kun haft den i Forlening af Helligaandsklostret. Hovedbygningen, der til Dels er opført omtrent 1840, bestaar af 3 grundmurede Fløje i 1 Stokværk.

Aalborg Amts Sygehus i Farsø. Den Gang Aalborg Amtsraad — vel nærmest paa Grund af de herskende Epidemier, Difteritis og Skarlagensfeber — vedtog at bygge forskellige mindre Sygehuse spredte omkring i Amtet, boede der en Mand i Farsø Sogn, som lagde sig i Selen for at faa et Sygehus i Farsø. Det var Jens Westergaard i Gøttrup. Han var Amtsraadsmedlem. Det lykkedes ham at føre Sagen igennem, og Farsø Sygehus rejstes 1893. Det er beliggende i den nordlige Del af Byen, Vest for Landevejen, og bestaar af 2 Afdelinger, Epidemiafdelingen og det egentlige Sygehus. Til Sygehuset hører ca. 1 Td. Land Have og Plantage, der sam-

Aalborg Amts Sygehus i Farsø.

tidig med at Ijene som Læ for Vestenvinden, indesluttende lune Plæner og Liggehal-
ler for Patienterne, danner Rammen om en gammel Kæmpehøj, hvorfra der en her-
lig Udsigt over Søen og en Del af Byen og Omegnen.

Epidemiafdelingen har 14 Senge i to Afdelinger. Hovedsygehuset, der oprinde-
lig havde 9 Senge, blev i 1915 efter Tegning af Arkitekt, nu Palæforvalter Hother Pa-
ludan, København, udvidet til 11 Senge, samtidig med at der blev indlagt W. C. og
indrettet en moderne Operationsstue og Badeværelse i en ny Sidefløj.

I 1923 fandt der under Ledelse af kgl. Bygningsinspektør, Arkitekt Einar Pack-
ness, Aalborg, en større Udvidelse Sted, saaledes at den med.-kir. Afdeling nu har
tre Fløje med ca. 20 Sengepladser i Stueetagen, hvor der desuden findes Operations-
stue, Spisestue, Badeværelse, Værelse til Lysbehandling m. m. I Loftsetagen er der
2 Sygestuer med ialt fire Senge for Hud- og Kønssygdomme samt en Række Funk-
tionærværelser.

Fra 1929 og indtil Dato er Sygehusets indre Indretning undergaaet væsentlige
Ændringer. Der er indrettet Sterelisationsrum, Optagelsesbad, moderne Røntgenin-
stallation m. m., Epidemiafdelingen er moderniseret, og der er indrettet et Afsnit for
Patienter med kirurgisk Tuberkulose. I 1933 er opført en ny, moderne Køkkenbyg-
ning m. m. samt indrettet et nyt Maskinvaskeri. Sygehusets Sengeantal er nu 30
medicinsk-kirurgiske Pladser og 10 Epidemisenge plus Ekstrasenge.

Sygehusets Læge er Sygehyslæge H. J. Levinsen.

HENRIK JOHAN LEVINSEN, Sygehyslæge, er født den 27. Marts 1894
som Son af Læge Valdemar Levinsen og Hustru Ida M. F., født Holm. Gift
1920 med Grethe Fibiger. Medicinsk Eksamen Sommeren 1920, 2. Reserve-
læge ved Aalborg Amtssygehus April—September 1918, Reservelæge ved
„Midtjylland“, Silkeborg, September—December 1920, ved Amtssygehuset i
Fredericia Januar 1921—Januar 1923, 2. Reservelæge ved Vejlefyords Sanato-
rium Februar—Oktober 1923, Turnuskandidat ved Kommunehospitalets Afde-
ling II og V Oktober 1923—Oktober 1924, fast Kandidat ved Righospitalets
Fødeafdeling A November 1920—Maj 1925, Reservelæge ved Aalborg Amtssy-
gehus Maj 1925, gentagne Vikariater, ansat som Sygehyslæge ved Aalborg
Amtssygehus i Farsø siden 1. Februar 1929.

H. J. LEVINSEN,
Sygehyslæge.

Skolevæsenet i Strandby-Farsø Kommune bestaar af følgende Skoler: Strandby
Skole samt Forskole, Tandrup Skole, opført 1912, Grønnerup Skole, Farsø Skole
opført 1874 og udvidet med en Forskole i 1900, Fandrup Skole, opført 1912, samt
en Friskole, der er opført 1917, Fredbjerg Friskole, Vannerup Skole og Forskole,
der er opført 1902.

S. C. SIGVARDSEN,
Førstelærer.

O. OTTOSEN,
Førstelærer.

AA. CHRISTENSEN,
Lærer.

J. JENSEN,
Lærerinde.

SIGVARD KRISTENSEN SIGVARDSEN, Førstelærer, er født den 13. April 1893. Dimitteret 1915 fra Hjørring Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Strandby Skole siden 1919.

VALD. CHRISTENSEN BYRIALDSEN, Lærer, er født den 25. Marts 1891. Dimitteret 1913 fra Hjørring Seminarium. Ansat som Enelærer ved Grønnerup Skole siden 1918.

OTTO OTTOSEN, Førstelærer, er født den 26. Januar 1881 i Gjerring. Dimitteret 1902 fra Jellinge Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Farsø Skole siden 1906.

AAGE CHRISTENSEN, Lærer, er født den 1. Maj 1905 i Raaved Skole. Dimitteret 1927 fra Gedved Seminarium. Ansat som Andenlærer ved Farsø Skole siden 1931.

JENNY JENSEN, Lærerinde, er født den 6. April 1874 i Nødager. Dimitteret 1903 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Farsø Skole siden 1904.

N. M. N. BRANDEN,
Lærer.

A. SAABYE,
Førstelærer.

K. ANDERSEN,
Lærerinde.

NIKOLAI M. N. BRANDEN, Lærer, er født den 22. April 1890. Dimitteret 1911 fra Vordingborg Seminarium. Ansat som Enelærer ved Fandrup Skole siden 1917.

METHEA LAUGESSEN, Lærerinde, er født den 19. December 1906 i Aulum. Dimitteret 1929 fra Aarhus Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Fredbjerg Friskole siden 1929.

ALFRED SAABYE, Førstelærer, er født den 6. September 1885. Dimitteret 1914 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Vannerup Skole siden 1918.

KAROLINE ANDERSEN, Lærerinde, er født den 6. December 1889. Dimitteret 1918 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Vannerup Skole siden 1919.

Medlemmer af Strandby-Farsø Sogneraad er: Gaardejer C. Vestergaard, Gaardejer N. Rasmussen, Husmand S. C. Sørensen, Snedkermester P. T. Larsen, Gaardejer A. M. Andersen, Gaardejer N. P. Nielsen, Gaardejer A. Sørensen, Tømrermester N. Jensen, Gaardejer J. C. Fredgaard, Gartner P. Jensen og Husmand S. Jensen.

RØRBÆK-GRYNDERUP-STENILD KOMMUNE består af Rørbæk, Grynderup og Stenild Sogne.

Rørbæk Sogn omgives af Grynderup og Stenild Sogne samt Hindsted Herred og Aars Herred.

Grynderup Sogn omgives af Rørbæk, Stenild, Durup og Kongens Tisted Sogne samt Aars Herred.

Stenild Sogn omgives af Rørbæk, Grynderup og Durup Sogne, Viborg Amt og Randers Amt samt Hindsted Herred.

I Rørbæk Sogn findes Byen Rørbæk med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening, Andelsmejeri, Volstrup Mølle med Andelselektricitetsværk og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Rørbæk Hovgaard.

I Grynderup Sogn findes Byerne: Grynderup med Kirke og Skole, Kemtrup med Privatskole, Alestrup samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Stenild Sogn findes Byerne: Stenild med Kirke, Skole, Brugsforening, Vandværk, Boldrup, Røjdrup, Boldrup Huse samt en Samling af Gaarde og Huse.

Rørbæk Sogn har Tingsted i Hobro og hører under Hobro Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Hellum og Hindsted Herreders Skattekreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 335. Lægd.

Grynderup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 337. Lægd.

Stenild Sogn har samme Tingsted og hører de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 336. Lægd.

Rørbæk Kirke består af Skib og Kor samt Resterne af et Taarn i Vest. Skib og Kor, med fladt Bjælkeloft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Vistnok ved Middelalderens Slutning tilføjedes mod Vest et Taarn af Skibets Bredde, hvis Underrum forbandtes med Skibet ved en Spidsbue. Senere er det øverste Parti nedtaget indtil Skibets Højde, og ved en Restauration og delvis Ombygning af Kirken i 1875 blev Taarnbuen tilmuret og Taarnrummet indrettet til Vaabenhus med Indgang fra Syd, medens et ældre Vaabenhus paa Skibets Sydside nedreves. Kirkens Mure er nu alle kvaderbeklædte. Den romanske Korbue og et Par af de oprindelige Vinduer er bevaret. En af de romanske Portaler anbragtes 1875 som Dør mellem Taarnrummet og Skibet, og en Kvadre med 5 store, skaalformede Huller indsattes i Korgavlen. I 1892 anbragtes en Tagrytter paa Kirkens Vestende. Altertavle i simpel Renæssancestil, maaske først fra det 18. Aarhundrede. Romansk Granitfont med et tunget Ornament paa Foden. Prædikestol fra ca. 1600. I Koret en Trætavle med Maleri af Præsterne Eskil Gyntelberg og Jakob Hansen Abel med deres Hustruer.

Grynderup Kirke består af Skib og Kor samt Vaabenhus mod Nord. Skib og Kor, med Bjælkeloft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Norddøren benyttes endnu, men er gjort højere. Korbuen og et Vindue paa Nordsiden med smukt profileret Overligger er bevaret. Murene er for største Delen omsatte i nyere Tid. Vaabenhuset, med Blindingsgavl, er opført i det 16. Aarhundrede af Granitkvadre og Munkesten, men er senere restaureret en Del. Altertavlen er en i ny Tid omdannet Fløjtavle fra Renæssancetiden med Maleri fra 1920 af S. Lund. Alterkalk fra 1685. Alterstagerne er skænket 1642 af Christen Christensen i Kemtrup. Romansk Granitfont. Prædikestol fra ca. 1600.

Stenild Kirke består af Skib og Kor samt Taarn mod Vest. Skib og Kor, med Bjælkeloft, er fra romansk Tid og af Granitkvadre paa profileret Sokkel. Korbuen, med profilerede Kragbaand, er bevaret, og flere romanske Vinduer er genaabnede i nyeste Tid. I den senere Middelalder tilbyggedes Taarnet i Skibets Bredde af Granitkvadre og Munkesten, og der gennembrødes en høj Spidsbue i Skibets Vestgavl, men denne er atter tilmuret og Taarnrummet indrettet som Vaabenhus med Indgang fra Syd, hvortil der er benyttet Sten fra den romanske Syddør; en oprindelig Ind-

Døbefont i Stenild Kirke.

gangsør paa Taarnets Nordside er tilmuret. Taarnets Syd- og Vestside er skalmuret 1881. Et ældre Vaabenhus i Syd er nedrevet. Altertavle fra ca. 1600 med et nyt Billede. Ypperlig romansk Granitfont med Mandehoveder og modstillede Løver. — Prædikestol fra 1619, som, efter en Indskrift, Præsten Esbern Jørgensen og Oluf Lavrensen, lod gøre. Paa Korbuen fandtes 1883 Spor af Kalkmalerier fra ca. 1250.

Rørbæk Hovgaard tilhørte 1563 Laurids Pedersen Kruse, hvis Sønnedatter Dorte Kruse blev gift med Terkel Krabbe, som 1616 solgte den til Claus Maltens Sehesteds Enke Fru Anna Lykke til Nøragergaard, med hvilken den en Tid lang var forenet som en Bondegaard. Hendes Sønnedatter Fru Elisabeth Sehested til Barritskov solgte den 1703 til Niels Lauridsen i Volstrup, som 1721 solgte den til Jens Andersen, der 1740 afhændede denne sin

med adelige Friheder beneficerede Sædegaard med en Gaard og to Huse til Forvalter paa Tulsted Erik Buch, hvis Svoger Clement Møller som Panthaver 1747 lod Gaarden sætte til Auktion og selv købte den, men solgte den 1748 til Thomas Karmark, hvorefter den solgt paa Auktion til Majorinde Anne Busch, født Rosenørn paa Korsøgaard, der 1763 solgte den til Dines Christensen, hvis Enke Kirsten Kjeldsdatter 1813 skødede den til sin Søn Kjeld Dinesen, hvorefter den tilhørte hans Søster Kirsten Dinesen og derefter S. V. Poulsen, som 1886 solgte den til J. C. Docker, som ejede den til 1916, senere hen tilhørte den Jens Jensen.

AA. R. JOHANSEN,
Førstelærer.

P. C. MADSEN, Lærer, er født den 14. Marts 1896 i Rom ved Lemvig. Dimitteret 1918. Ansat som Enelærer ved Grynderup Skole siden 1923.

AAGE R. JOHANSEN, Førstelærer, er født den 14. Marts 1891. Dimitteret 1916 fra Vordingborg Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Rørbæk Skole siden 1922.

P. L. LAMBERTSEN,
Uddeler.

Rørbæk Brugsforening er oprettet 1888. — Formand er Førstelærer Johansen. Foreningens Uddeler er P. P. Lambertsen.

P. L. LAMBERTSEN, Uddeler, er født den 16. Maj 1897. Ansat som Uddeler ved Rørbæk Brugsforening siden 1927.

Medlemmer af Rørbæk-Grynderup-Stenild Sogneraad er: Landmand Laurids Vraa, Landmand N. Nørgaard, Landmand E. Vammen, Landmand J. Jensen, Landmand K. Vestergaard, Landmand J. C. Gravholdt, Landmand N. Andersen, Gaardejer J. N. Bredahl og Landmand P. Olsen.

KONGENS TISTED-BINDERUP-DURUP KOMMUNE bestaar af Kongens Tisted, Binderup og Durup Sogne.

Kongens Tisted omgives af Binderup, Durup og Grynderup Sogne og Aars Herred.

Binderup Sogn omgives af Kongens Tisted og Durup Sogne, Viborg Amt, Gislum Sogn og Aars Herred.

Durup Sogn omgives af Kongens Tisted og Binderup Sogne, Viborg Amt samt Stenild og Grynderup Sogne.

I Kongens Tisted Sogn findes Byerne: Kongens Tisted med Kirke, Præstegaard, Skole, „Den Kastrupske Stiftelse“, Bonderup, Alstruphede Huse, Stensbjerg samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Binderup Sogn findes Byerne: Store Binderup med Kirke, Skole, Andelsmejeri, Lille Binderup med Skole og Vandværk, Højslev samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Durup Sogn findes Byerne: Durup med Kirke, Nørager med Skole, Nørager

Nøragergaard.

Stationsby med Brugsforening, Afholdshotel, Andelsmejeri, Elektricitetsværk, Vandværk, Jernbanestation og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Nøragergaard.

Kongens Tisted Sogn har Tingsted i Hobro og hører under Hobro Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skattekreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 339. Lægd.

Binderup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 340. Lægd.

Durup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 338. Lægd.

Kongens Tisted Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest samt Vaaben-

Nørager Skole.

hus mod Syd. Skib og Kor, med Bjælkeloft, er fra romansk Tid af Granitkvadre, Skibet paa Enkelt-, Koret paa Dobbeltsokkel. Dørene er bevarede, begge firkantede og byggede af meget store Sten. Korbuen er spids og muret af Munkesten, men med profilerede Kragbaand af Granit. Paa Korets Sydside ses en Kvader med en udhugget, romansk Dyrefigur. Kirkens Nordside og Vestgavl, den sidste af røde Munkesten er ommurede. 1882 ommuredes Sydsidens Kvadre. Vaabenhuset og Taarnet er opført af Mursten 1920 efter Tegning af Arkitekt Kampmann, det sidste paa Bekostning af Grosserer N. C. Kastrop, det har Blindingsgavle, og dets hvælvede Underrum er forbundet med Skibet ved en høj Rundbue. Altertavle fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede med tarvelige Malerier, Prædikestol fra samme Tid. Romansk Granifont med Dobbeltløver.

Binderup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Skib og Kor, med Bjælkeloft, er fra romansk Tid af Granit, til Dels paa profileret Dobbeltsokkel. Korets Østvindue er bevaret. Taarnet er tilbygget i Slutningen af Middelalderen, væsentlig af Munkesten og raa Kamp og med Pyramidetag. Vaabenhuset, af smaa Sten, er moderne. Moderne Altertavle i gotisk Stil med et Maleri. Prædikestol i Renæssancestil. Senromansk Granifont.

Durup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skibet, oprindeligt med et smallere Kor og muligvis Apsis, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa profileret Sokkel. Af romanske Enkeltheder er kun et Vindue bevaret, Norddøren, der benyttes endnu, er omdannet. I den senere Middelalder tilbyggedes Taarnet, af Granitkvadre og røde Munkesten, og Vaabehuset, ligeledes af Munkesten med kamtakket Blindingsgavl, Taarnets øvre Del er dog i senere Tid tildels skalmuret med smaa Sten. Desuden er Koret ombygget i Skibets Bredde, antagelig i 2 Halvdel af det 16. Aarhundrede, samtidig med at Kirken overhælvendes med smukke Stjernehvælvninger, der har Konsolsten af Tegl, forønde som Englehoveder, og rosetformede Slutsten. Ved en Restaurering 1885 omsattes Murene til Dels, og Østhvælvingen ommuredes. Moderne, udskaaren Altertavle med overbygget Orgel, Alterbilledet er fra 1638. Romansk Granitfont med riflet Kumme. Messingdaabsfad af Nürnbergerarbejde med Madonna i Solgisel og med Claus Maltesens og Anne Lykkes Navnetræk, 1599. Prædikestol og Korsranke samtidig med Alterrammen. Taarnrummet, der har Spidsbue ind til Skibet, indrettedes i det 18. Aarhundrede til Gravkapel med fladt, gibset Loft og Smedjærnsgritter, her hviler i en Marmorsarkofag Konferensraad H. C. Rosencronz, død 1774. Under Koret en ældre Gravhvælvning.

Kongens Tisted Skole.

Noragergaard, som er beliggende i Durup Sogn, var blandt Viborg Bispestols Gods, der ved Reformationen tilfaldt Kronen. Hovedbygningen, der er omgivet af Grave, er ombygget ca. 1750 i Barokstil. Det enlængede Hus, hvis Mure er kalkede, har over den hvælvede Kælder en dominerende Stueetage, men over denne findes der de pavillonagtige Endepartier og paa hele Havesiden en lav Mezzaninetage, paa Havesiden er Vinduesfagene indrammede af store, rundbuede Blindarkader. Murene er dog delvis sikkert ældre, stammende fra den 1614 af Fru Anne Lykke, Claus Sehesteds Hustru opførte Gaard, hvis Bygning vistnok blev forestaaet af Mattias Bygmester. I en Stenhøj i Haven findes adskillige Fragmenter af dekorative Sandstensskulpturer fra Renæssancetiden. Oprindeligt har ligget Gaarden ligget omtrent 300 m nordligere. Den endnu 1875 ret godt bevarede Borgplads, en regelmæssig firkantet Banke, ca. 48 m i Kvadrat og omgivet af tilgroede Grave, er nu udjævnet ved Landevejens Anlæggelse.

HANS ANDERSEN, Lærer, er født den 24. Juni 1899. Dimitteret 1922 fra Haslev Seminarium. Ansat som Enelærer ved Kongens Tisted Skole siden 1929.

JENS CHR. JENSEN, Lærer, er født den 29. November 1889. Dimitteret 1912 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Store Binderup Skole siden 1930.

H. ANDERSEN,
Lærer.

J. CHR. JENSEN,
Lærer.

A. S. HOLM,
Lærer.

J. P. RASMUSSEN,
Lærer.

AKSEL SIMON HOLM, Lærer, er født den 15. April 1904. Dimitteret 1927 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Lille Binderup Skole siden 1932.

M. E. LARSEN, Førstelærer, er født den 15. Januar 1892. Dimitteret 1919 fra Haslev Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Nørager Skole siden 1932.

J. P. RASMUSSEN, Lærer, er født den 25. Juli 1904. Dimitteret 1925. Ansat som Andenlærer ved Nørager Skole siden 1928.

METHA RASMUSSEN, Lærerinde, er født den 1. April 1896. Dimitteret 1919 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Nørager Skole siden 1921.

Nørager Brugsforening er oprettet 1915. Formand er Gaardejer A. Nielsen. Foreningens Uddeler er Alfred Hansen.

ALFRED HANSEN. Uddeler, er født den 28. April 1900 i Visborg. Ansat som Uddeler ved Nørager Brugsforening siden 1921.

Medlemmer af Kongens Tisted-Binderup-Durup Sogneraad er: Gaardejer N. P. Nielsen, Kærmager L. C. Thomsen, Gaardejer N. Smed, Gaardejer H. Jensen, Boghandler N. P. G. Jensen, Gaardejer J. Aarup, Landpostbud K. Jensen, Gaardejer J. Jensen og Gaardejer N. Andersen.

GISLUM-VONSILD KOMMUNE bestaar af Gislum og Vonsild Sogne.

Gislum Sogn omgives af Vonsild Sogn, Aars Herred, Binderup Sogn og Viborg Amt.

Vonsild Sogn omgives af Gislum Sogn, Aars Herred, Farsø Sogn og Viborg Amt.

I Gislum Sogn findes Byerne: Gislum med Kirke, Præstegaard, Skole, Nyrup samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Vonsild Sogn findes Byerne: Vonsild med Kirke, Skole, Vandværk, Svoldrup med Skole, Morum, Østrup med Skole, Forskole, Afholdshotel, Brugsforening, Elektricitetsværk, Fællesmejeri, Jernbanestation, Vestrup med Andelsmejeri samt en Samling af Gaarde og Huse.

Gislum Sogn har Tingsted i Aalestrup og hører under Hobro Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skatte- kreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 9. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 341. Lægd.

Vonsild Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 542. Lægd.

Gislum Kirke bestaar af Skib og Kor samt et lille Taarn mod Vest. Skib og Kor, med Bjælkeloft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. De oprindelige Døre og nogle Vinduer ses; Korbuen er bevaret. I Norddørens til-murede Felt ses en Kvader med „Helgengrav“ fra Alteret. Taarnet, af Granitkvadre og Munkesten, med Pyramidetag og hvælvet Underrum, der nu er Forhal og har tilmu-ret Spidsbue med Dør ind til Skibet, er fra gotisk Tid, paa Vestmuren: 1747. Ny Al-tertavle med Kristus som den gode Hyrde i Gibs. Prædikestol fra ca. 1690. Romansk Granitfont med Rebsnoning og Løvværk, Bækken med Iver Juul til Villestrup og In-geborg Parsbergs Vaaben, 1620; over Fonten en Himmel fra 1726, skænket af Præ-sten P. Wiit.

Østrup Skole

Vonsild Kirke, der ligger højt over Byen, bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Syddøren er bevaret og har en Tympanon med to modstil-lede Løver, af en Norddør er der derimod ingen Spor. Korbuen, med profilerede Kragbaand, og Korets Nordvindue, med Rundstav langs Kanten, er ogsaa bevaret. I den senere Middelalder overhvælvedes det anselige Kor, medens Skibet har Bjælke-loft, samtidig tilbyggedes Taarnet, af Granitkvadre og Munkesten og med Rundbue ind til Skibet, og Vaabenhuset, af samme Materiale. I ny Tid er baade Vaabenhus og Taarnets Overdel skalmuret med smaa Sten. Granitalterbord. Alttertavlen er fra ca. 1600 og med Malerier fra 1915 af L. Toft. Romansk Granitfont. Prædikestol fra 1606, ligeledes med Malerier af Toft.

Skolevæsenet i Gislum-Vonsild Kommune bestaar af følgende Skoler: Vonsild Skole med Forskole, der er opført 1911, Svoldrup Skole, opført 1905, Østrup Skole, opført 1899, og en Forskole, opført 1914, samt Gislum Skole, der er udvidet med en Forskole i 1916.

JACOB PEDER WAMMEN, Førstelærer, er født den 13. December 1870. Ansat som Førstelæ-
rer ved Gislum Skole fra 1908–32 (død 1932).

H. O. WAMMEN,
Førstelærer.

S. JENSEN,
Lærerinde.

S. M. C. TANGE,
Førstelærer.

J. M. J. KAAE,
Lærerinde.

HARALD OLESEN WAMMEN, Førstelærer, er født den 25. Juni 1907 som Søn af Førstelærer J. P. Wammen og Hustru. Dimitteret 1928 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Gislum Skole siden 1932.

SOPHIE JENSEN, Lærerinde, er født den 20. September 1895. Dimitteret 1913 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Gislum Skole siden 1916.

KARL JENSEN, Førstelærer, er født den 13. Marts 1898. Dimitteret 1925 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Vonsild Skole siden 1928.

AGNES B. KRISTENSEN, Lærerinde, er født den 19. Maj 1893. Ansat som Lærerinde ved Vonsild Skole siden 1923.

THORVALD KNUDSEN, Lærer, er født den 15. April 1894 i Brønderslev. Dimitteret 1917 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Enelærer ved Svoldrup Skole siden 1930.

P. BECH,
Uddeler.

S. M. C. TANGE, Førstelærer, er født den 7. April 1872. Dimitteret 1892 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Østrup Skole siden 1914.

JENNY MARIE JENSEN KAAE, Lærerinde, er født den 25. April 1897. Dimitteret 1916 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Østrup Skole siden 1. November 1916.

Østrup og Omegns Brugsforening er oprettet 1905. Formand er Gaardejer M. Nielsen. Foreningens Uddeler er P. Bech.

POUL BECH, Uddeler, er født den 18. Juli 1885. Ansat som Uddeler ved Østrup og Omegns Brugsforening siden 1927.

Medlemmer af Gislum-Vonsild Sogneraad er: Gaardejer Niels Gamborg, pens. Baneformand J. J. Andersen, Landpostbud H. Hansen, Gaardejer J. Kjeldahl, Gaardejer A. Madsen, Gaardejer A. Thomsen og Gaardejer J. Sørensen.

ULLIS-FOVLUM KOMMUNE bestaar af Ullis Sogn og Fovlum Sogn.
Ullis Sogn omgives af Fovlum og Alstrup Sogne samt Viborg Amt.

Fovlum Sogn omgives af Ullis og Alstrup Sogne, Limfjorden, Strandby og Farsø Sogne samt Viborg Amt.

I Ullis Sogn findes Byerne: Ullis med Kirke, Præstegaard og Skole, Søkbæk, en mindre Del af Ullis Stationsby samt en Samling af Gaarde og Huse.

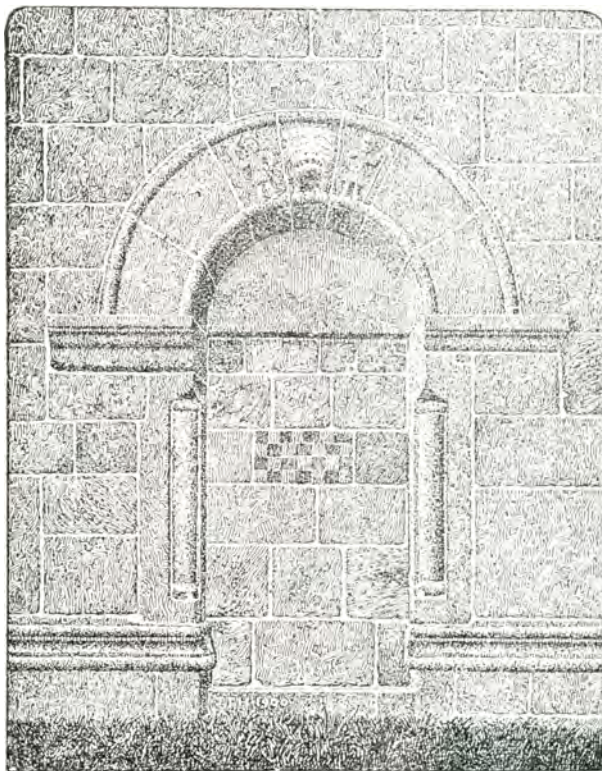
I Fovlum Sogn findes Byerne: Fovlum med Kirke, Skole og Forskole, Dolle-
rup, Stistrup, Ullis Stationsby med privat Forskole, Brugsforening, Afholdshotel, An-
delsmejeri, Vandværk, Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

Ullis Sogn har Tingsted i Gedsted og hører under Hobro Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skattekreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 9. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 343. Lægd.

Fovlum Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Ho-
vedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 344. Lægd.

Ullis Kirke, der ligger højt over Byen paa en Bakke med stejle Fald mod Syd, bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor, med Bjælkeloft, er rimeligvis fra Begyndelsen af et rent romansk Anlæg, opført af Granitkvadre paa en Sokkel med Skraakant. Fra den ældste Tid stammer Korets tilmurede Østvindue, men ellers er Kirken i den senere Middelalder stærkt omdannet. Skibets Sidemure forhøjedes, Korbuen og begge Døre ommuredes, alt med Munkesten. I nyere Tid er Syddøren tilmuret, og Norddøren er atter omdannet. I Slutningen af Middelalderen tilbyggedes ogsaa Taarnet, af Kvadre fra Skibets Vestgavl samt raa Kamp og Munkesten, og Taarnrummet fik en bred Rundbue ind til Skibet. Ifølge Danske Atlas blev Taarnet, der har Pyramidetag, i 1745 gjort lavere paa Foranstaltning af Kirkeejeren, Lüttichau til Lerkenfeld. Vaabehuset, af gule Mursten, er opført 1872. Altertavle fra ca. 1630 med et Kors i Midtfeltet. Romansk Granitfont med Løvefigurer i højt Relief. Prædikestol fra 1599.

Fovlum Kirke bestaar af Skib og Kor med Apsis samt Vaabehus mod Nord. Skib og Kor, med Bjælkeloft og Apsis med Halvkuppelhvælving, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa en profileret Sokkel. Begge Indgansportaler er smukt formede med Halvsøjler og Buefelt, ved den tilmurede Sydportal er desuden over Buen hugget Forkroppen af et Dyr mellem to smaa, bevæbnede Mandsfigurer. — Det oprindelige Vindue i Apsis, med Rundstav langs Buens Kant, bruges endnu, Nordsidens oprindelige Vinduesinddeling er genindført. Vaabehuset er opført 1879 i romansk Stil af røde Mursten paa Granitsokkel. — Sydturen er restaureret 1888. Altertavle fra 1633, i Midtfeltet et malet Kors. Alterbordspanel fra samme Tid. Anselig romansk Granitfont. Prædikestol fra Slutningen af det 16. Aarhundrede.

Fovlum Kirkes Sydportal.

Skolevæsenet i Ullis-Fovlum Kommune bestaar af følgende Skoler: Ullis Skole, som er ombygget 1918, Fovlum Skole opført 1911 og udvidet med en Forskole 1919.

J. REGNAR,
Førstelærer.

K. THOMSEN,
Lærerinde.

H. CHR. HANSEN,
Uddeler.

JAKOB REGNAR, Førstelærer, er født den 15. Maj 1894 i Astrup ved Hjørring som Son af Gaardejer Martin Regnar og Hustru. Gift 1918 med Petrea Thomsen. Dimitteret fra Hjørring Seminarium 1915, ansat som Førstelærer ved Fovlum Skole siden 1917. Forfatter til „Arbejdsbog i Samfundslære“ (Gyldendal) og Smaafortællinger. Formand for Aars Lærerkreds.

K. THOMSEN, Lærerinde, er født den 21. August 1898. Dimitteret 1923 fra Odense Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Fovlum Skole siden 1924.

Fovlum Brugsforening er oprettet 1907. Formand er Gaardejer Anders Christensen, Myrehøj. Foreningens Uddeler er H. Chr. Hansen.

HANS CHR. HANSEN, Uddeler, er født den 20. Maj 1875. Ansat som Uddeler ved Fovlum Brugsforening siden 1909.

Medlemmer af Ullis-Fovlum Sogneraad er: Gaardejer J. N. Støttrup, Gaardejer J. Chr. Jensen, Købmand J. Nielsen, Murermester P. Kr. Hovgaard, Husejer S. Nielsen, Gaardejer J. Byrjalsen og A. Kr. Kristensen.

LOVNS-ALSTRUP KOMMUNE bestaar af Lovns Sogn og Alstrup Sogn. Lovns Sogn bestaar af en i Limfjorden udgaaende Landtunge, der ender mod Syd i Knudshoved, mod Vest i Bregnsø Hage, og er mod Land begrænset af Alstrup Sogn.

Alstrup Sogn omgives af Lovns Sogn, Limfjorden, Fovlum og Ullis Sogne og Viborg Amt.

I Lovns-Sogn findes Byerne: Lovns med Kirke, Præstegaard, Skole og Forskole, Hole med Afholdshotel, Brugsforening, Fællesmejeri, Andelselektricitetsværk, Hvalpsund Færgested med Overfart til Sundsøre, Kro, Jernbanestation, Fiskerlejet Illerisøre med Afholdshotel og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Hessel.

I Alstrup Sogn findes Byen Alstrup med Kirke, Skole, Lovns-Alstrup og Ullis-Fovlum Kommunes Spare- og Laanekasse samt en Samling af Gaarde og Huse.

Lovns Sogn har Tingsted i Gedsted og hører under Hobro Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Løgstør Skattekreds,

Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskredr, 9. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 346. Lægd.

Alstrup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 345. Lægd.

Lovns Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabehus mod Nord. Skib og Kor, fra den senere Middelalder, med Bjælkeloft, er opført af Munkesten, men Sydsiden er i ny Tid skalmuret med smaa Sten, Korbuen, af Mursten, er spids. Mod Vest staar den nederste Del af et Taarn, væsentlig af raa Granit. Vaabehuset, af Mursten, er fra nyere Tid. Altertavle fra 1. Halvdel af det 17. Aarhundrede med et nyt Maleri. Prædikestol fra 1576 med rudeformede Felter. Fontekummen af Granit uden Fod. Lille sentgotisk Krucifiks ved Korbuen.

Lovns gl. Skole.

Alstrup Kirke bestaar af Skib og Kor, lavt Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Skib og Kor, med Bjælkeloft, er fra romansk Tid og af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den rundbuede Sydportal benyttes endnu, af en Norddør findes ingen Spor, derimod ses paa Korets Nordside en oprindelig lille Dør. Et oprindelig Vindue paa Korets Nordside og den ret høje Granitkorbue er bevaret. Det maaske i det 14. Aarhundrede tilbyggede Taarn, af Granit og Munkesten og med hvælvet Underrum, der har Rundbue ind til Skibet, er i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede gjort lavere, saa at dets Mure kun staar i Skibets Højde. Vaabehuset, af gule Mursten, er fra Nutiden. Ny Altertavle, i hvis Midtparti den korsfæstede med Maria og Johannes fra ca. 1450, en hertil hørende Maria Magdalenefigur hænger paa Nordvæggen. Prædikestol i tidlig Renæssancestil ligesom i Lovns. Romansk Granitfont.

Hovedgaarden Hessel, som er beliggende i Lovns Sogn, nævnes allerede 1391, da den af Vide Videsen blev pantsat for „Hungertrang“ til Peder Andersen Munk. Hovedbygningen, som er smukt og høit beliggende ved Fjorden, var oprindelig af Bindingsværk, men er efterhaanden til Dels blevet ombygget af Grundmur af J. L. Elle og er i et Stokværk. Den ældre Bygning har vistnok ligget Nord for den nuværende paa en Banke, der til Dels er omgivet af Lavninger.

Skolevæsenet i Lovns-Alstrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Lovns Skole, opført 1913 og udvidet med en Forskole i 1918, Alstrup Skole, der er ombygget 1923.

P. MØLLER JENSEN,
Førstelærer.

E. HELWEG,
Lærer.

M. NIELSEN,
Lærerinde.

CHR. THUESEN,
Lærer.

P. MØLLER JENSEN, Førstelærer, er født den 31. Juli 1895 i Hvalpsund. Dimitteret 1916 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Lovns Skole siden 1924.

EJNAR HELWEG, Lærer, er født den 15. Januar 1906. Dimitteret 1928 fra Haslev Seminarium. Ansat som Andenlærer ved Lovns Skole siden 1929.

MAREN NIELSEN, Lærerinde, er født den 19. Oktober 1894. Dimitteret 1914 fra Odense Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Lovns Skole siden 1921.

CHR. THUESEN, Lærer, er født den 4. Januar 1895. Dimitteret 1909 fra Nexø Seminarium. Ansat som Lærer ved Alstrup Skole siden 1915.

Medlemmer af Lovns-Alstrup Sogneraad er: Gaardejer Søren Sørensen, Fisker N. Rasmussen, Fisker S. Krogh, Husmand N. C. Nielsen, Husmand C. Hansen, Husmand P. G. Pedersen og Gaardejer A. Jeppesen.

HINDSTED HERRED

HINDSTED HERRED grænser mod Nord til Fleskum og Hellum, mod Vest til Hornum, Aars og Gislum Herreder, mod Sydvest til Randers Amt, mod Syd til Mariager Fjord og mod Øst til Kattegat.

Herredets samlede Areal udgør 44,555 ha og Indbyggerantallet udgør ca. 19,000.

I Herredet findes følgende Sogne: Als, Skelum-Visborg, Vive, Hadsund, Rostrup, Ove-Valsgaard, Astrup-St. Arden, Rold-Vebbestrup og Øls-Hørby-Døstrup.

ALS SOGN omgives af Kattegat og Mariager Fjord, Visborg og Skelum Sogne samt Hellum og Fleskum Herreder.

I Als Sogn findes Byerne: Als med Kirke, Præstegaard, Skole, Als Sogns Spare- og Laanekasse, Afholdshjem, Kro, Brugsforening, Elektricitetsværk, Vandværk, Andelsmejeri, Helberskov med Skole, Odde, Buddum, Fruerlund, Hurup med Filialkirke, Skole, Hurup og Omegns Spare- og Laanekasse, Brugsforening, Andelsmejeri, Toldkontrolstation, Tofte med Skovfogedbolig, Haslevgaarde med Skole samt en Samling af Gaarde og Huse.

Als Sogn har Tingsted i Hadsund og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum Hindsted Herreders Lægekreds, Hellum-Hindsted Herreders Skattekreds, Hindsted Herreds Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 407. Lægd.

Als Kirke, beliggende paa en høj Banke ved Havet, bestaar af Skib og Kor med Apsis, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Skib og Kor med Apsis er fra sentromansk Tid af Munkesten. Paa Nordsiden dobbelt Tandsnitgesims. Sydsiden er restaureret vistnok 1798 samtidig med Taarnets Sydside. Syddøren og et Par oprindelige Vinduer er bevarede. I den senere Middelalder er Skib og Kor blevet overhvælvede, og ved samme Tid er Taarn og Vaabenhus tilbygget, det hvælvede Taarnrum har Rundbue ind til Skibet. Ny Altertavle med to Malerier. Romansk Granitfont med Rebsnoning og to Menneskehoveder paa Kummen. Prædikestol fra det 17. Aarhundrede.

Hurup Filialkirke er opført 1899 (og indviet den 10. Juni 1900) i Korsform af røde Mursten med et lille Taarn efter Tegning af Arkitekt A. Wiinholt. I Vestgavlen en stor Vinduesrose. Altertavlen er malet af A. Dorph. Ejendommelig Alterdug med oldkirkelige Nadversymboler, smuk syvarmet Lysestage og i Taarnet en smuk Lysekrone. Døbefont af Træ. Paa Kirkegaarden et Ligkapel med Klokketaarn.

Skolevæsenet i Als Sogn bestaar af følgende Skoler: Als Skole, Helberskov Skole, Hurup Skole og Haslevgaarde Skole.

MICHAEL CHRISTIAN MIKKELSEN, Førstelærer, er født den 26. August 1884 i Vind ved Holstebro som Søn af Husmand Jens Christiaan Mikkelsen og Hustru Petrine Kirstine, f. Knudsen. Gift 1910 med Marie Sørensen. Dimitteret 1912 fra Silkeborg Seminarium. Lærer ved Vive Hedeskole 1912, konst. Enelærer ved Haslevgaarde Skole 1914, ansat som Førstelærer ved Øster Hurup Skole siden. Tidligere Formand for Als Sogns Værgeraad, Medlem af Menighedsraadet, i Bestyrelsen for Hurup og Omegns Spare- og Laanekasse.

P. C. MIKKELSEN,
Lærer.

PETER CHRISTIAN MIKKELSEN, Lærer, er født den 9. Oktober 1910 i Bælum som Søn af Fisker Anton Mikkelsen og Hustru Marie Laurisen. Dimitteret 1931 fra Silkeborg Seminarium. Vikariatet indtil 1933. Ansat som Andenlærer ved Øster Hurup Skole siden 1. Marts 1933.

R. THORUP,
Skorstensfejermester.

REGNAR THORUP, Skorstensfejermester, er født den 26. Juni 1898 i Als som Søn af Snedker Jens Thorup og Hustru Else Marie, f. Frederiksen. Gift 1924 med Karla Nielsen. Svendep prøve som Skorstensfejer 1927. Autoriseret Mester i Als Kommune 1927, senere i Skelum-Visborg og Vive Kommune. Formand for den socialdemokratiske Vælgerforening i Als Sogn.

GERTRUD HESSELD AHL, Jordemoder, er født den 7. Maj 1897 i Aalborg som Datter af fhv. Handelsrejsende Joseph Martin Hesseldahl og Hustru Nicoline Marie, f. Nielsen. Jordemodereksamen fra Rigshospitalet September 1928, Sygeplejerske paa Folkekuranstalten i Hald 1928—29, praktiserende Jordemoder i Langaa 1929—32, praktiserende i Als siden 1. Oktober 1932.

Medlemmer af Als Sogneraad er: Landmand N. Lübeck, Gaardejer A. P. Knudsen, Gaardejer H. Knudsen, Arbejdsmand M. Andersen, Husmand J. Pedersen, Husmand J. Chr. Jensen, Vognmand L. Madsen, Gaardejer J. Laursen og Gaardejer L. Korsgaard.

SKE LUM-VISBORG KOMMUNE bestaar af Skelum og Visborg Sogne.

Skelum Sogn omgives af Visborg og Als Sogne samt Hellum Herred.

Visborg Sogn omgives af Skelum og Als Sogne, Mariager Fjord, Hadsund, Vive, Rostrup og Astrup Sogne samt Hellum Herred.

I Skelum Sogn findes Byerne: Skelum med Kirke, Præstegaard, Skole, Skelum Sogns Spare- og Laanekasse, Afholdskro, Vandværk, Andelsmejeri, Jernbanestation, Veddum med Skole, Afholdshotel, Brugsforening, Andelsmejeri, Vandværk, Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Visborg Sogn findes Byerne: Visborg med Kirke, Skole, Afholdshjem, Brugsforening, Andelsmejeri, Jernbanestation, Glerup med Skole, Brugsforening og Fattigaard og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Visborggaard og Hovedgaarden Havnø.

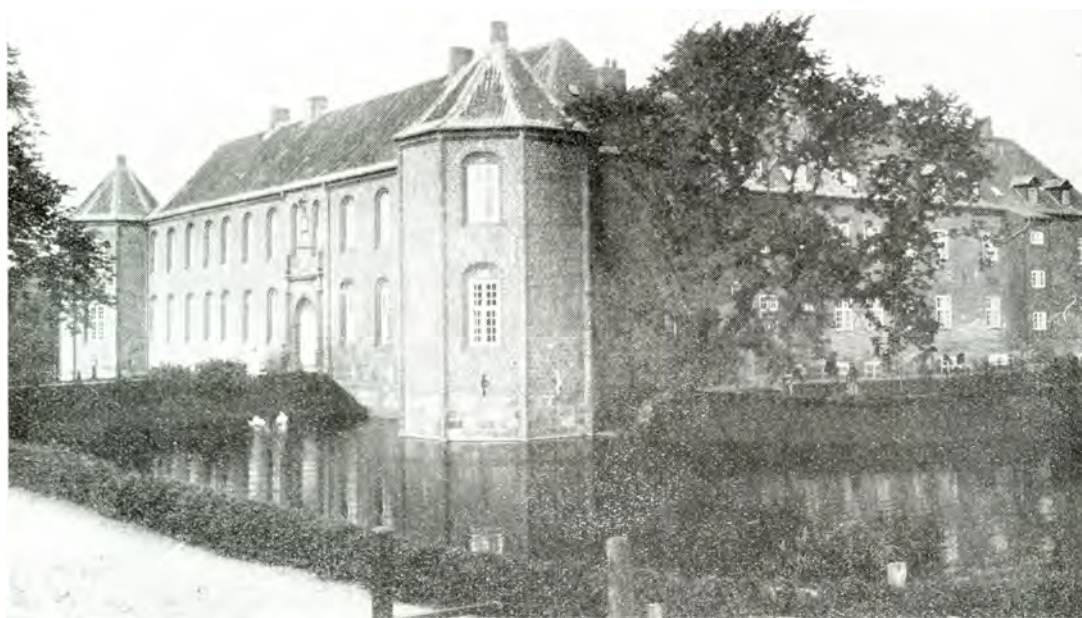
Skelum Sogn har Tingsted i Hadsund og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted Lægekreds, Hellum-Hindsted Herreders Skattekreds, Hindsted Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 408. Lægd.

Visborg Sogn har Tingsted i Hadsund og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 409. Lægd.

Skelum Kirke bestaar af Skib og Kor, lille Klokketaarn ved Korets Østgavl samt Sakristi ved Korets Nordside og Vaabenhus mod Syd. Skib og Kor udgør et sentromansk Munkestensanlæg, som dog er stærkt omdannet ved senere Restaurationer. I den senere Middelalder er de blevet overhævede. Vaabenhuset er fra 1647. Taarnet er sammenbygget med to Stræbepiller. Den romanske Korbue er bevaret. Altertavlen er til Dels fra ca. 1600 med et Billede fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Smukke Alterstager fra det 16. Aarhundrede. Romansk Granitfont. Prædikestol fra det 17. Aarhundrede.

Visborg Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest, Kapel mod Nord, Vaabenhus mod Syd og Gravkapel ved Korets Nordside. Skib og Kor er opført i romansk Tid af Granitkvadre, men nu staar kun Skibets vestlige Del, hvori ses den oprindelige Norddør med flad Overligger. Vistnok i gotisk Tid tilføjedes Taarnet af Kvadre og Munkesten med hvælvet Underrum, der har faldt Bue ind til Skibet. — I Slutningen af det 16. Aarhundrede undergik Kirken en betydelig Ombygning, om hvilken en Sandstensplade over Vaabenhusdøren med Aarstallet 1593 og Navnene Sophie Rosenkrantz, Jak. Seefeld og Sophie Bille minder. Koret nedbrødes, og Skibet forlængedes betydeligt mod Øst, Kirken overhævedes, og Nordkapellet og Vaabenhuset opførtes, maaske ogsaa Sakristiet, hvis nederste Del, af røde Munkesten

med rudeformet Mønster af sorte Sten, dog er fra den senere Middelalder. Alle Tilbygningerne har Kamgavle med Blindinger. Mellem Kapellet og Korsarmen er senere opført en Mur, hvorved der dannes en Forstue til Herskabsstolen. Altertavle i Renæssancestil fra 1600, bekostet af Jakob Seefelds Enke Sophie Bille, nyere Maleri fra 1873 af L. R. Tuxen. Det oprindelige Alterbillede opbevares i Kirken. Alterskranken er af smedet Jern fra det 17. Aarhundrede. Prædikestol fra samme Tid som Altertavlen og med de samme Vaaben. Romansk Graniifont med Menneske- og Dyrfigurer. Stolestader fra 1570, 1574, 1587 og 1638.

Visborggaard.

Visborggaard, som er beliggende i Visborg Sogn, nævnes 1343 og tilhørte da Anders Nielsen. Hovedbygningen, der omgives af brede Grave, er nu et trefløjet Anlæg, som domineres af Sydfløjen, en statelig Renæssancebygning, opført 1575—76 af af Jakob Seefeld. Murene, der mod Syd nu, ligesom oprindelig, hæver sig op fra Graven paa en høj Granitsokkel uden Jordvold, er af røde Munkesten i Krydskifte. Facaden flankeres af ottekantede Hjørnetaarne med murede Rundstave paa Hjørnerne. Kældervinduerne har Form som Skydeskaar, de øvre Vinduer har fladbuede, profilerede Murkarme, og i Spejlene er indsat Sandstenshoveder. En rig Sandstensportal i Højrenæssancestil med en Tavle med Jakob Seefelds og hans to Hustruers Vaaben pryder den skævt i Fløjen placerede Indkørselsport. Over Porten har der hævet sig et mægtigt Porttaarn, og alle Murene har haft høje Gesimser, ligesom de nu forsvundne Gavle har været prydede med Sandsten, hvoraf der opbevares Fragmenter paa Gaarden. Jakob Seefelds Bygning har i det hele taget været meget anselig, til den endnu bevarede Fløj har sluttet sig to Sidefløje, en østre og en vestre, og Sagnet fortæller, sikkert med Rette, at den har haft syv Taarne, foruden de allerede nævnte har der været Trappetaarne i de indre Gaardhjørner, og ved Nordgavlene har der rejst sig Hjørnetaarne ligesom i Syd, det nordvestres Funda-

menter er konstaterede ved Gravning, ligesom Trappetaarnene endnu spores. Et paa Gaarden opbevaret Portrætmaleri af Claus Seefeld fra 1668 viser Taarnene prydede med svungne Spir og Vindfløje i Form af springende Hjorte. De oprindelige Sidefløje er rimeligvis blevne nedrevne ca. 1730, ligesom Sydfløjen ved denne Tid har faaet sit nuværende Tagværk. 1748 genopførtes Østfløjen helt af nyt, to Stokværk høj, 1796 rejstes den enetages Vestfløj. Lige overfor den grundmurede Bro, der har afløst den ældre Vindelbro, staar der — ved Indkørselen til Ladegaarden — 2 Sandstensbjørne, holdende Arenstoffernes Vaabenskjold. 1913 er Bygningerne istandsatte og de oprindelige Vinduesformer genskabte. I det indre findes bl. a. en Terrakottakamin fra 1570erne og et Loftsmaleri, der forestiller Andreas v. Arenstorff og hans Familie. Ladegaarden, en i sin Art storslaaet Anlæg, er opført 1763—94 med røde Mure og gotiserende Trappegavle. 1913—14 er opført store, moderne Staldbygninger, Mejeri og Elektricitetsværk.

Skolevæsenet i Skelum-Visborg Kommune bestaar af følgende Skoler: Skelum Skole, der er opført 1914, Veddum Skole, opført 1919, Visborg Skole, Glerup Skole.

J. P. PEDERSEN,
Forsælærer.

JENS P. PEDERSEN, Førstelærer, er født den 4. Januar 1891. Dimitteret 1917 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Veddum Skole siden 1926.

MARIE JENSEN, Lærerinde, er født den 2. December 1898. Dimitteret 1923 fra Odense Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Veddum Skole siden 1925.

Veddum og Omegns Brugsforening er oprettet 1905. Formand er Lars P. Larsen. Foreningens Uddeler er E. Guldbæk.

E. GULDBÆK,
Uddeler.

EGON GULDBÆK, Uddeler, er født den 19. November 1909. Ansat som Uddeler ved Veddum og Omegns Brugsforening siden 1. April 1933.

MIKKELINE HANSEN, Distriktsjordemoder, er født den 23. Januar 1878. Jordemodereksamen 1903. Distriktsjordemoder i Veddum siden 1903.

Medlemmer af Skelum-Visborg Sogneraad er: Gaardejer K. Christensen, Arbejdsformd. K. P. Jensen, Muremester L. Larsen, Gaardejer N. P. Schmidt, Fabrikarbejder N. B. Johansen, Gaardejer V. Pedersen, Realskoleforstander P. J. Ravn, Gdr. A. Christensen, Arbejdsmand K. Nielsen, Gdr. A. C. Overgaard og Murer H. J. Bang.

VIVE SOGN omgives af Rostrup, Visborg og Hadsund Sogne, Mariager Fjord og Ove Sogn.

I Vive Sogn findes Byerne: Vive med Kirke, Præstegaard, Skole med Forskole, Stevn med Kalkbrud, Østergaarde med Vandværk, Grevelund, Vive Hede med Skole samt en Del Gaarde og Huse.

Vive Sogn har Tingsted i Hadsund og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted Lægekreds, Hellum-Hindsted Herreders Skattekreds, Hindsted Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 410. Lægd.

Vive Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa profileret Sokkel. Et Par oprindelige Vinduer og begge Døre er bevarede. Over Syddøren en Tympanon med to indhuggede Rundbuer. Taarnet, af Kvadre og Mursten, er sandsynligvis tilbygget i Slutningen af Middelalderen og restaureret 1801. Det hvælvede Taarnrum har Spidsbue ind til Skibet, ligesom ogsaa Korbuen er spids. Skib og Kor har fladt, gibset Loft. Vaabehuset er samtidigt med Taarnet. Trefløjet protestantisk Altertavle fra Slutningen af det 16. Aarhundrede med Kors, paa Fløjenes Yderside Iver Juuls til Villestrup og Ingeborg Parsbergs Vaaben og Aarstallet 1608, Tavlen skal i Begyndelsen af det 17. Aarhundrede være overflyttet fra Astrup Kirke. Romansk Granitfont med Menneskehoveder og Dyrefigurer. Prædikestol fra samme Tid som Altertavlen. I Skibet et Krucifiks fra ca. 1500.

Skolevæsenet i Vive Sogn bestaar af følgende Skoler: Vive Skole med Forskole og Vive Hede Skole, der er opført 1912, den var indtil 1922 Privatskole.

E. K. J. BRÄMER,
Forstelærer.

EMIL KARL JØRGEN BRÄMER, Forstelærer, er født den 19. August 1901. Dimitteret 1927 fra Haderslev Seminarium. Ansat som Forstelærer ved Vive Skole siden 1932.

EMANUEL PETERSEN, Lærer, er født den 2. November 1898. Dimitteret 1924 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Vive Hede Skole siden 1928.

INGEBORG JENSEN, Lærerinde, er født den 21. August 1905. Ansat som Lærerinde ved Vive Skole siden 1923.

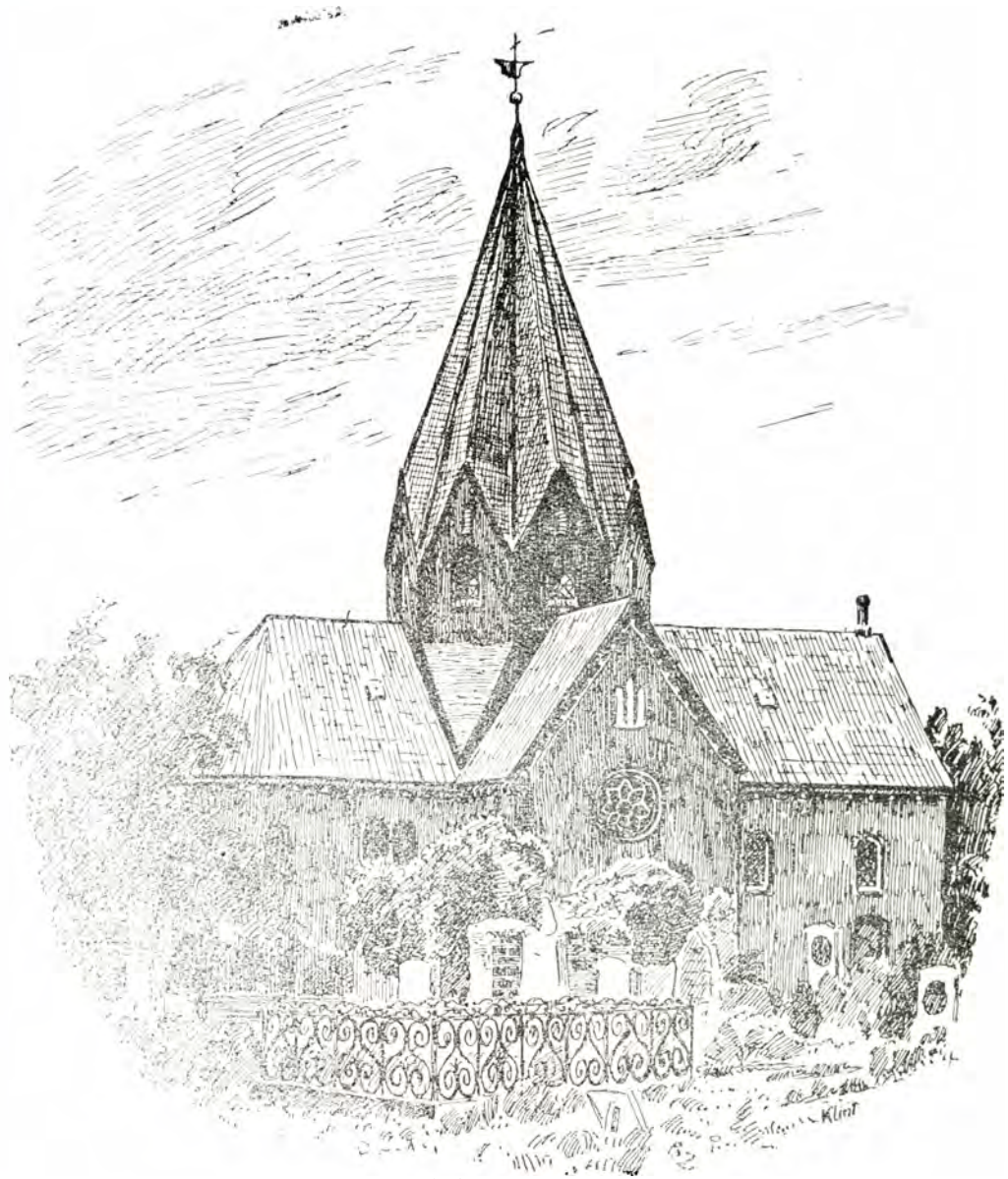
E. PETERSEN,
Lærer.

Medlemmer af Vive Sogneraad er: Gaardejer Kr. Pedersen, Postbud N. C. Christensen, Sparekassedirektør J. P. Christensen, Arbejdsmand N. Sørensen, Boelsmand A. Schjødt.

HADSUND SOGN omgives af Visborg og Vive Sogne samt Mariager Fjord. — I Hadsund Sogn findes Byen: Hadsund Ladeplads med Kirke, Præstebolig, Skole, Realskole, Teknisk Skole, Apotek, Hadsund og Omegns Sparekasse, A/S Hadsund Bank, Alderdomshjem, Politikontor, Hotel, Afholds- og Højskolehotel, Fjordbadeanstalt, Haandværkerstiftelse, Havn, Toldkontor, Svineslagteri, Andelsmejeri, Elektricitetsværk, Vandværk, Jernbanestation, Postkontor og Randers—Hadsund Banen samt en Samling af Gaarde og Huse.

Hadsund Sogn er udskilt fra Vive og Visborg Sogne fra 1. April 1921, men hører stadig i kommunal Henseende til Skelum-Visborg samt Vive Kommuner og under samme Kredse som disse.

Hadsund Kirke er beliggende højt og smukt paa Banken Øst for Byen. Den er opført af røde Sten og i Korsform efter Tegning af Hr. Arkitekt A. Wünholdt. Paa Kirkegaarden findes et Ligkapel, hvori Klokken er anbragt. Et stort Savn blev afhjulpet, da Byen fik sin egen Kirke. Før den blev bygget holdtes Bibellæsning og enkelte Gudstjenester i Skolen. Det var et stort og omfattende Arbejde at faa denne

Hadsund Kirke

A. THOMSEN,
Sognepræst.

Kirke bygget, men alle tog Del i Arbejdet og ydede Bidrag paa forskellig Maade. Grunden skænkedes af Købmand Jacob Møller, Altertavlen af Etatsraadinde Kjellerup, Visborggaard, og desuden blev der givet Tilskud af Stat, Amt og Kommune samt mange private. I det Indre er Hadsund Kirke ret ejendommelig og vidt forskellig fra de fleste Kirker, idet man i hele dens Indretning har fulgt den mere moderne Arkitektur, navnlig er Loftet og Vægge dekoreret paa en iøjnefaldende Maade. Kirken blev højtideligt indviet i Sommeren 1897 af Biskop Swane.

ALFRED THOMSEN, Sognepræst, er født den 10. Februar 1894 som Søn af Thomas Larsen og Hustru Ane, født Boelskiift. Gift 1924 med Kir-

stine Jensen. Student fra Wedels Kursus 1918, cand. theol., kaldet til Sognepræst for Hadsund Menighed siden 1927. Formand for Skolekommissionen, Formand for Værgeraadet, Formand for Menighedsraadet.

Hadsund By. Paa Mariager Fjords Nordside, ca. 15 km fra Indsejlingen ved Als Odde, ligger Hadsund. Det er en gammel Boplads, derom vidner de mange Køkkenmøddinger og Kæmpehøje samt de mange Gravfund, der er gjort her. Byens oprindelige Navn var Haddersund, formentlig kommet fra den nærliggende lille Landsby Hadderup. Omkring 1840 var Byen kun et Færgested, som forbandt Aalborg og Randers Amt, men i 1854 blev den ved kgl. Reskript ophøjet til Ladeplads. Paa den Tid udskibedes der store Mængder Korn, ikke mindst fra Aalborg Amt, idet man saa sin Fordel i at lade Korn udskibe herfra under Navn af Randers Korn, da dette stod i højere Anseelse end Aalborg Kornet. Denne Udskibning af Korn og senere af Smør førte mange Folk til, og de store Forretninger i Hobro og Mariager byggede derfor Filialer paa Stedet. Snart overtog unge, dygtige Handelsfolk disse Filialer og drev dem videre som selvstændige Virksomheder, og nu fulgte en rig Udvikling. Paa store Dage kunde Vognene med Korn holde i lange Rækker paa begge Sider af Fjorden. Paa saadanne Dage kunde der være to Færger og tre Baade i Gang over Fjorden. Færgerne blev trukket ved Hjælp af armtykke Tov, der var spændt over Fjorden. Naar de ikke brugtes laa de paa Bunden af Fjorden, saa de ikke var til Hinder for Sejladsen. Til at betjene Færgerne var der ansat en Flok stærke Karle, af hvilke en altid overnattede ved Færgestedet, hvilket bekendtgjordes af en Plakat: Her opholder en af Færgekarlene sig.

Fra at være blot et Færgested med en Færgegaard og nogle enkelte Huse — i 1873 var der ialt 19 — blev Byen nu en Handelsplads, hvor den ene Virksomhed voksede op ved Siden af den anden, indtil den nu fremtræder som en af Landets største Stationsbyer med brolagte Gader, mange store og gode Forretninger og flere offentlige Bygninger. Hertil har de to Baner Randers—Hadsund, aabnet 1882, og Aalborg—Hadsund, aabnet 1900, samt Havnen, bygget 1860, bidraget stærkt. Det, der imidlertid har givet Byen det største Skub fremad, er den faste Bro, der siden 1904 har forbundet de to Amter paa dette Sted.

Efterhaanden som Byen blev større, kom der Sparekasse, Posthus, Mejeri, Kommune- og Realskole, Apotek, Bank og Politistation. I Tidens Løb profiterede Byen en Del af de mange Markeder, der blev holdt der. Der var Markeder for Heste, Kvæg og Faar, livligst gik det maaske nok engang imellem til ved Kram- og

Hadsund By omkring 1875.

Hadsund By i 1924.

Folkemarkederne. Gamle Folk i Byen fortæller endnu med Hovedrysten og et muntert Glimt i Øjet om voldsomme Markedsbatailler dengang, da Brændevinen var næsten gratis.

Det vilde ikke være rigtigt at skrive om Hadsund og saa glemme at nævne de mange betydelige private Virksomheder, der har baaret Byen frem: Trævarefabrik, Bryggeri og Sodavandsfabrik, Maskinsnedkeri, Slagteri og Brødrene Hornbechs Saftfabrik, som sælger sine Varer over hele Kloden, og som med sine vidtstrakte Frugtplantager giver Byen et særegent Præg.

Hadsund Kommuneskoles Historie er ikke ældre, end at den let kan overses. —

Den første Skole laa i Søndergade og „Læreren“ fra Glerup, en tidligere Arbejdsmand fra Visborggaard, Anders Sørensen — Sand-Anders kaldet — underviste baade i denne og sin egen Skole, indtil i Aaret 1863, da Seminarist Søren Sørensen blev Lærer ved Søndergaard Skole. I 1878 flyttedes Skolen til Hadsund i en nyopført Ejendom, nuværende Nr. 5 i Østergade. Lærer Sørensen var Enelærer indtil 1891. Det stigende Elevantal nødvendiggjorde da Oprettelsen af et Andenlærerembede, hvis første Indehaver var Jacob Nielsen, senere Lærer i Sæby. Hans Eftermand blev nuværende Førstelærer i Skelund, Jeppe Hansen 1893—1897. Derefter beklædtes Embedet til Aaret 1900 af Jørgen Hammer, der døde som Kordegn i Aakirkeby. Efter hans Forflyttelse var Anton Jacobsen Bak Andenlærer, indtil han i Aaret 1906 overtog Førstelærerembedet ved førnævnte Søren Sørensens Afgang, i hvilket Embede han endnu virker. Ved hans Forfremmelse overtoges Andenlærerembedet af Jacob Chr. Pedersen, dets nuværende Indehaver. I 1902 opførtes en Forskole paa Hovedskolens Grund, og som Lærerinde blev kaldet Margrethe Rasmussen. Da hun i 1905 søgte Afsked, beklædte Karen Marie Nielsen Embedet, indtil hun 1931 fratraadte og erstattedes af eksam. Lærerinde Alvilda Poulsen, som endnu beklæder Embedet. Børneantallet steg stadig og nødvendiggjorde i Aaret 1908 et nyt Forskolelærerindeembede, som besattes med Mariane Sørensen, der paa Grund af Pladsmangel maatte undervise i lejet, primitivt Lokale. Frk. Sørensen døde i Embedet 1920 og efterfulgtes af M. Sørensen, som fremdeles er i Embedet. Aar 1911 var en ny Udvidelse paakrævet. Et Lokale blev lejet, et Lærerembede oprettet og S. S. Rasmussen kaldet. Ved hans Forflyttelse i 1925 til Sværdborg ved Lundby blev Embedet overdraget til F. Schjødt Dyrholm, som endnu bestrider dette. Efter mange

og trange Forhandlinger opførtes endelig i 1911 den nuværende Skolebygning, hvor der foruden Plads til alle Elever ogsaa var et overflødig Klasseværelse, ialt 6 Klasseværelser. Endvidere blev der i 1913 opført en tidsvarende Gymnastiksal. Allerede i 1914 var Børneantallet steg saa stærkt at det tomme Klasseværelse maatte tages i Brug og et nyt Lærerem-

Hadsund Kommuneskole.

A. J. BAK,
Førstelærer.

bede oprettes. H. S. Bille virkede i dette, indtil han i 1919 flyttedes til Næsby pr. Naksø, og hans Eftermand blev nuv. Lærer ved Skolen H. R. Johansen. Elevantallet er for Tiden 370, fordelt i 12 Klasser, og de undervises efter Landsbyordning. Foruden 2 Lærerinder og 4 Lærere er der en privat antaget Haandgerningslærerinde. Gentagne Forsøg paa Indførelse af Købstadsordning ved Skolen er stadig strandet paa Grund af Byens Belliggenhed i to Kommuner.

ANTON JACOBSEN BAK, Førstelærer, er født den 19. Juni 1878 i Lild Sogn, Vester Han Herred, som Søn af Jacob Christian Petersen (Bak) og Hustru Ane Marie, født Olesen. Gift 1909 med Carla Berthelsen. Dimitteret 1901. Ansat som Førstelærer ved Hadsund Kommuneskole siden 1906. Formand for Hadsund Bibliotek.

Teknisk Skole. For at dygtiggøre de unge Haandværkere vedtoges det paa en Generalforsamling 1. Oktober 1892 at oprette en teknisk Skole med Undervisning to Aftener om Ugen, og til at bestride Udgifterne med den første Vinter udtoges af Foreningens Kasse 50 Kr. Det gik hurtigt op for Foreningens Medlemmer, at det var en god Sag, og at det var af Betydning for Ungdommen, at denne Undervisning fortsattes hver Vinter, og efterhaanden som Foreningens Kapital voksede udvidedes Undervisningen. I Begyndelsen havde teknisk Skole Lokale i den gamle Kommuneskole, nogle Aar paa Hadsund Realskole, hvorfra den overflyttedes til den Ejendom som Foreningen imidlertid havde købt af Skomager Bassow, men da der heller ikke her kunde indrettes tidssvarende Lokaler, vedtoges det paa en ekstraordinær Generalforsamling den 9. Januar 1913 at opføre en ny Bygning til dette Brug, hvis der kunde opnaas et klækkeligt Statsilskud. Ministeriet afviste dog et Andragende om Tilskud med den Motivering, at Foreningen endnu ikke var saa velsitueret, at den kunde magte en saadan Opgave. I den Anledning afholdtes en Basar til Fordel for en ny teknisk Skole, ligesom man paa flere andre Maader forsøgte at skaffe Penge til dette Formaal. Basaren gav et Overskud paa 2000 Kr., Foreningen bevil-

Teknisk Skole

gede 1000 Kr. og af Alderdoms - Fondens Midler laantes andre 1000 Kr. Efter fornyet Andragende bevilgedes da i Juni Maaned 1914 et Statsliskud paa 5000 Kr. Nu blev der sat fuld Kraft paa Byggeriet med det Resultat, at Bygningen stod færdig sidst paa Aaret 1914, og paa Foreningens Stiftelsesdag den 8. Februar 1915 blev den nye tekniske Skole højtideligt indviet af

Stadsingeniør N. Olsen, Aalborg. De nye Skoleforhold bevirkede straks en betydelig Forøgelse af Elevantallet, saaledes at Skolen, der begyndte med 15 Elever, nu staar med ca. 65 Elever. Undervisningen ledes af 4 Lærere.

PETER ANDERSEN, Murermester, er født den 11. Maj 1883 som Søn af A. Andersen og Hustru. Gift 1904. Murermester i Hadsund. Forstander for Hadsund teknisk Skole. Medlem af Haandværkerforeningens Bestyrelse. Formand for den stedlige Svendeprove-Kommission.

RICHARD CHRISTENSEN, Billedhugger, er født den 12. December 1887 i Aarhus som Søn af Niels Christensen og Hustru Caroline, født Sørensen. Gift 1911 med G. M. Munch (død). Formand for Hadsund teknisk Skole. I Bestyrelsen for: Ejendoms-Selskabet Hadsund A/S 1933, Haandværkerforeningen, Dansk Arbejde og Jyllands Stenhuggermesterforening.

R. KRISTENSEN,
Formand.

Politikontoret i Hadsund er oprettet den 1. Oktober 1919 med foreløbige Lokaler i en privat Lejlighed i Købmandsgaarden for allerede den 1. November at kunne flytte ind i den nyopførte Politistation. Et gammelt Savn var afhjulpet.

SVEN BO LASSEN, Politimester, er født den 28. Juni 1866 i Slagelse som Søn af Overlærer Emil Lassen og Hustru Emilie, født Boesen. Gift 1902 med Jenny Ravnborg. Student 1886 fra Herlufsholm, cand. jur. 1892. Amtsfuldmægtig i Vejle 1894, i Hjørring 1899, i Aalborg 1908, Birkedommer i Wedelsborg Birk 1917, Politimester i Mariager Købstad m. v. fra 1919.

S. BO LASSEN,
Politimester.

Hadsund By har følgende Pengeinstitutter: Hadsund og Omegns Sparekasse, der er det ældste og stiftet 1885 med en Aktiekapital af 1400 Kr., Sparekassedirektør er Gartner J. P. Christensen, Hadsund. — Desuden en Filial af Aalborg Diskontobank, hvis Bankbestyrer er O. Christiansen.

Hadsundbroen.

Jernbanerne i Hadsund. Tanken om en Bro over Mariager Fjord havde været fremme længe før Banen mellem Aalborg og Hadsund blev til Virkelighed. Der var lagt et stort Arbejde saavel af Mænd Syd for Fjorden som i Hadsund for at faa Bevilling til Broens Bygning vedtaget inde paa Rigsdagen, men hver Gang mødte Anstrengelserne uoverstigelige Hindringer. Sagen blev gemt.

Aalborg—Hadsundbanen blev i Aaret 1900 aabnet for Driften, og nu blev det indlysende, at en Forbindelse mellem de to Baner ved en Bro over Mariager Fjord havde sin Berettigelse, og Arbejdet herfor blev genoptaget med fornyet Kraft. Naar det alligevel varede 3 Aar, inden det lykkedes at faa Bevillingen vedtaget og andre Forhold ordnede inden Sagens Gennemførelse, siger det sig selv, at der har været mange Vanskeligheder.

Arbejdet ved Broens Bygning tog hele 2 Aar, og naar det lykkedes for en By af Hadsunds daværende Størrelse at rejse saa mange Penge, da skyldtes dette ogsaa i høj Grad afdøde Etatsraadinde Kjellerup, Visborggaard, og afdøde Godsejer Kjeldsen, Havnø, idet de begge beredvilligt traadte til med pekuniær Støtte. Broen blev fuldendt i 1904.

Nu da Broen er kommen ind under en Brobestyrelse og Randers—Hadsundbanens Drift og der er kommen Havnebane og samtlige Randers—Hadsundbanens Tog har faaet Endestation i Hadsund Nord, staar Hadsund vel rustet.

N. LYNGHOLM,
Stationsforstander.

N. LYNGHOLM, Stationsforstander, er født den 27. Oktober 1873 som Søn af Kommunalærer P. Jensen og Hustru Sofie, født Lyngholm. Gift 1904 med Doris Funder. Stationsforstander i Hadsund, kgl. Vejer og Maaler. I Bestyrelsen for Skyttelaget.

ANNA JOHANNE JENSEN, Ekspeditrice, er født den 17. Maj 1889 som Datter af Boelsmand

A. J. JENSEN,
Ekspeditrice.

Christen Sørensen Andersen og Hustru Caroline, født Sørensen. Gift 1910 med Togbetjent Christen Michael Jensen, der blev ansat ved Randers—Hadsund Jernbane i 1910. Ekspeditrice ved Hadsund Sydbanegaard siden 1930.

Hadsund Apotek. Forslag om Oprettelsen af et Apotek i Hadsund forelaa for første Gang paa en Generalforsamling i Hadsund Haandværkerforening den 29. Oktober 1902. Forslagsstillerne var Isenkræmmer Jens Madsen og Fabrikant Brøndsted. Det viste sig dog, at denne Sag voldte større Vanskeligheder end først beregnet. — Ministeriet svarede nemlig paa et Andragende desangaaende, at man ikke for Tiden fandt Anledning til at bevilge Oprettelsen af Apotek i Hadsund. Bestyrelsen arbejdede dog videre med Sagen, for at ikke Nabo-byerne til Hadsund, der var stærkt interesseret i samme Sag, skulde komme Haandværkerforeningen i Forkøbet, og efter at Foreningen ved Deputationer havde henvendt sig direkte til Minister og Amtmand, lykkedes det at faa Sagen optaget paany med det Resultat, at Hadsund Apotek blev oprettet den 21. August 1906.

N. L. MØLLER,
Apoteker.

NIELS LUDVIG MØLLER, Apoteker, er født den 30. Juni 1872 som Søn af Købmand Niels Wilhelm Møller og Hustru Marie, født Jørgensen. Gift 1. Gang 1902 med Ellen Lorentzen og 2. Gang med Karen Nørregaard. Cand. pharm. 1895, Apoteker paa Finsens med. Lysinstitut fra 1907—22 og tillige Apoteker paa Kbhvn.s Kommunehosp. 1910—22, Apoteker i Hadsund siden 1922

Hadsund Svineslagteri blev omkring Aarhundredskiftet oprettet af Omegnens Landboere og Borgere i Hadsund og stiftet som Aktieselskab. Efter flere vanskelige Perioder blev Slagteriet standset i 1918. Det blev genaabnet i 1922 med C. Carlsen som administrerende Direktør. Fra at slagte 7000 Svin i

Hadsund Svineslagteri.

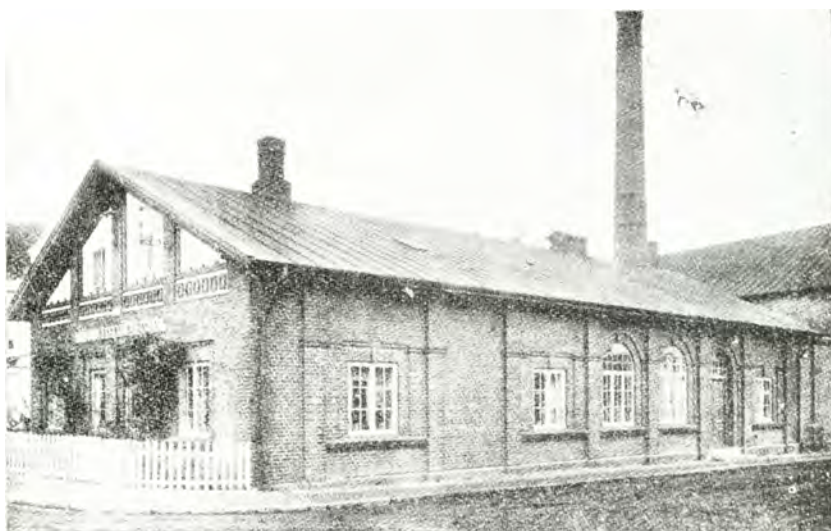

N. CHR. CARLSEN,
Direktør.

1922 er Slagtningen gaaet frem til 40,000 Kr. aarlig. Bestyrelsen bestaar af Direktør Thorsen Nørgaard, Hillerød, Grosserer Piil, København og Direktør C. Carlsen, Hadsund. Administrerende Direktør er C. Carlsen.

NIELS CHRISTIAN CARLSEN, Direktør, er født den 27. Septbr. 1891 som Søn af Gaardejer C. Carlsen og Hustru. Gift 1920 med Caroline Nielsen. Ansat som administrerende Direktør ved Hadsund Svineslagteri. Formand for den konservative Vælgerforening, Medlem af Menighedsraadet.

Hadsund Elektricitetsværk. I Aaret 1906 den 16. Decbr. fik Hadsund Elektricitetsværk det hvide Lys til at skinne for første Gang i Hadsund. Indtil den Tid henlaa Byen i det Tusmørke, som kendetegnes ved forrige Aarhundredes primitive Gadebelysning i Form af en Petroleumslugte hist og her. I dette Mørke fattede nogle lyse Hoveder med Dr. C. Kirk i Spidsen den Beslutning at faa startet et Elektricitetsværk i Hadsund.

Hadsund Elektricitetsværk.

Der blev ført en lang Række Forhandlinger med forskellige Firmaer om Anlægget af et Elektricitetsværk i Hadsund. Den valgte Bestyrelse tog straks fat, fik købt Grund, fik Bygningsarbejdet efter Ingeniør Due-Petersens gratis leverede Tegninger bortliciteret til Muremester S. Christiansen. Den 13. Oktober 1906 var Opførelsen saavidt fremme, at der kunde afholdes Rejsegilde. Og Søndag den 16. December tændtes det elektriske Lys for første Gang i Byen. Værket var nu en Kendsgerning. Det stod færdigt med en Dampmaskine som Drivkraft og en Dynamo til Udvikling af Elektricitet samt et Akkumulatorbatteri som Reservekraft. I Efteraaret 1910 blev der anskaffet en 50 HK. Dieselmotor fra Burmeister & Wain med tilhørende Dynamo.

I Aaret 1915 viste Værkets Maskinkraft sig utilstrækkelig, og Batteriet var til Dels opslidt. For at raade Bod herpaa, traadte Bestyrelsen i Forhandling med Randers Elektricitetsværk, hvilket resulterede i Oprettelsen af en Kontrakt om Køb af Elektricitet fra Randers. Men da Hadsund ligger i Yderkanten af Randers' Ledningsnet, har det ikke kunnet undgaas, at der af forskellige Grunde nu og da er sket Afbrydelser. For at raade Bod paa disse Ulemper anskaffedes i 1923 en 120 HK. Dieselmotor som Reservekraft. I Sommeren 1927 forlængede Randers Elektricitetsværk sin Højspændingsledning med Kabel over Fjorden og videre til en Transformator paa Hadsund Elektricitetsværk.

F. L. RUUS,
Bestyrer.

FERDINAND LARSEN RUUS, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 15. November 1879 som Søn af Lars Petersen Ruus og Hustru Kirstine, født Rasmusdatter. Gift 1909 med Camilla Nielsine Lund (død). Maskinisteksamen 1902 i København, Installatøreksamen 1913 i København, ansat som Elektricitetsværksbestyrer ved Hadsund Elektricitetsværk siden 1911.

FREDERIK CHRISTIANSEN, Vandværksbestyrer, er født den 8. September 1872 i Udbyneder, Randers Amt, som Søn af Anton Christiansen og Hustru, født Andersen. Gift 1913 med Ane Villesen. Udlært hos Skaadstrup, Maskinmester igennem 17 Aar hos Skipper Markussen paa Mariager Fjord, ansat som Vandværksbestyrer ved Hadsund Vandværk.

Hadsund Haandværkerforening er stiftet den 8. Februar 1884. Foreningens første Formaal var ved sammensparet Kapital at opføre en Haandværker-Foreningsbygning samt ved frivillige Bidrag at støtte ældre, trængende Haandværkere og disses Enker. Som Følge deraf gjaldt det hurtigst muligt om at skaffe Penge i Kassen. — Det vedtoges derfor paa en Generalforsamling den 16. November 1884 at afholde en Udstilling med Tombola. Denne Foreningens første Udstilling afholdtes i Dagene 7. —14. December 1884 Tombolaen gav et Nettooverskud paa 400 Kr., hvorimod Udstillingen intet Udbytte gav. Foreningens Kapital, der den 9. Januar 1885 var 475 Kr., indsattes i Hobro Sparekasse, hvorfra den i 1886 overførtes til Hadsund Sparekasse, der inidkriid var bleven oprettet. Kapitalen var paa dette Tidspunkt 815 Kr. Foreningen voksede nu stærkt i Medlemsantal, særligt da der blev givet alle Byens Borgere Adgang til Foreningen, og fra at være en ren Haandværkerforening, der kun varetog Haandværkernes Interesser, blev den nu en Forening af alle Byens Borgere, og varetog som en saadan hele Byens Interesse, og man fandt det nu betimeligt at indmelde Foreningen i Fællesrepræsentationen for Dansk Industri og Haandværk, for derigennem at kunne gøre sig gældende paa højere Steder. Der ophobede sig nu ret naturligt en Mængde Opgaver, som det var Haandværkerforeningens Sag at løse. — Foreningen har været med til at oprette bl. a.: Torvepladsen, Apoteket, Landboforeningen, Politikontoret, Teknisk Skole. Ligeledes Amtsudstillingen, der kastede Glans over Hadsund By. Foreningens Formand er C. W. Jensen.

CHR. W. JENSEN,
Formand.

CHRISTIAN WILLIAM JENSEN, Blikkenslagermester, er født den 16. Maj 1870 som Søn af Christian Jensen og Hustru. Gift 1926 med Clara Madsen. Formand for Hadsund Haandværkerforening i godt 29 Aar. Formand for Vandværket. Formand for Dansk Arbejde.

Hadsund Handelsforenings Formaal er ved gensidig Interesse at stifte Nytte og Gavn for Handelsstanden i Hadsund, ligeledes ved given Lejlighed at have Autoritet, gennem hvilken de Handlendes Tarv paa en passende og fyldig Maade kan varetages. Foreningen er stiftet den 27. Februar 1919. Til Foreningen er knyttet en Handelsskole. Bestyrelsen bestaar af følgende: Rasmus Nielsen, Formand, A. Frederiksen, Næstformand, S. Steffensen, A. Jøhansen, Sekretær, Th. Hvims.

RASMUS NIELSEN, Købmand, er født den 5. Juli 1881 i Hjortshøj som Søn af Købmand Simon Nielsen og Hustru, født Rasmussen. Gift 1903 med Agnes Cecilie Rogersen. Formand for Hadsund Handelsforening.

JENS ANDREAS BACH ANDERSEN, Bankbogholder, er født den 25. Januar 1895 i Hadsund som Søn af Postpakkemester S. P. Andersen og Hustru Caroline, født Andersen. Gift 1918 med B. C. Pihl-Mortensen. Ansat som Bogholder ved Discontobanken i Hadsund. Medlem af Menighedsraadet, Lærer ved Teknisk Skole 1920—22, Forstander for Hadsund Handelsskole.

J. A. B. ANDERSEN,
Forstander.

Sangkoret i Hadsund. Korsang har tidlig givet sig Udslag for Byens Vedkommende, idet der allerede Aar 1881, hvad der maa kaldes tidlig for Hadsund, blev stiftet et Mandskor med Lærer Breum, Vindblæs Skole, som Dirigent. Man maa beundre den Begejstring, der var for Sangen, naar man hører, at Vindblæs ligger ca. 1 Mil Syd for Fjorden, alene Spadsereturen frem og tilbage og Færgningen over Fjor-

P. RASMUSSEN,
Dirigent.

den vilde vel tage Lysten fra de fleste nu-tildags. Det gik imidlertid godt i flere Aar. Der blev nu en stille Tid med Hensyn til Sungen, men Aaret 1912 stiftedes atter et Sangkor, denne Gang et lille Kor, „Crescendo“, under Ledelse af Musikdirektør Joh. Grøn, men efter en Levetid paa 4-5 Aar gik ogsaa dette Kor ind. Den 4. November 1924 oprettedes paany et Kor, kaldet Hadsund Haandværkerforenings Sangkor, med Musikdirektør C. Eidsdal som Dirigent. Hr. Eidsdal gjorde et stort

N. CHR. NIELSEN,
Formand.

Arbejde for Koret, men rejste fra Byen, og den efterfølgende og nuværende Musikdirektør Peder Rasmussen overtog derefter Ledelsen 1929, og har arbejdet støt og ihærdigt med Koret siden. Koret tæller ca. 30 Medlemmer og holder Prøve hver Onsdag paa Møllers Hotel baade Sommer og Vinter. Koret har i de sidste Aar afholdt flere store Koncerter sammen med det stedlige Orkester. Sidste Koncert formedes som et stort Sangerstævne med ca. 300 Sangere fra Aalborg, Randers og omkringliggende mindre Byer samt et 20 Mands Orkester.

NIELS CHRISTIAN NIELSEN, Malermester, er født den 25. Marts 1888 i Hjørring som Søn af Maskinsnedker Niels Christian Nielsen og Hustru. Gift 1910 med Frederikke Cathrine Bach. Lært Faget hos Malermester Anton Larsen i Aalborg. Næstformand i Østthimmerlands Malerlaug, Formand for Sangkoret i Hadsund.

Hadsund og Omegns Lawn-Tennisklub. Klubben er stiftet den 15. April 1921 med Bankbogholder Bach Andersen som Formand. Foreningens Maal er at øve Lawn-Tennisspil. Som aktive eller passive Medlemmer optages saavel Damer som Herrer. (Børn under 12 Aar kan ikke optages som Medlemmer). Optagelse af nye Medlemmer foretages i Almindelighed af Bestyrelsen, men kan af denne henvises til Afgørelse ved almindelig Ballotation. Foreningens nuværende Formand er Manufakturhandler C. Sørensen.

C. SØRENSEN,
Formand.

CHARLES SØRENSEN, Manufakturhandler, er født den 5. Maj 1894 som Søn af Tømrermester A. Sørensen og Hustru, født Nielsen. Gift 1920. Formand for Hadsund og Omegns Lawn-Tennisklub, i Bestyrelsen for den konservative Vælgerforening.

JENS NICOLAJ WINDING NIELSEN, Dyrslæge, er født den 16. Maj 1883 som Søn af afdøde Gaardejer P. Nielsen og Hustru Margrethe, født Winding. Gift 1913 med D. Dreyer. Dyrslægeeksamen 1911. Bestyrelsesmedlem i Aalborg Amts Dyrslægeforening. 1927-33 Formand for Skelund-Visborg Sogneraad. Næstformand for Hadsund konservative Vælgerforening.

HANS NIELSEN, Sognefoged, er født den 21. September 1881 i Visborg som Søn af Marius Nielsen og Hustru Christiane, født Hansen. Gift 1902. Sognefoged for Skelund-Visborg Kommune. Formand for Hadsund Sygekasse. Medlem af Skelund-Visborg Sogneraad. Kasserer for Vandværket. Kasserer for Arbejdsmandenes Fagforening.

NIELS CHR. JENSEN, Kommunekasserer, er født den 26. December 1890 som Søn af Laurits Jensen og Hustru. Gift 1922. Formand for det sociale Udvalg. Bestyrelsesmedlem i Sygekassen.

N. CHR. JENSEN,
Kommunekasserer.

P. OVERGAARD,
Vognmand.

M. LUND HANSEN,
Mejeribestyrer.

C. P. KIRK,
Læge.

PETER OVERGAARD, Vognmand, er født den 31. Maj 1873 som Søn af C Overgaard og Hustru, født Sørensen. Gift 1900 med Maren Kirstine Hansen Leder af Falcks Redningskorps i Hadsund. Bestyrelsesmedlem af Dansk Arbejde, af Hadsund Venstreforening, Hadsund Motorklub og Hadsund Turistforening

MADS LUND HANSEN, Mejeribestyrer, er født den 7. Januar 1897 i Thorsø som Søn af Lærer H. P. Hansen og Hustru

Kristiane, født Petersen. Gift 1926 med Johanne Breinholt. — Uddannet ved forskellige Mejerier.

RICHARD NIELSEN, Møller, er født den 21 Oktober 1908 som Søn af Møller Niels Nielsen og Hustru Johanne, født Gregersen. Gift 1933 med Else, født Nielsen. Uddannet ved Hagenstrup Valsemølle i Ulstrup, ved Herskind Mølle og ved Maglehøj Mølle, ved Bjerringbro Mølle i 7 Aar som Bestyrer.

C. P. KIRK, Læge, er født den 6. Febr. 1868 som Søn af Gaardejer Lars S. Pedersen og Hustru, født Kirk. Gift 1897 med A. Johanne Andersen. Datter af Herredsfuldmechtig, Proprietær Hans Andersen og Hustru. Student fra Viborg 1887. Studerede Matematik til December 1888. Konst. Kandidat ved Øresundshospitalet Februar 1895, Kommunehospitalet Novbr. 1895 —Maj 1896. Praktiserende Læge i Hadsund siden 1897. Formand for Aalborg Amts Lægekredsförening 1914—16 og fra 1920—22. Formand for Sundhedskommissionen.

Falcks Redningskorps i Hadsund.

A. C. CHRISTENSEN,
Jordemoder.

V. PEDERSEN,
Jordemoder.

K. JENSEN,
Uddelerske.

A. C. JENSEN,
Kæremager.

HANS JØRGEN HUGO HANSEN, Læge, er født den 1. Oktober 1897 som Søn af Dyrlæge Hans Hansen og Hustru Johanne, født Jørgensen. Gift 1930 med Ane Marie Jørgensen. Student 1916, med. Kandidat 1924, Embedseksamen 1928, Reservelæge i Esbjerg, praktiserende Læge i Hadsund siden 1932.

JENS HELVARD, Postmester, er født den 8. Juli 1877 i Ringkøbing som Søn af Smedmester Olaf Rye Jensen og Hustru Louise, født Nielsen. Gift 1905 med A. Eugenie Honoré. Postmester i Thisted, Struer og Hobro, ansat som Post- og Telegrafmester i Hadsund siden 1. November 1932.

ANDREA CHRISTINE CHRISTENSEN, Jordemoder, er født den 6. Oktbr. 1878 som Datter af Væver Anders Christian Petersen og Hustru Ane Kathrine P. Gift 1912 med Skomagemester Otto Christensen. Jordemodereksamen 1905-06 fra Frederiks Hospital, København, praktiserende Jordemoder i Hadsund siden 1906.

VALBORG PEDERSEN, Jordemoder, er født den 24. Februar 1899 som Datter af Møllebygger Niels Thomsen og Hustru Valborg, født Viuff. Gift 1921 med Lagerforvalter Jens Laurits Pedersen. Jordemodereksamen 1928, Reservejordemoder paa Fødselsstiftelsen i Aarhus, praktiserende Jordemoder i Hadsund.

KIRSTINE JENSEN, Uddelerske, er født den 5. Novbr. 1890 som Datter af Emil Johansen og Hustru Kathrine, født Jacobsen. Gift 1911 med Johs. Marinus Jensen. Uddelerske i Riisgaard og i Viltrup. Ansat som Uddelerske i Hadsund.

ANTON CARL JENSEN, Kæremager, er født den 14. Februar 1872 i Vedum som Søn af Christen Jensen og Hustru Maren, født Christensen. Gift 1899 med Margrethe Nielsen. Uddannet hos Kæremager Jeppesen, Hadsund, Kæremager siden 1904. Formand for Jagtforeningen for Hadsund og Omegn, der er stiftet den 22. Januar 1932.

Hadsund Mølle.

ROSTRUP SOGN omgives af Vive, Ove, Valsgaard, Vebbestrup, Store Arden, Astrup og Visborg Sogne.

I Rostrup Sogn findes Byerne: Rostrup med Kirke, Skole, Brugsforening, Afholdshotel, Andelsmejeri, Stenstrup med Skole, Lundgaard, Brøndbjerg, Vraa med Skole og Elektricitetsværk, Tostrup, Hedegaarde, Monstrup med Privatskole samt en Samling af Gaarde og Huse.

Rostrup Sogn har Tingsted i Terndrup og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted Lægekreds, Hellum-Hindsted Herreders Skattekreds, Hindsted Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 414. Lægd.

Rostrup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest, Kapeludbygning mod Nord og Vaabenhus mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa profileret Sokkel. Murene er senere omsatte og Kirken til Dels forhøjet med Mursten, Taget af Teglsten. Syddøren, med flad Overligger, og den brede Korbue er bevarede. Taarnet er af Kvadre og røde Mursten med skiferdækket Pyramidetag, det er nu skalmuret med moderne Sten. Det hvælvede Taarnrum har Spidsbue ind til Skibet. Korsarmen, til dels af Kvadre fra Skibets Nordmur, aabner sig ind til Skibet med en flad Bue. Vaabenhuset er fornyet og udvidet 1869. Kirken har fladt Bræddeloft. Altertavlen er fra 1575 og har i et Skab med Fløje Bestanddele af en lille nederlandsk Alabasttavle samt desforuden 4 Alabastrelieffer, alt med nytestamentlige Fremstillinger, ovenpaa Skabet et højt Topstykke med Udskæringer ligeledes i tidlig Renæssancestil. I 1755 blev Altertavle og Prædikestol renoveret af Fru Birg. Sophie Sehested. Kalken er 1660 skænket af Fru Ingeborg Parsberg til Villestrup. Romansk Granitfont. Prædikestolen er et interessant gotisk Arbejde, i hvis Snitværk bl. a. ses en Munk med en Skriftrulle, hvorpaa Aarstallet 1544 samt Axel Juuls til Villestrup og Kirsten Lunges Vaaben. Gotisk Madonnafigur. Under Korsarmen er en tom Gravhvælving.

Skolevæsenet i Rostrup Sogn bestaar af følgende Skoler: Rostrup Skole, Stenstrup Skole, opført 1901, Vraa Skole, opført 1896, Monstrup Privatskole.

Medlemmer af Rostrup Sogneraad er: Gaardejer E. Larsen, Boelsmand J. P. Jensen, Gaardejer L. C. Laursen, Gaardejer S. Pallesen og Boelsmand J. C. Jensen.

OVE-VALSGAARD KOMMUNE bestaar af Ove og Valsborg Sogne.

Ove Sogn omgives af Valsgaard, Rostrup og Vive Sogne samt Mariager Fjord.

Valsgaard Sogn omgives af Ove, Rostrup, Vebbestrup og Hørby Sogne, Randers Amt samt Mariager Fjord.

I Ove Sogn findes Byerne: Ove med Kirke og Præstegaard, Skole og Forskole, Kro, Brugsforening, Andelsmejeri, Stubberup, Kelstrup med Skole og Forskole, Vandværk, Hovtved, Barsbøl og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Overgaard.

I Valsgaard Sogn findes Byerne: Valsgaard med Kirke, Skole og Forskole, Brugsforening og Vandværk, Andelsmejeri, Redsø, Ulstrup, Tofte, Hjerresdal, Røkendal, Skovbo, Krogen samt en Samling af Gaarde og Huse.

Ove Sogn har Tingsted i Hadsund og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted

Lægekreds, Hellum-Hindsted Herreders Skattekreds, Hindsted Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 411 Lægd.

Valsgaard Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 6. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 412. Lægd.

Ove Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Koret og den østlige Del af Skibet er fra romansk Tid af Granitkvadre paa profileret Sokkel. Et Vindue og begge Døre er bevarede. Tympanon over Syddøren med indhuggede Buer. Korbuen med profilerede Kragbaand, er ligeledes bevaret. I Skibets Mure er der indsat flere Sten med Dyrefigurer, Menneskehoveder, Kors m. m. Til Skibet er der, vistnok i gotisk Tid eller i Renæssancetiden, mod Vest føjet en ca. 7,8 m lang Tilbygning med svære Mure af Kvadre fra Vestgavlen, sikkert bestemt til at bære et Taarn. Det nuværende Taarn, vistnok opført 1776, er ikke saa bredt som Tilbygningen, men opført over dennes nordvestre Hjørne, en Murpille midt i Tilbygningen tjener til Støtte for det. Vaabenhuset er vistnok samtidig med Taarnet. Koret er hvælvet, de øvrige Partier har Bjælkeloft. Ny Altertavle med et Kors i Midten. Messingstagerne er skænket 1737 af Jens Jensen Kirkegaard. Kalken er skænket 1754 af Fr. Munch til Overgaard og Karen Lassen. Romansk Granitfont. Prædikestol fra det 18. Aarhundrede. Et Røgelseskar opbevares i Aalborg Museum og en Granitkvadre med „Helgengrav“ fra Alterbordet er i Nationalmuseet.

Valsgaard Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Skib og Kor, med fladt Bjælkeloft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa profileret Sokkel. Korbuen, med profilerede Kragbaand, og den firkantede Syddør er bevarede. Norddøren, med Tympanon, hvori et Kors, er tilmuret. Taarnet er vistnok opført i Slutningen af Middelalderen af Kvadre fra Vestgavlen og Mursten, dets Underrum er ikke forbundet med Skibet. Vaabenhuset er nyere. Ny Prædikestol og Altertavle med et Kors i Midten. Granitfont.

Hovedgaarden Overgaard, som er beliggende i Ove Sogn, tilhørte 1479 Mariager Kloster og hen imod Reformationen Viborgbisperne, af hvilke den sidste, Jørgen Friis, forlenede sin Broder Ridder Chr. Friis med Overgaard, hvorpaa han 1542 fik kgl. Stadfæstelse, da den ved Reformationen var tilfalden Kronen. Siden hen har Gaarden tilhørt forskellige Familier. Den gamle, trefløjede, to Stokværk høje Hovedbygning af Bindingsværk, ved hvilken Mogens Rosenkrantz 1669 opførte en Mur, der lukkede for Borggaarden, og hvor Fr. Munch 1759 opførte en ny Bygning, blev efterhaanden nedreven i 1. Halvdel af det 19. Aarhundrede, og senere blev den af Egebindingsværk opførte Forpagterbolig brugt til Beboelse. I 1915 opførtes en ny Hovedbygning, bærende et lille Taarn, i Borggaardens Nordside.

Skolevæsenet i Ove-Valsgaard Kommune bestaar af følgende Skoler: Ove Skole med Forskole, Kelstrup Skole med Forskole, Valsgaard Skole med Forskole.

C. CHRISTENSEN, Førstelærer, er født den 19. Juli 1879. Dimitteret 1901 fra Skaarup Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Ove Skole siden 1911.

ANE JONASSEN, Lærerinde, er født den 8. Maj 1889. Dimitteret 1911 fra Odense Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Ove Skole siden 1925.

C. CHRISTENSEN,
Førstelærer.

A. JONASSEN,
Lærerinde.

C. LYKKEGAARD,
Førstelærer.

A. LASSEN,
Lærerinde.

J. P. PETERSEN,
Førstelærer.

A. HANSEN,
Lærerinde.

CHR. LYKKEGAARD, Førstelærer, er født den 1. Oktober 1884. Dimitteret 1913 fra Nexø Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Kelstrup Skole siden 1925.

AUGUSTA LASSEN, Lærerinde, er født den 28. September 1888. Dimitteret 1911 fra Odense Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Kelstrup Skole siden 1. April 1912.

JENS P. PETERSEN, Førstelærer, er født den 13. April 1889. Dimitteret 1912 fra Gedved Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Valsgaard Skole siden 1924.

ANE HANSEN, Lærerinde, er født den 24 Maj 1902. Dimitteret 1928 fra Vejle Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Valsgaard Skole siden 1. September 1929.

Ove Brugsforening er oprettet 1901. Formand er A. Anders Andersen, Ove Mark. Foreningens Uddeler er Jens Hvarregaard.

JENS HVARREGAARD, Uddeler, er født den 13. Maj 1897. Ansat som Uddeler ved Ove Brugsforening siden 1921.

Medlemmer af Ove-Valsgaard Sogneraad er: Gaardejer N. P. Iversen, Gaardejer M. Mortensen, Gaardejer N. Overgaard, Boelsmand H. P. Poulsen, Boelsmand M. Nielsen, Gaardejer M. Jensen og Gaardejer J. Chr. Gade.

ASTRUP-STORE ARDEN KOMMUNE består af Astrup og Store Arden Sogne. Astrup Sogn omgives af Store Arden, Rostrup og Visborg Sogne samt Helligum Herred.

Store Arden Sogn omgives af Astrup, Rostrup, Vebbestrup og Rold Sogne samt Helligum Herred.

I Astrup Sogn findes Byerne: Astrup med Kirke, Skole, Astrup Pastorats Spare- og Laanekasse, Afholdshotel, Brugsforening, Andelsmejeri, Borup med Skole, Lille Arden med Skole, Brugsforening, Møldrup med Skole, Akselterp med Vandværk, Tisted med Skole, Brugsforening, Trinnerup og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Villestrup, Ovehøj Skovriderbolig samt Burholt Skovfogedbolig.

I Store Arden Sogn findes Byerne: Store Arden med Kirke, Skole, Arden Stationsby med Skole, Hotel, Afholdshotel, Arden og Omegns Sparekasse, Banken for Arden og Omegn A/S, Brugsforening, en Del Fabrikker, Rold Skovs Savværk, Andelsmejeri, Andelselektricitetsværk, Vandværk, Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

Astrup Sogn har Tingsted i Terndrup og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtstuedistrikt, Hellum-Hindsted Lægekreds, Hellum-Hindsted Herreders Skattekreds, Hindsted Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 415. Lægd.

Astrup Kirke.

Store Arden har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 4. Udskrivningskreds' 415. Lægd.

Astrup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er opført i romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant, men 1542 lod Axel Juul til Villestrup den ombygge og udvide, saa at væsentlig nu kun Koret staar tilbage. Skibet forlængedes betydeligt, væsentlig af Kvadre, Skibets og Korets Mure forhøjedes med Mursten og der indbyggedes Hvælvinger. Tillige tilføjedes af røde Munkesten i Krydsskifte det ottekantede Taarn, hvis nuværende Spir er fra det 18. Aarhundrede, det hvælvede Taarnrum har flad Bue ind til Skibet. Ogsaa Vaabehuset, af røde Munkesten og med en rigt profileret, fladrundbuet Dør, er fra Axel Juuls Tid. I Nutiden flere Restaureringer, saaledes er Taarnet istandsat og der er indsat nye, granitindfattede Vinduer mod Syd. Anselig, udskaaren Altertavle, skænket 1634 af Ingeborg Parsberg og renoveret 1754. Romansk Granitfont med Figurer i højt Relief. Prædikestol fra 1892 i Renæssancestil. Under Skib og Kor er der Gravhvælving med 26 Kister med Lig af Familierne Juul, Sehested og Rosenkrantz.

Store Arden Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabehus mod Syd. Skib og Kor, med fladt Loft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant, Murene er omsatte. Korbuen, med Vederlagsbaand, er bevaret, ligeledes den firkantede Nordportal. Vaabehuset er nyt, restaureret 1899. Muret Klokketabel ved Vestgavlen. Altertavle fra ca. 1650, i Midtfeltet et Kors. Prægtig Sølvkalk med Fremstillinger af Lidelseshistorien og Juul'ernes og Lunge'ernes Vaaben, skænket af Axel Juul og Fru Kirstine Lunge. Romansk Granitfont med Menneske- og Løvefigurer. Prædikestol fra ca. 1635. — En Kirkegaard er anlagt i Arden Stationsby.

Hovedgaarden Villestrup nævnes 1535 som en Brydegaard, da den arvedes af Landsdommer Axel Juul efter hans Fader Søren Juul til Hedegaard, men den nye Ejer benyttede sig af den uheldige Silling, hvori Bønderne var komne efter Skipper Klements Fejde, til at samle betydeligt Bøndergods og gøre Villestrup til en Hovedgaard. I 1757 blev Villestrup oprettet til et Baroni af Gehejmeraad Verner Rosen-

Portal paa Villestrup.

byggede ganske samtidigt, og ældst er maaske Sydfløjen, der har tre Stokværk. Men de virker dog ensartet, Murfladerne har været rigt smykkede med nu filmurede Blindinger, cirkelrunde eller firkløverformede, og over Vinduerne spores dobbelte eller enkelte Bueslag af varierende Former. Ind mod Borggaarden er der Buefrisegesimser. Til Vestfløjen følger sig endnu en lille Korsfløj, foran Porten i Nordfløjen har der tidligere været en ejendommelig, fremspringende Portbygning flankeret af to Karnapper, og alle Taggavlne har haft Blindinger og Trappekamme. Over Porten sidder endnu en Indskriftsten, som fortæller, at Axel Juul og Fru Kirstine lod Gaarden opbygge 1542, og ved Sydfløjens Gaarddør findes to Relieffer fra 1552 med Ægteparrets Brystbilleder. Den sidstnævnte Dør indrammes nu af en Sandstensportal i Barokstil, formodentlig opsat af Iver Juuls Enke, Ingeborg Parsberg. Sit nuværende Præg har Villestrup faaet dels i Aarene efter 1757, da det Indre ombyggedes og Vinduerne omformedes, dels 1812—19, da Porthuset og Karnapperne fjernedes fra Nordfløjen, og Midtpartiet af Østfløjen blev helt nedbrudt, ligesom Taggavlne forsvandt. I Avlsgaarden er Laden bygget 1785. Den store af Verner Rosenkrantz anlagte Have er i fransk Stil med Lindealléer og klippede Hække af Avnbøg. Sehested-Juul solgte 1869 omtrent 200 Tdr. L. Bøndergods og $1\frac{3}{8}$ Td. L. Skov i Astrup og Rostrup Sogne til Brdr. Mourier-Petersen. Dette Villestrup Gods blev underhaanden solgt til Fæsterne.

krantz til Krabbesholm og Skivehus. Sønnen Baron Iver Rosenkrantz fik 1811 kgl. Bevilling paa at substituere det med en Fideikommiskapital paa 200,000 Rd., ved Bankerotten 1813 reduceret til 50,000 Rd., Besidderen blev 1845 ophøjet i Friherrestanden, Besidder blev efter en Hof- og Stadsretsdøm af den 4. Marts 1895 V. C. Baronesse Düring-Rosenkrantz. Nu er Fideikommisset overgaaet til fri Ejendom. Hovedbygningen ligger i et Engdrag ved Villestrup Aa, hvor der ved en Opdæmning af Aaen dannedes en Sø, og hvor en lille træbevokset Holm blev omformet til et firkantet Voldsted, umiddelbart før Byggearbejderne begyndte. Ifølge Fru Kirstine Lunges Optegnelser begyndte hendes Ægtefælle Axel Juul 1538 at lægge Grundvold om alle fire Sider, og i de følgende Aar rejstes der en firlænget Gaard i sentgotisk Stil af Munkesten, dels gule, dels røde, men maaske fra første Færd ligesom nu rødkalkede. De enkelte Fløje blev ikke

H. C. O. HANSEN,
Lærer.

Skolevæsenet i Astrup og Store Arden bestaar af følgende Skoler: Astrup Skole, Borup Skole, Lille Arden Skole, opført 1911, Møldrup Skole, Tisted Skole, Store Arden Skole, Arden Stationsby Skole.

HANS CHRISTIAN OTTO HANSEN, Lærer, er født den 27. August 1879 som Søn af Tømrer Anders Hansen og Hustru Johanne, født Eriksen. Gift 1904 med Sørine Kirstine Bertelsen. Dimitteret 1901 fra Nr. Nisum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Lille Arden Skole siden 1911.

C. BAUNSGAARD,
Lærerinde.

PETER CHRISTIAN BERVIG, Førstelærer, er født den 18. Juni 1885 i Thisted som Søn af Fisker Andreas Pedersen og Hustru, født Larsen. Gift 1919 med An'oinette R. Vognsen. Dimitteret 1908 fra Skaarup Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Store Arden Skole siden 1922. Medlem af Menighedsraadet.

CLARA BAUNSGAARD, Lærerinde, er født den 7. Oktober 1878 som Datter af Gaardejer Christian Baunsgaard og Hustru Dorthe, født Clemmensen. Uddannelse fra Hoven Kvindeskole 1899—1900, derefter Lærerinde i Madum ved Ullborg. Dimitteret fra Varde Seminarium 1909. Lærerinde ved Almind Skole 1909—13, ansat som Lærerinde ved Store Arden Skole siden 1913.

Aktieselskabet Banken for Arden og Omegn blev stiftet paa et Møde den 31. Januar 1917 og traadte i Virksomhed den 24. Marts s. A. Aktiekapitalen, der var 51,600 Kr., udvidedes i Aaret 1919 til 100,000 Kr. Bankens første Bestyrelse bestod af 15 Bankraadsmedlemmer med Forpagter Wulff Stamer, Villestrup, som Formand. Den før-Direktion var Jørgen Kold, N. S. Nielsen og N. P. Markmann. Bankens nuværende Bestyrelse bestaar af Bagermester E. Sigsgaard, Formand, Gdr. J. Chr. Jensen og Kommissionsformand Laur. Laursen og Direktionen af P. Laursen og N. S. Nielsen.

N. S. NIELSEN, Bankdirektør, er født den 19. April 1876 som Søn af Gaardejer H. P. Nielsen og Hustru Mette Kristine, født Olsen. Gift 1900

Arden Mølle.

N. S. NIELSEN,
Bankdirektør.

P. B. J. LAURSEN,
Bankdirektør.

T. P. KROGSGAARD,
Købmand.

H. A. SCHÄFER,
Bogtrykker.

med J. J. Nielsen. Uddannet som Købmand. Købmand i Arden siden 1903. Udnævnt til Bankdirektør for Banken for Arden og Omegn 1917. Formand i Jydsk Købmandsforening. Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Foderstof-Import. Medlem af Bestyrelsen af A/S Chr. Kjærgaard, Nørresundby.

PEDER BUSK JENSEN LAURSEN, Bankdirektør, er født den 18. September 1875 som Son af Gaardejer Jens Laursen og Hustru Maren, født Pedersen. Gift 1900 med Mette Mortensen. Uddannet som Købmand. Købmand i Arden siden 1905. Udnævnt til Bankdirektør for Banken for Arden og Omegn 1933. Bestyrelsesmedlem i Jydsk Købmandsforening.

Møllen i Arden. Oprindelig laa Møllen i Rold paa et højt Terræn som et Vartegn for Egnen. Man mener, den er bygget ca. 1861. I 1918 blev den flyttet til Arden og drives nu som Vindmølle med Motor til Hjælpekraft.

THORVALD PAULSEN KROGSGAARD, Købmand, er født den 30. April i Vust som Son af Abel Paulsen Krogsgaard og Hustru Karen Marie, født Jensen. Gift 1912 med I. Marie Villadsen. Uddannet som Købmand. Købmand i Arden. Parthaver i I/S Møllen i Arden. Tidligere Formand for Skytteforeningen og for Arden Haandværkerforening.

Arden Haandværkerforening er stiftet den 12. December 1910 ved et Møde, der blev afholdt paa Arden Gæstgivergaard, og Foreningens første Bestyrelse kom til at bestaa af følgende: Urmager Jacobsen, Formand, Tømrermester Welling, Malermester K. P. Borup, Skrædermester Th. Jensen og Snedkermester A. Binderup. Allerede faa Dage efter afholdtes Bestyrelsesmøde, og den 19. December sammenkaldtes der til den første Generalforsamling, hvor der blev fremlagt Udkast til Love. Foreningens Formaal er ved jævnlige Sammenkomster at drøfte faglige Spørgsmaal, at lade afholde Foredrag og arbejde hen til at faa oprettet en Teknisk Skole. Der arbejdedes godt indenfor Foreningen i de følgende Aar, bl. a. søgtes ved Samarbejde med andre Foreninger at faa opført et Elektricitetsværk m. m. Ved en ekstra Generalforsamling den 30. Juli 1917 vedtoges det, at Foreningen skulde søge Biografbevilling, men først den 2. November 1923 blev det overladt Sognefoged N. P. Markmann at ordne de nødvendige Papirer vedrørende Bevillingen og Køb af det af Oskar Christensen hidtil ejede Forevisningsapparat. Den 10. Oktober 1924 oplyser Bestyrelsen paa en Generalforsamling, at den havde købt en Byggegrund til Opførelse af en speciel Biografteaterbygning med Plads til Teknisk Skole, og det vedtoges enstemmigt at bygge paa Grunden. Overskudet fra Biografens Drift skal i H. t. en Lovændring anvendes til at drive Teknisk Skole samt til unge Haandværkeres Uddannelse. I Aarene 1927—30 var Foreningen inde i en død Periode, men ved et Møde den 6. Oktober 1930 pustes der igen Liv i Foreningen, og Medlemantallet steg da raskt. Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af Bogtrykker H. A. Schäfer, For-

mand, Maskinfabrikant H. Jensen, Mekaniker Chr. Sørensen (Forstander for Teknisk Skole), Blikkenslager S. H. Svendsen og Bagermester E. Sigsgaard.

HARRY A. SCHÄFER, Bogtrykker, er født den 2. September 1905 i Rindsholm som Søn af Henrik Theodor Schäfer og Hustru, født Sørensen. Gift 1930 med Edith Quist-Nielsen. Bogtrykker og Redaktør af Østlommerlands Avis og Indehaver af Arden Bogtrykkeri. Formand for Arden Haandværkerforening.

N. P. H. MARKMANN,
Sognefoged.

O. V. HANSEN,
Kæmner.

J. C. BAK,
Stationsforstander.

H. JENSEN,
Distriktsjordemoder.

NIELS PETER HANSEN MARKMANN, Sognefoged, er født den 21. Marts 1888 som Søn af Rentier Peter Hansen Markmann og Hustru Karen, født Nielsen. Gift 1910 med Kristine Fæster Wilson. Sognefoged i Arden.

OTTO VIGGO HANSEN, Kæmner, er født den 8. April 1908 som Søn af Johs. Hansen og Hustru Annine, født Jensen. Gift 1933 med Dagny Elisabeth Borup. Ansat som Kæmner for Astrup-Stor Arden Kommune siden 1933. Formand for Gymnastikforeningen. Sekretær for Himmerlands Gymnastikforenings 2. Hovedkreds.

J. C. BAK, Stationsforstander, er født den 21. Marts 1867 som Søn af Møllebygger N. A. Bak og Hustru Karen, født Johannesen. Gift 1891 med L. Balk-Møller. Præliminæreksamen 1883, Elev samme Aar i Brønderslev, Assistent i Hobro, Frederikshavn, Thisted, Vemb, Vognfordeler i Struer 1896, samme Stilling i Aarhus 1903. Ansat som Stationsforstander i Arden siden 1927. Postekspediter og kgl. Vejer og Maaler i Arden.

KRISTIAN PAULSEN LARSEN, Dyrslæge, er født den 20. April 1894 i Vindinge ved Roskilde som Søn af Forslærer L. A. Larsen og Hustru Kathrine, født Paulsen. Gift 1924 med Martha Andersen. Student 1912 fra Roskilde Latinskole, cand. phil. 1913, Dyrslægeeksamen 1920, praktiserende Dyrslæge i Arden siden 1922. I Bestyrelsen af Aalborg Amts Dyrslægeforening.

SOPHUS HARBING, Læge, er født den 13. September 1867 i Viborg som Søn af Tegner ved D. S. B. Poul Hansen og Hustru Sophie, født Brüggmann. Gift 1917 med Thyra Buchwald. Student 1886, cand. med. 1895, praktiserende Læge i Nykøbing paa Mors 1898—1918, i Give fra 1918—23, praktiserende Læge i Arden siden 1923.

HELGA JENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 14. Februar 1895 som Datter af Murermester Jens Borup og Hustru Bolette, født Christensen. Gift 1915. Jordemodereksamen 1923. Jordemoder i Byrsted ved Nibe fra 1923—28. Ansat som Distriktsjordemoder i Arden siden 1928

ALMA KJÆR, Jordemoder, er født den 14. Maj 1886 som Datter af Jens Chr. Lauritzen og Hustru. Gift 1908. Jordemodereksamen 1917. Praktiserende Jordemoder i Arden siden 1917.

JOHAN NIELSEN, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 9. September 1895 som Søn af Mølle-ejer N. P. Nielsen og Hustru Christiane N. Gift 1924 med Marie Bromose. Uddannet ved Humble Elektricitetsværk og Svinninge Højspændingsværk. Ansat som Elektricitetsværksbestyrer ved Arden Elektricitetsværk siden 1920.

SØREN JUSTESEN, Træskofabrikant, er født den 2. December 1885 som Søn af Gaardejer og

S. JUSTESEN,
Træskofabrikant.

Musiker Justesen og Hustru Dorthea, født Sørensen. Gift 1927 med Jensine Nielsen. Træskofabrikant i Arden. Uddannet som Musiker hos Thilling, Randers. Leder af private Sangkor.

HANS JØRGEN NYGAARD, Centralbestyrer, er født den 2. August 1862 som Søn af Bødker H. P. Jensen og Hustru. Gift 1929 med Valborg Jensen. Uddannet som Fotograf. Centralbestyrer i Arden siden 1904.

H. J. NYGAARD,
Centralbestyrer.

EJNER PETER CARL LADEFOGED, Brygger, er født den 13. August 1894 i Ravnkilde som Søn af Gaardejer Chr. Ladefoged og Hustru Karen Marie, født Clausen. Gift 1921 med Melba

Kristine Marie Jonsbak. Uddannet som Landmand og senere som Brygger. Ejer af Bryggeriet og Mineralvandsfabrikken i Arden. I Bestyrelsen for Arden og Omegns Sparekasse.

VALDEMAR CHRISTENSEN, Guldsmed, er født den 18. April 1887 som Søn af Niels Christian Andreas M. Christensen og Hustru Maren, født Olesen. Gift 1915 med Maria Boye. Guldsmed og Urmager i Arden siden 1927. Formand for Skytteforeningen for Arden og Omegn. Formand for Turistforeningen.

Medlemmer af Astrup-Stor Arden Sogneraad er: Købmand S. Bøgh, Formand, Bagermester E. Sigsgaard, Næstformand, Gaardejer C. J. Thygesen, Gaardejer C. Jensen, Gaardejer E. Eriksen, Gaardejer N. P. Nielsen, Gaardejer N. J. Lund, Malermester C. Ortved og Arbejdsmand M. Henriksen.

ROLD-VEBBESTRUP KOMMUNE bestaar af Rold og Vebbestrup Sogne.

Rold Sogn omgives af Vebbestrup og Store Arden Sogne samt Hellum, Hornum og Aars Herreder.

Vebbestrup Sogn omgives af Rold, Store Arden, Rostrup, Valsgaard, Hørby og Døstrup Sogne samt Gislum og Aars Herreder.

I Rold Sogn findes Byen Rold med Kirke og Præstegaard, Skole og Forskole, Brugsforening, Mejeri, Vandværk samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Vebbestrup Sogn findes Byerne: Vebbestrup med Kirke, Skole, Brugsforening, Andelsmejeri, Gandrup med Forskole, Fragdrup, Stokholm, True med Forskole, Øster Doens med Forskole og Brugsforening, Afholdshotel, Vandværk, Vester Doens, Høndrup, Nørre True samt en Samling af Gaarde og Huse.

Rold Sogn har Tingsted i Terndrup og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted Lægekreds, Hellum-Hindsted Herreders Skattekreds, Hindsted Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 416. Lægd.

Vebbestrup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 417. Lægd.

Rold Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er oprindelig fra romansk Tid af udhugne Granitsten, men senere ombyggede med Munkesten, saa af det Ydre kun den østlige Del af Skibets Nordmur er bevaret. Koret er hvælvet. Skibet har fladt Bjælkeloft. Oprindelig Korbue af stor Bredde. Taarnet, af Munkesten, er vistnok fra gotisk Tid, men senere helt for-

nyet. Altertavle fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Romansk Granitfont. Ny Prædikestol.

Vebbestrup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant, men Koret, der er meget stort, maa rimeligvis være forlænget senere i Middelalderen. Alle Murene er omsatte. Korbuen er bevaret. Skib og Kor er hvælvede, Koret har foruden en Krydshvælving nærmest Østgavlen en smal Tøndehvælving. Taarnet er foruden af Kvadre fra Skibets Vestgavl, færoven af Mursten, og har Pyramidetag, Taarnrummet, med fladt Loft, er skilt fra Skibet ved en ny Mur. Vaabehuset er nyt. Altertavle fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Romansk Granitfont. Prædikestol fra det 18. Aarhundrede.

Ved True har der staaet en Kirke, hvis Ruin ses som en aflang, firkantet Dyng af Jord, utilhugne Sten og Murgrus, de mange tilhugne Sten, den før har indeholdt, er anvendte til Bygningsbrug. Paa Pladsen udenom, hvor Kirkegaarden har været, er der fundet enkelte Skeletter.

Mylenberg Gods var oprindelig en Del af det 1811 nedlagte Baroni Villestrup. Ved Salget 1813 fik Kaptajn J. C. Mylius, død 1852, det Baroniet tidligere underliggende Gods i Store Arden, Rold, Skørping, Torup, Vebbestrup, Vive og Gravlev Sogne samt Store Arden og Rold Kirkeiender tilskødet for 42,500 Rd. Godset arvedes af Sønnen S. W. V. Mylius, som 1867 afhændede det til Grev E. Schimmelmänn til Lindenberg for 280,000 Rd., ved hans Død 1885 kom det til dennes Søn Grev C. G. E. Schimmelmänn til Lindenberg, død 1922, hvorefter Sønnen Grev H. C. Schimmelmänn overtog Gaarden.

I Rold Skov, ude i Engen ved Lindenberg Aa, ligger det saakaldte Stubberuphus eller -holm Voldsted, som tidligere har ligget som Ø, bestaaende af en rund, 3 m høj Borgbanke, der i alt Fald nu forbindes med det faste Land Sydøst derfor ved en smal 20 m lang Dæmning. Banken omsluttet i Øst af en lav, halvmaaneformet Vold, medens den Vest for sig i Engen har et skjoldformet Forværk, som er en Rest af den Banke, hvori hele Anlægget er udskaaret.

Rold Skov er det midterste Parti af det store Skovkompleks, der næst Gribskovkomplekset i Nordsjælland er Danmarks største. Mod Vest danner Rold Aa Skel mod Nørlund og Torstedlund Skove, mod Øst er Skel mod Jægersborg Skov, nær Jernbanelinien. Hele Komplekset sammenfattes undertiden under Benævnelserne „Rold Skove“. Rold Skov, der tidligere var berygtet som Tilholdssted for Røvere, har endnu enkelte oprindelige Partier med gamle Træer, mest Bøge, men en stor Del er efterhaanden blevet til Naaletræskov og navnlig trives Rødgranen godt. I Rold Skove er der Kronvildt af den gamle, danske Urstamme.

Skolevæsenet i Rold-Vebbestrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Rold Skole med Forskole, Vebbestrup Skole, Gandrup Forskole, True Forskole og Øster Doens Forskole.

JØRGEN GROVE RASMUSSEN, Førstelærer, er født den 11. April 1901. Dimitteret 1925 fra Odense Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Vebbestrup Skole siden 1. Juli 1931.

S. P. SØRENSEN, Lærer, er født den 6. April 1897. Dimitteret 1919 fra Jellinge Seminarium. Ansat som Andenlærer ved Vebbestrup Skole siden 1. Marts 1921. Bibliotekar ved Vebbestrup Bibliotek.

JOHANNE LASSEN, Lærerinde, er født den 27. Marts 1887. Dimitteret 1916 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Doens Forskole siden 1. April 1917.

J. G. RAS USSEN,
Førstelærer.

S. P. SØRENSEN,
Lærer.

A. J. LYNGSØ,
Uddeler.

P. C. CHRISTENSEN,
Stationsmester.

Vebbestrup Brugsforening er oprettet 1888. Formand er Gaardejer Anton Jensen, Fragtrup. Foreningens Uddeler er Johs. Thomsen.

JOHS. THOMSEN, Uddeler, er født den 31. Maj 1894. Ansat som Uddeler ved Vebbestrup Brugsforening siden 1917.

Doens Brugsforening er oprettet omkring Aarhundredeskiftet. Formand er Husmand J. M. Nielsen. Foreningens Uddeler er A. J. Lyngsø.

AKSEL JENSEN LYNGSØ, Uddeler, er født den 8. Marts 1900. Ansat som Uddeler ved Doens Brugsforening siden 1. Juli 1931.

P. C. CHRISTENSEN, Stationsmester, er født den 24. Marts 1870. Ansat som Stationsmester i Doens siden 1904.

Medlemmer af Rold-Vebbestrup Sogneraad er: Gaardejer V. Svendsen, Gaardejer Chr. J. Froulund, Gaardejer J. Vestergaard, Gaardejer C. Spanggaard, Gaardejer P. Østergaard, Husmand Martin Sørensen og Boelsmand A. R. Nielsen.

ØLS-HØRBY-DØSTRUP KOMMUNE bestaar af Øls, Hørby og Døstrup Sogne. Øls Sogn omgives af Hørby Sogn, Gislum Herred og Randers Amt.

Hørby Sogn omgives af Øls Sogn, Gislum Herred, Døstrup, Vebbestrup og Valsgaard Sogne samt Randers Amt.

Døstrup Sogn omgives af Hørby og Vebbestrup Sogne samt Gislum Herred.

I Øls Sogn findes Byerne: Øls med Kirke og Skole, Hald-Tostrup med Fattigaard og Brugsforening samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Hørby Sogn findes Byerne: Hørby med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening, Tobberup, Kirketerp samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Døstrup Sogn findes Byerne: Døstrup med Kirke, Skole, Brugsforening, Andelsmejeri, Jernbanestation, Finderup samt en Samling af Gaarde og Huse.

Øls Sogn har Tingsted i Hobro og hører under Hobro Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Himmerlands Lægekreds, Hellum-Hindsted Herreders Skattefreds, Gislum Herreds Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 418. Lægd.

Hørby Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 419. Lægd.

Døstrup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 420. Lægd.

Øls Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Skib og Kor, med fladt, gibset Loft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den oprindelige Korbue, med profilerede Kragbaand, et Par Vinduer og Syddøren er bevarede. Taarnet, af Kvadre fra Skibets Vestgavl og af Mursten, er fra gotisk eller Renæssancetid, med Pyramidetag. Vaabehuset, samtidigt med Taarnet, er af Kvadre, utilhugne Sten og Mursten, i de nedre Mure er indsat to Vinduesoverliggerer fra romansk Tid og en Ligsten med Indskriften „Thori“, en Løve og et Lam med Kors. Ny Altertavle med forgyldt Kors. Ejendommelige Alterstager fra det 18. Aarhundrede, hvis Skafter er formede som en Herre og en Dame i Tidens Mødedragt. Romansk Granitfont. Prædikestol fra det 17. Aarhundrede. Der er fundet flere murede Gravsteder fra Renæssancetiden under Skib og Kor.

Hørby Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Skib og Kor, med fladt Bjælkeloft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den oprindelige Korbue, med profilerede Kragbaand, et Par Vinduer og Syddøren er bevarede. Taarnets nedre Del er af Kvadre med Skraakantsokkel paa Syd- og Vestsiden, Overdelen af Mursten. Taarnrummet, der nu er overhælveth, er muligvis en gammel Forhal og forbindes med Skibet ved en rundbuet Portal af Kvadre. Ny Altertavle med forgyldt Kors. Kalken er skænket 1588 af Ove Lunge til Odden, idet Kirken „ikke havde haft uden en Bly-Kalk og -Disk, siden Skipper Klements Fejde var“. Romansk Granitfont med dobbelte Løvefigurer. Prædikestol fra Slutningen af det 16. Aarhundrede.

Døstrup Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabehus mod Syd. Skib og Kor, med fladt Loft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Korbuen, et Vindue og den rundbuede Syddør, med en Rundstav i den ydre Kant, er bevarede. Vaabehuset er opført 1880. Altertavle fra det 17. Aarhundrede. Prædikestol fra 1897. Romansk Granitfont. Et Røgelseskar er nu i Nationalmuseet.

Skolevæsenet i Øls-Hørby-Døstrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Øls Skole, Hørby Skole, opført 1920, og Døstrup Skole, der er opført 1894.

Hørby Brugsforening er oprettet 1915. Formand er Gaardejer Andr. Andersen, Hørby. Foreningens Uddeler er M. Landbo Christensen.

MARIUS LANDBO CHRISTENSEN, Uddeler, er født den 8. August 1890. Ansat som Uddeler ved Hørby Brugsforening siden 1925.

Medlemmer af Øls-Hørby-Døstrup Sogneraad er: Gaardejer Søren Christensen, Husmand S. Poulsen, Lærer A. K. Jepsen, Gaardejer J. Lakmann, Gaardejer M. K. Mogensen, Boelsmand A. Andersen og Gaardejer J. Pedersen.

N. L. CHRISTENSEN,
Uddeler.

FLESKUM HERRED

FLESKUM HERRED grænser mod Nord til Limfjorden, mod Øst til Kattegat, mod Syd til Hindsted og Hellum og mod Vest til Hornum Herreder.

Herredets samlede Areal udgør 35,666 ha og Indbyggerantallet er ca. 17,500.

I Herredet findes følgende Sogne: Nørre Tranders-Vejgaard, Sønder Tranders, Ferslev-Dal-Voldsted, Gunderup-Nøvling, Romdrup-Klarup, Store Vorde, Sejlflod, Gudum-Lille Vorde og Mou.

NØRRE TRANDERS KOMMUNE består af Nørre Tranders Sogn og Vejgaard Sogn.

Nørre Tranders Sogn omgives af Aalborg Købstadsjorder, Vejgaard Sogn, Limfjorden samt Romdrup og Sønder Tranders Sogne.

Vejgaard Sogn omgives af Aalborg Købstadsjorder, Nørre og Sønder Tranders Sogne samt Limfjorden.

I Nørre Tranders Sogn findes Byerne: Nørre Tranders med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening og Vandværk, Øster Sundby med Skole, Brugsforening og Vandværk, Øster Ultrup med Skole og Vandværk, Rørdal Fabriksby med Skole og Cementfabrikken A/S Aalborg Portland Cementfabrik samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Vejgaard Sogn findes Byerne: Vejgaard og Sølyst Villaby. I Vejgaard findes Kirke og Præstebolig, Centralskole, Filial af Aalborg Bys og Omegns Sparekasse, 2 Brugsforeninger, Gasværk, til Sognet hører endvidere den vestligste Del af Øster Sundby og Nørre Tranders Jorder, Sohngaardsholms Mark, Huse og Villabebyggelser med Skole og A/S Portland Cementfabrikken „Danmark“ og Hovedgaarden Sohngaardsholm samt en Samling af Gaarde og Huse.

Nørre Tranders Sogn har Tingsted i Aalborg og hører under Aalborg Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets sønderfjordske Lægekreds, Nørre Sundby Skattekreds, Nibe Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds, Lægd 423 a og 423 b.

Vejgaard Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet.

Vejgaard Sogn, Aalborgs Forstad imod Øst, er sine ca. 9000 Indbyggere til Trods ikke nogen gammel By, tværtimod. Byen er vokset op i Løbet af de sidste 40–50 Aar og skyldes fortrinsvis Cementfabrikkerne i Sognet sin Tilblivelse. Vejgaard har faaet sit Navn efter Gaarden „Vejgaarden“, der laa mellem de to Veje Hadsundvej og Nørre Trandersvej og hvis Jordtilliggende strakte sig ud mod Syd imellem disse to Veje.

Nørre Tranders; der indtil Firserne var en almindelig Landkommune, var ifølge A. P. Trap 2. Udgave af „Kongeriget Danmark“, Annex til Aalborg Frue Sogn, Areal 5837 Tdr. Land. Sognet er temmelig bakket, navnlig findes en Bakke Øst for Aalborg, der er 222 Fod høj og hvorpaa er anbragt en Telegraf for at signalisere Dampskibenes Ankomst til Indløbet af Limfjorden. Jordsmonnet er af kalkblandet, muldleret Beskaffenhed. Hartkorn $396\frac{3}{8}$, Tdr. Ager og Eng.

Altsaa Kommunen var et rent Landsogn. Omkring 1880 var Indbyggerantallet paa 1000 og i Løbet af det følgende Tiaar var dette steget til 1455, hvoraf i Sognets

vestlige Del 533, men fra den Tid af stiger Indbyggerantallet hurtigt, det var den vestlige Del af Sognet, der skiftede Udseende, og Aarsagen hertil maa søges i den Industri, som voksede frem i Slutningen af Firserne og som fuldstændig er kommet til at præge Kommunen.

I 1889 stiftedes „Aalborg Portland Cementfabrik“. Ude ved Herregaarden „Rørdal“, danner Limfjorden en skarp Kurve og Strømmen har her gennem Tiderne uddybet Fjorden, saa der er dybt Vand næsten helt ind til Strandbredden. En Havn kunde derfor her anlægges uden alt for store Udgifter, og da Bakkerne Vest for Gaarden holdt store Mængder Kridt af udmærket Kvalitet, og der ude i Engene mod Nord indefandt fortrinlige Lerlejer, var alle Betingelser for Anlæg af en Cementfabrik til Stede. Fabrikken blev til Virkelighed og snart øgedes Produktionen, saa der blev Brug for mere og mere Arbeidskraft. Arbejderne fra den nye Fabrik havde lettere til Arbejdspladsen fra Vejgaard ad en Vej neden om „Bakkegaarden“ ud til „Rørdal“ end inde fra Aalborg, og derfor byggedes der kraftigt i Vejgaard. Da Cementfabrikken „Danmark“ startedes i 1896 betød det yderligere Forøgelse af Byggeriet. Desuden byggedes i Aarenes Løb store Industrivirksomheder i Øst Aalborg, og dette betød ligeledes Fremgang, saavel Arbejderne som Funktionærerne fra disse Virksomheder foretrak det mere og frie og landlige Forhold i Forstaden fremfor Byens Brosten.

Det er derfor ganske naturligt, at Folketallet i Kommunen er i stadig Stigen. I 1899 er Indbyggerantallet paa 3078, 1901 er det steget til 3541, 1911 til 5533, 1921 til 6893, 1931 til 11,030 og den 1. Januar 1933 er Folketallet i Kommunen 11,436, hvoraf de ca. 9000 bor i Vejgaard.

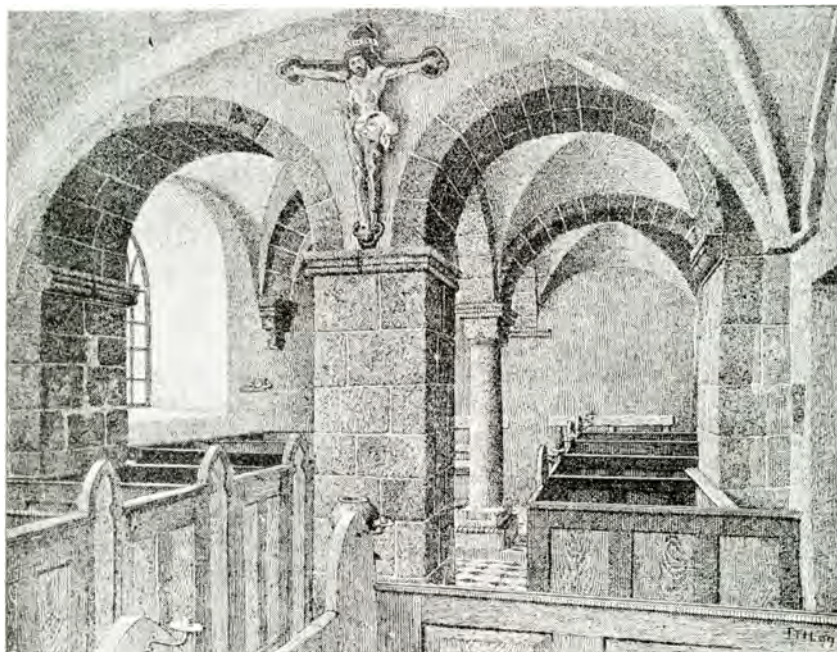
Vejgaard er vokset frem med amerikansk Fart. Den hurtige Vækst har ofte medført, at Love og Vedtægter er kommet bagefter, men i de sidste Aaringer er der fra saavel Beboernes som Kommunalbestyrelsens Side gjort et meget stort Arbejde for at gøre Vejgaard til en pæn og hyggelig By, idet der baade med Hensyn til Gadeanlæg og Bebyggelse er kommet et vist System, saa Byen har faaet et lyst og venligt Udseende, hvad ikke mindst de hyggelige Haver omkring Byens mange Smaahuse bidrager sit til.

K. BERTHEL KRISTENSEN, Sogneraadsformand, er født den 30. Maj 1890 i Løsning som Søn af Husmand Anders Kristensen og Hustru Nelsine Marie, født Jensdatter. Gift 1916 med N. Jensen. Kontorist paa Vor-Nim Herreders Kontor fra 1904—09, dimitteret 1912 fra Jellinge Seminarium, Lærer ved Grundtvigs Højskole 1913, Lærer og Kirkesanger i Jernved 1914, Lærer ved Vejgaard kommunale Skolevæsen siden 1915. Sogneraadsformand siden 1. April 1929, Formand for Værgeraadet fra 1925—29, i Bestyrelsen for Folkebiblioteket, i 8 Aar Medlem af Menighedsraadet, Formand for Kasse- og Regnskabsudvalget, Skoleudvalget, Forsørgelsesudvalget og Sportsudvalget.

K. B. KRISTENSEN,
Sogneraadsformand.

Nørre Tranders Kirke er meget lang og bestaar af Skib med Forhal mod Vest, Kor med Apsis, Taarn ved Forhallens Vestside, Vaabenhus mod Nord og Gravkapel ved Korets Nordside. Skib og Kor med Apsis er fra romansk Tid af tilhugne Granitkvadre udvendig og raa Kamp indvendig paa Sokkel med Skraakant. Forhallen, der er bredere end Skibet og har langt tykkere Mure, har vistnok baaret et Taarn, den er samtidig med Kirken eller meget tidlig tilbygget, den er ligeledes af Granit og hviler, ligesom Apsis, paa en Dobbeltsokkel. I den senere Middelalder afløstes Kirkens Bjælkeloft af Hvælvinger, Taarnet, med hvælvet Underrum, og Vaabenhuset, med to smaa, spidsbuede Hvælvinger, tilføjedes, alt væsentlig af Munkesten. Paa Hvælvingerne i Kor og Skib er fundet sentmiddelalderlige Ornamenteer, der atter

Forhallen i Nørre Tranders Kirke.

er overhvidtede. Det saakaldte Benzonske Kapel for Ejerne af Sohngaardsholm er fra nyere Tid. Det interessanteste og i arkitektonisk Henseende smukkeste Parti er Forhallen, i hvis Midte staar en smukt udhugget Granit søjle som Støtte for de fire 5 m høje Krydshvelvinger, mod Øst aabner Rummet sig ind til Skibet med to paa en bred, firkantet Pille hvilende Rundbuer. — Skibets to karakteristiske, smukke Søjleportaler, mod Nord og Syd, er bevarede,

ligesom nogle af de oprindelige Vinduer. Korbuen er ogsaa den oprindelige. Kirken er i den nyere Tid undergaaet Restaureringer, saaledes 1842—44 og 1858, da der blandt andet indsattes spidsbuede Vinduer. Sidste Gang deltes Forhallen tillige ved en Mur fra Nord til Syd, endelig restaureredes under Ledelse af Arkitekt V. Ahlmann Forhallen 1891—92, ved hvilken Lejlighed Skillerummene nedtoges, og Taarnet 1896—97. Udskaaren Altertavle fra ca. 1625, noget omdannet i det 18. Aarhundrede, ved hvilken Lejlighed der paa Siderne af Tavlen anbragtes to smukke Døre, saaledes at Apsiserummet derved udskiltes fra Kirken som Sakristi. Disse Arbejder skal være udførte paa Bekostning af Konferensraad Johs. Benzon og Hustru, ligesom den udskaarne Prædikestol fra det 18. Aarhundrede. Romansk Granitfont. Over Pillen ved Forhallen et Krucifiks fra ca. 1525, hvis tilhørende Sidefigurer ogsaa findes i Kirken.

HOLGER MULLA HUSUM, Sognepræst, er født den 3. Januar 1885 som Søn af residerende Kapellan i Thisted Ludvig Birkedal Husum og Hustru Emilie, født Müller, Gift 1912 med Ingeborg Egebjerg. Student 1903, cand. theol. 1908, personlig Kapellan i Horslunde 1908, Sognepræst i Elsted-Elev 1918, kaldet til Sognepræst ved Nørre Tranders Menighed siden 1921.

Vejgaard Kirke er opført 1904 efter Tegning af Arkitekt K. Varming. Den bestaar af Skib og Kor i eet, har Taarn mod Vest med kobbertækt Spir og er bygget af røde håndstrøgne Mursten paa Granitsokkel. Altertavle med Maleri af Bertha Dorph. Granitfont. Opførelsen kostede ca. 30,000 Kroner, hvoraf Staten ydede de 18,500 Kroner.

CHRISTIAN GEORG TRAUlsen, Sognepræst, er født den 15. Juli 1888 i København som Søn af Overkanoner i Marinen Carlo Elias Traulsen og Hustru Hedvig Alexandra Adeleide, født Berggreen. Gift 1913 med Nilsine Louise Poulsen. Student 1906, eksam. pharm, 1911, cand. theol. 1923.

C. G. TRAUlsen,
Sognepræst.

Sognepræst i Hune-Rødhus 1923—25, Sognepræst i Børglum 1925—32, ansat som Sognepræst ved Vejgaard Menighed siden den 15. Juni 1932. Formand for Østerlands Missionskreds, Formand for Kirkeligt Samfund.

JENS HANGHØJ, Organist, Viceskoleinspektør, er født den 12. April 1880 som Søn af Lærer Peter Sørensen Hanghøj og Hustru Karen, født Pedersen. Gift 1911 med Elisabeth Riisager. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1901. Hjælpe lærer i Vraa 1902, Lærer i Børglum Vestre Skole 1903, ved Løkken Kommuneskole 1906, ved Vejgaard Vestre Skole siden 1932, Organist ved Vejgaard Kirke siden 1910.

J. HANGHØJ,
Organist.

Rørdal har forud været en Hovedgaard. Thord Jakobsen (Lange) „de Rørædaal“ nævnes 1363. Senere laa Rørdals Enge under Filsted Ladegaard. Den nuværende Gaard Rørdal eller Ferdinandinesdal er oprettet ca. 1790 af Kammerherre Adeler til Sohngaardsholm (hvis Hustru hed Fr. Ferdinandine Benzon) paa dennes Overdrev. I 1899 blev Gaarden solgt til A/S Aalborg Portland Cementfabrik. Noget Øst for Gaarden, mod Syd og Øst omgivet af „Dybdal“, ligger det gamle, nu overpløjede Voldsted. Ca. 1850 er paa Stedet opbrudt en Kælder med røde Munkesten.

Sohngaardsholm hed tidligere Filsted Ladegaard og hørte under Aalborghus (under Trediveaarskrigen blev den nedrevet, en Synsforretning af 1631 nævner mod Nord i Gaarden en 34 Fag lang Lade og desuden et 35 Fag langt Fæhus). 1664 blev den med en stor Del Gods skødet af Kronen til Proviantskriver ved Københavns Slot Hans Hansen. Efter hans Død 1672 tilhørte den hans Enke, den bekendte Abel Cathrine, men ved Højesteretsdom af 4. Februar 1678 erhvervede Regeringsraad Nic. Brüggmann Ret til den, men solgte den straks efter til Joh. Sohn, som 1688 mod at erlægge 600 Rd. fik Bevilling paa, at den maatte hedde Sohngaardsholm og nyde adelige Sædegaardsprivilegier, saalænge dens Tilliggende var mindst 200 Tdr. H. Bøndergods. Da han døde, sluttede hans Arvinger 1691 en Kontrakt med Renteskriver Hans Benzon, hvorefter han skulde „anses i alt som Joh. Sohns Arving“. Hans Søn Tøger Benzon arvede Sohngaardsholm, men solgte den 1740 paa Auktion til Kaptajn, senere Konferensraad Johs. Benzon, død 1784. Sønnen Kammerjunker Hans Benzon og Svigersønnen Etatsraad Fr. Chr. Arenstorff solgte 1786 Sohngaardsholm til deres Svoger Kammerherre Theod. Adeler, som 1798 fik kgl. Bevilling paa, at Godset maatte afhændes uden Tab af Hovedgaardens Frihed. Siden hen har Gaarden stadig skiftet Ejere. Hovedbygningen, een Fløj i 1 Stokværk med spirprydet Taarn paa Nord- og fremspringende Midtparti paa Sydsiden, er opført 1886 i Renæssancestil efter Tegning af Arkitekterne Momme og Olesen. 1822 omblæste en ny Lade og der brændte en Del af Hovedbygningen m. m. 1905 brændte Udbygningerne.

Nørre Tranders Kommunes Skolevæsen. Indtil 1885 søgte Børnene i Nørre Tranders Sognets forskellige Landsbyskoler. Først i 1885 blev den første svage Begyndelse gjort til Oprettelsen af en Skole i Vejgaard, idet der i et primitivt udstyret Lokale blev oprettet en Vinterskole i 1884—85. Den første Skolebygning i Vejgaard var en almindelig Landsbyskole med Lærerbolig og Skolestue, der senere blev ud-

Vejgaard Vestre Skole.

videt med en ny Bygning med to Skolestuer. I Aaret 1900 byggede man saa Vejgaard Skole efter Tegning af Arkitekt Iversen i Aalborg ligesom en yderligere Udvidelse fandt Sted i 1911, idet man byggede en Etage paa Hovedbygningerne. I 1927 blev Skolen delt i to Skoler, den første fik Navnet Vestre Skole, og man opførte en ny Skole paa Nørre Trandersvej og denne kaldes Østre Skole. — Ved Aarhundredets Be-

gyndelse var Elevantallet 116, men allerede i 1926, var man naaet op paa 1053 og Elevantallet for Vestre Skole er nu 770.

Østre Skole blev indviet den 2. April 1927 og blev opført efter Tegning af Arkitekt Skøtt i Hobro. Den blev oprettet som Folke- og Realskole, den sidstnævnte oprettedes i 1927 og afløstes af Mellem- og Realskole, idet Mellem-skole paabegyndtes den 1. April 1932. Skolen rummer 15 almindelige Klasseværelser, Gymnastiksal, Naturhistorielokale, Haandgerningslokale og Bad samt et yderst smukt og moderne indrettet Skolekøkken, hvor Børnene lærer almindelig Madlavning og Rengøring. Undervisningen gives for Piger i Folkeskolens to ældste Klasser og Mellem-skolens ældste Klasser samt for Piger paa tilsvarende Alder fra Kommunens øvrige Skoler. — Elevantallet er nu i Østre Skole 632.

J. P. STÆHR,
Overlærer.

J. P. CHRISTENSEN,
Overlærer.

J. PLOUGMAND,
Førstelærer.

TH. THOMSEN,
Førstelærer.

JENS PETER STÆHR, Overlærer, R. af D., er født den 28. Marts 1868 i Skød Sogn som Son af Husmand Søren Stæhr og Hustru Petrea, født Jensen. Gift 1896 med Ane Mette Vium. Dimitteret 1888 fra Johnstrup Seminarium, Lærer ved Vejgaard Skolevæsen siden 1889 og Overlærer ved samme siden 1. August 1918. I Bestyrelsen for I/S Vejgaard Vandværk.

JENS PETER CHRISTENSEN, Overlærer, er født den 3 Oktober 1885 i Svendborg som Søn af Skomagermester Chresten Jakob Christensen og Hustru Kirstine, født Mamsen. Gift 1914 med Pouline Krestine Rechnagel. Præliminæreksamen 1902, dimitteret fra Skaarup Seminarium 1906, taget en Del private Kursus, Lærer ved den nuværende Statsskole i Svendborg fra 1906—13, ved Rudkøbing kommunale Skolevæsen 1913—27, Overlærer ved Vejgaard Østre Skole siden 1. Juni 1927. Byraadsmedlem i Rudkøbing fra 1921—27, Forstander for Handelsskolen, i Bestyrelsen for Danmarks Realskoleforening 1921—27, Statens Censor ved Real- og Mellemskoler.

Nørre Tranders Kommuneskole er opført i 1872 og er en 2-klasset Skole. — I 1913 byggedes der en Forskole, ved hvilken der virker en Lærerinde. Børneantallet er 1933 ca. 100.

JENS PLOUGMAND, Førstelærer, R af D, er født den 28. December 1866 som Søn af Urmaager Anders Christian Plougmand og Hustru Johanne, født Tølbøl. Gift 1890 med Bartholine Kærgaard. Dimitteret 1886 fra Ranum Seminarium, Vikariatet fra 1886—88, Enelærer i Hellum fra 1888—96, Enelærer ved Nørre Tranders Kommuneskole fra 1893 og siden 1913 Førstelærer ved samme. — Revisor i Landbosparekassen gennem 30 Aar, Regnskabsfører for Øster Sundby og senere for Nørre Tranders Brugsforening.

Rørdal Skole er opført i Aarene 1905—06. Det er en 6-klasset Skole med Lærerbolig, og i Tagetagen findes Gymnastiksal. Ved Skolen virker en Førstelærer og en Andenlærer samt 2 Lærerinder. Børneantallet er ca. 190. Førstelærer er Th. Thomsen og Andenlærer er Ejner Andersen og Lærerinderne er Frk. Elisabeth Søndergaard og Margrethe Lehm.

THOMAS THOMSEN, Førstelærer, er født den 27. April 1869 i Boddum Sogn i Thisted Amt som Søn af Gaardejer Jens Christian Thomsen og Hustru Maren, født Larsen Hove. Gift 1898 med Kirstine Pedersen. Dimitteret 1897 fra Jellinge Seminarium, Vikariatet fra 1897—99, Lærer ved Lyngsø Skole 1899—04, ansat som Førstelærer ved Rørdal Skole siden 1. September 1904.

EJNER MICHAEL SØNDERGAARD ANDERSEN, Lærer, er født den 4. Marts 1899 i Budolfi Landsogn som Søn af Førstelærer Johannes Andersen og Hustru Ane Mette, født Nielsen. Dimitteret 1924 fra Gedved Seminarium, Vikariatet 1924—26, ansat som Andenlærer ved Rørdal Skole siden 1926

ELISABETH MARGRETHE SØNDERGAARD, Lærerinde, er født den 6. November 1886 i Bejstrup i Hjørring Amt som Datter af Gaardejer Clemmen Søndergaard og Hustru Ane Marie, født Nielsen. Dimitteret 1915 fra Silkeborg Seminarium, Vikariat i Esbjerg, ansat som Lærerinde ved Rørdal Skole siden 1917.

Øster Sundby Skolevæsen omfatter Vestre og Østre Skole. Vestre Skole er opført i 1894 som 2-klasset, men udvidet med Østre Skole, der holdt een Klasse. I 1927 udvidedes Skolerne til 5-klasset. Børneantallet er ca. 130.

E. M. SØNDERGAARD,
Lærerinde.

C. A. STAVAD,
Førstelærer.

H. J. CHRISTIANSEN,
Lærer.

CHRESTEN ANDERSEN STAVAD, Førstelærer, er født den 17. Marts 1899 i Hjermitzlev som Søn af Landmand Niels Stavad og Hustru Maren, født Andersen. Gift 1921 med Kristine Hornbæk Krarup. Dimitteret 1924 fra Gedved Seminarium, Lærer ved Hjørring Kommunes Skolevæsen 1924—25, ved Høring 1925—26, ansat som Andenlærer ved Øster Sundby Skole siden 1926, udnævnt til Førstelærer 1933. Formand for Nørre Tranders Sygekasse, Forretningsfører for Nørre Sundby Brugsforening.

HENRY JOHANNES CHRISTIANSEN, Lærer, er født den 29. Marts 1907 i Hasseris som Søn af Formand Johan Christiansen og Hustru Marie, født Jensen. Dimitteret 1929 fra Skaarup Seminarium, Vikariat ved Nørre Tranders Skolevæsen 1929—33, ansat som Andenlærer ved Øster Sundby Skole siden 1. April 1933.

Øster Uttrup Skole er opført i 1883 og afløste den gamle Skole. I 1913 blev Skolen delt og der opførtes en ny Bygning, der kaldes Øster Uttrup nye Skole. — Børneantallet er ca. 80.

PETER INGVARD SVANE, Førstelærer, er født den 8. Januar i Underup ved Horsens som Søn af Købmand Jens Christian Svane og Hustru Ingeborg Rasmine, født Nielsen. Gift 1918 med Thora Andrea Christensen. Dimitteret 1914 fra Ribe Seminarium, Vikariat fra 1914—18, Lærer ved Røding kommunale Skole, ansat som Førstelærer ved Øster Uttrup Skole siden 1923, Eksamen i Sløjd, Aarskursus 1926—27. Formand og Regnskabsfører for Øster Uttrup Brugsforening, Medlem af Menighedsraadet, Bibliotekar og Formand for Øster Uttrup Bibliotek.

AGNES CHRISTENSEN, Lærerinde, er født den 10. December 1885 i Jerslev som Datter af Møller og Gaardejer Niels Peter Christian Christensen og Hustru Johanne Marie, født Kragh. Dimitteret 1912 fra Hjørring Seminarium, Vikariat fra 1912—13, ansat som Lærerinde ved Øster Uttrup ny Skole.

Frydendal Skole er opført i 1920 som 2-klasset Skole. Begyndelsen til Skolen var en privat Skole, der blev oprettet 1912, og som var installeret hos en Gaardejer, der hed Ejner Thomsen. Her undervistes 17 Børn af en Privatlærerinde. Frydendal Skole har nu ca. 100 Børn.

PETER ANDREAS KJÆR, Førstelærer, er født den 3. November 1881 i Skibsted-Lyngby Kommune som Søn af Landpost Niels Christian Kjær og Hustru Kirsten Marie, født Andreassen. Gift med Anna Eleonora Danstrup. Dimitteret 1903 fra Jellinge Seminarium, Vikariat fra 1903—06, Andenlærer ved Sorring kommunale Skole 1906—07, ved Holstebro Skolevæsen 1907—09, ved Aalborg Skolevæsen 1909—19, ansat som Førstelærer ved Frydendal Skole siden 1919. Leder af Aalborg Aftenskole i en Aarrække, Medlem af Hovedbestyrelsen for De danske Købstæders Aftenskoleforbund i en Periode.

Vejgaard Folkebibliotek er en selvejende Institution. I 1907 tog nuværende Overlærer Stæhr, Skotøjhandler Emil Winther samt afdøde Bogbinder Herskind m. fl. Initiativet til Grundlæggelsen af Biblioteket. Dette startedes i et af Skolens Klasseværelser. Indtil Aaret 1927 havde Biblioteket til Huse i Vejgaard Vestre Skole, men da en Udvidelse var uundgaaelig, efterhaanden som Biblioteket voksede, tog den daværende Formand, Kommunelærer B. Kristensen, Sagen op, og i November 1927 indviedes den ny Biblioteksbygning. Bibliotekets Opførelse har kostet ca. 30,000 Kr. Inventar og Montering 4000 Kr. Kommunen har skænket Grunden og man har faaet et Laan i Aalborg Bys og Omegns Sparekasse paa 29,000 Kr., for hvilket Beløb Nørre Tranders Sogneraad har kautioneret. Restsummen er ydet af Befolkningen. Biblioteket er indrettet som et eetrumms Bibliotek med Inventar og Møbler i lyse Farver. I Aaret 1919—20 var Udlaanet 7624. Regnskabet balancerede med 1141,17 Kr

Vejgaard Folkebibliotek.

I Aaret 1931—32 var Udlaanet 28,262 og Regnskabet balancerede med 10,995,56 Kr. Bibliotekets Bibliotekar er Viceskoleinspektør J. E. Jensen, der har fungeret som saadan siden 1920. Bibliotekets nuværende Formand er Kommunalærer V. Sæderup, Vejgaard.

JENS EJNAR JENSEN, Bibliotekar, Viceskoleinspektør, er født i Jellinge som Søn af Købmand H. Jensen og Husfru B. Kirstine, født Nielsen. Gift 1920 med Inge Daugaard Peters. Dimitteret 1916 fra Jellinge Seminarium, ansat som Kommunalærer ved Vejgaard Kommuneskole 1919, udnævnt til Bibliotekar 1920.

Nørre Tranders Bibliotek blev oprettet 1906 ved frivillige Gaver: 30 Bøger og 33 Kr. kontant. Biblioteket har til Huse i Nørre Tranders Skole, og Lærer Jens Plougmand har siden Starten været Bibliotekar. Udlaanet er gratis og Biblioteket opretholdes ved Tilskud fra Stat og Kommune og enkelte private. Biblioteket er delt i en Afdeling for Børn, der ejer 212 Bind, og en Afdeling for Voksne, der ejer 647 Bind. Udlaanene andrager ca. 1500 Bind aarligt. Sidste Aar var der 107 Laanere, hvoraf 66 Børn.

J. E. JENSEN,
Bibliotekar.

Øster Uttrup Folke- og Børnebibliotek. Biblioteket i Øster Uttrup er begyndt som en Skoleforening, der omfattede Byerne Øster Uttrup, Nørre Tranders og Øster Sundby i Nørre Tranders Kommune. Initiativet til Foreningens Oprettelse udgik fra

daværende Lærer i Øster Uttrup K. Sunesen og ved et Møde i Øster Uttrup Skole den 27. November 1907 vedtoges Foreningens Love og Vedtægter og valgtes den første Bestyrelse, som kom til at bestaa af følgende: Lærer K. Th. Sunesen, Øster Uttrup, Formand, Gaardejer Kresten L. Sloth, Øster Uttrup, Kasserer, Murer L. P. Jørgensen, Nørre Tranders, Ungkarl L. Nielsen, Øster Uttrup, Boelsmand Chresten Andreasen, Øster Uttrup, m. fl. Af denne første Bestyrelse sidder Gaardejer Kresten Sloth endnu i den nuværende Bestyrelse som Kasserer og som Bibliotekets betydeligste Drivkraft, og kunde saaledes holde 25 Aars Jubilæum sammen med Biblioteket.

Læseforeningens Formaal angaves i Vedtægternes Paragraf 1 saaledes: „Foreningens Formaal er at skaffe Medlemmerne god, sund og billig Læsning. Bøger med kristendomsfjendlig Tendens maa ikke anskaffes.“ Fem Aar efter Foreningens Start var Bogsamlingen paa 200 Bind. I 1916 valgtes Lærer Anton Jensen, Øster Uttrup til Formand i Stedet for afdøde Lærer Sunesen. Af hans Beretning for 1921 fremgaar, at Bogsamlingen da var paa 350 Bind og havde haft et Udlaan af 550 Bind for det forløbne Aar. De efterfølgende Lærere har som Regel været baade Formand og Bibliotekar for Foreningen.

Den nuværende Formand og Bibliotekar er Lærer Svane, Øster Uttrup, som ved Bibliotekets 25 Aars Jubilæum den 27. November 1932 kunde oplyse, at Bogsamlingen var naaet over det første Tusind Bind, nemlig 561 Bind Skønlitteratur, 81 Bind oplysende Litteratur og ca. 400 Bind Børnebøger. Der havde i det foregaaende Regnskabsaar været 76 Laanere, som havde laant 2689 Bind. Bibliotekets Budget var i dets første Regnskabsaar paa 79,03 Kr., og i Regnskabsaaet 1931 – 32 paa 413,66 Kr.

Lærer Svane har især arbejdet paa at skabe en god og fyldig Børnebogsamling som en selvstændig Afdeling af Biblioteket. Fra 1924 gik Biblioteket over til gratis Udlaan til alle i Distriktet, og dette omfatter nu saa godt som kun Øster Uttrup Skole-distrikt, idet der efterhaanden er blevet oprettet Biblioteker ogsaa i de øvrige Byer i Kommunen.

Vejgaard Alderdomshjem.

Elektricitetsanlægget i Nørre Tranders blev anlagt i 1918—19, og da det blev til i en „Dyrtid“, blev Anlægssummen ogsaa stor. Til at begynde med havde man kun tænkt sig, at Anlægget skulde være for Vejgaard alene, men det varede ikke længe, før der forelaa Tilslutning fra saa at sige hele den udstrakte Kommune. Det var oprindeligt et Jævnstrømsanlæg — paa daværende Tidspunkt Danmarks største i sin Art. Hovedledningen havde den anselige Længde af ca. 40 km og til Ledningerne medgik ca. 50,000 kg Kobber. Der udførtes ca. 1150 Husinstallationer og ca. 50 Motorer blev tilsluttet Anlægget. Ialt begyndte man med ca. 800 Maalere. Nu en halv Snes Aar senere er Maalerantallet næsten fire Gange saa stort. Anlægssummen for hele Anlægget blev 807,000 Kr. I 1924, da omkring 1750 Maalere var tilsluttet Anlægget, foretoges en Udvidelse, idet der opførtes en Ensretterstation paa Nørre Trandersvej. Udvidelsen kostede ca. 80,000 Kr.

I 1929 foretoges der en større Udvidelse og Modernisering, hvorved Forsyningsomraadet for Jævnstrøm indskrænkedes til at omfatte Vejgaard alene, medens den

Elektricitetsanlægget

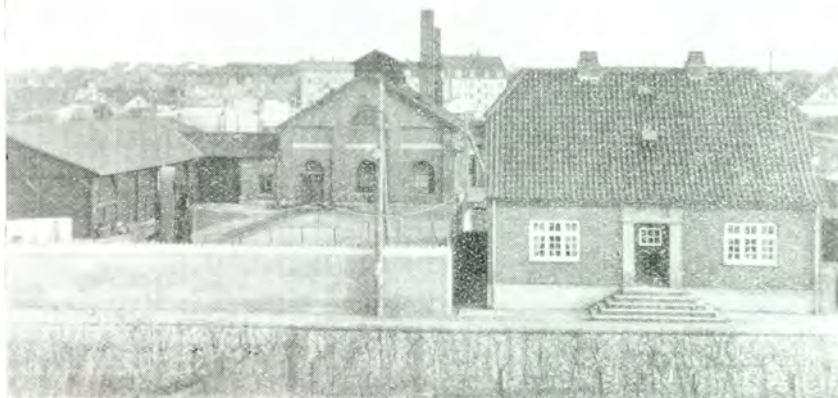

N. K. SØRENSEN,
Bestyrer.

øvrige Del af Kommunen forsynedes med Vexelstrøm. I Tværgade opførtes en ny Ensretterstation, der senere er bygget saa stor, at Maskinanlægget kan udvides med 400 HK, før al Plads er taget i Brug. Denne Udvidelse af Værket kostede omkring 200,000 Kr., men var i høj Grad tiltrængt. Siden Udvidelsen er Strømforbruget steget betydeligt, nemlig fra 236,750 kwt. i 1929 til ca. 432,000 kwt. i 1932, og Forbruget er i stadig Stigen. Prisen paa Strøm er 30 Øre pr. kwt.

NIELS K. SØRENSEN, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 7. September 1891 i Nørre Tranders som Søn af Gaardejer Carl Sørensen og Hustru. Gift 1918 med Maren Pedersen. Ansat som Elektricitetsværksbestyrer ved Nørre Tranders Elektricitetsanlæg siden 1920.

Vejgaard Gasværk. I Aarene 1904—05 rejstes Spørgsmaalet om Anlæggelse af et Gasværk i Vejgaard, og Mændene var Rentier Herskind, Købmand Schockert og Tømrermester Plougmann. Disse Mænd arbejdede saa for Sagen i nogle Aar og det lykkedes dem tilsidst at faa Koncession paa forskellige Betingelser, der dog ikke nærmere kan præciseres. De nævnte Koncessionshavere udnyttede dog ikke selv Koncessionen, men solgte den for ca. 5000 Kr. til Hr. Mathias Andersen, Esbjerg, og Overingeniør Ortved ved Skandinavisk Gasværkskompagni, og disse anlagde saa Værket 1907—08. Anlægssummen androg omkring ved 137,000 Kr. og den tilvebragtes af de nævnte, men desforuden blev senere baade Jul. Pintsch, Berlin, Ifö, Bromölla, og Skandinavisk Gasværkskompagni interesseret i Værket, indtil sluttelig Overingeniør Ortved og de nævnte Firmaer trak sig tilbage og Mathias Andersen, Esbjerg, blev Eneejer af Værket. I 1913 solgtes Værket saa til Kommunen, der indsaa, at det var et rentabelt Foretagende med gode Fremtidsmuligheder. Værket projekteredes og anlagdes af Skandinavisk Gasværkskompagni. Ovnene var Halvgeneratorer, System Pintsch-Hermansen, og bestod af 1 Stk. 2er og 1 Stk. 3er Ovne med 3 Meters Retorter af største Tværsnit. — Værkets Kapacitet var ca. 600 m³ pr. Døgn og Beboernes Antal var ca. 2000. I 1913 solgte, som omtalt Værkets Ejer, Math. Andersen, Anlægget til Nørre Tranders Kommune for 161,000 Kr. Efter at Kommunen havde købt Værket blev Udviklingen saa stærk, at man maatte begynde paa at udvide Værket. — Først ombyggedes en 3er Ovn til 4er og Gulvet i Retorthuset

Vejgaard Gasværk.

hævedes. Dernæst byggedes 1 Stk. 6er Ovn i en tom Hvælving. Der anskaffedes Gasmaskine og et nyt Koksknuseanlæg (i 1917) m. m. samt en ny Bolig for Bestyreren. Hovedledningsnettet udvidedes i disse Aar ogsaa betydeligt paa Grund af nye Gadeanlæg, og der anskaffedes nye Maalere. Forbrugerantallet der ved Kommunens Overtagelse var 560, steg til henimod 1000, og Værkets Værdi var i 1925 305,000 Kr. I de senere Aar har Værket gennemgaaet flere Forandringer og Fornyelser. Værkets Bestyrer er W. Clausen.

WILLIAM CLAUSEN, Gasværksbestyrer, er født den 5. Februar 1883 som Søn af Jørgen Clausen og Hustru Maren Christine, født Andersen. Gift 1904 med Dorthea Christensen. Ansat som Bestyrer ved Vejgaard Gasværk siden 1915. Revisor ved Vejgaard Brugsforening.

Vejgaard Vandværk. Den 18. September 1893 afholdtes det første Møde om Anlæggelsen af et Vandværk, og i Sommeren 1894 stod Vandværket færdig. Før Vandværket blev startet var der kun aabne Brønde og Vandet var ikke altid godt, og da Byen var i stadig Udvikling og Cementfabrikken var begyndt og Byggeriet rigtig tog fat, samlede en Kreds af Byens Borgere og nedsatte et Udvalg bestaaende af følgende: Smed Hansen Havbro, Lunde Kristensen, Jørgen Hansen og Gartner Winther. Udvalget akkorderede med Mortensen & Galster om at oprette et Vandværk for en Sum af 10,000 Kr., og det bestod af en Vindmotor med en Pumpebrønd samt en Vandbeholder, som rummede 1800 Tdr. Det var Begyndelsen og paa det er det nuværende Vandværk rejst. Og det viser sig, at disse Mænd ikke var uden Fremsyn, da de efter en langvarig Strid med Mortensen & Galster fik dannet et Interessentselskab.

Det gik saa i nogle Aar, men det kneb til Tider med at skaffe Vand. Man blev da enige om at anskaffe en Petroleumsmotor med 2 Pumper, og det hjalp noget, men da Byen voksede saa hurtigt som den gjorde, var det alligevel for lidt. I 1907 blev der saa købt Grund i Grusgraven af Vognmand Lundbye, hvor der saa blev gravet en Brønd, opført et Maskinhus og opstillet en 20 HK. Dieselmotor med Centrifugalpumpe, som kunde oppumpe godt 400 Tdr. Vand i Timen, det kostede ialt 18,000 Kr. 1912 blev der anskaffet en 25 HK. Tuxham Motor samt en Pumpe og en Brønd.

I 1926 blev Værket udvidet med en ny Bekolder, som rummede 5000 Tdr., og en ny Maskine fra Frichs i Aarhus paa 40/50 HK. samt en Pumpe som kunde oppumpe 800 Tdr. i Timen. Dette Anlæg kostede 33,000 Kr. Vandforbruget var nu oppe paa 1,903,000 Tdr. I 1931 blev der opstillet en 50/60 HK. Dieselmotor fra Møller & Jochumsen, Horsens, og Bygningen blev helt ombygget, tillige blev der gravet en ny Skakt og en ny Pumpe blev opstillet, saa Værket har nu 3 Motorer med til sammen 150 HK.

Vandværkets nuværende Formand er Cigarhandler J. A. Jensen, der afløste afd. Christian Henriksen, der indtil den 30. Marts 1933 baade var Maskinmester og Formand for Vandværket.

JENS ANDREAS JENSEN, Cigarhandler, er født den 13. April 1883 i Aaby Sogn som Søn af Husmand Niels Jensen og Hustru Johanne, født Christensen. Gift 1905 med Thora Frederikke Laurson Kjær. Formand for I/S Vejgaard Vandværk siden den 30. Marts 1933, Formand for Sundhedskommissionen, tidligere i Bestyrelsen for Sygekassen „Phønix“.

EMIL WINTHER, Garver- og Skotøjs-Læderhandler, er født den 11. Maj 1872 i Hals som Søn af Garver Simon Peter Winther og Hustru Kristine, født Thomsen. Gift 1918 med Asta Møll. Medstifter af og Kasserer for I/S Vejgaard Vandværk, Medstifter af og i Bestyrelsen for Vejgaard Folke-

CHR. HENRIKSEN,
fhv. Formand.

J. A. JENSEN,
Formand.

E. WINTHER,
Kasserer.

CHR. de KLØCKER,
Apoteker.

bibliotek, i Bestyrelsen for Vejgaard Grundejerforening, i Bestyrelsen for Vejgaard Handels- og Haandværkerforening og for Borgerforeningen.

Interiør fra Vejgaard Apotek.

Vejgaard Apotek. Ved kgl. Resolution af 22. Februar 1922 blev det bestemt, at der skulde oprettes Apotek i Vejgaard, og den 23. April 1922 fik daværende cand. pharm. H. Chr. Ancher de Kløcker paa Storhedinge Apotek Bevilling til at oprette og drive Apoteket. — Efter Tegning af Arkitekt L. Gudum, København, blev Apoteket bygget med Lægebolig paa 1. Sal paa Hjørnet af Hadsundvej og Møllevej.

Vejgaard Apoteks Officin bliver anset for at være et af de smukkeste i Danmark, det er heller ikke nogen Tilfældighed at det er blevet saa smukt, thi der er lagt et ualmindeligt stort Arbejde i Lokalets Udsmykning. Væggene er prydet med Kalkmalerier fremstillet efter Motiv fra en gammel Kirke og tegnet op i naturlig Størrelse af Arkitekt Gudum. Det smukke Bjælkeloft bæres af to store farverigt udskaarne Søjler, om Recepturen og Defektoren er der hertil forarbejdet Smedejern. Trappen op til Materialkanterne flankeres af to smukt udskaarne Hoveder (den sure og den søde Medicin). Lysekronerne er meget ejendommelige og søgt afstemt efter Lokallet o. s. v. Vejgaard er vokset stærkt i de 10 Aar Apoteket har været aabnet, men der er ingen Fare for Pladsmangel, da saavel Apotekeren som Arkitekten har været fremsynet nok til at se, at Vejgaard var i stærk Udvikling. Apoteket ejes af Apoteker Chr. de Kløcker.

HANS CHRISTIAN ANCHER de KLØCKER, Apoteker, er født den 3. Juni 1870 i København. Præliminæreksamen fra Efterslægtens Skole, Discipel paa Østerbros Apotek i København, Medhjælpereksamen 1892, vikarierede i Nykøbing F. og Assens, Kandidat 1894, paa Sct. Pouls Apotek i København indtil 1908, vikarierede derefter paa Koldby Apotek i Jylland 1½ Aar, Svendborg, Storehedinge, Nykøbing F., Slagelse, Horsens og Løkken, fast ansat i Storehedinge 1911—22, Apoteker i Vejgaard siden 1922.

Sygekassen „Phønix“ i Vejgaard er stiftet den 4. April 1899 af 75 Fabriksarbejdere fra Portland Cementfabrik. Anledningen til Oprettelsen af Sygekassen var, at den daværende Sygekasse paa Fabrikken ikke ydede Medlemmerne Hjælp under Strejker og Louckouter, og Medlemmerne havde ingen Indflydelse paa Kassens Ledelse. Sygekassens første Bestyrelse var Cementarbejder S. Sørensen, Formand, Niels Madsen, Niels Jensen, N. P. Pedersen og P. C. Pedersen. Sygekassen blev statsanerkendt den 1. Maj 1899. Første Aars Regnskab udviste en Indtægt paa Kr. 1611,78 og en Udgift paa 1562,45. Kassebeholdning Kr. 49,33. Søren Sørensen var Formand i 3 Aar, Lars Skaarup ½ Aar, Tømrermester Hans Larsen 1½ Aar, Bødker Jacob Dahl i 7½ Aar, Politibetjent Th. Andersen i 8 Aar, Snedkermester J. Chr. Jensen i 12 Aar. Han afstøstes i 1932 af J. Christiansen, som er den nuv. Formand.

Det nuværende Medlemsantal er 4202 og Regnskabet balancerer med Kr. 305,756,56. Den nuværende Bestyrelse er følgende: Janus Christiansen, Formand, Søren Mølholt, J. C. Jensen, J. Holm, Chr. Jacobsen, Niels Thorsen, Anton Jensen, Søren Mascussen, Jens Thranholm, August Sørensen og Søren Andersen. Kontorpersonalet bestaar af følgende: Andreas Hansen, Forretningsfører, Kontorassistent I. Mariager og Inkassator G. Chr. Nielsen.

JANUS CHRISTIANSEN, Gasværksarbejder, er født den 14. Juni 1880 som Søn af Kjær Christiansen og Hustru Kirstine, født Jensen. Gift 1904 med Marie Sirand. I Bestyrelsen for Sygekassen „Phønix“ i Vejgaard siden 1920, Formand for samme siden 1932.

ANDREAS HANSEN, Forretningsfører, er født den 5. November 1873. Gift 1897 med Johanne Martine Peistrup. Forretningsfører for Sygekassen „Phønix“ i Vejgaard siden 1901.

J. CHRISTIANSEN,
Formand.

A. HANSEN,
Forretningsfører.

E. ANDERSEN,
Distriktsjordemoder.

G. NIELSEN,
Bestyrer.

GEORG NIELSEN, Bestyrer, er født den 11. Marts 1878 i Halund pr. Brønderslev som Søn af Skovfoged Søren Chr. Nielsen og Hustru Johanne Marie, født Jensen. Gift 1901 med Maren Kirstine Sørensen. Bestyrer ved Vejgaard Alderdomshjem.

Medlemmer af Nørre Tranders-Vejgaard Sogneraad er: Lærer R. Kristensen, Formand, Søren Andersen, Kommunalærer C. C. Krogsgaard, Smedemester J. C. Jensen, Gementarbejder A. Nielsen, Gaardejer A. Bælum, Jens Thranholm, Fabriksarbejder N. P. Thorsen, Handeltgartner C. Christensen, Maskinarbejder M. C. Højer og Maskinsnedker N. Sørensen.

SØNDER TRANDERS SOGN omgives af Nørre Tranders, Romdrup og Nøvling Sogne samt Hornum Herred.

I Sønder Tranders Sogn findes Byerne: Sønder Tranders med Kirke, Skole og Forskole, Brugsforening og Andelsmejeri, Gug med Skole, Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

Sønder Tranders Sogn har Tingsted i Aalborg og hører under Aalborg Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nørre Sundby Skattekreds, Fleskum Herreds Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 424. Lægd.

Sønder Tranders Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest samt Vaabenhus paa Taarnets Nordside og Sakristi paa Korets Nordside. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Norddøren er bevaret, Syddøren er omdannet i gotisk Tid, begge nu filmurede. Korbuen, af raa Kamp og Mursten, er ikke oprindelig. I den senere Middelalder indbyggedes Hvælvinger, ligesom det brede Taarn, med hvælvet Underrum, Sakristiet og vistnok ogsaa Vaabenhuset, begge overhvælvede, tilføjedes, alt af Munkesten. Ret anselig Altertavle fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede, med et Maleri fra det 18. Aarhundrede, Korsfæstelsen, i Midten Alterbordspanel med malede Felter, Knæfaldsskranke med udsavede Balustre fra det 18. Aarhundrede. Prædikestol fra ca. 1600. Romansk Granitfont med udhugne Menneskehoveder paa Kummen.

Skolevæsenet i Sønder Tranders Kommune bestaar af Sønder Tranders Kommuneskole med Forskole og Gug Skole.

Sønder Tranders Kommuneskole er oprettet i 1846 som en 2-klaset Skole med omkring 40 Børn. Skolens første Lærer var Jens Magnussen. I 1913 blev Skolen udvidet til en 3-klaset Skole.

Gug Skole er bygget 1904, da den afløste den gamle Skolebygning. Skolen er 2-klaset med ca. 46 Børn.

J. CHR. SØRENSEN,
Førstelærer.

JENS CHRISTIAN SØRENSEN, Førstelærer, er født den 26. November 1899 i Rye Sogn som Søn af Skomagermester Marius Sørensen og Hustru, født Svendsen. Gift 1927 med Magda Huus Christensen. Dmitteret 1921 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Sønder Tranders Kommuneskole siden 1930. Revisor i Sønder Tranders Brugsforening.

CHRISTIAN HEINRICH THETER, Lærer, er født den 23. April 1899 i Nykøbing F. som Søn af Bagermester Carl Theter og Hustru Rigmor, født Seehusen. Gift 1924 med Helga Henriksen. Dmitteret 1922 fra Tønder Seminarium. Vikariatet til 1924. Lærer ved Vester-Hjermeslev Skole. Ansat som Enelærer ved Gug Skole siden 1930. Formand og Bibliotekar for Sønder Tranders Folkehogsamling, Leder af Gug om Omegns Sangforening.

Medlemmer af Sønder Tranders Sogneraad er: Gaardejer J. Winther, Formand, Gaardejer S. Flau, Gaardejer N. Jensen, Gaardejer P. J. Jensen og Husmand M. Kr. Jensen.

FERSLEV-DAL-VOLDSTED KOMMUNE bestaar af Ferslev, Dal og Voldsted Sogne. Ferslev Sogn omgives af Dal, Voldsted, Gunderup og Nøvling Sogne samt Hornum Herred.

Dal Sogn omgives af Ferslev og Nøvling Sogne samt Hornum Herred.

Voldsted Sogn omgives af Ferslev og Gunderup Sogne samt Hellum Herred og Hornum Herred.

I Ferslev Sogn findes Byerne: Ferslev med Kirke, Præstegaard, Skole, Ferslev Pastorats Spare- og Laanekasse, Brugsforening, Vandværk og Andelsmejeri, Nøtten, Mjels med Skole samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Dal Sogn findes Byerne: Dal med Kirke og Skole, Povlstrup samt en Samling af Gaarde og Huse.

Voldsted Kirke, Vaabehuset.

I Voldsted Sogn findes Byen Voldsted med Kirke, Skole, Brugsforening, Vandværk samt en Samling af Gaarde og Huse.

Ferslev Sogn har Tingsted i Aalborg og hører under Aalborg Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skattekreds, Fleskum Herreds Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 382. Lægd.

Dal Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 381. Lægd.

Voldsted Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 383. Lægd.

Ferslev Kirke bestaar af Skib og Kor samt Taarn mod Vest. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa en Skraakantsokkel. Nord- og Syddøren, den ene med rundbuet, den anden med flad, profileret Overligger, er bevarede, men til-murede, ligesom nogle rundbuede Vinduer ses. Korbuen, med profilerede Kragbaand, er den oprindelige. Murens Ydersider er senere omsatte. I den senere Middelalder fik Skibet Hvælvinger, og Taarnet, af Granit og Munkesten, tilføjedes, fra Underrummet fører en Spidsbue ind til Skibet. Kirken er sidst bleven restaureret 1892. Ny Altertavle fra 1899 af A. Dorph, den gamle Altertavle er nu i Vaabehuset. Prædike-stol fra det 17. Aarhundrede. Romansk Granitfont med riflede Ornamente. Paa Kor-væggen er fundet Kalkmalerier fra 1. Halvdel af det 16. Aarhundrede. En middelalderlig Dørring med tilhørende Beslag af Form som et Løvehoved opbevares nu i Nationalmuseet.

Dal Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granit paa Sokkel med Skraakant, men alle oprindelige Enkeltheder, undtagen Syddøren, der nu er Indgang, og et blændet, rundbuet Vindue i Korgavlen, er forsvundne. Ved en 1886 foretagen gennemgribende Restauration blev blandt andet Taarnets Overdel, af gule Munkesten, ommuret, Kirken fik nye, rundbuede Vinduer, og Vaabehuset, af Mursten, tilføjedes. Skibet har nyt Bjælkeloft, Koret Krydshvælving, Taarnrummet, med en Rundbue ind til Skibet, Bjælkeloft. Ny Altertavle med Maleri af A. Dorph, smukt udstyret, ny Prædikestol af

Egetræ. Romansk Granitfont paa et firkantet Fodstykke. Kalk fra 1631. Et Relikviegemme fra Alteret og et Jernstel til Alterlys er nu i Nationalmuseet.

Voldsted Kirke bestaar af Skib og Kor, der er fra romansk Tid af Granit paa Sokkel med Skraakant, og nyt Vaabenhushus mod Syd. Murene er for største Delen omsatte, kun et rundbuet Vindue ses paa Korets Sydside. Syd- og Norddøren ses indvendig. Skibet har Bræddeloft, Koret Krydshvælvning. Granitalterbord. Tarvelig Altertavle fra 1. Halvdel af det 17. Aarhundrede med et Midtbillede. Lille Prædikestol med gotisk Snitværk fra Reformationstiden. Romansk Granitfont med firkantet Fodstykke. Paa Vaabenhushusets Ydermur, dels omkring Døren, dels paa Hjørnerne er indmurede 8 fra en Portal hidrørende romanske Granitsten med figurlige Fremstillinger.

Skolevæsenet i Ferslev, Dal og Voldsted Kommune bestaar af følgende Skoler: Ferslev Skole, Mjels Skole, Dal Skole og Voldsted Skole.

M. E. BJØRN,
Lærer.

M. E. BJØRN, Lærer, er født den 24. Februar 1905. Dimitteret 1928 fra Nørre Nissum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Ferslev Skole siden 1933.

K. L. KARLSMOSE,
Lærer.

KNUD LAURIDS KARLSMOSE, Lærer, er født den 2. April 1906, som Søn af Husmand Jens Christian Karlsmose og Hustru Inger Marie, født Jensen. Dimitteret 1927 fra Nørre Nissum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Dal Skole siden 1933. Kirkesanger ved Dal Kirke.

Ferslev Brugsforening er oprettet 1903. Medlemsantallet er ca. 200. Formand er M. Nicolajsen. Foreningens Uddeler er C. Poulsen, der har været der siden 1923.

Voldsted Brugsforening er oprettet 1911. Medlemsantallet er ca. 150. Formand er J. Uhrenholdt. Foreningens Uddeler er N. Jensen, der har været der siden 1931.

O. CHR. JENSEN,
Sognefoged.

S. R. PETERSEN,
Sognefoged.

C. POULSEN,
Uddeler.

N. JENSEN,
Uddeler.

OTTO CHR. JENSEN, Sognefoged, er født den 29. December 1883 som Søn af Gaardejer Anders Karl Jensen og Hustru Dorthea, født Sørensen. Gift 1912 med Else Kirstine Petersen. Sognefoged i Ferslev Sogn siden 1929.

SØREN RYTTER PETERSEN, Sognefoged, er født den 14. Januar 1866 i Ferslev Sogn som Søn af Landmand Peter Andersen Rytter og Hustru Kristine, født Ibsen. Gift 1899 med Johanne P. Nielsen, Mejeribestyrer i Ferslev 1892—1908. Sognefoged i Dal siden 1913. I Bestyrelsen for Ferslev Pastorats Sparekasse.

Medlemmer af Ferslev-Dal-Voldsted Sogneraad er: Husmand M. Nicolajsen, Formand, Gaardejer A. Støvring, Gaardejer F. Frederiksen, Gaardejer J. Uhrenholdt, Gaardejer A. Andersen, Gaardejer P. Nielsen, Husmand N. Nicolajsen, Gaardejer L. Mortensen og Gaardejer P. J. Jensen.

GUNDERUP-NØVLING KOMMUNE bestaar af Gunderup og Nøvling Sogne. Gunderup Sogn omgives af Nøvling, Ferslev og Voldsted Sogne, Helligum Herred, Gudum, Lille Vorde og Romdrup Sogne.

Nøvling Sogn omgives af Gunderup, Ferslev og Dal Sogne, Hornum Herred samt Romdrup og Sønder Tranders Sogne.

I Gunderup Sogn findes Byerne: Gunderup med Skole, Vandværk, Vaarst med Skole, Privatskole, Mellemskole, Baptistkapel, Afholdshotel, Brugsforening, Vandværk, Andelsmejeri og Jernbanestation, Fjellerad med Skole, Afholdshotel, Brugsforening, Andelsmejeri, Vandværk og Elektricitetsværk, Haals med Skole, Ooppelstrup med Vandværk og Fattiggaard, Lundby med Vandværk, Skovstrup med Skole, Gunderup-Nøvling Pastorats Sparekasse og Andelsmejeri, Tordrup, Flamsted med Skole, Flamsted Mark samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Nøvling Sogn findes Byerne: Nøvling med Kirke, Skole, Brugsforening, Vandværk, Sæderup, Visse med Skole og Vandværk, Gistrup med Skole, Baptisthøjskole, Brugsforening, Kro og Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

Gunderup Sogn har Tingsted i Aalborg og hører under Aalborg Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægerekreds, Nibe Skattekreds, Fleskum Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 431. (a og b) Lægd.

Nøvling Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 2. Folketingskreds og 5. Udskrivningskreds' 432. Lægd.

Gunderup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest, Kapel mod Syd, Vaabenhus mod Nord og Sakristi ved Korets Nordside. Skib og Kor er fra romansk Tid af tilhugne Granitkvadre. Norddøren er bevaret, ligeledes to oprindelige Nordvinduer og en Dør paa Korets Sydside. Sydmuren er helt omsat, paa en af Kvadrene er indhugget en Haand med en Nøgle. I den senere Middelalder har Kirken faaet Hvælvinger, og samtidig er tilføjet Korsarmen — af Munkesten og med to høje Hvælvinger —, der har to Spids-

Visse Skole.

Ooppelstrup Fattiggård.

buer ind til Kirken, og det 22,6 m høje Taarn af Granit og Munkesten og med hvælvet Rum, der har Spidsbue ind til Skibet. Vistnok samtidig er Vaabehuset og Sakristiet, begge af Munkesten, opførte. I Sydkapellet er fundet Kalkmalerier fra ca. 1500. Stor Altertavle i Indfatning fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede, i Midten et Maleri, Kopi efter Carl Cloch, den

ældre Altertavle er ophængt i den sydlige Korsarm. Resterne af en Fløjaltertavle fra den ældre Renæssancetid findes nu i Nationalmuseet. Sølvkalk, skænket 1632 til Nøvling Kirke af Poul Christensen. Prædikestol fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. I Pillen mellem de to Buer ind til Sydkapellet findes en nu tilmuret Prædikestolsopgang. Romansk Granitfont med to Par Dyr med sammenslyngede Haler og Menneskehoved. I Kirkens Vestende findes et Orgel. I Skibet et lille Krucifiks fra det 16. Aarhundrede.

Nøvling Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest, Sakristi og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Skibet er muligvis forlænget mod Vest allerede i den ældre Middelalder. Den oprindelige Norddør er nu Indgang, Syddøren spores. Korbuen, med profilerede Kragbaand, er bevaret. Murene er omsatte. I den senere Middelalder fik Kirken Hvælvinger, og Taarnet, hvis Underrum har haft eller skulde have haft Hvælving, og Sakristiet tilføjedes. Vaabehuset er nyt. Moderne Altertavle. Prædikestol fra det 17. Aarhundrede. Romansk Granitfont med to Par Løvefigurer.

ANKER MATHIAS NIELSEN BLIDDAL, Sognepræst, er født den 11. September i Snejbjerg pr. Herning som Søn af Gaardejer Niels Bliddal og Hustru Kristine, født Jepsen. Gift 1930 med E. Geismar, Datter af Professor, Dr. theol. Edw. Geismar. Student 1924, cand. theol. 1930, kaldet til Sognepræst for Gunderup-Nøvling Menigheder siden 1930.

Skolevæsenet i Gunderup-Nøvling Kommune bestaar af følgende Skoler: Gunderup Skole, opført 1836 af Grevskabet Lindenberg, Vaarst Skole, opført 1915, er en Afløser af den gamle Skolebygning, der var oprettet i det 19. Aarhundrede, Fjellerad Skole, opført 1891, Haals Skole, opført 1858, Skovstrup Skole, der er ombygget 1901, Flamsted Skole, opført 1905, Nøvling Skole, opført 1910 efter at den gamle Skole var brændt, Visse Skole, der er ombygget 1901, Gistrup Skole, der er opført 1901 som Afløser for en ældre Skolebygning.

MARINUS STEFANSEN, Enelærer, er født den 15. Maj 1882 som Søn af Landmand Jørgen Stefansen og Hustru Kirsten, født Christensen. Gift 1915 med Nora Kristine Rasmussen. Dimitteret 1912 fra Ranum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Gunderup Skole siden 1922. Organist ved Gunderup Kirke. Medlem af Menighedsraadet.

M. JUUL JENSEN,
Lærer.

M. PETERSEN,
Lærerinde.

K. K. LARSEN,
Lærer.

P. C. J. WINTHER,
Bestyrer.

HÅKON THORVALD SVENDSEN, Førstelærer, er født den 12. Juni 1879 i Vraa som Søn af Håkon Svendsen og Hustru Johanne, født Christensen. Gift 1910 med Sigrud K. Nielsen. Dimitteret 1908 fra Gedved Seminarium, Lærer ved Rostgaard Skole 1912, Hæsum Skole 1915, ansat som Førstelærer ved Vaarst Skole siden 1915. Formand for Gunderup-Nøvling Folkebibliotek, Kasserer for Transformatoranlægget.

MARTIN JUUL JENSEN, Enelærer, er født den 21. Maj 1904 som Søn af Gaardejer Marinus Jensen og Hustru Marie, født Qvist. Gift 1929 med A. Margrethe Winther. Dimitteret 1925 fra Rantum Seminarium. Lærer ved Romdrup-Klarup Skole 1932. Ansat som Enelærer ved Fjellerad Skole siden 1932.

HENRIK MØLLER, Enelærer, er født den 20. April 1887 som Søn af Gartner Thomas H. Møller og Hustru Karoline, født Jepsen. Gift 1930 med Inger Johanne Agnete Gaardhøje Elken. Dimitteret 1915 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Enelærer ved Haals Skole siden 1917. I Hovedbestyrelsen for Danmarks stud. Ungdoms-Afholdsforbund, Formand for Silkeborg Seminariums Afholdsforening, i Bestyrelsen for Fjellerad Afholdsforening, i Bestyrelsen for Aalborg Afholdskreds, i Bestyrelsen for Historisk Samfund, Aalborg Amt, Redaktør af Historisk Samfunds Aarboeg „Fra Himmerland og Kjær Herred“ og deri skrevet enkelte Artikler, Næstformand og Sekretær i Gunderup-Nøvling Sygekasse, Kirkesanger ved Gunderup Kirke fra 1925 og ved Gerding Kirke fra 1930.

MARIE PETERSEN, Lærerinde, er født den 22. Maj 1870 som Datter af Gaardejer Chresten Kærgaard og Hustru Kathrine, født Nielsen. Gift 1922 med Gaardejer Carl Petersen. Uddannet fra Hoven Kvindeskole samt fra forskellige Kursus, Lærerinde forskellige Steder, ansat som Lærerinde ved Flamsted Skole siden 1911.

PEDER KRISTIAN JENSEN, Førstelærer, er født den 21. Januar 1891 som Søn af Gaardejer Ole Jensen og Hustru Dorteia Marie, født Sørensen. Gift 1917 med Agnes Mathilde Eriksen. Dimitteret 1912 fra Jellinge Seminarium, forskellige Vikariater, ansat som Førstelærer ved Nøvling Skole siden 1922. Formand for Menighedsraadet gennem en halv Snes Aar, i Bestyrelsen for Gunderup-Nøvling Folkebibliotek, Formand for Nøvling Brugsforening gennem 8 Aar.

KARL KRISTIAN LARSEN, Enelærer, er født den 6. Juli 1901 som Søn af Gaardejer Anton Larsen og Hustru Laura, født Kjær. Gift 1930 med Gudrun Rasmussen. Dimitteret 1924 fra Vordingborg Seminarium, forskellige Vikariater indtil 1928, Andenlærer ved Ørsø Skole 1928-32, ansat som Enelærer ved Visse Skole siden 1932. I Bestyrelsen for Gunderup-Nøvling Sygekasse, i Bestyrelsen for Ørsø Transformatorforening, Kasserer i Spareforeningen, Kasserer for Skolesparekassen.

PETER THORVALD PETERSEN, Enelærer, er født den 3. April 1882 i Bryrup Sogn som Søn af Landmand Frederik Petersen og Hustru Bodil Marie, født Jørgensen. Gift 1916 med Magdalene Jensen. Dimitteret 1914 fra Gedved Seminarium, ansat som Enelærer ved Gistrup Skole siden 1921. I Bestyrelsen og Revisor for Gistrup Brugsforening.

Gunderup-Nøvling Folkebibliotek er oprettet i November 1923 af Beboerne i Vaarst paa Initiativ af Førstelærer Svendsen. Det udvidedes i 1924 til Gunderup Sogn og senere hele Kommunen. Man begyndte med en frivillig Gave af Beboerne

paa 50 Kr., desuden blev der skænket en Boggave paa 100 Bind. I 1932 optoges samtlige Børnebogsamlinger, og samme Aar var Antallet af Børne- og Folkebogsamlingen steget til 2337 Bind. Biblioteket modtager saavel Statstilskud som Kommune-tilskud. Formand for Biblioteket er H. Th. Svendsen.

Oppelstrup Fattiggaard er opført 1874 som Fattiggaard for Gunderup-Nøvling Kommune. Gaarden drives samtidig som Avlsgaard. Fattiggaarden kan rumme 26 a 28 Beboere. Bestyrer er P. Winther.

PAUL CHRISTIAN JACOBSEN WINTHER, Bestyrer, er født den 21. Oktober 1890 i Sdr. Kongerslev som Søn af Husmand Søren Winther og Hustru Margrethe, født Poulsen. Gift 1918 med Kristine Nielsen. Uddannet som Landmand. Ansat som Bestyrer af Oppelstrup Fattiggaard siden 1921.

J. P. FUNDRUP,
Dyrlæge.

JOHANNES PEDERSEN FUNDRUP, Dyrlæge, er født den 10. Maj 1894 i Randers som Søn af Gaardejer Rasmus Pedersen Fundrup og Hustru Anna, født Christensen. Gift 1924 med Ellen Thomsen. Dyrlægeeksamen 1920, Dyrlæge i Lem 1920—24, Vildbjerg 1924—29, kommunal Kødkontrolør ved Gunderup-Nøvling Kommune og privat Praksis.

A. V. HJELM.
Distriktsjordemoder.

HANS STRANDBERG BINDSLEV, Læge, er født den 6. Februar 1888 paa Frederiksberg som Søn af Skoleinspektør Bindslev og Hustru Louise, født Tauber. Gift 1920 med Ellen Lundholm. Student 1905, cand. med. Januar 1912, praktiserende Læge i Fjellerød siden 1914. Næstformand i Aalborg Amis Lægeforening.

ANNA VALBORG HJELM, Distriktsjordemoder, er født den 23. Februar 1885 som Datter af Slagter Christoffer Hjelm og Hustru Christiane Johanne P., født Sørensen. Jordemodereksamen 1913, praktiserende Jordemoder i Majbølle, Horbelev, Sørslev Sogne (Lolland-Falster), Distriktsjordemoder i Gunderup-Nøvling Kommune siden 1926.

Medlemmer af Gunderup-Nøvling Sogneraad er: Rentier A. Thorn, Formand, Boelsmand M. P. Pedersen, Gaardejer Kr. Jensen, Gaardejer M. S. Nielsen, Proprietær J. Schmidt, Gaardejer J. Nielsen, Arbejder M. Vammen, Gaardejer B. Kr. Pedersen, Husmand A. Pedersen, Gaardejer A. Villadsen og Gaardejer G. Godiksen.

ROMDRUP-KLARUP KOMMUNE består af Romdrup og Klarup Sogne.

Romdrup Sogn omgives af Klarup, Store- og Lillevorde, Gunderup, Nøvling, Nørre- og Sønder Tranders Sogne samt Limfjorden.

Klarup Sogn omgives af Romdrup og Storevorde Sogne samt Limfjorden.

I Romdrup Sogn findes Byerne: Romdrup med Kirke, Præstegaard, Skole, Andelsmejeri, Klarup Stationsby med Spare- og Laanekasse samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Klarup Sogn findes Byen Klarup med Kirke, Mejeri og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Klarupgaard.

Romdrup Sogn har Tingsted i Aalborg og hører under Aalborg Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægerekreds, Nørre Sundby Skattekreds, Fleskum Herreds Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 428. Lægd.

Klarup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 429. Lægd.

Romdrup Kirke bestaar af Skib og Kor fra romansk Tid af Granitkvadre med Bjælkeloft og nyt Vaabehus mod Nord. I Koret ses to oprindelige rundbuede Vinduer, over det ene en Overligger med Dobbeltkors og en Menneskefigur, den oprindelige Norddør benyttes, over den tilmurede Syddør en flad Overligger med et Kors i en Cirkel, en Lilje og en Fugl. Korbuen, med profileret Kragbaand, er bevaret. — Mod Vest har der tidligere staaet et Taarn, der har haft Bue ind til Skibet gennem den efter Nedrivningen genopbyggede Vestgavl. Kirken er sidst restaureret 1893. Granitalterbord. Trefløjet Altertavle fra den ældre Renæssancelid med nyere Maleri. Prædikestol fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Romansk Granitfont med udhugne Bægerblade om Kummen.

Klarup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Et oprindelig Vindue og den firkantede Norddør ses. Murene er i den nyere Tid blevne forhøjede. I den senere Middelalder er Kirken bleven overhvalvet og Taarnet, af Granit og Mursten, og Vaabehuset, af samme Materiale, med Bjælkeloft og spidsbuede Blindinger i Gavlen, tilføjedes. Granitalterbord. Altertavle, vistnok delvis fra Renæssanceliden, men senere omdannet, med et Maleri fra 1898. Prædikestol, med Malerier, fra det 18. Aarhundrede. Romansk Granitfont.

Skolevæsenet i Romdrup-Klarup Kommune bestaar af een Skole, nemlig Romdrup Skole, der er opført 1908 og udvidet med en Forskole.

FRANS VILHELM RASMUSSEN, Førstelærer, er født den 19. November 1888 i Rynkeby som Søn af Lærer Hans Rasmussen og Hustru. Gift 1918 med Petra Johanne Mortensen. Dimitteret 1910 fra Den danske Realskoles Seminarium. Vikariat 1910—15, ansat som Førstelærer ved Romdrup-Klarup Kommuneskole siden 1915. Formand for Romdrup-Klarup Brugsforening.

NIELS JØRGEN JENSEN BANG, Lærer, er født den 31. December 1906 i Hals som Søn af Skomagermester Niels Bang og Hustru Amanda, født Walbom. Dimitteret 1927 fra Gedved Seminarium, Vikariat 1927—32, ansat som Andenlærer ved Romdrup-Klarup Kommuneskole siden 1932.

Medlemmer af Romdrup-Klarup Sogneraad er: Gaardejer M. Vogensen, Formand, Gaardejer M. Flou, Gaardejer P. Bastholm, Kæremager C. P. Larsen, Husmand Kr. L. Larsen, Mejeriejer M. Kristensen og Husmand H. Pedersen.

STORVORDE SOGN omgives af Sejlflod, Lillevorde, Romdrup og Klarup Sogne samt Limfjorden.

I Storvorde Sogn findes Byen Storvorde med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening, Afholdshotel, Vandværk, Jernbanestation, Storvorde Østerenge (Huse) med Skole og Vandværk samt en Samling af Gaarde og Huse.

Storvorde Sogn har Tingsted i Aalborg og hører under Aalborg Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skattekreds, Amtets 3. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 430. Lægd.

Storvorde Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Kirken med dens Tilbygninger, der er samtidige, er opført i den senere Middelalder i gotisk Stil af gule Mursten samt enkelte Steder af utilhugne Kampesten.

Nogle Granitkvadre i Korets nederste Skifter tyder dog paa, at der tidligere har staaet en romansk Granitkirke. Den fladbuede Norddør benyttes endnu. Korbuen er spids. Skibet har Bjælkeloft, Koret en oprindelig Stjernehvælving. Taarnets hvælvede Undertrum har Spidsbue ind til Skibet, Vaabehuset Bjælkeloft. Trefløjet Altertavle fra den ældre Renæssancetid med Overdel fra det 18. Aarhundrede og moderne Midtbillede. Den ældre Altertavle, Kristus i Getsemane, er ophængt i Skibet. Romansk Granitfont med udhugne Bægerblade omkring Kummen. Prædikestol fra 1612. I Skibet, hvis Vægge er beklædt med højt Panelværk, et Krucifiks fra det 15. Aarhundrede med to ældre Sidefigurer, endvidere to Madonnafigurer fra henholdsvis Begyndelsen af det 15. og Begyndelsen af det 16. Aarhundrede, Maria og Johannes.

NIKALAI JENS ALBERT NIKALAISEN, Sognepræst, er født den 23. August 1867 i Holsted som Søn af Husmand Hans Nikalaisen og Hustru Poulina, født Rasmussen. Gift 1897 med Karen Svendsen. Student 1886 fra Herlufsholm, cand. theol. 1893, Højskole- og Seminarielærer i Norre Nissum, kaldet til Sognepræst for Storvorde og Sejlflod.

Skolevæsenet i Storvorde Sogn bestaar af følgende Skoler: Storvorde Skole opført 1896 og udvidet i 1900, Østerenge Skole, opført 1892 og afløste en ældre Skolebygning.

M. C. MOURITSEN,
Førstelærer.

MOURITS CHRISTIAN MOURITSEN, Førstelærer, er født den 13. August 1886 som Søn af Gaardejer Niels Mouritsen og Hustru Ane Marie, født Christensen. Gift 1910 med Anne M. Nielsen. Dimitteret 1908 fra Ranum Seminarium, ansat som Førstelærer ved Storvorde Skole siden 1918. Medlem af Menighedsraadet, Revisor i Romdrup-Klarup-Storvorde Sygekasse.

MARTIN MADSEN ANDERSEN, Lærer, er født den 31. Marts 1887 i Skarrild Sogn som Søn af Husmand Mads Jørgen Andersen og Hustru Maren K., født Jensen. Gift 1923 med O. Frederiksen. Dimitteret 1916 fra Nexø Seminarium, Højskolelærer ved Rønde Højskole og Norre Nissum Højskole, ansat som Enelærer ved Østerenge Skole siden 1921.

Medlemmer af Storevorde Sogneraad er: Husejer L. Mark, Formand, Gaardejer K. Jørgensen, Parcelist J. C. Christensen, Parcelist C. Jensen og Hotelejer J. C. Sørensen.

SEJLFLOD SOGN omgives af Storvorde, Lillevorde og Gudum Sogne, Enklaver af Lillevorde og Storvorde Sogne samt Limfjorden.

I Sejlflod Sogn findes Byen Sejlflod med Kirke, Skole, Brugsforening, Afholdshotel, Andelsmejeri, Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

Sejlflod Sogn har Tingsted i Aalborg og hører under Aalborg Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Læggekreds, Nibe Skattekreds, Fleskum Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 427. Lægd.

Sejlflod Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Et Par oprindelige Vinduer og den fladt overdækkede Norddør er bevarede. Korbuen er spids. Skibet har Bjælkeloft, Koret er overhvælvet. Taarnet og Vaabehuset, af Granit og Munkesten, er opført i gotisk Tid eller tidlig Renæssancetid. En Del af Taarnrummet anvendes som Materialhus. Muret Granitalterbord. Udskaaen

Altertavle fra sengotisk Tid, i Midfeltet Gud Fader med Maria Magdalene og Sct. Anna, paa Sidefløjene Johannes Døber, Sct. Barbara o. fl. Romansk Granitfont med to Par Løvefigurer. Prædikestol fra det 17. Aarhundrede. I Skibets Vestende et Pulpitur med Orgel.

Skolevæsenet i Sejlflod Sogn bestaar af Sejlflod Skole, der er oprettet 1907. Oprindeligt var der to Skoler i Sognet, men den ene er nu inddraget som Bolig for en Lærer.

VIGGO HAGBARD AGATHON SANNE HØJER-PETERSEN, Førstelærer, er født den 17. Oktober 1885 i Sejlflod som Søn af Lærer Bertel Petersen og Hustru Hansine, født Højer. Gift 1915 med Johanne Elisabeth Karlborg Andersen. Dimitteret 1906 fra Ranum Seminarium, ansat som Førstelærer ved Sejlflod Skole siden 1915. Bibliotekar og Formand for Sejlflod Folkebogsamling.

HØJER-PETERSEN,
Førstelærer.

Medlemmer af Sejlflod Sogneraad er: Gaardejer C. Nørgaard, Formand, Gaardejer F. J. Sørensen, Boelsmand L. Kjeldsen, Gaardejer J. N. Nielsen og Gaardejer J. Olsen.

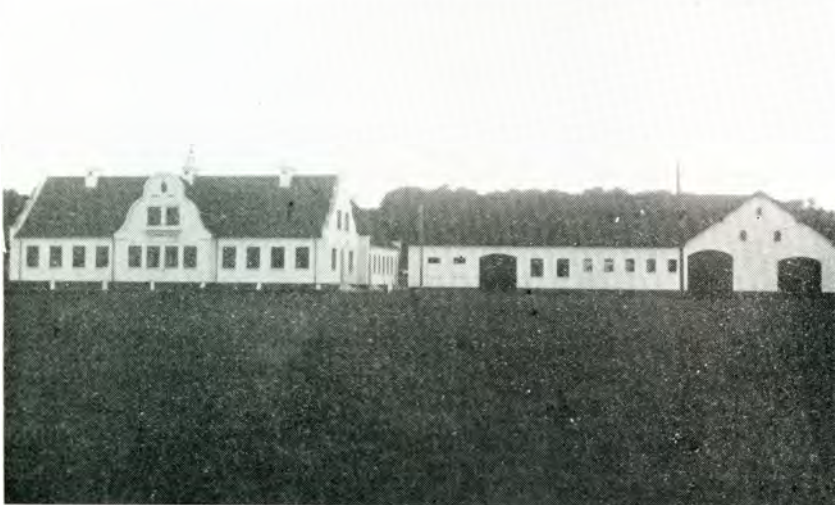
GUDUM-LILLEVORDE KOMMUNE bestaar af Gudum og Lillevorde Sogne. Gudum Sogn omgives af Lillevorde og Gunderup Sogne, Hellum Herred, Mou Sogn, Enklaver af Store- og Lillevorde Sogn samt Sejlflod Sogn.

Lillevorde Sogn omgives af Gudum, Sejlflod, Storevorde, Romdrup og Gunderup Sogne.

I Gudum Sogn findes Byerne: Gudum med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening, Gudumlund med Skole, Andelsmejeri, Gudumholm Stationsby med Filialkirke, Skole, Realskole, Forskole og Fattiggaard, Gudum og Lillevorde Sognes Spare- og Laanekasse, Apotek, Brugsforening, Hotel, Mejeri, Jernbanestation og en Samling af Gaarde og Huse.

I Lillevorde Sogn findes Byen Lillevorde med Kirke, Skole samt en Samling af Gaarde og Huse.

Gudum Sogn har Tingsted i Aalborg og hører under Aalborg Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets sønderfjordske Lægekreds, Nibe Skattekreds, Flestum Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 425. Lægd.

Gudumholm Asylgaard.

Lillevorde Sogn

har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 426. Lægd.

Gudum Kirke bestaar af Skib og Kor med Apsis, Taarn mod Vest og Sakristi mod Nord. Skib og Kor med Apsis er fra romansk Tid af Granit paa Sokkel med Skraakant, Apsis har profileret Sokkel. I Apsis et oprindelig Vindue, Spør af lignende paa Skibets Sydмур og af Norddøren. I den senere Middelalder har Kirken faaet Hvælvinger, ligesom Taarnet, af Granit og Mursten, Sakristiet, af Mursten og med Hvælving, tilføjedes. Det hvælvede Taarnrum, med Spidsbue ind til Skibet, tjener som Vaabenhus. Kirken er sidst restaureret 1883 og 1897. Altertavlen har et Maleri: Gravlæggelsen. Prædikestolen fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Romansk Granitfont. Den østlige Hvælving i Skibet er helt dækket af Kalkmalerier fra Midten af det 16. Aarhundrede.

Filialkirken i Gudumholm er opført 1909 efter Tegning af Arkitekt W. Olsen, København, og har kostet ca. 20,000 Kr.

Lillevorde Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabenhus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af hugne Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. To oprindelige Vinduer samt den fladt overdækkede Norddør er bevarede. Skib og Kor er i den senere Middelalder blevet overhvælvede. Vaabenhuset er opført i Renæssance-tiden. Kirken har mod Vest haft et Taarn, der nu er nedbrudt. Muret Alterbord af Granit. Altertavlen har et Maleri. Romansk Granitfont. Prædikestol i Renæssancestil. I Skibet et Krucifiks med Sidefigurer.

Gudumlund er en gammel Hovedgaard, kaldet Guthumlund efter en lille Skov ved Gaarden. Hovedbygningen, vistnok fra Tiden ca. 1800, er en kalket Længe med to Sidefløje i 1 Stokværk, til Dels af Bindingsværk. 1743 bestod Borggaarden af tre gamle Huse, og 1769 siges Borggaarden ligeledes at bestaa af tre i Etages Huse af gammelt Bindingsværk. I Haven ligger et lille, cirkelrundt, nu fredlyst Voldsted, omgivet af Grave. Paa Banken er der ved Gravning truffet Murværk. Ifølge Danske Atlas har her staaet et lille Taarn.

Skolevæsenet i Gudum-Lillevorde Kommune bestaar af følgende Skoler: Gudum Skole, Gudumlund Skole, Gudumholm Skole, opført 1806 og udvidet med en Forskole, Lillevorde Skole.

J. C. JENSEN,
Lærer.

J. M. V. KROGH,
Lærer.

JOH. BAISGAARD,
Bestyrer.

JENS CARL JENSEN, Lærer, er født den 5. Febr. 1874 i Egaa som Son af Landmand J. Nielsen og Hustru Mette, født Sørensdatter. Gift 1915 med Else Madsen. Dimitteret 1894 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Enelærer ved Gudumlund Skole siden 1909.

JENS PETER FOGED, Førstelærer, er født den 5. Marts 1892. Gift 1919 med Alma M. M. Jo-

hansen. Dimitteret 1914 fra Ribe Seminarium, forskellige Kursus, ansat som Førstelærer ved Gudumholm Skole siden 1921. Formand og Kasserer for Gudumholm Brugsforening.

JEPPE MORTENSEN V. KROGH, Lærer er født den 14. Februar 1897 som Søn af Lars Krogh og Hustru Karoline, født Christensen. Gift 1920 med Karla Jensen. Dimitteret 1918 fra Odense Seminarium, ansat som Enelærer ved Lillevorde Skole siden 1925.

JOHAN BAISGAARD, Bestyrer, er født den 7. Oktober 1896 i Mou som Søn af Landmand Chretien Baisgaard og Hustru Cecilie, født Villadsen. Gift 1920 med Sigrid Sørensen. Lært Landvæsenet, Bestyrer af Mou Alderdomshjem 1924–31, ansat som Bestyrer ved Gudumholm Asylgaard siden 1. Maj 1932.

Gudumholm Apotek. Den 31. Januar 1885 ansøgte en Række Sogneraad om Oprettelse af et Apotek ved Gudumlund Fabrik eller i sammes Nærhed. Efter forskellige Forhandlinger blev Ansøgningen imidlertid afslæet den 29. Aug. samme Aar. Den 6. Aug. 1893 ansøgte „Farm. Medhjælperforening“ om Oprettelse af 42 nye Apoteker, og blandt

Gudumholm Apotek.

disse sidste om et ved Gudumholm, og i 1898 ansøgtes igen om de Apoteker, der endnu ikke var oprettet. Efter flere Forhandlinger kom der endelig et Lyspunkt i Sagen ved at der kom Jernbanestation i Gudumholm, og ved kgl. Resolution af 9. Marts 1899 oprettedes Apoteket paa et nærmere approberet Sted ved Jernbanestationen, og den første Bevilling udstedtes til cand. pharm. R. C. N. Friderichsen. Apoteket aabnedes den 24. April 1900. Den nuværende Apoteksbygning er opført 1909. I Stuen findes Officin, Vagt, Materialkammer og Privat-Lejlighed, bestaaende af 3 Værelser og Køkken. Paa 1. Sal 6 Værelser, Badeværelse og Æskekammer. Den nuværende Ejer er Kristiane Otilie Søb-Pedersen.

P. E. CHRISTENSEN,
Dyrlæge.

R. L. E. JENSENIUS,
Læge.

M. H. F. HASLUND,
Distriktsjordemoder.

POUL EMANUEL CHRISTENSEN, Dyrslæge, er født den 4. Januar 1902 som Søn af Gaardejer Christian Christensen og Hustru Magdalene, født Jensen. Dyrslægeeksamen 1926, Vikar i Grenaa, Hillerød og Bellinge paa Fyn fra 1926—29, praktiserende Dyrslæge i Gudumholm siden 1. November 1929. Dyrslæge ved den kommunale Kødkontrol for Gudum-Lillevorde Kommune.

RUDOLPH LUDVIG EMANUEL JENSENIUS, Læge, er født den 30. September 1869 i Thostrup som Søn af Sognepræst Frederik Ludvig Jensenius og Hustru E. Kirstine, født Unmack. Gift 1896 med Thyra Petersen. Student 1888, cand. med. 1895, Vikar-Turnuskandidat ved Frederiksberg Hospital 1895, praktiserende Læge i Østermarie paa Bornholm 1896, praktiserende Læge i Gudumholm siden Januar 1900. Sogneraadmedlem 1917—21, Formand for Aalborg Amts Lægeforening 1927—31, Formand for Sundhedskommissionen.

MARY HORN FRITZE HASLUND, Distriktsjordemoder, er født den 20. Januar 1885 i Mariager som Datter af Snedkermester Niels Haslund og Hustru Marie, født Jensen. Sygeplejerske paa Rigshospitalet, Sygeplejerskeeksamen 1915, Jordemodereksamen September 1915, praktiserende Jordemoder i Ellidshøj fra 1915—20, Distriktsjordemoder i Børsted fra 1920—23, Distriktsjordemoder i Gudumholm siden 1923.

Medlemmer af Gudum-Lillevorde Sogneraad er: Gaardejer J. Vinther, Formand, Gaardejer Chr. A. Blach, Husejer Chr. Hedegaard, Gaardejer N. Nørgaard, Skomagermester P. N. Nørgaard, Husejer Chr. Andreasen og Husejer Chr. J. Jensen.

MOU SOGN omgives af Gudum og Storevorde Sogne, Østerenge, Limfjorden Kattegat, Hindsted Herred og Hellum Herred.

I Mou Sogn findes Byerne: Mou med Kirke, Præstegaard, Skole, Mou Sogns Spare- og Laanekasse, Brugsforening, Afholdshotel, Andelsmejeri, ved Mou er 1908 af Aalborg Havn anlagt en Anløbsbro for mindre Skibe, Egense med Skole, Fattiggaard med Alderdomshjem samt paa Pynnten mellem Kattegat og Limfjorden Egense Ledefyr, Egensekloster Skov Ledefyr og Frydenstrand Ledefyr og Færgested med Overfart til Hals, Dokkedal med Skole, Mou Kær med Skole, en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaardene: Vildmosegaard, Høstemark og Egensekloster.

Mou Sogn har Tingsted i Aalborg og hører under Aalborg Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skatte-kreds, Fleskum Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 433. Lægd.

Mou Kirke bestaar af Skib og Kor med Korsarm mod Nord, med spidst Tag mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Korsarmen, med fladt Bjælkeloft, er opført i nyere Tid, den øvrige Kirke i gotisk Tid, men delvis ombygget, alt af røde Munkesten. Norddøren er bevaret. Kirken er overhælvvet. Taarnrummet har Spidsbue ind til Skibet. Tre-fløjet Altertavle fra den ældre Renæssancetid med nyere Malerier. Alterbordets ud-skaarne Paneler er skænkede 1665 af Mads Rasmussen. Romansk Granitfont. Præ-dikestol fra ca. 1600. I Skibet et sentgotisk Krucifiks.

Lille Vildmose omfatter et Areal paa 55 km² og er opstaaet paa gammel Hav-bund. Den er ligesom Store Vildmose en Højmose. I Mosen laa tidligere fire større Søer: Tofsesø, Birkesø, Lillesø og Møllesø, disse er blevet afvandede og opdyrkede. 1759 skænkede Kongen til A. G. Moltke, der da var Ejer af Lindborg, sin Part i Vildmosen, med 20 Aars Skattefrihed. Moltke tog straks fat paa Mosens Kultivering, og da de 4 ovennævnte Søer var udtørrede, fik Lindborgs daværende Ejer Greve H. C. Schimmelfmann 1767 kgl. Bevilling paa at oprette Hovedgaarden Vildmosegaard

paa deres Grund med 30 Tdr. Hrtk. Denne Gaard lagdes ind under Grevskabet Lindenborg.

Skolevæsenet i Mou Sogn bestaar af følgende Skoler: Mou Skole, der er opført 1914 (den gamle Skolebygning, der er opført 1847, er nu Lærerbolig) Egense Skole, opført 1930 og afiøste den gamle Skolebygning, der var opført i 1843, Mou Kær Skole, opført i 1903.

N. D. K. ANDERSEN,
Førstelærercr.

NIELS DITLEV KARL ANDERSEN, Førstelærer, er født den 10. Juli 1897 i Gunderup Sogn som Søn af Lærer Morten Andersen og Hustru, født Ditlevsen. Gift 1922 med E. Marie Pedersen. Dimitteret 1918 fra Ranum Seminarium, Vikariater fra 1918—20, ansat som Lærer ved Mou Skole 1920 og siden 1932 ansat ved samme som Førstelærer. Formand for Mou Afholdsforening, Formand for Fleskum Herreds Lærerkreds.

JENS KRISTIAN JENSEN FRANK, Andenlærer, er født den 25. Juli 1905 som Søn af Centralbestyrer Anton Frank og Hustru Cecilie, født Pedersen. Dimitteret 1930 fra Haderslev Seminarium, ansat som Andenlærer ved Mou Skole siden 1932.

P. LADEFOGED,
Lærerinde.

PETRA LADEFOGED, Lærerinde, er født den 20. Januar 1879 i Lindholm som Datter af Husmand Andreas Johan Pedersen og Hustru Dorthea Marie, født Helskov. Gift 1912 med Gaardejer J. Ladefoged (død). Dimitteret 1904 fra Vejle Seminarium, ansat som Lærerinde ved Mou Skole siden 1907.

HELGE NIELS HARALD PEDERSEN, Lærer, er født den 5. December 1891 i Mou som Søn af pens. Lærer Niels Christian Pedersen og Hustru Ane, født Nielsen. Gift 1917 med Laura M. Mortensen. Dimitteret 1912 fra Ranum Seminarium, ansat som Enelærer ved Egense Skole siden 1917. Regnskabsfører for Mou Brugsforening.

NIELS CHRISTIAN LARSEN, Bestyrer, er født den 22. November 1904 som Søn af Husmand A. Larsen og Hustru Marie, født Hansen. Gift 1929 med Signe Baisgaard. Uddannet som Landmand, tidligere Forvalter paa Vildmosegaard, ansat som Bestyrer ved Mou Asylgaard siden 1931.

Medlemmer af Mou Sogneraad er: E. Christensen, Formand, Gaardejer J. Kræmer, Gaardejer J. Kristensen, Gaardejer J. Sand, Gaardejer M. Jensen, Gaardejer J. Nielsen, Husmand M. C. Christensen, Møller A. Sørensen og Forpagter P. J. Nielsen.

HELLUM HERRED

HELLUM HERRED, der er det mindste i Amtet, grænser mod Nord og Øst til Fleskum, mod Syd til Hindsted og mod Vest til Hornum Herred.

Herredets samlede Areal er 27,469 ha og Indbyggerantallet er ca. 11,000.

I Herredet findes følgende Sogne: Sønder Kongerslev-Nørre Kongerslev-Komdrup, Bælum-Solbjerg, Skibsted-Lyngby, Store Brøndum-Siem-Torup, Gerding-Blenstrup, Skørping og Fræer.

SØNDER KONGERSLEV-NØRRE KONGERSLEV-KOMDRUP KOMMUNE be-
staar af Sønder Kongerslev, Nørre Kongerslev og Komdrup Sogne.

Sønder Kongerslev Sogn omgives af Nørre Kongerslev, Komdrup, Skibsted og Bælum Sogne samt Fleskum Herred.

Nørre Kongerslev Sogn omgives af Sønder Kongerslev og Komdrup Sogne samt Fleskum Herred.

Komdrup Sogn omgives af Sønder Kongerslev, Nørre Kongerslev, Skibsted og Blenstrup Sogne samt Fleskum Herred.

I Sønder Kongerslev Sogn findes Byen Sønder Kongerslev med Kirke, Præste-
gaard, Skole, Privatskole, Brugsforening, Hotel, Andelsmejeri, Vandværk, Jernbane-
station og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Kongstedlund.

I Nørre Kongerslev Sogn findes Byen Nørre Kongerslev med Kirke, Skole, Al-
derdomshjem, Sønder Kongerslev Pastorats Spare- og Laanekasse, Brugsforening,
Elektricitetsværk, Vandværk, Fællesmejeri samt en Samling af Gaarde og Huse.

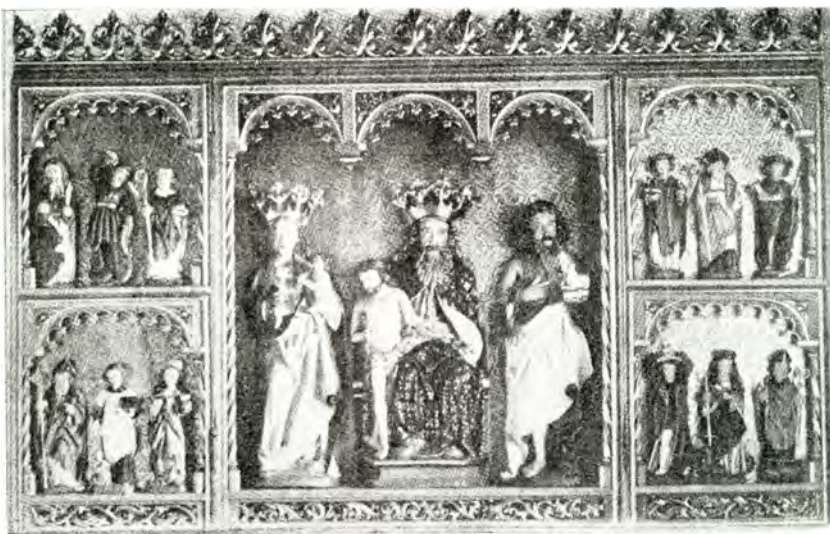
I Komdrup Sogn findes Byen Komdrup med Kirke, Skole, Brugsforening og en
Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Revsnæs.

Sønder Kongerslev Sogn har Tingsted i Terndrup og hører under Hellum-Hind-
sted Herreders Rejskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt,
Hellum-Hindsied Lægekreds, Hellum og Hindsted Herreders Skattekreds, Fleskum
Herreds Vurderingskreds, Amtets 3 Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskriv-
ningskreds' 402. Lægd.

Nørre Kongerslev Kommune har samme Tingsted og hører under de samme
Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 401. Lægd.

Komdrup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som
Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 400. Lægd.

Sønder Kongerslev Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaaben-
hus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre. Skibet paa Sok-
kel med Skraakant, Koret paa en profileret Sokkel. Skibet har senere faaet 3 spids-
buede Hvælvinger, Koret en Stjernehvælving. Det ottekantede i Renæssancetiden op-
førte Taarn med Pyramiderag er fornedet af Granitkvadre, foroven af Mursten. Ifølge

Altertavlen i Komdrup Kirke.

Danske Atlas skal det
tidligere have været
højere. — Det over-
hvælvende Taarnrum
har Rundbue ind til
Skibet. Vaabenhuset
er vistnok samtidigt
med Taarnet. — Kir-
kens Indre er resta-
ureret 1898. Alter-
tavle, der nu har et
nyt Maleri fra 1898,
er skænket 1597 af
Niels Juul til Kong-
stedlund og Fru Anne
Stygge, der samme
Aar ogsaa skænkede
den en meget smukt

udskaaren Prædikestol. Altertavlen blev i 1773 „renoveret“ paa Bekostning af Niels Jensen Thyboe. Prædikestolen istandsat i 1786. Granitfont. Under Skib, Kor og Taarn er Gravhvelving for Familierne Juul, Bloch, Brønnsdorff og Hvas med en stor Del Kister.

Nørre Kongerslev Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Norddøren og et Par oprindelige Vinduer er bevarede. Det i gotisk Tid opførte Taarn er forneden af Kvadre fra den nedbrudte Vestgavl, foroven af gule Munkesten. Det overhvelvede Taarnrum har en bred Spidsbue ind til Skibet. Koret er overhvelvet, Skibet har fladt Loft. Vaabenuset er samtidigt med Taarnet og af samme Materiale. Altertavle fra 1603, skænket af Chrf. Seefeld til Revsnæs, men med moderne Maleri. Romansk Granitfont. Prædikestolen fra omtrent samme Tid som Altertavlen. Under Koret en overhvelvet Begravelse for Seefeld'erne til Revsnæs, i Kirken er ophængt Kisteplader stammende herfra.

Komdrup Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabenus mod Nord. — Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant, Skibets Nordside og Korgavlen dog til Dels, af store, gule Mursten i Munkeskifte. Norddøren benyttes endnu, Syd-døren ses som Blinding, begge er fir-kantede. Nordsiden har aldrig haft Vinduer. Ved en Hovedreparation 1884 ombyggedes Skibets Sydside og til Dels Nordsiden og Vestgavlen, ligesom det gamle Vaabenus af Bindingsværk mod Nord erstattedes af et nyt af røde Mursten. Altertavlen er et trefløjet Alterskab fra Middelalderens Slutning, i Midten Gud Fader og Gud Søn, Maria med Barnet og Johannes Døberen, paa Fløjene 12 Helgener, vistnok Nødhjælpere. Romansk Granitfont. Prædikestol fra det 18. Aarhundrede.

Hovedgaarden Kongstedlunds oprindelige og rigtige Navn er Kongslevlund eller blot Lund, og den er bleven kaldt saaledes efter Kirkesognet Kongerslev og en paa dens Mark tidligere voksende, nu for længe siden ryddet Skov. — Skont Kongstedlund utvivlsomt er meget gammel, begynder dens Historie dog egentlig først ved Reformationen. Indtil denne skal Gaarden ifølge Arild Huitfeldt have tilhørt Viborg Bispestol. Hovedbygningen, der omgives af brede og dybe Grave, er nu trefløjet. Den anse-

Portal fra Kongstedlund

lige Vestfløj, to Stokværk høj over hvælvede Kældere, er en Renæssancebygning af Munkesten med Kvaderstenssokkel, Fladrundbuer over Vinduer og Murankere, der paa Nordgavlen danner Aarstallet 1592. De nu hvidkalkede Mure har oprindelig sikkert haft rigere Udsmykning, mod Vest er Spor af to karnapagtige Udbygninger, og der har været lavere Sidefløje og et Porthus mod Nord. Gaardens rigt udhugne Sandstensportal er opsat af Iver Krabbe 1640. Sydgavlen er repareret 1772. Hovedbygningen er indvendig restaureret af Jørgen Castenskiold. Fra Slutningen af det 18. Aarhundrede stammer den nuværende, lave Sydfløj, hvis Bindingsværk dog senere delvis er omsat med Grundmur. Gaarden ejes nu af Hofjægermest J. Castenskiold.

JØRGEN CASTENSKIOLD, Hofjægermester, Sk. af D., S. N. 2^l, er født den 30. November 1895 i København som Søn af Kammerherre, Ritmester Anton Castenskiold og Hustru, Sophie, født Steensen-Leth. Gift 1922 med Dagmar, født Hendes kongelige Højhed Prinsesse Dagmar. Student 1922, Løjtnant ved Livgarden, Ejer af Kongstedlund.

Hovedgaarden Revnæs, som er beliggende i Komdrup Sogn, nævnes allerede 1337. Hovedbygningen bestaar af en i 1791 opført Bygning af Grundmur i 1 Stokværk med 2 Sidefløje, en ældre Bygning af Bindingsværk, delvis i 2 Stokværk, og en af Grundmur, opført 1899.

Skolevæsenet i Sønder Kongerslev-Nørre Kongerslev-Komdrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Sønder Kongerslev Skole, opført 1905, Sønder Kongerslev Privatskole, Nørre Kongerslev Skole, opført 1870, og Komdrup Skole, der er ombygget i 1910.

CHR. L. HØHOLT,
Førstelærer.

CHRISTIAN LARSEN HØHOLT, Førstelærer, er født den 28. Januar 1895 i Jerslev som Søn af Træhandler Peter Høholt og Hustru Inger Kirstine, født Jensen. Gift 1919 med Valborg Petersen. Dimitteret 1916 fra Hjørring Seminarium, enkelte Kursus, Lærer i Vraa fra 1918—26, ansat som Førstelærer ved Sønder Kongerslev Skole siden 1927. Bibliotekar ved Kongerslev-Komdrup Folkehogsamling. Forstander for Teknisk Skole.

A. M. LAUSTSEN,
Lærerinde

ANE MARGRETHE LAUSTSEN, Lærerinde, er født den 19. August 1874 som Datter af Gaardejer Laust Nielsen og Hustru Ane, født Andersen. Dimitteret 1898 fra Silkeborg Seminarium, ansat som Lærerinde ved S. Kongerslev Skole siden 1906.

POUL BREDTOTE, Førstelærer, er født den 17. Februar 1900 som Søn af Peder Chr. Nielsen og Hustru Mette Marie, født Dideriksen. Dimitteret 1925 fra Nørre Nissum Seminarium, vikarieret fra 1923—25, Andenlærer i Hjerm fra 1925—30, ansat som Førstelærer ved Nørre Kongerslev Skole siden 1930. Medlem af Menighedsraadet. Kirkeværge for Nørre Kongerslev Kirke.

NIELS PETER GRAVESEN, Læge, er født den 18. August 1881 som Søn af Lars Gravesen og Hustru Maren, født Pedersen. Gift 1908 med Inger Birgitte Marie Lyng. Student 1899 fra Viborg, cand. med 1907, Kandidat og Vikar fra 1907—08, praktiserende Læge i Sønder Kongerslev siden 1908. Formand for Grundejerforeningen.

Medlemmer af Sønder Kongerslev-Nørre Kongerslev-Komdrup Sogneraad er: Rentier P. A. Hansen, Formand, Gaardejer Berthel Pedersen, Arbejdsmand N. B. Nielsen, Gaardejer C. Jensen Holmgaard, Købmand P. Bech, Gaardejer Chr. Jacobsen, Husejer Jens Chr. Pedersen, Husejer Niels Pedersen, P. Chr. Sørensen, Snedkermester Jacob Sørensen og Gaardejer Chr. Jensen.

BÆLUM-SOLBJERG KOMMUNE bestaar af Bælum og Solbjerg Sogne.

Bælum Sogn omgives af Solbjerg, Lyngby, Skibsted og Sønder Kongerslev Sogne samt Fleskum Herred.

Solbjerg Sogn omgives af Bælum og Lyngby Sogne, Hindsted Herred og Fleskum Herred.

I Bælum Sogn findes Byerne: Bælum med Kirke, Præstegaard, Skole, Real-skole, Folkehøjskole, Fattiggaard, Hellum-Hindsted Herreders Sparekasse, Bælum-Solbjerg Pastorats Sparekasse, Brugsforening, Kro, Andelsmejeri, Jernbanestation, Lille Brøndum med Skole, Smidie med Skole, Brugsforening samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Solbjerg Sogn findes Byerne: Solbjerg og Solbjerg Stationsby med Kirke og Skole, Jernbanestation, Korup med Skole og Brugsforening, en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Gammel Viffertsholm.

Bælum Sogn har Tingsted i Terndrup og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted Lægekreds, Hellum og Hindsted Herreders Skattekreds, Hindsted Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningkreds' 405. Lægd.

Solbjerg Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningkreds' 406. Lægd.

Bælum Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest samt Vaabenhus og Kapel mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Koret har haft en forlængst nedbrudt Apsis. Begge Skibets firkantede Døre er bevarede. I den senere Middelalder overhælvendes Kor og Skib undtagen den vestligste Del, der beholdt sit Bræddeloft. Ligeledes tilføjedes det anselige Taarn, af Granit og Munkesten, og med hvælvet Underrum, der har bred Spidsbue ind til Skibet, samt det hvælvede Vaabenhus. Det hvælvede Kapel, med Rundbue ind til Koret, er opført 1616 af Anne Krabbe paa Vorgaard, paa Muren hendes Navnetræk og Aarstal 1616. I 1889—90 undergik Kirken en delvis Ombygning, navnlig af Skibets og Korets Nordmur samt Korbuen og Korhvælvingen, ligesom Skibets Hvælvinger atter ombyggedes med Bræddeloft. I Koret og ved Korbuen fandtes Rester af Rester af Kalkmalerier fra det 16. Aarhundrede, der forsvandt ved Ombygningen 1889. Trefløjet Altertavle fra 1591 med Malerier fra 1684. Romansk Granitfont. Tarvelig Prædikestol i Renæssancestil.

Solbjerg Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Skibets østlige Del og Koret er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Et Vindue og Rester af Norddøren kan spores. I den senere Middelalder eller i Renæssancetiden blev Vestgavlen nedrevet og Skibet forlænget ca. 4,7 m mod Vest, dels af Granitkvadre, dels af Mursten. Samtidig tilføjedes det lille Taarn, fornedet af Kvadre fra den nedbrudte Vestgavl, foroven af gule Mursten, og Vaabenhuset, af røde Mursten, ligesom Kirken overhælvendes med Stjernehvælvinger. Udskaaren Altertavle fra Begyndelsen af det 18. Aarhundrede, skænket af Laurids Kjerulf til Viffertsholm og Hustru. Romansk Granitfont. Prædikestol fra Slutningen af det 18. Aarhundrede eller i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede.

JACOB CHRISTIAN BECKER, Provst, er født den 21. August 1874 som Søn af Sognepræst Ernst Becker og Hustru Christiane, født Peters. Student 1893 fra Herlufsholm, cand. theol. 1899, Provst for Hellum og Hindsted Herreder, Sognepræst for Bælum-Solbjerg Menigheder.

Gammel Viffertsholm er en smukt beliggende Hovedbygning, der er opført 1914—15 af W. Dinesen paa den gamle Slotsplads i Parken, hvor der stod en Rest af Midtfløjen af den store Egebindingsværksbygning, som Chr. Sørensen Testrup lod opføre 1750 med 3 Fløje i 2 Stokværk, denne Del bevarede, og Tilbygningerne foretoges i samme Stil. Over et Vindue sidder en Sten med Chr. S. Testrups og Hustrus Navne. Den i 1845 opførte 63 m lange Hovedbygning, der nu bruges til Forpagterbolig, er blevet delt paa Midten for at give Plads til Opkørsel til den nuværende Hovedbygning. De gamle, brede Grave, der har omgivet disse Bygninger og den ældre Borggaard, der stod paa samme Sted, er nu til Dels opfyldte. Af de gamle Ladebygninger staar endnu de to vestlige Fløje.

Bælum Høj- og Realskole er oprettet i 1885, og lededes til 1920 af cand. theol. Hans Villumsen, da tidligere Højskolelærer ved Vraa Højskole Valdemar Rasmussen blev antaget som Forstander. Villumsen ønskede selv at trække sig tilbage fra Ansvaret, men fortsatte som Lærer under den nye Ordning indtil en Maanedstid før sin Død, den 23. August 1926. Som før nævnt blev V. Rasmussen i 1920 antaget som Forstander. For at forstaa dette maa det bemærkes, at Villumsen allerede i Foråret 1920 ønskede at trække sig tilbage; da dette rygtedes paa Egnen var der en enkelt Mand, der saa hvilket Tab, det vilde blive for Byen, Egnen og Ungdommen, om Skolen skulde gaa ind. Denne Mand var Gaardejer C. Jellesen, Bælum. Han rejste Sagen paa et Møde i Bælum i Forsommeren 1920, hvor han bl. a. stærkt understregede, at hvis Skolen skulde fortsætte som Højskole, skulde der bygges en Gymnastiksal. Dette resulterede i, at der blev dannet et Aktieselskab med C. Jellesen som Formand. Ca. 250 Aktionærer tegnede sig for ialt henvend 27,000 Kr., og i Sommerens Løb blev saa den nye Højskolebygning med Plads for Skolestue, Gymnastiksal og Elevværelser rejst. I de første 6 Aar ledede V. Rasmussen Skolen som Bestyrer, men i Forsommeren 1926 solgte Aktieselskabet Skolen til Forstanderen, og Skolen har siden været i hans Eje.

VALDEMAR THEODOR RASMUSSEN, Forstander, er født den 6. Maj 1876 i Aalborg som Søn af Gartner Christian Rasmussen og Hustru, født Christensen. Gift 1915 med Ingeborg Larsen. Dimitteret 1907 fra Silkeborg Seminarium, flere af Statens Kursus, Lærer paa Vraa Højskole fra 1907—20, Leder og Ejer af Bælum Høj- og Realskole. Medlem af Venstres Hovedbestyrelse i Jylland.

Det kommunale Skolevæsen i Bælum-Solbjerg Kommune bestaar af følgende Skoler: Bælum Skole, Lille Brøndum Skole, Smidie Skole, Solbjerg Skole og Korup Skole.

O. B. LASSEN,
Lærer.

ANTON JOHAN JULIUS PEDERSEN MØLGAARD, Førstelærer, er født den 24. Oktbr. 1890 i Aabybro som Søn af Gaardejer P. Mølgaard og Hustru, født Christensen. Gift 1917 med Kirstine Jensen. Dimitteret 1915 fra Hjørring Seminarium, ansat som Førstelærer ved Bælum Skole siden 1923.

OLUF BENEDIKT LASSEN, Lærer, er født den 2. Marts 1889 i Røgind Skole som Søn af Lærer Niels Oskar Lassen og Hustru Ane Marie, født Rasmussen. Gift 1926 med Alma Sørensen Christensen. Dimitteret 1912 fra Silkeborg Seminarium, Vikariater fra 1912—15, ansat som Andenlærer ved Bælum Skole siden 1915.

A.A. CHR. SØRENSEN,
Bestyrer.

KNUD BØRGE KIRK, Læge, er født den 28. Juni 1899 i Hadsund som Søn af Læge Christen Kirk og Hustru Johanne, født Andersen. Gift 1926 med Gerda Boas. Student 1918. Cand. med. 1926, forskellige Vikariater, Reservelæge i Hobro fra 1928—28, praktiserende Læge i Hadsund fra 1929—33 og i Bælum siden 1. Februar 1933.

AAGE CHRISTIAN SØRENSEN, Bestyrer, er født den 5. Oktober 1903 som Søn af Snedker Niels P. M. Sørensen og Hustru, født Nielsen. Gift 1927, uddannet som Landmand, Bestyrer af Bælum Fattiggård. I Bestyrelsen for Bælum Jagtforening.

HARALD CHRISTIAN LORENTZEN, Skorstensfejermester, er født den 14. December 1897 som Søn af Maskinist Johannes Lorentzen og Hustru Marie, født Boyesen. Gift 1921 med Clara Andersen. Uddannet som Skorstensfejer, aut. Skorstensfejermester for Bælum-Solbjerg og Skibsted-Lyngby Kommuner. Tidligere i Bestyrelsen for Husmandsforeningen.

Medlemmer af Bælum-Solbjerg Sogneraad er: Gaardejer R. Leth, Tømrer E. V. Hansen, Gaardejer J. P. Asmussen, Gaardejer P. Toberup, Tømrer N. Laursen, Gaardejer N. P. Pedersen, Tømrer L. Sørensen, Chr. Lybech, Chr. Bundgaard, Niels Pedersen og J. Hald.

SKIBSTED-LYNGBY KOMMUNE bestaar af Skibsted og Lyngby Sogne.

Skibsted Sogn omgives af Lyngby, Blenstrup, Komdrup, Sønder Kongerslev og Bælum Sogne.

Lyngby Sogn omgives af Skibsted, Bælum og Solbjerg Sogne, Hindsted Herred samt Brøndum og Blenstrup Sogne.

I Skibsted Sogn findes Byerne: Skibsted med Kirke, Præstegaard, Skole med Forskole, Svanfolk Huse og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Randrup.

I Lyngby Sogn findes Byerne: Lyngby med Kirke, Skole, Skibsted-Lyngby Pastorats Spare- og Laanekasse, Terndrup med Fialkirke, Skole, Ting- og Arresthus med Politikontor, Kontor og Bolig for Dommeren i Hellum-Hindsted Herreder, Aalborg Amts Syge- og Epidemihus, Kredslægebolig, Sessionssted for Lægderne 393—417 af 5. Udskrivningskreds, Brugsforening, Kro, Filial af Landbosparekassen i Aalborg, Andelsmejeri, Andelselektricitetsværk, Tvorup samt en Samling af Gaarde og Huse.

Skibsted Sogn har Tingsted i Terndrup og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted Lægekreds, Hellum og Hindsted Herreders Skattekreds, Fleskum Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 403. Lægd.

Lyngby Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 404. Lægd.

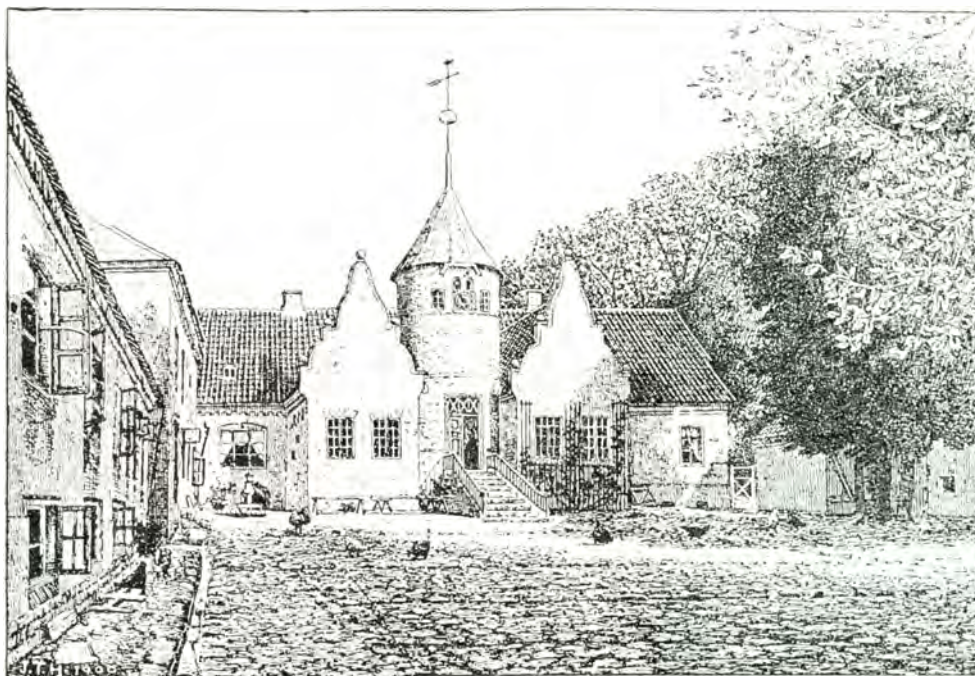
Skibsted Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabenhus mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Vestgavlen og det nordligste Hjørne er omsatte og delvis restaurerede med Mursten, ved Gavlen er der af Granitkvadre fra dens øverste Del og af Mursten opført to Stræbepiller. Korbuen, med profilerede Kragbaand, og begge Skibets rundbuede Portaler er bevarede. Skibet har fladt, gibset Loft, Koret er senere overhælvvet. Vaabenhuset foran Syddøren er nyt. Ny Altertavle, malet af Schleisner. Romansk Granitfont. Daabsfadet er skænket af

Knud Sommer Jacobsen og Karen Wiingard. Prædikestol fra det 17. Aarhundrede. Under Koret en nu tilmuret Begravelse.

Lyngby Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabehus mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den firkantede Norddør er tilmuret, over Syddøren en Tympanon med en geometrisk Figur i Midten og paa Siderne en Løve og en Fugl. Korbuen med profilerede Kragbaand er bevaret. Vaabehuset er nyt. Kirken har fladt Loft. Ny Altertavle med et forgyldt Kors. Romansk Granitfont. Prædikestol i Renæssancestil. I Skibets Vestende et Pulpitur fra 1737 med Malerier af Kristus og Apostlene. I Loftet en Malmlysekrone fra det 18. Aarhundrede.

Filialkirken i Terndrup er opført 1900—01 efter Tegning af Arkitekt A. Wiinholt i gotisk Stil af røde Mursten og bestaar af femkantet Kor, Skib og Taarn med slankt Spir. Indgangen er gennem Taarnrummet, Skibet har Tøndehvælving, og Koret en gotisk Hvælving. Altertavle med Maleri, Kopi efter Carl Bloch. Kridtstensfont. I Skibet 2 Lysekroner.

Hovedgaarden Randrup, som er beliggende i Skibsted Sogn, var oprindelig en Udflyttergaard fra Skibsted. Et Tingsvidne fra 1396 nævner en Gaard „i“ Randrup. Ved Slutningen af det 15. Aarhundrede ejedes Halvdelen af Randrup af Vor Frue Kloster i Aalborg, Halvdelen af Hr. Anders Jacobsen til Vorgaard og Stenalt, efter hvis Død 1490 der af Randrup oprettedes en Sædegaard for hans Søn Jep Andersen Mus, senere hen har den tilhørt en Del kendte Slægter. Hovedbygningen, der aldrig har været omgivet af Grave, bestaar af tre hvidkalkede, gennemgaaende et Stokværk høje Længer. Ældst af disse er Vestfløjen, der oprindelig har været et Bindingsværkshus fra Tiden omkring 1550 og hvoraf der er bevaret største Delen af Vest-siden samt den maleriske, knæbyggede Nordgavl. Ikke meget senere er der midt paa Fløjens Gaardside tilbygget et lavt, grundmuret, rundt Taarn af Munkesten, maa-

Randrup, set fra Gaarden.

ske opført af Jakob Seefeld, og noget senere er dette Taarn flankeret af et Par grundmurede, smaa Korsfløje med svungne Kamgavle, som trods Aldersforskellen klæder Taarnet godt. I det nederste Taarnrum, der nu tjener som Forhal, er Renæssancehvælvingen med Stukornamenter fra Major v. Dedens Tid, da Gaardsiden blev omsat med Grundmur. To gamle Bindingsværks-Sidefløje, en nordre og en søndre, blev ombyggede med Grundmur 1865—69, og Sydfløjen blev da forlænget Syd for den gamle Vestfløj og blev nu den egentlige Hovedfløj, med Senempire-Facade, to Stokværk høj, mod Syd ud mod Haven.

Skolevæsenet i Skibsted-Lyngby Kommune bestaar af følgende Skoler: Skibsted Skole, der er udvidet med en Forskole, Lyngby Skole, Terndrup Skole.

HANS VILLUM HANSEN, Førstelærer, er født den 15. Januar 1887 som Søn af Krøjer A. Vilhelm Hansen og Hustru Karen Marie, født Rasmussen. Gift 1916 med J. K. Jensen. Dimitteret 1910 fra Haslev Seminarium, ansat som Førstelærer ved Skibsted Skole siden 1915.

SIGRID KATHRINE KRAGH, Lærerinde, er født den 7. Maj 1891 i Horsens som Datter af Gaardejer Niels Kragh og Hustru Anna, født Thomsen. Dimitteret 1916 fra Hjørring Seminarium samt forskellige Kursus. ansat som Lærerinde ved Skibsted Skole siden 1929.

KR. HAVBRO,
Førstelærer.

KRISTIAN HAVBRO, Førstelærer, er født den 8. December 1896 i Løgsted Sogn som Søn af Gaardejer Niels Kristian Jensen og Hustru Karen, født Havbro. Gift 1922 med Martha Tonni- sen. Dimitteret 1918 fra Ranum Seminarium, ansat som Førstelærer ved Terndrup Skole siden 1928.

METTE KATHRINE JESPERSEN, Lærerinde, er født den 24. Juni 1895 som Datter af Gaardejer Chresten Jespersen og Hustru Karoline Johanne, født Jensen. Dimitteret 1917 fra Gedved Seminarium, Vikar ved Terndrup Skole fra 1. Januar 1919—1. August 1920, fra 1. August fast ansat som Lærerinde ved samme.

M. K. JESPERSEN,
Lærerinde.

Aalborg Amts Sygehus i Terndrup. I Landsbyen Terndrup i Lyngby Sogn i Hellum Herred byggede Aalborg Amt i Aaret 1892 et lille Sygehus ved Aalborg—Hobro Landevejen, Syd i Byen. Opførelsessummen var ca. 32,000 Kr. Det toges i Brug den 1. Oktober 1893 med 12 medicinsk-kirurgiske Sengepladser og 10 for epidemiske Sygdomme.

Det bestaar af en Hovedbygning, en Epidemibygning og et Vaskehus. I Hovedbygningen, der er adskilt fra Epidemiafdelingen ved en Del af Sygehusets Have, er der medicinsk-kirurgisk Afdeling, mod Syd ligger Sygestuerne, Operationsstue og et Værelse for Oversygeplejerske, gennem Bygningen gaar en Midterkorridor, mod Nord findes Køkken m. m. samt en Celle for Sindssyge og Oversygeplejerskens Soveværelse. Epidemiafdelingen har ligeledes sine Sygestuer mod Syd, ligesom ogsaa Afdelingssygeplejerskens Værelse ligger til denne Side, mod Nord er der Thekøkken, Badeværelse, W. C. og Lægeværelse.

Sygehuset gennemgaar for Tiden en Udvidelse. — Sygehuset bliver forlænget mod Vest, og herved indvindes en Sygestue i den gamle Bygning. I Tilbygningen bliver indrettet en Operationsstue og Laboratorier i Stueetagen samt Værelser til Sygeplejersker paa 1. Sal.

Sygehusets Læge er E. Kindt.

Aalborg Amts Sygehus i Terndrup.

EDUARD KINDT, Sygehuslæge, Po. r. K. 2, er født den 5. Januar 1892 i Sæby som Son af Købmand Albert Gustav Abel Kindt og Hustru Sofie Marie, født Nielsen. Gift 1922 med Solveig Agathe v. Kühn. Student fra Sorø Akademi 1910, cand. med. 1917, Kandidat ved Amtssygehuset i Aarhus Febr.—Juli 1917, konst. Reserveakkuchør ved Fødselsstiftelsen i Aarhus Aug.—Oktbr. 1917, Kandidat ved Øresunds Hosp. med. Afd. Novbr. 1917—Januar 1918, Studierejse (U. S. A.) Febr. 1918—Maj 1919, hvor han Marts 1918 fulgte post-graduate course ved Lying-in Hosp. i New York, Fellowship ved Mayo-Klinikken i Rochester, Minn., April 1918—April 1919, Ass. ved kirurg.-patolog. Laboratorium April—Juli 1918, kirurg. resident assistent ved St. Marys Hosp. Juli 1918—Januar 1919, Ass. ved urological department Januar—April 1919, Turnuskandidat ved Righospitalet Afd. A og C Juni 1919—Maj 1920, Kandidat ved St. Josephs Hospital kirurg. Afd. Juni—Oktbr. 1920, Læge ved Den danske Ambulance til Polen Novbr. 1920—Febr. 1921, ved Burgerliken Geneeskundigen Dienst i Nederlandsk Indien Febr. 1921, Overlæge ved Gewapende Polizies Sygehus i Soekaboemi (Java) Maj 1921, civil Geneesher der Novbr. 1921—Oktbr. 1922, Vikar April—Maj 1923, Praksis i Aalborg Juni 1923, nu Sygehuslæge i Terndrup.

H. C. BRUUN,
Dommer.

A. CHR. HOFF,
Dommerfuldmægtig.

J. JENSEN,
Dommerfuldmægtig.

A. P. CHR. JENSEN,
Arrestforvarer.

H. C. BRUUN, Dommer, R. p. p., R. r. K. 2., er født den 5. Maj 1863 i København som Son af Overbibliotekar C. W. Bruun og Hustru Charlotte, født Bruun. Gift 1894 med Selma Boldsen (død),

Datter af Sognepræst H. C. Boldsen. Student 1851 fra Schneckloths Skole, cand. jur. 1857, Byfogedfuldmægtig i Vejle 1858, Fuldmægtig ved Nørvang-Tørrild Herreder 1893, Borgmester og Byfoged i Ribe 1911, Dommer i Hellum-Hindsted Herreder fra 1919 Næstformand, senere Formand for Vægeraadet for Vejle Købstads nordre Kreds 1905—11, Medlem af Bestyrelsen for Vejle Musikforening 1891—1911, udarbejdet Stamtavle over Familien Bruun og Boldsen.

ADOLPH CHRISTIAN HOFF, Dommerfuldmægtig, er født den 8. Marts 1863 som Søn af Overlærer ved Rønne Statsskole R. T. Hoff og Hustru M. Christine, født Theilmann. Gift 1899 med Inger Sophie Petersen (død). Cand. jur. 1888, Fuldmægtig i Frederikssund og paa Fjends-Nørlyng Herreds Kontor i Viborg, Dommerfuldmægtig i Hellum-Hindsted Herreders Kontor i Terndrup siden 1891. Medstifter af Terndrup Elektricitetsværk.

JENS JENSEN, Dommerfuldmægtig, er født den 18. Februar 1888 som Søn af Gaardeier Jens Jensen og Hustru Nielsine Kathrine, født Frederiksen. Gift 1918 med Ingeborg Henriksen. Student 1908, cand. jur. Vinteren 1914—15, Sagførerfuldmægtig i Fjerritslev 1919, Dommerfuldmægtig i Hellum-Hindsted Herreders Kontor i Terndrup siden 1919. I Bestyrelsen for „Terndruplund“ og for Terndrup Elektricitetsværk.

ALBERT PEDER CHRISTIAN JENSEN, Arrestforvarer, er født den 16. November 1881 i Randers som Søn af pens. Oversergent Frederik Jensen og Hustru Ane Marie, født Salmberg. Gift 1910 med Laura Marie Høving. Uddannet ved Hæren og afgaaet som Oversergent, Arrestforvarer ved Hellum-Hindsted Herreders Arresthus i Terndrup siden 1922, Politibetjent siden 1923. I Bestyrelsen for Hadsund og Omegns Motorklub, Bibliotekar for Terndrup Folkebibliotek. Tildelt 8 og 16 Aars Hæderstegn fra Hæren.

Terndrup Apotek. 1854 ansøgte en cand. pharm. om Bevilling til at anlægge et Apotek i Bælum eller et andet Sted i Vedkommende Lægedistrikt. De lokale Autoriteter anbefalede alle Oprettelsen af Apoteket, da der fandtes virkelig Trang til et saadant der paa Egnen,

Terndrup Apotek.

om Beliggenheden var derimod delte Meninger. Herredsfogden anbefalede det anlagt i Lyngby Sogn, Amsraadet foreslog Skibsted By eller i dennes Nærhed, Distriktslæge Overgaard foreslog Bælum. Sundhedskollegiet anbefalede ogsaa Oprettelsen dog ligesom Autoriteterne med Opslag af Privilegium i fri Konkurrence, om Beliggenheden kunde Kollegiet ikke udtale sig af Mangel paa lokal Kendskab. Ved kgl. Resolution af 26. Juli 1854 oprettedes da et selvstændigt Apotek i Landsbyen Skibsted i Hellum Herred, Aalborg Amt, med personligt Privilegium og Handelsret som Købstadapotekere i Henhold til Forordningen af 4. December 1672, § 18. Rekognitionen fastsættes til 500 Rdl. Den første Bevilling udstedtes den 9. December 1854 for cand. pharm. Monrad Matzen. Apotekets Beliggenhed blev imidlertid allerede det følgende Aar ved kgl. Resolution af 24. Juli 1855, ændret til Terndrup i Annekssognet Lyngby. Apoteket blev indrettet i en nyopført Ejendom beliggende paa „brak Mark“, og det aabnedes den 5. Okbr. 1855. Det er stadig beliggende paa samme Sted, men er i Aarenes Løb udvidet og ombygget en Del. Apoteket er beliggende 11 km fra Skørping og 5 km fra Bælum. Apotekets nuværende Ejer er Apoteker A. N. Worm.

A. N. WORM,
Apoteker.

ANDREAS N. WORM, Apoteker, er født den 28. Juli 1876 i Korsør som Søn af Theodor Julius Worm og Hustru A. Kristine, født Jensen. Gift 1902 med L. Cecilie Jensen. Cand. pharm. 1900, Kandidat paa Blaagaards Apotek, Ejby Apotek, Sct. Nicolaj Apotek i Svendborg, Sct. Hans Apotek i Odense. Løveapoteket i Odense, Vajsenhus Apotek i København, Gl. Kongevej Apotek i København, nu Apoteker i Terndrup.

Skibsted-Lyngby Fattiggaard. Den gamle Holmegaard blev omkring 1868 taget i Brug til Fattiggaard og man byggede Hovedfløjen med Plads til 30 Beboere. Gaardens Bestyrer er K. T. Kristensen.

KRISTIAN THEODOR KRISTENSEN, Bestyrer, er født den 8. Oktober 1885 i Skibsted-Lyngby Kommune som Søn af Gaardejer Anders Mikael Kristensen og Hustru Karoline, født Petersen. Gift 1909 med Birgitte Jensen. Uddannet som Landmand, Bestyrer af Skibsted-Lyngby Kommunes Fattiggaard.

K. T. KRISTENSEN,
Bestyrer.

Terndrup Elektricitetsværk er oprettet 1908 og taget i Brug den 23. September samme Aar. Det ejes af et Andelsselskab, hvis Formand er Vognmand M. Norup, Terndrup. Der er installeret 2 Dieselmotorer med 72 HK. Der er 80 Maalere til Lys og 31 Maalere til Kraft. Prisen er for Strøm 60 Øre pr. Kw. for Lys og 30 Øre for Kraft. — Elektricitetsværksbestyrer er Søren Nielsen, der er ansat 1918

NIELS PETER MARIUS NORUP, Vognmand, er født 1890 som Søn af Niels Mikkelsen Norup og Hustru Ane Kirstine, født Andersen. Gift 1917 med Anna Kirstine Nielsen. Lært Landvæsnet. I Bestyrelsen for Elektricitetsværket og Formand siden 1928. Formand for Husmandsföreningen.

N. P. M. Norup,
Formand.

SØREN CHRISTIAN BØGHOLT-LAURSEN, Landinspektør, er født den 16. Oktober 1894 i Astrup Sogn som Søn af fhv. Folketingsmd. L. Laursen og Hustru Poulina, født Poulsen. Gift 1919 med Lydia Th. Jeppesen. Præliminæreksamen fra Universitetet 1912, Landinspektøreksamen 1918, Landinspektør i Terndrup siden 1918. Kommunal Revisor for Skibsted-Lyngby Kommune igennem 12 Aar. Medlem af Landinspektør-Föreningens Hovedbestyrelse September 1931—32. Tidligere Formand for Terndrup Elektricitetsværk. Sogneraadmedlem fra 1. April 1935.

S. C. B. LAURSEN,
Landinspektør.

Medlemmer af Skibsted-Lyngby Sogneraad er: Gaardejer J. Pedersen, Formand, Uddeler N. Olesen, Gaardejer J. P. Pedersen, N. Hansen, Karl Andersen, Marius Thomsen, Bøgeholt-Laursen, G. Brix Jørgensen og L. P. Jensen.

STORRE BRØNDUM-SIEM-TORUP KOMMUNE bestaar af Store Brøndum, Siem og Torup Sogne.

Store Brøndum Sogn omgives af Siem, Torup, Fræer, Blenstrup og Lyngby Sogne samt Hindsted Herred.

Siem Sogn omgives af Store Brøndum og Torup Sogne samt Hindsted Herred.

Torup Sogn omgives af Store Brøndum og Siem Sogne, Hindsted Herred og Fræer Sogn.

I Store Brøndum Sogn findes Byerne: Store Brøndum med Kirke, Præstegaard, Skole, Forskole, Store Brøndum, Siem og Torup Sognes Spare- og Laanekasse, Brugsforening og Andelsmejeri, Mølholm, Ejstrup samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Siem Sogn findes Byen Siem med Kirke, Skole og Brugsforening samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Torup Sogn findes Torup Kirke og Byerne: Torup, Hellum med Skole, Brugsforening og Vandværk, Asp, Rav samt en Samling af Gaarde og Huse.

Store Brøndum Sogn har Tingsted i Terndrup og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted Herreders Lægekreds, Hellum og Hindsted Herreders Skattekreds, Fle-skum Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 397. Lægd.

Siem Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 396. Lægd.

Torup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 395. Lægd.

Store Brøndum Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Et Vindue og Korbuen med profilerede Kragbaand er bevarede. I Kirkens Mure findes indmurede en Del Karmsten og to Tympanoner fra de oprindelige Portaler, den ene med et Kors, den anden med hinanden skærende Buer, der ender i Bladslyng. Skib og Kor har fladt Loft. I Slutningen af Middelalderen er Taarnet opført, fornedet af Kvadre fra Skibets Vestgavl, foroven af Munkesten, paa Sydmuren staar: E. H. V. S. og 1790. Det hvælvede Taarnrum har Spidsbue ind til Skibet. Vaabenhuset er vistnok samtidigt med Taarnet, af Munkesten med Kamgavle og Blindinger. Ret anselig Altertavle fra 1599 med et Maleri. Romansk Granitfont. Ny Prædikestol.

Siem Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabehus mod Syd. Skib og Kor, med højt, fladt Loft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Korbuen, med profilerede Kragbaand, og begge Skibets firkantede Døre er bevarede. Paa Sydmuren staar: H. C. (V. S.?) og 1762. Korgavlen er restaureret i nyeste Tid. Vaabenhuset er nyt. Granitalterbord. Altertavlen har i en nyere, tarvelig Ramme tre Figurer fra en katolsk Altertavle, Kristus som Smertensmanden, Anna selvtredie og Apostilen Andreas. Romansk Granitfont med Dyrehoveder paa Kummen. Prædikestol fra 1664.

Torup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af hugne Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Korbuen, to oprindelige Vinduer og den firkantede Norddør er bevarede. I den senere Middelalder indbyggedes Hvælvinger i Skib og Kor, og der tilføjedes et lille Taarn, fornedet af Kvadre, foroven af gule Munkesten, Taarnrummet, der ikke er forbundet med Skibet, bruges som Materialhus. Vaabenhuset er nyt. Alterbord af Granit med Relikviegemme. Altertavle og Prædikestol er begge i Højrenæssancestil fra 1641 med Jomfru Margr. Sandberg til Tulsteds fædre og mødrene Vaaben. Kalk fra 1593, skænket af Iver Juul til Villestrup og Fru Marine Maltedatter. Romansk Granitfont med en Løvefigur, Buer og Bladornamenter.

Skolevæsenet i Store Brøndum-Siem-Torup Kommune bestaar af følgende Skoler: Store Brøndum Skole samt Forskole, der er opført 1918, Siem Skole, opført 1913, og Hellum Skole, der er opført 1913.

Medlemmer af Store Brøndum-Siem-Torup Sogneraad er: Landpostbud C. Høgh, Gaardejer H. Henriksen, Gaardejer V. Vernersen, Gaardejer A. Andersen, Gaardejer P. Nielsen, Husmand Hans Nielsen og Statshusmand Anton Thomsen.

GERDING-BLENSTRUP KOMMUNE bestaar af Gerding og Blenstrup Sogne.

Gerding Sogn omgives af Blenstrup, Fræer og Skørping Sogne samt Fleskum Herred.

Blenstrup Sogn omgives af Gerding, Fræer, Store Brøndum, Lyngby, Skibsted og Komdrup Sogne samt Fleskum Herred.

I Gerding Sogn findes Byen Gerding med Kirke, Præstegaard, Skole og Vandværk samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Blenstrup Sogn findes Byerne: Blenstrup med Kirke, Skole, Blenstrup-Gerding Sognes Spare- og Laanekasse og Brugsforening, Dollerup, Horsens, Askildrup med Brugsforening og Andelsmejeri, Horsens Hedegaarde og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Lindenberg.

Gerding Sogn har Tingsted i Terndrup og hører under Hellum-Hindsted Herreds Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted Herreders Lægekreds, Hellum og Hindsted Herreders Skattekreds, Fleskum Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 398. Lægd.

Blenstrup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 399. Lægd.

Gerding Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabenhus mod Nord. Skib og Kor, med fladt Loft, er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Murene er næsten helt omsatte, kun Norddøren, paa hvis flade Overligger en Buefrise, er bevaret. Ved Kirken findes ogsaa en lignende Overligger fra den anden Dør. Der har aldrig været Vinduer paa Nordsiden. Korbuen, med profilerede Kragbaand, hvorpaa en Buerække, er bevaret. Vaabenhuset er fra 1893, af smaa Mursten, 1892 opførtes en Tagrytter. Ny Altertavle med Maleri. Romansk Granitfont. Nyere Prædikestol.

Blenstrup Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Begge Skibets Døre er bevarede, den nordre, der er firkantet, bruges endnu, medens den rundbuede Syddør erilmuret. Skib og Kor har gotiske Hvælvinger. Taarnet, fornedet af Granitkvadre, foroven af Munkesten, og Vaabenhuset, med to Hvælvinger, væsentlig af Munkesten, er tilføjede i Slutningen af Middelalderen. Altertavlen er i Barokstil med et nyt Maleri af Anker Lund. Kalk og Disk fra 1739. Messehaigel fra 1677 med Claus Daa's og Sophie Amalie Lindenov's Vaaben og Navnetræk. Romansk Granitfont med Menneskehoveder, Kors m. m. Sempel Prædikestol fra det 17.—18. Aarhundrede. I Skibets Vestende et Pulpitur med Orgel.

Lindenberg. Hvor Hadsund Landevejen fører over Lindenberg Aa, 19 km Sydøst for Aalborg, ligger nede i Aadalen, umiddelbart Syd for Broen, Hovedsædet i Grevskabet Lindenberg, der tidligere hed Næsholm, Næs og Daasborg.

Lindencborg, set fra Borggaarden.

Næsholm tilhørte i Slutningen af det 14. Aarhundrede den adelige Familie Kirt, Niels Kirt overdrog 1376 Næs til sine Sønner Palle og Jep Kirt, hvilken sidste 1404 skænkede Næsholm med Gods til Viborg Bispestol for Sjælemesser, han har dog vistnok forbeholdt sig Gaarden i sin Livstid, thi endnu 1408 og 1411 skrev han sig til Næsholm. Sti Vesteni var vistnok bispelig Lensmand her i 1480, derefter Mikkel Krabbe og 1504 Mogens Thomsen. 1534 blev Næsholm afbrændt i Skipper Klements Fejde. Ved Reformationen kom den til Kronen og var da pantsat til Iver Friis, en Broder til den sidste katolske Biskop i Viborg, og derpaa til Holger Tønnesen Viffert, der ved Mageskifte 1561 fik den med 19 Gaarde og 2 Møller m. m. mod Strøgods i Sjælland og Skaane. Efter hans Død 1564 kom Næsholm til hans Broder Rigsraad Corfits Viffert, der lagde meget Gods under det. Efter hans og Hustru Anna Gyldenstiernes Død arvedes Næsholm af Datteren Christence Viffert, gift første Gang med Henrik Bille til Mogenstrup (død 1592), anden Gang med Statholder Breide Rantzau (død 1618), og kom til deres Søn Rigshofmester Frands Rantzau (død 1632) forlovet med Christian den Fjerdes Datter Anna Catharine. Næsholm synes derefter at være kommet til hans Halvbroder Caj Rantzaus Enke Anne Lykke, der var gift med Rigsraad Knud Ulfeld til Hellerup, som 1637 solgte Gaarden til Rigsmarsk Jørgen Urne (død 1642), hvis Arvinger 1650 solgte Næsholm til den for sit Bibliotek bekendte Rigsraad Jørgen Seefeld (død 1662), hvis Kreditorer Auktionsforvalter Caspar Rollufs og Professor Hans Zoega 1663 fik udlagt Gaarden. Sidstnævnte solgte 1672 Halvparten af Næsholm m. m. til Claus Olufsen Daa til Borreby, gift med Christian den Fjerdes Datterdatter Sophie Amalie Lindenov. Han købte ogsaa de andre Parthavere i Gaarden og Gods og gav Næsholm med kgl. Bevilling af 1673 Navnet Daasborg. 1678 blev han efter Sigende paa Anstiftelse af sin Hustru skudt, hvorpaa hun forøgede Godset betydeligt og under 31. Januar 1681 fik det

Lindenberg, set fra Sydvest.

ophøjet til et Baroni under Navn af Lindenberg imod Løfte om at indsætte Christian den Femtes Søn Grev Chr. Gyldenløve til Arving. Friherreinden, som hun altid kaldtes, døde 1688, hvorpaa Baroniet tilfaldt den nævnte Gyldenløve til Samsø og hans Efterkommere, indtil hans Sønnesøn Grev Fr. Chr. Danneskjold-Samsø 1753 ifølge kgl. Bevilling solgte Baroniet til Grev Adam Gottl. Moltke til Bregentved, hvem Kongen skænkede Kronens Andel i Vildmosen, og som 1762 atter solgte det til Baron Heinr. Carl Schimmelmann, der den 18. Juni 1781 fik det ophøjet til Grevskab. Efter ham, der 1767 fik Hovedgaarden forøget med 13½ Td. H., fulgte Sønnen Gehejme-Statsminister E. H. Schimmelmann, der 1798 tilkøbte Gudumlund og 1800 indlemmede den i Grevskabet. Da han døde barnløs 1831, gik det over til Brodersønnen Grev Carl Schimmelmann til Wandsbeck og Ahrensborg (død 1833), derpaa til dennes Søn Ernst Schimmelmann (død 1885), der 1872 begyndte at bortsælge Bøndergodset, og dernæst til dennes Søn Kammerherre, Lensgreve C. G. E. Schimmelmann (død 1922), hvis Søn Lensgreve H. C. Schimmelmann nu besidder det.

Hovedbygningen, der ligger paa en rummelig Borgø omgivet af Grave, bestaar af tre grundmurede Fløje. Den aneligste af disse er Sydfløjen, en af Nørrejylland's interessanteste Renæssancebygninger, opført af Corfits Viffert 1583. Murene er opført paa høj Granitsokkel og er af Munkesten i Krydsskifte med en kraftig Bæltegesims mellem Stuen og Salen. Vinduerne har Rammer og Poster af Sandsten og krones af Trekantgavle med Hoveder. Imod Gaarden staar et ottekantet Vindeltrappe-taarn, over hvis Dør en Vaabentavle med den oprindelige Bygningsindskrift, til Syd-siden slutter sig to runde Hjørnetaarne, og midtvejs brydes Sydmuren af to karnap-agtige Udbygninger, som har indeholdt Hemmeligheder, og som flankerer en nu lukket Indkørselsport. Murene har sikkert været højere end nu, og maaske har der været et øverste Halvstokværk, i en Synsforretning 1688 nævnes „Muren omkring Loftet“.

Alle Taarnspirene er nyere, i Trappetaarnets Vindfløj staar 1764. Kælderen har bevaret Hvælvinger, og fra de to Karnappers Kældere har store, hvælvede 17 m lange Gange ført ud til Graven, men sikkert kun været Kloakanlæg, hvorom Sagnet senere har digtet. De to andre, kun et Stokværk høje Længer, er stærkt ombyggede i det 19. Aarhundrede, men indeholder dog Rester af ældre Murværk. Østfløjen viser Enkeltheder i gotisk Stil, især Nordgavlens Trappekamme og Blindinger, og muligvis indeholder den Rester fra den seneste Bispetid. Under den endnu mere gennemgribende ombyggede Nordfløj findes tøndehvælvede Kældere fra Renæssancetiden. Mod Vest var Borggaarden 1688 lukket af en Spærremur. Hovedbygningen, der efter 1688 i lange Tider stod ubeboet, har sikkert faaet sit nuværende Præg ved en Istandsættelse 1764, og er paany sat i beboelig Stand 1885. I Parken staar en Støtte med en Bronzebuste af Ernst C. Schimmelmann, rejst 1889 af Godssets Beboere.

HEINRICH CARL
SCHIMMELMANN,
Lensgreve.

(Tildels efter Traps: Danmark).

HEINRICH CARL SCHIMMELMANN, Lensgreve, preussisk Ritmester, H. H. K., Fi. F. K., Pr. J. K. 1. 2., W. M. F. 3., Ø. M. F. K., er født den 13. Juni 1890 som Søn af Lensgreve, Kammerherre G. C. G. E. L. Luis Schimmelmann og Hustru Elisabeth, født Skeel. Gift 1925 med Louise Demuth. Besidder af det Wandsbeck'ske Fideikommis, Ejer af Lindenberg og Mylenberg Godser.

Under Lindenberg og Mylenberg Godser hører et samlet Areal af 21,512 Tdr. Land, der fordeler sig med: 1) Vildmose 8904 Tdr. Land, 2) Skovdistrikter 8362 Tdr. Land, 3) bortforpagtede Gaarde, Græs-, Hede- og Mosearealer m. v. 4246 Tdr. Land.

Ovenanførte Arealer for Vildmosen er den egentlige Mose, der ligger ubenyttet hen. I Vildmosen findes tre udtørrede Søer, nemlig Møllesø, Birkesø og Toftesø med et Areal af ialt ca. 673 Tdr. Land, der er indbefattet under de under 3) nævnte Arealer.

Lindenberg og Mylenberg Skovdistrikter, der sorterer under Skovforvalter Nielsen, Skørping, bestaar af følgende Skovparter: Rold, Tveden, Store Arden, Jægersborg, Siem, Hellum og Tofte Skovpart. Paa hver Skovpart findes en Skovfoged, nemlig: Skovfoged Chr. H. Mathiasen, Store Arden Skovpart, Skovfoged B. Andersen, Tofte Skovpart, Skovfoged J. E. C. Sørensen, Jægersborg Skovpart, Skovfoged Chr. Larsen, Rold Skovpart, Skovfoged Jensen, Tveden Skovpart, og Skovfoged Nielsen, Siem Skovpart. Under Godset hører endvidere en Skytte, nemlig L. J. Jacobsen.

Paa Grund af de store Skove har man i Arden Stationsby anlagt et stort Savværk, „Rold Skovs Savværk“. Skovværket blev oprettet 1896 ved Rold Skov, men blev allerede 1899 flyttet til Arden Stationsby. Oprindeligt bestod Savværket kun af et Lokomobil og en Rundsav, men blev hurtigt udvidet, og fik bl. a. Dampkedel indlagt. Senere blev det udvidet flere Gange indtil 1919, da Savværket nedbrændte til Grunden. Efter Branden blev Savværket genopført med moderne grundmurede Bygninger m. m. Foruden Opskæring af Tømmer, Lægter og Brædder m. m. leveres ca. 100,000 Margarinekasser, 100,000 Fiskekasser og 140,000 Par Træsko aarlig. Til Savværket er endvidere knyttet Teglværk, Kalkværk og Cementstøberi.

Under Lindenberg og Mylenberg Godser hører bl. a.: Lindenberg Avlsgaard, Areal 865 Tdr. Land, bortforpagtet til Forpagter P. Rasmussen; „Henriksdal“, Areal 190 Tdr. Land, bortforpagtet til Forpagter H. P. Lassen; „Vildmosegaard“, Areal 300

Tdr. Land, bortforpagtet til Forpagter J. Rasmussen; „Knarmougaard“, Areal 100 Tdr. Land, bortforpagtet til Forpagterne Brødrene Nielsen; Mylenberg Avlsgaard, Areal 195 Tdr. Land, bortforpagtet til Forpagter W. Duus Frederiksen.

N. P. LAURSEN,
Godsforvalter.

CHR. E. NIELSEN,
Skovforvalter.

L. P. H. LARSEN,
Direktør.

NIELS PETER LAURSEN, Godsforvalter, er født den 21. September 1902 som Søn af Stationsforstander Marinus Laursen og Hustru Petrea, født Nielsen. Gift 1928 med Marie Møller. Realskoleeksamen 1918 fra Aabybro, derefter ansat ved Grevskabet Lindenberg, udnævnt til Godsforvalter 1. April 1932 samme Sted.

CHRISTIAN EMIL NIELSEN, Skovforvalter, er født i Alslev Sogn som Søn af Skovfoged Poul Nielsen (Bregentved) og Hustru Alvilda, født Jeppesen. Gift 1896 med Anna Larsen. Skytte paa Bregentved og Buderupholm fra 1888—91, Skytte ved Kronborg 6. Statskovdistrikt fra 1891—95, Skovfoged og Skytte paa Vedø fra 1895—99, derefter paa Grevskabet Lindenberg, Skovfoged ved Tofte Skov til 1919, Overskovfoged ved Siem Skov fra 1919—24, ansat som Skovforvalter ved Lindenberg og Mylenberg Skovdistrikter siden 1924.

LARS PETER HOLGER LARSEN, Direktør, er født den 29. Juli 1902 som Søn af Bygmester Niels Peter Larsen og Hustru, født Sørensen. Gift 1927 med Ellen Hird. Konstruktørexamen 1932 fra Aalborg tekniske Skole, Ansat som Direktør ved Rold Skovs Savværk i Arden siden 1932.

Skolevæsenet i Gerding-Blenstrup Kommune bestaar af Gerding Skole og Blenstrup Skole.

J. K. JENSEN,
Førstelærer.

JENS KRISTIAN JENSEN, Førstelærer, er født den 23. Januar 1882 som Søn af Gaardejer Niels Jensen og Hustru Maren, født Andreasen. Gift 1922 med Ane Nielsen. Dimitteret 1903 fra Jellinge Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Blenstrup Skole.

HEDVIG THOMSEN, Lærerinde, er født d. 2. Septbr. 1899 i Thorsted som Datter af Gaardejer Kristian Thomsen og Hustru Oline Kristine, født Sørensen Høg. Dimitteret 1927 fra Aarhus Seminarium. Ansat som Lærerinde ved Blenstrup Skole.

H. THOMSEN,
Lærerinde.

Medlemmer af Gerding-Blenstrup Sogneraad er: Gaardejer J. A. Nielsen, Gaardejer S. Kristensen, Gaardejer H. Krogh Holt, Gaardejer Kr. Sørensen, Gaardejer H. Andersen, Gaardejer L. Østergaard, Boelsmand Johan Jensen, Skomager Kr. Andersen og Boelsmand Laurits Juul.

SKØRPING SOGN omgives af Fræer og Gerding Sogne samt Fleskum, Hornum og Hindsted Herreder.

I Skørping findes Byerne: Skørping med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening og Vandværk; Skørping Stationsby med Fialkirke, Skole, Privatskole, Sanatorium, Brugsforening, Hotel, Afholdshotel, Bolig for Skovkassereren i Buderupholm Skovdistrikt, Filial af Andelsbanken, A/S Skørping Bank, Imprægneringsanstalt, Andelsmejeri, Savværk, Elektricitetsværk, Vandværk og Jernbanestation; Skindbjerg med Vandværk; Rebild med Skole og Vandværk samt en Samling af Gaarde og Huse: Skindbjerglund med Skovfogedbolig, Ottup Huse med Vandværk, Rebiltved med Skovfogedbolig, Mosskov Huse med Bolig for Skovrideren ved Buderupholm Skovdistrikt m. m.

Skørping Sogn har Tingsted i Terndrup og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted Lægekreds, Hellum og Hindsted Herreders Skattekreds, Fleskum Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 393. Lægd.

Skørping Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest, Vaabenhus mod Nord og Korsarm mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Korbuen, et Vindue og Norddøren er bevarede. Af Syddøren er bevaret en glat Tympanon indfattet af et Buestik med Kors paa en af Kvadrene. Koret er hvælvet, Skibet har fladt Bjælkeloft. Taarnets nederste to Trediedel er fra gotisk Tid af Granitkvadre paa Sokkel fra Skibets Vestgavl, det øvrige er opført af Mursten 1760 og har Pyramidetag. Det hvælvede Taarnrum har Spidsbue ind til Skibet. Det hvælvede Kapel, med Spidsbue ind til Skibet, er fra Renæssancetiden. Vaabenhuset, med takket, blindingspydet Gavl, er vistnok samtidigt med Kapellet, af Munkesten med indblandede Kvadre. Altertavle fra ca. 1600 med et nyere Maleri af A. Hou. Romansk Granitfont. Prædikestol fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede.
(Efter Traps: Danmark).

Fialkirken, som er beliggende i Skørping Stationsby, er opført 1913—14 efter Tegning af Arkitekt Charles Jensen; den bærer takkede Gavle, og dens Indre er over-

Skørping Stationsbys Kirke.

hvælvet. Alterbilledet, der er malet af Rudolf Petersen, er skænket af Direktør Christensen, Cementfabrikken „Norden“, og Orglet er 1923 skænket af Bankdirektør J. A. Wraae.

(Efter Traps: Danmark).

Egholm Voldsted. Det fredlyste Egholm Voldsted ligger tæt ved Lindene Aa i et Engdrag, som i Borgens Tid stod under Vand. Nord for det faste Land ses den afrundede Borgbanke, der sender en 15 m lang Arm ud i Vest. Nær Midten findes Fundamenter af et svært, muret Taarn. I det 18. Aarhundrede stod Ruinen af huggen Kamp og Munkesten i betydelig Højde. Langs Sydsiden, imod Land, ses Rester af en Kronvold.

(Efter Traps: Danmark).

Parti fra Rebild Nationalpark.

Den dansk-amerikanske Nationalpark i Rebild Bakker er paa ca. 127 ha. Det meget naturskønne, bakkede og lyngklædte Areal, blev i 1910 erhvervet for Midler, der er indsamlede af ca. 200 Dansk-Amerikanere, og Parken er overdraget til den danske Stat paa Betingelse af, at den bestandig skal henligge i Naturtilstand. Den omgives af et lyngklædt Jordige. Parken blev indviet ved et dansk-amerikansk Stævne den 5. August 1912, og her holdes aarlig den 4. Juli en stor dansk-amerikansk Folkefest. Den 4. Juli 1924 afsløredes „Cimbrerstenen“ til Minde om Cimbrernes Tog Aar 120 efter Kristus, en 2 m høj Porfyrsten, forsynet med afhuggede Reliefbilleder og Indskrift af Billedhugger Bundgaard.

(Efter Traps: Danmark).

Skolevæsenet i Skørping Sogn bestaar af følgende Skoler: Skørping Skole, Skørping Stationsbys Skole, Skørping Stationsbys Privatskole, Rebild Skole.

GEORG JENSEN, Førstelærer, er født den 15. Juni 1885 som Søn af Lærer Lars Christian Jensen og Hustru. Dimitteret 1907 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Skørping Kommuneskole siden 1913.

Skørping Bank. Den 7. Marts 1906 afholdtes et Møde paa Skørping Gæstgivergaard, hvor det enstemmigt vedtoges at oprette Skørping Bank. Til Direktører valgtes Købmand Thyge Petersen og Sagfører G. Schwan Jahnsen begge af Skørping. — Den 21. August 1907 fratraadte Direktør Schwan Jahnsen og Købmand Joh. A. Wraae tilraadte som Direktør. Den 8. September 1907 vedtog Bankraadet at indstille til Generalforsamlingen, at Banken fremtidig kun skulde ledes af en Direktør,

nemlig Thyge Petersen. I de derpaa følgende halve Snes Aar arbejder Banken støt og roligt. I 1916 vedtog Bankraadet at forhøje Aktiekapitalen fra 50,000 til 100,000 Kr. I 1919 vedtoges det at udvide Aktiekapitalen til 150,000 Kr., saaledes at Aktierne blev udbudt til gamle Aktionærer til en Kurs af 55 og til offentlig Tegning til en Kurs af 110. Den 27. Marts 1923 vedtog man at nedskrive Aktiekapitalen med 105,000 Kr. og at tegne en ny Kapital paa 75,000 Kr. Samtidig erhvervedes en Garantikapital paa 50,000 i Aalborg Diskontobank A/S. I 1926 afholdtes et Bankraadmøde, hvor man henstillede til Generalforsamlingen at sælge Banken til Aalborg Diskontobank, der vilde indfri Aktierne til en Kurs af 120, og den 11. Marts 1927 vedtog Generalforsamlingen at overdrage Banken til Aalborg Diskontobank A/S. Dette, at Skørping Bank herefter er Filial af Aalborg Diskontobank A/S har imidlertid ingen Indflydelse haft paa dens Selvstændighed med Hensyn til Udlaan af Midler paa Egnen, idet det er Diskontobankens Princip, at dens Filialer skal virke som selvstændige lokale Banker. Bankens første Lokale var i Direktør Thyge Petersens private Lejlighed. Ved Petersens Død lejede Banken et Par Værelser i Byen hos Skræder Jensen, og her havde Banken Sæde indtil den overgik til Aalborg Diskontobank, der i 1927—28 lod den nuværende Bankbygning opføre.

Skørping Sanatorium er det fjerde i Rækken af de Tuberkulosesanatorier, Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse i Aarenes Løb har ladet opføre. Sanatoriet er beliggende knap en Kilometer fra Skørping Station i den nordligste Del af Rold Skov paa et jævnt mod Syd skraanende Terræn, der er bevokset med Graner og prægtige Bøge.

Sanatoriet blev opført i Aarene 1905—06 efter Tegning af Arkitekterne V. og B. Ingemann. Det er bygget i gotisk Stil med Benyttelse af specielt danske, middelalderlige Motiver, Sokkelen er kløvede Kampesten, Murene er opførte i røde haandstrøgne Sten med stærkt grusede og udvandede Fuger, Taget er dækket med røde Falstagsten i gammel hollandsk Form. Den midterste Del af Hovedbygningen, hvis

Skørping Sanatorium.

samlede Længde er ca. 75 Meter, har for Kælderens Vedkommende en fra den øvrige Bygning afvigende Profil, idet Terrænet foran mod Syd er afgravet saaledes, at Kælderens her fremtræder som Stueetage med Gulvet i Niveau med det udvendige Terrain og afgiver Plads til Patienternes store Spisesal, fra hvilken der fører tre meget brede med kraftige Glasfyldinger forsynede Fløjdøre direkte ud til Parken. Iøvrigt findes i Kælderen Vest for Spisesalen alle Køkkenlokaliteter og Øst for Spisesalen Badeanstalt med Karbade og Doucher, Patienternes Garderobe til Udendørsbeklædning og Liggehalstøj, Lægernes Laboratorier m. v. I Stueetagen optages Midten af Bygningen af Patienternes Dagligstue og Fløjene mod Øst og Vest hovedsagelig af Sygestuer, i Østfløjen findes ogsaa Overlægens og Reservelægens Undersøgelingsværelser med Røntgeninstallation m. v. 1. Sals Etagen er helt optaget af Patientstuer og et enkelt Sygeplejerskeværelse.

Nogle Patientstuer findes ogsaa i Kvistetagen, der iøvrigt optages af Boliger for en Del af det overordnede kvindelige Personale. I et Fremspring i Bygningens Midterparti mod Nord ligger Hovedtrappen, og denne er gennem alle Etager flankeret af de fornødne Tekøkkener, Skyllerum og Toiletrum med W. C., foruden at der i Kælderetagen er indrettet en lille Lysbadeanstalt. I Skyllerummene i hver af de tre Patientetager er anbragt en Spyttevask. Afløbet fra disse ledes til en Spyttekoger, som altid holdes i Kog. I Korridorerne langs Bygningens Nordfacade i Øst og Vest for Hovedtrappen er der i alle Etager faste Skabe til Patienternes Tøj, et Skab til hver Patient, og under Vinduerne Rækker af Fajancekummer i Marmorplader, ligeledes en Kumme til hver Patient. I Tilslutning til Sanatoriebygningens Østgavl er opført den store Liggehal. Skørping er det eneste af Nationalforeningens Sanatorier, der har Liggehal i to fulde Etager. En ny, mindre Liggehal er senere blevet opført ude i Terrænet mod Syd, og foran denne er der samtidig indrettet en Solbadeanstalt.

Til Sanatoriet blev straks ved dettes Opførelse knyttet en lille Pavillon, hvis Vægge udvendig er beklædt med Ruberoid og klinkbyggede Staalplader, indvendig med Isolationspapir og Campo Bord, Taget er beklædt med galvaniserede Staalplader. Pavillonen, der har Plads til 12 Patienter, er enkel i Anlæg og Udstyrelse, men har i enhver Henseende gjort Fyldest i den Tid, den har været i Brug. Der er Centralvarme, Vandindlæg og elektrisk Lys som i Hovedbygningen, W. C. og et net, lille Værelse til en Sygeplejeelev. Parallelt med Hovedbygningen ligger Nord for denne Økonomibygningen, flankeret i Øst og Vest af to Funktionærboliger med Pigeværelser i Kvistetagen. I Økonomibygningen findes Maskinstuen med Akkumulatorrum, Dampvaskeri med tilhørende Tørre-, Rulle- og Strygestue og en Række andre Lokaliteter. I en lille Nybygning bag Økonomibygningen er indrettet Ligstue og Sektionsrum, Desinfektionsrum, forskellige Depotrum, Stald til Forsøgsdyr m. v. — Lidt Sydvest for Hovedbygningen ligger Overlægens Bolig, en rummelig Villa med Kælder, Stue, Kvistetage og Loft. I 1913 blev der Nordvest for Hovedbygningen opført en ny Bygning i Villastil med Lejlighed for en gift Reservelæge og med Værelser i Kvistetagen til Funktionærer, og et enkelt Gæsteværelse. I passende Afstand fra det egentlige Sanatoriekompleks findes en Staldbygning. — Sanatoriet har eget Vandværk og Elektricitetsværk.

Skørping Sanatorium blev taget i Brug den 25. August 1906. Det er udelukkende beregnet paa kvindelige Patienter. Den samlede Udgift til Anlægget af Skørping Sanatorium: Bygninger, Maskiner og tekniske Anlæg, Inventar m. m. androg ved Sanatoriets Fuldførelse 500,633,97 Kr., hvortil i 1913 kom 19,570,17 Kr. til Opfø-

relsen af den ny Reservelægebolig med Tilbehør, saaledes at den samlede Anlægs-
sum er bogført med 520,204,14 Kr. Statskassen har heraf udredet 150,000 Kr. som
Byggetilskud.

H. FR. EIKEN,
Overlæge.

K. M. ANDERSEN,
Reservelæge.

C. P. THOMAS,
Sygehusforvalter.

HJALMAR FREDERIK EIKEN, Overlæge, er født den 11. April 1883 paa Samsø som Søn af
Lærer J. P. Petersen og Hustru Kirsten Margrethe, født Jensen. Gift 1917 med Nina Blicher. Student
1900 fra Aarhus, Reservelæge ved Silkeborg Tuberkulosesanatorium 1908-10, Assistent ved Kommu-
nehospitalets Sektionsstue November 1910-12, Turnuskandidat ved Kommunehospitalets Afdeling II
og III November 1912, Reservelæge ved Øresundshospitalets Tuberkuloseafdeling Juni 1913, Reserve-
læge ved dette Hospitals medicinske Afdeling 1916, ansat som Overlæge ved Skørping Sanatorium
siden December 1916.

KAREN MARIE ANDERSEN, Reservelæge, er født den 8. April 1896 i Kirkeby paa Fyn som
Datter af Landmand Anders Andersen og Hustru Marie, født Nielsen. Student 1916 fra Svendborg,
cand. med. 1923, Kandidat ved Middelfart Sindssygehospital og ved Folkekuranstalten ved Hald. Re-
servelæge ved Krabbesholm Sanatorium fra 1924-25, ved Tønder Sygehus fra 1925-28, ved Refs-
næs Kysihospital fra 1928-29, ved Aarhus Kommunehospital med Turnustjeneste fra 1929-30, ved
Skørping Sanatorium fra 1. Marts 1930. Specialist-Anerkendelse i Lungetuberkulose i 1932.

MINE CHRISTENSEN, Oversygeplejerske, er født 1875. Uddannet som Sygeplejerske paa Lu-
kastiftelsen i København, Oversygeplejerske paa Oringe Sindssygehospital, derefter ansat som Over-
sygeplejerske paa Skørping Sanatorium.

CARL PETER THOMAS, Sygehusforvalter, er født den 1. November 1893 i København som
Søn af Tømrermester Georg Christian Thomas og Hustru Augusta, født Frederiksen. Gift 1923 med
Inger Østerberg. Uddannet ved Handelen, ansat ved Nationalforeningens Hovedadministration og
fra 1931 ansat som Sygehusforvalter ved Skørping Sanatorium.

L. C. M. v. KAMEKE,
Maskinmester.

M. RASMUSSEN,
Køkkenbestyrerinde.

E. M. BIELEFELDT,
Vaskeribestyrerinde.

K. M. HEGELUND,
Afdelingssygeplejerske.

LEOPOLD CURT MICHAEL v. KAMEKE, Maskinmester, er født den 27. Maj 1871 i Flensborg
som Søn af Skibsfører Curt v. Kameke og Hustru Pauline, født Knutzen. Gift 1898 med Marie Nico-

line Wolhart (død). Uddannet som Maskinmester, sejlet som Mester ved Dampskibsselskabet „Carl“ ansat som Maskinmester ved Skørping Sanatorium siden 1906.

M. RASMUSSEN, Køkkenbestyrerinde, er født den 13. Juni 1887 som Datter af Skrædermester A. Rasmussen og Hustru Anna, født Ottosen. Ansat som Assistent ved Skørping Sanatorium 1913 og fra 1914 som Køkkenbestyrerinde.

ESTHER MARIE BIELEFELDT, Vaskeribestyrerinde, er født den 9. December 1894 i Frederikshavn som Datter af Fiskeeksporør Søren Bielefeldt og Hustru Petrine, født Christiansen. Assistent ved Julemærke-Sanatoriet fra 1920—25, ansat som Vaskeribestyrerinde ved Skørping Sanatorium siden 1925.

KARLA MARIE HEGELUND, Afdelingssygeplejerske, er født den 18. Oktober 1900 i Fredericia. Uddannet som Sygeplejerske ved Aarhus Kommunehospital fra 1924—27, Sygeplejerske ved Sct. Hans Hospital i Roskilde og ved Skørping Sanatorium siden 1930.

Skørping og Omegns Haandværker- og Borgerforening er stiftet den 31. Januar 1894. Foreningens Formaal er at fremme alt, hvad der tjener til Haandværker- og Borgerstandens Tarv paa enhver gavnlig Maade ved de lovlige Midler, der staar til dens Raadighed, ligesom ogsaa at udbrede almen gavnlig Oplysning og Dannelse blandt Foreningens Medlemmer. Formanden leder Forhandlingerne i Bestyrelsesmøderne. Bestyrelsen er ikke beslutningsdygtig, naar ikke mindst $\frac{2}{5}$ af dens Medlemmer er mødte. — I Tilfælde af Stemmelighed er Formandens Stemme afgørende. Til at lede Forhandlingerne paa Generalforsamlingen vælges af denne en Forhandlingsleder. Bestyrelsen er til enhver Tid ansvarlig for Foreningens Midler og Ejendele. Foreningens Formand er Bagermester A. Nielsen.

A. NIELSEN,
Bagermester.

ALBERT NIELSEN, Bagermester, er født den 27. Juli 1893 som Søn af Chr. Nielsen og Hustru Bertha Marie, født Jessen. Gift 1915 med Villhelmine Marie Sørensen. Formand for Skørping og Omegns Haandværker- og Borgerforening.

P. LORENZEN,
Statsskovrider.

N. CHR. PAULSEN,
Statsskovfoged.

L. C. V. v. EYBEN,
Postmester.

P. FR. PETERSEN,
Stationsforstander.

POUL LORENZEN, Statsskovrider, er født den 13. November 1886 i Helsingfors som Søn af Skovjer, Forsikandidat Vald. Lorenzen og Hustru, født Koch. Gift med Minna Marie Madelung, Datter af Godsejer H. A. Madelung, Skaane. Student 1905 fra Sorø Akademi, cand. phil. 1906, Forstkandidat 1912, assisterende ved Skovbrugsundervisningen paa Landbohøjskolen og ved Statens forstlige Forsøgsvæsen 1912—14, Assistent i Statsskovvæsenet 1914, tjenstgørende ved Tisvilde-Frederiksværk Distrikt 1914—18, ved Statens Skovregulering 1918—20, Skovrider for Buderupholm Distrikt i Rold Skov fra 1920. Medlem af Hovedbestyrelsen og Forretningsudvalget for Danmarks Naturfredningsforening 1922—26, Formand for Rebildkomiteén og Rebildfonden 1922—30.

LAURITS PETER HANSEN, Statsskovfoged, er født den 25. Juni 1889 som Søn af Gaardejer Niels Hansen og Hustru Dagmar, født Møller. Gift 1917 med Gerda Bagger. Elev paa Vallø og Torbenfeldt. Skovfogedprøve 1912, Statsskovfoged ved Frederiksborg 2. Distrikt, Statsskovfoged ved Buderupholm Distrikt.

NIELS CHRISTIAN PAULSEN, Statsskovfoged, er født den 26. September 1892 som Søn af Skovfoged Morten Paulsen og Hustru Karen, født Jensen. Gift 1921 med Cecilie Andersen. Elev paa Hvidkilde paa Fyn og Gunderslevholm, Skovfogedprøve 1915, ansat som Statsskovfoged ved Buderupholm Distrikt.

LOUIS CALR VILHELM v. EYBEN, Postmester, er født den 12. Februar 1872 som Søn af Proprietær v. Eyben og Hustru. Gift 1929. Præliminæreksamen 1891, Løjtnant 1894, ansat som Postmester i Skørping siden 1927.

PETER FREDERIK PETERSEN, Stationsforstander, er født den 22. August 1879 som Søn af Tomrermester Petersen og Hustru Caroline. Gift 1917. Præliminæreksamen 1898, ansat som Stationsforstander i Skørping siden 1932.

N. P. LIND,
Sognefoged.

N. M. HOBY,
Politibetjent.

F. M. FREDERIKSEN,
Hotelejer.

E. C. LANGBÆK,
Uddeler.

NIELS PETER LIND, Sognefoged, er født den 14. April 1877 som Søn af Pottemager C. Lind og Hustru Marie, født Haase. Gift 1915 med Anna Marie Christensen. Medlem af og Næsiformand i Sogneraadet. Sognefoged i Skørping.

NIELS MARIUS HOBY, Politibetjent, er født den 13. December 1893 som Søn af K. Hoby og Hustru Oline, født Jensen. Gift 1919 med Astrid Jenny Sørensen. Ansat som Landpolitibetjent i Høllum-Hindsted Herreder med Bopæl i Skørping. Sekretær i Den personlige Friheds Værn, Skørping Afdeling.

FREDERIK MARIUS FREDERIKSEN, Hotelejer. cand. polyt., er født den 30. Marts 1888 som Søn af Hotelejer G. Frederiksen og Hustru Kristine Marie, født Jensen. Gift 1916 med Ane Kristine Fanth. Student 1907 fra Aalborg, Kandidat 1915, Sekondløjtnant 1916. Ejer af Skørping Hotel siden 1918.

EJVIND CARL LANGBÆK, Uddeler, er født den 10. April 1900 som Søn af Gaardejer Anton Langbæk og Hustru Else, født Eriksen. Gift 1926 med Helga Møller. Ansat som Uddeler ved Skørping og Omegns Brugsforening.

MARIUS ANDERSEN BØNNELYKKE, Uddeler, er født den 7. April 1903 som Søn af Gaardmand Niels Bønnelykke og Hustru Inger, født Jacobsen. Gift 1927 med Else Marie Hansen. Ansat som Uddeler ved Gl. Skørping Kirkeby Brugsforening.

N. WINTHER HANSEN, Skorstensfejermester, er født den 22. November 1889 som Søn af Landmand Niels Hansen og Hustru Karen, født Christensen. Gift 1921 med Jensine Kristine Knudsen. Ansat som Skorstensfejermester for Skørping, Fræer, Buderup og Gravlev Sogne.

CHRESTEN OTENIUS NIELSEN, Bestyrer, er født den 29. August 1895 som Søn af Landmand Carl Nielsen. Gift 1916 med Margrethe Jensen. Ansat som Bestyrer af Skørping Cementfabrik.

C. O. NIELSEN,
Bestyrer.

HARALD J. NIELSEN, Skomagermester, er født den 25. December 1893 i Brønderslev som Søn af Husmand Anton Nielsen og Hustru. Gift 1915. Nedsat sig som Skomagermester i Skørping. Formand for Skørping Sangforening.

Medlemmer af Skørping Sogneraad er: Bankbestyrer O. Olesen, Formand, Gdr. A. Bols, Banenæstformand H. Riisberg, Boghandler H. Andersen, Gdr. S. Bols, Sognefoged N. P. Lind, Gdr. P. Søndergaard, Statsskovrider P. Lorenzen og Skovløber M. Pedersen.

H. J. NIELSEN,
Skomagermester.

FRÆER SOGN omgives af Skørping, Gerding, Blenstrup, Store Brøndum og Torup Sogne samt Hindsted Herred.

I Fræer Sogn findes Byerne: Fræer med Kirke, Skoie, Brugsforening, Sparekasse og Skovriderbolig for Lindensborg Skovdistrikt; Sejlstrup og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Tustrup.

Fræer Sogn har Tingsted i Terndrup og hører under Hellum-Hindsted Herreders Retskreds, Mariager Købstads Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Hellum-Hindsted Læggekreds, Hellum og Hindsted Herredes Skattekreds, Fleskum Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 394. Lægd.

Fræer Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den rundbuede Nordportal, der ligesom Korbuen har profilerede Kragbaand samt et Vindue i Koret er bevarede. Skib og Kor er i gotisk Tid blevet overhævede. Vistnok samtidig opførtes Taarnet af Granitkvadre og Mursten, det hvælvede Taarnrum har Spidsbue ind til Skibet. Korgavlen er ombygget 1883. Vaabenhuset er af gule Munkesten. Ny Altertavle med et Maleri fra 1898 af A. Hou. Romansk Granitfont. Prædikestol fra ca. 1600 med Niels Mouridsen Benderup til Tustrups fædr. og mødr. Vaaben samt hans Hustru Maren Høegs Vaaben. (Efter Traps: Danmark).

Medlemmer af Fræer Sogneraad er: Landpostbud M. Thomsen, Formand, K. Hjorth, Albert Nielsen, Kr. Bossen, A. Melthen, Chr. Christensen og Søren Christensen.

HORNUM HERRED.

HORNUM HERRED grænser mod Nord og Nordvest til Limfjorden, mod Sydvest, Syd og Øst til Aars, Hindsted, Hellum og Fleskum Herreder.

Herredets samlede Areal udgør 41,861 ha og Indbyggerantallet er ca. 16,000.

I Herredet ligger Nibe Købstad og en Del af Aalborg samt følgende Sogne: Aalborg Budolfi Landsogn, Sønderholm-Frejlev, Nørholm, Ellidshøj-Svenstrup, Øster Hornum, Buderup-Gravlev, Aardestrup, Sønderup-Suldrup, Veggerby, Bislev og Vokslev.

AALBORG BUDOLFI LANDSOGN omgives af Nørholm, Frejlev og Svenstrup Sogne, Flemskum Herred, Aalborg Købstadjorder og Limfjorden.

I Aalborg Budolfi Landsogn findes Byerne: Hasseris med Skole, Brugsforening; Sofiendal med Skole; Hasseris Villakvarter, Forstad til Aalborg med Optagelsehjem for Børn, Drengehjemmet „Theodorsminde“, Elektricitetsværk og Vandværk; Kærby og Mølholm, Forstæder til Aalborg; Skalborg med Mejeri og Jernbanestation; Hasseris Kær samt en Samling af Gaarde og Huse.

Aalborg Budolfi Landsogn har Tingsted i Aalborg og hører under Aalborg Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Nibe Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 422 a og 422 b.

Skolevæsenet i Aalborg Budolfi Landsogn bestaar af følgende Skoler: Hasseris Skole, der er opført 1911 af Arkitekt Iversen, Aalborg, og Sofiendal Skole, der er opført samme Aar og af samme Arkitekt.

Hasseris Alderdomshjem er bygget 1927 efter Tegning af Arkitekt Juul Hansen, Aalborg. Der er Plads til 20 Beboere. Hjemmets Bestyrerinde er E. K. Ring.

ESTRID KRISTINA RING, Bestyrerinde, er født den 4. Oktober 1885 som Datter af Proprietær J. Ring og Hustru Anna, født Nielsen. Elev paa Frederiksb. Hospital 1909, Privatsygeplejerske i Aarhus og Kolding 1913, Sygeplejerske paa Rigshospitalet 1918, i Norge 1919, Privatsygeplejerske i Aalborg 1920, ansat som Bestyrerinde ved Hasseris Alderdomshjem siden 1928.

Hasseris Alderdomshjem.

Hasseris Gas-, Elektricitets- og Vandværk. Hasseris Gasværk opførtes i Aaret 1910 af Firmaet Edwards & Rasmussen, København. Dette Firma havde faaet Koncession paa Anlæg og Drift af et Gasværk i Hasseris Villakvarter, der skulde være i Drift den 1. Januar 1911. Hasseris Villakvarter var hidtil forsynet med Gas fra Aalborg, men Kontrakten var bleven opsagt, idet Aalborg fra den 1. Januar ikke vilde levere Gas til Villakvarteret mere. Grundejerforeningen i Villakvarteret tog da Initiativet til Opførelse af eget Gasværk, og henvendte sig ved sin Formand Overretssagfører Hammershimb til Hasseris Kommune om Støtte til Opførelse af et Gasværk. Resultatet af Forhandlingerne blev, at ovennævnte Firma fik Koncession paa Driften af et Gasværk i Hasseris Villakvarter i 35 Aar, og Gasværket kom som nævnt i Drift 1. Januar 1911. Værkets nuværende Antal Forbrugere er 500, hvilket er mere end dobbelt saa mange som da Værket begyndte. En Udvidelse af Værket samt en ny og større Gasbeholder var nu nødvendig, men Kommunen, som havde overtaget Værket

i 1919, søgte en Forhandling med Aalborg om Levering af den Gas, som Hasseris-Værket ikke selv var i Stand til at producere, særlig ved Juletid og andre Højtider, og i December 1932 blev der fra Aalborg lagt en 4" Højtryksledning til Hasseris.

I 1912 fik Firmaet Edwards & Rasmussen, der havde bygget Gasværket, tillige Koncession paa Driften af et Elektricitetsværk for Hasseris Villakvarter. Dette Værk overtog Kommunen ogsaa i Aaret 1919. Elektricitetsværket var anlagt med en Produktion af 75,000 kw om Aaret, i 1919 var Aarsproduktionen 60,500 kw og i 1925 100,000 kw. Det var derfor nødvendig at udvide Værket, men ogsaa her foretrak Kommunen at entrere med Aalborg, og den 1. December 1925 blev Ledningsnettet tilsluttet Aalborg Ledningsnet og Hasseris Elektricitetsværk blev nedlagt. Administrationen af Elektricitetsforsyningen sorterer stadig under Hasseris Kommune.

I September 1921 fik Grundejerforeningen i Hasseris Villakvarter Tilladelse til at anlægge et Vandværk paa Gas- og Elektricitetsværkets Grund. Vandværket blev projekteret af Ingeniør Denver. Gennem en 15 m dyb Brønd (2 m i Diameter) naede man tilstrækkelig Vand, og i denne Dybde blev der udgravet Plads til Maskinerne, 2 Stk. Højtryks Centrifugalpumper med direkte tilkøbet 20 HK. Elektromotorer, disse Pumper kan pumpe 40 m³ Vand i Timen hver, og de pumper Vandet gennem en 4" Ledning direkte i Beholderne, der ligger paa Toppen af Skovbakken, 80 m over Pumperne. Det nye Vandværk var en Erstatning for et ældre Vandværk, der laa paa Toppen af Skovbakken og blev drevet dels af en Vindmotor, dels af en Gasmaskine.

Alle tre Værker ledes af en Bestyrer.

E. K. RING,
Bestyrerinde.

G. OPPENLÆNDER,
Driftsbestyrer.

H. P. CHR. DENVER,
Bygningsinspektør.

GOTTLIEB OPPENLÆNDER, Driftsbestyrer, er født den 1. December 1885. Konstruktørexamen, Afgangseksamen fra Teknisk Skole i 1907, ansat som Driftsleder ved Gas-, Vand- og Elektricitetsværket i Hasseris.

HANS PETER CHRISTIAN DENVER, Ingeniør, Bygningsinspektør, er født den 28. Oktbr. 1876 i Ousted ved Lejre som Søn af Gaardejer Ole Pedersen og Hustru Ane Kirstine, født Hansen. Gift 1904 med Jenny Bech. Cand. polyt. 1899, Ingeniør hos Stads- og Havneingeniøren fra 1901—11, fra 1912 alene hos Havneingeniøren, etablerede i 1915 Entreprenørfirmaet Rasmussen & Denver, fra 1920—28 selvstændig Entreprenørvirksomhed, Ingeniør ved A/S Kemisk Industri, København, 1928, fra 1929 Fabriksleder i Aalborg, Bygningsinspektør i Hasseris Kommune fra 1. Juni 1933. Formand for Aalborg Amts Skytteforening fra 1913—25.

Medlemmer af Aalborg Budolfi Landsogn Sogneraad er: Regnskabschef Bye-Jørgensen, Formand, Forpagter H. Jensen, Pedel J. Andreasen, Lokomotivmester J. Hansen, Lokomotivfyrbøder N. Bjerg, Overretssagfører G. Rendbeck, Direktør Axel V. Jensen, Købmand Vald. Bisgaard og Købmand J. C. Petersen Bach.

SØNDERHOLM-FREJLEV KOMMUNE består af Sønderholm og Frejlev Sogne. Sønderholm Sogn omgives af Frejlev, Svenstrup, Øster Hornum og Vokslev Sogne, Nibe Bredning, Nørholm Sogn, Limfjorden og Aalborg Budolfi Landsogn.

Frejlev Sogn omgives af Sønderholm Sogn, Aalborg Budolfi Landsogn og Svenstrup Sogn.

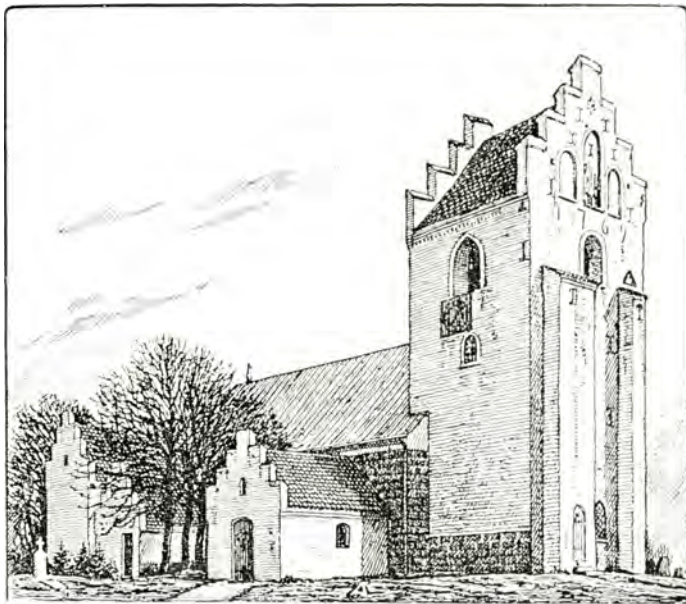
I Sønderholm Sogn findes Byerne: Sønderholm med Kirke, Præstegaard, Skole, Fattighus, Brugsforening, Andelsmejeri og Jernbanestation; Nyrup med Skole; Tostrup med Skole og Brugsforening; Restrup Enge; Restrup Kær med Skole og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Store Restrup.

I Frejlev Sogn findes Byerne: Frejlev med Kirke, østre Skole, vestre Skole, Sønderholm og Frejlev Sognes Spare- og Laanekasse, Brugsforening og Vandværk; Drastrup med Andelsmejeri samt en Samling af Gaarde og Huse.

Sønderholm Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skattekreds, Nibe Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 377 a og 377 b.

Frejlev Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 379. Lægd.

Sønderholm Kirke består af Skib og Kor med Apsis, Taarn mod Vest samt Vaabenus og to Tilbygninger mod Nord. Skib og Kor, med bred Apsis, er fra romansk Tid af Granitkvadre, Skib og Kor paa Sokkel med Skraakant, Apsis paa profileret Dobbeltsokkel. Et oprindelig Vindue, den rektantede Norddør og den halvrunde Korbue med profileret Kragbaand er bevarede. Skib, Kor og Apsis er overhvalvede med gotiske Ribbehvalv, i Skibet meget høje og brede. Taarnet, af Granitkvadre og gule Munkesten, er fra gotisk Tid. — Det i det 18. Aarhundrede til Kapel indrettede og samtidig overhvalvede Taarnrum forbindes med Skibet ved en bred halvrund Bue,

Sønderholm Kirke.

om Aabningen er i 1735 opført en anelig Stukportal med et Smedejernsgitter. Paa Taarnets Vestgavl: 1769. Vaabenuset er samtidig med Taarnet og af samme Materiale, med fladt Bjælkeloft. Fra 1685 er den østlige Tilbygning ved Korets Nordside af Munkesten og overhvalvet, den tjener til Gravkapel. Den anden Tilbygning er yngre. Kirken har rige Kalkmalerier, i Korhvalvingen mest gammeltestamentlige samt en Række af 32 Vaabenskjolde, Gabriel Gyldenstiernes og hans Enkes Fru Kirsten Friis' Aneskjolde, bekostet 1556 af sidstnævnte, restaureret 1888. Kirken er sidst restaureret 1881—82. Tidlig protestantisk Fløjaltertavle med Malerier fra det 18. Aarhundrede, der ifølge Vaabenskjoldene er bekostede af C. F. Levetzau. Ro-

mansk Granitfont. Smuk Prædikestol fra ca. 1550, skænket af Fru Kirsten Friis og Gabriel Gyldenstjerne. Pulpitur paa hver Side af Skibet. (Efter Traps: Danmark).

Frejlev Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af hugne Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant, under Koret med Hulken. Den retkantede Norddør og et Par oprindelige Vinduer, det ene med udhugne Ornamente, samt Korbuen med profilerede Kragbaand er bevarede. Paa Skibets Sydside en Kvadre med Menneskehoved. Skib og Kor har fladt Bjælkeloft. I gotisk Tid er Taarnet opført af Kvadre fra Skibets Vestgavl og af Munkesten. Taarnrummet anvendes som Materialhus og er adskilt fra Skibet. Vaabenhuset, af Munkesten, er samtidigt med Taarnet. Altertavle fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede med et Maleri af Anker Lund. Lille, romansk Granitfont. Smuk gotisk Prædikestol med Stavværksornamente. I Skibet et gotisk Krucifiks med Sidefigurer. (Efter Traps: Danmark).

SVEND AAGE CHRISTENSEN REERSLEV, Sognepræst, er født den 20. September 1895 som Søn af Tandlæge Baldur J. Christensen og Hustru Augusta Vilhelmine, født Petersen. Gift 1926 med J. K. Marcker. Sognepræst i Raabjerg 1926–31, kaldet til Sognepræst for Sønderholm-Frejlev Menighed siden 1931.

Skolevæsenet i Sønderholm-Frejlev Kommune bestaar af følgende Skoler: Sønderholm Skole, der er oprettet 1690 og udvidet i 1919, Nyrup Skole, opført 1859 og ombygget 1922, Tostrup Skole, der er bygget 1892, Restrup Enge og Kær Skole, Frejlev østre Skole, der er bygget 1868, og vestre Skole, der er bygget 1908.

A. K. BAK, Førstelærer, er født den 6. November 1885 i Sønder Tranders som Søn af Gaardejer Jens Jensen Bak og Hustru, født Andersen. Gift 1913 med Johanne Svendsen. Dimitteret fra Ranum Seminarium. Førstelærer ved Sønderholm Skole.

JENS CHRISTIAN PALLESEN, Lærer, er født den 24. September 1892 i Sønderholm Sogn. Dimitteret 1914 fra Hjørring Seminarium. Ansat som Lærer ved Nyrup Skole siden 1919.

HANS KRISTIANSEN EISING, Lærer, er født den 22. December 1892 i Fovlum Sogn, Viborg Amt. Dimitteret 1921 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Tostrup Skole siden 1928.

P. C. KNUDSEN, Lærer. Ansat som Lærer ved Frejlev østre Skole siden 1914.

J. LAURITZEN, Lærer, er født den 13. November 1889. Dimitteret 1911 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Frejlev vestre Skole siden 1914.

J. A. POULSEN, Stationsmester, er født den 6. April i Solbjerg Sogn Aalborg Amt. Kom til Jernbanen i Nibe 1906, derfra til Ullits fra 1910–13, i Hvalpsund 1913–15, Togbetjent i Aalborg 1915–20, ansat som Stationsmester i Sønderholm siden 1920.

J. A. POULSEN,
Stationsmester.

Medlemmer af Sønderholm-Frejlev Sogns Sogneraad er: M. Thorsted, Formand, Murer J. Madsen, Husmand A. Pedersen, Gaardejer Chr. Kragh, Husmand A. Simonson, Lærer C. Knudsen, Lærer J. M. Lauritzen, Gaardejer L. P. Larsen og Gaardejer Jens Lundby.

NØRHOLM SOGN omgives af Sønderholm Sogn og Limfjorden.

I Nørholm Sogn findes Byerne: Nørholm med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening og Vandværk; Klithuse; Melleholm Udflyttere med Andelsmejeri; Porsheden med Brugsforening; Overstederne; Klitgaard Skole.

Nørholm Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 378. Lægd.

Nørholm Kirke bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af hugne Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den rektantede Norddør og et oprindeligt Vindue er bevarede, ligeledes den halvrunde Korbue, hvis nordre Kragbaand har udhugne Ornamenten. I Skibets Syd- og Nordmur er indsat flere Sten med indhuggede Fremstillinger. Skibet har Bjælkelofter, Koret en gotisk Hvælving, hvori Kalkmalerier fra Slutningen af Middelalderen. Taarnet er fra gotisk Tid af Granitkvadre og Munkesten. Taarnrummet, med Krydshvælving, har tidligere været forbundet med Skibet ved en nu tilmuret Spidsbue. Vaabehuset, af Munkesten er samtidigt med Taarnet. Muret Alterbord. Trefløjet, udskaarne Altertavle fra Begyndelsen af det 16. Aarhundrede med Korsfæstelsen i Midtfeltet, i Sidefløjene Knud Konge og Sct. Dominicus, ved Korsets Fod knæler Bisp Jens Andersen Beldenak, hvis Vaabenskjold holdes af en Vildmand. Kalk og Disk fra 1576, Messehægel med broderet Krucifiks fra det 18. Aarhundrede. I Korets Nordvæg et gotisk Monstransskab med prægtigt udskaarne Spir. Romansk Granitfont. Prædikestolen er givet 1632 af Bonden Poul Nielsen Kraas, død 1649, og Hustru, og i 1643 bekostet malet af de samme. Ogsaa Altertavlens Staffering blev i 1650 bekostet af Poul Kraas' Enke.

(Efter Traps: Danmark).

Skolevæsenet i Nørholm Sogn bestaar af Nørholm Skole, bygget 1859, og Klitgaard Skole, bygget 1860.

JENS EDVARD KRISTENSEN, Lærer, er født den 14. Marts 1894 i Aalestrup som Søn af Lænderhandler Christen Christensen og Hustru Marie Elisabeth, født Nielsen. Gift 1919 med A. D. Sand. Dimitteret 1915 fra Vordingborg Seminarium. Ansat som Lærer ved Nørholm Skole siden 1924.

H. V. NIELSEN, Lærer, er født den 25. September 1892. Dimitteret 1914 fra Vordingborg Seminarium. Ansat som Lærer ved Klitgaard Skole siden 1905.

Medlemmer af Nørholm Sogneraad er: Gaardejer F. Frandsen, Gaardejer Niels Pedersen, Gaardejer A. Andersen, Gaardejer J. Knudsen og Gaardejer N. Aagaard.

ELLIDSHØJ-SVENSTRUP KOMMUNE bestaar af Ellidshøj og Svenstrup Sogne. Ellidshøj Sogn omgives af Svenstrup, Øster Hornum og Buderup Sogne samt Fleskum Herred.

Svenstrup Sogn omgives af Ellidshøj, Øster Hornum, Sønderholm og Frejlev Sogne, Aalborg Budolfi Landsogn samt Fleskum Herred.

I Ellidshøj Sogn findes Byen Ellidshøj med Kirke, Skole, Gæstgiveri, Jernbanestation; Raakildegaard med Skole samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Svenstrup Sogn findes: Svenstrup med Kirke, Præstegaard, Skole, Kro, Afholdshjem, Andelsmejeri, Jernbanestation; Lere samt en Samling af Gaarde og Huse:

Øster-Mølle.

Flødalsgaarde med Elektricitetsværk og Nørre Flødals Kalk- og Gødningskridtfabrik, Svenstrup vestre Skole.

Ellidshøj Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Læggekreds, Nibe Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 383. Lægd.

Svenstrup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 384. Lægd.

Ellidshøj Kirke bestaar af Skib og Kor samt Vaabehus mod Nord. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant, overhvælvede i den senere Middelalder. Den firkantede, romanske Norddør og et Vindue er bevarede, ligeledes Korbuen med skraakantede Kragbaand. Vaabehuset, af Mursten, er vistnok fra Renæssancetiden. Alterbord af Granit med Relikviegemme. Altertavlen er fra Slutningen af det 17. Aarhundrede med et Maleri fra Midten af det 19. Aar-

Parti fra Øster-Mølle.

hundrede. Kalken er 1693 skænket til Svenstrup Kirke af Mads Christensen Klestrup og Hustru. Lille romansk Granitfont. Udskaaren Prædikestol fra Renæssancetiden. Malmstager fra 1623. (Efter Traps: Danmark).

Svenstrup Kirkes Skib og Kor er fra romansk Tid og overhvælvede. Taarnet derimod er fra gotisk Tid, men ombygget foroven i nyere Tid. Kirken er restaureret omkring 1890 og Vaabehuset er nyt. Kirken har ny Altertavle og Prædikestol.

Skolevæsenet i Ellidshøj-Svenstrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Ellidshøj Skole, opført 1869, Svenstrup Skole, opført 1885, og Svenstrup vestre Skole, der er opført 1905.

NIELS VILSEN, Førstelærer, er født den 5. December 1884 i Lild Sogn som Søn af Gaardejer Kristoffer Vilsen og Hustru Mette Kirstine Andersen. Gift 1908 med M. K. Kristensen. Dimitteret 1905 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Ellidshøj Skole siden 1914.

N. VILSEN,
Førstelærer.

SVEND INGEMANN HANSEN, Lærer, er født den 7. Juli 1901 i Galtrup paa Mors som Søn af Højskoleforstander Peder Hansen og Hustru Johanne, født Bredsen. Gift 1930 med E. A. Rasmussen. Dimitteret 1927 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Andenlærer ved Ellidshøj Skole siden 1930.

ANDERS OSTERGAARD, Førstelærer, er født den 19. August 1878 i Aalestrup som Søn af Gaardejer Jacob Østergaard og Hustru Ane, født Andersen. Gift 1905 med Karen M. Jensen. Dimitteret 1900 fra Nørre Nissum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Svenstrup Skole siden 1909

H. MOLLER, Lærer, er født den 19. Juli 1881 i Geding. Dimitteret 1902 fra Jellinge Seminarium. Ansat som Lærer ved Svenstrup vestre Skole siden 1910.

Ellidshøj Kalk- og Gødningskridtfabrik anlagdes i Vinteren og Foraaret 1909 af Købmand Otto Jørgensen, Hjørring, og Grosserer Stabill. Købmand Jørgensen overtog som Eneejer Fabrikken, men da der stadig blev større Salg og Fabrikken var for lille til at kunne producere, hvad der kunde sælges, optoges i 1911 som Kompagnon Klædegrosserer Hansen, København, og der foretoges store Udvidelser. Købmand Jørgensen fortsatte som Direktør, men Kontoret flyttedes til København. I 1912 ophævedes Aktieselskabet og Fabrikken solgtes til Tømrermester Ejnar Nielsen, Aalborg, der ejede den til 1918. Hr. Nielsen solgte da Kalkværket til Grosserer Milling, Aalborg, som den Gang tillige ejede Nørre Flødals Fabrikker ved Svenstrup. Hr. Milling drev Fabrikken

Ellidshøj Kalkværk.

CHR. A. SØRENSEN,
Fabrikant.

til 1927 under Navnet Nørre Flødals Fabrikker. Den nuværende Ejer, Chr. Sørensen købte da Kalkværket og antog igen det gamle Firmanavn: Ellidshøj Kalk- og Gødningeskridtværk. I de nu snart svundne 25 Aar er der fra Ellidshøj Kalk- og Gødningeskridtværk sendt i Tusindvis af Tons Gødningeskalk aarligt til alle Landets Egne.

CHR. ANDREAS SØRENSEN, Fabrikant, er født den 18. Oktbr. 1881 som Søn af Landmand S. Chr. Sørensen og Hustru, født Thomasdatter. Gift 1908 med D. Henriette Christensen. Uddannet som Landmand. Ejer af Ellidshøj Kalk- og Gødningeskridtværk.

PETER HARALD JESSEN, Dyrslæge, er født den 26. April 1896 i Horsens som Søn af Købmand Peter Jessen og Hustru Maren, født Jacobsen. Gift 1921 med Annie Reimers. Realeksamen 1912, Landbrugskandidat 1916, Dyrslægeeksamen 1932, praktiserende Dyrslæge i Svenstrup siden 1932. Dyrslæge for den kommunale Kødkontrol i Svenstrup-Ellidshøj Kommune.

HÆSUM SVENDSEN,
Sogneraadformand.

FUGLSANG NIELSEN,
Møllejejer.

M. JENSEN,
Møllermester.

A. M. RASMUSSEN,
Distriktsjordemoder.

JENS HÆSUM SVENDSEN, Sogneraadformand, er født den 22. December 1885 i Ellidshøj som Søn af Sognefoged Søren Nielsen Svendsen og Hustru Margrethe, født Christensen. Gift 1918 med A. Christensen. Uddannet som Landmand. Sogneraadformand for Svenstrup-Ellidshøj Kommune. Kassere i Ellidshøj Transformatorforening. Formand for Fællesudvalget for Menighedsraadet.

POUL FUGLSANG NIELSEN, Møllejejer, er født den 9. April 1900 som Søn af Møller Jens P. Nielsen og Hustru Jensine Marie, født Andersen. Gift 1924 med Henrikke Christoffersen. Ejer af Vester mølle i Svenstrup.

EINAR THORBJØRN ANDERSEN, Møllejejer, er født den 25. April 1885 som Søn af aut. Revisor Anders Andersen og Hustru Sofie, født Nielsen. Gift 1910 med L. C. H. M. Krall. Uddannet ved Handelen. Købte Svanemøllen i Svenstrup 1923.

MARTINUS JENSEN, Møllermester, er født den 25. September 1885 i Støvring som Søn af Mølleforpagter J. Chr. Jensen og Hustru Maren, født Hansen. Gift 1919 med Johanne Seiersen. Ansat som Møllermester ved Svanemøllen i Svenstrup.

ANNE MARGRETHE RASMUSSEN, Distriktsjordemoder, er født den 26. Juni 1870 i Sandby som Datter af Gaardejer Rasmus Pedersen og Hustru. Jordemodereksamen 1903, ansat som Distriktsjordemoder i Svenstrup siden 1904. Tidligere Medlem af Svenstrup Menighedsraad.

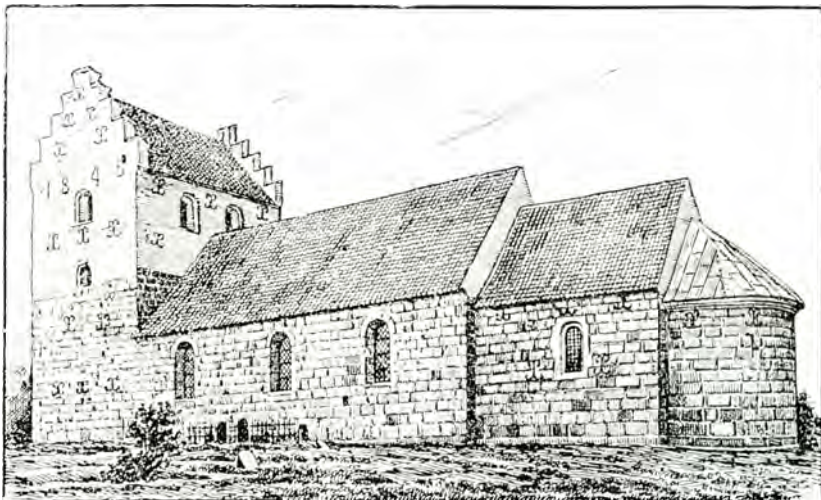
Medlemmer af Ellidshøj-Svenstrup Sogneraad er: Gdr. J. Hæsum Svendsen, Formand, Gdr. A. Kræmmer, Restauratør C. H. Christensen, Bmd. N. P. Nielsen, Gdr. J. Langagergaard, Gdr. A. Aakjær, Tømrer J. Andersen, Bmd. F. Madsen, Ledvogter N. H. Nielsen, Gdr. J. Buus og Entreprenør S. P. Jensen.

ØSTER HORNUM SOGN omgives af Sønderholm, Svenstrup, Ellidshøj, Buderup, Veggerby og Vokslev Sogne.

I Øster Hornum Sogn findes Byerne: Øster Hornum med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening, Sparekassen for Øster Hornum Sogn, Andelsmejeri og Andels-elektricitetsværk; Moldbjerg; Volstrup med Skole; Guldbæk med Skole; Hæsum med Skole; Estrup; Godthaab Stationsby med Filialkirke, Skole, Brugsforening, Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

Øster Hornum Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 391. Lægd.

Øster Hornum Kirke er ifølge Danske Atlas opført 1172 og efter Sagnet den ældste Stenkirke i Herredet. Den bestaar af Skib og Kor med Apsis, Taarn, Vaabenhus og Sakristi. Taarnet ligger mod Vest, medens Vaabenhus og Sakristi er mod Nord. I Aarene 1768—71 foretoges der en Hovedrestaurering og igen i 1845 skete der Forandringer ved Kirken. Altertavlen er et Ma-

Øster Hornum Kirke.

leri af A. Dorph, forestillende „Kristus vandrer paa Søen“. — Prædikestolen, der er fra omkring 1600, har Lydhimmel.

Kirken i Godthaab er bygget i 1912 efter Tegning af Arkitekt Paludan. Paa Kirkens Sydside er Vaabenhus, paa Nord-siden Sakristi.

PAULUS TOFT KIILERICH, Sognepræst, er født den 20. December 1876 som Søn af Lærer og Kirkesanger Søren Kiilerich og Hustru Maren, født Christensen. Gift 1903 med N. M. Jensen. Ansat som Sognepræst i Øster Hornum.

P. TOFT KIILERICH,
Sognepræst.

Skolevæsenet i Øster Hornum Sogn bestaar af følgende Skoler: Øster Hornum Skole, opført 1870 og udvidet 1900, Volstrup Skole, opført 1917 af Palæforvalter, Arkitekt Paludan, Guldbæk Skole, opført 1917, Hæsum Skole og Godthaab Skole, opført 1897.

H. C. THUESEN, Førstelærer, er født den 22. Maj 1897 i Herslev Sogn. Dimitteret 1921 fra Jellinge Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Øster Hornum Skole siden 1927.

ANDERS P. MADSEN, Lærer, er født den 24. Juni 1908 i Sebber Sogn. Dimitteret 1930 fra Norre Nissum Seminarium. Ansat som Andenlærer ved Øster Hornum Skole siden 1933.

Guldbæk Skole.

J. P. ALSTED, Lærer, er født 1857 i Venge. Dimitteret 1908 fra Blaa-gaards Seminarium. Ansæt som Lærer ved Volstrup Skole siden 1919.

STIG NIELSEN, Lærer, er født den 27. September 1884 i Sonderholm, Aalborg Amt. Dimitteret 1907 fra Ranum Seminarium. Ansæt som Lærer ved Guldbæk Skole siden 1910.

NIELS JULIL, Stationsmester, er født den 21. Oktober 1874 i Voldsted Sogn som Son af Gaardeier Jens Juul og Hustru Marie, født Jensen. Gift 1897 med

Martine Pedersen. Ansæt ved Jernbanerne 1899, Baneformand i Godthaab 1914, derefter ansæt som Stationsmester samme Sted.

H. C. THUESEN,
Førstelærer.

J. P. ALSTED,
Lærer.

STIG NIELSEN,
Lærer.

N. JULIL,
Stationsmester.

A. KJØBSTED,
Uddeler

Øster Hornum Brugsforening er oprettet 1888. Den gamle Bygning, hvor Brugsforeningen før havde til Huse, laa noget Syd for den nuværende Bygning, der er opført 1889—90. Foreningens Uddeler er A. Kjøbsted, der har været der siden 1928.

Godthaab Brugsforening er oprettet 1886. Medlemsantallet er ca. 175. Formand er Smed Fritz Jensen. Foreningens Uddeler er Em. Højfeldt, der har været ved Brugsforeningen siden 1918.

EM. HØJFELDT,
Uddeler.

Medlemmer af Øster Hornum Sogneraad er: Gdr. A. Pindstrup, Formand, Gdr. L. Sørensen, Bmd. A. Nielsen, Købmand G. Frederiksen, Muremester S. Thryssø, Gdr. E. Lyngbye, Gdr. L. Olsen, Gdr. N. Larsen og Gdr. N. Nielsen.

Parti fra Støvring.

BUDERUP-GRAVLEV KOMMUNE bestaar af Buderup og Gravlev Sogne.

Buderup Sogn omgives af Gravlev, Suldrup, Veggerby, Øster Hornum og Ellidshøj Sogne samt Hellum Herred.

Gravlev Sogn omgives af Buderup, Suldrup og Aarestrup Sogne samt Hindsted og Hellum Herred.

I Buderup Sogn findes Byerne: Støvring med Kirke, Skole, Frimenighedskirke med Friskole, Folkehøjskole, Buderup-Gravlev Pastorats Spare- og Laanekasse, Brugsforening, Afholdshjem, Andelsmejeri, Andelselektricitetsværk, Vandværk og Jernbanestation; Mastrup; Sørup med Fialkirke, Skole, Brugsforening og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Buderupholm. Ved Buderupholm ligger Buderup Kirke; den benyttes ikke mere, men ejes og vedligeholdes af Nationalmuseet.

I Gravlev Sogn findes Byerne: Gravlev med Kirke, Skole og Elektricitetsværk; Oplev og en Samling af Gaarde og Huse.

Buderup Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndensfjordske Lægekreds, Nibe Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 385. Lægd.

Gravlev Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 386. Lægd.

Støvring Kirke er opført 1906—07.

Buderupholm.

Mølle i Støvring.

Samtidig med Indvielsen af denne Kirke nedlagdes den gamle Buderup Kirke som Sognekirke. Denne Kirke bestaar af Skib, Kor, Taarn, Vaabehus og Kapel. Skib og Kor er fra den romanske Tid, medens Taarn og Kapel tilbyggedes i Renæssance-tiden. Skib, Kor og Kapel har fladt Bjælkeloft.

Den nuværende Kirke bestaar af Skib, Kor med Apsis og Vesttaarn. Det indre har Bjælkeloft. Altertavlen, der er den gamle fra Buderup Kirke, bærer et Maleri, forestillende „Kristus bærende sit Kors“.

Kirken i Sørup er opført i 1905—06, lidt Vest for det Sted, hvor i gamle Dage Sørup Kirke skal have ligget. Bygningen har Vaabehus mod Vest. Det indre har Bjælkeloft og i Skibet er Pulpitur.

I Støvring ligger endvidere Frimenighedskirken, der er opført i 1905. I denne findes Lokale for Friskolen.

Gravlev Kirke bestaar af Skib, Kor, Taarn og Vaabehus, hvoraf Taarnet vender mod Vest og Vaabehuset mod Syd. Skibet har fladt Loft, men Koret er overhvælvet. Taarnet, der er tilføjet i den gotiske Tid, har hvælvet Taarnrum ind til Skibet. Kirken gennemgik en større Restaurering i 1920 under Ledelse af Arkitekt

H. Paludan. Altertavlen bærer et Maleri, forestillende „Nadveren“.

Støvring Højskole blev oprettet 1886 af den i 1931 afdøde dansk-amerikanske Præst Kr. Østergaard. Da han i 1892 rejste til Amerika, overtoges Højskolen af en Kreds af nordjydske Mænd, der i 30 Aar stod som Ejere af den. I det samme Tidsrum var Søren Frederiksen Forstander og Lærer ved Højskolen (sammen med skiftende Medforstandere). I 1924 overtoges Skolen af hans Søn Jens Frederiksen. I 1901 byg-

Støvring Højskole.

gedes paa Grund af stigende Elevantal en ny Skole, der blev udvidet i 1918 og moderniseret i 1932. Fra 1910—33 var der en særskilt Afdeling for Brugsforeningsmedhjælpere. Højskolen er beliggende i det naturskønne Himmerland. Fra Skolen har man Udsigt over Engene til Skovene ved Skørping og Buderup m. m. I den Tid Højskolen har bestaaet, har dens Formaal stadig været det samme: 1) Gennem Foredrag i Skolestuerne og Udflugter til skønne og minderige Steder og gennem det daglige Samvær i Stuerne eller i det fri at oplive og levendegøre Ungdommen, saa at den faar Sans for det bedste i dansk Folkeliv, og 2) ved Undervisning i praktiske Fag: Dansk, Regning, Haandgerning m. m. og ved landbrugs- og husholdningsfaglige Timer at dygtiggøre de unge til praktisk Virke. Eleverne bor og spiser paa Skolen, hvor der paa 2, 3 og 4 Mands Værelser er Plads til 45 Elever. Der er indlagt Centralvarme og elektrisk Lys. Paa Skolen er der Badeværelser med Bruser med varmt og koldt Vand.

S. FREDERIKSEN,
fhv. Forstander.

J. FREDERIKSEN,
Forstander.

G. M. FREDERIKSEN,
Lærerinde.

SØREN FREDERIKSEN, fhv. Forstander, er født den 28. Maj 1853 i Nørholm ved Aalborg som Søn af Gaardejer Frederik Bøker Christensen og Hustru Kirsten, født Larsdatter. Gift 1882 med Johanne Lassen. Dimitteret fra Gedved Seminarium, Kursus paa Vallekilde og Askov Højskoler, Lærer ved Værlev Friskole i 10 Aar, Forstander for Støvring Højskole fra 1892—1922, derefter Lærer ved Skolen. Folketingsmand for Nørresundby-Kredsen fra 1910—13. Formand for Frimodigheden.

JENS FREDERIKSEN, Forstander, Seminarist og Handelsskoleuddannelse, er født den 7. Maj 1887 i Værlev ved Kallundborg som Søn af fhv. Højskoleforstander Søren Frederiksen og Hustru Johanne, født Lassen. Gift 1924 med Grete Mølbak Kristensen. Dimitteret 1910 fra Vordingborg Seminarium, paa Kolt Efterskole fra 1911—12, Højskolekursus paa Askov. Studierejser i Udlandet, Lærer ved Tunc Landbrugsskole, Forstander ved Støvring Højskole siden 1924. Tilsynsførende ved Skørping Sanatorium.

GRETE MOLBAK FREDERIKSEN, Lærerinde, er Datter af Dr. phil. Marius Kristensen og Hustru Missa, født Hansen. Gift 1924 med Højskoleforstander Jens Frederiksen. Højskolekursus paa Askov, Præliminæreksamen 1919, Statens Gymnastikkursus paa Askov, Lærerinde fra 1919—23, i Argentina 1923—24, Lærerinde paa Støvring Højskole. I Distriktsstyrelsen for D. K. 1. Distrikt.

Skolevæsenet i Buderup-Gravlev Kommune bestaar af følgende Skoler: Støvring Kommuneskole, opført 1915, Støvring Friskole, Sørup Skole, opført 1915, Gravlev Skole og Flo Skole.

Kommuneskolen i Støvring ligger midt i Stationsbyen ved Hovedlandevejen fra Aalborg til Hobro. Skolebygningen, der er opført 1915, rummer 4 Klasseværelser, Biblioteksværelse og et Lokale til Brug for Sogneraadet. Skolen har 3 Lærere og 180 Elever fordelt i 6 Klasser.

A. ALSTRUP,
Førstelærer.

ALFRED ALSTRUP, Førstelærer, er født den 28. April 1889 som Søn af Gaardejer Peder Alstrup og Hustru Ane, født Nielsen. Gift med Helga Jensen. Dimitteret 1910 fra Ranum Seminarium, Bibliotekskursus 1924 og 1927, Aarskursus i Tysk, Geografi, Geologi og Samfundslære paa Statens Lærerhøjskole 1932—33, ansat som Førstelærer ved Støvring Kommuneskole. Bibliotekar for Støvring Bibliotek. Kirkesanger.

Støvring Bibliotek blev oprettet i 1926. Det opbevares i Biblioteksværelset paa Støvring Kommuneskole. I April 1933 ejede Biblioteket, der er en selvejende Institution, 2100 Bind, deri medregnet en god Haandbogsamling, som benyttes i Læsestuen. I Aaret 1./4. 1932—31./3. 1933 udlaantes 6919 Bøger til 220 voksne Laanere og 125 Børn. Bibliotekar er Førstelærer A. Alstrup.

Støvring Idrætsforening er stiftet i Sommeren 1927 af nogle unge Mennesker, som ønskede at bringe Fodboldsporten ind under mere faste Former. Tanken mødte Forstaaelse hos Byens Borgere, og man lejede et Areal til Boldbane og startede med et Hold. Efter 3 Aars Forløb var Foreningen saa velhavende, at der blev Raad til at planere Banen, saa den er paa Højde med Tidens Krav i saa Henseende. I 1931 kom Gymnastikforeningen, der indtil da havde ført en hensygnende Tilværelse, ind under Idrætsforeningen, og man sysler for Tiden med Planer om at faa fri Idræt paa Programmet ogsaa ud fra den Opfattelse, at det gælder om at faa saa mange af de Unge som muligt ind i det aktive Træningsarbejde. Foreningen har i høj Grad vist sin Levedygtighed, hvilket Medlemantallet ogsaa beviser. Fra en beskednen Begyndelse med en Snes Medlemmer, er Foreningen nu (1933) oppe paa et Medlemsantal af ca. 500 aktive og passive. Foreningens tre Fodboldhold har i de forløbne Aar hævdet sig smukt og hjemført et større Antal Sølvpokaler. Foreningen er Medlem af Jydsk Boldspil-Union og Himmerlands Gymnastikforening. Foreningens Formand er Otto Larsen.

OTTO AUGUST LARSEN, Formand, er født den 29. November 1901 som Søn af Marius Larsen og Hustru Karen, født Andersen. Formand for Støvring Idrætsforening.

O. A. LARSEN,
Formand.

Støvring Andelselektricitetsværk er bygget 1932 og taget i Brug i Juli samme Aar. Der er to Maskiner, en paa 60 HK. og en paa 25 HK. Formand er Dyrslæge J. Oscar Jensen. Bestyrer er J. A. Lundsgaard.

SVEND AAGE LUNDSGAARD, Bestyrer, er født den 3. November 1906 som Søn af Vejassistent Chr. Lundsgaard og Hustru Karen, født Uhrenholdt. Gift 1933 med Clara Christensen. Ansat som Bestyrer ved Andelselektricitetsværket i Støvring.

JENS OSCAR JENSEN, Dyrslæge, er født den 1. November 1892 som Søn J. M. Jensen og Hustru. Gift 1916 med Anna Hansen. Praktiserende Dyrslæge i Støvring. Formand for Støvring Andelselektricitetsværk.

SØREN ABILDGAARD, Snedkermester, er født den 30. Marts 1885 i Vokslev som Søn af Landmand Jens Abildgaard og Hustru Edele, født Jensen. Gift 1922 med Johanne Jensen. Ejer af Støvring Maskinsnedkeri.

CHRESTEN LARSEN, Slagtermester, er født den 22. November 1907 i Halvrimmen ved Brovst som Søn af Landmand Johannes Larsen og Hustru Kristine, født Jensen. Gift 1932 med Karen Larsen. Ejer af Støvring Eksporthuslagteri.

N. C. CHRISTENSEN,
Sognefoged.

N. J. SØRENSEN,
Centralbestyrer.

GREGERSEN-KNUDSEN,
Depotejer.

CHR. LARSEN,
Slagtermester.

NIELS CHRISTIAN CHRISTENSEN, Sognefoged, er født den 7. Juni 1866 som Søn af Gaardejer Chresten Jensen og Hustru. Gift 1888. Sognefoged i Buderup Sogn.

NIELS JØRGEN SØRENSEN, Centralbestyrer, er født den 19. December 1867 i Astrup Sogn som Søn af Murermester Niels Sørensen og Hustru Karen Kirstine, født Jørgensen. Gift 1890 med Karen Nielsen. Ansat som Centralbestyrer i Støvring. Boghandler i Støvring. Medlem af Sogneraadet fra 1910—17, Sogneraadetsformand fra 1917—21.

CHRISTIAN HOLGER FRANDSEN, Depotejer, er født den 5. November 1884 i Støvring som Søn af Rentier Anders Frandsen og Hustru Hanne, født Jensen. Gift 1908 med N. R. Jensen. Uddannet som Landmand. Ølhandler i Støvring.

WILLIAM CHR. GREGERSEN KNUDSEN, Depotejer, er født den 24. Juli 1896 i Vester Brønderslev som Søn af afd. Landmand Gregersen-Knudsen og Hustru Marie, født Knudsen. Gift 1926 med Ellen Daugaard. Ejer af „Urban“-Depotet i Støvring.

Medlemmer af Buderup-Gravlev Sogneraad er: Gdr. Peter Pinstrup, Formand, Gdr. Søren Kjær, Gdr. Poulsen, Banearbejder Frederik Frederiksen, Købmand Jens Wulff, Træhandler Niels Krabsen, Gaardejer Simon Jeppesen, Gdr. Søren Christensen og Cyklehandler Carl Jensen.

AARDESTRUP SOGN omgives af Sønderup, Suldrup og Gravlev Sogne, Hindsted og Aars Herreder samt Haverslev Sogn.

I Aardestrup Sogn findes Byerne: Aardestrup med Kirke, Præstegaard, Skole, Forskole, Hospital, Spare- og Laanekassen i Aardestrup Sogn, Brugsforening og Andelsmejeri; Ersted; Torsted med Skole; Foldager og en Samling af Gaarde og Huse samt Skovriderboligen Charlottenlund, Skovfogedboligerne Hjortespring og Espelund og Hovedgaarden Torstedlund.

Aardestrup Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skattekreds, Løgstør Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 387. Lægd.

Aardestrup Kirke er for Skib og Kors Vedkommende fra romansk Tid, medens Taarn og Vaabenhuse er tilbygget i Middelalderen. Taarnet har Spir og Koret har Apsis. Kirken, der er overhælvbet, restaureredes i 1888, under Ledelse af Arkitekt Estrup. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller „Gravlæggelsen“. Prædikestolen er fra omkring Aar 1550. I Kirken findes forskellige Ligsten og Kisteplader.

Skolevæsenet i Aardestrup Sogn bestaar af Aardestrup Skole, der er oprettet 1648 af Gregers Krabbe til Torstedlund i en Stue i den østlige Ende af det af ham stiftede Hospital (den nuværende Skolebygning er opført 1885), samt Torsted Skole.

M. JOHANSEN, Førstelærer, er født den 7. Juli 1888. Dimitteret 1909 fra Ranum Seminarium. Ansat som Førstelærer ved Aardestrup Skole.

AKSEL BÜLOW DAVIDSEN, Lærer, er født den 24. Januar 1902. Dimitteret 1924 fra Haslev Seminarium. Ansat som Andenlærer ved Aardestrup Skole siden 1930.

Medlemmer af Aardestrup Sogneraad er: Gdr. A. Nørhave, Formand, Husmand K. Theilgaard, Gdr. H. Laursen, Gdr. Ludvig Søndergaard, Gdr. J. Christiansen, Forvalter Chr. Christensen og Poul Poulsen.

SØNDERUP-SULDRUP KOMMUNE bestaar af Sønderup og Suldrup Sogne.

Sønderup Sogn omgives af Suldrup og Aardestrup Sogne samt Aars Herred.

Suldrup Sogn omgives af Sønderup, Aardestrup, Gravlev, Buderup og Veggerby Sogne samt Aars Herred.

I Sønderup Sogn findes Byerne: Sønderup med Kirke, Præstegaard, Skole, Friskole, Sønderup-Suldrup Spare- og Laanekasse, Brugsforening og Vandmølle; Bravstrup; Tøttrup; Rodsted med Skole; Rebstrup og en Samling af Gaarde og Huse samt Trengstrup med Frimenighedskirke.

I Suldrup Sogn findes Byerne: Suldrup med Kirke, Skole, Fattighus, Brugsforening, Afholdshotel og Andelsmejeri; Hyllested; Hjedsbæk med Friskole og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Albæk og Brunholm med Friskole.

Sønderup Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndensfjordske Lægekreds, Nibe Skattekreds, Løgstør Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 388. Lægd.

Suldrup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 389. Lægd.

Sønderup Skole.

Sønderup Kirke bestaar af Skib og Kor, et Vesttaarn samt et mod Syd liggende Vaabenhus. Skib og Kor har fladt Loft. Taarnet er restaureret i 1867 og Vaabenhuset er af nyere Dato. Altertavlen har et Maleri, der forestiller „Nadveren“. Prædikestolen er ny.

Trengstrup Frimenighedskirke er opført 1920. Tidli-

gere benyttede Menigheden Forsamlingshuset til sine Gudstjenester. Kirken, der bestaar af Kor og Skib, opførtes efter Tegning af Arkitekt Kristensen, Særslev. Oprindeligt oprettedes Menigheden som Anneks til Frimenigheden i Kliim, men senere bejenes den sammen med flere andre Menigheder i Himmerland af Frimenighedspræsten i Hornum.

Suldrup Kirke er kun lille og bestaar af Skib og Kor samt Vaabehus. Kor og Skib er fra romansk Tid, medens Vaabehuset er nyt. Altertavlen er et Maleri, der forestiller „Jesus med Kaik og Disk“. Prædikestolen er fra omkring Aar 1600.

Skolevæsenet i Sønderup-Suldrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Sønderup Skole, Sønderup Friskole, Rosted Skole, Suldrup Skole, Hjedsbæk Friskole, Brunholm Friskole.

E. SVENNINGSEN,
Lærer.

M. N. ØSTERGAARD,
Lærer

G. M. JØRGENSEN,
Lærer.

S. HENRIKSEN,
Lærer.

EDV. SVENNINGSEN, Lærer, er født den 6. Marts 1905. Dimitteret 1928 fra Haderslev Seminarium. Ansat som Enelærer ved Sønderup Skole siden 1932.

MAGNUS NIELSEN ØSTERGAARD, Lærer, er født den 27. Maj 1901. Dimitteret 1923 fra Nørre Nisum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Rødsted Skole siden 1931.

GEORG M. JØRGENSEN, Lærer, er født den 26. September 1891. Dimitteret 1913 fra Gedved Seminarium. Ansat som Enelærer ved Suldrup Skole siden 1927.

SIGFRED HENRIKSEN, Lærer, er født den 28. Maj 1909 i Nibe. Dimitteret 1930 fra Tønder Seminarium. Ansat som Enelærer ved Hjedsbæk Privatskole.

Suldrup Brugsforening er oprettet 1898. Formand er Gaardejer K. P. Nørhage, Rødsted. Foreningen Uddeler er Milton Søbye Neve, der har været ved Brugsforeningen siden 1932.

M. S. NEVE,
Uddeler.

Hjedsbæk Brugsforening er oprettet 1927. Formand er Gaardejer Niels Bundgaard. Foreningens Uddeler er Aage Quist, der har været ved Brugsforeningen siden 1930.

AA. QUIST,
Uddeler.

Medlemmer af Sønderup-Suldrup Sogneraad er: Gdr. Jens P. Jensen, Formand, Gdr. J. Bach, Gdr. Th. Jensen Sønderup, Gdr. Carl Asp, Vognmand N. Kragelund, Landpostbud L. Aallestrup og Gdr. J. M. Jensen.

VEGGERBY SOGN omgives af Bislev, Vokslev, Øster Hornum, Buderup og Suldrup Sogne samt Aars Herred.

I Veggerby Sogn findes Kirke paa Præstegaardens Mark og Kirketerp Præstegaard med Veggerby Skole samt Byerne: Veggerby; Byrsted med Skole og Brugsforening; Brasted med Sparekassen for Veggerby Sogn, Skole, Fattighus og Brugsforening; Hjeds; Lyngsø med Friskole; Aastrup; Lille Hjeds samt en Samling af Gaarde og Huse.

Veggerby Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skattekreds, Løgstør Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 390. Lægd.

Veggerby Kirke, der er langagtig, ligger meget højt. Dens Skib og Kor er fra romansk Tid og har fladt Loft. Taarnet er fra gotisk Tid og Taarnrummet, der bruges som Vaabenhus, er overhælvvet. Kirken har en trefløjet Altertavle med et Maleri. Prædikestolen er fra det 18. Aarhundrede.

Skolevæsenet i Veggerby Sogn bestaar af følgende Skoler: Veggerby Skole, Byrsted Skole, Brasted Skole og Lyngsø Friskole.

KNUD GARBY, Lærer, er født den 27. Juni 1880. Dimitteret 1906 fra Blaagaards Seminarium. Ansat som Enelærer ved Veggerby Skole siden 1927.

VIGGO M. NIELSEN, Lærer, er født den 8. Juli 1894. Dimitteret 1915 fra Jellinge Seminarium. Ansat som Enelærer ved Byrsted Skole siden 1921.

ANTON M. SØRENSEN, Lærer, er født den 13. December 1882. Dimitteret 1910 fra Gedved Seminarium. Ansat som Enelærer ved Brasted Skole siden 1920.

J. HAUGAARD,
Uddeler.

Brasted Brugsforening er oprettet 1889. Formand er Gaardejer Anders Andersen. Foreningens Uddeler er Jens Haugaard, der har været ved Brugsforeningen siden 1932.

Medlemmer af Veggerby Sogneraad er: Husejer Anders P. Mark, Formand, Gdr. N. Christensen, Statshusmand C. P. Christensen, Gdr. Niels Secher, Husmand Jens Jensen, Husmand H. Brams og N. Chr. Mikkelsen.

BISLEV SOGN omgives af Veggerby og Vokslev Sogne, Binderup Aa, Limfjorden, Sebbesund og Aars Herred.

I Bislev Sogn findes Byerne: Bislev med Kirke, Skole, Baronesse Sophie Juul-Rysensteens Stiftelse, Friskole og Brugsforening; Djørup; Holmager; Hedegaarde med Skole samt en Samling af Gaarde og Huse; Halkær med Brugsforening og Jernbanestation. Ved Sebbesund, over hvilket fører en Bro til Vestsiden af Sundet, er der Jernbanestation samt Hovedgaarden Lundbæk.

Bislev Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skattekreds, Løgstør Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 392. Lægd.

Bislev Kirkes Skib og Kor er fra romansk Tid. Koret er hvælvet, men Skibet har fladt Loft. Taarnet er fra gotisk Tid og dets Underrum er aabent ind til Skibet ved en Spidsbue, og det benyttes som Vaabenhus. Kirken er restaureret i 1910. — Altertalen har et Maleri fra 1686 og Prædikestolen er fra omkring Aar 1600.

Skolevæsenet i Bislev Sogn bestaar af følgende Skoler: Bislev Skole, Bislev Friskole og Hedegaarde Skole.

KNUD SØRENSEN, Lærer, er født den 29. Maj 1880 i København. Dimitteret 1905 fra Vesterbro Seminarium. Ansat som Lærer ved Hedegaarde Skole siden 1910. -

JENS MORTEN ESKESEN, Lærer, er født den 7. Juli 1890 som Søn af Købmand og Gaard-ejer Knud Eskesen og Hustru Ane, født Jensen. Gift 1922 med Else Marie Pinstrup. Dimitteret 1911 fra Gedved Seminarium. Ansat som Lærer ved Bislev Skole siden 1921.

I. M. J. HOLM,
Lærerinde.

INGE MATHILDE JØRGENSEN HOLM, Lærerinde, er født den 15. August 1901 som Datter af Husmand Peder Jørgensen og Hustru. Dimitteret 1923 fra Odense Seminarium. Medlem af Menighedsraadet.

EJNAR PETER HANSEN, Stationsmester, er født den 26. Juli 1891 som Søn af Gaardejer Kresten Hansen og Hustru Kristine Petrine, født Madsen. Gift 1914 med Marie Magdalene Simonsen. Ansat som Stationsmester ved Halkær Jernbanestation. Repræsentant for Stationsmesterforeningen.

E. P. HANSEN,
Stationsmester.

Medlemmer af Bislev Sogneraad er: Gdr. K. Møller, Formand, Arbejdsmand K. H. Nielsen, Gdr. N. Mark, Gdr. N. Nørgaard, Gdr. Peter Højgaard, Husmand Chr. Andersen og Gdr. Niels M. Laursen.

VOKSLEV SOGN omgives af Nibe Købstadsjorder, Sønderholm, Øster Hornum, Veggerby og Bislev Sogne samt Limfjorden.

I Vokslev Sogn findes Byerne: Vokslev med Kirke, Skole, Vokslev Spare- og Laanekasse; Grydsted med Skole; Gelstrup med Mølle; Binderup med Skole; Taarup; Klæstrup med Savværk; Simested med Skole og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Pandum.

Vokslev Sogn har Tingsted i Nibe og hører under Nibe Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets søndenfjordske Lægekreds, Nibe Skattekreds, Logstør Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 7. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds 376. Lægd.

Vokslev Kirke bestaar af et langagtigt Skib og et Kor med Apsis, hvilke Bygningdele er fra den romanske Tid. Taarnet opførtes senere og samtidig overhævedes Kirken og fik Vaabenhus tilbygget. Kirken restaureredes i 1891. Altertavlen bærer et Maleri, forestillende „Kristus med Brødet og Vinen“. Prædikestolen er fra ca. 1600.

Skolevæsenet i Vokslev Sogn bestaar af følgende Skoler: Vokslev Skole, Grydsted Skole, Binderup Skole og Simested Skole.

M. P. BIRKBAK, Lærer, er født den 29. December 1888 i Flade Sogn, Hjørring Amt. Dimitteret 1909 fra Hjørring Seminarium. Ansat som Lærer ved Binderup Skole siden 1924.

Medlemmer af Vokslev Sogneraad er: Gdr. J. Staun, Formand, Husejer N. Jepsen, Gdr. K. Kristensen, Gdr. A. Andersen, Gdr. N. Munk, Gdr. Kristian Pedersen, Gdr. Kresten Søndergaard, Gdr. Thomas Thomsen og Husejer Søren Andersen.

KJÆR HERRED

KJÆR HERRED grænser mod Nord til Dronninglund, Børglum og Hvetbo Herreder, mod Syd til Limfjorden og mod Øst til Kattegat. Til Herredet, der er det største i Amtet, hører Øen Egholm, der ligger i Limfjorden.

Herredets samlede Areal udgør 53,614 ha og Indbyggerantallet er ca. 25,000.

I Herredet ligger Købstaden Nørresundby og følgende Sogne: Aalborg Frue Landsogn, Nørresundby Landsogn-Hvorup, Vadum, Aaby-Birsted, Sulsted-Ajstrup, Hammer-Horsens, Vester Hassing-Øster Hassing, Ulsted, Asaa-Melholt og Hals.

Asaa-Melholt Sogns Beskrivelse findes i Hjørring Amt.

AALBORG FRUE LANDSOGN bestaar af Øen Egholm samt nogle smaa Holme i Limfjorden, Vest for Aalborg. Øen, der ved Nørredybets er skilt fra Vendsyssel, er lavtliggende med middelgode Jorder. Paa Øst- og Sydsiden findes et Dige til Beskyttelse mod Fjordvandet. Fra Nordøstkysten gaar den smalle Indskæring Laaen næsten hele Øen igennem.

Midt paa Øen ligger Egholm By med Skole og Fællesmejeri. Mod Sydøst et Afholdshotel med Sommerrestauration og Landingsbro. — Paa Nordøstkysten, lidt Nordvest for det tidligere Landingssted Krogsted, er der bygget en Dæmning med Brohoved ud til Nørredyb. Endvidere findes en Samling Gaarde.

Aalborg Frue Landsogn har Tingsted i Nørresundby og hører under Nørresundby Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets nordenljødske Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Nibe Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 449. Lægd.

Medlemmer af Aalborg Frue Landsogns Sogneraad er: Gaardejer Jens Larsen, Formand, Boelsmand K. Henningsen, Gaardejer K. Jørgensen, Lærer K. H. Christensen og Gaardejer Th. Jørgensen.

NØRRESUNDBY LANDSOGN-HVORUP KOMMUNE bestaar af Nørresundby Landsogn og Hvorup Sogn.

Nørresundby Landsogn omgives af Aalborg Købstadsjorder, Hvorup og Vadum Sogne samt Limfjorden.

Hvorup Sogn omgives af Nørresundby Landsogn, Vadum, Sulsted og Hammer Sogne samt Limfjorden.

I Nørresundby Landsogn findes Byerne; Lindholm og Ny Lindholm — som begge regnes som Forstæder til Nørresundby — med Skole og Forskole, 2 Brugsforeninger og en Del Fabrikker samt Nørresundby Jernbanestation; Vaarbjerg; en Del af Nørre Uttrup; Lindholm Hede samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Hvorup Sogn findes Byerne; Hvorup med Kirke og Skole; en Del af Nørre Uttrup — der regnes som Forstad til Nørresundby — med Skole, 2 Brugsforeninger og Vandværk; Hvorupgaard Stationsby med Skole, Mejeri, Afholdshotel, Teglværk, Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

Nørresundby Landsogn har Tingsted i Nørresundby og hører under Nørresundby Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets nordenfjordske Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Nibe Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 445. Lægd.

Landsognets Beboere søger Nørresundby Kirke.

Hvorup Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hoved sognet samt 5. Udskrivningskreds' 443. Lægd.

Hvorup Kirke er oprindeligt bygget af Granitkvadre, men heraf er kun Koret bevaret. Kirken bestaar af Skib og Kor, et Taarn, der ligger mod Vest og et mod Syd bygget Vaabenhus. Kirken ombyggedes i Middelalderens Slutning og man antager, at Taarnet samtidig opførtes. Paa dette staar anført Aarstallene 1749 og 1804. Taarnets Underrum er hvælvet, medens Kirkens øvrige Dele har fladt Loft. I 1900 opførtes et nyt Vaabenhus og i 1901 blev Taarnet restaureret. Altertavlen er af nyere Dato og bærer Malerier, mens Prædikestolen er fra omkring Aar 1700.

Skolevæsenet i Nørresundby Landsogn-Hvorup Kommune bestaar af følgende Skoler: Lindholm Skole med Forskole, Hvorup Skole, Nørre Uttrup Skole og Hvorupgaard Stationsbys Skole samt Bouet Skole.

Hvorup gamle Skole.

CHRISTIAN HOLGER ANDERSEN ASCANIUS, Førstelærer, er født den 9. Juli 1888 som Søn af Lærer Lars Andersen Ascanius og Hustru Olive Nicolette, født Andersen. Gift 1917 med Maren Wilhelmine Digmann. Dimitteret 1912 fra Ranum Seminarium. Lærer ved Kolind Skole fra 1912—13, Lærer ved Vamdrup Realskole fra 1913—14 og ved Egense Skole fra 1914—16, Førstelærer ved Hvorup Skole fra 1916—24, ansat som Førstelærer ved Gl. Lindholm Skole siden 1924. Kommunal Revisor. Distriktsbestyrer for Branddirektoratet for Aalborg og Hjørring Amter.

NIELS JENSEN ØRNBØL, Lærer, er født den 14. December 1887 som Søn af Gaardejer Søren Ornbøl og Hustru Mauritze, født Nielsen. Gift 1923 med Hildur Svensson. Dimitteret 1917 fra Hjør-

ring Seminarium. Vikariater fra 1917–21, Eksamen i Sløjd, Lærer ved Centralskolen i Lindholm 1921, ansat som Andenlærer ved Gl. Lindholm Skole siden 1924. Formand for Nørresundby Landsogn og Hvorup Kommunes Værgeraad.

VIGGO HARE HANSEN, Lærer, er født den 2. Maj 1902 som Søn af Lærer Mikkel Hansen og Hustru Petra Juliane Marie, født Hare. Gift 1929 med Esther Kamilla Boel. Dimitteret 1923 fra Gedved Seminarium, Vikariater fra 1923–27, Andenlærer ved Engesvang Skole, ansat som Lærer ved Gl. Lindholm Skole siden 1928.

HANS MARTIN SKAANILD, Førstelærer, er født den 1. Juni 1885 som Søn af Skovfoged Peder Skaaning Nielsen og Hustru Marie Kathrine, født Jacobsen. Gift 1912 med Dagmar Bothilde Hansen. Dimitteret 1909 fra Nørre Nissum Seminarium, Kursus i Sang, Musik og Gymnastik, Andenlærer ved Mammen Skole ved Bjerringbro fra 1909–12, ved Yrding Skole fra 1912–13 og ved Viborg kommunale Skole fra 1913–21, 21, ansat som Førstelærer ved Centralskolen i Lindholm siden 1921. Medlem af og Formand for Menighedsraadet. Formand for Værgeraadet gennem 5 Aar. I Bestyrelsen for K. F. U. M. i Lindholm Sogn.

A. C. A. STOKKILDE,
Lærer.

C. M. CHRISTENSEN,
Lærer.

M. O. KJÆDEGAARD,
Lærer.

E. R. KRISTIENSEN,
Lærer.

ANDERS CHRISTIAN ANDERSEN STOKKILDE, Lærer, er født den 6. Juni 1889 som Søn af Gaardejer Jens Andersen og Hustru Else Kirstine, født Jakobsen. Gift 1914. Dimitteret 1915 fra Ranum Seminarium, Vikariater fra 1915–18, ansat som Andenlærer ved Centralskolen i Lindholm siden 1918. Medstifter af Gl. Lindholm Vandværk. I Bestyrelsen for Nørresundby Landsogn Hvorup Kommunes Sygekasse.

CHRESTEN FRANSEN KIRKENSGAARD, Lærer, er født den 21. April 1897 som Søn af Landmand Peder Pedersen og Hustru Fransine, født Frandsen. Gift 1929 med Mine Mør. Dimitteret 1919 fra Silkeborg Seminarium, Vikariater fra 1919–22, ansat som Lærer ved Centralskolen i Lindholm siden 1925.

CARL MARTIN CHRISTENSEN, Lærer, er født den 5. Maj 1894 som Søn af Skrådermester Niels Christian Christensen og Hustru Karoline Bertine, født Thomsen. Gift 1920 med Maren Klitgaard. Dimitteret 1916 fra Hjørring Seminarium, Vikariater fra 1916–19, Tredielærer ved Nørre Ultrup Skole fra 1919–25, ansat som Enelærer ved Hvorup Skole siden 1925. Kirkevæрге for Hvorup Kirke. Kasserer for Hvorup Kirkekasse. Medlem af Menighedsraadet. I Udvalget for Aalborg Amts Fjerkræforening.

ANTON LARSEN, Førstelærer, er født den 5. Maj 1875 som Søn af Gaardejer Jens Chr. Larsen og Hustru Karen, født Christensen. Gift 1898 med M. Kirstine Stoffersen. Dimitteret 1895 fra Jellinge Seminarium, ansat som Førstelærer ved Nørre Ultrup Skole. Medstifter af Nørre Ultrup Brugsforening. Organist ved Hvorup Kirke.

MADS OTTO LARSEN KJÆDEGAARD, Lærer, er født den 11. November 1894 som Søn af Gaardejer Anton Kjædegaard og Hustru Karen, født Eriksen. Gift 1921 med Ellen Høst. Dimitteret 1917 fra Gedved Seminarium, Vikariater fra 1917–18, Lærer ved Løkken Realskole fra 1918–21, ansat som Andenlærer ved Nørre Ultrup Skole siden 1921. I Bestyrelsen for Kjær Herreds Lærerkreds. I Bestyrelsen for Nørre Ultrup Brugsforening. Formand for Nørre Ultrup Borger- og Haandværkerforening. Revisor i Nørresundby Landsogn-Hvorup Kommunes Sygekasse.

MOGENS MICHAEL GUNNAR JØRGEN ANTON PEDERSEN, Lærer, er født den 9. November 1894 som Søn af Skrædermester Peter Pedersen og Hustru Maren, født Christensen. Gift 1924 med Clara Jensen. Dimitteret 1923 fra Haslev Seminarium. Ansat som Lærer ved Nørre Ulstrup Skole siden 1925.

EJNER RUDOLF KRISTIANSEN, Lærer, er født den 6. Maj 1892 som Søn af P. M. Kristiansen og Hustru Else Marie, født Christensen. Gift 1917 med Anna Petersen. Dimitteret 1915 fra Jonstrup Seminarium. Ansat som Enelærer ved Hvorupgaard Skole siden 1924. Tidligere i Bestyrelsen og Revisor for Gl. Lindholm Brugsforening.

PETER CHRISTIAN ENGELBRECHTSEN, Lærer, er født den 24. April 1884 som Søn af Gaardejer Niels Peter Engelbrechtsen og Hustru Karoline Marie, født Jensen. Gift 1905 med Petrine Bjerre. Dimitteret 1915 fra Hjørring Seminarium, Vikariater forskellige Steder, Lærer ved Astrup Skole, Førstelærer ved Vive Skole ved Hadsund, ansat som Enelærer ved Bouet Skole siden 1931. Tidligere Formand for Værgeraadet i Hadsund gennem 3 Aar samt Næstformand i Menighedsraadet i Vive i 8 Aar. Formand for Borgerforeningen i Bouet.

ENGELBRECHTSEN,
Lærr.

Medlemmer af Nørresundby Landsogn-Hvorup Sogneraad er: Teglblænder F. K. Sieker, Formand, Kedelpasser A. H. Behrendt, Forretningsfører J. Brun, Havnearbejder O. Juul, Maskinarbejder L. Nielsen, Fabrikant Chr. Rasch, Teglværksarbejder Chr. P. Sørensen, Arbejdsmand Vald. Fich, Gaardejer P. Larsen Andersen, Gaardbestyrer P. M. Petersen og Savskærer N. P. Harvest.

VADUM SOGNS tilstødende Sogne er: Aaby, Birsted, Sulsted, Hvorup og Nørresundby Landsogn, endvidere grænser det til Limfjorden.

I Vadum Sogn ligger Vadum Kirke, der bestaar af Kor, Skib, Taarn og Vaabenhus. Taarnet vender mod Vest og Vaabenhuset mod Nord. Kirken er overhælvvet. Altertavlen er fra Kong Christian den Fjerdes Tid, Døbefonten er af Granit og Prædikestolen er fra omkring Aar 1600.

Skolevæsenet i Vadum Sogn bestaar af følgende Skoler: Torpet Skole, der er udvidet med en Forskole i 1920, Øster Halne Skole, Vester Halne Skole, Halager Skole og Vejlen Skole.

Endvidere findes i Sognet Præstegaarden, Fattiggarden, Vadum Brugsforening, Halager Brugsforening, Afholdshotel, Andelsmejeri og Jernbanestation m. m.

Vadum Sogn har Tingsted i Nørresundby og hører under Nørresundby Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets nordenfjordske Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Nibe Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 446. Lægd.

LOUISE BERGITTE DAHLBERG SKIBSTED, Distriktsjordemoder, er født den 30. Oktober 1880 i Nibe som Datter af Fotograf Johan Dahlberg og Hustru Marie, født Abildgaard. Gift 1915 med Installatør Carl Skibsted. Jordemodereksamen 1909, Jordemoder i Aalborg fra 1909—14, Distriktsjordemoder i Vadum siden 1914. Næstformand i Aalborg Bys og Amts Jordemoderforening.

Medlemmer af Vadum Sogneraad er følgende: Husmand Chr. Storgaard, Formand, Gaardejer J. Vadskær, Gaardejer N. Bentzen, Uddeler J. Bentzen, Husmand C. M. Christensen, Husmand Andreas Mejlholm, Gaardejer Chr. Hansen, Gaardejer Marius Toft og Gaardejer Anton Thomsen.

ABY-BIRSTED KOMMUNES tilstødende Sogne er: Vadum, Sulsted og Aistrup. Endvidere grænser Kommunen til Vildmosen, Hjørring Amt og Limfjorden. (En Del af Kommunen ligger i Hvetbo Herred i Hjørring Amt).

I Aaby Sogn ligger Aaby Kirke og Vedsted Kirke, i Birsted Sogn ligger Birsted Kirke.

Aaby Kirke bestaar af Skib, Kor med Apsis, Taarn, Vaabenhus og Sidefløj. — Taarnet vender mod Vest, Vaabenhus og Sidefløj mod Nord. Kirken har Hvælvinger. Altertavlen er en Fløjtavle, der i Midten viser „Kristi Daab“ og i Fløjene „Apostlene“. Prædikestolen er fra det 16. Aarhundredes Slutning og Døbefonten er af Granit. — I Aaret 1901 blev Kirken underkastet en gennemgribende Hovedreparation, hvorved den gamle Kirkes indre Udseende blev helt forandret. Tidligere bestod Gulvet af ujævne, røde Mursten, Stolene var lukkede og med meget smalle, højest ubekvemme Sæder samt ret opstaaende Rygstød. Men i Aaret 1901 bekostede Kirkens Ejer Hofjærgermester Skeel velvilligst nye Stole, Panel og Gulv til Kirkens Hovedskib, og Sidebygningen blev repareret og malet. Da Gulvet blev afklædt aldækkedes under Degnestolen en aaben muret Grav med to balsamerede Lig. Under Koret fandtes en Krypt, hvis medtagne Hvælvinger blev istandsatte. I Krypten herstod 12 Kister, hvoraf de øverste og enkelte af de balsamerede Lig var velbevarede. Paa en af dem stod „M. B. F. O. 1667“. De nederste Kister saa ud til at have været meget pragtfulde, de var beklædt med Læder og forsynede med kunstfærdige Smedejernsbeslag, men de var saa medtagne, at de ved Berøring faldt sammen. Paa den ene Kiste fandtes en Messingplade, hvorpaa der stod: „Herunder hviler ærlig og velbyrdig Mand, Salig Niels Kaas, Refkjergaard, som var født paa sin Fædrengaard Lindbjerggaard og død paa Refkjergaard. Anno 1620. Gud give hanum med alle Kristne en glædelig og ærefuld Opstandelse.“ De velbevarede Kister blev paany hensaette i den istandsatte Krypt, og de Ben, som fandtes i de hensmuldrede Kister, blev nedgravet paa Kirkegaarden. Under Sidebygningen fandtes en meget stor og velbevaret Krypt, men i den fandtes intet. Samtidig med, at Kirken blev underkastet denne Hovedreparation, blev der dannet en Komité med Sognepræsten som Formand, der ved frivillige Bidrag fra Menigheden søgte at skaffe Penge til Anskaffelse af et Orgel. Der indsamledes et Beløb paa 1250 Kr., og man købte da et Orgel hos Orgelbygger Nielsen i Aarhus.

Vedsted Kirke er en rød Murstensbygning, der er opført i 1899. Kirken, der er opført efter Tegning af Arkitekt V. Ahlmann, har Taarn med Spir.

Birsted Kirke ligger højt, idet den er bygget paa en Bakke. Kirken bestaar af Skib, Kor, Taarn og Vaabenhus. Taarnet ligger mod Vest, Vaabenhuset mod Nord. Altertavlen bærer et Maleri forestillende „Opstandelsen“, Prædikestolen er fra det 16. Aarhundrede og Døbefonten er af Granit.

K. J. K. BUUS,
Sognepræst.

KNUD JENSEN KNUDSEN BUUS, Sognepræst, er født den 17. Januar 1869 i Vokslev som Søn af Gaardejer Jens Peter Knudsen Buus og Hustru Karen Marie, født Christensdatter. Gift 1908 med Anna Marie Nielsen. Student 1897 fra København, Kapellan i Tranbjerg 1902, Sognepræst i Ørre-Sinding 1906, i Hvirring-Hornborg 1914, Sognepræst for Aaby Menighed siden 1926 og for Vedsted Menighed siden 1930. Formand for Menighedsraadet m. m.

Skolevæsenet i Kommunen bestaar af: Aaby nordre Skole, Aaby søndre Skole, Aaby Forskole, Aaby Mellem- og Realskole,

Skovengen Skole, Vedsted Skole, Vedsted Forskole, Vedsted Friskole, Fristrup Skole, Vedsted Kær Skole, Birsted nordre Skole, Birsted søndre Skole, Nørre Halne vestre Skole, Nørre Halne østre Skole, Nørre Halne Forskole og Nørre Halne-Hede-huse-Vildmose Skole.

Endvidere findes i Kommunen: En Folkehøjskole med Efterskole, en Spare- og Laanekasse, flere Hoteller, to Brugsforeninger i Aaby, en Brugsforening i Vedsted, en i Birsted og en i Nørre Halne samt en Del industrielle Virksomheder: Møller, Farveri, Mineralvandsfabrik, Margarinefabrik, Savskæreri, Bryggeri, Cementvarefabrik, Andelsmejerier, Elektricitetsværk, Vandværk, Jernbanestationer i Aaby, i Birkelse og i Birsted samt Postkontor i Aaby. I Kommunen ligger Hovedgaarden Birkelse.

Aaby Sogns østlige Dels Tingsted er i Nørresundby, medens den vestlige Del har Tingsted i Pandrup. Det henhører under Nørresundby Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg og Hjørring Amtsstuedistrikt, Aalborg Amts nordenfjordske og Hvetbo-Øster Han Herreds Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Kjær Herreds Vurderings, Amtets 6. Folketingskreds, Aalborg Amts 2. og Hjørring Amts 8. Forligskreds samt 5. Udskrivningskreds' 448. (østlige) og 530. (vestlige Lægd.

Birsted Sogns Tingsted er i Nørresundby og det henhører under Nørresundby Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets nordenfjordske Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Kjær Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 447. Lægd.

Birkelse Hovedgaard var oprindelig en almindelig Bondegaard. Hvor gammel den er som Gaard vides ikke, men paa Valdemarernes Tid hørte den til Kronen, og herfra kom der i Begyndelsen af det 13. Aarhundrede til Vijskøl Kloster og senere til Børglum Kloster, men ved Reformationen kom den atter tilbage til Kronen. Birkelse blev dog ikke længe i Kronens Besiddelse, idet den allerede i 1540 blev skødt til Rigsraad Peder Ebbesen Galt. I 1663 tilhørte Gaarden Otto Skeel Ottosen, der døde paa Birkelse 1696. Han udvidede stadig Gaarden, ligesom han erhvervede en Del andre Besiddelser. Da Etatsraad Otto Skeel i Efteraaret 1696 blev svagelig, besluttede han, at alt det Gods, han gennem Aarene havde samlet, skulde sikres hans Slægt, og den 1. December 1696 blev der ved kgl. Konfirmation oprettet et Stamhus for Familien Skeel. — Da Stamhusets Stifter var død tiltraadte Christopher Skeel Jørgensen Stamhuset. I 1699 døde Christopher Skeel og da han var barnløs gik Stamhuset over til hans Broder Anders Skeel Jørgensen, der døde ved en Jagt, og Birkelse gik derefter over til hans Enke S. Amalie Vind. 1712 til-

Birkelse Hovedgaard.

hørte Gaarden Ove Skeel, der var Søn af afdøde Etatsraad Otto Skeel, men grundet paa sit Giftermaal med en tysk Dame, var han gjort umyndig. Der var oprettet den Bestemmelse, at han kun maatte tiltræde Stamhuset, hvis Hustruen døde før ham, og da det skete i 1712 overtog som sagt Otto Skeel Stamhuset. Han giftede sig paany i 1714 med Sofie Hedevig Rantzau, som efter hans Død i 1730 besad Stamhuset indtil 1735, da hun ægtede General Levetzau og derfor maatte fratræde. Da Ove Skeel ingen Børn havde kom Birkelse til Etatsraad Holger Skeel, der var Søn af Anders Skeel. Efter hans Død overtog hans Enke Regitze Sophie Gülden-crone Stamhuset, men afstod det i 1766 til sin ældste Søn Anders Skeel, der døde paa Langholt og efterlod sig en Enke, men ingen Børn, hvorfor hans Moder atter overtog Stamhuset. I 1777 overlod Besidderinden Stamhuset til sin anden Søn Kammerherre Frederik Christian Skeel og dennes Enke Christine Elisabeth Cignon, der i 1798 overtog Birkelse. Da hun døde i 1820 og Ægteparret ingen Børn efterlod sig, overgik Stamhuset til Skeels Brodersøn Kammerherre S. P. Frederik Skeel. Hans Enke A. Hedevig Trampe overtog Stamhuset i 1826 og overlod det i 1833 til sin Søn Kammerherre Jørgen Erik Frederik Skeel, der forbedrede Gaarden meget. Hans Enke Charlotte Adelaide Ahlefeldt-Laurvigen besad Stamhuset til 1859, da hun ægtede Indenrigsminister Erik Skeel, og afgav Stamhuset til sin ældste Søn Kammerherre S. Frederik Erik Otto Skeel, der var gift med J. E. Schaffeliisky de Muckadell. I 1897 overtoges Birkelse af Sønnen Hofjægermester Jørgen Erik Frederik Skeel, og nu ejes det af dennes Enke Fanny Elisabeth Skeel, født Baronesse Gülden-crone.

FANNY ELISABETH SKEEL, Hofjægermesterinde, er født den 8. September 1865 og gift den 4. Oktober 1890. Enke 1918.

Den fra Grevens Fejde bekendte Skipper Klement er født i Byen Vedsted i Aaby Sogn.

Aabybro Lystanlæg. I Aaret 1926 stiftedes Selskabet Aabybro Lystanlæg. Der blev i Løbet af 8 Dage tegnet en Kapital paa 10,000 Kr., fordelt i Andele paa 25 Kr., at indbetale i 5 Aar, og herfor blev købt 5 Tdr. Land Vest for Aabybro ved Aalborg —Thisted Landevej for en Pris af 7500 Kr., som derefter blev planeret og beplantet. Til Formand for Anlægget valgtes Snedkermester J. Jensen.

Aaby Højskole er oprettet den 3. November 1877 af Lærer J. S. Beck ved Aaby søndre Skole. Skolen begyndte under beskedne Former. Besøget var i en Aarrække ganske godt, men i Slutningen af Firserne dalede det stærkt. Og da det ikke lod til, at det atter vilde stige, bortforpagtede han den i 1896 til Forstander C. Nielsen og Hustru. Det var særlig Haandværkerafdelingen C. Nielsen satte sin Lid til, men længe varede det ikke, før man mærkede, at den almindelige Højskole fik den største Tilslutning. Skolen gik helt godt, og efter tre Aars Forløb købte han den. I 1900 rejste han nye Bygninger. Skolen blev nu drevet af C. Nielsen og Hustru som en grundtvigsk Folkehøjskole. Hver Vinter var der fra 25 og op til 40 Karle, og om Sommeren et mindre Antal Piger. Efter at være opfordret til at købe Brøderup Højskole i Sydsjælland, solgte C. Nielsen i 1918 Højskolen til Højskolelærer Aage Elmelund, Vraa, og overtog saa Brøderup Højskole. Samtidig med, at Elmelund overtog Højskolen, oprettede han en Efterskole for Dreng og Piger i Alderen fra 14—18 Aar. Det var paa et heldigt Tidspunkt, at Elmelund og hans Hustru overtog Højskolen. I disse pengerigelige Tider var der stor Tilgang af unge til Højskolen. — I

1921 overtog Johan Brydegaard Ledelsen og købte Aaret efter Skolen, og fra 1. Juli 1928 har P. Chr. Poulsen og Hustru drevet Skolen, der er i stadig Fremgang. I Vinteren 1928—29 havde man 32 Elever og nu har man 61. Sommerskolen har holdt sig mellem 20 og 30 Elever. Til Skolen er knyttet Landbrugslærer A. M. Sørensen, der har været ved Skolen i 7 Aar, og Frk. Johanne Jungersen, der har været der i en længere

Aaby Højskole.

Aarrække. Pastor Buus, Aaby, giver hver Uge en Time i Kirkehistorie. Desuden er der 2—3 Seminarister med mere midlertidig Ansættelse.

POUL CHRISTIAN POULSEN, Forstander, mag. art., er født den 14. August 1885 som Søn af Gaardejer Johan P. Poulsen og Hustru Ane Marie, født Jensen. Gift 1915 med Dagmar Hansen. Realeksamen fra cand. phil. Jacobsens Skole, Trafikelev fra 1901—04, Premierløjtnant 1910, Lærer paa Fodfolkets Korneskole, Regiments-Adjutant og efter Generalstabsuddannelsen Devisions-Adjutant, tjenestegørende i Generalstaben, deraf 3 Aar som Kaptajn, Afsked efter Ansøgning i 1923, studerede Filosofi ved Universitetet, tog Magister-Konferencen, Ejer af Aaby Højskole siden 1928. Formand for Sønderjydsk Forening for Aabybro og Omegn.

P. CHR. POULSEN,
Forstander.

D. POULSEN,
Forstanderinde.

Aabybro Mellem- og Realskole. Den 5. November 1907 indviedes Aabybro Mellem- og Realskoles nye — nu den gamle Skolebygning i Overværelse af Eleverne og deres Forældre, den samlede Skoledirektion, Medlemmer af Skolekommissionen og Sogneraadet. Skolen var i 1903 paabegyndt af cand. phil. A. Stenum i det gamle Posthus, og jævnsides med denne havde Frkn. Heilmann siden 1895 drevet en Privatskole i deres eget Hus paa Kattevejen. Nu var begge Skoler forenet, idet Frkn. Heilmann blev knyttet som Lærerinder til den nye Realskole, der af Stenum — paa Grund af Sygdom — var overdraget til cand. theol. Ansgar Okkels og Frede Okkels. Det var nødvendigt, at Skolen fik egne Lokaler, og en Kreds af Forældre og Venner af Skolen sluttede sig sammen for at skaffe de nødvendige Penge til Rejsningen af denne Bygning. Skolen havde ved Indvielsen 68 Elever, fordelt i 7 Klasser, og Lærerpersonalet bestod foruden af Frkn. Heilmann af Lærerinde, Frk. Signe Okkels og ovennævnte A. og F. Okkels. Desuden havde daværende Pastor Gregersen, Aaby, paataget sig Religionsundervisningen, daværende Løjtnant, nuvæ-

Aabybro Mellem- og Realskole.

eksamen, og nu var Skolens Rammer udbygget og Arbejdet kunde gaa sin jævne Gang. I 1911 rejste Realskolebestyrer Frede Okkels' Broder og Søster bort til andre Arbejdssteder. Elevantallet, der en Tid havde været oppe paa 76, var efterhaanden dalet til 62, da Løkkenbanen aabnede i 1913. Man gik saa over til den Ordning, man siden har fulgt, og satte Skoletiden efter Togtiden. En saa sen Begyndelse paa Dagen vakte megen Modstand paa Stedet, men Tilgangen udefra blev større, saa Skolen hurtigt naaede over 100 Elever, og den er nu i de senere Aar naaet fra ca. 130 op til 192 Elever. I Aaret 1922 blev den anden nye Skolebygning opført.

FREDE OKKELS, Realskolebestyrer, er født den 18. Januar 1885 som Son af Overlærer i Nyborg Lars Martinus Okkels og Hustru Maren, født Jensen. Gift 1915 med Helga Michelsen. Præliminæreksamen 1899, dimittiret 1906 fra Skaerup Seminarium, Studierejser og Kursus i Udlandet, Ejer og Leder af Aabybro Mellem- og Realskole siden 1907. Formand for Aabybro Andels Elektricitetsværk, Forstander for Teknisk Skole, i Bestyrelsen for Aabybro Lystanlæg.

F. OKKELS,
Realskolebestyrer.

Aabybro Elektricitetsværk begyndte med 40 Forbrugere med ca. 500 Lampesteder. Tilgangen har i de Aar, Værket har eksisteret, været jævnt stigende, og der er nu ca. 180 Forbrugere. Indkomsten for Elektricitet er steget fra 5000 Kr. det første Aar til 15,000 Kr. Samtidig er Prisen steget til omtrent det dobbelte, den er nu ca. 7 Ore pr. Hwt. — Formand er Realskolebestyrer F. Okkels.

I. B. JENSEN,
Bestyrer.

JOSEPH BERNT JENSEN, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 27. December 1895 i U. S. A. som Son af Farmer Jeppe Peter Jensen og Hustru Signe, født Rasmussen. Gift 1918 med Thyra Rasmussen. Uddannet ved Maskinfaget, Assistent i Pandrup, ansat som Bestyrer af Aabybro Elektricitetsværk siden 1926. Kom. Installatøreksamen 1952.

Aabybro Bryggeri er anlagt som privat Virksomhed og som Hvidtølsbryggeri — en Virksomhed, der har været med til

Aabybros Udvikling. Bryggeriet forsyner Oplandet og selve Byen. Man har gentagne Gange foretaget Udvidelser. I 1923 anlagdes en Mineralvandsfabrik. Bryggeriet ejes af Jacob Jensen.

JACOB JENSEN, Brygger, er født den 23. Marts 1873. Uddannet som Maltgører og senere lært Ølbrygning. Ejer af Aabybro Bryggeri. Tidligere Formand for Vandværket i 25 Aar.

LAURS JAKOBSEN SØRENSEN, Førstelærer, er født den 15. Maj 1895 som Søn af Landmand Nicolai Sørensen og Hustru Kirstine, født Jakobsen. Gift 1921 med Anna Schou. Dimitteret 1917 fra Silkeborg Seminarium, ansat som Førstelærer ved Aabybro søndre Skole siden 1922.

M. WESTERGAARD,
Lærerinde.

MARIANE WESTERGAARD, Lærerinde, er født den 27. Oktober 1891 som Datter af Gaardejer Chresten Nielsen og Hustru M. Marie, født Bøjesen. Gift 1915 med Gaardejer P. Westergaard (død). Dimitteret 1925 fra Silkeborg Seminarium, ansat som Lærerinde ved Aabybro søndre Skole siden 1927.

E. S. K. SØRENSEN,
Lærerinde

LORENTS CHRISTIAN POULSEN, Lærer, er født den 16. Maj 1876 som Søn af Gaardejer Poul Jensen og Hustru Karen, født Jensdatter. Gift 1914 med Anna Margrethe Thomsen. Dimitteret 1906 fra Ranum Seminarium, ansat som Lærer ved Aabybro nordre Skole siden 1910.

E. SØRINE KATHRINE SØRENSEN, Lærerinde, er født den 4. September 1905 som Datter af Lærer Peder Sørensen og Hustru Maren Kristine, født Larsen. Gift 1929 med Landmand Niels Madsen Sørensen. Dimitteret 1925 i København, ansat som Lærerinde ved Aabybro nordre Skole siden 1927.

CHRISTIAN LUNØE, Postmester, er født den 28. November 1876 i Varde som Søn af Sagfører A. M. Lunoe og Hustru, født Holm. Gift 1907 med Elsa Wormer. Ansat ved Postvæsenet 1895, Postmester i Aabybro siden 1930.

A. M. ANDERSEN,
Læge.

ANDERS MARTIN ANDERSEN, Læge, er født den 26. August i Bagterp som Søn af Gdr. Chresten Andersen og Hustru Maren, født Nielsen. Gift 1895 med Maren Chr. Frederiksen. Dimitteret 1884 fra Jellinge Seminarium. Student 1886 fra København, cand. med. 1893, praktiserende Læge i Pandrup 1894, praktiserende Læge i Aabybro fra 1898—31, solgte Praksis 1. November 1931. I Bestyrelsen for Vodskov Aandssvageanstalt.

J. CHR. DYBKJÆR,
Læge.

JENS CHRISTIAN DYBKJÆR, Læge, er født den 23. August 1902 i Beder som Søn af Lærer og Redaktør Ole Christian Dybkjær og Hustru Maren, født Andersen. Gift 1929 med Inger Høgsbro. Student 1921 fra Aarhus Kathedralskole, cand. med. 1928.

derefter forskellige Vikariater, ved Randers Amtssygehus 1929, Aalborg Amtssygehus, praktiserende Læge i Aabybro siden 1931.

SØREN JOHANNES ERIK DÜRR, Dylæge, er født den 1. December 1876 i Langaa som Søn af Bødker Peter Johansen Dürr og Hustru Severine, født Sørensen. Gift 1901 med Kirstine Marie Therkildsen. Dyrlæggeeksamen 1900, praktiserende Dyrlægge i Nykøbing paa Mors fra 1909—11, praktiserende Dyrlægge i Aabybro siden 1911.

MAREN PEDERSEN, Bestyrerinde, er født den 28. April 1857 som Datter af Murer Peder Chr. Pedersen og Hustru Anna Kirstine, født Nielsdatter. Ansat som Bestyrerinde af Aabybro Central siden 1916.

H. W. SØRENSEN,
Blikkenslagermester.

HARALD WIENBLAD SØRENSEN, Blikkenslagermester, er født den 15. Juli 1896. Gift 1919 med Johanne Hedegaard Christensen. Uddannet som Haandværker, Blikkenslagermester i Aabybro siden 1922. I Bestyrelsen for Aabybro Borger- og Haandværkerforening.

NIELS PETER ANDERSEN, Købmand, er født den 28. Juni 1901 som Søn af Landmand Mads Peter Andersen og Hustru Anna Marie, født Jensen. Gift 1923 med Maren Nielsen. Uddannet ved Handelen. Drevet Købmandsforretning i Aabybro siden 1926. I Bestyrelsen for Aabybro Borger- og Haandværkerforening.

Medlemmer af Aaby-Birsted Sogneraad er: Husmand E. Eriksen, Formand, Lærer A. Nielsen, Gaardejer O. Pilgaard, Gaardejer J. Præstegaard, Købmand Aa. B. Jakobsen, Husmand J. C. Gundersen, Gaardejer C. Østergaard, Husmand A. C. Pedersen og Gaardejer N. P. Villadsen.

SULSTED-AJSTRUPS SOGNS tilstødende Sogne er: Birsted, Vadum, Hvorup, Hammer, Aaby, Tise, Tolstrup, Øster Brønderslev og Ørum.

Sulsted Kirke ligger ret ensomt paa det nordvestlige Afløb af Hammer-Sulsted Bakken, og er en meget anelig Kvaderstenskirk fra Slutningen af 1100erne. Dens ejendommelige Beliggenhed i Sognets nordøstlige Hjørne gør det sandsynligt, at den er en gammel Gaardkirke, som i Sogneudskillelsernes Tid er bleven gjort til Sognekirke. Det stemmer ogsaa med, at den saa langt tilbage som dens Historie gaar, har været Patronatskirke. Den Gaard, hvortil den har været knyttet som Kapel eller Høgendekirke, maa da tænkes at have været den nu forsvundne Gaard Lange-lund, hvis Tomt ligger nogle faa Hundrede Meter fra Kirken. Den er senere bleven afløst af Gaarden Sønder Elkær paa den Tid, da Stormændene flyttede deres Bosæder fra Bakker ud i Lavninger for bedre at kunne bygge sig Værn og for bedre at kunne virkeliggøre den Stordrift, som de lærte af Klostersamfundene. — De første 300 Aar af Kirkens Tilværelse som Stenkirke var den knyttet som Patronatskirke til Sønder Elkær, og i den sidste Trediedel af dette Tidsrum var det Bannerslægten, der sad som Ejer af Gaarden med Patronatsret til Kirken. Den sidste af den gamle Bannerslægt, der sad paa Gaarden, var Brune Erik Eriksen, som byggede Kirkens Taarn, der kunde staa som den barnløse Mands Mindesmærke blandt kommende Slægter. Taarnet er bygget midt midt i 1400erne. Om han samtidig har indbygget Kirkens Hvælvinger, kan ikke afgøres. Hvælvingensformen og Maaden, hvorpaa Hvælvingerne er opført, kan byggemæssigt set godt være bleven til et helt Hundrede Aar senere end Taarnet. Kirkens Ydre virker kraftigt med sine høje Mure af store, smukt tilhuggede Granitkvadre og med den pyntelige, hulkehlede Gesims, der løber langs Overkanten af Skibets, Korets og Apsisens Murværk. Soklen har en kraftig Skraakant. Apsis har Dobbeltsockel, hvis øverste Del har Klokkekant. Skibets sydvestlige Sokkelsten, „Hovedhjørnestenen“, er profileret paa særegen Maade. Særlig virker Nordfacaden ret storslaet som den staa i sin ubrudte Oprindelighed. Sydfacaden brydes af et senere tilbygget Vaabenhus, der er opført af smaa, gule Mursten og overhvidtet.

Træder man ind i Kirken, tiltales Øjet straks af de indbyggede Hvælvinger, der har erstattet det oprindelige Bjælkeloft. De høje Ydermure har tilladt at bygge Bue-

slagene mere højtstungne end i mange af vore gamle, romanske Landsbykirker, hvor udfladede Hvælvinger kan bringe Beskueren en kælderagtig, trykkende Fornemmelse. Disse Hvælvings Udsmykning og hele Kirkerummets Udstyrelse skyldes to Mænd af Høgslægten paa Vang, Fader og Søn, Just Høg, død 1557, og Styge Høg, død 1629. Just Høg var gift to Gange, og begge Gange fik han rig Medgift. Først var han gift med en Sønnedatter af den rige Mogens Gjõe, kendt fra Reformationsbevægelserne. Anden Gang var han gift med en Datter af den fabelagtigt rige Claus Bille til Vandaas og en hel Del andre skaanske Storgaarde. Da Just Høg 1548 hjemførte sin anden Hustru, smykkede han til hendes Ære den Kirke, hvortil hun paa Helligdagene skulle age i sin Karm for at tage Del i Gudstjenesten. Om han har ladet Hvælvingerne indbygge, ved vi ikke, men det er lidet sandsynligt, da han ellers vilde have taget det med i sin Meddelelse i et af Hvælvingsfagene, at

Sulsted Kirkes Indre.

„Anno Domini M D X L VIII da lovd erligch velbiurdigh mand jost høg tiil vangx Gaard thenne kirkij for malle“. — Vi faar ogsaa at vide, at Mesteren for Udsmykningerne var „hans maller ij randersz“. — Og saa følger vi igennem 24 Billeder, et i hvert af Kirkens Ribbefag, Jesu Liv her paa Jorden fra Behudelsen til Gravlæggelsen. Der er mange djærve Scener og Figurene bærer Datidens Dragter. Det er altsaa en efter-reformatorisk Række af Kalkmalerier; der findes ingen af de sædvanlige Helgenbilleder i Sulsted Kirke. I Korets Hvælving er over Alteret afbildet Gud Fader og Jomfru Maria, og i en Bue fra Syd til Nord de tolv Apostle, begyndende med Pøter og sluttende med Matthias. Ved hver af Apostilene læses paa et Skriftbaand et Led af Trosartiklerne. Sønnen Styge Høg fortsatte Faderens Værk. Han byggede Prædikestol og Altertavle og forsynede dem med sit og hans Hustrus Vaabenmærke; han var gift med Anna Gregersdatter Ulfstand. Han satte ogsaa den kunstfærdigt udskaarne Trædøbefont med sin Fontelukkelse i Kirkens Kor. — Efter at Altertavlen i Vor Frue Kirke i Aalborg er brændt, er Styge Høgs Snitværk i Sulsted Kirke vistnok den fineste Prøve paa de gamle Aalborg-Billedsnideres Formaaen med Hensyn til kirkelig Kunst.

Efter Svenskekrigen var Høgslægtens lykkelige Formueomstændigheder svundet stærkt ind, og Jens Høgs Søn solgte derfor Patronatsretten til Sulsted Kirke. — Fra 1808 var Kirken knyttet til Grevinde Holcks Legat; fra denne Forbindelse udløstes den 1925 og er nu en selvejende Kirke.

Ajstrup Kirke. Midt paa den svagt kuplede Flade, der begrænses mod Syd af Svanekjærslavningen, mod Øst af Ørum Mose og mod Nord og Vest af Lindholmsaa, ligger Ajstrup Kirke med sit tunge Taarn og Pyramidetag. Den er ikke nogen særlig mærkværdig Kirkebygning. Hvis den lagttagelse er rigtig, som Palæforvalter Paludan mener at have gjort, at Taarnet er bygget i Forbandt med Kirkeskibet og altsaa samtidig med dette, kan den næppe være ældre end Midten af 1400erne. — Hvorledes dens retslige og økonomiske Stilling oprindeligt har formet sig, ved vi intet om. Vi erfarer først noget om dens Skæbne, da dens Kirketiende sammen med Hammer Kirketiende forlenes til Herredsfoged S. Christensen, der boede paa Gaarden Holt i Ajstrup Sogn og døde 1604, hvorefter Forleningen gik over til hans Søn A. Kjærulf. Disse to, Fader og Søn, har begge sat sig Mindesmærker i Kirken. — Nogen Tid efter, at A. Kjærulf er død, er Patronatsretten til Ajstrup Kirke tillige med Sulsted, Hammer og Horsens Kirker gaaet over til Ejeren af Sønder Elkær i Sulsted Sogn, fra Sønder Elkær gled Patronatsretten over til Hovedgaarden Vraa i Ajstrup, og om dette Tilhørsforhold er der mange Minder i selve Kirken. I Aaret 1675 byggede Fru Kirstine Beck, Enke efter Frederik Rodsteen, det saakaldte Beckske Gravkapel, som en Udbygning mod Syd. Kapellet er bestemt til at gemme Kisterne med Ligene af Hovedgaardens Ejere. Foran Indgangen til Kapellet stod en smukt udarbejdet Smedejernsdør, der nu er anbragt paa den indvendige Side af Indgangsdøren til Kirken. Kapellet er omdannet til et moderne Ligkapel til Brug ved Begravelser paa Kirkegaarden. Mod Nord er bygget et Vaabenhus, hvorfra der fører en Opgang til et Pulpitur, som er anbragt foran den Bue, der forbinder Taarnrummet med Skibet. Sammen med Sulsted Kirke var Ajstrup Kirke i mere end Hundrede Aar knyttet til Grevinde Holcks Legat. Fra denne Forbindelse blev den udløst 1925 og er nu en selvejende Kirke.

L. A. H. VESTEN,
Sognepræst.

Laurits Albert Hansen Vesten, Sognepræst, er født den 25. Marts 1869 som Søn af Gaardejer Peter Andersen og Hustru Anne Marie, født Christensen. Gift 1898 med Laura Cathrine Marie Møller. Student 1888, cand. theol. 1914, Sognepræst i Staby og derefter i Husby og Sønder Nisum, kaldet til Sognepræst for Sulsted-Ajstrup Menighed 1922. Formand for Skolekommissionen og for Værgeraadet.

Skolevæsenet i Sulsted-Ajstrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Sulsted Skole, der er opført 1844 og udvidet 1879, Vestbjerg Skole, Ajstrup østre Skole, der er opført 1878, Ajstrup vestre Skole, der er opført 1870, men i 1910 afløstes af en ny Skolebygning, der er udvidet i 1919, Tylstrup Skole, Brændeskov Skole, der er opført 1874, og Milbakken Skole.

Lars Peter Jensen, Førstelærer, er født den 6. Marts 1883 i Aaby Sogn som Søn af Husmand Anders Jensen og Hustru Ane Marie, født Nielsen. Gift 1908 med H. Johanne Elisabeth Petersen. Dimitteret 1905 fra Nørre Nisum Seminarium. Hjælpelærer indtil 1906, Andenlærer ved Bjert Skole indtil 1909, ved Lyngsø Skole fra 1909—15, ansat som Førstelærer ved Sulsted Skole siden 1915. Formand for Sulsted-Ajstrup Sygeplejeforening, Formand for Folkebogsamlingen, Revisor i Sulsted-Ajstrup Sparekasse m. m.

Niels Christian Thorup, Førstelærer, er født den 19. Juli 1871 som Søn af Sognefoged, Gaardejer Søren Thorup og Hustru Dorthea, født Christensen. Gift 1900 med Ane Marie Frederiksen. Dimitteret 1891 fra Ranum Seminarium, Vikariat fra 1891—94, Lærer ved Ajstrup østre Skole 1894, ansat som Førstelærer ved Ajstrup vestre Skole siden 1913. Medlem af Sogneraadet igennem 12 Aar indtil 1933, Kommunal-Revisor.

L. P. JENSEN,
Førstelærer.

N. CHR. THORUP,
Førstelærer.

K. P. NIELSEN,
Lærerinde.

S. P. MADSEN,
Lærer.

KATHRINE PETRA NIELSEN, Lærerinde, er født den 26. April 1900 i Sulsted Sogn som Datter af Husmand Niels Nielsen og Hustru Ane Cathrine, født Andersdatter. Dimitteret 1924 fra Ranum Seminarium. Vikariatet fra 1924—26, ansat som Lærerinde ved Ajstrup vestre Skole.

SØREN PETER MADSEN, Lærer, er født den 11. Oktober 1888 i Hedensted som Søn af Sædelmager Peter Christian Madsen og Hustru Else Kirsten, født Steensen. Gift 1914 med Laura Jørgensen. Dimitteret 1911 fra Gedved Seminarium, Vikariatet fra 1911—12, ansat som Enelærer ved Ajstrup østre Skole siden 1914. Medlem af Sulsted-Ajstrup Sogneraad i 8 Aar indtil 1933, i Bestyrelsen og Regnskabsfører for Ajstrup Brugsforening.

L. A. JENSEN,
Førstelærer.

R. GRAMBO,
Lærerinde.

C. M. P. H. JENSEN,
Lærerinde.

LUDVIG ANTON JENSEN, Førstelærer, er født den 25. September 1891 som Søn af Gaardejer Chresten Jensen og Hustru Signe Marie P., født Phillepsen. Gift 1920 med Elfrida Kathrina Jensen. Dimitteret 1915 fra Ranum Seminarium, Vikariatet fra 1915—17, Andenlærer i Pandrup fra 1917—20. Førstelærer i Moseby fra 1920—25, ansat som Førstelærer ved Tylstrup Skole siden 1925. I Bestyrelsen for Aalborg Amts Sygeplejeforening.

RASMINE GRAMBO, Lærerinde, er født den 16. November 1889 som Datter af Gaardejer Peder Grambo og Hustru Karen Sofie, født Ibsen. Dimitteret 1912 fra Odense Seminarium, Lærerinde ved Faxe Realskole fra 1912—13, Lærerinde ved Brændeskov Skole fra 1922—28, ansat som Lærerinde ved Tylstrup Skole siden 1928. Formand for Vægeraadet.

SØREN CHRISTIAN OLSEN BÆKGAARD, Førstelærer, er født den 28. Oktbr. 1892 som Søn af Gaardejer Ole Bækgaard og Hustru Maren, født Pedersdatter. Gift 1919 med Astrid Nielsen. Dimitteret 1916 fra Hjørring Seminarium, ansat som Førstelærer ved Brændeskov Skole siden 1924. Revisor for Tylstrup Andelsmejeri, i Bestyrelsen for Aalborg Amts Biavlforening.

CARLA MARGRETHE PETREA HAVKROG JENSEN, Lærerinde, er født den 23. December 1899 i Aarhus som Datter af Carl Rasmus Jensen og Hustru Karen Petra, født Pedersen. Dimitteret 1921 fra Aarhus Seminarium, ansat som Lærerinde ved Brændeskov Skole siden 1928.

Endvidere findes i Kommunen: Præstegaard, Fattiggaard med Alderdomshjem, Sulsted Brugsforening, Fællesmejeri, Andelsmejerier, Jernbanestationer, Ajstrup Brugsforening, Tylstrup Kro og Brugsforening, Statshusmandskolonien Milbakken og Hovedgaardene Sønder Elkær, Vang og Gammel Vraa.

Sulsted-Ajstrup Kommune henhører under Nørresundby Tingsted og samme Købstads Rets- og Politikreds samt Aalborg Amtsstuedistrikt. Endvidere hører det til Amtets nordentjordske Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Kjær Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 442 og 441.

Sønder Elkær omtales allerede paa Valdemar Atterdags Tid. Den har gennem Aarene været i mange Adelsslægters Eje. Den nuværende Hovedbygning er opført efter en Brand i 1887. Borggaarden er omgivet af Grave.

Vang Hovedgaard omtales allerede paa Erik Menveds Tid. Dens Hovedbygning, der mod Nord og Øst er omgivet af Grave, er opført i 1789 efter en Brand.

Gammel Vraa Hovedgaard fik først sit nuværende Navn i det 19. Aarhundrede, da Ny Vraa oprettedes. Gaarden nævnes allerede i det 14. Aarhundrede. Gaarden har gennem Tider været ejet af mange kendte Adelsmænd, Hovedbygningen omgives af Grave, det er en hvidkalket Bygning i eet Stokværk og har to Bindingsværks-Sidefløje.

N. CHR. LARSEN,
Bestyrer.

Sulsted-Ajstrup Fattiggaard og Alderdomshjem. Sulsted-Ajstrup Kommune købte for ca. 50 Aar siden Toftegaarden til Brug som Fattiggaard og byggede den nuværende Hovedfløj. Kommunen solgte for ca. 16 Aar siden Gaarden og indrettede ovennævnte Hovedbygning til Alderdomshjem og Fattiggaard. Hjemmet raader over Plads til omkring 25 Beboere. Det ledes af en Bestyrer.

NIELS CHRISTIAN LARSEN, Bestyrer, er født den 9. December 1895 som Søn af Mads Peter Larsen og Hustru Marie, født Nielsen. Gift 1921 med Dagmar Jensen. Ansat som Bestyrer af Sulsted-Ajstrup Fattiggaard og Alderdomshjem siden 1928.

Sulsted-Ajstrup Kommunes Folkebogsamling er stiftet 1908. Folkebogsamlingen oppebærer Renterne af Fru Thyra Kristensens Legat — 50 Kr. aarlig — foruden Tilskud fra Kommunen og Staby Sparekasse. Bogsamlingen har haft følgende Formænd: Førstelærer N. Thorup, Ajstrup, fra 1908—15, Førstelærer L. P. Jensen, Sulsted, 1915—21, Førstelærer M. Møldrup, Vestbjerg, 1922—24, Lærer S. P. Madsen, Ajstrup 1924—26, Førstelærer L. A. Jensen, Tylstrup, 1926—28, Førstelærer S. Bækgaard, Brændskov, 1928—30, Lærer Chr. Jensen, Milbakken, 1930—32 og Førstelærer L. P. Jensen, Sulsted fra 1932 til Dato.

Foreningen af Sygeplejevirksoheder i Aalborg Amt er stiftet den 12. Maj 1925 med Tilslutning fra 6 Hjemmesygeplejevirksoheder med 7 Sygeplejersker. Foreningen omfatter nu 20 Virksoheder, der driver Hjemmesygepleje og beskæftiger ialt 26 Sygeplejersker. Foreningen nyder Amtstilskud, hidtil 200 Kr. aarlig, samt Tilskud fra de to Sparekasser i Aalborg. Formand er Førstelærer L. P. Jensen, Sulsted, der har været Formand siden Foreningens Oprettelse.

Sulsted-Ajstrup Kommunes Sygeplejeforening er oprettet i 1904. Formand er Førstelærer L. P. Jensen, Sulsted, der har været Formand siden 1919.

KR. P. KRISTENSEN,
Læge.

F. N. JENSEN,
Regnskabsfører.

A. H. MEYER,
Centralbestyrerinde.

KRISTIAN PETER KRISTENSEN, Læge, er født den 16. Juli 1864 i Vrejlev Sogn som Søn af Gaardejer Lars Kristian Kristensen og Hustru Karen Johanne, født Pedersen. Gift 2. Gang 1909 med Marie Theodora Kristensen. Student 1888, cand. med. Januar 1897, paa Kommunehospitalet i 1/2 Aar, praktiserende Læge i Sulsted siden 1897.

FREDERIK NIELS JENSEN, Regnskabsfører, er født den 1. December 1860 i Serritslev som Søn af Landmand Jens Christian Jensen og Hustru. Gift 1885 med Inge Marie Jensen. I Bestyrelsen og Regnskabsfører for Sulsted-Ajstrup Spare- og Laanekasse fra 1897 og siden 1910 Formand for samme, Kirkeværges for Sulsted Kirke, tidligere Medlem af Sogneraadet igennem 15 Aar, Medlem af Menighedsraadet.

AMANDA HENNINGSEN MEYER, Centralbestyrerinde, er født den 29. August 1881 i Hjørring som Datter af Toldassistent Stær og Hustru Magdalene, født Lauesen. Telefonistinde ved Aalborg Central fra 1906—13, ansat som Bestyrerinde ved Tylstrup Central siden 1923.

Medlemmer af Sulsted-Ajstrups Sogneraad er: Jens Peter Christensen, Formand, Arbejdsmand M. Martinussen, Gaardejer J. Vestergaard, Gaardejer J. Pedersen, Landpostbud H. Henriksen, Lars Laugesen, Thomas Møller, Chr. Larsen, Niels Abelgaard, Chr. Nielsen, Muremester Poulsen, Bagermester Jensen og Peder Juel Nielsen.

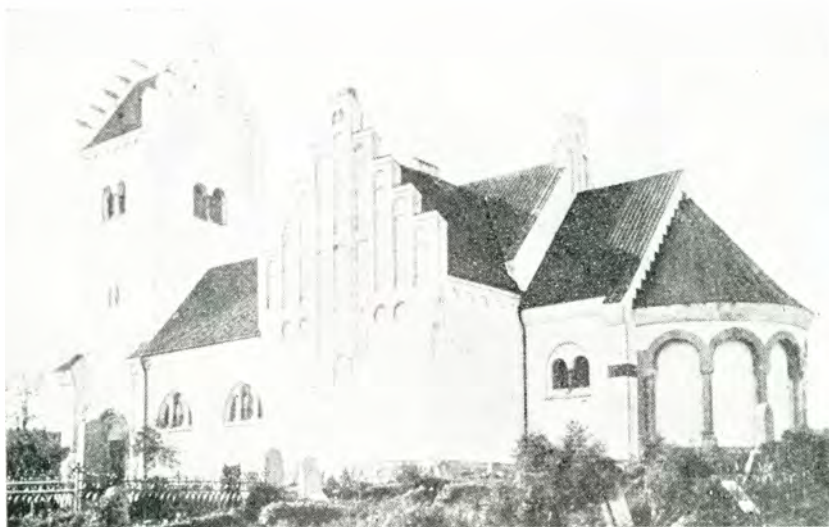
HAMMER-HORSENS KOMMUNES tilstødende Sogne er: Ajstrup, Sulsted, Hvorup, Nørresundby Landsogn og Vester Hassing. Endvidere grænser Kommunen til Dronninglund Herred og Limfjorden.

I Hammer Sogn ligger Hammer og Vodskov Kirker og i Horsens Sogn ligger Horsens Kirke.

Hammer Kirke ligger højt og den bestaar af Skib, Kor, Taarn og Vaabenus. Taarnet vender mod Vest og Vaabenuset mod Syd. Altertavlen er et Maleri, Prædikestolen er fra omkring 1800. Døbefonten er af Granit.

Kirken i Vodskov er opført 1906—09 efter Tegning af den bekendte Arkitekt P. V. Jensen-Klint. Kirken ligger paa en høj Skrænt og den bestaar af Kor med Apsis, Skib med forhøjet Midparti, Korsfløje og Taarn, der vender mod Vest. Det indre er overhvælvet. Prædikestolen er af Sten og Døbefonten af Granit. Stolestaderne har rig Udsmykning og Orgelets Facade er med Rokoko-Udsmykning.

Horsens Kirke bestaar af Skib, Kor, Taarn og Vaabenus. Taarnet vender mod

Vodskov Kirke.

Vest og Vaabenhuset mod Nord. Skibet har fladt Loft, men Koret er hvælvet. — Altertavlen er et Maleri, der forestiller „Kristus i Emaus“, Prædikestolen er fra omkring 1600 og Døbefonten er af Granit.

Skolevæsenet i Hammer - Horsens Kommune bestaar af følgende Skoler: Grindsted Skole, der er opført 1918, Vodskov Skole, Horsens Skole, der er grund-

lagt i 1632 som den første Skole i Kjær Herred og altsaa nu har bestaaet i over 300 Aar, nordre Skole og søndre Skole.

N. HALD,
Førstelærer.

K. LEHMANN,
Lærerinde.

A. HJORTNÆS,
Lærerinde.

NIELS HALD, Førstelærer, er født den 29. April 1877 som Søn af Laurits P. Hald og Hustru. Gift 1905 med Inger Christensen. Dimitteret 1899 fra Nørre Nissum Seminarium, ansat som Førstelærer ved Horsens Skole. Formand for Kær Herreds Lærerkreds i 9 Aar, Sogneraadformand i 3 Aar.

KRISTINE LEHMANN, Lærerinde, er født den 7. Marts 1889 som Datter af Kroejer Lehmann og Hustru. Dimitteret 1911 fra Ribe Seminarium, Lærerinde ved Vodskov Skole fra 1912—20, ansat som Lærerinde ved Horsens Skole siden 1920.

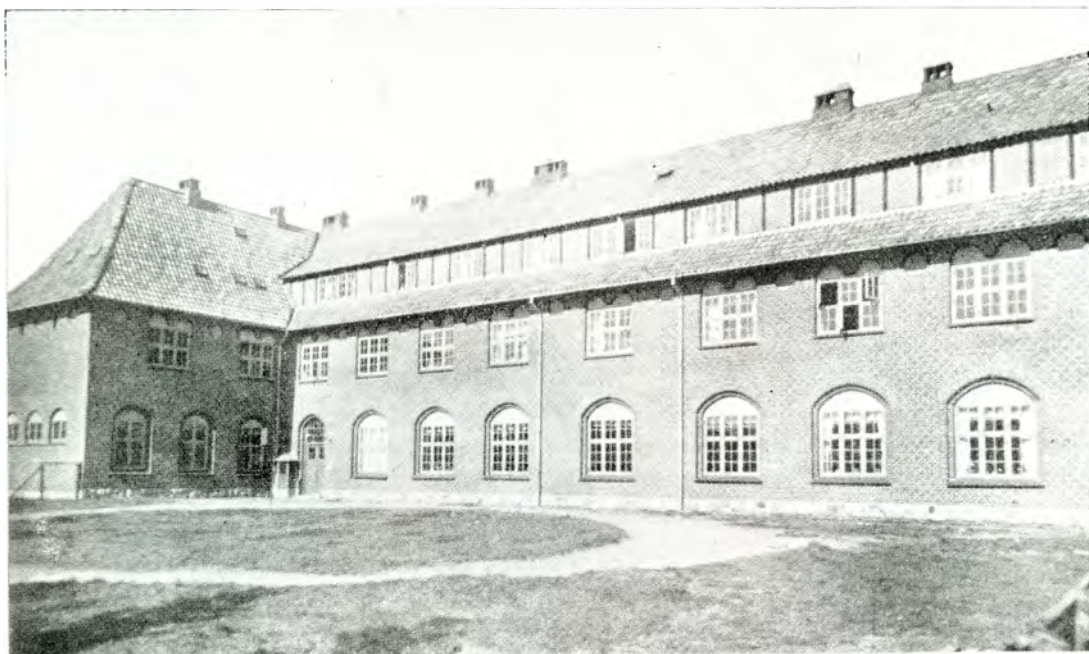
ALEXANDRA HJORTNÆS, Lærerinde, er født den 26. Maj 1882 som Datter af Lærer Hjortnæs og Hustru Julie, født Møller. Dimitteret 1903 fra Silkeborg Seminarium. Lærerinde ved Hjelmsied Skole fra 1905—12, Lærerinde ved Ravnkilde Skole fra 1912—21, ansat som Lærerinde ved Vodskov Skole siden 1921.

Endvidere findes i Kommunen: Præstegaard, Spare- og Laanekasse, Brugsforeninger, Afholdshotel, Aandssvageanstalt, Jernbanestationer, Mejeri, Alderdomshjem med Fattiggaard m. m.

Hammer Sogn har Tingsted i Nørresundby og hører under Nørresundby Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets nordenfjordske Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Kjær Herreds Vurderingekreds, Amtets 6. Folkekreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 440. Lægd.

Horsens Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hoved sognet samt 5. Udskrivningskreds' 339. Lægd.

Aandssvageanstalten ved Vodskov. Paa Grund af Pladsmangel paa Aandssvageanstalterne fremkom allerede 1912 Planen om at anlægge en ny Aandssvageanstalt i Nordjylland. Efter at Sagfører A. Olesen, Nørresundby, havde tilbudt at stille et større Areal af den ham tilhørende Ejendom i Hammer Bakker gratis til Raadighed for en Aandssvageanstalt, fik Planen fastere Form. Der var udarbejdet en Plan over en Anstalt af en saadan Størrelse, som man kunde tænke sig efterhaanden indrettet ved Vodskov. Den tænkes bestaaende af syv Pavilloner, et Sygehus, en Cellebygning, to Arbejdshjem, et Hjem for lamme Mænd, en Plejerskebygning, en Forsamlingsbygning, en Administrationsbygning, en Økonomibygning, 7 Funktionærboliger m. m. Anstalten skulde i denne Skikkelse rumme 640 Patienter. Foreløbig tænkte man sig imidlertid at nøjes med at opføre en Pavillon for 66 kvindelige Asylister samt Økonomibygning. Hertil og til et Vandværk, Kloak, Veje m. m. beregnedes at ville medgaa 185,000 Kr. Ved Lov af 10. Maj 1915 og paa Finansloven 1916—17 optoges dette Laan og paa samme Finanslov et Tillægslaan paa 35,000 Kr. til Opførelse af et Arbejdshjem for 25 Mænd. Paa Tillægsbevillingsloven 1917—18 blev Laanet yderligere forhøjet med 32,800 Kr. til Dækning af Udgifterne ved Opførelsen af et Elektricitetsværk. Anstalten, der har en sjælden smuk Beliggenhed i Hammer Bakker med Udsigt over Limfjorden, ligger i Hammer Sogn i det sydligste Vendsyssel. Kvindeasylet, der opførtes i 1916 efter Tegning af Arkitekt A. Clemmensen, aab-

Aandssvageanstalten ved Vodskov (Kvindeasylet).

Springvandet foran Børneasylet.

nedes i Januar 1917. Bygningen er i Pavillonstil med en Længdefløj og to Sidefløje. Den huser 72 Kvinder. — Samtidig med Kvindeasylet opførtes en lille Køkken- og Vaskeribygning samt et Træhus til Tørv. — I August 1917 toges Mandshjemmet i Brug, beregnet til 25 arbejdsføre Mænd. Bygningen er i 1 Etage. I Stueetagen er Op-

holdstue, to 9-Sengsstuer m. m. samt 3 Værelser til gifte Funktionærer.

Paa Finansloven for 1920—21 blev der bevilget et Statslaan paa 260,000 Kr. til Opførelsen af en Avlsgaard samt til Anskaffelse af Besætning m. m. dertil. Til Avlsgaarden skulde høre et Landbrugshjem for aands svage, arbejdsføre Mænd. — I 1920 paabegyndtes saa Opførelsen af Avlsgaarden „Skjedal“ efter Tegning af Arkitekt Mørch-Hansen. Bolig for Avlsforvalter, Laden og Staldene var færdige i Foraaet 1921. Afdelingen for Alumnerne blev først færdig til at kunne tages i Brug i 1923. Dette Hjem, Landbrugshjemmet, huser ca. 50 Mænd. I 1931 blev i Forbindelse med Anstalten indrettet et Børneasyl i afdøde Sagfører Olesens Villa. Der er Plads til 22 Børn. Samtidig blev Kvindehjemmet udvidet, saa der blev Plads til 176 Alumner.

NATHALIE CHRISTENSEN, Lægeforsander, er født den 30. August 1868 i Nibe som Datter af Murermester Hans Christensen og Hustru Karen, født Glad. Student 1888 fra Frk. Zahles Skole, cand. med. 1896, Kandidat ved Kommunehospitalet fra Juli 1896—Juni 1897, ved Blegdamshospitalet fra August 1897—Marts 1898 og fra Juni—Oktober 1898, Reservelæge ved Ebberødgaard Aands svageanstalt November 1898—Marts 1905, ved Oringe Sindssygehospital April 1905—September 1909, Læge paa Christianso fra Oktober 1909—April 1920, ansat som Lægeforsander ved Vodskov Aands svageanstalt siden 1. Maj 1920, tillige Regnskabsfører for samme.

H. P. HANSEN,
Maskinmester.

M. HØST,
Økonoma.

A. ERIKSEN,
Husmoder.

HANS PETER HANSEN, Maskinmester, er født den 5. Februar 1882 som Son af Bodkerme-

ster Jørgen Hansen og Hustru. Gift 1914 med Johanne Nielsen. Uddannet som Maskinmester, ansat som Maskinmester ved Vodskov Aandssvageanstalt siden 1917. Medlem af Menighedsraadet, Formand for Funktionærforeningen paa Vodskov Aandssvageanstalt.

MARIE HØST, Økonoma, er født den 23. September 1887 som Datter af Proprietær Høst og Hustru. Uddannet som Økonoma, ansat som Økonoma ved Vodskov Aandssvageanstalt siden 1916, er tillige Vaskeribestyrerinde ved samme. I Bestyrelsen for Funktionærforeningen paa Vodskov Aandssvageanstalt.

ANINE ERIKSEN, Husmoder, er født 1892 som Datter af Paul Eriksen og Hustru. Uddannet ved Sci. Hans Hospital ved Roskilde, ved Nykøbing Sjælland Sindssygehospital og ved Ribe Aandssvageanstalt, ansat som Husmoder ved Vodskov Aandssvageanstalt siden 1916.

Epileptikerhjemmet i Vodskov er oprettet i Aaret 1919 af Alfred Sørensen. Der købt en Villa i Vodskov til Hjemmets Indretning og som havde Plads til 7 Patienter. Hjemmet er siden da udvidet gentagne Gange, saa det nu kan rumme ca. 30 Patienter. Der lægges mest af alt Vægt paa at skabe Patienterne et virkeligt godt Hjem. Til Hjemmet hører et Landbrug paa 88 Tdr. Land, der er beliggende i Hammer Bakker. Husholdningen forestaas af Forstanderens Hustru samt 3 Piger. Lægeforstander Frk. Christensen er Hjemmets Læge.

ALFRED EMIL SØRENSEN, Bestyrer, er født den 8. Maj 1894 som Søn af Jens Peter Sørensen og Hustru. Gift 1920 med Elisabeth Hykkel. Uddannet paa Kolonien „Philidellia“ i 2 Aar, Andelshaver og Bestyrer af Epileptikerhjemmet i Vodskov siden 1919.

Vodskov Telefoncentral er oprettet i Maj 1912 af Jydsk Telefon A/S. Der er i Øjeblikket ca. 40 Abonnenter. Centralen ledes af en Bestyrerinde, som er A. Nymark.

ANNA NYMARK, Bestyrerinde, er født den 8. Maj 1867 som Datter af Morten Hansen og Hustru. Gift med Lærer Nymark (død). Ansat som Bestyrerinde af Vodskov Telefoncentral siden 1912.

Langholt Telefoncentral er oprettet den 13. April 1907 af Jydsk Telefon A/S. — Centralen bestod før af 3 Konsortiumstelefoner, der i 1907 gik ind under Jydsk Telefon A/S. Der er i Øjeblikket ca. 40 Abonnenter. Centralen ledes af en Bestyrer, som er Chr. Nielsen.

CHRISTIAN THEODOR NIELSEN, Bestyrer, er født den 25. Juli 1867 som Søn af Niels Madsen og Hustru. Ansat som Bestyrer af Langholt Telefoncentral siden 1907.

BETTY S. FREDERIKSEN, Distriktsjordemoder, er født den 21. Juni 1893 som Datter af Sognefoged Søren Frederiksen og Hustru. Uddannet paa Jordemoderskolen, ansat som Distriktsjordemoder i Hammer-Horsens Kommune siden 1923.

Medlemmer af Hammer-Horsens Sogneraad er: Gaardejer N. Chr. Jensen, Formand, Boelsmand Chr. Urth, Landarbejder N. Routhe, Gaardejer J. Poulsen, Sognefoged A. Thorn, Husmand Johan Thomsen, Gaardejer Anders Nielsen, Gaardejer Holger Aars, Gaardejer Otto Jepsen, Gaardejer Jens Pedersen og Portør L. Larsen.

VESTER HASSING-ØSTER HASSING KOMMUNES tilstødende Sogne er: Horsens, Ulsted og Hals. Endvidere grænser Kommunen til Limfjorden og Hjørring Amt.

I Vester Hassing Sogn ligger Vester Hassing Kirke og i Øster Hassing Sogn ligger Øster Hassing Kirke og Gaaser Kirke.

Gandrup Skole.

Vester Hassing Kirke bestaar af Skib, Kor, Taarn, Sakristi og Vaabehus. Taarnet ligger mod Vest og Vaabehuset mod Nord. Omkring 1890'erne blev Bygningen restaureret under Ledelse af Arkitekt, Professor Walther. Altertavlen er et Maleri, der forestiller „Kristus hos Martha og Maria“. Døbefonten er af Granit og Prædikestolen er rigt udskaaret.

Øster Hassing

Kirke bestaar af Skib, Kor og Taarn. Taarnet, der vender mod Vest, har Pyramidespir. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller „Vandringen til Emaus“. Døbefonten er af Granit og Prædikestolen stammer fra omkring 1600.

Gaaser Kirke, der er Annekskirke, er bygget i 1903. — Kirken bestaar af Skib samt Kor og Taarn. Taarnet, der ligger mod Vest, har Spir og i Taarnrummet er indrettet Vaabehus. Kirken har fladt Loft, men Koret har Hvælving. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller „Kristus og Nikodemus“.

H. SIEGUMFELDT,
Sognepræst.

HANS HENRIK HOFF SIEGUMFELDT, Sognepræst, er født den 2. November 1902 paa Frederiksberg som Søn af Sognepræst Chr. Siegumfeldt og Hustru. Gift 1928 med Ragnhild Siegumfeldt. Cand. theol. 1927, kaldet til Sognepræst for Vester og Øster Hassing Menighed. Formand for Menighedsraadet.

Skolevæsenet i Vester og Øster Hassing Kommune bestaar af følgende Skoler: Vester Hassing Skole, der er grundlagt ca. 1646 og er altsaa den næstældste Skole i Kær Herred, den nuværende Skolebygning er opført 1925, Gandrup Skole, der fik sin nuværende Skolebygning i 1920, Staa Skole, der fik sin nuværende Bygning i 1876, senere udvidet med en Tilbygning, Øster Hassing Skole, opført i 1916, Øster Hassing vestre Skole.

C. A. CHRISTENSEN, Forstelærer, er født den 25. Maj 1869 som Søn af Købmand Christen Jensen og Hustru. Gift 1890 med Margrethe Thomsen. Dimitteret 1888 fra Ranum Seminarium, ansat som Forstelærer ved Vester Hassing Skole siden 1906. Formand og Bogholder for Sparekassen, Regnskabsfører for Elektricitetsværket.

CHRISTIAN MØLLER MARCUSSEN, Lærer, er født den 23. Februar 1903 som Søn af Gaard-ejer Marcussen og Hustru Kristine Marie, født Møller. Dimitteret 1927 fra Silkeborg Seminarium, ansat som Andenlærer ved Vester Hassing Skole siden 1929.

JENSINE MARIE GREGERSEN, Lærerinde, er født den 7. Marts 1891 som Datter af Skrædermester Jens Gregersen og Hustru Thomine, født Svendsen. Dimitteret 1914 fra Veile Seminarium, Aarskursus og tre Haandarbejds-kursus, Lærerinde ved Rødding Skole fra 1915—16, ansat som Lærerinde ved Vester Hassing Skole siden 1916.

C. A. CHRISTENSEN,
Førstelærer.

A. H. ANDERSEN,
Førstelærer.

A. M. STRUNGE,
Lærerinde.

ANDERS HARBO ANDERSEN, Førstelærer, er født den 17. Februar 1891 som Søn af H. Andersen og Hustru. Gift 1923 med Anna Poulsen. Dimitteret 1912 fra Nørre Nissum Seminarium, ansat som Førstelærer ved Gandrup Skole siden 1918.

GUNNAR JUSTESEN, Lærer, er født den 20. Oktober 1894 som Søn af Lærer J. Justesen og Hustru. Gift 1921 med Anna Lyngsø. Dimitteret 1915 fra Ranum Seminarium, ansat som Andenlærer ved Gandrup Skole siden 1920.

ANNE MARGRETHE STRUNGE, Lærerinde, er født den 15. Februar 1904 som Datter af Gartner Strunge og Hustru. Dimitteret 1927 fra Silkeborg Seminarium, ansat som Lærerinde ved Gandrup Skole siden 1929.

FRITS CHR. SIMONSEN HENRIKSEN, Førstelærer, er født den 9. September 1872 som Søn af P. Simonsen og Hustru. Gift 1895 med Dagmar Jacobsen. Dimitteret 1893 fra Ranum Seminarium, ansat som Førstelærer ved Staa Skole siden 1907.

F. C. S. HENRIKSEN,
Førstelærer.

ANNA JOHANNE CHR. BRANDT, Lærerinde, er født den 29. Marts 1892 som Datter af Urmager Brandt og Hustru. Dimitteret 1915 fra Aarhus Seminarium, ansat som Lærerinde ved Staa Skole siden 1921.

A. J. C. BRANDT,
Lærerinde.

JOHANNES NØRGAARD, Førstelærer, er født den 9. September 1878 som Søn af Gaardejer K. Nørgaard og Hustru. Gift 1907 med Kristine Sørensen. Dimitteret 1903 fra Silkeborg Seminarium, ansat som Førstelærer ved Øster Hassing Skole siden 1908. Regnskabsfører for Brugsforeningen i 25 Aar.

INGEBORG KRISTINE PEDERSEN, Lærerinde, er født den 3. Januar 1903 som Datter af Bagermester Pedersen og Hustru. Dimitteret 1928 fra Ranum Seminarium, ansat som Lærerinde ved Øster Hassing Skole siden 1930.

Endvidere findes i Kommunen: Præstegaard, Sparekasse, Hotel, Brugsforeninger, Andelsmejerier, Elektricitetsværker, Jernbanestationer, Bank, Gæstgiveri m. m.

Vester Hassing Sogn har Tingsted i Nørresundby og hører under Nørresundby Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets nordenfjordske Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Kjær Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 438. Lægd.

Øster Hassing Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 437. Lægd.

Vester Hassing Skole.

Gandrup Elektricitetsværk. Paa Initiativ af Mejeribestyrer Hørdum oprettedes i 1906 Gandrup Elektricitetsværk. — Værket, som var et af de første Landsbyværker, begyndte med 14 Medlemmer. Gennem Aarene har Værket haft en god Tilgang, saaledes at det nu leverer Strøm til 156 Lysinstallationer og til 51 større og

mindre Motorer. Mejeribestyrer Hørdum har gennem de 27 Aar været Værkets Leder, ligesom den nuværende Bestyrer Fr. Paulsen har været knyttet til Værket siden dets Start.

J. G. NIELSEN,
Købmand.

M. PEDERSEN,
Gæstgiver.

K. M. SØRENSEN,
Bestyrerinde.

E. I. S.-LARSEN,
Bestyrerinde.

JULIUS GAMMELTOFT NIELSEN, Købmand, er født den 19. Marts 1874 som Søn af Anders Knudsen Nielsen og Hustru. Gift 1902 med Laura K. Michaelsen. Uddannet ved Handelen. — Formand for Borger- og Haandværkerforeningen, Formand for Sangkoret.

GREGERS KRISTIAN GREGERSEN, Stationsforstander, er født den 16. Juni 1891 som Søn af Gaardejer Søren Gregersen og Hustru. Gift 1917 med Anna Marie Nielsen. Assistent i Nørresundby fra 1913—

Gæstgivergaarden „Gandrup“.

27 og deraf fra 1925—27 som Overassistent samme Sted, ansat som Stationsforstander i Gandrup siden 1927.

S. JENSEN, Læge, er født den 5. September 1901 som Søn af Direktør Jens Peter Jensen og Hustru Karoline Mathilde. Gift 1930 med Elisa Funck Porshøj. Student 1920 fra Aarhus Kathedral-skole, cand. med. 1927, ved Aarhus Kommunehospital fra Oktober 1927—April 1928, ved Sønderborg Amtssygehus fra April 1928—Juni 1929, Skibslæge i Ø. K. fra Juli 1929—November 1929, Turnuskandidat ved Fødselsstiftelsen i København fra December 1929—Januar 1930, praktiserende Læge i Vester Hassing.

A. MARIE ROELSGAARD, Distriktsjordemoder, er født den 18. September 1890 som Datter af Gaardejer P. Roelsgaard og Hustru. Distriktsjordemoder i Vester og Øster Hassing Kommune siden 1922.

M. PEDERSEN, Gæstgiver, er født 1898 som Søn af A. Pedersen og Hustru. Gift med Marie Andersen. Ejer af Gæstgivergaarden „Gandrup“.

KAROLINE MØLLER SØRENSEN, Bestyrerinde, er født den 28. Juni 1869 som Datter af Lars Jakobsen og Hustru. Gift med S. Møller Sørensen (død). Bestyrerinde af Staa Telefoncentral fra 1897—1900, ansat som Bestyrerinde af Vester Hassing Telefoncentral siden 1930. I Bestyrelsen for Telefoncentralbestyrerforeningen siden 1931.

EDITH JACOBI SKOULUND-LARSEN, Bestyrerinde, er født den 20. Maj 1897 i Hals som Datter af pens. Landpost M. L. Jeppesen og Hustru. Gift 1932 med Lærer Ernst Poul Skoulund-Larsen. Ansat som Bestyrerinde af Gandrup Telefoncentral.

NIELS P. HAUGAARD, Bestyrer, er født den 10. September 1875 som Søn af Gaardejer Jakob Haugaard og Hustru. Gift 1908. Ansat som Bestyrer af Staa Telefoncentral.

Medlemmer af Vester Hassing-Øster Hassing Sogneraad er: Gaardejer P. Østergaard, Formand, Gaardejer J. M. Christensen, Farvehandler T. Torjusen, Husmand N. K. Pedersen, Gaardejer P. Olesen, Gaardejer L. Hansen, Gaardejer S. Simonsen, H. P. Hansen, Gaardejer A. Thomsen, Gaardejer T. Jensen, Arbejdsmand Hans Hansen, Landpostbud Laurits Berthelsen, Gaardejer N. C. Nielsen, Gaardejer J. P. Nielsen og Husmand Karl Bech.

ULSTED SOGNS tilstødende Sogne er: Øster Hassing, Hals, Asaa og Melholt. Endvidere grænser Sognet til Hjørring Amt.

I Ulsted Sogn ligger Ulsted Kirke, denne bestaar af Skib og Kor, en Tilbygning, der vender mod Nord, og et Vaabenhus, der ligger mod Syd. Altertavlen bærer et Maleri forestillende „Jesus i Emaus“. Døbefonten er af Granit.

Skolevæsenet i Ulsted Sogn bestaar af følgende Skoler: Ulsted Skole, Rimshuse Skole og Gettrup Huse Skole.

NIELS ALLERMANN, Førstelærer, er født den 17. September 1873 som Søn af Gaardejer Søren Allermann og Hustru Mariane, født Sørensen. Gift 1900 med Petra Johanne Christensen. Ansat som Førstelærer ved Ulsted Skole. Formand og Bogholder for Sparekassen. Medlem af Menighedsraadet.

JOHANNE CHRISTIANE ANDERSEN, Lærerinde, er født den 1. November 1899 som Datter af Missionær Johan A. Andersen og Hustru Anna, født Nielsen. Dimitteret 1924 fra København, ansat som Lærerinde ved Ulsted Skole siden 1928.

Endvidere findes i Kommunen: Præstegaard, Sparekasse, Bank, Brugsforening, Andelsmejeri, Elektricitetsværk og Jernbanestation.

Ulsted Sogn har Tingsted i Nørresundby og hører under Nørresundby Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets nordenfjordske Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Kjær Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folkekreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 436. Lægd.

Ulsted Elektricitetsværk er opført i 1914 og udvidet i 1929. Værket har tre Motorer, nemlig to Dieselmotorer paa 60 og 135 HK. og en Sugegasmotor paa 70 HK. Bestyrer er H. Willemoes.

Ulsted Elektricitetsværk.

HARALD WILLEMOES, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 1. September 1883 i Ulfborg Sogn som Søn af Teglværksejer, Bankdirektør K. Willemoes og Hustru Anne, født Petersen. Gift 1924 med Elisabeth Vorgod. Maskinisteksamen 1907. Formand for Foreningen af Bestyrere paa Landelektricitetsværker i Jylland

P. JENSEN, Købmand, er født den 1. Marts 1863 som Søn af Smed M. Jensen og Hustru Dorthea, født Petersen. Kasserer for Ulsted Elektricitetsv. Kommunekasserer fra 1924—32.

H. N. VENDELBOG, Stationsforstander, er født den 13. August 1890 i Ulsted som Søn af Gaardejer Andreas Vendelborg og Hustru Jacobine, født Christensen. Gift 1920 med Thyra Louise Lindtner. Præliminæreksamen 1909, ansat ved Aalborg Privatbaner 1913, Assistent 1919, Overassistent 1930, ansat som Stationsforstander i Ulsted siden 1933.

H. WILLEMOES,
Bestyrer.

E. M. HANSEN,
Bestyrerinde.

J. C. LANGTVED,
Distriktsjordemoder.

ELSE MARIE HANSEN, Centralbestyrerinde, er født 1879 som Datter af L. P. Hansen og Hustru. Ansat som Bestyrerinde af Ulsted Central siden 1928.

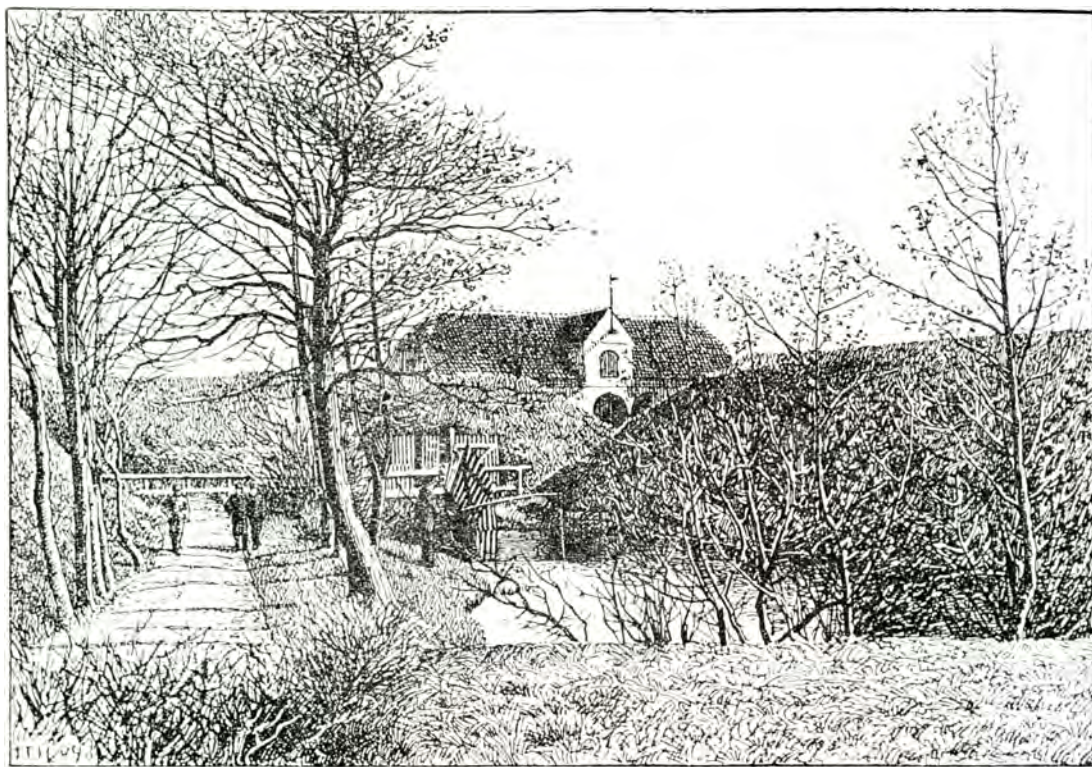
JENNY CONSTANCE LANGTVED, Distriktsjordemoder, er født den 28. Maj 1876 som Datter af Jens Chr. Langtved og Hustru Hansine, født Nielsen. Ansat som Distriktsjordemoder i Ulsted.

Medlemmer af Ulsted Sogneraad er: Gaardejer N. Valsholt, Gaardejer Søren Andersen, Husmand Christian Andersen, Gaardejer Christian Bastholm, Husmand Julius Jensen, Gaardejer Niels Tranholm og Gaardejer Anders Frantzen.

HALS SOGNS tilstødende Sogne er: Ulsted, Øster Hassing, Asaa og Melholt. Endvidere grænser Sognet til Limfjorden og Kattegat.

I Hals Sogn ligger Hals Kirke og Hov Kirke.

Hals Kirke hører til en af Landets ældste Kirker, men paa Grund af de mange Ildebrande som har hærget Hals, er der ødelagt saa mange Dokumenter, at dens nøjagtige Alder ikke kan fastslaaes. Man ved, at Valdemar den Anden forærede Hals til Vitskøl Kloster 1203, men om Hals Kirke eksisterede dengang vides ikke. Den kan næppe være bygget længe efter. Sandsynligvis er den ældre. Dekorationsmaler Laurits Petersen, Aalborg, udtaler, at Døbefonten stammer fra den Tid, Absalon og Esbern Snare var Dreng, d. v. s. fra omkring 1140. Saafremt Døbefonten er hugget til Hals Kirke, kan man fastslaa, at Kirken er bygget paa den Tid, men man kan sikkert ikke komme Sagen nærmere end til at sige, at Hals Kirke er bygget i Tidsrummet 1140—ca. 1240. Den nuværende Hals Kirke er meget stor. Der er fem Krydshvælvninger i selve Kirkerummet, den ene hvælver sig over Koret, desuden er der en Hvælving i Taarnet, hvis nedre Rum nu bruges som Ligkapel. — Kirkens Længde er ca. 44½ m. Den oprindelige Kirke var kun 17 m lang og udgjorde den vestlige Del af Langhuset. Bredden var som nu 7 m. Der har sandsynligvis været fladt Loft som i de fleste romanske Kirker. I den senere Middelalder har den faaet to Krydshvælvninger, og det anseelige Taarn med en nu blændet Spidsbue ind til Skibet tilføjedes. Henimod Middelalderens Slutning er det oprindelige Kor nedrevet, Skibet forlænget mod Øst og overhvælvet med tre Fag Krydshvælvninger. Noget senere tilføjedes Tilbygningerne baade mod Nord og Syd. Den sydlige Tilbygning var Gravkapel for Familien Skeel, men blev 1724 aabnet ind til Kirken med en Spidsbue. Nu er den atter tilmuret og benyttes som Menighedssal. I dens Kælder er installeret

Hals Skanse (efter Trap).

Møllen i Hals.

1899—1900 efter Tegning af Arkitekt V. Ahlmann af røde Mursten og bestaar af Skib og Kor med Spir og Sakristi mod Nord. Et Alterbillede er skænket af en Malerinde, som nu er død. I 1933 gennemgik Kirken en fuldstændig Forandring i det Indre, saa den fremtræder i en skønnere og mere kirkelig Skikkelse.

HANS SKJERK. Sognepræst, er født den 27. Juni 1895 som Søn af Handelsmand Peter Rasmussen og Hustru Ane Cathrine, født Hansen. Gift 1926 med Elin Franck Hansen. Student fra Københavns Universitet, kaldet til Sognepræst for Hals Menighed. Formand for Menighedsraadet, Formand for Skolekommissionen, Formand for Skoleforeningen, Formand for „Julens Glæde“, Kolonnechef for Det danske Spejderkorps Vendelbo-Kolonne.

H. SKJERK,
Sognepræst.

Skolevæsenet i Hals Kommune bestaar af følgende Skoler: Hals Borger- og Realskole, Hov Skole, Aalebæk Skole og Koldkær Skole.

Hals Borger- og Realskole bestaar af en 7-klasset Borger-skole og en 3-klasset Realskole, der dimitterer til almindelig Forberedelseseksamen. Indtil 1. April 1919 var Realskolen privat, men overtoges da af Kommunen, der paa dette Tidspunkt indførte købstadordnet Skolevæsen i Byen. Den daværende Førstelærer J. Ørum udnævntes til Overlærer for det samlede Skolevæsen. Overlærer Ørum virkede som Overlærer indtil 1. Decbr.

P. N. O. NYGAARD,
Overlærer.

Varmeanlæg. Ved Udgravningen i 1929 fandtes 11 større og mindre Skeletter. — Kirkeskibets to Døre og flere Vinduer kan spores. — Da Kirken begyndte at skride ud, indsattes Tværbjælker, der fjernedes i 1920 og erstattedes med udvendige Stræbepiller. Kirken hælder 12 Tommer til den ene Side og 6 Tommer til den anden. Fløjaltertavlen er fra 1598. Desværre ødelagde man Midterpartiet, der sagtens har været meget medtaget, og der indsattes et Maleri af „Jesus i Getsemane“ af A. Dorph 1899. Alteret er af Egetræ. Prædikestolen er fra 1572 med Bogstaverne H. G. S. og Gyldenstiernes Vaaben. En Skibsklokke og et Røgelseskar har fundet deres Plads oppe ved Alterbilledet. 1725 har Prinsesse Sophie Hedevig, som ejede Hals Ladegaard ladet Kirken grundig restaurere. I 1929 gennemgik Kirken en ny Restauration.

Hov Fialkirke er opført i

1929, da den nuværende Overlærer P.

Ovesen Nygaard overtog Stillingen som Skolevæsenets Leder. Nygaard havde paa et tidligere Tidspunkt (1914—16) været Bestyrer af den private Realskole. — Ved Skolen er nu ansat foruden Overlæreren 4 Lærere og 3 Lærerinder. Undervisningen finder Sted i to Bygninger: Den gamle Folkeskoles

Borgerskolen

Bygning, hvor der er Bolig til Overlæreren og en Lærer, og den gamle Realskole, hvor der ligeledes er Embedsbolig til 2 Lærere. Borgerskolen ligger Nord i Byen, medens Realskolen ligger omtrent midt i Byen paa Skansens Jord.

PEDER NIKOLAJ OVESEN NYGAARD, Overlærer, er født den 5. Maj 1889 som Son af Gaardier N. Ovesen Nygaard og Hustru Karen Cecilie, født Andersen. Gift 1914 med Marie Jensbye, Datter af Forstelærer Jensbye, Volstrup ved Sæby. Taget Lærereksamen og gennemgaaet forskellige Kursus m. m., ansat som Overlærer ved Hals Borger- og Realskole siden 1. December 1929. Medlem af Hals Sogneraad, Formand for det sociale Udvalg, Formand for Børneværnsudvalget, Forstander for Teknisk Skole og Formand for samme. Af tidligere Tillidshverv har Overlæreren haft følgende: Formand for Hjælpekassebestyrelsen, Formand for Menighedsraadet, Medlem af Ligningskommissionen, Medlem af Værgeraadet, Bankrevisor, Forstander for Teknisk Skole i Ebeltoft.

Endvidere findes i Sognet: Præstegaard, Teknisk Skole, Fattiggaard, Sparekasse, Bank, Sygehus, Apotek, Hotel, Brugsforeninger, Mejerier, Lodsstation, Toldkontrolstation m. m.

Hals Sogn har Tingsted i Nørresundby og hører under Nørresundby Købstads Rets- og Politikreds, Aalborg Amtsstuedistrikt, Amtets nordenfjordske Lægekreds, Nørresundby Skattekreds, Kjær Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 434. og 435. Lægd.

Aalborg Amts Sygehus i Hals. — Navnet Hals betyder Indgangen til Fjorden. Byen omtales første Gang i det 10. Aarhundrede, da Guldharald her slog Harald Graafeld. Her laa tidligere Hals Skanse, som tjente til Forsvar i det 17. Aarhundredes Krige. Helt op til 1848 holdtes Skansen vedlige. Den havde baade Krudttaarne og Tøjhus. Senere blev Tøjhuset omdannet til Kolerahus.

I 1895 opførtes det nuværende Amtssygehus med en medicinsk-kirurgisk Afdeling paa 11 Senge og en Epidemifdeling paa 13 Senge samt en Bygning til Vaskeri m. m. Sygehuset var derefter ret uforandret, indtil det i 1923 udvidedes med en ny, moderne Operationsstue, Steriliseringsrum, Badeværelse m. m. Samtidig indlagdes Centralvarme m. m. Udvidelsen i 1923 forestodes af kgl. Bygningsinspektør, Arkitekt Einar Packness, Aalborg. Anlægsudgiften pr. Seng skal i 1895 have været

Aalborg Amts Sygehus i Hals.

ca. 2500 Kr. Udvidelsen i 1923 kostede ca. 26,000 Kr. Den medicinsk-kirurgiske Afdeling har nu 12 Senge, desuden er der 2 Senge for Fnatpatienter i Loftetagen samt en Celle. Epidemiafdelingen har 13 Senge.

CHR. L. SCHELDE,
Sygehuslæge

Sygehuset bestaar af to isolerede Bygninger, en for medicinsk-kirurgisk Afdeling og en for Epidemiafdelingen. — Begge Bygninger ligger i Øst—Vest med Sygestuerne mod Syd og med Korridor gennem Bygningernes Længde. Epidemiafdelingen bestaar af to fra hinanden isolerede Afdelinger. Endvidere findes en Bygning gaaende i Syd—Nord Vest for de to Afdelinger, i denne Bygning findes Desinfektionsovn, Vaskeri m. m.

CHRISTIAN LAURIDS SCHELDE, Sygehuslæge, er født den 3. Februar 1878 som Søn af Læge Laurids P. Jensen og Hustru Kristine, født Jørgensen. Gift 1910 med Nancy Johanne Schelde. Cand med, 1904, ansat som Sygehuslæge ved Aalborg Amts Sygehus i Hals siden 1909.

Hals Apotek blev ved Bevilling af 13. Maj 1903 oprettet som Hjelpeapotek til Dronninglund Apotek af Apoteker J. B. Mikkelsen og indrettedes i en lav Hjørneejendom ved Indkørselen til Byen. Den 11. November 1903 aabnedes Apoteket. Ved kgl. Resolution af 9. November 1913 blev Hals Hjelpeapotek selvstændigt og Apoteker J. C. F. Thaarup fik den 21. Januar 1914 Bevilling til at drive samme. Apoteker Thaarup flyttede Apoteket til en af ham nyopført Bygning paa Østergade. I 1924 overtog Apoteker C. F. Hoffmann Apoteket.

Nuværende Indehaver er Apoteker N. C. C. Ormstrup, der overtog Apoteket i 1927.

N. C. C. ORMSTRUP,
Apoteker.

N. C. C. ORMSTRUP, Apoteker, er født den 11. Januar 1877 som Søn af Tømremester Ormstrup og Hustru. Gift 1924 med Elly Petersen. Discipel paa Det ny Apotek i Viborg fra 1894—98, Medhjælpereksamen 1898, cand. pharm. 1901, siden da paa forskellige Apoteker indtil 1927, da han overtog Hals Apotek. Formand for Hals Andelselektricitetsværk siden 1931 og i Bestyrelsen for samme siden 1930.

Hals Andels-Elektricitetsværk blev oprettet i Aaret 1913. Værket blev bygget samme Aar og igangsat den 1. Oktober s. A. — Snedkermester J. Jensen blev valgt som Formand og som Bestyrer antoges Snedker Jakobsen. Der begyndtes

med et Stk. Holeby Dieselmotor paa 30 HK, som da var stor nok til at forsyne Byen med Lys og Kraft. Efterhaanden steg Forbruget saa meget, at der maatte skaffes mere Drivkraft, og i 1925 udvidede man med et Stk. Dieselmotor paa 60 HK.

og nyt Tavleanlæg og Lademaskine. Forbruget er stadig stigende, saa Værket snart er oppe paa sin højeste Ydeevne ca. 70,000 Kw. aarlig. Der er ca. 300 Maalere tilsluttet. Den nuværende Bestyrelse bestaar af følgende: Apoteker N. C. C. Ormstrup, Formand, Købmand A. Petersen, Kasserer, Smedemester Odgaard Petersen, Lods Andersen og Skipper P. Hansen. Som Bestyrer har R. Groszheim Madsen været der siden 1920.

R. GROSZHEIM MADSEN, Bestyrer, er født den 7. December 1885 som Søn af Niels Madsen og Hustru Else, født Nielsen. Gift 1918 med Kirsien Hansen. Uddannet som Indstallator og Maskinpasser, Kursus paa Askov Højskole, ansat som Bestyrer og Installator ved Hals Andelselektricitetsværk siden 1920.

Hals Vandværk er oprettet i Foraaret 1922. Vandværket leverer kun Vand til Hals By. Formand for Vandværket er Postkontrahent E. J. Larsen og Kasserer er Manufakturhandler Th. Fr. Poulsen.

E. J. LARSEN, Postkontrahent, er født den 23. September 1882 i København som Søn af P. Larsen og Hustru Henriette Louise, født Petersen. Gift 1908 med Frida Nielsen. Postkontrahent i Hals. Formand for Hals Vandværk, Kasserer for Hals Sogns Sygekasse.

THOMAS FREDERIK PAULSEN, Manufakturhandler, er født den 15. Marts 1881 som Søn af Pro-

Hals Apotek.

R. G. MADSEN,
Bestyrer.

E. J. LARSEN,
Formand.

T. F. PAULSEN,
Kasserer.

Hals Asylgaard.

prietær Sophus W. Paulsen og Hustru Johanne Marie, født Thomsen. Gift 1905 med Jensine Christiane Christensen. Uddannet ved Handelen i Løgstor, Manufakturhandler i Hals. Kasserer for Hals Vandværk. Rednings-Assistent ved Redningsvæsenet i Hals. Tidligere Formand for Hals Hjelpek. i 8 Aar.

Hals Asylgaard er oprettet 1874. Hjemmet ledes af N. P. Thomsen og Hustru.

NIELS PETER THOMSEN, Bestyrer, er født den 9 November 1877 i Vester Hassing som Son af Chr. Thomsen og Hustru Johanne, født Nielsen. Gift 1907 med Laurine K. Christensen Bach. Ansat som Bestyrer ved Hals Asylgaard.

N. P. THOMSEN,
Bestyrer.

Hals Redningsvæsen var indtil 1921 et privat Foretagende og med frivillig Besætning. Den 1. August 1921 blev det af Staten oprettet til en Redningsstation med fast Mandskab, og har indtil 1953 foretaget 26 Bjergningsforsøg. Besætningen bestaar af 12 Mand: 1 Opsynsm., 1 Baadfører, 10 Menige.

N. M. NIELSEN,
Opsynsmand.

NIELS MARIUS NIELSEN, Opsynsmand, er født den 26. August 1895 i Hals Sogn som Son af Dampskibsekspeditor Anders Nielsen og Hustru Karoline, født Christensen. Gift 1920 med Marie N. Jespersen. Opsynsmand ved Hals Redningsvæsen. Kasserer i Fiskernes Understøttelseskasse.

Hals Telefoncentral er oprettet 1900 af Jydsk Telefon A/S og har til Huse i en Ejendom, der ejes af Centralbestyreren. — Centralen har ca. 80 Abonnenter, men har haft over 100. I de sidste 4 Aar har den haft Døgnvagt. Telefoncentralen ledes af en Bestyrerinde, som for Tiden er K. N. Widfall, der har været ved Centralen siden 1900.

Hals Telefoncentral.

K. N. WIDFALL,
Bestyrerinde.

L. P. RASMUSSEN,
Gaardejer.

V. CHR. HANSEN,
Købmand.

K. MICHELSEN,
Distriktsjordemoder.

LARS CHRISTIAN JENSEN, Postmester, er født den 7. Marts 1879 som Søn af Gaardejer P. Jensen og Hustru Maren, født Larsen. Gift 1908 med E. Terp. Præliminæreksamen 1900, indtraadte i Postvæsenet den 1. November 1900, ansat som Postmester i Hals siden 1932.

LAURITS P. RASMUSSEN, Gaardejer, er født den 17. September 1879 som Søn af Gaardejer N. Rasmussen og Hustru Kirstine, født Jensdatter. Gift 1920 med Karoline Als. Uddannet som Landmand. Sogneraadskasserer for Hals Kommune, Kasserer i Nordjydsk Banks Hals Afd., Formand for Hals Mejeri, i Bestyrelsen for Hals Folkebogsamling, Kasserer for Amtssygehuset i Hals.

JENS PETER JENSEN, Havnefoged, er født den 17. August 1864 i Hals som Søn af Fisker Jens Peter Hansen og Hustru Anna Johanne, født Nielsdatter. Gift 1888 med Anne Johanne Christensen. Uddannet som Snedker, ansat som Havnefoged ved Hals Havn siden 1921. Kirkeværge i Provstiudvalget for Kjær Herred, Vurderingsformand for Den almindelige Brandforsikring i Hals Sogn, Vurderingsmand for Husmandskreditforeningen for Hals Sogn.

VIGEL CHR. HANSEN, Købmand, er født den 18. December 1906 som Søn af Købmand Vigel Chr. Hansen og Hustru Annine, født Møller. Gift 1931 med Elna Jørgensen. Uddannet ved Handelen, Købmand i Hals. Kasserer og Sekretær for Hals Boldklub, i Bestyrelsen for Teknisk Skole, Revisor for Hals Andels-Elektricitetsværk, Kasserer og Sekretær i Lytterforeningen.

KIRSTINE MICHELSEN, Distriktsjordemoder, er født den 28. Oktober 1884 som Datter af Proprietær Jørgen Nørch Secher Jørgensen og Hustru Elsiné, født Als. Gift 1904 med mag. scnt. Michael Ferdinand Michelsen (død). Jordmodereksamen den 17. September 1913, praktiserende Jordemoder i Hals fra Oktober 1913—1. Maj 1914, i Kolding fra 1. Maj 1914—1. September 1915, ansat som Distriktsjordemoder i Hals siden 1915.

Medlemmer af Hals Sogneraad er: Lærer Alfred Jensen, Formand, Overlærer P. Ovesen Nygaard, Skomagemester N. Bang, Gaardejer Otto Tøft, Husmand Chr. Jacobsen, Vognmand Chr. Madsen Nielsen og Købmand E. Holst.

EFTERSKRIFT

Ved Afslutningen af dette Værk over Aalborg Amt føler vi det naturligt at hidsætte et Par Ord.

Det er en Selvfølge, at et Arbejde af denne Art ikke kan blive til uden manges Velvilje og Medhjælp, og paa den anden Side er det sikkert, at alle ikke nærer lige stor Interesse for et saadant Værk. Derfor har man undertiden — eller ofte — maattet gaa forgæves, og har kun med Vanskelighed eller slet ikke modtaget Oplysninger, som man ønskede. Saa meget desto større Grund er der til at bringe dem en

Tak, der ved fyldige Meddelelser har lettet vort Arbejde, og blandt hvilke vi særligt (i alfabetisk Orden) vil nævne: Gasværksbestyrer Agersbæk, Nørresundby, Politimester Bach, Aalborg, Førstelærer Bak, Hadsund, Pastor Brentegani, Aalborg, Forsørgelsesinspektør Daugaard, Aalborg, Navigationsskolebestyrer Gustavsen, Aalborg, Elektricitetsværksbestyrer Gelsing, Nørresundby, Seminarieforsender Højrup, Ranum, Inspektør Aage Jacobsen, Aalborg, Overlærer Kolstrup, Løgstør, Havneingeniør Mygind, Aalborg, Centralbibliotekar Petersson, Aalborg, Bygningsinspektør Poulsen, Aalborg, Driftsbestyrer Reinholdtsen, Aalborg, Overlærer Thomsen, Nørresundby, Amtsvejsinspektør Troelsen, Aalborg, m. fl.

REGISTER

Under Aalborg Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Aalborg Bys Historie	5	Kvindely, Aalborg	94
Aalborg Byraad	22	Optagelses- og Lærlingehjemmet	
Budolfi Kirke	22	i Hasseris	94
Vor Frue Kirke	28	Vestre Asyl	95
Vor Frelzers Kirke	33	Frederik den Syvendes Asyl	95
Ansgarkirken	35	Frk. Willemoes' Børnehave	96
Markuskirken	36	Himmerlands Elektricitetsforsyning	97
Imanuelskirken	38	Aalborg Elektricitetsværk	99
Aalborg Almenkirkegaard	39	Kamillianerkliniken	102
Aalborg Stiftshospital	40	Den katolske Kirke	104
Aalborg Katedralskole	44	Den katolske Skole	106
Nordjydsk Ligbrændingsforening	48	Aalborg Kommunehospital	106
Aalborg Museum	50	Aalborg Tuberkulosehospital	107
Det nordjydske Landsbibliotek	52	Aalborg Amtssygehus	109
Aalborg Amtsstue	58	Centralforeningen af Sygekasser	
Aalborg Amts Vejnet	58	i Aalborg Amt	112
Aalborg kommunale Skolevæsen	59	De samv. statsanerkendte Syge-	
Cand. theol. C. S. Jacobsens Skole	64	kasser i Aalborg	113
Aalborg højere Pigeskole	65	Syge- og Begravelseskassen „Phø-	
Klostermarksskolen	66	nix“ i Aalborg	113
Aalborg tekniske Skole	68	Syge- og Begravelseskassen „Haa-	
Færgemans Handelsskole	73	bet“ i Aalborg	116
Justitsraad Møllers Handelshøjskole	73	Fortsættelses-sygekassen for Aal-	
Aalborg Bygningskommission	75	borg Amt	117
Statsadvokaturet i Aalborg	82	Kreditforeningen af Ejere af mindre	
Raadhuset	83	Ejendomme paa Landet i Jylland	118
Kommunens Administrationsbygning	83	Aalborg Bys og Omegns Spare-	
Ting- og Arresthuset	84	kasse	119
Fleskum Herreds Ting- og Arresthus	85	Aalborg Diskontobank A/S	122
Landsretsbygningen	85	Nordjyllands Redningskorps	124
Politistationen	85	Aalborg Banegaard	125
Aalborg Fattigvæsen	86	Aalborg Privatbaner	128
Aalborg Dreng hjem	91	Aalborg Postetat	128
Aalborg Pige hjem	91	Aalborg Havn	129
Aalborg Børnehjælp	92	Broerne over Limfjorden	133
Dreng hjemmet „Theodorsminde“		Aalborg Toldetat	135
i Hasseris	93	Aalborg Gasværk	138

	Side		Side
Aalborg Vandværk	138	Aalborg philharmoniske Orkester	163
Den kommunale Badeanstalt	138	Kristelig Forening for unge Kvinder	163
Aalborg offentlige Slagtehus	139	K. F. U. M. i Aalborg	166
Aalborg Brandvæsen	140	Aalborg Grundejerforening	169
Aalborg Aktiebryggeri	141	Arbejderpartiets Sangf. i Aalborg	170
Jydsk Telefon Aktieselskab	142	Aalborg og Nørresundby Husmoderforening	170
Aalborg Haandværkerforening	143	Aalborg Stadion	171
Aalborg Handelsstandsforening	146	Idrætsugen i Aalborg	173
Aalborg Handelsforening	148	Aalborg Tennisklub	175
Aalborg Kunstforening	149	Aalborg Atleklub „Jyden“	176
Det danske Missionsforbund	151	Idrætsklubben „Freja“	178
Børnenes Kontor i Aalborg	152	Arbejdernes Idrætsklub i Aalborg	179
Aalborg Bys og Amts Jordmoderforening	153	Aalborg Fodboldforening af 1913	180
Lægeforeningen for Aalborg Amt	156	Aalborg Kvinde-Gymnastikforening	181
Dansk Ingeniørforenings Afdeling for Aalborg og Omegn	159	Aalborg kommunale Folkekøkken	182
Nordjydske Tandlægeforening	160	Aalborg Kurbadeanstalt	183
Aalborg og Nørresundby Orkesterforening	161	Danske Forsvarsbrødre for Aalborg Nørresundby og Omegn	183
		Privatpersoner	184

Under Nørresundby Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Nørresundby Bys Historie	192	Nørresundby Badeanstalt	215
Nørresundby Byraad	202	Elektricitetsværket i Nørresundby	216
Nørresundby Kirke	202	Nørresundby Gasværk	217
Nørresundby Kommuneskole	205	Statsbanerne i Nørresundby	218
Nørresundby private Skole	207	Nørresundby Apotek	219
Nørresundby private Realskole	208	Aktieselskabet Banken for Nørresundby og Omegn	221
Nørresundby Havn	209	Nørresundby statsanerkendte Sygekasse	221
Rets- og Politietaten i Nørresundby	210	Nørresundby Folkebibliotek	222
Alderdomshjemmet i Nørresundby	213	Nørresundby Handelsstandsforening	223
Nørresundby Børnehjem	213	Privatpersoner	224
Frk. Schmidts Børnehjem i Nørresundby	214		

Under Nibe Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Nibe Bys Historie	226	Nibe Sygekasse	247
Nibe Byraad	234	Nibe Apotek	248
Nibe Kirke	234	Spare- og Laanekassen for Nibe og Omegn	249
Nibe Skolevæsen	237	Nibe og Oplands Bank A/S	250
Raad-, Ting- og Arresthuset i Nibe	238	A. Jørgensens Trævarefabrik A/S	250
Nibe Toldvæsen	240	Limfabrikken „Limfjorden“	251
Nibe Havn	242	Aktieselskabet J. Petersens Beslagfabrik	251
Jernbanerne i Nibe	243	Nibe Haandværkerforening	252
Nibe Postkontor	244	Nibe Handelsforening	252
Aalborg Amts Sygehus i Nibe	244	Privatpersoner	252
De gamles Hjem i Nibe	246		
Nibe Andelselektricitetsværk	246		

Under Løgstør Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Løgstør Bys Historie	255	Løgstør Kirke	263
Løgstør Byraad	262	Frimenighedskirken i Løgstør	264

	Side		Side
Løgstør Skolevæsen	264	Teknisk Skole i Løgstør	272
Raad-, Ting- og Arresthuset i Løgstør	266	Handelsskolen i Løgstør	272
Løgstør Havn	267	Løgstør Toldsted	273
Aalborg Amts og Løgstør Købstads Sygehus	270	Løgstør Folkebibliotek	274
De gamles Hjem i Løgstør	271	Arbejdernes Sygekasse i Løgstør	275
Løgstør Postkontor	272	Løgstør Handelsstandsforening	276
		Løgstør Haandværkerforening	276
		Privatpersoner	277

Frelsens Hær Side 279

Sognefortegnelse:

	Side		Side		Side
Aalborg Budolfi Landsogn	427	Haverslev	301	Skivum	305
Aalborg Frue Landsogn	446	Havbro	318	Skibsted	407
Aaby	450	Hadsund	349	Skørping	419
Aardestrup	441	Hals	471	Skelum	346
Aars	309	Hammer	461	Solbjerg	405
Ajstrup	456	Horsens	461	Store Arden	364
Als	345	Hvorup	446	Store Vorde	395
Alstrup	342	Hyllebjerg	321	Store Brøndum	412
Astrup	364	Hørby	372	Store Astrup	300
Birsted	450	Klarup	394	Stenild	392
Bislev	444	Komdrup	402	Strandby	328
Binderup	335	Kornum	285	Sulsted	456
Blenstrup	414	Kongens Tisted	335	Suldrup	442
Blære	307	Lillevorde	397	Svenstrup	432
Brorstrup	301	Lovns	342	Sønder Tranders	388
Buderup	437	Lundby	297	Sønderup	442
Bælum	405	Lyngby	407	Sønder Kongerslev	402
Dal	388	Løgsted	285	Sønderholm	429
Durup	335	Malle	286	Torup	412
Døstrup	372	Mov	400	Ulstrup	319
Ejdrup	307	Næsborg	291	Ulsted	469
Ellidshøj	431	Nørresundby Lands.	446	Ullitz	340
Farstrup	295	Nørre Tranders	374	Vadum	449
Farsø	328	Nørre Kongerslev	402	Valsgaard	362
Ferslev	388	Nørholm	431	Vester Hornum	321
Flejsborg	321	Nøvling	391	Vester Hassing	465
Fovlum	340	Overlade	323	Vejgaard	374
Fræer	426	Ove	362	Veggerby	444
Frejlev	429	Outrup	291	Vebbestrup	370
Gerding	414	Ravnkilde	302	Vilsted	290
Gislum	338	Ranum	286	Vindblæs	290
Giver	305	Rostrup	362	Visborg	346
Gravlev	437	Rold	370	Vive	348
Grynderup	332	Romdrup	394	Vonsild	338
Gudum	397	Rørbæk	332	Volsted	388
Gundersted	295	Salling	291	Vokslev	445
Gunderup	391	Sejflod	396	Øls	372
		Siem	412	Øster Hornum	435
		Sebber	298	Øster Hassing	465